

Reparationes ve
teris artis Aristo

Reparationes
noue logice Aristotelis.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

Reparatiões primi priorū Circa initiū noue logice **Are**

storeis Querit pmo de quo determinat in noua logica **Solo** de tot/ tali argumētatoe sicut in veteri arte determinatū est de partib/.

Ar hic in noua logica determinat de partib/ argumētatiōis. q̄ hoc dictū est falsum. **Ans** pbat. qz hic determinat de syllo. enūtiōe in mate. inductōe. z exēplo. q̄ sunt pres argumētatiōis. **Solo** argumētatio hz duplices pres. s. subiectiuas z integrales. iā in noua logica determinat bñ de partib/ subiectiuas q̄ st/ spēs argumētatiōis. sicut pbat argumētatiō. s. in veteri arte definit de partib/ itēglib/ q̄ st/ nomē p̄bū enūciatiōe z c.

Qtra. in noua logica etiā definit de partib/ integralib/. q̄ illa solo fals/ sa. **Ans** pbat. qz h/ definit de termino. p̄pone z c. **Solo** pres integrales argumētatiōis p̄nt cōsiderari dupl/. Uno mō vt st/ potētiales z inq̄stū nō stāt actu sub forma sylli vel argumētatiōis. s. p̄nt stare. z sic de eis de terminat in veteri arte. Alio mō vt st/ actuales z inq̄stū actu stāt sub forma sylli. Et sic de eis definit h/ in noua logica. Et ita videmus q̄ alia noia h̄nt ille pres i veteri arte z h/ ibi em̄ vocāt nomē. p̄bū. enūciatiōe z c sed hic vocatur terminus subiectū p̄dicatū p̄positio z c.

Ar q̄ruo ordine noua logica seq̄t veterē artē. **Solo** q̄ sic Et rō est. qz ordo priū logice sumit penes ordinē opatiōnū nri intellect/. s. tres st/ opatiōes intellect/. s. simpliciū apprehēsiō. p̄pō et diuisio. et discursus. Sicut q̄ p̄ma opatiō p̄cedit sc̄dam. z sc̄da terciā ita logica q̄ tradit in libro p̄dicabiliū z p̄dicamētōz p̄cedit illā que tractat in libro perihermēias. z illa p̄nter totā nouā logicam

q̄ p̄fectiora st/ p̄ora. s. totū ē p̄fecti⁹ partib/. q̄ totū est p̄us z p̄ p̄ns noua logica q̄ ē de totali argumētatiōe dederet p̄cedere veterē artē. q̄ est solū de partib/. **Solo** licz totū sit p̄us partib/ fm̄ ordinē resolutiōis z p̄fectiōis. tñ partes sunt p̄ores fm̄ ordinem p̄pōnīs z generationis Et illum ordinē obseruauit hic **Arestoreles**

Resolutoria. et illa docet resol/ uere sylli i sua p̄ncipia. Et est duplex. qz vel docz syllogismū resoluere in

Pncipia p̄ne q̄ st/ tres finim̄ et due p̄pōes ordinate i mō z figura et illa docet in libro p̄oz.

Vel in p̄ncipia p̄sequentis q̄ sunt tres termini z due p̄pōes necariā h̄itudinē ad seinuicē h̄ntes. et illa docet in libro posterioz.

Cōf̄duplex est noua logica **Solo** duplex. qz quedā est

Inuētiua z illa docet inuenire media ad quā/ liter p̄ctōnē syllogisandū. z est etiā duplex. qz vt docz inuenire

Mediū p̄babile. z illa logica tradit in libro thopicoz.

Vel mediū apparēter p̄babile. et illa docet in libro elenchoz.

A ij

Reparationes

Querit Quis est primus inter libros nove logice? **Solo** liter por. **Et** ro illius est. qz incotractū est añ cōtractū. sed in libro por. definitur de syllogismo incontracto. in libro po posteriorz. z alijs sequentibz determinat de syllogismo cōtracto. ergo liter priorz con gruo ordine pcedit omnes alios

Querit Quis vocat syllos incotract? z qz cōtract? **Solo** syllos incotract? vocat syllos sumpt dicit? z fm forma solū cō siderat? nō hñdo respectū ad aliquā certā materiā. **Sz** syllos cōtract? dicit ille q cōtract? est ad aliquā spēale materiā. scz nccaria. pbabile. vel appa renter pbabilem.

Ar Omnis syllos hz materiāz. q male dicit q aliquis est incotractus **Solo**. est duplex materia. syllos. scz materia generalis z materia spēalis. Materia generalis est tres termini z due ppones. z illā mate ria hz ois syllos. qz alis nō esset syllos. **Sed** materia spēalis est triplex. scz nccaria. pbabilis. z appa renter pbabilis. z ab illa materia speciali dicit syllogismus hic incontractus.

*Subiectū huius
z syllos sumpt
dicit*

Querit Quid est subiectū istū? libri por. **Solo** syllos sumpt dicit. **Et** p̄ ondi duplt. **Primo** qz aditōes cōes subiecti attributōis sibi uenit. **Secūdo** qz sibi p̄nt demonstrari inesse p̄ne passiones p̄pria z adeq̄a p̄ncipia istū? scie. vt p̄ sic faciēdo demonstrā tione. **Quicqd** est ozo in q̄ qbusdāz postis nccē est aliud acciderē p̄ ea q̄ posita sunt eo q̄ hec sunt est illatiū cōctōnis ex p̄missis. sed syllos sumpt dicit? est h̄mōi. q̄ zc. ibi em illā p̄pria passio scz esse illatiū cōctōnis ex p̄ missis demonstrat syllo sumpt dicitō inecē p̄ definitōem syllos sumpt dicitō.

Ar Syllos sumpt dicit? est subiectū toti? logice. q̄ nō est subiectum attributōis huius libri. **Probat** p̄na. qz idē nō p̄t eē subiectū totius z pris. **Solo** alb. syllos sumpt dicit? cōsideratur duplt. **Uno** mō vt sumpt valet tm̄ sicut vlt. vt sic sensus. syllos sumpt dicit? .i. syllos vlt cōsi derat. et sic ponit subiectū toti? logice. qz in tota logica definit de syllo in cōi vel de tribz ei? **Alio** mō vt sumpt valet tm̄ sicut incotracte. vt sic sen sus. syllos sumpt dicitus .i. incotractus vel nō cōtractus ad aliquā mate ria spēale. et sic est subiectū istius libri priorz tm̄

Subiectū huius

Ar nullū cōplexum p̄t poni subiectū. sz syllos sumpt dicit? ē qd̄ p̄plexū ē. **Solo**. licz sic qd̄ p̄plexū fm̄ vocē. nō tm̄ fm̄ rē fecatā. **Et** si dicat ois syllos p̄plexif ex tribz terminis z duabz p̄ponibz. q̄ est qd̄ p̄plexū fm̄ rē **Solo** est q̄ syllos sumpt dicitus cōsiderat duplt. **Uno** mō p̄me intentio naliter. et sic cōceditur q̄ est qd̄ cōplexū. nec sic ponit hic subiectum. **Alio** mō scōe intētiō alt. z sic est qd̄ incōplexū. z ita ponit h̄ esse subiectum **Q̄r**. q̄s ē titul? hui? libri. **Solo** Incipit liber por. analyticoz arest. .i. liber de p̄ri resolūtōe. **Analisis** em̄ grece vocat resolūtio apud latinos. **Q̄r**. q̄no diuidit iste liber. **Solo** p̄ma sui diuisione diuidit in duos li brios p̄rales. **In** quoz p̄mo definit de syllo sumpt dicitō q̄ ad essentialēz p̄stitutiōem ei? ex q̄b scz z q̄libz debeat cōstitui. **In** scōdo p̄o de q̄busdā p̄ctōibz eiusdē. **Prim?** subdividit in p̄e p̄hemiale z executiū **In** p̄he miali oñt de q̄b est intētiō in h̄ libro. z ponit hanc p̄pōne n. p̄hemiale n

Primi Priorū

Primum quod est dicere circa quid et de quo est intentio. quoniam circa demrationem et de demratione disciplina. Deinde est determinare quod est propositio et quod terminus. et quod syllogismus et quod syllogismus sit perfectus et quis imperfectus. Postea quid in toto esse vel non esse. et quod de omni et quid de nullo predicari.

Queritur Quid intelligit philosophus per demrationem. et quod per disciplinam demrationem. **Solo.** Al. per demrationem intelligit constitutores syllogismum demrationem. et per disciplinam demrationem intelligit sciam hoc docentem

Ar. Philosophus in hoc libro philosophorum non vult desistere de demratione. sed de syllogismo simpliciter dicto. **S.** male dicitur quod intentio sua est circa demrationem. **Solo.** p. non potest hic phemius solum in libro philosophorum. sed in tota logica resolutoria. et ideo quod in libro posteriorum inedit desistere de demratione. propterea dicitur hic. quoniam circa demstrationem est. Si quare quare tunc philosophus proponit demrationem syllogismo. cum tunc plus vult desistere de syllogismo simpliciter dicto quam de demratione. **Udm** quod ideo. quod ultimum in executione sunt plerumque prima in intentione. **Et** quod quod philosophus principaliter intendit demrationem et ordinat syllogismum simpliciter dictum finaliter in demstrationem. ideo hic in phemio ubi explicat suam intentionem proponit demrationem ante syllogismum simpliciter dictum

¶ Sequitur pars executiva.

Queritur quomodo dividitur pars executiva istius libri. **Solo.** in septem tractatus. **In** primo primo agit de quibusdam que necessario requirunt ad cognitionem syllogismum simpliciter dicti. **Et** subdividitur in tria capitula. **In** primo primo desinat de principijs materialibus syllogismum. **In** secundo de principijs regulatiuis. **Et** in tercio de principijs perfectiuis

¶ De positioe

¶ Circa primum capitulum quoniam quid est propositio. **Solo.** **Propositio** est oratio affirmativa vel negativa alicuius de aliquo. **Exemplum** de affirmativa. **ut** homo currit. **De** negativa. **ut** homo non currit

*Definitio
propositioe*

Ar. nulla bona definitio dicitur dari per distinctionem. sed ista dicitur per distinctionem neque non est bona. **Solo** nulla bona definitio dicitur dari per distinctionem nisi in ea inueniatur aliquod diuisio. sed in ista inuenitur vna diuisio. quia scilicet diuiditur propositio in affirmatiuam et negatiuam.

Ar. nulla est propositio negatiua. **S.** male dicitur in definitioe. est oratio affirmatiua vel negatiua. **Ans.** probatur. quod in omni propositioe dicitur esse vnto predicati cum subiecto. sed in propositioe negatiua predicati remouetur a subiecto. **Solo.** in propositioe est duplex vnto seu propositio vna est generalis predicati cum subiecto. et illas non tollit negatio imo illa propositio est subiecti negatio. **Sed** alia est propositio specialis huiusmodi predicati cum hoc subiecto. et illa tollit negatio. quod illa est eius obiecti.

Ar. pe. h. addit in definitioe sua vel alicuius ab aliquo. **S.** videtur quod ista definitio sic diminuta. **Solo.** negatio est propria. **Et** ratio est. quod illa propositio de accipitur dupliciter. **Vnto** vel dicitur circumstantia affirmatiuis et negatiuis indifferenter. et sic accipitur hinc in definitioe per hunc. **Alio** accipitur vel dicitur circumstantia affirmatiuis tamen. et sic accipitur ea per hunc. et sic definitio. pe. h. non est superflua. nec ista est diminuta

Ar. propositio definit a pe. hyl. sic in primo tractatu. quod propositio est oratio verum vel fallum fecans indicando. **S.** videtur quod ista definitio non valeat. **Solo** negatio propria. **Et** ratio est. quod pe. hyl. ibi definit enunciatioem sub nomine propositioem. et non definit propositioem proprie

A liij.

Reparationes

¶ Q. quō se hñt enūciatio z ppō. Solo alter. fm subamz materialr flz vñuz idē. sz fm rōem z formalr distinguūtur. Prīmū pz. qz materialr loquē do ē vna z eadē res siue ozo q̄ est enūciatio z ppō. Sz scdm pbat. qz enūciatio dz ab enūciādo inq̄tū extra nūciat qd̄ in mente p̄cipit. z sic enūciatio p̄ p̄ie referit ad rē p̄ enūciatōem designatā. Sz ppō dz a p̄ponēdo inq̄tū p̄ ponit tanq̄ p̄ncipiū ad inferēdū vel p̄bandū alterū scz p̄clonem

¶ Querit. qre ppō nō definit ita bñ p̄ vlt z p̄culare. sicut p̄ affirmatiū et negatiū. Solo. rō illius est. qz affirmatiū z negatiū sunt dñe forz males ppōnis. qz tenēt se ex p̄te copule z p̄dicati. sed vlt p̄culare zc. sunt dñe materiales ex quo tenēt ex p̄te subiecti

¶ Querit. quor diuisiones ppōnis ponit hic p̄hs. Solo duas. Prima est ista. qz ppōnū alia est vltis. alia p̄cularis z alia est indefinita. Et hec diuisio est data penes ei⁹ q̄ritatē. Et p̄ sic assignari sufficiētia. qz in oi ppōne syllogistica subijcit termin⁹ cōis. vel s̄ subijcit sine signo vel cū signo. si sine signo sic est ppō indefinita. Si cū signo hoc est duplr. qz vel cum signo vlt vel cū signo p̄culari. p̄mo est ppō vltis. secūdo est ppō p̄cularis

¶ Ar. est etiā aliq̄ ppō singularis z illa nō enumerat hic. ḡ diuisio nō est bona. Solo alb. hic nō diuidit ppō in cōi. sed solū ppō syllogistica. iam ppō singularis nō est syllogistica. qz nō p̄t poni in syllo. p̄ p̄clonē inferenda. z ḡ nō ponit hic. **¶ Q.** Et si dicat. tñ ppō singularis aliqñ ponit in syllo. Ad h̄ re spōdet alb. qz nō ponit ibi vt singulare p̄ se sz p̄ accēs vt p̄culare ad hoc vel ad illud singulare dēficiatū. Et rō ill⁹ est. qz singulare in syllo nō p̄t er p̄ se subijmit sub vlt. sz soluz p̄culare. Exēpli grā. sub oi hoie p̄ se p̄t subijmit qdā hō. z nō fortes. et si aliqñ sub sumat fortes. hoc nō est p̄ se sz p̄ accēs inq̄tū scūdā hōi accidit esse forte.

¶ Q. qd̄ est ppō vltis. Solo ppō vltis est q̄ oi aut nulli inesse feat. Ex^m p̄mi. vt ois hō currit. Ex^m scdi. vt nullus hō est asinus

¶ Ar. ista ppō est vltis vt rōz hō currit. z tñ nō feat oi aut nulli inesse. Solo. licz nō fecer oim inesse simplr tñ feat oim inesse p̄ quo facta est distri

¶ Q. qd̄ est ppō p̄cularis. So^o ppō p̄cularis ē q̄ ali (burio. z h̄ sufficiēti cui vel alicui nō vel nō oi inesse feat. Ex^m p̄mi. vt qdā hō currit. Ex^m scd cūdi. vt qdā hō nō currit. Ex^m tercij. vt nō ois hō currit

¶ Querit. qd̄ est ppō indefinita. Solo ppō indefinita est q̄ inesse vlt nō inesse feat sine signo vlt vel p̄culari. vt p̄trarioz eadē est disciplina. volupt

¶ Q. qre p̄hs nō ponit hic diuisionē ppōnis penes ei⁹ (ras nō est bona q̄ritatē. sicut penes q̄ritatē. Solo. qz illa sufficiēter inuit in definitiōe ppōnis supius posita. qñ dz qz ppō est ozo affirmatiua vel negatiua zc

¶ Q. q̄ est scda diuisio ppōnis. So^o qz ppōnū alia est demonstratiua. alia p̄liciter. p̄mo quo ad dñam. secūdo quo ad p̄uenientiam.

¶ Q. quō dñe ppō demonstratiua z dyalectica. Solo in h̄ dñe. qz ppō demonstratiua est sumptio alteri⁹ p̄is p̄radictōis lup^o que vera est z necaria

Sz ppō dyalectica est interrogatio vtriusq̄ p̄is p̄radictōis. Et rō illi⁹ dñe. est. qz nō interrogat sz sumit q̄ demonstrat. hoc est demonstrator nō q̄ ritē plensum rñdētis. anteq̄ demonstrat. sz p̄ter nēcitātē rei feat p̄ alteraz p̄tē p̄radictōis sumit eā q̄ p̄ccellam z inuit. dyalec. Sed dyalectic⁹ au

ppōnū alia } vltis
 } p̄cularis
 } indefinita

ppō vniuersalis.

ppō p̄cularis.

ppō indefinita.

Demonstratiua
Dyalectica

Prima
Diuisio

Secunda
Diuisio

Primi prior

ter syllogisat eget sensu rudentis. z g interrogat de vna pte Tradictio
nis sub distictioe ad alia

¶ Ar. pbs dr pmo posterior q in vna qz scia sunt pprie interrogatōnes et
mōnes. g demōstrator etiā interrogat. Solo. h est verū ex pre scictis. sz nō
ex pre scibilib. et ita demōstrator qnōqz interrogat nō qsi pmissē sue sint dubie.
sed vt discipulū in maiorem noticiam ducat

¶ Querit. quō pueniūt ppō demōstratiua z dyalectica. Solo. h in h pueniūt
q vtrqz pte esse ps sylli simplr dicit. qz vtrqz t ā q demōstrat qz q interro
gat vere syllogisat sumēdo aliqd de aliq esse vel nō esse.

De Termino

¶ Q. quō definit pbs terminū. Solo. h mō. Terminū autē voco in quez
resoluit ppō vt pdicari z de q pdicat aposito vel diuiso. esse vel nō esse.

¶ Q. qre dr pbs. terminū autē voco. z nō dr termin⁹ est. Solo ad innuē
dū q termin⁹ nō accipit hic pprie sz metaphorice fm quandā similitudinē ad
terminū pprie dictū. Pro q norādū q termin⁹ capis duplr. vno pprie in
strum terminat qritatē alicui⁹ rei. z sic accipit terminus in mathematica.
Allo metaphorice. Et h triplr. pmo accipit vt terminat qdditatē z esse
rei. z sic accipit pmo thopicoz. vbi termin⁹ vocat definitio Secdo vt ter
minat actū nostri intellect⁹. z sic accipit in tractatu supponū pe. hyl. Ter
cio accipit vt terminat resolutoem. ppōnis. z sic accipit hic in pposito

¶ Q. qre dr in illa definitioe termin⁹ est in quē resoluit ppō z nō ex qz
tū. Solo ad innuēdū q ista scia est resolutoria z nō inuētiua.

¶ Querit. qre dr in quē resoluit ppō. z nō in quē resoluit sylks. Solo
qz sylks nō resoluit imediate in terminos. sed imediate resoluit in duas. p
positiones. sed ppō illa resoluit imediate in terminos. g zc. Sed diceret
alqs quare tūc ppō nō definit a pbo sic q ppō est in quā resoluit sylks

¶ Dm q hoc est ideo. qz resoluto debet fieri in minima. sed ppō nō est m
nimū respectu sylks. sed terminus est tale minimum. z ergo nō definit sic. ppō
q ppō est in quā resoluit syllogismus

¶ Ar. ppō resoluit in lrās z syllabas q nō sunt termini. g incōueniēter dr
termin⁹ est in quē resoluit ppō. Solo. ppō non resoluit in lrās z syllabas.
tanqz in voces scatiuas. sed solū sicut in pncipia qdā vocis scatiue. Et de
illa resolutoe nō psiderat logicus sed psupponit eā a grāmatico

¶ Querit. quare. pbs dr in definitioe termini vt predicatum z de quo pre
dicatur. z nō dicit vt nomen z verbum. Solo ad innuēdū q nomen z
verbum non sunt partes formales z actuales ppōnis. sed solū potentiales.
Tū videm⁹ q extra ppōnem aliqd est nomē z verbū. sed nō est subiectus
vel pdicatum nisi qn actu stat in ppōne.

¶ Querit quor pditōes requiruntur ad hoc q aliqd possit eē terminus
Solo. due. Prima est q sit pmū in ppōne z vltimū in resolutoe. z ppter
defectū illi⁹ pditōis signa vltia z picularia nō sunt termini. signū cin non
est pmū in ppōne. qz subiectū est pns signo. nec etiā est vltimū in resoluto
ne. qz signo depositio adhuc manet suba. ppōnis Secda pditio ē q maneat
resolutoe facta. z g copula nō est termin⁹. qz copula nō manet resolutoe fa
cta. Et rō illius est. qz copula dicit vniōnē extremoz adinuē. sed resoluto
one facta nō manet amplius vnto. g etiā nō manet copula

A iij.

Secunda
Concord
Dialectica

Reparationes

¶ **¶** eadē s; pncipia pstitūtōis z termini resolūtōis. s; pō pstituit ex copula. q; pō etiā resoluit in copulā. z p pns copula ē terminus. **Solo** eadē s; pncipia materialia pōnis z termini resolūtōis. s; copula nō ē pncipiuz materialē pōnis. s; pncipiū formale vniēs pdicati subiecto. q; zc
¶ Querit. qre addit finalr in definitōe. appōsito vel dīuiso. cē vel nō cē.
Solo. qz p hoc innuit pbs q; pō q; resoluit in terminuz pī cē affirmatiua vel negatiua. qz in affirmatiua appōnit esse pdicati subiecto. z in negatiua dīuidit esse pdicati a subiecto

Definitio syllogismi

¶ De Syllogismo
¶ Querit. qd est syllo. **Solo.** syllo est ozo in q; qbusdā positis aliud q; dez ad hīs q; posita sunt accidit ex nccitate eo q; hec sunt

¶ Querit. qre ponit ibi illa pncipia (eo q; hec sunt) **Solo** pbi. vt intelz ligatur conclusio sequi ppter pmissas sic q; nulli; extrinseci scilz nec terminis in nec pōnis indigeat vt fiat pna nccaria

Expositio

¶ Querit. quō d; exponi illa definitio syllo. **Solo.** d; sic exponi. **Syllo** est ozo sup^{er} vna aggregatiua. in qua q;busdā. id duab; pmissis. z p hoc excludit enthimema. in quo nō est nisi vna pmissa. positis. i. in mō z figura ordinatis. **Et** p hoc excluditur inductio z exemplū. **Aliud.** i. conclusio. **Et** p hoc excludit peritio eiusdē qd est in pncipio. qz ibi pō nō est aliud a pmissis ex nccitate sup^{er} pna z nō psequens. accidit. i. sequit. eo q; hec sunt. id est ppter tales pmissas. et per illam particulā excluditur paralogismus fallax cū fin non causam vt causam

*Syllogismus
de ozo vna*

¶ Querit. quō ostēdit q; syllo sit ozo vna. **Solo.** **Alter.** hoc ostēdit ex tri bus. **Primo** ex vnitare medi; qz in syllo est solū vniū mediuz in quo ambe pōnes maior z minor formaliter vniuntur. **Secdo** ex pte minoris pōnis subsumpte sub maiore. illa enī hz se ad maiore sicut determinās ad summ determinabile. z restringens ad restrictū. iam ex illis fit aliqd vniū. **Tercio** ex parte pclusionis. qz illa hz se vt finis in syllo ad quā ambe pmissis ordīs nant. z sic in pclusionē tanq; in fine vniuntur

¶ **¶** Conclusio nō est aliud a pmissis. q; male d; in definitōe aliud id est pclusionē. **Ans** pbat. qz pō pstituit ex pmissis. scz ex maiore extremitate z minore que ponitur in pmissis **Solo.** pclusio nō est aliud materialiter a pmissis sicut bene pbat argumētū. s; est aliud formalr. qz est alia vniō extremitatū in pclone z in pmissis. qz in pclone extremitates in se ter se. sed in pmissis vniuntur cū medio

¶ **¶** Contra. terminus in motu nō est aliud a motu. sed pō est terminus syllo. q; pō erit eiusdē essentie cū syllo. z p psequēs nō erit aliud **Solo** pclusio nō est aliud a syllo. imo est de essentia syllogismi. quia syllogism^{us} est pna de cuius rōne sunt ans z cōsequēs. sed est aliud a pmissis. quia ē effectus pmissarum.

¶ **¶** Ille due particule. scz ex necessitate z accidit repugnāt. ergo male ponitur in definitione. **Ans** pbat. qz nccarium z accēs oppos nuntur **Solo** accidere capis duplr. **Uno** mō vt est idēz q; accidentaliter euenire. z sic nō accipit hic accidit. **Alio** mō vt est idēz qd sequi. z sic accipit h. **Unde** sensus est. aliud ex necessitate accidit. id est sequit. et sic p; q; non est ibi repugnantia.

Primi priorum

Querit quatuorplex est syllogismus. Solo duplex

Perfectus Et definit sic Syllogismus perfectus est qui nullus alterius indiget ad hoc quod appareat evidens et necessarius

Imperfectus Et definit sic Syllogismus imperfectus est qui indiget unus aut pluribus ad hoc quod appareat evidens et necessarius per sumptos terminos non aut per supras propositiones.

Querit Quare dicitur ibi unus aut plurius? **Solutio** dicitur unus id est conclusionis terminus aut plurius id est syllogismus imperfectus aliquando reducitur ad perfectum per solam questionem conclusionis vel alicuius premissae. Aliquando vero non sufficit questio sed requiritur etiam premissa transponatur. Ita quod de maiore fiat minor et de minore maior.

Ar Omnis syllogismus est perfectus. **S** male dicitur quod aliquis est perfectus aliquis imperfectus. **A**ns probatur quod definitio syllogismi explicat esse eius perfectum sed illa provenit omni syllogismo. **S**olo est duplex perfectio una est formalis et intrinseca que consistit in necessaria illustratione conclusionis ex premissis et illa perfectio omni syllogismo est perfectus. **S**ed alia est perfectio finalis que consistit in evidencia illustrationis conclusionis et illa perfectio non omni syllogismo est perfectus sed aliquis est imperfectus.

Capitulum secundum de principijs regulatiuis

In toto vero esse alterum altero et de omni
In hoc secundo capitulo per primum determinat de principijs regularis syllogorum

Materialia et illa sunt duplicia scilicet
Propinqua et sunt due propositiones
Remota et sunt tres termini

Querit quatuorplexia sunt in toto principia syllogismorum. **S**o quatuorplexia quod quedam sunt

Formalia et sunt etiam duo scilicet
Propinquum ut modus
Remotum ut figura

Effectiva seu regulatiua Et sunt duo
Dicit de omni
Dicit de nullo

Finalia seu perfectiva quibus scilicet finalis licet syllogismi imperfecti reducuntur ad perfectos. Et sunt etiam aliqua tuorum secundum alterum scilicet
Questio expositio transponitur premissarum et deductio ad impossibile

Reparationes

Querit An sufficiant duo em pncipia regulatiua syllogismorum oīes syllogismi. oēs em syllogismi affirmatiui regulant p dici de oī. z oīes negatiui p dici de nullo z hoc inq̄tū in eis includūtur due maxime q̄bus ostendit de quolibet syllogismo q̄ sit p̄na bona z formalis.

Ar Syllogismi expositoriij sunt veri syllogismi z em nō regulant istis pncipijs. q̄ videt q̄ delect̄t eē plura pncipia regulatiua. **Solo** q̄ p̄hs solū loq̄tur hic de pncipijs regulatiuis syllogismoz ad intellectū. **Jam** syllogismi expositoriij nō sūt syllogismi ad intellectū. s̄z solū ad sensum q̄ mediū in eis ē termin⁹ sin gularis.

Querit Quō p̄par p̄hs esse in toto z dici de oī ad inuicē. **So** dicit q̄ esse in toto ē idē cū dici de oī. **Et** sic etiā nō esse in toto ē idē cū dici de nullo. **Et** p hoc soluit argumētum q̄ solet argui q̄ sint plura pncipia regulatiua q̄ duo. q̄z esse in toto z nō esse in toto sunt etiam pncipia regulatiua.

Querit Si sunt vnū z idē esse in toto z dici de oī q̄re tūc p̄hs superius in p̄hemio fecit sp̄ale mentōne de esse in toto et dici de oī. **Solo** q̄ hoc fecit ideo. q̄z s̄z sint vnū z idē p̄m sub am z p̄m rem em dicit ab inuicē p̄m rōne. q̄z esse in toto dicit p̄partem subiecti ad p̄dicatū tū eo q̄ esse in toto nō ē aliud q̄ subiectū p̄tineri in p̄dicato sicut materia in forma. **Sed** dici de oī dicit p̄partem p̄dicati ad subiectū dici em est idē quod predicari.

Querit Quid est dici de oī z qd dici de nullo. **So** dici de oī est qn̄ nihil ē sumere subiecti de q̄ alterū nō dicat. **Sed** dici de nullo ē qn̄ nihil ē sumere subiecti a q̄ nō remoueat p̄dicatū.

Ar In ista p̄pōe fortes currit nihil ē sumere sub subiecto de q̄ nō dicit p̄dicatū z tū ibi nō ē dici de oī. q̄ definitio dici de oī ē falsa.

Solo q̄ nihil nō dicit ibi accipi pure p̄dictorie. **Sed** p̄natiue vir sit sensus subiectū est termin⁹ cōmunis sub quo potest fieri subsumptio z tamē nihil est sumere sub eo de quo non dicatur p̄dicatum.

Contra tūc seq̄ret q̄ hic esset dici de oī hō ē aīal. s̄z hoc ē falsū. q̄. **Seq̄la** p̄bat q̄z subiectū ē ibi termin⁹ cōis z nihil ē sumere sub eo de q̄ nō dicat p̄dicatū. **Solutio** licet ibi nihil sit sumere sub subiecto p̄m rē enunciatam de quo non dicatur p̄dicatū non tamen p̄m modū enuncianti qua subiectū ibi non distribuitur quod tamen requiritur.

Querit Que sūt ille maxie incluse i istis duobz pncipijs regulatiuis. **So** maxie inclusa in dici de oī ē. **Quicqd** dicit de subiecto vlt̄ vlt̄ distributo dicit de quolibet cōrento sub eo. **Et** maxie inclusa in dici de nullo est. **Quicqd** remouet de subiecto vlt̄ vlt̄ distributo remouet de quolibet cōrento sub eo. **Per** illas em duas maximas regulant omnes syllogismi. quia per eas ostendit de quolibet syllogismo q̄ sit cōsēquentia bona z formalis.

Querit quō dicit dici de oī prioristū de q̄ hic loq̄tur p̄hs z de oī

Dici de om
Dici de nullo

Primi Prior

posterioristia de quo loquitur in libro posterior. Solo solent poni tres die. Prima est qz ad dici de oi prioristia sufficit qz pdicatu fm modu enun- rianu dicat de subiecto no curando vtz hoc sit vere vel false. Sed ad de omni posterioristia requir qz pdicatu fm res enunciatā vere in se subiecto. Secunda dra est qz ad dici de oi prioristia requir qz subiectu distribuat p signu vlt. sed hoc no requir ad de omni posterioristia. Tercia dra est qz ad dici de oi prioristia sufficit vltas suppositoꝝ. Sz ad de oi posterioristia cum requir tam vltas suppositoꝝ qz repositu.

Quid dicitur de omni posterioristia et de omni posterioristia

Capitulum tertium de conuersione

Quonia aut ois ppositio est vel de inesse aut necessario. In hoc capto pbs pnr determinat de conuersione que valet ad reducendum syllogismos imperfectos ad perfectos.

Querit primo cu sint quattuor principia pfectiua syllogismoz imperfectoz vt prius paruit quare solu determinat pbs h de puestione. Solo no determinat hic de expositione. qz expositione est manifesta ad sensum nec etia de tranpositione pmissaz. qz illa valde facilis est. Nec etia de deductione ad impossibile. qz deductio ad impossibile est quida modus sillogisandi z q no potuit de ea determinari nisi prius esset tradis ta ara sillogisandi. Et io postertus determinat pbs de mo faciendi sillogis mu ad impossibile. hic aut iam solu determinat de conuersione.

Querit Quor diuisiones pmitit pbus hic in textu. Solo q tres. Prima est qz pponu quedā sunt de inesse simplia. Secda diu- sio est qz hāz pponu quedā sunt affirmatiue quedam negatiue. Tercia diuisio est qz pponu affirmatiuaz z negatiuaz qdā sūt vles alie particula res z alie indefinire.

Et hoc diuisioes pmitit ut pbs in textu

Querit Quare p. ponit hic istas diuisiones. Solutio qz puestiones variant z multiplicant ad multiplicandem ppositioem. Et pterea Aresto. pmitit hic in textu istas diuisiones pponu. Et q hoc veru sit patet qz pna passio multiplicat ad multiplicandem sūt subiecti. sed puestio est pna passio pponis. qz rē.

Querit Quare in pma diuisione. p. no facit mentōne de ppone de possibili z de impossibili sicut de alijs modalibus. Solo ppositio de possibili satis intelligit p illā de ptingenti. qz possibili z cōtingens puertuntur. Et pō de impossibili pphendit sub pponē de necario. qz affirmatiua de impossibili ē eadē cū negatiua de necessario. z eō tra negatiua de impossibili cū affirmatiua de necessario.

Querit Quid est puestio. Solo puestio vt hic accipit est pmutatus ordo duaz pponu vtroqz termino participantū neces- sario simul veraz vel fallaz vel sic. Couersio ē duaz pponu vtroqz termino participantū ordīne eōuerso vnius ad aliā formatū pna. Qz aut con- uersio sit pna formatū z necaria. z cetera vide circa tractatu pna.

Couersio S

Reparationes

Querit q̄ sit sp̄s **uerfio** nis. **So** q̄ **due**. **f. uerfio**

In terminis quā p. h. f. vocat **simplex** z est **simplex** mutat io subiecti in p̄dicatum

In parte quā vocat p. h. p. **accidens** z ē quā ps id ē p̄icularis **uertit** totū id est vlem

Ar Est aliq̄ **uerfio** p̄ p̄rpositōnē. ergo sunt plures species cōuerfionis q̄ **due**. Et etiam est aliqua conuersio in oppositaz q̄litate. **So** q̄ **uerfio** p̄ p̄rpositōnē non est **uerfio** nisi valde extense z lar ge accipiendo hoc nomen conuersio. quia in ea non manent eidem termini sed mutant termini finiti in terminos infinitos. Et p̄terea etiam non valet illa cōuersio ad reducendū syllogismos imperfectos ad perfectos qz in tali reductōne termini dñt manere eidem vt patuit ex definitōne syllos gismi imperfecti vbi dicit p̄ sumptos terminos nō aut̄ p̄ sumptas p̄pōnes **De cōuerfione** in oppositā qualitatē dōm est q̄ nō est cōuersio sicut hic lo q̄tur p̄hs de cōuerfione. qz hic loq̄tur de cōuerfione que fit p̄ hoc q̄ termini mutant s̄m sitū. sed in cōuerfioe in oppositā q̄litate manet idē sit⁹ terminoz

De conuersione p̄positionū de inesse

Querit Quot regulas ponit p̄hs quibz docet cōuerfiones p̄p̄ositionū de inesse. **Solutio** q̄ quatuor.

Prima est q̄ v̄l̄s negatiua de inesse cōuertit̄ simpliciter in terminis in vlem negatiua. **Exemplū** est vt nulla voluptas est bonū cōuertit̄ sic ergo nullū bonū est voluptas.

Secunda regula est q̄ v̄l̄s affirmatiua cōuertit̄ in p̄te in p̄icularē aff̄firmatiua. vt ois voluptas ē bonū q̄ quoddā bonū est voluptas.

Tercia regula est q̄ p̄icularis affirmatiua **uertit̄** simpliciter in p̄r̄ticularē affirmatiua. vt q̄dam voluptas est bonū. ergo quoddam bonum est voluptas.

Quarta regula est q̄ p̄icularis negatiua non cōuertit̄. vt nō sequit̄ si aliquid aīal non est homo q̄ ergo aliq̄s hō nō sit aīal.

Querit Quō p̄bar p̄hs istas regulas. **Solo** tres p̄mas p̄robar p̄ hoc q̄ oppositū p̄sequētis in eis nō pōt stare cum

antedēte imo ex opposito p̄ntis ifertur oppositū antedētis. **Et** hoc ostēdit p̄ ordinē in textu exemplificando in terminis nō significatiuis qui sunt a et b vt s̄m p̄imā regulā bñ sequit̄ nullū b est a. q̄ nullū a est b. qz si non detur oppositum scz aliquid a est b z signetur illud a quod est b z voce c tunc arguat sic expositioe c est a c est b. q̄ aliq̄d b est a qd est oppositū antedētis scz nullū b ē a. **Et** penes scdā regulā scd̄tur. oīne b est a. q̄ qdā a est b. qz si nō tunc sequit̄ sua cōtradictoria scz nullū a est b. z ad illam per **uerfione** simplice sequit̄ ista nullū b est a que est p̄raria p̄me v̄l̄s affirmatiue scz oīne b est a z sic ex opposito p̄sequētis scd̄tur oppositū antedētis.

Et s̄ltē etiā penes terciā regulā bñ sequit̄ aliq̄d b est a. q̄ aliq̄d a est b. qz si nō sequeret̄ illa tunc sequeret̄ sua cōtradictoria scz ista nullū a est b z qz ad illā p̄ cōuerfione simplice sequit̄ ista nullum b est a patet quōd ex opposito

Primi Priorū

per adictorio p̄ntis inferit oppositū cōtradictoriū aīcedētis. vñ patz q̄ tres p̄ne regule cōuersionis p̄ponū sunt bone.

Querit Q̄no ostendit Aristoteles quartā regulā. scz q̄ p̄positio particularis negatiua nō p̄uertit. **Solo** p̄bar sic. quia nō sequit̄ aliq̄d aīal nō est hō. ḡ aliquis hō non est aīal. qz cōsequēs est ibi falsum aīte existente vero. **Et** rō regule extra textū est. qz si particularis negatiua p̄uertet̄ tūc argueret̄ a nō distributo ad distributus p̄pter negatio nē posuram ad p̄dicatū. z non ad subiectū.

Querit Quare p̄hs nō facit in istis regulis mentionē de p̄uersione p̄ponis indefinite z singularis. **Solo** p̄uersione p̄ponis indefinite p̄prehendit sub p̄uersione p̄ponis particularis. qz p̄positio particularis z indefinite eodē mō p̄uertit̄. **Et** de cōuersione p̄ponis singularis nihil loquit̄. qz talis p̄uersio nō hz mediū p̄ qd̄ possit ostendī. sz eius ostensio est sensibilis. et ergo nō cadit sub arte.

De p̄uersione modalium

Querit Q̄no docet p̄hs p̄uertere p̄pones modales. **Solo** p̄mo docet p̄uertere modales de nec̄ario. z postea modales de p̄tingenti

Querit quare nō docet p̄uertere p̄pones modales de impossibili. **Solutio**. qz p̄pones de impossibili h̄nt p̄uerti fm̄ exigentiā illaz de nec̄ario q̄ bus equipollent. **Et** ergo cognita p̄uersione p̄ponum de nec̄ario facilius p̄t̄ h̄teri p̄uersio illarum de impossibili

Querit Q̄no dēt̄ p̄uerti p̄pones modales de nec̄ario. **Solo** p̄hi. qz modales de nec̄ario eodē mō p̄uertit̄ur sicut ille de inesse. qz vltis negatiua de nec̄ario p̄uertit̄ simplr̄ in vltimā negatiuam z vltis affirmatiua z particularis affirmatiua p̄uertit̄ in particularē affirmatiuā et particularis negatiua nō p̄uertit̄. **Et** istud p̄bat p̄hs eodē mō sicut p̄us p̄ exempla in nō fecit̄is ostendēdo qz ex opposito p̄ntis seq̄tur opposituz aītis. **Sed** vt melius intelligat̄ p̄t̄ poni exēplū in terminis fecit̄is. vt nullum hōiem necē est esse asinū. illa sic p̄uertit̄. ḡ nullū asinū necē est esse hōiem. qz si nō sequer̄t̄ illa p̄uertēs. tūc seq̄ret̄ eius oppositū p̄radictoriū. oppositum aut̄ p̄radictoriū est nullū asinū nō necē est esse hōiem. q̄ equipollet huic. quēdā asinū possibile est esse hōiem. ad quā seq̄tur quēdā hōiem possibile est esse asinū. et illa equipollet huic. nullū hōiem nō necē est esse asinū. q̄ est p̄radictoria aītis. **Et** ita p̄z quō ex opposito p̄ntis inferit̄ oppositū aītis. **Et** p̄ntis illa p̄uersio fuit bona. **Et** eodē mō dōm̄ est de vltis affirmatiua et particulari affirmatiua q̄ p̄uertit̄ur in particularē affirmatiuā. vt ois hō de necessitate est aīal. p̄uertit̄ in istaz. ḡ aliq̄d aīal de necessitate est hō. et ista aliq̄s hō de necessitate est aīal etiā p̄uertit̄ in istam. ḡ aliq̄d aīal de necessitate est hō. **Et** sunt illa p̄uersiones bone. qz oppositū p̄ntis repugnat aīti. et p̄t̄ ex opposito p̄ntis inferri oppositū aītis. **Q̄** aut̄ particularis negatiua de nec̄ario nō p̄uertat̄ p̄z p̄ rōnem p̄us dictā in illis de inesse. qz non seq̄tur. aliq̄d aīal necē est nō esse hōiem. ḡ aliq̄c hōiem necē est nō esse aīal

Reparationes

Ad Propōnes modales de necessario nō possunt p̄uerti. **I** male dicitur hic q̄ p̄uertitur eodē mō si cur ille de inesse. **A**nis p̄bat. q̄ in omni cōuersione opōrtet de subiecto fieri p̄dicatū z eodētra. sed hoc nō p̄t fieri i modalibz. q̄ in illis oz moduz semp̄ p̄dicari. vt dicitur **De hyf.** **S**olo. p̄s positiones modales p̄uerti p̄t intelligi dupl̄r. **U**no modo quo ad se totas. **E**t de illa p̄uersione nō loquitur hic p̄bs. **A**lio mō intelligit eas p̄uerti quo ad partes. dicitur t̄m. ita sc̄z q̄ illa pars dicitur que in p̄uersa h̄z rōem subiecti in p̄uertente acquirat rōnem p̄dicari. **E**t ita loquitur p̄bs hic de p̄uersione modalū. **E**t r̄ū aut̄ p̄pōnes modales possint p̄uerti aliquo mō fm̄ se totas. de hoc vide pulc̄r dubium in cōmento

De p̄uersione p̄pōnum de p̄tingenti.

Querit Quot modis dicitur p̄tingens. **S**olo tribz modis. **P**rimo mō cōtingēs dicitur qd̄ est nec̄arium. q̄ bene sequitur si aliqd̄ est necesse esse. q̄ illud idem etiā p̄tingit esse. **S**ecūdo mō p̄tingens dicitur qd̄ nō est nec̄arium z nō impossibile. **T**ercio mō p̄tingens dicitur possibile. z hoc est quasi genus ad duos modos p̄dictos. sc̄z ad nec̄ariuz z ad nō nec̄arium

Cōtingēs q̄ h̄bz modis

Querit Quotuplices sunt p̄pōnes de p̄tingenti. **S**olo tripl̄ces fm̄ q̄ tribz modis dicitur p̄tingens. **Q**uedaz em̄ sunt de p̄tingenti possibili qd̄ est p̄tingens tercio mō dicitur. z vocat̄ a quibusdā p̄tingens alci. **E**t in illis p̄pōnibz ponit ille modus p̄tingēs sine aliqua de terminatōe. **A**lie sunt de p̄tingenti nec̄ario quod est p̄tingēs p̄mo mō in quibz sc̄z ponit ille modus p̄tingēs cū hac determinatōe nec̄arium. **A**lie sunt de p̄tingenti nō nec̄ario. qd̄ est p̄tingens secūdo modo dicitur. **E**t in illis ponit iste modus cū hac determinatōe non nec̄ariū. **E**t hoc p̄tingēs definit ab **A**resto. postea. q̄ contingens est quo nō existeret nec̄ario ipso t̄m p̄posito inesse. nō sequitur impossibile

Explicit p̄ p̄pōnes de qd̄ genti

Querit Quō subdiuidit hoc p̄tingens secūdo mō dicitur. **S**olūrio. fm̄ **A**lterū diuidit in p̄tingens natū. rarū. et ad v̄rūl̄ter. **C**ontingens natū est qd̄ est magis determinatū ad esse q̄ ad nō esse. **C**ontingens rarū est qd̄ est magis determinatū ad nō esse q̄ ad esse. **S**ed p̄tingēs ad v̄rūl̄ter est qd̄ equaliter se habet ad esse z ad nō esse. et vocat̄ alio noie infinitū. q̄ est indeterminatū

*Cōtingēs { Natū
Rarū z
ad v̄rūl̄ter*

Querit Quō iam docet p̄bs p̄uertere modales de p̄tingenti. **S**olo. p̄mo docet p̄uertere p̄pōnes de p̄tingenti affirmatiuas. sedō negatiuas

Querit Quō p̄pōnes modales affirmatiue de p̄tingenti debent p̄uerti. **S**olo. p̄pōnes affirmatiue de p̄tingenti quocūq̄ mō accipiat p̄tingens cōuertitur eodē mō sicut ille de inesse z de nec̄ario. q̄ v̄hs affirmatiua p̄uertit p̄ accūs in p̄ticulārē affirmatiuā. z p̄ticulārē affirmatiua simpl̄r in p̄ticulārē affirmatiuā. **E**t hoc ostēdit p̄bs exem̄plariter. vt ista. om̄e. b. cōtingit esse. a. sic p̄uertit. **I** qd̄ d̄ a. a. p̄tingit esse. b. **E**t ista aliqd̄. b. p̄tingit esse. a. p̄uertit sic. **I** aliqd̄. a. cōtingit esse. b. **E**t q̄ ille conuersiones sunt bone probat. quia si non tunc oppositū consequentis ita q̄bit cum antecedente. qd̄ est impossibile

Primi priorum

Querit Quō docet pbs puertere modales de ptingēti negatiuas. Solo duplr. qz pmo docet puertere illas q sunt de ptingēti nccario. z de nccario alto siue cōiter dicto. secūdo illas de contingēti proprie dicto

Querit Quō puerūtur negatiue de ptingēti nccario z de ptingēti alto siue cōiter dicto. Solo. qz negatiue q sūt de cōtingēti nccario. z negatiue q sūt de ptingēti cōi seu alto qd puerit cū pos sibi ille oēs eodē mō puerūtur sicut negatiue de inesse z de nccario. ita qz vltis negatiua puerit in terminis in vlem negatiuā. z picularis negatiua nō puerit. Et h pbat exēplariter. pmo de ptingēti nccario. vt bñ seqtur nullū hoiem ptingit esse equū. q nullū equū cōtingit esse hoiem. Et q illa cōuersio sit bona pz. qz idē iudiciū est de illa conuersione z vltis negatiue de nccario. Secōdo ponit exēplū de ptingēti alto siue cōiter dicto. vt bñ seqtur nullā tunicā cōtingit esse albā. q nullū albū cōtingit esse tunicā. Et q illa cōuersio etiā sit bona pz. qz oppositū pntis repugnat aūti. Oppositus enī pntis est nō cōtingit nullū albū esse tunicā. qd eqpoller huic. aliqđ albū nō esse tunicā. z illa cōuertit in istā aliquā tunicā necē ē esse albā. z hec repugnat pmo aīcedenti. qd fuit. cōtingit nullam tunicāz esse albā. et ergo fuit bona conuersione

Querit Quō cōuertūtur negatiue de contingēti. ppe dicto qd diuidit in ptingēs natū rarū z ad vrrūter. Solo. ille nō cōuertūtur eodē mō sicut ille de inesse z de nccario. qz vltis negatiua in talibz nō cōuertit simplr. sed cōuertit in oppositā qualitatē. s; picularis negatiua tene cōuertit simplr

Querit Que vocat cōuersio in oppositā qualitatē. Solo cōuersio in oppositā qlitatē est qn affirmatiuū simplr mutaf in negatiuū vel ecōtra manēre eodē situ z dispōne terminoz. Exēpluz hui⁹ est. vtnullū. b. cōtingit esse. a. cōuertit sic in oppositā qlitatē. qz oīe. b. cōtingit esse. a. Et ista quoddā. b. cōtingit esse. a. cōuertit sic. qz quoddā. b. cōtingit nō esse. a. et tali cōuersione solū cōuertūtur ppōnes de contingēti ppe dicto. s; z nato. raro. vel ad vrrūter. Et rō est. qz qcquid cōtingit b mō esse cōtingit etiā nō esse

Cōuersio in oppositā qualitatē

Querit Quō iam pbat qz vltis negatiua de cōtingēti nato vel ad vrrūter nō p̄ cōuertit simplr. Solo. qz si vltis negatiua cōuerteret simplr. tūc sequeret qz vltis affirmatiua etiā posset cōuertit simplr. sed hoc est falsum. ergo illud ex quo seqtur. Secūda probat. qz ad vlem negatiuā de tali cōtingēti seqtur vltis affirmatiua. z ecōtra p puer sionē in oppositā qualitatē. Exēmpli gratia. tene sequit p cōuersionē in oppositā qlitatē. oēm hoiem cōtingit currere. q nullū hoiem cōtingit currere si q ad illā p cōuersionē simplicē seqret ista. nullū currēs cōtingit esse hoiēz ad quā seqtur p cōuersionē in oppositā qlitatē ista. oīe currēs cōtingit esse hoiem. Patz quō de pmo ad vltimū sequeret. oīm hoiem cōtingit currere. qz oīe currēs cōtingit esse hominē. z sic vltis affirmatiua cōuerteret simpliciter. qd nō est impossibile. qz argueret a nō distributo ad distributū

84.

Reparatiões

Querit Quō pbat q̄ p̄cularis negatiua d̄ tali p̄tingēt simplē
bñ p̄t p̄ueri. **Solo**. qz particularis affirmatiua p̄t
p̄ueri simplr. ergo etiā particularis negatiua. **Consequētia** pbat. qz ad
particulare negatiuā sequitur particularis affirmatiua. z ecōtra p̄ p̄uer
sionē. in oppositā qualitātē. **Exempli** grā bene sequit. quēdam hominē
p̄tingit nō esse currentē. ergo quēdam hominē p̄tingit esse currentē p̄ cō
uersionē in oppositam qualitatem. z cōsequenter bene sequitur per con
uersionem simplicem. quēdam hominē p̄tingit esse currentē. ergo quod
dam currens p̄tingit esse hominē. **Et** cōsequenter bene seq̄tur p̄ p̄uer
sionē in oppositam qualitatem. quod dā currens p̄tingit esse hominē. **Et** qd
dā currens p̄tingit nō esse hominē. **Et** p̄ p̄ns a p̄mo ad vltimū bene sequit. quē
dā hominē p̄tingit nō esse currentē. **Et** qd dā currens p̄tingit nō esse hominē

Ad Si particularis negatiua de p̄tingenti p̄uereret simplr tūc argue
ret a nō distribuō ad distribuō. **Et** videt q̄ nō p̄t sic p̄ueri. **Seq̄**
la pbat. qz subiectū p̄mo nō distribuēret in p̄uersa. z tamē hoc distribuere
tur in p̄uertente. p̄pter negatiōem. **Solo** negat sequela. **Et** rō est. qz ne
gatio de p̄tingenti nō est negatio simplr. z **Et** nō distribuēret p̄dicatuz. vel p̄
dicti q̄ talis p̄uersio p̄cularis negatiue nō est p̄na formalis s̄ solū material

Dubiu

Querit Quod est hoc dubiū qd̄ in fine textus remouet **Aristo**.
teles. **Solo**. qz dictū est p̄us q̄ iste p̄ponēs. contingit
nullū hominē esse equū. z p̄tingit nullā tunicā esse albā. sunt negatiue. pos
set aliquis dubitare an essent simplr negatiue. hoc ergo dubiūz remouens
dō d̄r p̄hs q̄ nō sunt simplr negatiue. sed habēt affirmatiuā figurā z sunt
solum negatiue ex parte dicti.

Querit Quō pbat p̄hs hoc q̄ hñt affirmatiuā figurā. **Solo**
qz sicut se hz esse in p̄ponibz de inesse. ita se hz p̄tingēs vel
quicūqz ali⁹ modus in modalibz. sed in illis de inesse p̄positio d̄r simplr aff
firmatiua. qñ eē v̄l copula manet affirmatiua. nō obstātē q̄ p̄ copulā seq̄t ne
gatio. **Et** etiā in modalibz p̄pō d̄r simplr affirmatiua in q̄ mod⁹ nō negat. nō
obstātē q̄ dictū sit negatiū. **Sinoz** p̄z exēplarit. qz qñ d̄r est nō bonū. est nō
albū tales p̄ponēs sunt simplr affirmatiue. qz negatio nō p̄cedit. s̄ seq̄t eē.
Sed quereret aliq̄s quō ille p̄ponēs est nō bonū est nō album z sitēs de
tenti p̄ueri. **Ad** hoc responderet p̄hs q̄ eodē modo debēt p̄ueri sicut alie
p̄ponēs affirmatiue de inesse. de quibz superius dictū est

Secūdus Tractatus

His vero determinatis dicendū est p̄ que et quō.

In hoc tractatu p̄hs determinat de formatione syllogismozum. **Et**
diuiditur in quatuor capta. **I**n quozum p̄mo docet formare syllogismos
prime figure. **I**n secūdo syllogismos secunde figure. **Et** in terciō syllogis
mos terciē figure. **Et** in quarto ponit quēdā notabilia.

Primi priorum

Querit Quot sunt principia formalia syllog. **Solo**, duo. **ve** pus dictū fuit. scz figura z modus. **Figura** autē definit sic. a. **De** hys. **Figura** est ordinatio trium terminorum. **Figura** debita subiectōem z p̄dicatōem. **Et** modus sic definit. q̄ modus est ordinatio duarū p̄p̄ōnum in debita qualitate z q̄ritate.

Duo sunt p̄p̄ō
fōrta syllog.

Modus

Ar Unius rei est soluz vna forma. q̄ non sunt duo principia formalia syllog. **Solo**. vnus rei est solum vna forma vltimata. s; tamē vnus rei possunt bene esse plures forme subordinate. z sic est in opposito. qz figura est forma generalis. z modus forma p̄pleta z sp̄cialis.

Querit Quot sunt figure syllogistice. **Solo** tres. **Et** ratio est quia tot sunt figure quot modis p̄tingit medium variari. sed medium variatur tribz modis. ergo tres sunt figure. **Dinor** probatur. quia vel medium subijcitur in prima z predicatur in secūda. z sic est p̄ma figura. vel predicatur in vtraq; . et sic est secūda figura. vel subijcitur in vtraq;. z sic est tertia figura.

Ar Sicut est aliqua figura in qua mediū subijcitur in p̄ma z p̄dicatur in secūda. ita erit etiā aliqua in qua ecōtra mediū p̄dicatur in prima et subijcitur in secūda. z sic erūt quatuor figure. **Solo**. illa dispositio mediū non facit figuram distinctā a p̄ma. qz non differt a prima figura nisi q̄ transpositōem p̄missarum.

Ar Prima figura p̄cludit omnia genera p̄blematis. ergo alie figure sunt superflue. **Solo**. negat p̄sequentia. **Et** rō est. qz licet p̄ma figura p̄cludat omnia genera p̄blematis. non t̄n omni mō seu ex omni dispositione p̄missarum.

Querit Que figura est p̄ma. **Solo**. illa in qua mediū subijcitur in p̄ma z p̄dicatur in alia. **Et** rō illius est. qz figure ordinatur p̄m dignitatē et perfectionem sui. mediū. sed medium quod subijcitur in prima z predicatur in secūda est perfectissimum medium. quia est medium positione z consūctione. simul. medium vero in alijs est solum mediūm consūctione.

Ar P̄dicatū est dignius subiecto. s; mediū i secūda figura est bis p̄dicatū. ergo hoc est dignius. **Solo**. licet p̄dicatū absolute accēptū sit dignius subiecto. t̄n mediū qd̄ est bis p̄dicatū nō est dignius mediū qz nō ponit directe inter extrema. sicut illud quod est semel subiectum z semel p̄dicatum.

De prima figura

Querit Quō p̄hs definit p̄mā figurā. **Solo**. hoc mō. qm̄ tres termini sic se habent adinuicē vt postremus in toto sit medio et mediū in toto p̄mo. vel sic vel nō sic. necesse est extremarum syllogismū esse perfectum.

Querit quomodo debet illa definitio intelligi. **Solo** sic. quando

B ij.

Hic littere quibus utitur pho in pa pa pa } a — a^o affirmatio
 b — b^o negatio
 c — c^o affirmatio

Reparationes

tres termini sic se habent ad invicem in positione et ordine ut postremus, id est minor extremitas sit in toto medio, superius sicut pars eius subiectiva, et medius terminus in toto primo, id est in maiore extremitate, sic, id est affirmativa, vel non sic, id est negativa, necesse est syllogismum esse perfectum, id est perfecte concludit extremitates de se invicem maiorem scilicet extremitate de minore.

Medius in pa pa

Queris Quid est medius in prima figura? **Solo** ph, voco autem medium quod est in ipse in alio et alius in ipso est qui et positio sit medius, hoc debet sic intelligi, quod medius prime figure est terminus qui est in alio, id est in maiore extremitate, et alius, id est minor extremitas in ipso. Et talis terminus qui sic se habet est medius positione, quod directe ponitur inter extremitates, scilicet sub maiore extremitate et supra minorem.

a^o affirmatio in pa
b^o negatio

Queris Quid est maior extremitas in prima figura? **Solo** maior extremitas est in quo est aliud, scilicet medius.

Queris quid est minor extremitas? **Solo** minor extremitas est quod est in alio, id est in medio.

Queris que sunt littere quibus utitur phus syllogisando in prima figura? **Solo** A, B, A. Ita quod a est maior extremitas, c minor extremitas, et b medius.

Pedem super
obstantes in
pa figura

Queris Quor sunt combinationes permittar in toto in prima figura? **Solo** sedecim, sicut patet ostendit faciliter per sufficientiam quam solet dari, quod in omni combinatione prime figure premissae vel sunt ambae veritates vel ambae particulares, vel maior veritas et minor particularis, vel contra, maior particularis et minor veritas etc. vide in commento.

Queris Quo dicitur ille combinationes? **Solo** quod quatuor solus sunt veritates et vocantur modi prime figure. Alie proinde duodecim sunt inutiles.

Ad Per hunc ponit novem modos siue combinationes veritates in prima figura, sed male dicitur hic quod sunt solus quatuor. **Solo** phs ponit hic solus combinationes veritates directas siue modos directe concludentes. Per hunc autem addit modos indirectos.

Queris Quo dicitur ille combinationes veritates prime figure? **Solo** quod due prime sunt veritates, et due alie particulares.

Prima est quam ambae premissae sunt veritates affirmativa, sequitur prolo veritates affirmativa. Et hoc dicitur phs sic. Si enim a de omni b, et b de omni c, necesse est a de omni c predicari. Et ista combinationem per hunc fecit per hanc dictionem barbara, et format sic syllabus omne b est a, omne c est b, ergo omne c est a.

Secunda est quam maior est veritates negativa, et minor veritates affirmativa sequitur prolo veritates negativa. Et innuit ea phs his verbis. Si autem a de nullo b, aut de omni c, quam a, nulli c, inest. Per hunc prolo fecit ea per hanc dictionem clarat et ordinat sic syllabus nulli b est a, omne c est b, ergo nulli c est a.

Tercia est quam maior est veritates affirmativa et minor particularis affirmativa, sequitur prolo particularis affirmativa. Et ponit ea phs hoc modo. Inest alicui a, quod est omni b, aut alicui c, si de omni quod est predicari est quod in principio dem est necesse, a, alicui c, inesse. Et hac permutationem fecit per hunc per hanc dictionem Darii. Et format exemplum sic omne b est a, alicui c est b, ergo alicui c est a.

Ille combinationes
veritates dicitur

Primi prior

Quarta est qñ maior e vltis negatiua z minor particularis affirmatiua sed qñ solo particularis negatiua. Et hoc dicitur pñs his pñbis. Et si a qdẽ nulli b in est b aut alicui c necesse est a alicui c nõ inesse. Et ista cõbinatio fecatur pñ hãc dictionem ferio z format sic syllogism⁹ nullũ b est a. aliqd c est b. g̃ aliqd c non est a.

Querit Quot sunt cõbinaciones inutiles pñe figure. **Solutio**
qñ xij. sunt. sicut elicit ex textu.

- Prima** est qñ maior est vltis affirmatiua z minor vltis negatiua.
- Secunda** est qñ ambe premise sunt vltis negatiue.
- Tercia** qñ maior est particularis affirmatiua. z minor vltis affirmatiua
- Quarta** qñ maior e particularis negatiua z minor vltis negatiua.
- Quinta** qñ maior e particularis affirmatiua z minor vltis negatiua.
- Sexta** qñ maior e particularis negatiua z minor vltis affirmatiua.
- Septima** qñ maior e vltis affirmatiua z minor particularis negatiua
- Octava** qñ maior e vltis negatiua z minor particularis negatiua
- Nonã** qñ ambe premise sunt particulares affirmatiue
- Decima** qñ ambe sunt particulares negatiue.
- Undecima** qñ maior e particularis affirmatiua z minor particularis negatiua.
- Duodecima** qñ maior e particularis negatiua z minor particularis affirmatiua. Et idem est iudiciũ in pposito de indefinitis sic de particularib⁹

Querit Quõ pbat pñs ocs istas cõbinaciones esse inutiles. **Solo** dicit qñ in eis sunt dabile terminus in quib⁹ oĩ er in quibus nulli.

Querit Quid e dare terminos in quib⁹ oĩ z in quib⁹ nulli. **Solo** dare terminos in quib⁹ oĩ est dare tres terminos ex quibus fuit due pñones cũ quibus stat vna vltis affirmatiua in veritate. Et dare terminos in quibus nulli est dare tres terminos ex quibus fuit due pñones cum quibus stat vna vltis negatiua in veritate. Exẽplĩ grã in pñma cõbinatõne in utri⁹ sez qñ maior est vltis affirmatiua. z minor vltis negatiua in pñma figurã termini in quib⁹ oĩ sunt aial hõ equus ex quibus fuit iste due pñones ois hõ e aial. nullus equus est homo. z cũ illis stat ista vltis affirmatiua in veritate ois equus est aial. Et termini in quibus nulli sunt aial hõ lapis ex quibus sunt iste pñones. ois hõ est aial. nullus lapis e homo. z cũ eis stat ista vniuersalis negatiua in veritate. nullus lapis est aial. Et sic pñter dat pñs terminos in quib⁹ oĩ z in quibus nulli i oib⁹ alijs pbinatõib⁹ inutilib⁹.

Dat terminos in quibus omni.

in quibus nulli.

Querit Quale incõueniens est hoc qñ in aliqua cõbinatõe dantur termini in quibus omni z in quibus nulli. **Solutio** quia ad vnã z eandẽ dispositões pmissaz sequuntur due conclusiones cõtrarie vere. Et hoc est magnũ incõueniens. quia ad cõtrarias sequuntur sue subcontrarie. z ita tandẽ sequit qñ due conclusiones contradictorie starent simul in veritate.

Ar Contraria erunt eiusdem subiecti z eiusdem pñdicati. sed ille due cõclusiones que sequunt ad terminos in quibus oĩ z in quibus nulli nõ sũt eiusdem subiecti z eiusdẽ pñdicati. g̃ nõ sunt cõtrarie. **Dimoz** patet etiã ex

Reparationes

emplo prius posito. **Solutio** q̄ nō attendit hic p̄rarietas vel p̄radictio ex parte rei enunciare siue ex parte terminoz. Sed ex parte modi enunciandi. siue ex parte forme vñ nō est verisile, q̄ ex vna z indiuisibili vniōne p̄missaz possunt sequi due p̄pōnes p̄rarietas vel p̄radictorie vere ad minus s̄m formā. Nec etiā videt q̄ eadē causa eodem modo disposita possit esse causa cōtrarioz effectū.

Querit Quor regule eliciunt ex istis cōbinatōnibus inutilibus re. z alie due generales quo ad omnes figuras. **Solutio** quattuor. quaz due s̄nt speciales p̄me figurā. z alie due generales quo ad omnes figuras. **Prima** regula specialis ē q̄ maiore ex̄te particulari in p̄ma figura nihil sequitur. **Et rō** est qz oportet minore extremitatē in p̄ma figura subsumi sub medio distributo in maiore. **Secūda** regula specialis est q̄ minore negatiua nihil sequitur in prima figura. **Et rō** est qz tunc argueret a nō distributo ad distributū. sed hoc est incōueniens. q̄ minor partz qz si minor est negatiua tūc oporteret maiorem esse affirmatiua. z sic p̄dicatū eius nō distribueret z tamē distribueret in cōclusionē eo q̄ cōclusio esset negatiua.

*Obsequit ad a nō
Solutio ad d̄p̄tū
Cūm*

Querit Quid est arguere a nō distributo ad distributū. **Solutio** est arguere a p̄pōne h̄ntē plures causas siue veritatis ad h̄ntem vnā cām tm. vel est arguere ab indefinita ad v̄tem vel a positōne sequentis ad positōne antecedentis.

Querit que sunt ille regule generales. **Solutio**. Prima est q̄a ex puris p̄ricularibz in nulla figura aliqd sequitur. **Et rō** est. qz oportet oēm syllogismū regulari p̄ dici de oī vel dici de nullo. **Secūda** regula est q̄ ex puris negatiuis nihil sequitur in aliq̄ figura. **Et rō** est. qz tūc mediū non vn̄ret cum aliqua extremitate.

*Prima correlaria
infert. p. c. q̄ d̄p̄tū*

Querit Quor correlaria infert p̄hs ex dictis. **Solutio** tria. Primum ē qz si debet fieri syllogismū p̄cludēs p̄clusioz nē p̄ricularē in p̄ma figura oportet q̄ termini sic habeat sicut superius dictum est in d̄p̄tū z ferio. qz aliter non fit syllogismus.

Secūdū est. omnes syllogismi q̄ fiūt in p̄ma figura sunt perfecti. **Et rō** ē quia nullius alterius indigent ad sui p̄fectōnem.

Tercū est qz ista figura cōcludit oia genera p̄blematis scz v̄le particulare affirmatiuū z negatiuū.

Capitulū secundū de secunda figura

Quando vero idem huic quidē omni alteri vero

In hoc caplo p̄hs docet p̄r formare syllogismos secūde figure

Querit Quomodo p̄hs definit secūda figurā. **Solutio** d̄icit sic. Quando vero idem huic quidē omni alteri vel rō nulli inest vel v̄triqz omni vel nulli figurā quidē h̄mōi voco secundam. **Et** debet illa definitio sic exponi. Quando idem sp̄c̄ mediū inest huic. id ē maiori extremitati oī. id ē affirmatiue. z inest alteri id ē minori extremitati nulli id est negatiue. Vel v̄triqz id est tam maiori extremitati q̄ minori oī id ē affirmatiue vel v̄triqz nulli id est negatiue h̄mōi figurā voco secundam

Primi Prior

¶ Ex puris affirmatiuis vel ex puris negatiuis nihil sequitur in secunda figura. **¶** male dicit in ista definitōe vel vtriusq; omni vel vtriq; multi. **¶** Solutio licet in secunda figura ex puris affirmatiuis et negatiuis nihil sequatur i aliquo modo seu combinatōe vtriusq; bñ sequitur aliqd in aliqua combinatōe inutili z hoc satis est. qz figura est forma generalis syllogismoz extendens se tam ad combinatōnem vtilem qz inutilem. modus vero solum nominat combinatōnem vtilem.

¶ Querit. Quid est medium in secunda figura. **¶** Solutio medium in secunda figura est quod de vtroq; predicatur.

Medium
1^a ex^o unitas
2^a ex^o unitas
In 2^a figura

¶ Querit. quid ē maior extremitas. **¶** Solutio maior extremitas i secunda figura est que iuxta medium posita est.

¶ Querit. Quid est minor extremitas. **¶** Solutio. minor extremitas est que longius a medio sita est.

¶ Querit. Verum in secunda figura possit fieri aliquis syllogismus perfectus. **¶** Solutio pbi q non. Et raro est quia mediū in secunda figura semper est foras extremitatū z p̄mū positōe. Possibile tamen est syllogismos illos perficere siue sint vniuersales siue particulares. Et hoc p reductionem eoz ad modos p̄me figure

¶ Querit. Qui sunt termini ex quibus syllogizat pbs in hac figura. **¶** Solutio pbs vtritur istis tribz litteris scz m. n. x. a q m sit mediū. n maior extremitas. z x minor extremitas

¶ Querit. Quot sunt modi siue combinatōnes vtilis secunde figure. **¶** Solutio q; quatuor.

¶ Prima est quando maior est vltis negatiua. z minor vltis affirmatiua et significat a pe. hyl. per hanc dictionem cesare. Et format sic syllogismus Nullū n est m. omne x est m. erga nullum x est n.

¶ Secunda est quando maior est vltis affirmatiua z minor vltis negatiua sequit cōclusio vltis negatiua. Et significat a pe. hyl. per illā dictionem cas mestres. Exemplū pbi est vt omne n est m. nullū x est m. q nullū x est n.

¶ Tercia est qñ maior est vltis negatiua z minor particularis affirmatiua sequit cōclusio particularis negatiua. Et significatur p hanc dictionem festino. Et format sic syllogismus. Nullū n est m. quoddā x est m. q quoddā dam x non est n.

¶ Quarta combinatio vtilis est qñ maior est vltis affirmatiua z minor particularis negatiua. sequit cōclusio particularis negatiua. Et format p illam dictionem baroco. Et exemplum formatur sic Omne n est m. quoddam x non est m. ergo quoddam x non est n.

¶ Querit. Quomodo docet pbs istos modos perficere. **¶** Solutio tres primos docet perficere dupliciter. scz reducēdo ostensue. z reducēdo per impossibile. sed quartū scz baroco docet solum reducere per impossibile.

Handwritten marginal notes on the left edge of the page.

Reparationes

Cesare

Celaret maiore quersa simplr

Qr. quō tres pmi educūt oñ siue So^o

Camestres
Festino

reducit ad

Celaret miore z celoe quersis simplr
z trāspōnēdo pmissas
Ferio maiore quersa simplr

Querit Quare nō docet baroco etiā reducere ostensiuē? **Solo.** qz baroco nō p̄t ostensiuē ad aliquē modoz p̄me figure reduci. Et rō est. qz vel hoc fieret p̄ quersionē vel p̄ transpositōnē p̄missaz nō p̄ transpositōnem p̄missaz. qz tunc minor fieret maior. z sic aliqd̄ seq̄ret̄ in p̄ma figura maiore p̄ticulari qd̄ falsum est. Nō etiā p̄ quersionē. qz vel hoc esset p̄ quersionē maioris vel minoris vel clusionis. nō maioris. quia illa p̄t solū p̄uerri p̄ accūs. z ita argueret̄ ex puris p̄ticularibz. Nec etiam p̄ quersionē minoris vel clusionis qz ille nō p̄t conuerti eo q̄ sint particula res negatiue.

Qr. quō quatuor isti modi reducūt p̄ impossibile
Solutio

Cesare
Camestres
Festino
Baroco

reducit ad

Ferio
Darii
Celarent
Barbara

Reducit̄ p̄ impossib̄le

Querit Quid est reducere p̄ impossibile? **Solo** reducere per impossibile in cōi loquendo est ex opposito p̄radictorio clusionis cū altera p̄missaz inferre oppositū cōtradictoriū vel contrariūz alterius p̄missae.

Querit Quid est reducere p̄ impossibile specialiter in secūda figura? **Solo** est ex opposito cōtradictorio cōclusionis cū maiore illesa inferre oppositū cōtradictoriū minoris. Nam in secūda figura maior debet semp̄ manere illesa. vñ dicit̄ pe. hyl. Seruat̄ maiore vari atqz secūda minorem.

Querit Quō potest faciliter scribi ad quē modū p̄me figure debet videri quis sit ille modus secūde figure reduci? **Solo** debet videri quis sit ille modus p̄me figure q̄ cōcludit̄ oppositū p̄radictoriūz aut̄ minoris modi de secūda figura. qz ad illū modū debet reduci. Et ergo cesare reducit̄ ad ferio. qz minor de cesare est v̄lis affirmatiua cui cōtradict̄ r̄it̄ cōclusio de ferio que est p̄ticularis negatiua. z sic de alijs modis exempl̄ pla parent̄ faciliter p̄ticipanti.

Querit Que sunt cōbinationes inutiles secunde figure quas enumerat̄ p̄hs in textu Solo.

- T**ertia cōbinatio inutilis ē qñ ambe p̄missae sūt vniuersales affirmatiue
- T**ercia qñ ambe p̄missae sūt vniuersales negatiue
- T**ercia qñ maior est p̄ticularis negatiua z minor v̄lis affirmatiua
- Q**uarta qñ maior est p̄ticularis affirmatiua z minor v̄lis negatiua
- Q**uinta qñ maior ē v̄lis affirmatiua z minor p̄ticularis affirmatiua
- S**exta qñ maior ē p̄ticularis affirmatiua z minor v̄lis negatiua.
- S**eptima qñ maior ē vniuersalis negatiua z minor p̄ticularis negatiua

Primi prior

Octava qm maior est particularis negatiua z minor vls negatiua.
 Nonā qm ante premissa sunt particularis affirmatiue.
 Decima qm ante premissa sunt particularis negatiue
 Undecima qm maior e particularis affirmatiua z minor particularis negatiua.
 Duodecima qm maior e particularis negatiua z minor particularis affirmatiua.

Querit Quod pbat pbs istas combinaciones esse inutiles. **Solutio** pbat hoc assignando terminos in quibus oī z in quibus nulli. veritatem est q illa combinatio in q maior e vniuersalis negatiua et minor particularis negatiua nō potest vniuersaliter ostendi esse inutiles dando terminos in quibus omni z in quibus nulli. qz qm minor est particularis de materia cōtingenti tunc nō pnt dari termini in quibus oī sed soluz termini in quibus nulli qz illa cōpatit suā subcōtrariā. **Et ergo** pbs pbat istam combinatiōem esse inutilem ex indefinito particularis negatiue. qz hoc habet plures causas sue veritatis. Sicut exempli grā ista indefinita negatiua homo nō currit est vera si nullus homo currit. z etiā est vera si fortes non currit. **Et ergo** pbat sic q illa combinatio sit inutilis. qz qm ante premissa sunt vniuersales negatiue est combinatio inutilis. etiā qm maior est vls negatiua z minor particularis negatiua e inutilis combinatio. **His** ptes qz tunc sunt dables termini in qbus oī z in qbus nulli. **Et pna** pbat qz particularis negatiua vel indefinita sequitur in bona pna ad vlem negatiua. **Item** qd nō sequitur veritater ad anō bone pna nō sequitur etiā veritater ad pna. qz q nihil se qd qm minor e vls negatiua. **Et etiā** nihil d3 seq qm minor e particularis negatiua.

Querit Quot sunt regule speciales secūde figure qelicūtur ex istis combinatiōibz inutilibz. **Solutio** q due. **Prima** q ex pnis affirmatiuis in secūda figura nihil sequitur. **Et rō** illius regule e quia tunc mediū nullibi distribueret qz esset semp pdicatū pōnis affirmatiue qd nūqz distribuit. **Secūda** regula e q i secūda figura maior exite particulari nihil sequitur. **Et rō** e. qz tūc argueret a nō distributo ad distributus. qz maior extremas nō esset tūc distributa in maiore z tūc distribueret in pclusionē quia esset pdicatū cōclusionis negatiue.

Querit Que sūt correlariā q ponit pbs in fine text. **Solutio** sūt duo. **Primū** e q oēs syllogismi scde figure sūt impfe etī. **Secūdū** e q i secūda figura nō fit syllogism⁹ affirmatiuis.

Capitulū terciū de terciā figura
Si autē eidem hoc quid e omni illud vero nulli

In hoc tercio caplo docz pbs psequēter formare syllogismos terciē figure

Querit Quō definit p. terciā figurā. **Solutio** sic. **Si autē eidē hoc quid e oī illud pō nulli inest vel ambo oī vel nulli. figurā hōi voco terciā.** **Et d3** sic intelligi illa definitio **Si autē eidē sp̄ medio hoc qd e. i. maior extremas inest oī affirmatiue illud pō. i. minor extremas nulli. negatiue. vel ambo. i. t. maior extremas qz minor oī. i. affirmatiue vel nulli. i. negatiue hōi figurā voco terciā.**

Querit qd est mediū in terciā figura. **Solutio** mediū terciē figure est de quo ambo extrema predicantur.

Correlariā p̄nd
 S. d. 3.

Mediū in 3^a figura

Reparationes

1° extremitas

2° extremitas

Querit Quid est maior extremitas? **Solutio** maior extremitas in tertia figura est que longius distat a medio

Querit quid est minor extremitas? **Solutio** Minor extremitas in tertia figura est que propinquius ponit ad medium.

Querit Cur in tertia figura fiat aliquis syllogismus perfectus? **Solutio** quod non. Et ratio illius est quod tertia figura non habet perfectum medium eo quod medium eius est foras extremitatum et positio vltima ex his bis subiectum vix tamen est ut dicit philosophus quod talis syllogismus possibilis est ad perfectionem quia potest reduci ad primam figuram et sic perfici.

Querit quibus terminis vixit philosophus in tertia figura? **Solutio** vixitur his tribus litteris scilicet **P. R. S.** Ita quod P est maior extremitas. R minor extremitas. et S est medium.

Querit Quot sunt modi tertiae figure siue combinaciones viles? **Solutio** quod sex.

Prima combinatio vtilis siue modus est quando ambe premissae sunt viles affirmatiuae sequitur conclusio particularis affirmatiua. Et fecit a pe. huiusmodi haec dictionem darapti. Et formatur sic syllogismus. Omne s est p. omne s est r. ergo aliquod r est p.

Secunda est quando maior est viles negatiua et minor viles affirmatiua. sequitur conclusio particularis negatiua. et fecit per hanc dictionem felapton. Et est plium est ut nullus s est p. omne s est r. ergo aliquod r non est p.

Tercia est quando maior est particularis affirmatiua et minor vniuersalis affirmatiua. sequitur conclusio particularis affirmatiua. Et significatur per hanc dictionem disamis. Exemplum est ut quoddam s est p. omne s est r. ergo quoddam r est p.

Quarta est quando maior est viles affirmatiua et minor particularis affirmatiua. tunc sequitur conclusio particularis affirmatiua. Et fecit iste modus seu combinacione per illam dictionem darisi. Et formatur sic syllogismus. Omne s est p. aliquod s est r. ergo aliquod r est p.

Quinta est quando maior est particularis negatiua et minor viles affirmatiua sequitur conclusio particularis negatiua. Et significatur per hanc dictionem bocardo. Et exemplum format sic quoddam s non est p. omne s est r. ergo quoddam r non est p.

Sexta est quando maior est viles negatiua et minor particularis affirmatiua sequitur conclusio particularis negatiua. Exemplum est ut nullus s est p. quoddam s est r. ergo quoddam r non est p. Et iste modus significatur per hanc dictionem ferison.

Querit Quo potest probari quod iste combinaciones siue modi sine vtiliter probari siue ostendi. **Solutio** prima secunda tertia quarta et sexta potest tunc ostendi ad impossibile. Et tertio per syllogismum expositorium. Sed de quinta scilicet de bocardo ostendit hoc solum dupliciter scilicet per deductionem ad impossibile et per syllogismum expositorium. bocardo enim non potest reduci ostensiuam ad aliam quem modorum prime figure. Cuius ratio eadem est cum illa que superius assignata fuit circa baroco.

p.
R.
S.

Primi priorū

Querit a mō illi quōz modi reducū tur ostēdit. Solutio	Darapti	Darj minore puerla p accūs
	felapton	Ferio minore puerla p accūs
	disamis	reducit ad Darj maiorē p cluſiōē puer
	datiſi	sis ſimplr z pmiſſis trāſpoſitē
	feriſon	Darj minore puerla ſimplr
		Ferio minore puerla ſimplr

Querit quō reducū oēs iſti ſex modi p ipōſſi bilit. Solutio	Darapti	celarene
	felapton	barbara
	disamis	reducit ad celarene
	datiſi	ferio
	bocardo	barbara
	feriſon	Darj

Querit Quid est reducere p impossibile in tertia figura. **Solutio** latio est ex opposito p rariū vel p rariū maioris. Et dicitur notant op
 positiū p rariū vel p rariū maioris. in alijs vero oibz oppositiū p rariū maioris. *Reduce p impoſſi*

Querit Quō pōt sciri ad quē modū p me figure ille vel ille mo
 dus tertiē figure debet reduci p impossibile. **Solutio**
 In quatuor vltimis modis respiciendū est quis modoz p me figure con
 cludit p rariū maioris modi tertiē figure. Et in duobz p mis scz in
 Darapti z felapton videndū est quis concludit oppositiū p rariū maioris.
 qz ad illū reducitur talis modus p impossibile.

Querit Quid est syllogismus expositivus. **Solutio** syllogi
 smus expositivus est cuius medium est terminus sing
 gularis. Et ideo dicitur expositivus ab exponendo qz exponit ad sensum
 quod pns cluſum fuit vntuerſaliter ad intellectum. *Syllogismus*

Querit Quō syllogismi tertiē figure pbanz p syllogismū expo
 sitivū. **Solutio** ſumendo loco mediū terminū singu
 larem. **Exempli gratia** ſit iſte ſyllogiſmus in darapti. ois homo eſt ſubſ
 ſtantia ois homo eſt animal. ergo quoddam animal eſt ſubſtantia ibi me
 dium eſt hō ſumat ergo loco eius terminus ſingularis ſcz ſortes z arguat
 ſic ſortes eſt ſubſtantia ſortes eſt animal. ergo quoddam animal eſt ſubſ
 ſtantia. ibi enim eadem concludio ſequitur per ſyllogiſmum expoſitivū
 um que prius concluda fuit per ſyllogiſmum ad intellectum z ſicut iam
 exemplificatum eſt de darapti. ita z poteſt faciliter exemplificari in alijs

Queritur Quare plus magis probat modos tertiē figure
 re p syllogismum expositivum qz modos aliarū
 figuraz. **Solutio** qz modi tertiē figure ſunt impfectiores alijs ſed quā
 ro aliquid eſt impfectius tanto pluribus indiget ad ſuā pfectiōem vel po
 teſt ſic dici qz ratio eſt iſta. quia medium in ſyllogiſmo expoſitivo eſt ter

Reparationes

minus singularis. et ad illum proprie spectat subiect. **¶** Ergo quia medium in tertia figura est bis subiectum. ideo magis probat plus modos tertiae figure per syllogismum expositioem quam modos aliarum figurarum.

Queritur Que sunt coniugationes inutiles in tertia figura. **Solutio** Prima est quando maior est vniuersalis affirmatiua et minor vniuersalis negatiua.

Secunda quando ambe premissae sunt vniuersales negatiuae.

Tertia quando maior est vltis affirmatiua. et minor particularis negatiua.

Quarta quando maior est particularis affirmatiua et minor vltis negatiua.

Quinta quando maior est particularis negatiua et minor vltis negatiua.

Sexta quando maior est vniuersalis negatiua et minor particularis negatiua.

Septima quando ambe premissae sunt particulares affirmatiuae.

Octaua quando ambe premissae sunt particulares negatiuae.

Nona quando maior est particularis affirmatiua et minor particularis negatiua.

Decima quando maior est particularis negatiua et minor particularis affirmatiua.

Queritur Quomodo probat plus istas coniugationes esse inutiles. **¶** Solutio sicut prius in alijs figuris dando terminos in quibus omni et in quibus nulli veritatem est quod tertia coniugatio non potest vniuersaliter sic ostendi inutiles. quia quando minor comparatur secum suam subcontrariam sicut fit in materia contingens et tunc sunt dabile terminus in quibus omni. sed non terminus in quibus nulli. **¶** Et ergo plus aliter probat illam consequentiam esse inutilem sed ex indefinito particularis negatiuae eodem modo sicut superius dicitur et ista coniugationes inutiles scilicet figure.

Queritur Que sunt illa correlaria que inferunt plus in fine rextus. **¶** Solutio inferunt duo. Primum est quod omnes syllogismi tertiae figure sunt imperfecti. Secundum est quod in tertia figura non concluditur vniuersaliter. **¶** Et hoc solet assignari pro regula specialiter tertiae figure.

Queritur Quor solent assignari regule speciales tertiae figure. **¶** Solutio De his assignant duas. Prima est quod minor existente negatiua in tertia figura nihil sequitur. **¶** Ratio est quia tunc arguitur a non distributa ad distributum ex parte maioris extremitatis que non esset distributa in maiore. quia est predicatum propositionis affirmatiuae quod nunquam distribuitur et tamen distribueretur in conclusione quia esset predicatum conclusionis negatiuae. **¶** Secunda regula est quod in tertia figura semper concluditur particulariter. **¶** Ratio est quia medium non venit extremitatibus nisi particulariter in premissis ex quo est semper subiectum et infra ambas extremitates. et ergo extremitates non possunt vniuersaliter nisi particulariter inter se in conclusione. consequentia tenet. quia vniuersaliter extremitatum cum medio in premissis est causa.

Correlaria } pmo
 } 2do

Primi priorū

sa unioinum extremitatum inter se in conclusione.

Quartum capitulum.

Palam at quoniā z in oibus figuris nō fit syllogism⁹ cū.
In hoc quarto z ultimo capitulo istius tractatus ponit philosophus aliqua correlaria.

Queritur Quot correlaria infert p^hus ex his q̄ dicta sunt circa formatōnes syllogismoz. **Solutio** quoz
Primum est q̄ ex puris negatiuis vel ex puris particularibus non fit syllogismus in aliqua figura.

Secundum q̄ maiore affirmatiua siue vniuersali siue particulari et minore negatiua vniuersaliter fit bonus syllogismus concludens conclusiōnem particularem negatiuā indirecte in omī figura

Queritur Quid intendit p^hus per istud correlarium.
Solutio inuit hic duos modos indirecte concludentes qui vocantur a **P**etro hyspano fapesimo z frisesomoz, quoz
rum p^himus scz fapesimo habet maiorem vniuersalem affirmatiuam. z minorem vniuersalem negatiuam. Et secundus habet maiorem particularem affirmatiuam z minorem vniuersalem negatiuā z ambo inferunt cōclusionem particularem negatiuam indirecte. **Exemplum** de fapesimo in prima figura sic formatur. Omne b est a nullum c est b. ergo quoddam a nō est c. **Exemplum** de frisesomozum formatur hoc modo. quoddam b est a nullum c est b. ergo quoddam a nō est c.

Queritur Verum isti duo modi possunt etiam concludere indirecte in secunda z tertia figuris. **Solutio** philosophi q̄ sic. **Exemplum** de fapesimo in secunda figura. vt omnis homo est animal nullus asinus est homo. ergo aliquod animal nō est asinus. **Exemplum** de frisesomozum. vt aliquis homo est animal null⁹ asinus est animal. ergo quoddam animal non est asinus. **Exemplum** de fapesimo in tertia figura. vt omnis homo est animal nullus homo est asinus ergo aliquod animal non est asinus. **Exemplum** de frisesomozum vt aliquis homo est animal. nullus homo est asinus. ergo quoddam animal non est asinus.

Queritur Quomodo reducuntur isti modi indirecti ad modos prime figure directos. **Solutio** quādo seruiunt prime figure tunc reducuntur sicut signāt littere in illis dictōibus posite scz fapesimo ad serio per conuersionem maioris p̄ accidens mis notis simpliciter z per transpositionem premissarum z frisesomozum etiam ad serio per conuersionem maioris z minoris simplr z p̄ transpōem premissarū. Sed quando seruiunt secunde figure vel tertiae tūc aliter reuoducuntur. Nam in secunda figura maior de fapesimo non debet conuer

L ij

Reparationes

ti sed loco eius debet sumi sua subalterna particularis affirmatiua minor vero de utroque modo debet reuerti simpliciter et premissa debent transponi. Et in tertia figura maior de seipso debet reuerti per accidens et maior de friseleomorum simpliciter et premissa debent transponi. et ita patet quod illi modi in tribus figuris diuersimode reducuntur. tamen semper reducuntur ad unum et eundem modum scilicet ad ferio qui est quartus modus prime figure sicut dicit albertus.

Queritur Ad quod propositum posuit philosophus hic istos modos indirectos. **Solutio.** ad inueniendum quod non omnis coniunctio inutilis est adeo inutilis quod nihil per eam possit concludi nec directe nec indirecte. iste enim coniunctiones. quando maior est vniuersalis vel particularis affirmatiua. et minor vniuersalis negatiua sicut superius reputate inutilis. et tamen patet iam quod aliquid concluditur ex eis indirecte.

Tertium correlatum est quod de particularibus et indefinitis idem est iudicium quantum ad syllogismum in omni figura. Et ratio est quod ad indefinitam sequitur particularis.

Quartum est quod omnes syllogismi imperfecti reducuntur ad primam figuram. Et hoc probat philosophus ratione. quia omnes syllogismi imperfecti ostenduntur necessarij vel ostesive vel per impossibile sed utroque modo reducuntur ad primam figuram. ergo. minor probat philosophus de veritate reductione. et satis patet ex superioribus dicitur. **¶** Extra textum potest istud correlatum sic ostendi. quia sola prima figura est perfecta. ergo omnes syllogismi imperfecti reducuntur ad primam figuram. Antecedens patet. quia ipsa habet perfectum medium. scilicet medium positione et iunctione simul. Etiam syllogismi prime figure immediate regulantur per dicit de omni vel per dicit de nullo.

Quintum correlatum quod est declaratum quartum est. **¶** Omnes syllogismi secunde et tertie figurarum. Et etiam syllogismi particulares prime figure possunt reduci ad duos primos modos vniuersales prime figure ostensive vel per impossibile. Et hoc probat philosophus inductiue in textu.

Queritur Quomodo probat philosophus hoc primo de modis secunde figure. **¶** Solutio. quia modi vniuersales secunde figure scilicet cesare et camestres reducuntur ad celaret ostesive. modi vero particulares scilicet festino et baroco reducuntur per impossibile festino ad celaret et baroco ad barbara. et sic patet quod omnes modi secunde figure reducuntur ad duos modos vniuersales prime figure licet differenter.

Queritur Quomodo probat hoc philosophus secundo de modis particularibus prime figure scilicet darij et ferio quod illi etiam reducuntur ad modos vniuersales. **¶** Solutio. probat in effectu tali ratione. modi particularis prime

De Summi priorū

figure reducuntur impossibile ad modos vles scde figure sz illi modi vles scde figure reducuntur ostensue ad modos vles pme figure vt iam patuit. ergo modi pticulares pme figure etiā reducuntur ad modos vles pme figure ad minus mediate z ex psequenti. Maiorē pbat phus. qz darij res ducit ad carnestres z ferio ad celare sumendo oppositū z tradictoriū z clusionis cū maiore z inferendo oppositū z tradictoriū minoris

Queritur Quō pbat phs tertio qz modi tertie figure etiaz reducuntur ad duos pmos modos vles scde figure. **Solutio** tali ratioe. qz excepto vno mō scz boeardo qz reducitur pms possibile immediate ad barbara oēs alij modi tertie figure reducuntur ostensue ad modos pticulares pme figure scz modi affirmatiui ad darij z negatiui ad ferio. vt prius patuit. Sed modi pticulares pme figure vt iā dictum fuit reducuntur ad modos vniuersales eiusdem. ergo ex psequenti omnes modi tertie figure finaliter reducuntur ad modos vles pme figure

Tertius tractatus

Quoniā autem z diuersum est inesse z ex necessitate inesse. Postq̄ phs determinauit de formatōe syllogismoz de inesse. psequēter determinat de formatōe syllogismoz ex modalibus. **Et** qz textus hic diffusus est. ex p̄uetudine facultatis formaliter nō legitur. nec p̄ gra duandis examinatur sed cuiuslibz p̄iuate diligentie relinquitur. Hinc vt breuicari studeam tractatum. **Tunc** tertium z sequentem quoqz scilicet quartum transeo. materia tamen istorum duozum tractatū sub cōpensio p̄stringitur. in hac sequenti figura.

Reparationes

Formatio vltroz
ex modalibz est duz
plex qz qda est

vniformis 2
tal e duplex
qz qdas est
ex apollo de

Dixta Et
tale triplex
qz qda e vna

necessario. Et in ille per oia fit syllogismus in obus modis et figura sit
cut et ille de inesse expro quarto modo secunde figure 2 qmo modo ter
tie figure scz baroco 2 bocardo qui pttuntur per eppositionem.

contingent
Et tunc

In pma figura scd p dolo de ptingenti qm maior no e ptticulari
In scda figura m p dolo scd in aliquo nisi de ptingentato
In tertia figura p scd nisi ab e pmissile sunt ptticulares

De nccario 2
alia de inec
Et sic

In pma figura opz maior e et vltm de necessario 2 minorcm
affirmatiua de inesse
In 2a figura opz negatiua e de nccario 2 affirmatiua d icc
In tertia opz vltm p e de necessario siue affirmatiua si vltis
siue negatiua.

De ptingenti
2 alia de inel
esse 2 tunc

In pma figura opz maior e esse de ptingenti ad vtriuslibet et
minorcm de inesse simpli
In scda opz vltis negatiua e de inec 2 affirmatiua de ptingenti
In tertia figura p sequit nisi ambe pmissile sunt ptticulares vlt
minor de inesse

De ptingenti
2 necessario
et tunc

In pma figura opz maior e esse de ptingenti 2 minor e de ne
cessario ad inferendu p ditione de ptingenti ad vtriuslibet
In scda figura opz negatiua esse de necessario 2 affirmatiua
de ptingenti 2 sequit p dulo de ptingenti tm
In tertia figura p sequit p dulo si negatiua fuerit de nccario.

Primi priorum Tractatus quintus

Quoniam ergo qui in his figuris sunt syllogismi
In hoc tractatu. p. declarat quedam p̄supposita superius circa forma-
tiones syllogismoꝝ. Et diuidit in quatuor capta. In p̄mo p̄bat q̄ om̄is
syllogismus fit in aliqua triū figurarum

Querit **S**ed omnis syllogismus fiat in aliqua triū figurarū
So q̄ sic Et p̄o p̄bat̄ ne illius p̄bus ponit tres
diuisiones syllogismi.

Prima diuisio est. q̄ syllogorum alius est **A**ffirmatiuus

Secūda est q̄ syllogoz alius est **N**egatiuus

vniuersalis

particularis

Ostentiuus Et dicit ille qui ex duabz p̄missis
in modo et figura ordinatis. infert conclusionem
suam nullo alio p̄supposito vt. om̄e. b. est. a.
oē. c. est. b. ergo om̄e. c. est. a.

Tercia est q̄ syllo-
gismoꝝ. Alius est

Ox hypotisi Et dicit
q̄o fit p̄clusionē suā
seq̄ ex p̄missis ducen-
do ad incoꝛueniens
p̄supposita r̄n̄sione
mala alicuius r̄n̄tis
Et e^o sit due sp̄s. s.

Syllo ad ip̄osibile. Et
dicit ille q̄ p̄cedit ex aliq̄
p̄p̄ōe falsa cōcessa a r̄n̄te
cum alia manifeste vera
ad inferēdū p̄clusionē fal-
sam ex cui⁹ p̄clusionis fal-
se interemprōe iterimitur
p̄p̄ō falsa p̄cessa a r̄n̄te

Syllo extrāsumprōe Et
dicit ille q̄n̄ opponēs de cō
sensu r̄n̄tis transfert se ad

p̄bandū aliquā p̄clusionē extra p̄positū qua probata supponit cū resp̄dēs
re q̄ erit p̄bata conclusio p̄ncipaliter intenta Et talis syllogismus ē mul-
tiplex. q̄z aliq̄s est circularis aliq̄s p̄uersiuus aliquis ex oppositis. z sic de
alijs. In omnibz em̄ illis fit syllogismus ex hypotēsi sumpta ad p̄ncipale
p̄positum.

Querit Quō iam probat p̄bus. q̄ ois syllogismus fit i aliqua
trium figurarum **S**o probat tali ratiōe. Quia ois
syllogismus vel est affirmatiuus vel negatiuus vniuersalis vel p̄cularis
ostentiu⁹ vel ex hypotēsi cuius vna sp̄s est syllogismus ad ip̄osibile **S**z
omnis talis syllogismus est in aliqua trium figurarum. ergo omnis syllo-
gismus est in aliquatrum figurarum

Reparationes

Queritur Quō probat p̄s̄ minorem illius rationis **Solutio** p̄bat primo de syllogismo ostensiuo. qz illo probato manifestū est in syllo gismo ex hypotesi. Et ponit p̄s̄ in effectu talem rationem. In omni syllogismo ostensiuo oportet esse duas p̄nes altero termino precipantes. sed hoc p̄tingit in tribus modis. ergo in tres sunt figure in quibus potest fieri syllogismus ostensiuus. Maior patet. qz nisi iumeretur due p̄dones non esset syllogismus qz syllogismus est oratio in q̄ quibusdā positio. Et si ille due p̄misse preciparent utroqz termino tunc etiam nō esset syllogismus qz argueretur ab eodem ad idem. Et si nullo termino preciparet tūc essent omnino imp̄tinentes ad p̄clusionem. ergo sequitur q̄ oportet eas precipare altero termino in q̄ terminus ē mediū. **Minor** ē p̄bat. p. qz ille terminus q̄ est mediū in que p̄misse precipat p̄ solū tripliciter variari. qz vel subijcitur in p̄ma et p̄dicatur in secunda vel predicat in utroqz vel subijcitur in utroqz et ergo sequitur q̄ solum sunt tres figure syllogismo ostensiuorum et p̄sequens omnis syllogismus ostensiuus fit in aliqua illarum trium figurarum

Queritur Quō tam ostendit p̄dicatam minorem de syllogismo ex hypotesi **Solutio** p̄bat dupliciter in q̄ due sunt species syllogismi ex hypotesi. de syllogismo ad impossibile p̄bat primo tali ratione. Omnis syllogismus ostensiuus est in aliqua trium figurarū. sed syllogismus ad impossibile quo ad aliquem suū p̄cessum est ostensiuus. ergo omnis syllogismus ad impossibile est in aliqua trium figurarū. **Minor** ē probat qz syllogismus ad impossibile in primo processu suo est ostensiuus qz ibi ex vna p̄missa falsa cōcessa a respondente et altera manifeste vera inferit p̄clusionem manifeste falsam. **Exempli gratia**. si aduersarius aliquis concedat q̄ diamiter est symiter id ē cōmēturabilis coste quadrati. Tunc arguitur sic. p̄ syllogismum ad impossibile. Sicut se habet diamiter ad symiter sic se habet nūerus abūdans ad p̄fectum s̄ diamiter est symiter ut suppositum est ab aduersario. ergo nūerus abūdans est p̄fectus. Sed conclusio est falsa. ergo aliqua p̄missarū. nō maior ergo minor. s̄ maior fuit p̄cessa ab aduersario. ergo illa est falsa ibi iam manifeste videt q̄ p̄mus processus qui est a maiore p̄ minorem ad p̄clusionē est ostensiuus et directus et secundus reflexus et reditus? a p̄clusionē falsa ad interemptōem alicuius p̄missæ

Queritur Quō probat p̄s̄ secundo de syllogismo ex transumptione q̄ fiat in aliqua trium figurarum **Solutio** ponit in effectu talem rationem. Omnis syllogismus ex transumptione ē ostensiuus alicuius p̄clusionis sed omnis syllogismus ostensiuus ut patuit fit in aliqua trium figurarū. ergo omnis syllogismus ex transumptiuus fit in aliqua trium figurarū. Maior patet ex definitione syllogismi transumptiuus. s̄ em in omni syllogismo ostensiuo cōclusio p̄ncipali intentā p̄cludit p̄ p̄clusionem alicuius positionis vel hypotesis p̄cessa a respondente. Et si p̄cedat respondens q̄ pat̄ rō est de ista p̄dōne. oim p̄rariorū est eadem disciplina et de de ista omnium contrariorum est idem sensus tunc probato q̄ oim cōtra

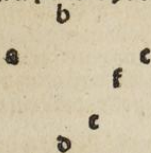
Primi priorum

notū est idem sensus etiam habetur. pbatū q̄ oīm p̄ratorū est eadē disci-
plina sed hoc nō fit nisi p̄ syl̄m hoc p̄cludentē z ostendentem

Capitulum secundum

Amplius autē in omni syllogismo oportet aliquē terminū
In hoc capitulo p̄hus ostendit sc̄dm p̄suppositum superius sc̄z q̄ in
omni syllogismo necesse est vnā p̄missā esse vniuersalē z vnā affirmatiuā

Querit ūo pbat p̄hs q̄ oportet in omni syllogismo alteram
p̄missarū esse v̄tē **S**olo. qz sine v̄lī p̄pōne aut non
erit syllogismus aut non erit ad p̄positum aut petet p̄ncipiū s̄ hoc est m̄
conueniens. ergo in omni syllogismo oportet alterā p̄missarū esse vniuersalē
lem. **M**aiore pbat p̄hs p̄ duo exempla. p̄mū est morale. sc̄dm mathema-
ticū. Exemplū morale est. vt voluptas est studiosa musica voluptas ē
voluptas. ergo musica voluptas est studiosa. ibi tē in maiore voluptas
stat indefinite et p̄ potest verificari de aliqua p̄ticulari voluptate z sic non
arguit ad p̄positū vel stat. p̄ voluptate musica z tunc petitur id q̄d est in
p̄ncipio. **P**ro intellectu exēpli mathematici describat p̄mo circulus z di-
cantur due lineae diametraliter p̄ centrū circuli ab a in c z ex b in d. **E**t tunc
trahat vna linea p̄ua in quarta portōne circuli. sc̄z ex c. in d. que linea sit ba-
sis trianguli tunc triangulus intra illam quartā portionem circuli p̄ten-
tus. dicitur egerurus vel egerurus qz habet equalia crura seu latera **A**ngulus
autē totalis in terminis linearū qui diuidunt circulum totalem dicitur
angulus semicirculi. z dicit v̄nus a. c. z alius. b. d. **A**nguli vero p̄tiales
sp̄tus trianguli supra basim p̄stituti dicuntur anguli egeruri z vnus vocat̄
in figura in sp̄cio descripta. c. z alius f. **A**nguli autē p̄tenti inter cordam
que est basim z arcum portionis circuli dicuntur anguli incisionis z vnus
vocatur c. z alius d vt patet in ista figura. h̄ descripta. **E**t vocātur illi ang-
uli incisionū qz sunt in duobz p̄tētis sc̄z c z d in quibz linea incidit circulū

Nis ergo sic descriptis z cōsideratis possunt ex textu trahi tria exēpla
Primū est. anguli semicirculi sunt equalēs sed a c et b d sunt anguli semi-
circuli. ergo sunt equalēs. **S**c̄dm exemplū est **A**nguli incisionis sunt equa-
les s̄z c et d sunt anguli incisionis ergo sunt equalēs. **T**ertiū exemplū est s̄
aliquis velit p̄bare q̄ anguli egeruri qui sunt ad basim sunt equalēs argu-
atur sic. **S**i ab e q̄libz equalia demas remanētia sunt equalia sed anguli a
c z b d sunt equalēs. ergo si ab eis equalia demantur reliqua erunt equa-
lia. anguli autem b et c. sunt equalēs. ergo anguli egeruri ad basim sc̄z c.
et f reliqui sunt equalēs. **I**n illis em̄ exemplis nullum ponitur vniuersa-
le sed maior semper est. indefinita. vel ergo in maiore primi exempli. quāta

Reparationes

do dicitur anguli semicirculi sunt equales accipiunt ibi anguli semicirculi. p
alijs ab illis. scz a c et b e z tunc non arguit ad ppositum vel accipiunt pro
illis z sic petitur pncipium. Et sicut est etiam in secundo exemplo z in ter
tio si prima ppositio. si ab equalibus z sumat sine signo vniuersali.

Queritur Quot correlaria infert pbs ex dictis. **Solutio**
tria. pmi est q conclusio vniuersalis no syllogizat
nisi ex ambabus pmissis vniuersalibus. Sed conclusio particularis aliquando
syllogizatur ex ambabus vniuersalibus sicut in darapti. aliquando vero ex vna
vniuersali z alia particulari sicut in darij. **¶** Secundum correlarium est q si
conclusio est vniuersalis necesse est ambas premissas esse vniuersales. sz no
ecotra. qz amb e premissae possunt esse vniuersales qz tamē conclusio sit parti
cularis. sicut in darapti z felapton patet. **¶** Tertium correlarium est q
oportet conclusionē semp esse similem ambabus premissis vel ad min^o al^o
cui premissarum non solum quo ad affirmationem. sed etiam quo ad hoc
q est simpliciter inesse necessario inesse vel ptingenter inesse.

Arguitur In darapti. conclusio non est similis alicui pmissarum
ergo hoc correlarium est falsum. **¶** Ans probatur. qz am
be premissae ibi sunt vniuersales z conclusio est particularis. **¶** Solo negadū
est ans. Et ad probationē dicendum est q similitudo non attendit penes q
ritatem. sz penes qritatez tam pto in darapti licet non sit eisdem qritate
tis cuz premissis est tamē eiusdem qritatis qz est affirmatiua

¶ Tertium capitulum

¶ Balam aut et quadoqz omnis demonstratio fit per tres
¶ In hoc tertio capto ostendit pbs tertium ppositū scz q in omni syllo
sunt necessarii tres termini et due ppones

Queritur Quō pbat pbs q in omni syllo no possunt esse nisi tres
termini. **Solutio.** qz in pclusionesunt tm duo termini q
sunt extremitates et pter illos non potest assumi nisi vnus qui sit mediuz
et habeat se ad illos duos vel ad alterū eozuz vt totum vel vt ps subiecti
tiua. ergo sequit q in syllo no possunt esse nisi tres termini.

Queritur Quō ostēdit hoc qz pter illos duos terminos
qui sunt in pclone non potest sumi nisi vnus qui
sit mediū. **Solutio.** qz si sumant plura media oportet illa sumi in pluribus
pponibz et tunc vel sunt plures syllogismi z no vnus vel alique ppositi
ones vane et inutiliter assumunt. Sequela probat. qz si vnum medium
sumat pmo in duabz pponibz ad aliquā pclusionē pncipalē intentā. qz pro
positioes habeat se ad iuicē sicut totū z ps. qz hoc est necesse si debeat fieri
syllo. et postea sumat aliud mediū in duabz alijs pponibz tunc ille alie ppos
itioes vl' habet se etiā p modū totius z pps. vel nō. si nō tunc vane z ins
utiliter assumuntur. qz tunc nihil ex eis pte cōcludi ad ppositū. Si vero
habent se vt totum et pars tunc conclusio que sequitur ex eis vel est eadez

Primi priorum

tum cōclutione p̄ncipali que sequitur ex p̄mis p̄pōnib; vel alia. Si est eadē
dem tunc non est vnus syllosed p̄les syllogismi tendentes ad eandē con
clutionem. Si est alia tunc vel est alia a p̄clutione p̄ncipali s; nō a p̄missis
illius p̄clutionis p̄ncipalis vel est alia a p̄clutione p̄ncipali z etiam a p̄es
missis. Si datur p̄mū tunc iterū non est vnus syllogismus s; plures quia
vnus est syllos z alius p̄syllogismus. qz syllos dicitur qui assumitur ad p̄ban
dum aliquā p̄missam scz maioram vel minorem. Si vero dicat secunduz
scz qz est alia a cōclutione p̄ncipali z etiam a p̄missis. tunc etiam non est
vnus syllos sed plures adinuicem dispari z inconiuncti. Sic ergo patet. qz
si sumantur plura media vel erunt plures syllogismi vel alique p̄positio
nes vane z inutiliter assumēt quare relinquitur qz in vno syllogismo non
possunt esse nisi tres termini.

Ad In syllogismo ex oppositis sunt solum duo termini. ergo male di
citur hic qz in omni syllogismo debet esse tres termini. Nis pat
et in isto exemplo. Omnis disciplina est studiosa. nulla disciplina est stu
diola. ergo nulla disciplina est disciplina. Solo licet in tali syllogismo
non sint nisi duo termini fm vocem sunt tamen tres fm officiu; et fm vir
tutem terminorum. quia vnus illorum terminorum scz qui ingreditur cō
clutionē supplet vice duarū scz maioris extremitatis z minoris.

Arguit In syllogismo sunt quatuor termini ergo. Nis pro
batur. qz in syllo sunt due p̄pōnes. vt iam probabi
tur. s; quelibet p̄positio habet duos terminos. Solutio. licet in syllo
gismo sint quatuor termini. p̄positionales scz duo subiecta z duo p̄dicat
ta tamen sunt solum tres termini syllogistici.

De ō probat p̄hus qz in syllogismo debet esse solum due p̄pō
sitiones. Solo. qz in syllogismo sunt solum tres termini. vt iaz
patuit. ergo debet etiam esse solum due p̄pōnes. Nā tenet. qz oportet vnū
illorum terminorū. scz medium bis sumi z quando medium sumitur bis
tunc sunt precise due p̄positiones.

Ad In quolibet syllo sunt due p̄missae et vna p̄clō. ergo in syllogis
mo sunt tres p̄pōnes. Solo qz p̄clō non est p̄positio. Si di
catur conclusio conuenit definitio p̄positionis. ergo est p̄positio. An
recedēs probat. qz est oratio verum vel falsum significans indicando.
Ad hoc dicendū. qz illa definitio non datur de p̄positione fm qz est p̄
positio dicta a proponendo. sed datur de enūtiatione sub noie p̄pōnis.

Queritur Quod est hoc correlarium quod infert p̄hus ex
dictis. Solutio dicit. qz si sit aliqua oratio syllo
gistica in qua sunt plures p̄pōes q̄ due. illa vel non ē simplr vnus syl
logismus. vel plura interrogat q̄ est necessarium ad positionem. hoc est
tantum dicere qz talis oratio vl̄ constat ex syllogismo z p̄syllogismo vel
assumit aliquas p̄pōes p̄ternecessarias ad probādum p̄ncipalem conclu
sionem sicut docet in octauo thopicorum.

Reparationes

Queritur Quomodo patet pars numerum terminorum ad numerum propositionum in syllogismo simpliciter vno. **Solo** dicitur quod propositiones in syllogismo simpliciter vno sunt in numero pari sed termini sunt in numero impari quia termini sunt vno plures propositionibus. termini enim sunt tres et propositiones sunt tamen due.

Queritur Quomodo patet conclusio ad propositiones. **Solutio** dicitur pars quod conclusio est medietas propositionum. quia conclusio principalis syllogismi est vna tamen et propositiones premissae semper sunt due.

Queritur Quomodo se habent termini ad propositiones in syllogismo aucto. per plusquam media vel per syllogismatorem. **Solo** dicitur pars quod in illis adhuc termini in vno excedunt propositiones. Et ratio illius est. quia quatuor multiplicentur media. tamen oportet quod quilibet eorum sit intrinsecus vel extrinsecus assumptum inter extrema coniungibilia per tale medium. Et quia extremitates coniunguntur cum medium solus in duabus propositionibus sequitur quod termini semper in vno excedunt propositiones.

Queritur Quando dicitur aliquod medium intrinsecus assumptum et quando extrinsecus in syllogismo. **Solo** tunc dicitur intrinsecus assumptum quando sumitur inter extrema principalis syllogismi sub maiore extremitate et supra minorem. Et hoc fit quando concludit extremum distans de extremo per medium non immediatum. sicut si concludat substantiam de aliquo homine per hoc medium quod est viuus tunc enim inter viuum et aliquem hominem versus inferius possunt sumi animal et homo et iter substantiam et viuus possunt sumi corpus et animal. Sed tunc medium dicitur extrinsecus assumptum quando sumitur supra maiorem extremitatem ascendendo sicut supra hominem animal et supra animal viuum vel sub maiore extremitate descendendo sicut si sub viuo sumat animal et sub animali homo.

Queritur An in talibus syllogismis oportet semper propositiones esse pares et terminos impares. **Solo** quibus numerus terminorum semper excedit in vno numerum propositionum tamen oportet quod propositiones semper sint pares et termini impares. sed quo ad hoc termini et propositiones habent se permutablem. ita scilicet quod quando propositiones sunt pares tunc termini sunt impares in numero. et contra. quando propositiones sunt impares tunc termini sunt pares. Et non possunt se eodem modo habere quia semper cum termino vno sic assumpto additur vna propositio per relationem talis termini ad medium.

Queritur Quomodo se habent conclusiones in tali additione vel per syllogismationem. **Solutio** conclusiones non habent eundem ordinem neque ad terminos neque ad propositiones secundum numerum paritatem vel imparitatem sed semper conclusiones sunt pauiores vno quam termini sunt plures syllogismi. quia termini semper sunt tres sed conclusiones in tali additione sunt solum due. Et hoc potest sic ostendi. quia si tribus terminis qui sunt in syllogismo superaddat quartus ad syllogisandum ille vel addat supra

Primi Priorū

maiorē extremitatē vel sub minore. vel ad mediū. Et hoc dupl'r. qz vel ad
des inter maiorē extremitatē z mediū vel inter minorē z mediū. Si addat
talis terminus supra maiorē extremitatē. tūc p̄ ille terminus additus cō
cludit de medio. Et etiā de minore extremitate p̄ maiorē. z sic erūt due nos
ue cōclusiones. Si addat sub minore extremitate. tūc de illo termino addi
to p̄ cōcludi tam maiorē extremitas q̄s mediū p̄ minorē extremitatem. z sic
adhuc sunt due noue cōclusiones. Si vero addat inter maiorē extremitatē
tem z mediū tūc p̄ ipm̄ p̄ cōcludi maior de medio. z etiā ipse terminus ad
ditus p̄ cōcludi de minore p̄ mediū. z sic iterū erūt due noue cōclusiones.
Si autē addat inter mediū z minorē extremitatē. tūc de ipso p̄ cōcludi ma
ior extremitas p̄ mediū. z etiā mediū de minore extremitate p̄ ipm̄. Et sic
p̄ q̄ q̄tercūq; addat ille nou' termin' semp̄ fūit due cōclusiones.

Quartū capitulū.

Quā autē habemus de quib; fūit sylli et quales

In hoc caplo finali istius tractatus phus ostendit que p̄clo sit facilliter
syllogisabilis z que difficulter

Querit Que p̄clo est facilliter syllogisabilis z que nō. **Solo**
illa p̄clo dicit esse facilliter syllogisabilis que in plurib; fig
guris z plurib; modis figuraz cōcludit. Illa vero est difficulter syllogisa
bilis que in pauciorib; figuris z modis p̄cludit. Ex quo patz qz p̄clo vltis
affirmatiua difficillime est syllogisabilis. quia solum concluditur in prima
figura z in vno mō. scz in barbara. Vniuersalis autē negatiua facillius syl
logisatur. qz syllogisat in vno modo p̄me figure. scz Celarent. et in duob;
modis secūde figure scz cesare z camestres. Sed adhuc facillius syllogisa
bilis est particularis affirmatiua. quia in p̄ma figura p̄cludit in vno mos
do z in tercia figura in trib;. Particularis vero negatiua inter omēs est fa
cillime syllogisabilis. qz illa in omib; figuris cōcluditur. scz in p̄ma in vno
modo. In secūda in duob;. z in tercia in trib;

Querit Que conclusiones facilliter destrūntur z que difficulter
Solo. conclusiones vniuersales facilliter destrūntur.
et conclusiones particulares difficulter. inter omnes tamē vltis affirmati
ua difficillime destruit. Et rō est. qz p̄clusiones vltis destrūntur p̄ suas cō
trarias z p̄radicetozias. et ille cōcluditur in plurib; figuris. Sed p̄clones
particulares nō destrūntur p̄ suas subcōtrarias. sed solum p̄ suas cōtrad
ictozias. que in plurib; figuris p̄cludūtur. Unde in particularib; dicit phus
facillius est construere q̄s destruere. Sed in vniuersalib; est e contra. ibi em̄
est facillius destruere q̄s construere. quia vniuersalis per duas destruitur et
per vnā tm̄ construitur

Sextus tractat' de arte in nendi medium

Quo autē idonei erimus semper syllogismoꝝ zē

Reparationes

¶ Hec est sextus tractatus huius libri. In quo philosophus determinat de arte inueniendi medium. Et diuidit in tria capitula. In primo tradit artes in generali. In secundo applicat ad diuersa genera conclusionum. Et in tercio remouet aliquas falsas opinionones. Primum capitulum habet tres partes principales. In prima permittit aliqua pambula ad istam artem.

¶ Queritur utrum necesse sit tradere aliquam artem inueniendi medium. **Solo** sic. **Et ratio** est. quod non sufficit solum scire formatiōnem syllogorum. quoniam scilicet et quilibet debet aut constitui. scilicet oportet etiam habere potentiam et ydoneitatem hoc facile et prompτε faciendi. sed illam prompitudinem acquirimus per philosophum quod scimus inuenire medium. ergo necesse fuit tradere aliquam artem inueniendi medium. **¶ Vel** per hoc idem etiam sic ostendi adcludendum unam extremitatem de alia. in syllogismo necesse est habere aliquod medium quod sit causa unionis illarum extremitatum inter se in conclusione. sed tale medium semper inuenire est difficile. ergo necesse est tradere aliquam artem ad inueniendum tale medium.

¶ Ad hoc non tradit aliquam artem inueniendi extrema. scilicet maiorem extremitatem vel minorem. sed non est etiam necesse tradere aliquam artem inueniendi medium. **Solo**. non est simile. **Et ratio** est. quod extrema syllogismi. scilicet maior extremitas et minor sunt manifesta. quod proponitur in questione vel conclusione syllogisanda. et ergo non est difficile illa extrema inuenire. **Sed** medium est illud per quod unum illorum extremitatum ostendit de alio et probat alteri inesse vel non inesse. ergo difficile est medium inuenire. et per consequens oportuit tradere artem inueniendi medium. **¶ Nam** ut dicit philosophus **¶ Ars** et virtus sunt circa difficultia.

¶ Queritur utrum spectet ad posteriora tradere illam artem inueniendi medium. **Solo** sic. **Et ratio** est. quod ad priora spectat determinare de formatiōe syllogismi. sed sine medio non potest syllogismus constitui ergo ad posteriora etiam spectat tradere artem de inuentione medij.

¶ Ad inuenire medium pertinet ad scientiam inuentiuam. sed priora non est inuentiuus sed resolutorius. ergo ad posteriora non spectat determinare de arte inueniendi medium. **¶ Minor** pars. quod logica inuentiuus doceat in libro topicorum. **¶ Solo** duplex est inuentio medij. Una est generalis. et illa spectat ad posteriora. Alia est inuentio medij specialis ad syllogisandum de uno illoque perblemate ex probabilibus. et illa non spectat ad priora. scilicet ad scientiam topicantem.

¶ Ad inuentio medij valet ad syllogisandum ex veris verum. sed posteriora abstracta a vero et falso. **¶ Solo** est duplex verum. scilicet verum simpliciter dicitur. et verum tractatum ad necessarium vel probabile. **¶ Nam** licet posteriora abstracta a vero tractato. non tamen abstracta a vero simpliciter dicitur. imo tale verum pertinet ad syllogisandum simpliciter dicitur ex parte sui finis. licet non ex parte sue forme.

¶ Queritur que est illa diuisio entium predicabilium et subijcibilium. **¶ Solo** hic philosophus permittit. **¶ Solo** dicit quod entium que predicantur vel subijciuntur in conclusione syllogisanda cuius medij inquiritur quedam sunt talia quod de nullo predicantur sed alia predicantur de ipsis. ut eleon et callias. et alia singularia sensibilia. **¶ Nam** nullum pene singulare aut sensibile

Primi priorum

le potest predicari de aliquo nisi per accidens. sicut qñ dicimus albus est so-
crates. **Alia** sunt q̄ de alijs p̄dicatur sed alia nō p̄dicatur de ipsis. sicut s̄
genera generalissima. **Alia** sunt q̄ p̄dicatur de alijs z alia de ipsis. sicut s̄
intermedia inter genera generalissima z indiuidua.

Querit̄ Quare dicitur ibi (nullū pene singulare aut sensibile) **Solo**
p̄pter indiuiduū vagū. qz hoc qñqz predicat. licz nō gr̄a
sui p̄suis sed gr̄a sp̄ci. vt satis in p̄dicabilibz patuit.

Querit̄ Quotuplices p̄sideratōes p̄mittit p̄s obseruādas in
ista arte. **Solo**. duplices. qz p̄mo ponit aliq̄s p̄sideratōes
tiones generales. secūdo ponit sp̄ales

Querit̄ Quot ponit considerationes generales. **Solo** qñqz
Prima p̄sideratio est. q̄ ille qui vult syllogizare aliquam
p̄clusionem debet respicere ad ea que sunt p̄pria z p̄uertibilia cuius terminis
in conclusione positus. sicut definitōes z descriptōes z sita. qz p̄ illa facit
syllogizat p̄clusio p̄posita.

Secūda p̄sideratio est. qui vult syllogizare debet etiam respicere ad an-
tecedentia z consequentia terminorum in questione vel conclusione syllo-
gizanda positorum. Antecedens em̄ dicitur quod antecedit aliud in bona
consequencia. Consequens vero dicitur q̄ in bona consequentia sequitur
ad aliud. Exemplum est. vt homo est antecedens ad animal. z animal est
consequens

Tercia consideratio est. q̄ oportet etiam respicere ad ea que sunt extra
terminos in questione positos. sicut asinus dicitur eē extraneū ad hoiens

Quarta p̄sideratio est. q̄ oportet diligenter respicere ad p̄sequētia que
sequitur ad subiectum. quia illa sunt duplicia. **Quedam** em̄ sunt que con-
sequitur subiectum essentialiter. **Et** quedam accidentaliter. **Exemplus**
p̄mi est. vt animal consequitur essentialiter ad hominē. **Exemplus** secūdi.
vt risibile p̄sequit ad hoiem accidentaliter z vt p̄rium.

Quinta p̄sideratio est. q̄ oportet bene distinguere inter p̄dicata que p̄
dicantur accidentaliter. quia quedam predicantur vt p̄pria. quedam vero
vt accidens cōe. oportet etiam videre vtrum hoc quod predicatur vt ac-
cidens p̄mune predicetur. vt probabile s̄m opinionē. vel s̄m rei veritatem
quia q̄to aliquis promptior ē z magis idoneus ad accipiendum talia tan-
to citior erit z promptior ad syllogizandū aliquā p̄clusionē p̄positam. z q̄
to illa fuerint veriora tanto efficacius demonstrabit p̄positū

Querit̄ Quot p̄sideratōes sp̄ales seu documenta ponit p̄s
Solo. sex vel septem. **Prima** est. q̄ si eligendum est
p̄sequens ad aliquē terminū tūc debet eligi tale p̄sequēs qd sequit vtr̄ ad
talē terminū z nō particulariter t̄m vel indefinitē. **Sicut** exempli gratia si
d̄z eligi aliquod p̄sequens ad hominē tūc nō debet sumi hoc qd p̄sequit ali-
quē hominē. sed qd p̄sequit omnē hominē. **Et** rō ista p̄sideratiōis est. qz
ois syls p̄cedit ex aliq̄bz vltbz. z p̄pones vles sunt potiores

Reparatiões

¶ Secūda cōsideratio est q̄ ita etiā faciendū est in añcedētibz. ita q̄ dz sup̄ mi añs qd̄ vtr̄ alia añcedit. Et hoc p̄pter eandē causam

¶ Tercia cōsideratio est. q̄ illa que sunt cōsequētia ad subiectū cōclusiōnis nō debent sumi cū signo vtr̄. ita q̄ signū vtr̄ ponat̄ ad p̄dicatū. qz tale vtr̄ p̄dicatū inuēit̄ est ad syl̄lm̄. z impossibile hoc est falsum. sicut si dicatur hō est om̄e aīal vel musica est om̄is disciplina. vel iusticia est om̄e bonū

¶ Quarta est qn̄ sumendū est p̄ns subiecti ad inuētiōem mediū. tūc non debem⁹ sumere p̄ns p̄dicati. qz quicqd̄ seq̄tur ad p̄dicatū hoc etiā seq̄tur ad subiectū. sicut quecūqz sequūtur eēntialiter aīal etiā sequūtur hoīem. s̄z nō eōuerfo. z s̄tr̄ etiā est in extraneis. qz quecūqz sunt vtr̄ extranea ad p̄ns sunt etiā extranea ad añs. sicut q̄cūqz remouēt̄ ab aīali etiā remouēt̄ ab hoīe **Dicit̄ tñ p̄hus** q̄ inter illa repugnātia z extranea magis sumēda s̄t̄ illa q̄ sunt magis p̄ria z p̄pinqua q̄ illa q̄ sunt magis extranea z remota.

¶ Quinta est q̄ si volumus accipere añs p̄dicati. tūc nō debemus sumere añs subiecti. sed imēdiatū genus p̄dicati. Et rō est. qz quicqd̄ est añs subiecti est etiā añcedēs p̄dicati. sicut exempli gratia quicqd̄ est añs ad hōm̄inē hoc etiā est añs ad animal

¶ Sexta est q̄ nō op̄z sumere p̄na que semp̄ cōsequūt̄. s̄z sufficē aliquū sumere illa ad que seq̄tur aliqd̄ vt̄ in pluribz. Et rō est. qz p̄clones syllogiſande sunt aliquū vt̄ in pluribz z frequēter. s̄ tūc etiā sumēde sunt p̄p̄nes vt̄ in pluribz. qz cōclusio debet esse similis alicui p̄missaz

¶ Septima cōsideratio. q̄ nō dz sumi cōsequens transcendēs. qd̄ est p̄ns ad oīa. s̄z tam ad subiectū q̄ ad p̄dicatū z p̄clonis syllogisande. Et rō est qz tūc fieret syl̄ls ex puris affirmatiuis in secūda figura.

Querit̄ Circa secūdam partē capli. quō docet p̄hs verā artem inueniendi mediū pro qualibet p̄clone syllogisanda. **Solutio** p̄ aliquas regulas. et sunt sex in toto. que significant̄ a petro hys. per has dictiōes. **Fecana. Lageti. Dafenes. Hebare. Sedaco. et Sebali**

Querit̄ Pro intellectu istarū dictionū z regularū p̄mo **Quoru** plex est habitudo mediū ad extrema. **¶** **Soko.** triplex. qz mediū vel h̄z se vt̄ añs vel vt̄ cōsequens. vel vt̄ extraneū. Et hoc satis p̄ ex cōsideratiōibz generalibz sup̄ius positis.

Querit̄ Quot syllabas h̄z quelibet istaz dictionū **¶** **Soko.** tres per terciā f̄cat̄ cōclusio syllogisanda. nam qn̄. a. ponitur in terciā syllaba f̄cat̄ q̄ talis dictio valet pro cōclusiōe vtr̄ affirmatiua syllogisanda **¶** **Qñ** f̄cat̄ q̄ valet pro cōclusiōe negatiua syllogisanda. **¶** **Qñ** f̄cat̄ q̄ valet pro cōclusiōe particulari affirmatiua. Et qn̄. **¶** **O.** f̄cat̄ q̄ valet pro p̄clone particulari negatiua syllogisanda.

Querit̄ Quot littere ponūt̄ in duabz p̄mis syllabis illarū dictionū **¶** **Soko.** due vocales z sex p̄sonantes. **Vocales** sunt. **A. z. E.** **Per.** **A.** em̄ intelligit̄ p̄dicatū. et per. **E.** subiectū cōclusiōis syllogisande. **Ad. A.** ponūt̄ tres consonātes. s̄z. b. c. d. nam. b.

Primi Prion

ad a feat q̄ mediū debet esse p̄s ad p̄dicatū. **C**ad a feat q̄ mediū debet esse antecedens ad p̄dicatū. **E**t d ad a feat q̄ mediū debet esse extraneum ad p̄dicatū. **A**d e ponitur s̄r etiam tres consonantes scz f g h. **R**am f ad e significat q̄ medium debet esse consequens ad subiectū g. ad e significat q̄ medium debet esse antecedens ad subiectū. **E**t h ad e significat q̄ medium debet esse extraneum ad subiectum. **E**t istis eisdem litteris sic v̄t etiam p̄hs in rextu declarādo reglis. **E**t featio earū p̄tinet in his versibus p̄dicat a b sequens. **C** precedit d sit extra. **E** subit f sequitur g precedit h sit extra. **I**stis sic notatis ponuntur regule.

Secana

Prima regula est. **Q** ad syllogisandum cōclusionem vniuersalem affirmatiuam sumendū est mediū qd̄ ē cōsequens ad subiectū z antecedens ad p̄dicatū cōclusionis syllogisande. **E**xempli gratia si conclusio syllogisanda sit ista. **O**mnis homo est aīal tunc cōueniens medium erit rōnale. quia hoc est consequens ad hominē z antecedens ad aīal. **E**t ista regula valet p̄ barbara z darii. quia ad v̄lām affirmatiuam sequitur sua subalterna particularis affirmatiua.

Aīale est bonus syllogismus in barbara. **O**mne aīal currit. omnis homo est aīal. ergo oīs homo currit. **E**t tñ mediū scz aīal nō est antecedens ad p̄dicatū conclusionis scz currere. quia non sequit̄ aliqd̄ ē ani mal ergo currit. **S**olo p̄hs accipit̄ hic antecedens z p̄sequens large vt antecedens vocatur subiectū z p̄sequens p̄dicatū. z sic aīal est antecedens et currere p̄sequens in maiore dicti syllogismi. quia animal subijcitur z curritere p̄dicatur.

Cageri

Secunda regula est q̄ ad syllogisandum cōclusionē particularem affirmatiuā in tercia figura sumendū est mediū qd̄ est antecedens ad v̄trūq̄ scz ad subiectum z p̄dicatū. **E**xempli gratia si conclusio syllogisanda sit ista quoddam corpus est animal tunc aptum medium est homo quia est antecedens ad corpus z ad animal. **E**t ista regula valet p̄ tribus modis tercie figure scilicet darapti disamis z darii. **E**t etiam p̄ darii in prima figura per conuersionem minoris.

Dafenes

Tercia regula est. **Q** ad syllogisandum vniuersalem negatiuam in cesare z cesare sumendum est medium q̄ est extraneum ad p̄dicatum et consequens ad subiectum vt si aliquis velit syllogisare istam cōclusionē nullus homo est lapis conueniens medium est animal. quia animal est extraneum ad hoc p̄dicatum lapis z consequens ad subiectum scz ad hōmīnem. **E**t ista regula valet etiam p̄ ferio et etiam p̄ festino quia illi modi sunt subalternati p̄ioribus ex parte minoris et cōclusionis.

D iij

Reparationes

Hebare

Quarta regula est **Q** ad syllogisandum conclusionem vniuersalem negatiuam in **L**amestres sumendum est medium quod est extraneum ad subiectum z consequens ad predicatum vt sit ista conclusio probanda nullus lapis est homo medium aptum est animal. quia animal est extraneum ad lapidem z consequens ad hominem. Et ista regula etiam valet pro baroco propter causam prius dictam.

Querit Quare phis ponit hic duas regulas ad concludendū vniuersalem negatiuam cū tamen non posuerit nisi vnā ad concludendum vniuersalem affirmatiuam. **S**olutio. quia ad concludendum vniuersalem affirmatiuam oportet accipere medium quod conuenit cum vtraq; extremitate z hoc contingit solum vno modo. z ergo datur solum vna regula. Sed ad concludendum vniuersalem negatiuam oportet sumere medium quod conuenit cū vna extremitate et differt ab alia. Et hoc potest contingere dupliciter. quia vel potest conuenire cū subiecto z differre a predicato vel econtra. Et ergo s̄m hoc dantur due regule ad concludendum vniuersalem negatiuam.

Sedaco

Quinta regula q̄ ad syllogisandū cōclusionem particularem negatiuā in tertia figura sumendū est medium qd sit antecedens ad subiectum et extraneum ad predicatum vt si ista sit conclusio syllogisanda quoddam animal non est homo. tunc conueniens medium est asinus. quia asinus est antecedens ad animal z extraneum ad hominē. Et ista regula valet p̄ **f**erison lapton bocardo z ferison. Et p̄ ferio in prima figura per conuersionē minoris. Et pro baroco in secunda figura p̄ conuersionē vtriusq;.

Behali

Sexta regula est **Q** ad syllogisandum conclusionem particularem affirmatiuam indirecte in prima figura sumendum est medium quod est antecedens ad subiectum z consequens ad predicatum vt ad syllogisandum istam conclusionem aliqua substantia est animal aptum medium ē corpus. quia corpus est antecedens ad substantiam z cōsequens ad animal. Et ista regula valet p̄ baralipon z dabitis.

Querit Quod ē illud correlariū. quod infert phis ex istis regulis. **S**olutio dicit q̄ volens syllogizare vel probare aliquam conclusionem debet respicere ad antecedentia consequentia z extranea terminorū conclusionis quia sic poterit syllogizare in vnaq; trium figurarum genera cōclusionum.

C: Primi priorum

Querit Quod est hoc notabile quod adiungit p̄hus. **Solutio** dicit q̄ inspiciendo consequens subiecti magis est eligendum maxime vniuersale dummodo tamen sit antecedens ad predictum.

Ar Philosophus dixit superius q̄ sumendum est consequens magis propinquum ergo male dicit hic q̄ eligendum est consequens maxime vniuersale. **Solutio** neganda est consequentia. Et ratio est quia si volumus vnam conclusionem precise ostendere tunc debemus sumere consequens magis propinquum et hoc est quod voluit p̄hus superius dicere. Sed si volumus abundare multis syllogismis tunc debemus sumere consequens magis vniuersale quia per magis vniuersalia plus habundamus q̄ per minus vniuersalia Et hoc intendit hic dicere p̄hus

Querit Circa tertiam partem capituli Utrum ista ars inveniendi medium tradita in his regulis sit sufficiens.

Solutio philosophi q̄ sic. Et ratio est quia sufficit ad concludendum syllogistice omne genus problematis. Et hoc sic probat p̄hus quia ois syllogismus concludens aliquod genus problematis constituitur ex tribus terminis et duabus propositionibus et est in aliquo trium figurarum. Sed ista ars docet h̄ syllogismum constitui ex tribus terminis et duabus propositionibus in aliquo trium figurarum. Et sufficiens. Minor pars quod ista ars docet inueniendi vnius termini scilicet medium quod habet specialem habitudinem ad duo extrema conclusionis. et ita docet esse tres terminos ex quibus non sunt nisi due propositiones in quolibet syllogismo. Et hoc ostendit p̄hus inductiue quia ad syllogisandum conclusionem vniuersalem affirmatiuam sufficit vnum medium quod sit antecedens ad predicatum conclusionis et consequens ad subiectum et similiter ad concludendum vniuersalem negatiuam sufficit vnum medium et sic de alijs cum ergo non sint plura genera problematum q̄ quatuor sequitur q̄ omnis conclusio syllogistica potest concludi per istam artem in aliqua trium figurarum.

Querit Quot sunt inuentiones medij inutiles. **Solutio** tres et significatur a Petro hispano per istas dictiones dissyllabas sebas hedas et heca. Que propterea sunt dissyllabe vt inuasi q̄ medium s̄m illas dictiones inuentum non valet ad inferendum aliquam conclusionem sicut medium inuentum s̄m alias sex dictiones in quibus tertia syllaba semper significat conclusionem syllogisandam.

Querit Quare inuentio medij s̄m illam dictionem sebas est inutilis. **Solutio** quia medium inuentum s̄m s̄caronem litterarum illius dictionis esset consequens ad vtrumq̄ scilicet tam ad subiectum q̄ ad predicatum et ita predicaretur affirmatiue de vtroq̄. et sic sequeretur aliquid ex puris affirmatiuis in secunda figura cuius oppositum superius dictum est.

Reparatiões

Queris Quare inuentio mediij fm illam dictionem hec ad in-
utilis. **Solutio** quia mediij fm pcatōnem illius dictio-
nis inuentū esset extraneū ad vtrūq; scz ad subiectū z p̄dicatū ita negare
tur de vtroq; z sic fieret syllogismus ex puris negativis qđ superius ostē-
sum est esse impossibile.

Queris Quare inuentio mediij fm illā dictōnem hec est inuti-
lis. **Solutio** qz mediij fm pcatōnem illius dictōnis i-
uentū esset extraneū ad subiectū z añs ad p̄dicatū z ita p̄dicaret negatiue
de minore extremitate z maior extremitas p̄dicaret affirmatiue de eo z sic
minore negatiua sequeretur aliquid in p̄ma figura quod superius etiam im-
probatum est.

Queris Que fuit illa falsa consideratio antiquoz de inuentōne
mediij quā reprobat p̄hs. **Solutio** fuit ista qz ad cōclu-
dēdū p̄lonē negatiuā siue vlem siue particulare sumēdū esset vñū mediū
qđ esset cōsequens ad subiectū cōclusionis z aliud qđ esset p̄ns ad p̄dicatū
tū dūmō essent p̄raria qz ex eoz vnione posset p̄cludi p̄clusio vltis vel p̄ris-
cularis negatiua. **Exemplū** vt si ista sic cōclusio syllogisanda nulla iustit-
cia est iniusticia. tunc p̄ns ad subiectū ē virtus z p̄ns ad p̄dicatū est vicium.
Et sic vtrūq; vt ipsi dicebant posset sumi p̄ medio. **Prīmū** in secundo mo-
do p̄me figure sic arguendo nulla virtus est iniusticia. sed ois iusticia est vir-
tus. ergo nulla iusticia est iniusticia. **Secūdū** vero in secūdo modo secūde fig-
ure sic. **Ois** iniusticia est vicium. nulla iusticia est vicium. ergo nulla iusticia
est iniusticia.

Queris Quō reprobat p̄hs istam falsam cōsideratōnem. **Sol-**
utio duabus rōnibus. **Prima** est. qz ad concludendū
vnā cōclusionē p̄ vnū syllogismū sufficit cōsideratio ad vnū mediū. qđ nō
oportet respicere ad contraria.

Secunda ratō est quia acceptis medijs contrarijs non potest conclus-
di conclusio negatiua nisi alterum eozum sit antecedens ad subiectum et
extraneum ad predicatum aut econtra sed contingit qz aliquis accipiens
duo media contraria ignoret vtrum aliquod eoz habeat se fm istum mo-
dum z quod sit illud. **Et** ergo contingit eum latere vtrum fiat syllogism-
us an nō. **Et** per consequens talis inspectio ad duo media est inutilis nisi su-
tatur vnū contrarioz sub ca rōne qua est extraneū vni extremoz z ante-
cedens vel consequens ad alterum. sed vt sic non est consideratio differēs
a predictis. **Et** sic dicit p̄hs qz etiam non sequitur conclusio particularis
negatiua fm istam consideratōnem nisi inq̄tum vnum mediōz contrari-
ozum sumitur vt antecedens subiecti z extraneum predicati. **Et** ergo in-
fert correlarie qz ex istis inspectionibus ad contraria media nullus fit syllog-
ismus nisi reducantur ad sex regulas seu inspectiones prius pos-
tas.

Primi Prior

Capitulum secundum

Eodem autem modo se hñt et qui ad impossibile

In hoc capitulo p. applicat istā artē inueniendi mediū ad diuersa genes
ra syllogismoꝝ ⁊ pclusionū volēs p hoc oñdere eā esse sufficienter traditaz
Et diuidit in quattuor pres. In p̄ma applicat eā ad syllogismos ex hypo
thesi. In secunda ad syllogismos ex modalib. In tertia correlarie infer
omnē syllogismū fieri s̄m istā artem. Et in quarta remouet vñū dubium.
Prima subdiuidit in duas p̄tulas. qz p̄mo applicat istā artē ad syllogis
mos ad impossibile. Sec̄do alijs sp̄ibz syllogismi.

Querit Circa p̄mā prem capituli quot sūt sp̄s syllogismi ex hy
pothesi. **Solo** cōiter accipiedo syllogismū ex hypothe
si sic hz decē sp̄s. Prima ē syllogism⁹ ad impossibile. Sex alie sumūt s̄m
numerū sex locoz intrinsecoz scz a maiori ⁊ minori. a simili. a p̄portōne. a
transumptōne. ⁊ ab auctōitate. Tres vero relique sumūt s̄m numerū
triū locoz mediōꝝ scz a casibz. a cōiugatis. ⁊ a diuisione. Et sic patet q̄ sūt
decem in toto.

Querit Utz ars inueniendi mediū iam tradita valeat etiam
p syllogismis ad impossibile. **Solutio** p̄bi q̄ sic. Et rō
est qz syllogismi ad impossibile sūt p̄ inspectiōe ad añcedētia p̄na ⁊ extra
nea eodē modo sicut syllogismi ostensiu. ⁊ eadē ars etiā inueniendi me
diū valet p̄ vtrūqz. Ans p̄bat. qz eadē p̄clo p̄us p̄clusa ostensiuē p̄r cōclus
di ex eisdē terminis p̄ syllogismū ad impossibile ⁊ ecōuerso. Et hoc dedus
at p̄hs exp̄lariter in s̄ra. p̄mo in vñi negatiua. sc̄do in p̄ticulari negatiua

Querit Quō dñt syllogism⁹ ostensiu⁹ ⁊ ad impossibile. **Sol**
utio p̄bi q̄ in hoc dñt. qz in syllogismo ostensiuo ante
p̄missē ponūtur tanq̄ vere ⁊ p̄cesse. S̄z in syllogismo ad impossibile sumi
tur vna p̄missa falsa cū alia manifeste vera. Et s̄ p̄hs vocat syllogismuz
ad impossibile syllogismū mēdaciū. qz ip̄e oñdit q̄ mēdax ē hypothesis.

Querit Quā ista ars etiā valeat p̄ syllogismis ex transumptō
pro et alijs speciebus ex hypothesi. **Solutio** p̄bi q̄ sic. qz
in eis oportet respicere ad añcedētia p̄na ⁊ extranea eodē mō sicut in syllo
gismis ostensiuis. vñ dicit p̄hs q̄ considerare oportet in talibus. Et dñt
stinguere species syllogismi ex hypothesi vt in qualiter specie debite sumā
tur añcedētia p̄sequētia ⁊ extranea.

Querit Ex quo in syllogismo ex transumptōne sunt due cons
clusiones. vna p̄ncipalis. ⁊ alia ad quā fit transumptio
ad quā eaz debet fieri inspectio. **Solutio** p̄bi debet fieri inspectio ad secū
dam. Ita q̄ sumant añcedētia p̄sequētia vel extranea terminoz non cons
clusionis p̄ncipalis sed illius ad quā se transfert arguens ⁊ quā p̄bata in
fert cōclusionē p̄ncipaliter intentam etiam p̄baram.

Querit Quis est ille alius modus syllogisandi ex hypothesi de
quo dicit p̄hs. Est autē ⁊ alio modo quedā syllogisare
Solo est modus syllogisandi vniuersaliter p̄ p̄tulare supposito q̄ in

Reparationes

omnib; sibi se habeant. Exempla gratia vt isto supposito q; sicut e de aia vnus hois ita sit de oibus alijs tunc bñ inferitur si aia vnus hois sit in mortalit. q; aia cuiuslibet hois est immortalis ex hypothesi concessa.

Querit Quò ostendit phs q; ptingit syllogizare vlt p particulare solutio dupliciter. Na pmo ostendit hoc de vti affirmatiua. Secdo de vniuersali negatiua.

Querit Quò ostendit hoc de vniuersali affirmatiua. Solo dicit q; qñ añs subiecti z añs p̄dicati sunt idem z añs subiecti est cōuertibile cū subiecto tunc p particularem affirmatiuā syllogizatur vltis affirmatiua. Exempla gratia vt sit ista conclusio syllogizanda omnis homo est aial tunc añs subiecti est risibile z añs p̄dicati est aial rōnale mortale. z illa duo sunt idem scz risibile z aial rōnale mortale. Et añs cedens subiecti scz risibile est conuertibile cum subiecto scz hoie. Et ergo bene sequit aliquis homo est risibilis. q; ois homo est risibilis. q; p̄tertium tur z bene sequit aliquis homo est aial. q; ois homo est aial p̄ter añs p̄dicati scz aial rōnale mortale qd est idem cū antecedente subiecti. Et ergo fit talis syllogismus Omne risibile est aial. ois hō est risibilis. q; omnis hō mo est aial.

Querit Quomodo ostendit phs hoc idem de vniuersali negatiua. Solo dicit q; qñ extraneū p̄dicati z añs subiecti sit idē z añs subiecti e p̄uertibile cū subiecto tunc p̄ticulare negatiuā syllogizat vltis negatiua. Exempla vt sit ista cōclusio sit syllogizanda nullus hō est inanimatus tunc risibile est aīcedens subiecti z extraneū p̄dicati z est conuertibile cum subiecto scz cum homie. z ergo bene sequit aliquis homo est risibilis. ergo o mnis homo est risibilis. quia cōuertunt etiā bene sequit aliquis hō nō est inanimatus. ergo nullus homo est inanimatus p̄ter aīcedens p̄dicati scz risibile qd conuertitur cum homine. Et ergo fit talis syllogismus. nullū risibile est inanimatū. omnis homo est risibilis. ergo nullus homo est inanimatus.

Querit Circa secūdā partem capituli Verum ista ars inuenienti mediū sit etiam sufficiens p̄ syllogismis factis ex modalibus. Solutio phi q; sic. Et rō est. quia sicut in illis de inesse sumit medium respiciendo ad antecedens p̄sequens z extraneum. Ita etiam eodem modo sumitur in modalibus de necessario z contingenti.

Querit Utrum non sit aliqua diuersitas tunc in modalibus. et in illis de inesse. Solutio q̄rum ad modales de necessario nulla est diuersitas quoniā eodem modo sumantur antecedens cōsequens z extraneum sicut in illis de inesse. Sed in illis de contingenti est aliqua differentia vt dicit phs. Et ratio est qz in illis de inesse solum sumitur media p̄frequentia que actu insunt. Sed in modalibus de contingenti non solum sumuntur illa que actualiter insunt. sed etiam illa que non insunt actu possunt tamen inesse. quia per talia media fit bonus syllogismus.

Primi priorum

De contingenti. ut patet in hoc exemplo. Omne currens contingit quiescere omne homine contingit esse currens. ergo omne homine contingit quiescere. Non enim oportet ibi quod hoc medium currens actu inest homini sed satis est quod possibile est ipsum inesse. Et sic est de hoc medio currens ita est de alijs similibus.

Querit Circa tertiam partem capituli quod est illud correlarij um quod infert philosophus ex dictis. **Solutio** dicit quod manifestum est ex predictis quod non solum per istam artem inveniendi medijs fit omnis syllogismus sed etiam impossibile est aliquem syllogismum fieri per aliquam aliam artem. Et hoc sic probat. quia omnis syllogismus fit in aliqua trium figurarum sed tres figure quo ad ordinem medijs et extremorum non possunt aliter constitui nisi per antecedentia et sequentia et extranea sicut in ista arte determinatum est ergo sequitur quod impossibile est aliquem syllogismum fieri per aliam artem quam per istam hanc traditam.

Querit Utrum ista ars sit etiam sufficiens et communis ad inveniendum medium in omni scientia. **Solutio** philosophi quod sic. Et ratio est. quia omnes syllogismi omnium scientiarum et artium necessario fiunt secundum modum predictum inspiciendo scilicet ad antecedentia et sequentia et extranea.

Querit Utrum in omnibus scientijs et syllogismis respiciendum est ad eadem media. **Solutio** philosophi quod non quia in syllogismis affirmatiuis oportet respicere ad antecedentia et sequentia tantum. Sed in syllogismis negatiuis oportet respicere ad extranea. Et in syllogismo demonstratio oportet respicere ad illa que secundum veritatem sumpti et ex necessitate insunt. Sed in syllogismo dyalectico sufficit sumere illa que videntur inesse secundum opinionem omnium aut plurium etc. Et aliter sumendum est medium ad concludendum conclusionem vniuersalem et particularem saltem in diuersis figuris. Et ergo oportet respicere ad media que determinate conueniunt conclusioni syllogizande secundum illam figuram in qua volumus eam concludere.

Querit Ex quo dictum est quod ista ars communis est ad inveniendum medijs in omni scientia. An etiam sufficiat ad sumendum propria principia et necessaria alicuius scientie ex quibus ipsa procedit. Ad hoc respondet philosophus quod non sed oportet talia principia sumere via sensus memorie et experimenti. Sicut exempli gratia in astrologia principia astrologica sunt sumpta per experientiam astrologicam sicut ex moribus stellarum fixarum et planetarum quibus experientijs sufficienter sumptis inueniuntur demonstrationes astrologice. Et similiter est de principijs aliarum scientiarum que sumenda sunt per experientiam. Et sic illis sufficienter sumptis nostrum est ordinare illa in syllogismum secundum modum dictum sumendo pro medijs antecedentia consequentia et extranea.

Reparationes

Capitulum terciū

Quonia aūt diuisio per genera parua quedā particula est dicti methodi

In hoc tercio capitulo p̄hs reprobat vnā falsam opinione circa artem inueniendi mediū.

Queris Que fuit opinio antiquoz circa artē inueniendi mediū? **Solutio** dicebant q̄ diuisio generis in spēs esset ars inueniendi mediū. Et necessaria ad mediū inuentōne. Et rō est quia p̄ diuisiōne inueniri? definitionem que est mediū in demonstratōnibus.

Queris Quō reprobat p̄hs illā opinione? **Solutio** dicit q̄ q̄s uis diuisio sit parua quidē particula hui? artis inq̄retur sc̄z facit ad inuentōne particularū definitionis que est mediū in demonstratōne. tamē non est sufficiens ad inueniendū mediū fm̄ q̄ mediū est et fm̄ q̄ ex ip̄o necessitate syllogistica cōcludit cōclusio. Et hoc p̄bat p̄hs tali rōne. Illud nō est sufficiens ad inueniendū mediū qd̄ petit p̄ncipiū vel syllogisar aliqd̄ communis intento. sed diuisio seu syllogismus diuisiuis est h̄mōi. q̄ diuisio non est sufficiens ad inueniendū mediū fm̄ q̄ mediū. m̄s nōr̄ patet exemplariter. qz̄ si aliq̄s uelit syllogisare istā p̄clusionē q̄ homo est mortalis. Et dicat sic omne aīal est mortale vel imortale. sed homo est animal. ergo homo est mortale vel imortale. sed hoc intentum qz̄ intentum fuit precise mortale. Et si tunc sic p̄sequenter arguatur homo non est animal imortale. ergo est animal mortale tunc petitur p̄ncipiū. quia ita ignotum est hominē non esse imortalem sicut hominē esse mortalem. Et ergo dicit p̄hs q̄ istud latuit illos anteq̄s qui vsi sunt syllogismo diuisiuis ad inuentōnem mediū z̄ conari sunt ostendere q̄ definitio potest ostendi de eo cuius est definitio per diuisiōnem seu syllogismū diuisiuis.

Queris Quomodo p̄batur hoc q̄ definitio non potest demonstrari de eo cuius est per syllogismū diuisiuis? **Solutio** rō dupliciter. Primo sic sicut iam dictum est. quia syllogismus diuisiuis petit p̄ncipiū vel concludit aliquod cōmuniū p̄posito z̄ intento. Secundo sic si definitio debet concludi de definito oportet eam concludi vniuersaliter z̄ affirmatiue quia p̄dicatur de suo definito vniuersaliter z̄ affirmatiue. sed conclusio v̄s affirmatiua non potest concludi per mediū quod est cōmuniū maiore extremitate. sed. syllogism? diuisiuis assume tale mediū. ergo per syllogismū diuisiuis non potest concludi definitio de suo definito. m̄nōr̄ patet quia si aliquis uellet definitōnem hominis demonstrare de homine hoc modo. Omne animal est rationale vel irrōnale. sed omnis homo est animal. ergo omnis homo est rōnalis v̄l irrōnalis. Et p̄sequenter sed nō est irrōnalis. q̄ est rōnalis. Talis em̄ sic syllogisans assumit mediū sc̄z animal quod est cōmuniū maiore extremitate sc̄licet rationale.

Primi priorū

Ad Mediu in tali syllogismo diuisiua nō est cōmuniua maiore. ex
tremitate. ergo hoc dictū est falsum. **Ans** pbat. qz mediu est ip
sum diuisum z maior extremitas est tota diuisio. sed illa duo sunt equalia
Solutio alberti q pbus nō vocat hic maiore extremitatē totā diuisio
nem vel eorum disunctum qd pmo pcludit sez rationale vel irrationale **S**
olum illam prem disuncti q vltimo pcludit. sicut quando dicit sed nō ē ir
rationalis. ergo est rōnalis iā mediu est cōius qz est illa maior extremitas.

Querit Ex quo tā dictū ē q definitio nō p̄ ostendi de suo de
finito p viam diuisionis. vtz ergo nullū alioz p̄dicat
eoz possit p diuisione terminari. **Solutio** phi q nō nec genus nec pro
prium nec accidens. Et hoc p̄ter eandem rōnem. qz vel peteret p̄ncipiū
vel pcluderet aliqd cōmunius pposito. **Exempli** gratia. si aliqd q̄rat vtz
dyameter est asymeter. Et alius dicat q sic. **Et** pber p syllogismū diuisi
uum. qz ois longitudo est symetra vel asymetra sed dyameter est longitudo
do tunc nō sequitur ex hoc syllogismo nisi q dyameter est symeter vel asym
eter. **Et** hoc est cōmunius pposito. **Si** ergo tunc pcedat p̄sequēter z di
cat dyameter nō est symeter. ergo dyameter est asymeter tunc petit p̄m
cipium. **Sic** ergo patz q p viam diuisionis nō p̄ ostendi aliqd pposito.
de quo dubitat z p̄sequens diuisio est omnino inutilis ad inueniendum
mediū. **Et** si ista via est inutilis ad pcludendū definitōez de definito qd
tū maxime videbat posse facere. sequitur etiā q omnes alie vie q p alios mo
dos diuisionū sumi possent sunt magis inutiles. **Sunt** etiā plures aliq mo
di diuisionū qz diuisio ḡnis in spēs q oēs sunt inutiles

Septimus tractatus

Quo autem reducemus syllogismos in p̄dictas figuras.
Iste est septimus z vltimus tractatus huius p̄mi. **In** quo p̄bs deter
minat de reductōe oim syllogismoz ad modos z figuras. **Et** hz q̄ncz ca
pitula in quozum p̄mo docet oratōnes nō syllogisticas reducere ad syllo
gisticas quando sunt ex terminis rectis. **Et** diuidit in duas pres in p̄ma
p̄mittit intencū. in sc̄da exēctur ipsum.

Querit Circa p̄mam prem. vtz. necesse fuerit determinare de
reductōe syllogismoz. **Solutio** phi q sic. **Et** ponit
ad hoc duas causas. **Prima** est. qz alias ista ars de generatiōe syllogismē
p̄m ad eius substāciam nō esset p̄fecta. qz res nō est p̄fecta nisi quā do
est in suam vltimā formā reducta. **Sc̄da** causa est qz p reductōnem syllo
gismoz nos ducimur in maiore cognitōnem eoz. qz supius determinata
sunt de generatiōe syllogismoz z inuentōne medij. **prima** causa est causa
necessitatis. **secunda** est causa vtilitatis.

Queritur Circa sc̄dam prem e que vocat orō nō syllogis
tica. **Solutio** orō nō syllogistica vocat p̄na
inferēs aliqūā p̄clusionē sed nō syllogistice z p oppositum dicit orō syllogis
tica p̄na q̄ inferit p̄clusionē suā syllogistice in mō z figura.

E i

Reparationes

Queritur Quomodo docet phus orationes non syllogisticas reducere ad syllogisticas. **Solutio** docet h^{oc} dupl^{iciter}. p^{ri}mo ex p^{ar}te p^{ro}ponū. scdo ex p^{ar}te terminoz.

Queritur Quō docet hoc ex p^{ar}te p^{ro}ponū. **Solutio** per quatuor p^{ro}clusiones seu p^{ro}sideratōes. Prima est q^{uod} phus debet resolui z reduci oratio nō syllogistica in duas p^{ro}pones q̄ in terminos. Et ratio illius est q^{uod} a faciliozibus inchoandū est. sed facili^{us} est aliqd̄ resoluerē in maiora q̄ in minora. cum ergo p^{ro}pones sint maiores termini seq^uitur q^{uod} orō nō syllogistica phus dz reduci in p^{ro}pones q̄ in terminos.

Secūda est q^{uod} habitis duab^{us} p^{ro}positōnibus videndū est que illaz sit vni^{uers}alis z que p^{ar}ticularis. q^{uod} in quibusdā figuris maiore p^{ar}ticulari nihil seq^uitur in quibusdam bene sequitur aliquid. **Tercia** est. Si in oratōne p^{ro}posita nō ponantur due p^{re}missae explicite. s^{ed} vna deficit vel vna abundat. Tunc deficiens est addenda z abundans est tollenda. Nam disputantes aliquando ponunt vnam vniuersalem p^{ro}positōnem z statim ex illa inferunt p^{ro}clusionem sicut fit in enchyrimatare. Aliquando etiam dyalectici ponunt explicite p^{ro}positōnes p^{ri}ncipales alicuius syllogismi. Sed tacent illas per quas tales p^{ro}positōnes p^{ri}ncipales deberent probari. Aliquādo etiam assumunt aliquas p^{ro}positōnes superflue z vane que nihil faciunt ad p^{ro}positum vel p^{ro}positi declaratōnem. **Quarta** conclusio v^{el} consideratio est q^{uod} oportet considerare an in oratōne sic disputata sit aliquid superfluum vel deficiens tam quo ad syllogismum q̄ p^{er} syllogismum quia superfluum est auferendum z omissum est addendum q^{uod} al^{ter} talis oratio nō potest reduci ad syllogismū.

Queritur Utrum sit facile videre semper an in talibus orationibus nō syllogisticis sit aliquid omissum vel nō. **Solutio** phi nō. sed in aliq^uibus est facile videre z in aliq^uibus est difficile.

Queritur In quibus est facile z in quibus est difficile. **Solutio** q^{uod} in illis est facile videre an aliquid sit omissum in quibus conclusio nō seq^uitur de necessitate ex p^{re}missis. Sed in illis est difficile in quibus conclusio necessario seq^uitur ex p^{re}missis. licet nō sequatur syllogistica. Et hoc declarat phus per duo exempla. **Primum** est si sic arguatur. Nō substantia interempta omnino interimitur substantia sed p^{ar}tibus substantie interemptis interimitur substantia. ergo p^{ar}tes substantie sunt substantie. ibi eim^{us} necessario seq^uitur p^{ro}clusioz tamen illa orō nō est formalit^{er} syllogistica. q^{uod} habet p^{ri}nam p^{ro}positōnem negatiuam z p^{ro}clusionem affirmatiuam vnde si debeat reduci ad syllogismū oportet sic arguere addendo sibi vniuersalem maiorem que tamen sumitur ex p^{ri}ma p^{ro}positōne. **Omnia** illa quibus interemptis interimitur substantia sunt substantie sed p^{ar}tibus substantie interemptis interimitur substantia. ergo p^{ar}tes substantie sunt substantie. Et tunc est bonus syllogismus. **Secūdum** exemplum est si sic arguatur. Si homo est animal est. z si animal est. substantia est. ergo a p^{ri}mo ad vltimum. si homo est substantia est. conclusio ibi sequitur necessario z tamen nō est syllogistica. quia p^{ro}pones ibi nō sunt dispositae

Primi priorū

Et in modo et figura. ut sic debent reduci ad formam syllogismi. **O**mne illud quo posito ponitur animal est substantia. sed posito homine ponitur animal. ergo homo est substantia.

Queritur Quare tales orationes putantur esse syllogisticae. cum tamen non sint. **S**olutio hoc propterea est quia in ipsis conclusio necessario concluditur et inferitur. ex propositionibus premissis sicut fit in syllogismo et propterea fallitur.

Queritur An ne illa sit sufficiens causa quare aliqua oratio debet dici syllogistica quia scilicet conclusio necessario inferitur ex premissis. **S**olutio pro hoc non. **E**t ratio est. quia concludere necessario habet se in plus quam syllogismus. ex eo quia omnis conclusio syllogistica est necessaria sed non e contra. **E**t ergo non oportet si aliqua conclusio sequatur necessario ex premissis quod ergo sequatur syllogistica ex eis.

Queritur Quod docet philosophus reducere orationes non syllogisticas ad syllogisticas ex parte terminorum. **S**olutio dicit quod siquidem oratio non syllogistica reducta est in duas propositiones reducenda est sequenter ad tres terminos. quorum unus sit medius et ponatur in utraque propositione. **E**t si talis terminus subiiciatur in una et predicetur in altera tunc talis oratio reductur ad primam figuram. **S**i autem predicetur in utraque et reductur ad secundam. **E**t si subiiciatur in utraque et reductur ad tertiam. **E**t in tali reductione quantum est ex parte terminorum indifferens est. dicit philosophus verum propositiones sint universales vel particulares. quia semper est eadem dispositio medij quo ad figuras ex quo figura non plus respicit coniugationes verbes quam inutiles.

Queritur Quod est correlarium. quod inferitur ex dictis. **S**olutio quod in tali reductione non fit syllogismus nisi idem frequenter dicatur. id est si medium non dicatur bis. quia tunc non est aliquid quod vntat extrema ad invicem.

Queritur Utrum in tali reductione indifferenter respiciendum est ad omnes figuras. **S**olutio pro hoc non sed circa quolibet conclusionem syllogizandam respiciendum est ad propriam figuram. que illam conclusionem concludit. **E**t ratio illius est. quia aliqua est conclusio que solum concluditur in una figura sicut universalis affirmativa que tantum concluditur in prima figura. **A**liqua solum in duabus sicut universalis negativa in prima figura et secunda. et particularis affirmativa in prima et tertia. **A**liqua in omnibus sicut particularis negativa. et tunc quando conclusio aliqua sic concluditur in pluribus figuris vel omnibus tunc ex ipsa positione medij facile cognoscimus ad quam figuram debeat reduci dicit philosophus.

Queritur Quor sunt impedimenta ex parte terminorum que impediunt quod aliqua oratio non sit syllogistica quam tamen credimus esse syllogisticam. **S**olutio quod duo. primum impedimentum est si illis dispositione terminorum in propositionibus universalibus et particularibus seu singularibus. **E**t quod

Reparati ones

sitem dispōem credimus quandoq; syllogismū esse bonum q̄ tamē nō est.
Et hoc declarat per duo exempla. p̄mū est. Si sic arguat Aristomenes
intelligibilis sp̄ est sed aristomenes est aristomenes intelligibilis. Si aristo
menes sp̄ est ibi videt esse bonus syllogismus et tamē nō est syllogismus
q; neutra p̄missay est v̄lis vnde oportet sic dicere in maiore. Omnis aristo
menes intelligibilis semp̄ est. sed hoc est falsum. q; aristomenes est corrup
tibilis et singularis et ergo nō potest sibi addi signum v̄le. **S**ecūm exemplū
est michalus musicus corrupet cras sed michalus est michalus musicus
ergo michalus corrupet cras. ibi em̄ nō est syllogismus nisi dicat omnis
michalus musicus cras corrupet. **E**t hoc dici nō p̄t q; vt dictum fuit
signū v̄le ois nō potest addi termino singulari. **S**ecūm impedimentū
est q; termini nō tenent eodē mō in p̄missis et in cōclusionē sed variant s̄m
p̄cretōem et abstractōem. **E**xempli gratia. quādo sic arguit. nulla egritū
do de necessitate est sanitas. sed omnis hō est eger. ergo nullus hō de necessi
tate est sanus. nō valet syllogismus p̄pter mutatiōem terminorū s̄m ab
abstractōem et p̄cretōem. in maiore em̄ termini tenent abstractiue et debent
teneri p̄cretiue et tunc esset bonus syllogismus. sed maior cum illo mō ne
cessario esset falsa. **S**ed si acciperet de p̄ringenti in p̄cretis tūc vtrāq; p̄
missay esset vera. p̄ter ergo q; variatio terminorū penes p̄cretōem et abstra
ctōem est causa erroris sepe in syllogismis. et sicut declarauit hoc p̄bus ex
emplariter in p̄ma figura. ita etiam declarat in secūda et tertia.

Queritur **U**trū in ista reductōe orationū nō syllogistica
rum opteat semp̄ querere terminos simplices et
incōplexos. **S**olutio p̄hi q; nō. et hoc p̄ter duas causas. **P**rima est q; se
pe in syllogismo loco alicuius termini scz maioris vel minoris extremita
tis vel mediū ponunt plures termini q̄bus nō est vnū nomē simplex incō
plexum impositū. **S**ecūda causa est aliqui p̄tingit aliquē falli ex reductōe
orōnis in terminos simplices. **E**t hoc maxime p̄tingit in demonstratiōib;
p̄stitutis ex p̄pōnib; immediatis q; in talib; inter subiectū et p̄dicatū non
est mediū vnus nois. **E**xempli gratia. si aliq; velit syllogizare q; ois an
gulus eq̄crurus hz tres angulos equales duobus rectis et sumat simplex
medium. sic arguendo. **O**mnis triangulus habet tres angulos equales
duobus rectis. sed ois triangulus eq̄crurus est triangulus. ergo omnis
triangulus eq̄crurus hz tres angulos equales duob; rectis est bonus syl
logismus. **S**ed si p̄nt velit pbare maiorē illius syllogismi iā non poterit
sumere terminū simplicē p̄ medio. sed p̄plexū. q; inter subiectū et p̄dicatū
maioris nō est mediū vnus nois. vñ opz sic arguere. **O**mnis figura habet
tria latera tres angulos p̄tinentia hz tres angulos equales duob; rectis.
sz ois triangulus est h̄mōi ergo etc.

Nī **I**sta p̄pō ois triangulus hz tres angulos equales duob; rectis
nō est immediata. ergo p̄bus male exemplificat de ea rāq; de p̄pōe
immediata. **N**īs p; q; p̄pō immediata est indemonstrabilis. sz illa p̄positi
tio nō est indemonstrabilis. vt p̄ter ex iam dictis. **S**olutio dupl; p̄pō d; z
immediata. vnō ab immediatiōe cause q; scz inter suum subiectū et p̄dicatū
tūm nō est causa mediata p̄ quā possit demonstrari. et sic ista p̄positio nō est

Primi priorū

immediata. Alio modo propositio dicitur immediata ab immediatione subiecti quia scilicet non est subiectum medium. et sic hec propositio est immediata quia inter subiectum et suam proprietatem passionem non cadit subiectum medium.

¶ Secundum capitulum.

Inesse autem primo medio et hoc postremo non est sumere velut in hoc secundo capitulo plus sequenter determinat de reductione syllogismorum ex terminis obliquis. Et primo docet quod ex obliquis potest fieri syllogismus postea in fine docet tales syllogismos reducere

Queritur An ex obliquis potest fieri syllogismus. Solutio quod sic. Et ratio est. quia contingit maiorem extremitatem predicari de medio et medium de maiore extremitate non solum in recto sed etiam in obliquo. ergo sequitur quod ex obliquis potest fieri syllogismus sicut ex rectis. Ans. probatur. quia tot modis contingit variari predicatio nes terminorum in syllogismo quot modis contingit designare aliquid alteri inesse sed hoc contingit secundum diuersos casus scilicet secundum rectum et secundum obliquum. Si autem exempli gratia ad unam disciplinam spectat determinare de contrariis non tamen dicimus in recto quod contraria sunt una disciplina. sed in obliquo quod contrariorum est una disciplina.

¶ An in omni syllogismo oportet predicari aliquid de aliquo sed hoc non fit in propositio nibus ex obliquis. ergo ex obliquis non potest fieri syllogismus

¶ Solutio non oportet quod in omni syllogismo predicetur aliquid de aliquo in recto. Sed sufficit quod sumatur vel in recto vel in obliquo. Et ratio istius est quia non omnis predicatio dicit hoc esse hoc sed aliqua dicit hoc esse huius vel huius et sic de alijs.

¶ An in omni syllogismo requiritur aliquod subiectum sed obliquus non potest esse subiectum. quia non est nomen apud logicum. ergo ex obliquis non potest fieri syllogismus. **¶ Solutio** licet obliquus non possit esse subiectum enuntiationis seu locutionis. pro tamen bene esse subiectum propositionis seu distributionis.

Contra Plus de primo per hermeniaz quod si obliquo addatur est fuit vel erit fit oratio incongrua. ergo obliquus non potest esse subiectum propositionis. **¶ Solutio** licet ex obliquo et verbo simpliciter sumptis non fiat oratio congrua tamen bene ex ipsis sumptis cum addito alicuius nominis recti casus sicut patet cum dicitur: catholice est oratio incongrua sed cum dicitur: catholice est liber tunc est oratio congrua.

Queritur Quare determinat plus magis de modo syllogisandi ex terminis obliquis quam ex terminis aliorum accidentium.

¶ Solutio quia quando subiectum vel predicatum variat penes obliquum tunc non remanet syllogismus in prima sua veritate sed distrahitur aliquo modo a forma syllogismi. Et sic non est de alijs accidentibus scilicet de genere et numero quia cuiuscumque generis fuerit subiectum vel numerus semper potest esse id a quo actus verbi egreditur et de quo aliquid enuntiatur.

Queritur Quod docet plus syllogizare ex obliquis. **¶ Solutio** docet hoc diuersimode in diuersis figuris.

Reparationes

Quod docet hoc in p̄ma figura. ¶ Solo p̄ tres regulas. Prima est q̄ ex maiore de recto z minore de obliquo in modis affirmatiuis p̄ma figure p̄t seq̄ conclusio de obliquo. Exemplū est. vr̄ ois sophia est disciplina sed boni est sophia ergo boni est disciplina.

¶ Sec̄da regula est q̄ ex maiore de obliquo z minore de recto p̄t seq̄ conclusio de obliquo. Exemplū vr̄ ois qualis p̄rarij est disciplina. sz bonū ē quale p̄rarij. sz boni est disciplina. z ista regula nō solū tenet in modis affirmatiuis p̄ma figure. sz etiā q̄n maior est negatiua in ferio. vr̄ nullū asinū videt homo. brunellus est asinus. ergo brunellum nō videt homo.

¶ Tertia regula est q̄ ex ābāb̄ p̄missis de obliq̄ sequit̄ altq̄n̄ cōclusio de obliq̄ altq̄n̄ de recto. q̄ si subiectū z p̄dicatū sint de obliq̄ tūc seq̄ conclusio de obliq̄. vr̄ cuiuscūq̄ est disciplina illi? ē gen? boni ē disciplina. sz boni est gen? sz si subiectū sit de obliq̄ z p̄dicatū de recto tūc seq̄r̄ conclusio de recto. vr̄ cuiuscūq̄ ē disciplina illud ē gen? sz boni est disciplina. sz bonū ē gen?

Quor̄ regule p̄nt addi istis extra textū. ¶ Solutio q̄ due q̄va sent ad syllogisandū ex obliq̄s in celaret. ¶ Prima ē q̄n maior est v̄lis negatiua de subiecto obliquo z minor affirmatiua de obliq̄ p̄dicato tūc seq̄r̄ conclusio de recto. Exemplū ē. vr̄ nullū hōiem videt asin? oē risibile videt hōiem. sz nullū risibile ē asin? ¶ Sec̄da est q̄ q̄n maior ē v̄lis negatiua de p̄dicato obliq̄ z minor affirmatiua de obliq̄ subiecto tūc seq̄r̄ conclusio de recto. Exemplū vr̄ nullus asinus videt hōiem. oē rudibile videt asinus. ergo nullum rudibile est homo.

Quod docet p̄hs syllogisare ex obliq̄s in sc̄da figura. ¶ Solo d̄t q̄ eodē mō syllogisat̄ in sc̄da figura ex obliq̄s sicut in p̄ma. z de hoc ponit in textu duo exēpla. p̄mū exemplū ē. nulli? morōis ē mot? nec generatōis generatio. sz voluptat̄ est motus vr̄ gnatio. sz voluptas nō ē motus vel generatio. sc̄dm̄ exemplū ē nullus signi ē signū. sz ois risus est signū. sz risus nō est signum z accipit̄ ibi risus sp̄ in recto.

Quor̄ regule p̄nt elici ex hoc textu p̄ sc̄da figura. ¶ Solo q̄ q̄rtū or̄ p̄formiter ad tres regulas p̄ma figure. ¶ Prima ē. q̄ ex maiore affirmatiua de recto z minore de subiecto obliq̄ seq̄r̄ conclusio de subiecto obliq̄. vr̄ ois asinus ē aīal nulli? hōis ē aīal. sz nullius hōis est asinus. ¶ Sec̄da regula ē. q̄ ex maiore negatiua de subiecto obliq̄ z minore de recto seq̄r̄ conclusio de subiecto obliq̄. Exemplū vr̄ nullū hōiem videt asinus oē rudibile ē asin? sz nullū rudibile videt hō. ¶ Tertia regula q̄ ex ābāb̄ p̄missis de subiecto obliq̄ sequit̄ conclusio de recto. vr̄ nullū equū videt asinus. oēm hōiem videt asinus. sz null? equus ē hō. ¶ Quarta regula q̄ ex ābāb̄ p̄missis de p̄dicato obliq̄ seq̄r̄ conclusio de recto. vr̄ null? asin? est hōis. ois equus est hōis. sz nullus equus est asinus.

Quod docet p̄hs syllogisare ex obliq̄s in tertia figura. ¶ Solutio p̄ vnū exemplū q̄d est tale deo nō est t̄ps oportunitas q̄ deus nō p̄ficat̄ in t̄pe. sz deo ē estas. sz estas nō ē t̄ps oportunitas.

Querit̄ Utr̄ p̄ oia eodē mō possit̄ syllogisari ex obliq̄s in tertia figura sicut in p̄ma z sc̄da. ¶ Solo q̄ nō. Et rō est

Primi priorum

¶ In alijs figuris ex puris obliq̄s sequitur aliqd. s̄z in certis figura ex puris obliq̄s in modis affirmatiuis nihil sequitur. s̄z in negatiuis ex puris obliq̄s sequitur conclusio de recto. Exemplū vt nō sequitur in darapri. Cuiuslibz hois ē alim⁹. Cuiuslibet hois ē leo. ḡ leo ē alim⁹. S̄z hū sequitur i felapton vt null⁹ hois ē alimus cuiuslibz hois ē leo. ḡ aliq̄s leo nō est alimus.

Querit Utrū ne possit dari aliq̄ regula general⁹ p̄ oī figura ad syllogisandū ex obliq̄s. Solo q̄ sic. 7 ē ista. Q̄ in oibz figuris 2 modis affirmatiuis p̄t syllogisari ex obliq̄s p̄terq̄z in modis affirmatiuis tertie figure in q̄bz nihil sequitur ex puris obliq̄s. Et sicut in oibz modis negatiuis cuiuscūq̄ figure p̄t ex obliq̄s syllogisari illo supposito q̄ premissa negatiua ḡ fit de obliquo. 7 inferat conclusio de recto

Q̄ Quō p̄t sciri q̄n̄ p̄lo erit de recto 7 q̄n̄ de obliq̄ s̄tā be p̄missis sine de obliq̄. Solo q̄ h̄ p̄t sciri ex relatiuo posito in maiore. q̄z si relatiuū ē obliq̄ casus p̄lo erit de obliq̄ sic; cū d̄z cui⁹ ē disciplina illi⁹ ē gen⁹. s̄z q̄n̄ relatiuū ponit i reō tūc p̄lo etiā erit de reō. vt cui⁹ ē disciplina h̄ ē gen⁹.

Q̄ Quō iā docz. p̄ istos syllos ex terminis obliq̄s reducere. So⁹ d̄r q̄ in reductōe syllos ex obliq̄s termini sumēdi sunt p̄m rectis tūc tūc resoluedo s̄z obliq̄s in suos rectos. s̄z in p̄stiturōne talium syllos sumant p̄m quēlibz casus s̄z gen̄ d̄m̄ v̄l acc̄m vel n̄m̄. Exēplū de grō. vt dupl̄t dimidiū. Exēplū de drō vt illi hoc ē eq̄le. Exēplū de accō vt illi hoc est geuitēs. Exēplū de nrō. vt homo est aīal.

Q̄ Quare. p̄ nō loq̄t h̄ nec exēplificat de abltō sicut de alijs casibz. So⁹ q̄z ar̄. fuit grec⁹ s̄z greci nō h̄nt abltm̄ s̄z loco abltiuit⁹ grō

Tertium capitulum

Reduplicatiuū autē in p̄pōnibz ad p̄mam extremitatem. In isto tertio capitulo. p̄ p̄r determinat de syllis reduplicatiuis. Et diuiditur in duas p̄tes. In p̄ma docet syllogisatiuū reduplicatiuū p̄stituerē So⁹ docet eum reducere 7 resoluerē.

Q̄ Quare. p̄ docz sp̄aliter reducere syllim reduplicatiū. So⁹ q̄z p̄o s̄t aliq̄s purare q̄ illud extremū in q̄ ponit reduplicatio debet reduci ad simplex 7 incomplexū nomē. 7 ḡ ad remouendū h̄. p̄ docz h̄ quō syllogisatiuū reduplicatiuū d̄z p̄stitui 7 quō d̄z resolui

Queritur Quid est syllus reduplicatiu⁹. So⁹ syllus reduplicatiu⁹ d̄z q̄ ē p̄stitur⁹ ex p̄pōnibz reduplicatiuis.

Q̄ Quid est p̄pō reduplicatiua. So⁹ ē illa in qua enūciat p̄dicatiuū de subiecto cū reduplicatōe seu cū signo reduplicatiuo. Signa reduplicatiua sunt. inq̄tū vt h̄mōi. vt sic. f̄m̄ q̄ h̄mōi 7 sic de alijs.

Q̄ Quorū requirit ad h̄ q̄ aliq̄ p̄pō dicat reduplicatiua p̄mo. Solo q̄rtuo: p̄mo em̄ requirit subiectū p̄ncipale p̄pōis. 2° p̄dicatiuū. 3° signū reduplicatiuū. 7 q̄rto reduplicatiū. Exēplū ḡra in p̄pōe dara. hoc aīal ē suba inquam aīal. ibi aīal est subiectū. substantia p̄dicatiuū. inquam tū signū reduplicatiuū 7 aīal positū post hoc signū inq̄tū est reduplicatum.

E iij

*Prillē Dupl
redund*

Reparationes

Queritur Quotuplex est reduplicatio. **Solutio** duplex
qz qdam est rei fm inherentiã alterius rei ad ipaz
Et talis semp importat causam inherentiã pdicari ad subiectũ. sicut cuz
dicitur homo est aial in quantum hõ. **Alia** est reduplicatio modi inherentiã
di. vt fortes scribit in quantum potest. z de prima est hci principaliter ad
propositum vt dicit albertus.

Querit Quõ definit reduplicatio pmo mõ accepta fm dñm
albertũ. **Solutio** dicit qz reduplicatio est reiterata enũ
ciatio. mediũ sup extremũ pponis denotans cãm inherentiã pdicari ad sub
iectum vt omne animal est substantia in quantum aial.

Querit Quõ dñt reduplicatio z distributio. **Solutio** qz di
tributio est dispositio subiecti in ordine ad predicatũ.
S3 ecõtra reduplicatio est dispõ pdicari in ordine ad subiectũ. z g etiam
signũ distributiũ ponit ad subiectũ s3 reduplicatio sp ponit ad predicatũ

Queritur Que est rõ illius qz reduplicatio sp dz addi pdi
cato. **Solutio** qz quicqd dicit cãm inherentiã pre
dicari ad subiectũ hoc dz addi pdicato sicut eius determinatio. S3 redu
plicatio dicit cãm inherentiã pdicari ad subiectũ. ergo dz addi pdicato. **Da**
ioz p3. qz inherentiã illa est pdicari z nõ subiecti. qz pdicatum inheret. non
aut subiectũ. **Notandũ** tamẽ est qz quis reduplicatio ad dat sp pdicato
tamẽ pdicatum nõ est id qd reduplicat s3 subiectũ qz si pdicatum reduplici
catur propositio esset falsa.

Ad Reduplicatio p̄r ad di subiecto. ḡ male dicit qz sp debet addi pdica
to. **Ans** pbat in isto exemplo. corpus in quantum mobile est subie
ctum naturalis phie. **Et** sicut hic. ens in quantum ens est subiectũ metaphi
sice. **Solutio** signũ reduplicatiũ potest accipi duplr. vno mõ specifica
tiue. z sic bene p̄r addi subiecto z ita accipit in illis exemplis. **Alio** redu
plicatiue inq̄tũ importat causalitatẽ z nõ potest addi subiecto.

Contra Signum reduplicatiũ acceptũ reduplicatiue potest
addi subiecto. ergo illa solutio est falsa. **Ans** pbat
in hoc exemplo. lac in quantum album est visibile. **Qd** m qz reduplicatõ
nem addi subiecto potest intelligi duplr. vno modo tanq̄ illi qz reduplici
catur. z verũ est qz addit subiecto. **Alio** mõ tanq̄ determinatio determinã
nabili. z sic nõ potest addi subiecto sed solum pdicato. vt dictum fuit. **Et**
ḡ solet dici qz aliud est terminũ reduplicari z reduplicatões poni ad ipm.

Queritur Quot modis potest ex reduplicatiuis syllogisã
ri. **Solutio** p̄s ponit duos modos in textu
Primus modus est qz sumendo maiorem extremitatem cum reduplica
tione mediũ potest inferri conclusio reduplicatiua in p̄ma figura. **Exem**
plum est. vt omne bonum. est disciplina in quantum bonum. sed iusticia est
bonum. ergo iusticia est disciplina in quantum bonum. ibi em̄ reduplica
tio mediũ scz in quantum bonum ponitur ad maiorem extremitatem. z es
go sequitur puenienter illa conclusio reduplicatiua.

Primi priorum

Querit **U**trum illa reduplicatio medij posita in maiore non debeat
ad resum ad medium in minore. **S**olo pbi qz nō. **E**t
ratio illius est qz mediū in minore est predicatum s; p̄dicatū nō potest res
duplicari vt dictum fuit. vñ dicit pbs. qz si reduplicatio reponeret in mi
nore ad mediū talis propositio esset falsa et inintelligibilis esset p̄mo fals
sa qz reduplicatio hz vim signi vniuersalis. vñ si sic diceret iusticia est bo
nus inq̄tū bonū. sensus esset iusticia est oē bonū. esset etiā sc̄do intelligibi
lis qz reduplicatio dicit eā in inherētie. si ergo poneret ad medium a pre
p̄dicari minoris tūc sc̄aret qz mediū esset causa inherētie sui p̄p̄ius. s; hoc
est inintelligibile qz sc̄z aliquid sit causa sui p̄p̄ius. **E**t istius p̄mimodi pbs
ponit adhuc tria exempla in textu.

Secus modus est qz sumēdo maiorem extremitatem cum reduplica
tione minoris extremitatis p̄t syllogisari conclusio reduplicatiua in p̄ma fi
gura. vt p̄t sic arguendo. omne studiosum est disciplinarū inq̄tum bonus
bonū est studiosum. ergo bonū est disciplinarū inq̄tum bonum

Querit **A**n sit idem modus syllogisandi aliquā conclusiōe sim
pliciter z cū reduplicatiōe. **S**olo pbi qz non. **E**t rō
diuersitatis est. qz ad syllogisandū aliquā conclusiōem simplr ponit p̄ me
dio ens simplr sine aliqua additiōe. **S**z ad syllogisandū cōclusiōe ali
quam cū reduplicatiōe accipiendum est medium cū reduplicatiōe restrī
gente ad prem subiectiuam ad prem in modo z cōs.

Querit vtrū potest etiā syllogisari ex reduplicatis in modis p̄tica
larib; p̄me figure. **S**olutio pbi qz sic. **E**t debet terminari eodem mō ordi
nari cū reduplicatiōe vel sine reduplicatiōe in modis p̄ticularibus sicut
in modis vniuersalibus

Querit **U**trum etiā possit syllogisari ex reduplicatis in secūda
daet̄ tertia figuris. **S**olo qz sic s; d̄nter a p̄ma. **E**t
ratio illius est qz in p̄ma figura p̄t syllogisari duob; modis. s; p̄mo cum re
duplicatiōe medij sup̄ maiorem extremitatem. **E**t secūdo cū reduplica
tione minoris extremitatis sup̄ mediū sicut iam ostensum fuit. **S**ed in sec
tunda figura z in tertia p̄t solum syllogisari vno modo

Queritur **Q**uō potest syllogisari in secūda figura. **S**o cū
reduplicatiōe minoris extremitatis t̄m. **E**xplū
vt bene seq̄tur. Nullū malum est eligendum omne bonū est eligendum in
q̄tum bonū. ergo nullū bonū est malum inq̄tum bonū.

Querit quare in secūda figura non potest syllogisari cū reduplicatiō
ne medij. **S**o qz si sic tunc vel illa reduplicatiō poneret ad mediū vel
ad maiorem extremitatem. non p̄t dici p̄mū qz mediū in secūda figura
est p̄dicatum z ergo reduplicatiō sibi ad dita faceret ip̄m stare vlt̄ er̄ esse
locutio falsa. **N**ō p̄t etiā dici sc̄dm qz etiā esset p̄p̄o falsa. **S**icut si sic di
ceret in maiore. nullū malū inq̄tū eligendū est eligendum ibi eīm significa
tur oppositum esse causa oppositi.

Querit quō potest syllogisari ex reduplicatis in tertia figura. **S**o
qz cū reduplicatiōe medij t̄m. **E**xemplum, vt omne eligendū est bo

Reparationes

num inq̄tum eligendum. Omne eligendū est expediens. ergo aliq̄d expediens est bonum inq̄tum eligendum

Querif Quare in tertia figura non potest syllogisari cum red duplicatione minoris extremitatis. **S**olo q̄ ratio ē ista. qz vel reduplicatio poneret ad maiorem extremitatē in maiore p̄pone vel ad mediū. sed nullam illorū potest dici qz vtroqz modo erit propositio falsa sicut facilliter patet formādo exempla.

Prō Dñō docet p̄hs iam reducere et resoluere syllogismū reduplicatum. **S**olo docet hoc p̄ aliqua documenta. verū est tamē q̄ documenta illa non solum valent pro syllo reduplicatiuo sed p̄ facilliori re ductione oim syllogismorum occultorū in maifestos.

Prīmū documentū est q̄ in resolutione r̄ reductō nesyllogismorū oportet aliq̄ accipere p̄ vno termino minus noto aliū terminū magis notum. et q̄nqz vnā orationē p̄ alia dūmodo tñ idem fcanr. **E**t loco orationis debet semp sumi simplex nomē dūmodo potest inueniri. **S**i veronō inuenit̄ simplex nomen tunc sumenda est oratio pro termino in syllogismo.

Scōm documētum est q̄ loco termini sumpti cū reduplicatiōe nunq̄ debet sumi terminus sine reduplicatiōe. s̄ debet reduplicatio manere cū termino cui additur. **E**t ratio est qz multū refert capere aliq̄d cum reduplicatiōe r̄ sine ea sicut multum refert dicere voluptas est bonū inq̄tum bonū et dicere voluptas est bonum.

Tertiū documētum est q̄ multum refert in resolutione syllogismorum. **A**n p̄pos sint vtes vel p̄culares. **E**t hoc p̄bat p̄hs duabz rōibz. **P**rima est qz p̄pō p̄cularis p̄t esse vera vlt̄ existente falsa. **S**icut exēpli gratia ista est vera aliq̄d albū est pulchrum. **E**t ista falsa oē album est pulchrū. quia non omni albo forrasse inest pulchrum. **S**cōa ratio est quia ex particulari maiore r̄ vniuersali minore non potest fieri syllogismus in prima figura. **S**ed si ambe p̄missae sint vniuersales tūc fit bene syllogismus. ergo multum refert an p̄positiones sint vniuersales vel p̄culares.

Quartū documētū est q̄ nō ē incōueniēs q̄ in resolutione p̄ponuz in terminos aliq̄n termini accipiant̄ in abstracto q̄ erant positi in p̄creto et q̄ accipiant̄ in recto q̄ erant positi in obliquo. **E**t ratio illius est. qz q̄n syllogismus in p̄cretis vel in obliquis tūc nō intendimus loqui de illis terminis quos ponimus sed de his qui per illos intelligunt̄. **S**imili sicut geometer describit lineā r̄ dicit eā esse pedālē r̄ rectā r̄ sine latitudie r̄ ramē nō est talis nec recta forte nec pedalis r̄ tñ i demōstrādo vrit̄ tali lineā qz nō dem̄fat de ea s̄ de illa que p̄ illā intelligit̄. vñ exēpla ponimus nō vt ita sint s̄ vt sentiat̄ ad discētes. r̄ ita solet autoritas ista allegari ex h̄ textu.

Quintū documētum est. q̄ q̄n p̄missae alicuius syllogismi p̄syllogisant̄ et p̄bant p̄ aliquem alium syllogismū tunc nō oportet q̄ oēs illi syllogismi reducant̄ ad eandē figurā. s̄ vnus ad vnā figurā r̄ alius aliq̄n ad aliam figurā.

Sextū documētum est q̄ ex p̄clusionē manifeste pōt videri in qua figurā sit syllogismus. qz non oīs p̄clusio in qualibet figurā potest p̄cludi sed solum in illa p̄m quā eius p̄missae dispositae sunt. **E**t istud

Primi priorum

potest etiam videri ex dispositione medij. vt prius paruit.
¶ Septimū documentum est. q. ad resoluedum syllogismum ostensiuū
interimētem definitōem alicuius non oportet totam diffinitionem pone
re sed tm̄ vnū terminū q. illo interempto tota definitio est interempta. Et
ratio istius est q. aliquis syllogisans minus perturbat quando longitudo
est ablata q̄ si tota orō definitiua pro termino poneretur. **¶** Exemplū vt
si aliquis velit interimere istā definitōnem. Aqua est potus humidus suf
ficat ostēdere q. aqua non sit potus. sic syllogisando. nulluz simplex elemē
tum est potus sed aqua est simplex elemētum. ergo non est potus
¶ Octauū documentū est q. syllogismi ex hypothesi in q̄m dō nō
reducuntur ad aliquaz trium figurarum hoc est ex ea pre qua sunt ex hy
pothesi. Et istud declarat philosophus dupliciter. **¶** Primo in syllogis
mo ex trāsumpto. **¶** Secō in syllogismo ad impossibile.

¶ **Queritur** Quō probat primo in syllogismo ex trāsumpto.
¶ **Solutio.** q. in syllogismo ex trāsumpto non sequit
cōclusio p̄ncipalis virtute syllogismi s; virtute concessionis respondentis
Sicut si aliquis vellet probare istam conclusionem. q. oim̄ contrariorum
non est eadem disciplina. Et querat ab alio. an ne idem iudicium sit de di
sciplina et de potestate. Et improbato q. oim̄ contrariorum non est eadez
potestas etiaz velit habere probatum q. omnium contrariōrū nō est eadē
disciplina. quo cōcesso Arguitur sic. Sanatiuum et egrotatiuum nō sunt
eiusdem potestatis sed sanatiuum et egrotatiuum sunt contraria ergo oim̄
nū cōtrariōrū non est eadē potestas. **¶** Maior patet. q. si essent eiusdē po
restatis tunc haberent etiam eādem actionem quod tamē falsum est. iam
per illum syllogismum est ostensum q. oim̄ contrariorum non est eadem
potestas sed non est adhuc syllogistice ostensum p̄ncipale p̄positum sc; q.
omniuz contrariorum non est eadez disciplina q̄uis necēario sequat̄ ipū
esse ostensum ex sup̄pone et p̄cessione p̄us facta

¶ **Queritur** Quō probat hoc p̄lus secūdo in syllogismo ad impos
sibile. **¶** **Solutio.** q. syllogismus ad impossibile nō syllo
gisat etiam p̄ncipale p̄positum seu conclusionem p̄ncipaliter intentam.
sed syllogizat aliquod impossibile ex cuius interemptiōe postea cōcludit̄
cōclusio p̄ncipaliter intentā. Sic ergo p̄t̄ in his duab; sp̄cib; syllogismi ex
hypothesi q. nullus syllogis ex hypothesi ex ea pre q̄ est ex hypothesi potest
reduci ad aliquam trium figurarum.

¶ **Queritur** Quō differt syllogismus ad impossibile a syl
logismo ex trāsumpto. **¶** **Solutio** q. in syllo
gismo ex trāsumpto oportet respondentem concedere istaz sup̄positio
nem q. sicue est in vno ita est in alio. et ita syllogis ex trāsumpto non habz
necessitatem suam ex pre rei. sed ex p̄cessione respondentis. Sed hoc non
oportet in syllo ad impossibile. q. ibi oportet respondentē de necessitate p̄ce
dere etiā si nō p̄t̄ cōfiteat̄. et hoc p̄pter irrefragabilem veritatem p̄mi p̄nci
p̄i cui p̄t̄mitur talis syllogismus ad impossibile.

Reparationes

Capitulum quartum

Quæcūq; aut in pluribus figuris concluduntur, propones si in altera

In hoc capitulo philosophus prior docet reductionem trium figurarum ad semivoces

Ad Superius docuit philosophus reducere figuras ad inuicem. Sed superius facit hoc hic. Antis prior, quod docuit superius modos omnium figurarum reducere ad quatuor modos prime figure. Solo licet philosophus docuerit superius reducere secundam et tertiam figuras ad primam tamen e contra non docuit quomodo prima debet reduci ad secundam et secundam in tertiam sicut facit hic

Quare philosophus non docuit hoc etiam prius. Solo, quod ibi docuit reductionem figurarum per quam syllogismi imperfecti perficiuntur. Sed hic docet reductionem per quam non perficiuntur syllogismi sed ostendit quod eadem conclusio potest concludi in pluribus figuris

Quotuplex est reductio figurarum. Primo alteri et triplex. Prima est qua reducitur aliqua figura ut figura reducta perficiatur per figuram ad quam reducitur, et sic secunda et tertia figura reducuntur ad primam. Secunda est qua reducitur aliqua figura, ut illa in qua reducitur sit medium reducendi ad vltimum perfectum et sic modi particulares prime figure reducuntur ad modos vltime secunde figure. Tertia est reductio qua reducitur vna figura in aliam vt apparetur quomodo eadem conclusio potest concludi in pluribus figuris. Et illo vltimo modo loquitur philosophus hic de reductione.

Queritur Etiam quilibet modus alicuius figure potest in duabus illa reductione reduci ad aliam figuram. Solo philosophus non sed quicūq; eadem conclusio concluditur in diuersis figuris tunc potest modus vnius figure reduci ad modum alterius figure, alias non. Et ergo barbara non potest reduci in aliquam aliam figuram quod conclusio vniuersalis affirmatiua non concluditur in alia figura quam in prima. Sicut darii non potest reduci ad secundam figuram, quod in secunda figura non concluditur nisi negatiue

Queritur Quomodo docet philosophus reducere primam figuram ad secundam. Solo dicit quod duo modi negatiui prime figure scilicet celarent et ferio potest reduci ad secundam figuram. Celarent scilicet ad Celarentem per uersionem maioris simpliciter. Et ferio ad festino per uersionem maioris simpliciter. Exempla potest faciliter praticari ex prius habitis.

Quare non docet philosophus reducere modos affirmatiuos prime figure ad secundam scilicet barbara et darii. Solutio ratio illius iam dicta est scilicet in secunda figura non concluditur affirmatiue sed solum negatiue.

Queritur quomodo docet e contra reducere modos secunde figure ad primam. Solo dicit quod duo modi vltime secunde figure scilicet Celarent et Camestres reducuntur ad celarent. Celarent quidem per uersionem maioris simpliciter et Camestres per uersionem minoris et conclusionis simpliciter et per transpositionem premissarum. Festino vero reducitur ad ferio per uersionem maioris simpliciter. Sed baroco non potest ad aliquem modorum prime figure ostensiuè reduci. Et totum istud superius circa secundam figuram patuit

Primi priorū

Quō docet p̄hs reducere p̄mā figurā ad tertiā. **S**o^o d̄r q̄ nō oēs modi p̄me figure p̄nt reducti ad tertiā s̄z solū modi p̄ticulares. **E**t rō ē q̄ in tertiā figurā nō p̄cludit nisi p̄ticularit. z̄ ḡvles modi p̄t me figure. s̄z barbara z̄ celaret nō p̄nt ad tertiā figurā reducī

Di Quō reducunt tūc modi p̄ticulares p̄me figure ad tertiā. **S**o^o darij reducti ad datisi p̄ p̄uersionē minoris simp̄lr. **E**t ferio ad ferison etiam minore p̄uersa simpliciter.

Di Propter q̄d in ista reductōe p̄ma figura reducti ad sc̄dam p̄ cōp̄ uersionē maioris. **S**z p̄ma figura ad tertiā p̄ uersionē minoris **S**o^o q̄ necē ē q̄ figure reductant ad seimutē p̄ uersionē illi^o p̄ponis in q̄ p̄ueniūt. **S**z p̄ma figura p̄uenit cū sc̄da i maiore p̄p̄e. q̄ maior i vtrāq̄ ē p̄hs s̄z p̄uenit cū tertiā in minore. q̄ i vtrāq̄ ōz minore ē ē affirmatiua. **S**z

Di Quō ecōtra reducunt modi tertiē figure ad p̄mā. **S**o^o oēs modi tertiē figure p̄nt reducti ad p̄mā. **D**e p̄ro q̄ n̄o. **S**z bocardo. q̄ bocardo nō p̄t oñsiue p̄ uersionē reducti vt p̄us circa tertiā figurā dictū fuit. vñ darij reducti ad darij p̄ uersionē minoris p̄ acc̄ns. sc̄lapron ad ferio p̄ uersionē minoris p̄ acc̄ns. **D**ilamis ad darij p̄ uersionē maioris z̄ p̄clusionis simp̄lr z̄ p̄ trāsp̄dem p̄missaz̄. **D**atisi ad darij p̄ uersionē minoris simp̄lr. **E**t ferison ad ferio minore p̄uersa simp̄lr.

Querit Quō docet p̄hs reducere sc̄dam figurā ad tertiā. **S**o^o solū q̄ ad vnū modū s̄z festino ille em̄ reducti ad ferison p̄ uersionē vtriusq̄ p̄missaz̄ simp̄lr. **D**odos vles s̄z celare z̄ eamēstres nō docet reducere ad tertiā figurā. q̄ i illa nō p̄cludit vtr̄. **Q**uartum etiā modū s̄z baroco nō docet reducere. q̄ p̄missē ei^o nō p̄nt p̄uerri nisi maior p̄uerat p̄ acc̄dens. z̄ tunc argueret ex puris p̄ticularibz̄ q̄d fieri nō potest vt p̄ius patuit.

Di Quō ecōtra modi tertiē figure reducunt ad sc̄dam. **S**o^o soluz sc̄laprō z̄ ferison modi negatiui tertiē figure p̄nt reducti ad sc̄daz̄ figurā nō āt modi affirmatiui. **E**t rō est. q̄ in sc̄da figurā nō p̄cludit affirmatiue s̄z solū negatiue. vñ sc̄lapron reducti ad festino p̄ uersionē maioris simp̄lr z̄ minoris p̄ acc̄ns. **E**t ferison etiā ad festino p̄ uersionē vtriusq̄ p̄missaz̄ simp̄lr. **B**ocardo āt nō p̄t reducti p̄ cāz̄ sup̄^o dictā de baroco

Quō docet p̄hs reducere sc̄dam figurā ad tertiā z̄ ecōtra z̄ ad sc̄dam p̄ uersionē vtriusq̄ p̄missaz̄. **S**o^o rō ista^o ē q̄ mediū in sc̄da z̄ z̄ figurā h̄t p̄rio mō i p̄missis q̄ in sc̄da figurā ē bis p̄dicatū. z̄ i z̄ est bis subiectū z̄ ḡli vna ōz ad aliā reducti necē ē vtrāq̄ p̄missaz̄ p̄uerri

Quintum capitulum.

Differt āt in p̄struēdo opinari aut idē aut diuersuz sc̄care **I**n hoc q̄nto z̄ vltio capitulo hui^o tractat^o z̄ libri. p̄. determinat de reductōe sylloḡ ex terminis ifinitis. **E**t diuidit in tres p̄tes. **I**n p̄ma p̄pat affirmatiua de p̄dicato ifinito ad negatiua de p̄dicato finito. **I**n 2^a docet b̄n̄ez modū sylloḡandi tales p̄p̄es. **E**t i 3^a ponit q̄sdā regulas p̄n̄ez.

Reparationes

Quod Circa pma' pte. vtz ppo affirmatia de pdicatio ifinito z negatia de pdicatio finito sine vnuz idē. **S**o' pbi q' nō vt nō ē idē dicere h' ē nō albū z h' nō ē albū. Et h' pbat. p. trib' rōib'. **P**rima ē qz pdictoria ista' scz h' ē albū ē ista. h' nō ē albū. z nō ista h' ē nō albū. q' ille ppo nes nō s'z idem. **A**n's pbat. qz sic' se h'nt in modalib' possibile ē ābulare z possibile ē nō ābulare z scit bonū z scit nō bonū. ita etiā se h'nt iste. h' ē albū z h' ē nō albū. s'z ista' q' ē possibile ē ābulare pdictoria nō ē ista possibile est non ābulare neqz ista' scit bonū. pdictoria ē ista scit nō bonū qz tales ppoēs pnt eē sil' p'e. qz possibile ē eundē ābulare z nō ābulare. scire bonū z scire nō bonū. q' etiā a sil' seqt' q' ista' q' ē. h' ē albū. pdictoria nō ē. h' ē nō albū. s'z ista h' nō ē albū. **S**cdā rō ē. qz affirmatia de pdicatio ifinito aliqd' ponit. s'z negatia de pdicatio finito nihil ponit. q' nō s'z idē. **A**n's pbat' qz cū d'z ē nō egle ibi aliqd' subiacet z h' ē megle. **S**z qn' d'z nō ē egle ibi nihil subiacet qz negatio totū tollit qd' posuit affirmatio. vñ de oi ente z nō ente ē vtz dicere q' ē egle vñ nō ē egle. s'z nō ē vtz dicere de oi ente z nō ente q' ē egle vñ in egle seu nō egle qz ens qd' nō ē q' rō ē ens z tñ nec ē egle nec iogle. **T**ercia rō ē qz ad affirmatiaz de pdicatio ifinito aliqd' seqt' qd' nō seqt' ad negatiaz de pdicatio finito. q' nō s'z idē. **A**n's pbat. qz ad istā ē lignū nō albū. seqt' q' ē lignū s'z illa nō seqt' ad istā nō ē lignū albū. p' q' ista ē nō albū nō ē negatio pdictorie opposita ista ē albū s'z ista ē sibi pdictorie opposita nō ē albū

Ut sic' est pdictoria ista' nō est albū. **S**olutio illa est affirmatiua z pdictoria sua est ista nō est nō album.

Querit Quō docz. p. pñas istaz ppo nū de pdicatio finitor ifinito ad inuicē. **S**o' pmo ponit q' tuor ppoēs q's ordinat i modis figure qd' rāgnū lar' z postea ponit pñas. **P**rima ppo ē affirmatia de pdicatio finito z s'z gnaf' p hāc l'ram. **S**cdā ē negatia de pdicatio finitor signaf' p hāc l'raz b. **T**ercia ē affirmatia de pdicatio ifinito z sciat' p l'ram. **L**z ponit sub h'. **Q**uarta ē negatia de pdicatio ifinito z sciat' p hāc l'ram d. z ponit sub h'.

Quō h'nt se iste q' tuor ppoēs ad se iuicē. **S**o' sic se h'nt q' de q'lib' bet ente vñ nō ente pificat' pma vñ 2^a z etz 3^a vñ q'ra. z rō ill' qz pmar 2ª pdictur' sil' 3^a z q'ra. s'z d' q'libz affirmat' vñ nega' de nullo pō sil'

Quor pñas ponit p h' istaz ppoū. **S**o' q' duas. pma ē q' ad affirmatiua de pdicatio ifinito seqt' negatiua de pdicatio finito vtz bñ seqt' h' ē nō albū q' nō ē albū qz ipossibile ē aliqd' eē sil' albū z nō albū

An' nō seqt' in reno s'z nō p'ces. q' in reno nō s'z p'ces q' ista pma regula ē falsa. **S**o' q' ibi nō arguit' a ppo ē de pdicatio ifinito sic' de regula s'z de subiecto ifinito qz nō p'ces nō ē ibi pdicariū sed subiectū.

Querit Utr' etiā valeat pñā ecōtra a negatiua de pdicatio finito ad affirmatiua de pdicatio ifinito. **S**o' q' nō qz nō seqt' nō ē lignū albū. q' ē lignū nō albū. **U**t rō ill' ē. qz de lapide ē vtz dicere. nō ē lignū albū tñ nō ē vtz dicere q' ē lignū nō albū qz nō ē lignū. **S**cdā pñā ē q' ad affirmatiaz de pdicatio finito seqt' negatia de pdicatio ifinito vtz bñ seqt' h' ē albū q' nō ē nō albū. **E**t q' bñ seqt' ibi p' qz oppositū pñ' nō p' stare cū aīte.

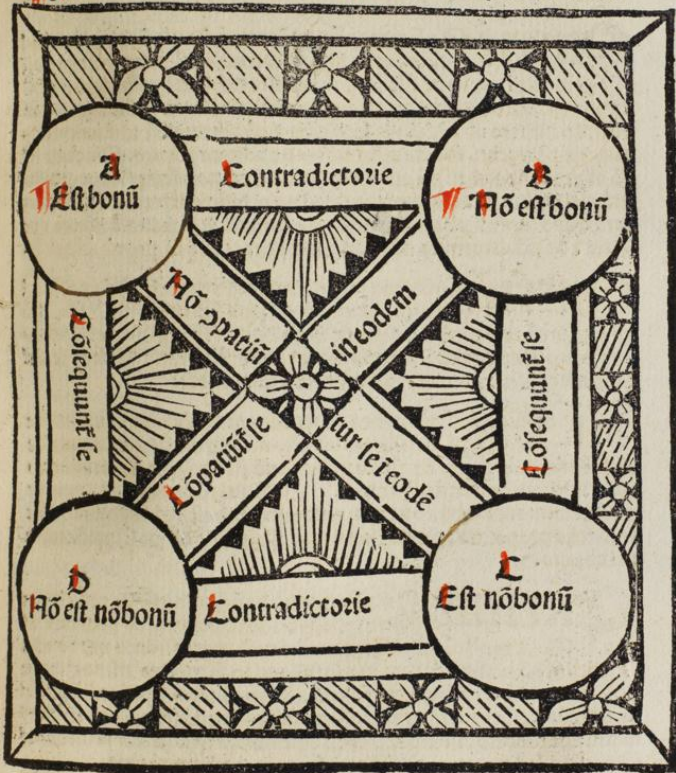
Querit Utr' valeat etiā pñā ecōtra a negatiua de pdicatio ifinito ad

Primi priorum

affirmativa de p̄dicato finito. So^o q̄ nō q̄ nō seq̄t. h̄ nō ē lignū nō albu^z
 ē lignum albu. q̄ de lapide est ver. dicere q̄ nō est lignū non albu. sed tñ
 nō est verum dicere q̄ est lignum album.

Quo se h̄nt ad se invicē affirmativa de p̄dicato finito z affirmativa
 de p̄dicato infinito. z negatia de p̄dicato finito z negatia de p̄dica
 to infinito. So^o phi q̄ p̄me due. s. affirmativa de p̄dicato finito z affirmati
 va de p̄dicato infinito nō p̄pariunt se nec possint eide sunl' in eē. q̄ q̄dāmō
 apponunt p̄dicatorie. S; alie due sez negatia de p̄dicato finito z negatia
 de p̄dicato infinito aliqñ p̄pariunt se z p̄nt qñq; eide in eē q̄ ille due nō op
 ponunt. Et totū istud qd̄ iā dictū ē p̄z oculariter in sequēt figura q̄ dz sic
 ordinari p̄formiter ad textum aristotelis.

Affirmativa de p̄dicato finito **N**egatia de p̄dicato finito.

Negatia de p̄dicato infinito **A**ffirmativa de p̄dicato infinito

Reparationes

Queritur Quò hñt se ppõnes de pdicatis puatuis ad p
positiõnes de pdicatis finitis. **Solutio** eodem
mò sicut ppõnes de pdicatis infinitis. vnde sumunt de eis due pñe. pma
est q ad affirmatiua de pdicato puato seqtur negatiua de pdicato finito
vr bene seqtur hoc est inuale ergo nò est equale. sed nò valet ecõtra q
nò seqtur hoc nò est equale. ergo est inuale. qz de nò entre est verz dicere
q nò est equale z tamè nò est verz dicere q sit inuale. **Seda** psequen
tia est ad affirmatiua de pdicato finito seqtur negatiua de pdicato puati
uo. vr bene seqtur hoc est equale. ergo nò est inuale. Sed nò valet ecõ
tra. qz nò seqtur hoc nò est inuale. ergo est equale. qz de nò entre est veruz
dicere q nò est inuale. z tñ nò est equale. Cñ posset hic eodè mò ordina
ri figura sicut statim ordinata fuit de pdicatis finitis z infinitis.

Querit Quò ppat pñs ppõnes de pdicatis finitis z ifinitz ad
inuicem in ordine ad eaz subiectũ sumptũ cũ signo vñ
Solutio de q vna pñ esse vera alia existente falsa z hoc siue subiecta sus
manz in plurali numero siue in singulari. **Exempli grã** vr iste negatiue de
pdicato infinito nò oia aialia sunt alba z nò omne aial est albũ sunt vere in
materis ptingenti. vbi iste affirmatiue de pdicato infinito. **Oia** aialia sñz
nò alba z omne aial est nò albũ sunt false. **Et** ergo inferz pñus q qz diffes
runt sic in veritate z falsitate etiam seqtur q differant inter se. **Et** sic parz
iterũ quod supius pbatum fuit sez q affirmatiua de pdicato infinito z ne
gatiua de pdicato finito non sunt idem sicut quidã tñ erronee asserbãt.

Querit Circa sedam prem capituli verz eodè modo possit syl
logisari ex terminis infinitis sicut ex finitis. **Solutio**
q sic. qz in eisdem modis z figuris in quibus fit syllogismus ex terminis
finitis potest etiam fieri syllogismus ex terminis infinitis dũmodo seruet
eadem dispositio pmissaz in qualitate z quantitate.

Ar Omnis ppõ syllogistica debet aliquid de aliquo affirmare vel ne
gare. sed ppõ de pdicato infinito nò affirmat vel negat aliqd de
aliquo. ergo videt q ex terminis infinitis nò pñ fieri syllogismus. minor p
bat. qz pdicatu infinitũ nihil ponit. **Solutio** sz pdicatum infinitum de
virtute sermonis nihil ponat fm rem. tamè ipm est aliqd infinitum. **Et**
ergo talis propositio affirmat vel negat aliquid de aliquo sez predicatum
de subiecto.

Queritur An affirmatiua de pdicato infinito possit eodez
modo syllogisari sicut negatiua de predicato fini
to. **Solutio** pñ q nò. **Et** ratio illius est. qz ppositiõnes que nò ides
significant nò possunt eodem modo syllogisari. sz ppositio affirmatiua de
pdicato infinito z negatiua de pdicato finito nò idem significant sicut pri
us ostensum est. ergo etiam nò possunt eodem modo syllogisari. vñ affir
matiua de pdicato infinito ex quo est affirmatiua syllogisatur in modis af
firmatiuis. sed negatiua de pdicato finito in modis negatiuis.

Primi priorū

Queritur Circa tertiā pte capituli Quot sunt regule pñaz
quas ponit hic phus in fine istius tractatus z li
bit.

Solutio q̄ quatuor. **Prima** regula est **Q** sic ad añs sequit
pñs z nō econtra. ita ad oppositum p̄sequentis sequit oppositum añtis z
nō ecōtra. vt bñ sequit si hō est aial est. ergo si aial nō est hō nō est. **Et** rā
tio istius regule est. qz opz q̄ ad oppositum pñtis sequat oppositū añtis vel
q̄ oppositum añtis possit stare cum opposito pñtis. sed scdm est impossibi
le. ergo ad oppositum p̄sequentis sequitur opposituz añtis. **Secūda** pbat
qz oppositum p̄sequentis repugnat pñti. z ergo etiaz repugnat añti quia
quicquid repugnat p̄sequenti etiam repugnat antecedenti.

Secūda regula est q̄ ad oppositum añtis nō sequit oppositum pñtis.
Et rō regule est qz oppositum añtis potest stare cum p̄sequente. ergo ad
oppositum antecedentis nō sequit necessario oppositū pñtis. **Hūis** pars ex
emplariter. qz nō sequit hoc est nō homo. ergo est nō aial. qz aīnus est non
homo z tamen nō est nō animal.

Tertia regula est q̄ oppositum pñtis nō p̄e stare cū añte. **Et** rō illius
est. qz oppositum pñtis repugnat pñti. vt dictū fuit. ergo etiam repugnat
antecedenti z per p̄sequens nō potest stare cum eo.

Quarta regula est q̄ oppositum añtis potest stare cum cōsequēte. **Et**
ratio illius est qz p̄sequens nō p̄uertit cum añte. z q̄ p̄uenit alicui cui non
p̄uenit antecedens z sic in illo saluat p̄sequens sine antecedente z per cōs
sequens oppositū añtis stabit cum pñte sed nō ecōtra.

Ar **V**idet q̄ ad oppositū añtis possit seq̄ oppositū pñtis. q̄ scda re
gula est falsa. **Hūis** pbat qz ad istud añs est hō sequit istud pñs
est aial. iā supponam q̄ sicut dixerūt antiq̄ q̄ eadē sit negatio pñtis z sui op
positi z sicut sit vna negatio añtis z sui oppositi tunc sicut ad añs sequit p̄
sequens ita ad oppositū añtis sequit oppositū pñtis sicut dedit phs in tes
tu p̄fras. **Solo** illa suppo antiquoz est falsa qua ipi supponebāt quā
si p̄ fundamēto q̄ eadē cēt negatio pñtis z sui oppositi z sicut añtis z sui op
positi. **Et** rō est qz due p̄pōes p̄dicione opposite nō p̄nt habere vnā p̄pōez
q̄ vtriq̄ equaliter p̄radicat. **Et** q̄ si neget pñs z suū oppositū vel añs et
suū oppositum nō est vna negatio sed plures quaz quelibet p̄radicat p̄
positū in qualitate sibi opposite.

Ar **B**ene sequit. si hō est risibile est. q̄ si nō hō est nō risibile est. q̄ vñ
detur q̄ ad oppositū añtis possit bñ seq̄ oppositū pñtis. z p̄ pñs
illa scda regula est falsa. **Solutio** q̄ licz ibi sequat hoc est q̄ materia
inquantū illi termini adinvice p̄uertunt. **Et** q̄ solet dici q̄ scda regula ee
quarta nō tenent in terminis p̄uertibilibz sed p̄ma z tertia tenent in oibz
Et tñ de p̄mo libro p̄p̄z reparatue sit dictum.

Reparationes

¶ **A** quantis ergo figuris et per quales et quot p
positiōnes et quādo et quō fit syllogismus. **A**m
plius autem ad que pspiciendum pstruēti et
destruēti et quomodo.

¶ Circa initium secūdi libri pri orum Aristotelis.

Queritur Primo de quo determinat in hoc libro. **Solu**
tio de potestatib; syllogismoꝝ et de quibusdā defe
ctib; incidentibus circa eas.

Queritur Que est rō ordinis istius libri ad pcedentē. **Solu**
tio. qz in pmo libro determinatū est de syllogis
mo simplr dico quo ad suā subam s; in hoc libro determinat de eo quo
ad et⁹ prietates. q; vocant hic potestates cū s; suba sit an prietates seq;
tur q; pimus liber pgrue pcedit istum.

¶ In eodē libro d; determinari de subiecto et eius prietatib; ergo
in pmo libro etiā fuisse determinatū de istis potestatib;. **Solu**
tio q; in eodē libro totali determinandū est de subiecto et⁹ prietatib; s;
nō opz q; hoc fiat in eodē libro prial.

¶ Quot tractatus h; iste liber. **Solu** tres in quoz pmo determi
nat de potestatib; syllog. In 2° de defectib; incidentib; circa illa s;
Et in tertio de spib; argumentatōis minus pncipalib;.

¶ Primus tractatus

Querit Primo qd ē potestas in cōi. **Solu** ē qdā prietas fm
quā aliqd pr opari. vñ ois potestas d; ad aliquā opas
tionē ordinata. Et s; q; pria opario sylli est pcludere. Ideo d; habere di
uerfas potestates ad hoc diuisimode faciendum.

potestas syllo^m

Querit Ergo qd ē potestas sylli. **Solu** potestas sylli in pposito
Est qdā prietas sylli puenies sibi gra forme syllogistis
re valens ad veritat; ostensionē et fallitatis manifestatōem.

¶ Querit quot s; potestates
Solutio q; sex s; s;

¶ posse plura pcludere
¶ ex falsis vtz syllogizare
¶ circulariter syllogizare
¶ conuertive syllogizare
¶ ad impossibile syllogizare
¶ ex oppositis syllogizare

Et ptenent hec sex potestates syllabaltiter in hoc metro.

¶ Du. falsum. circū. puer. p impos. et oppo.

Secundi priorum

¶ **Q**uoniam lex syllogismorum sic etiam iste primus tractat? diuidit i lex ead
pictula. In primo capitulo determinat de prima parte que est posse plura concludere.

¶ Quid est posse plura concludere. Solo non est aliud quam eundem syllogismum
sic plures conclusiones inferre. Et illa est utilitas istius potestatis ut
seruetur ad quod unus syllogismus potest concludere plures conclusiones.

posse plura concludere?

¶ Conclusio est effectus premissarum. Item idem syllogismus non potest plures conclusiones
inferre. Quia tenet quod unus causa est cum uno effectus. **¶** Sed unus causa
est cum uno effectus prius et immediatus prius tamen bene esse plures effectus
subordinari quorum unus est immediatus et alij mediati.

Contra Conclusio est de essentia syllogismi. Item variata conclusione
etiam variat syllogismus. Sed syllogismus potest accipi dupliciter. uno pro
premissis et conclusione et sic verum est quod conclusio est de essentia syllogismi. et sic etiam unus
syllogismus non potest plures conclusiones inferre. Alio pro premissis tantum. et sic conclusio non
est de essentia syllogismi. et ita dicitur hic unus syllogismus posse plura concludere.

¶ Quot modis potest aliquid syllogismus plura concludere. Sed in generali du-

¶ Quot modis potest aliquid syllogismus plura concludere. **¶** Sed in generali du-

¶ Quot modis potest aliquid syllogismus plura concludere. **¶** Sed in generali du-

¶ Quot conclusiones potest quilibet syllogismus istis duobus modis concludere.

¶ Quot conclusiones potest quilibet syllogismus istis duobus modis concludere.
Solo syllogismus utilis affirmatiuus potest tres conclusiones concludere. scilicet prius
modo sua principalis vellem affirmatiua. Secundo eius conuerterentem scilicet particulari affir-
mantiua. Et tertio subalternam sue principalis conclusionis. Syllogismus utilis ne-
gatiuus potest quatuor concludere scilicet primo sua principalis conclusionem vellem negatiua
Secundo conuerterentem eius. tertio subalternam sue principalis conclusionis. Et quatuor
subalternam sue conuerterentis. Sed syllogismus particularis affirmatiuus solum duas
scilicet primo sua principalis particulari affirmatiua et secundo eius conuerterentem. Syllogismus
vero particularis negatiuus non potest nisi unam concludere. Et ratio patet ex dictis quia
nec habet conuerterentem nec subalternam.

Reparationes

Queritur Quot modis tringit plura pcludere variando pmissas. **S**olo duobz modis scz sumendo in la-
tus z sumendo in post.

Quere in latub

Queritur Quid est sumere in latub. **S**olo est sub medio
distributo sumere nouā minoz extremitatē q̄ est
collateralis hōi minoz extremitati. **E**xemplū si iste esset p̄mus syllogis-
mus. omne aīal ē sub a oīs hō est aīal. q̄ oīs hō est sub a. **E**t uncti sub illo me-
dio qd̄ est aīal sumat alia minoz extremitas scz asinus. **E**t arguat sic. omne
aīal est sub a oīs asinus est animal. ergo omnis asinus est substantia. **T**alis
sumptio d̄r in latub. qz illa noua minoz extremitas scz asinus est collateralit̄
se habens ad p̄mam scz ad hōiem. qz hō z asinus sunt sp̄s coequeue sub
eodem genere. **E**t in isto mō pcludendi plures pclusiones maior. p̄pō ma-
ner sed minoz variatur z s̄tr pclusio.

Quere in post.

Queritur Quid est sumere in post. **S**olo ē sub minoz ex-
tremitate q̄ ē subiectū pclusionis sumere aliā no-
uam minoz extremitatē. **E**xemplū vs̄ sic iste syllogismus. oē aīal ē sub
st̄ria oīs hō est aīal. q̄ oīs hō est sub a. **E**t sumat sub minoz extremitati
q̄ est hō. alia minoz extremitas scz risibile. **E**t arguat sic. oīs hō est aīal oē
risibile ē hō. q̄ oē risibile est aīal. talis sumptio vocat̄ in post. **E**t variantur
ibi ambe p̄misse sed manet tamē eadē maior extremitas.

At **E**t illo seq̄ret q̄ isti duo modi scz sumptio in post z in latub non
valerent ad ostendendū q̄ vnus syllogismus possit plura pcludere. **S**e-
quela pbat. qz p̄misse ibi variant. scz variatis p̄missis nō manet idē syllogis-
mus q̄ fuit p̄us. **S**olo licz in subsumptōe q̄ fit in post vel in latub nō manet
idem syllogismus formalit̄ q̄ fuit p̄us p̄ter hoc. qz p̄misse variant vt pbat argu-
mentū. tñ bñ manet idē syllogismus virtualit̄. qz sp̄ manet maior. p̄pō vel ad m̄-
nus maior extremitas in qua est virtute totus syllogismus.

Querit̄ **E**t oēs syllogismi indifferēter possunt plura pcludere
faciunt hoc syllogismi vles z p̄cularares. **E**t itez differēter syllogismi
vles p̄me figure z vles syllogismi scdē figure.

Queritur Quā differēter syllogismi vles p̄me figure z scdē
p̄nt plura pcludere sumendo in post z in latub. **S**o-
lutio q̄ syllogismi vles p̄me figure p̄nt vtroqz mō plura pcludere scz sumendo
in post z etiā in latub. **E**t hoc satis patz ex exemplis iā sup̄ius posit̄is. **S**i
syllogismi vles scdē figure solū p̄nt plura pcludere sumendo in post. s. sub
minoz extremitate z nō sumendo in latub. **E**xempli gr̄a sic iste syllogismus in-
cessare. nullus lapis est aīal. omnis homo est animal. ergo nullus homo est
lapis. bene sequitur sumendo sub homine risibile sic arguendo. nullus la-
pis est animal. omne risibile est animal. ergo nullū risibile est lapis.

Queritur Quare syllogismi vniuersales secunde figure nō
possunt plura concludere sumendo in latub sicut
syllogismi vniuersales prime figure. **S**olutio. quia sumere in latub
est sumere sub medio vt prius patuit. sed sub medio in secunda figura

Secundi priorum

nihil potest sumi quod medium in secunda figura est semper predicaturus. In prima autem figura medium est semel subiectum et ergo secunda figura non potest plura concludere sumendo in latius sed bene prima.

Queritur. Quare syllogismi particulares possunt etiam aliquo istorum modorum plura concludere. **Solutio.** Quod sic se habet sumendo in latius tunc hoc est sub medio sed hoc tamen non fit evidenter. ut dicitur philosophus quod neutra premissarum tunc est demerata seu conclusa per hoc syllogismum.

Queritur. Quare non possunt plura concludere sumendo in post. **Solutio.** Philosophus quod ideo quod sumptio in post fit sub minori extremitate ut dictum fuit prius. quod ergo illa est subiectum conclusionis in syllogismo particulari ideo non potest sub ea fieri subsumptio. quod sub particulari nunquam potest fieri subsumptio.

Secundum capitulum

Est autem sic se habere ut vere sint propositiones per quas fit syllogismus. Est autem ut falsae.

In hoc secundo capitulo philosophus determinat de secunda potestate que est ex falsis verum syllogizare.

Queritur. Quot modis potest variari premissa penes verum et falsum et quot modis conclusio. **Solutio.** Quod premissa variantur quatuor modis. quod vel sunt ambe vere vel falsae vel maior vera et minor falsa vel e contra maior falsa et minor vera. Sed conclusio variatur solum duobus modis vel est vera vel falsa.

Queritur. Quot modis verum et falsum potest parari ad se invicem in secundo. **Solutio.** Quod quatuor modis. quod vel verum sequitur ex vero. vel falsum ex falso vel falsum ex vero vel e contra verum ex falso. Et quod de duobus primis modis quos supra ex vero sequitur verum et ex falso falsum satis dictum est in primo libro restat solum hic videre de duobus ultimis modis scilicet. An ex vero possit sequi falsum et an ex falso possit sequi verum.

Queritur. An ex veris possit sequi falsum. **Solutio.** Philosophus quod non. Et hoc probat tali ratione. quod si ex veris posset sequi falsum tunc duo contradictoria staret simul in veritate sed hoc est contra veritatem primi principii ergo. Sequela probatur. quod si sic arguatur hoc est. ergo aial est. et dicatur illa sit falsa aial est tunc opposita eius erit vera sed non aial est ad quam sequitur non homo est. si ergo illa sit vera et etiam ista ut supponitur hoc est sequitur quod duo contradictoria scilicet hoc est et non hoc est sint simul vera. **Aristoteles.** tamen in textu non videtur terminis fecit utriusque scilicet litteris scilicet a et b.

Sed queritur aliquis ex quo non possit hic nisi unus terminus in ante. verum ex uno possit aliquid sequi syllogistice. Ad hoc dicit philosophus quod non quod conclusio syllogistica non potest sequi nisi ex tribus terminis et duabus premissis. **Aristoteles.** tamen positum sufficit ad ostendendum quod ex vero non potest sequi falsum.

Queritur. An ex falsis possit syllogizari verum vel vera conclusio. **Solutio.** Philosophus quod sic.

Ad. Non ens non potest esse causa entis sed falsum est non ens. ergo non potest esse causa veri quod est ens et per premissa premissa falsae non possunt esse causa verum.

Reparationes

re conclusionis. **S**olutio q non ens non p̄ se esse cā entis. s̄ bñ aliquo modo p̄ accūs. **E**t ita p̄misse false p̄ se inq̄rum false sunt nō sunt cā ves re cōclusionis s̄ p̄ accūs inq̄rum s̄z habēt in se aliquid entis graria sue materie dispoſite in mō z in figura. **E**t dar dñs **Albert** pulchū sile in numeris. **H**ā duonūci impares sunt caula nūeri par̄ qz p̄stiterūt numerum parē non tñ p̄ se inq̄rum ipares sunt s̄z p̄ accūs inq̄rum in eis est materia nūeri paris. **E**t sic etiam est in p̄posito

Alter. **E**x veris non p̄r syllogisari falsum. vt paruit. ergo ex falsis etiaz non p̄r syllogisari verū. p̄na p̄bat a sili. **S**o^o q nō est sile. **E**t rō altus est qz verū nūq̄ includit falsum neqz formaliter neqz materialiter. s̄z falsuz. **H** bñ includit aliqñ verū materialit̄ vt iam dictū fuit. **E**tia qñ ex falsis inferitur verū tunc non sequit̄ hoc inēdueniēs qd sequit̄ s̄z ver̄ inferret falsum. **E**t ergo non est simile.

Queritur. **Q**uō docet. p̄r falsis syllogisare verū. **S**olo docet hoc p̄ ordinē in diuersis figuris. **P**rimo in p̄ma figura. sc̄do in secūda figura z tertio in tertia figura. **I**n p̄ma figura docet hoc dupl̄r. p̄mo in modis vniuersalibz. **S**ecūdo in modis p̄ricularibus. **I**n modis v̄l̄bz docet iterū dupl̄r. p̄mo qñ p̄misse sunt in toto false et sc̄do qñ p̄misse sunt in p̄te false.

Querit̄. **Q**ñ aliqua p̄p̄o p̄missa d̄z in toto falsa z qñ in p̄te falsa. **S**olutio tunc dicit aliq̄ p̄p̄o in toto falsa qñ sua p̄traria est in toto vera. vt ista. om̄is hō est alinus est in toto falsa. qz contraria sua s̄z ista nullus hō est alinus est in toto vera. **E**t p̄ oppositum etiam p̄p̄o dicitur in toto vera qñ p̄traria sua est in toto falsa. **S**ed tūc p̄p̄o d̄z in p̄te falsa qñ cōtraria sua est in p̄te vera. **E**xemplū. v̄r̄ ista. **O**mnis hō est albus est in p̄te falsa. qz sua p̄traria s̄z nullus hō est albus est in p̄te vera. **E**t p̄ oppositum etiam p̄p̄o aliqua d̄z in p̄te vera cuius p̄ria est in p̄te falsa. **E**t circa h̄ notandū est q̄ ista distinctio solū habet veritatē in vniuersalibz p̄p̄onibz. **N**ō autē in p̄ricularibz. qz p̄riculares p̄p̄ones nō sunt in p̄te vere vel false. s̄z vel simpl̄r vere vel simpl̄r false.

Querit̄. **A**n ne possit haberi aliqua generalis regula ad sciēdū quō ex falsis p̄r syllogisari verū in q̄libet figura. **S**o^o q sic. **E**t est ista. **O** in oibz figuris z modis p̄r syllogisari verū ex falsis s̄z vt ante p̄misse sunt false siue altera tm̄ siue in toto siue in p̄te dūm odo maior nō ponat in tota falsa z minor in p̄te falsa vel in toto vera in duobz modis v̄l̄bz p̄me figure s̄z barbara z celarent. **E**t istud posset ostendī exemplariter in singulis modis s̄z qz diffuse exempla h̄ntur in cōmento z satis plane. ergo queratur ibi.

Querit̄. **Q**ue est rō q maior existente in toto falsa z minore in p̄te falsa v̄l̄ in toto p̄a nō p̄r seq̄ vera. p̄ctō in barbara z celaret. **S**olo qz ralis v̄nto p̄missa z iplicat̄ d̄dictōem s̄z ex p̄missis iplicat̄ n̄bz. **D**icit̄ oēs nō p̄r seq̄ vera. **C**elatio. **M**aior p̄z p̄mo in barbara. qz si in barbara maior esset in toto falsa tūc maior extremitas nō p̄ueniret vere alicui cōrēto sub medio z si maior p̄p̄o esset vera tūc mediū vere dicit̄ d̄z minore extremitate subsumpta z p̄tenta sub medio. **E**t s̄z si p̄clusio etiā poneret verā ita

Secundi priorum

q maior extremitas vere diceret de minore extremitate tunc maior extremitas que non ueniret vere alicui pnto sub medio in maiore ueniret alicui pnto sub eo. s. minori extremitati in cōclusionone z sic est manifesta cōtradictio in tali syllo. Et hoc patet exemplariter in hoc syllo. *Omne aial est lapis. omnis homo est aial. qz non sequit vere. ergo ois homo est lapis.* s. necesse est illa cōclusionone esse falsam. Et sicut modo patet etiam ostendi de Celare.

Querit *Utrum falsum sequat ex veris ppter qd z necessario seu causaliter.* **Solo** phi qz non solum qz z ptingenter. Et hoc pbat in effectu tali rōne. Ad idē aīns affirmatiū z negatiū nō sequer idem pns. s. pmissis affirmatiue habet se ut aīns affirmatiū z pmissis negatiue ut aīns negatiū. ergo ad pmissas veras et falsas nō sequit eadē cōclusionē. s. ad pmissas veras sequitur necēario z causaliter cōclusio vera. s. ad pmissas falsas non potest necēario z cōcliter sequi cōclusio vera. Et psequēsis si sequat aliquā cōclusio vera ad pmissas falsas hoc erit solū ptingenter z p accis. Maiorē istius rōnis pbat pbs sic. qz si ad idē aīns affirmatiū z negatiū sequeret necēario idē pns tunc ad unū oppositorū seu contradictorū sequeret reliquū quod est impossibile. Et hoc ostendit pbs exemplariter in littera

De Ad qd est ista secūda pās syllogismorū vtilis. **Solo** ad cōgnoscēdum qz ex veritate cōclusionis non potest inferri veritas pmissarū. imo si ex veritate psequeris inferatur veritas aīntis vel pmissarū pmitit fallacia pntis. ut dicit in libro elenchorū

Capitulum tertium.

Circulo autem et ex se inuicē ostendere est p conclusionem et econuerfo predicationem alterā sumentem zc.

In tertio capto determinat pbs qz de tertia pte qe est circulariter syllogare.

Querit *Utrum possibile sit circulariter syllogizare.* **Solo** qz sic. **Arguit** pbs dicit pmo posteriorū qz non ptingit circulariter demrāre. s. etiam nō ptingit circulariter syllogizare. pna tenet a similit. **Solo** qz nō est sile. qz plus requirit ad demōstrationē qz ad syllogismū simplr dem. qz ad demōstrationē requirit qz pmissis sine pōres et notiores cōclusionē sim pnt s. hoc nō requirit ad syllogismū. Vel ddm qz nō ptingit circulariter demōstrare manēdo in eodem genere cognitionis sed bene in diuersis

Ar In syllo circulari pmitit pteritio pncipij. s. nō ptingit circulariter syllogare. Aīns pbat qz pcedit ab eodē ad idē. **Solo** licz in syllo circulari pcedat ab eodē ad idē fm rē non tñ fm modū. ergo in eo non cōmittit pteritio pncipij.

De Quid est circulariter syllogizare. **Solo** ē ex cōclusionē pōris syllogismi cū querente alicuius pmissarū inferre aliam pmissam non cōuertam. **Exempli gratia** sic iste prior syllogismus in barbara. *Omne aial rationale est rōale. Omnis hō est aial rōale. ergo ois hō est rōale.* Ex cōclusionē illius syllogismi cum querente minoris potest inferri ma

Circulariter
syllogizare.

Reparationes

lor sic arguendo. oē aīal rōnale est risibile. oē aīal rōnale est hō. ergo oīa aīal rōnale est risibile. sīr etiam ex cōclusionē cū puercente maioris potest inferri minor sic arguendo. oīe risibile est aīal rōnale oīs hō est risibilis. g omnis homo est animal rationale.

Querit De qua puerfione loquitur p̄hs qñ dicit cū cōuertere alicuius p̄missaz. **S**o^o de puerfione simplici. s̄ hoc **Arguit**. Et illo sequeret q̄ in barbara non posset fieri syllogismus puerfius. Sequela probat. qz barbara constat ex puris vniuersalibus affirmatiuis que non possunt simpliciter puerri. **S**olutio licet p̄p̄nes v̄tes affirmatiue nō possint cōuerri simpliciter in terminis i puerribilibz tamē quando sunt p̄stitute ex terminis puerribilibz tūc bene possunt simpliciter puerri. Sicut est bona puerfio. **O**mne aīal rōnale est risibile. ergo omne risibile est animal rationale.

Queritur Ergo in quibz terminis habet fieri syllogismus circularis. **S**olo in terminis cōuerribilibz s̄ saltem debeat esse verus. qz al̄s p̄missis non possunt semp cōuerri simpliciter quod tamen requiritur ad syl̄m circularē vt patuit **Contra**. Et illo sequeret q̄ syllogismus circularis non esset formalis p̄na. Sequela p̄z qz non tenet in omnibz terminis sed solū in terminis puerribilibz. **S**olo nō est absolute necariū syl̄m circularē p̄cedere ex terminis puerribilibz. imo potest fieri in oībz terminis. Sed supposito q̄ debeat cōuerri tunc solum fit in terminis puerribilibz sicut dictum est.

Querit Quō docet p̄hs circulariter syllogizare. **S**olo docet h̄ diuersimode in diuersis figuris. p̄mo in prima figura. secūdo in secūda. et tertio in tertia. In prima figura docet dupl̄ scz p̄mo in modis vniuersalibz barbara et celaret. z secūdo in modis p̄cularibz.

De Quō docet syllogizare circularit̄ i barbara. **S**o^o d̄t q̄ i barbara vtraqz p̄missaz scz tā maior q̄ minor pot̄ syllogizari circulariter qz ex cōclusionē p̄oris syllogismi cū puertere minorz infer̄ maior z ex cōclusionē cū puertere maioris infer̄ minor. Et de hoc exemplū habitū est circa definitionē eius qd̄ est circulariter syllogizare.

Queritur Et quo puerrens maioris z minoris in tali syllogisarōne circulari assumunt z non sunt demonstrate vel syllogizate. **A**n ille etiā possint circulariter syllogizari. **S**olo p̄hi q̄ sic qz ex puerrente cōclusionis prioris syllogismi posita p̄ minore et minore posita p̄ maiore syllogizatur puerrens maioris. **E**t ex puerrente eiusdem cōclusionis posita p̄ maiore z maiore posita p̄ minore syllogizatur conuertens minoris.

De Tūc iterū. **E**t quo illa puerrens cōclusionis que ibi assumit etiā est in demonstrata z in syllogizata. **A**n illa etiā possit circulariter syllogizari. **S**o^o p̄hi q̄ sic. qz ex puerrente minoris sumpta p̄ maiore z conuertente maioris sumpta p̄ minore infer̄ illa puerrens cōclusionis. Et rōn̄ istud p̄t facilius p̄acticari in exēplo sup̄ius posito. **E**n̄ ex istis patet quā in barbara oīa possunt circulariter syllogizari.

¶ Secundi priorū

Queritur Quō syllogisat circulariter in celaret. **Solutio** in celaret maior p̄ syllogisat circulariter. h̄ minor nisi impfecte. p̄mum p̄z sic. q̄z ex p̄clusionē p̄oris syllogismi cū conuerrente minoris inferat maior. **Exempli gratia** sit iste syllogismus in celare nūllū aīal rāōnale est asinus. oīs hō est aīal rāōnale. ergo nullū hō est asinus. Tunc arguit circulariter sic. nullus hō est asinus. oē aīal rāōnale est hō. ḡ nullū aīal rāōnale ē asinus? z illa p̄clusio fuit maior syllogismi p̄oris

Queritur Quō ostendit scdm sez q̄ minor in celaret nō p̄ p̄fecte syllogisat circulariter. **Solutio** q̄z si minor de celarent posset p̄fecte circulariter syllogisari. tunc syllogisaretur per p̄clusionē que est vniuersalis negatiua z per p̄uertentē maioris ḡ etiā est vniuersalis negatiua. z sic ex puris negatiuis inferretur p̄clusio affirmatiua quod est impossibile. z ergo nō potest minor p̄fecte syllogisari circulariter licet impfecte possit.

Queritur Quō hoc debet intelligi q̄ illa minor p̄ imp̄fecte circulariter syllogisari. **Solutio** hoc d̄z sic intelligi q̄z ad syllogisandū illā minore oz maiore p̄oris syllogismi primo p̄uertere simplr. z tūc resolvere p̄uertentē illius maioris in vnā hypoteticā. **Exempli gratia**. Si iste esset syllogismus in celarent. nullū b est a. oē c est b. ḡ nullū c est a. tūc ad syllogisandū circulariter illā minore ḡ est om̄e c est b. opz p̄is mo maiore p̄uertere simplr. hoc mō nullū b est a. ḡ nullū a est b. z tunc resolvere illā scdm q̄ est p̄uertens in vnā hypoteticā sic. Cui nulli inest a illi om̄i inest b z illā ponere p̄ maiore z tunc p̄clusionē p̄oris syllogismi p̄ minore. z tunc sequitur minor p̄oris syllogismi. sic arguendo. Cui nulli inest a illi om̄i inest b. nulli c inest a. ergo oī c inest b. **Sz** iste modus syllogisandi est imp̄fectus. q̄z nō tenet in virtute dici de om̄i vel dici de nullo sed in virtute istius p̄ditionalis si ab aliquo remoueat vnū q̄ statim inferat reliquum vt si nō est homo est nonhomo.

Queritur An ergo talis syllogismus quo d̄z. Cui nulli inest a illi om̄i inest b z c. sit in aliquo modo z in aliqua figura. **Solutio** q̄ nō est in aliquo modo. q̄z nō est syllogismus ostensiuus sed magis hypoteticus. **Sed** est bene in aliqua figura. vñ iste syllogismus de quo hic fit mentio fm̄ disp̄ōem terminoz. p̄pōnis est in p̄ma figura. licet respiciendo ad subiectum prime partis illius hypoteticę possit dici in tertia figura.

Queritur Quō docet p̄hus syllogisare circulariter in modis particularibus prime figure scz in darij z ferio. **Solutio** dicit q̄ in illis duobus modis maior que est vniuersalis non potest circulariter syllogisari. **Et** ratio illius est. q̄z si sic tunc syllogisaretur per p̄clusionem que est particularis z per p̄uertentē minoris que etiam est particularis. z sic argueretur ex puris particularibus quod fieri nō potest. **Sed** minor que est particularis affirmatiua illa potest bene syllogisari circulariter sed differenter. quia minor de darij potest p̄fecte syllogisari

B i

Reparationes

fari ex p̄clusionione poris syllogismi cum p̄uertente maioris. Sed minor de ferio nō p̄t syllogisari nisi imp̄fecte sc̄z resoluēdo p̄uertente maioris in vna h̄ypotetica sicut dictum est in celarent.

Queritur Quō docet p̄hus circulariter syllogisare in sc̄da figura? **Solutio** primo docet hoc in modis vniuersalibus. sc̄do in modis particularibus.

Queritur Quō debet syllogisari circulariter in modis vniuersalibus. sc̄z celare z camestres? **Solutio** dicit p̄hus q̄ vniuersalis affirmatiua in illis nō potest circulariter syllogisari. Et ratio est. q̄ vniuersalis affirmatiua nō potest cōcludi nisi ex duabus vniuersalibus affirmatiuis sed in sc̄da figura ex puris affirmatiuis nihil sequitur. Sed vniuersalis negatiua potest bene in eis circulariter syllogisari. sed differenter tamē in celare z camestres. q̄ in camestres ex p̄uertente maioris z p̄clusionione inferitur minor in p̄pria forma in eadem figura z in eodem modo. Sed in celare ex p̄clusionione z p̄uertente minoris inferitur maior nō in p̄pria forma nec in eadem figura aut modo s̄z in sua p̄uertēte in celarent.

Queritur Quō syllogisat circulariter in modis particularibus sc̄da figure sc̄z in festino z baroco? **Solutio** dicit p̄hus q̄ in illis nō potest p̄missa vniuersalis circulariter syllogisari. q̄ tūc ambe p̄missae fierent p̄culares quod esse nō potest. Sed p̄missa p̄cularis bene potest syllogisari sed differenter. q̄ in baroco ex p̄clusionione prioris syllogismi cum p̄uertente maioris inferitur minor in p̄pria forma z in eodem modo. Sed in festino ad syllogisandū circulariter minorem que est p̄cularis affirmatiua. oportet resolvere maiorem sine p̄uersione eius in vna h̄ypoteticam z tunc ponere p̄clusionionē p̄ minore sic. Qui nulli inest lapis illi omni inest animal. Sed alicui homini nō inest lapis. ergo alteri homini inest animal. Illa em̄ p̄clusio est minor: isti syllogismi directi in festino. nullus lapis est animal quidam hō est animal ergo quidam hō nō est lapis.

Queritur Quō docet p̄hus circulariter syllogisare in tertia figura? **Solutio** dicit q̄ in modis vniuersalibus bus tertiae figure sc̄z darapti z felapton neutra p̄missarum potest circulariter syllogisari. Et ratio illius est q̄ p̄clusio in eis est p̄cularis z ergo ex p̄clusionione sumpta cum vna p̄missarum nō potest inferri alia p̄missa. q̄s alis vlt̄ syllogisaret ex p̄culari qd̄ fieri nō potest.

Queritur Utrum tunc in modis particularibus tertiae figure potest syllogisari circulariter? **Solutio** p̄hus q̄ p̄missa vniuersalis in eis nō potest circulariter syllogisari p̄ter causam prius dictam. sed particularis bene. sed differenter. quia in darapti z baroco ex p̄clusionione z p̄uertente minoris inferitur maior in p̄pria forma sed in darapti z ferison nō potest inferri p̄missa particularis in p̄pria forma. quia in darapti ex conclusionē z p̄uertente maioris non sequitur minor sed tantum conuertens minoris z ad illam p̄sequenter per p̄uersionē simplicem sequitur minor in p̄pria forma. Et in ferison ex p̄uertente maioris resoluēda in vnam h̄ypoteticam z p̄clusionionem syllogisatur minor in for-

Secundi priorū

in sue conuerrentis et alias nō quō autem debeat maior conuerti et resolui in vnam hypotheticam satis patet ex dictis circa celarent secundum modum prime figure.

Queritur Quorū correlaria inferit p̄hus ex dictis. **Solutio** Quatuor. **Primum** est q̄ p̄missa syllogismorum prime figure syllogisantur circulariter per primam vel tertiam figuram. Nam quando conclusio est affirmatiua tūc fit ostensio per primam figuram. Sed quando conclusio est negatiua et p̄missa affirmatiua syllogisatur. tunc fit ostensio per tertiam figuram. quia tunc fit resolutio in vnam hypotheticam que ex parte subiecti prime partis sue facit dispositionem tertie figure vt prius dictum fuit.

Secundum correlarium est q̄ in syllogismis vltimo sede figure ostensio fit p̄ primā sedāz vlt̄ tertiā figurā s̄ in syllogismis p̄cularibz t̄m p̄ sedāz et t̄riā.

Tertium q̄ in syllogismis tertie figure nō fit ostensio nisi p̄ tertiā figurā. **Quartū** correlariū. q̄ syllogismi circulares in secūda et tertiā figuris q̄ nō fiunt per eandem figuram sunt oēs imperfecti circuli qz in eis ex conclusione et p̄uertente vnius p̄missarum non inferitur altera p̄missa in propria forma. sed in forma sue p̄uertētis sicut patuit in celare et darisi.

Querit Ad quid est ista tertia potestas vtilis. **Solutio** ad p̄bandū quālibet p̄missarum et vt nihil in syllogismo maneat indemonstratum.

Quartū capitulum.

Conuertere autē et trāspōnētē cōclusionē facere syllogismus. In hoc capitulo determinat p̄hs de quarta potestate, syllogismorum que est conuersiue syllogizare.

Queritur Quid est conuersiue syllogizare. **Solutio** est ex opposito conclusionis cum vna p̄missarum inferre oppositum alterius p̄missę. Et sic etiam definitur syllogismus conuersiuus. q̄ syllogismus conuersiuus est q̄ ex opposito conclusionis cum vna p̄missa inferre oppositum alterius p̄missę. et vocatur conuersiuus nō a conuersione in terminis sed qz fit conuersio conclusionis et alterius p̄missarum in oppositam qualitatem.

Querit Quid intelligit ibi p̄ oppositū qm̄ d̄r ex opposito conclusionis. **Solutio** oppositū p̄radictoriū vel p̄trarium qz aliqui in syllogismo conuersiuo sumit oppositū p̄radictoriū conclusionis aliqui p̄trariū et sub p̄trario intelligit hic etiā subcōtrariū. **Ex** tñ est vt d̄r p̄hs. **Ex** multū refert in syllogismo conuersiuo sumere oppositū p̄radictoriū vel sumere oppositum p̄trarium. qz nō fit idem syllogismus conclusio ne sic vel sic conuersa vt patebit in sequentibus.

Q̄ Vbi d̄r oppositū conclusionis ponit in syllo conuersiuo vtz s̄z in loco maioris vel in loco minoris. Solo q̄ oppositū conclusionis d̄r s̄z ponit in loco p̄p̄is interimēde. ita q̄ si maior. p̄p̄is syllo sit interimēda oppositū conclusionis ponat in loco maioris et sumat cū minore. et si minor

Reparationes

fit intermedia oppositum conclusionis sumat cum maiore

Queritur Quot modis potest fieri syllogismus uersus
Solutio duobus modis. vno nō sumendo
oppositum contrarium conclusionis p altera premissaz. Alio modo sumendo
oppositum contradictorium p altera pmissaz

Queritur Quō fit syllogismus uersus sumendo oppo
situm contrarium conclusionis. Solutio fit solum
in modis vltibus pme z scde figuraz ad minozē. inferendo scz ex opposito
contrario conclusionis cum maiore oppositum contrarium minoris. Exemplū
vt fit iste syllogismus in barbara. omne aial est substātia ois homo est aial
ergo omnis homo est substātia. tunc ex opposito contrario conclusionis quod
est nullus hō est substātia cū maiore inferetur oppositum minoris illius syl
logismi sic arguendo in camestres. omne aial est substātia nullus hō est sub
stantia. ergo nullus hō est aial. z pari mō p̄t exemplificari in celarent cesa
re z camestres. Nā minor de celarent syllogizat uersue in cesare z minor
de cesare ecōtra in celarent minor vero de camestres in barbara.

Querit Utrq maior possit etiā uersue syllogizari in illis mo
dis vniuersalibus. Solutio p̄bi q nō. Et rō gene
ralis ad hoc est qz si maior in illis syllogizaret uersue tunc opereretur syllo
gismū talē uersiuū fieri in tertia figura. sed in tertia figura nō p̄tcludi
contrariū maioris qz in tertia figura nōcluditur nisi p̄culariter.

Qr Utrq syllogismus uersus possit etiā fieri in modis p̄culari
bus sumendo oppositū contrariū conclusionis. Solutio p̄bi q nō
qz in nullo mō p̄culari cuiuscūqz figure p̄t aliq̄ pmissaz uersue syllogi
zari vel interiri. Et rō generalis ad hoc est qz vel inferretur contrariū p̄miss
se vltis vel p̄missē p̄cularis. Nō p̄t dici q inferretur contrariū p̄missē vni
uersalis qz tūc vlt̄cluderet ex p̄culari qd fieri nō p̄t. Nec etiā p̄t dici q
inferretur contrariū p̄missē p̄cularis qz vnum contrariū p̄colare non interi
mit aliud. quia due contrarie p̄culares hoc est due subcōtrarie stans
simul in veritate.

Qr Quō fit syllogismus uersus sumendo oppositum contradic
torium conclusionis. Solutio ille p̄t fieri in omnibus modis et
figuris. qz in quolibet modo cuiuslibz figure ex opposito contradictorio cō
clusionis cum vna pmissaz potest inferri oppositum contradictorium alter
ius p̄missē tam maioris q̄ minoris dēptis duobus scz darapti z selap
ton in quibus nō inferetur oppositum contradictorium scz contrarium maior
ris vel minoris. Et ratio generalis ad hoc est. quia in omni bona sequē
tia ex opposito contradictorio sequentis potest inferri oppositum antecede
tis. ergo in quolibet modo etiam cuiuslibz figure ex opposito contradic
torio conclusionis potest inferri oppositum vel ad minus contrarium cuius
liber p̄missē.

Nā In syllogismo uersuo ex opposito contradictorio sequentis nō
inferretur oppositū contradictoriū ant̄ris. q̄ syls uersiuū nō ē bonū syllog.

Secundi priorum

Ans pbat. qz inferri solū oppositū vnius premisse s; vna premissa non est
torum añs in syllogismo. **S**olo q toruz añs in syllogismo pstatutū ex
duab; premissis habet se p modum totius copulatiui s; destructa vna p
te totius copulatiui totum destruitur. ergo etiam destructa vna premissa
destruitur totum añs in syllogismo.

Querit In qua figura debet esse syllys pueriusus q̄ ex opposito
peradictorio p̄clusionis sic interimat maiorē vel minorē
rem prioris sylly. **S**olo pbi q̄ ad interimendū maiorē alicuius sylly pri
me figure oportet syllogismū pueriuum esse in tertia figura. et ad interis
mendū minorē in p̄ma figura oportet eū esse in secūda. **Et** rō istius ē qz
oppositū p̄clusionis syllogismi p̄me figure z minor z ueniūt in subiecto s;
talis p̄uentia facit dispōem tertie figure. s; oppositū p̄clusionis syllogis
mi p̄me figure z maior z ueniunt in p̄dicato z talis p̄uentia facit dispōs
itōem sc̄de figure. **Et** ergo ad interimēdum maiorē in p̄ma figura opoz
ret syllogismū pueriuum esse in tertia figura. s; ad interimēdū minorē
oportet eum esse in secūda.

Querit In qua figura debet esse syllogismus pueriusus ad in
terimendū maiorē vel minorē in sc̄da figura. **S**olo
ad interimēdū maiorē alicuius sylly sc̄de figure oportet syllym pueriuum
esse in tertia figura. **Et** ad interimendū minorē oportet eū esse in p̄ma fig
gura. **Et** ratio est. qz oppositū p̄clusionis sylly sc̄de figure z minor z ueniūt
in subiecto. z q̄n ex eis inferri maior fit dispō tertie figure vbi mediū bis
subiicit. s; oppositū p̄clusionis tal' sylly z maior faciūt dispōez p̄me figure

Querit In qua figura debet esse syllys pueriusus ad interimē
dum maiorē vel minorē alicuius sylly in tertia figura.
Solo q maior sylly tertie figure interimis p̄ syllym pueriuū factū in p̄
ma figura. **Et** minor p̄ syllym factū in secūda. **Et** rō est eadem q̄ dicta est
qz s; oppositū p̄clusionis sylly tertie figure z minor faciūt dispōem p̄ime
figure. s; oppositū p̄clusionis z maior z ueniūt in p̄dicato z faciūt dispōez
secunde figure.

Dr Ad qd est ista potestas s; pueriue syllogizare vtilis. **S**olo va
let ad oñdendū p̄nam p̄oris sylly esse necessariam et formales.

Quintum capitulum.

Per impossibile aut syllogismus ostenditur qñ quidē cō/
tradictio ponit et assumitur aliqua propositio

In hoc q̄nto caplo determinat p̄bus de quinta potestate syllog; que est
p impossibile syllogizare. **Et** diuidit in duas pres. In p̄ma docet p̄ ipossi
bile syllogizare. **Et** in sc̄da p̄par syllym p̄ ipossibile ad syllym ostensiuū

Querit Quid est p̄ ipossibile syllogizare. **S**olo est ex opposito
peradictorio p̄clusionis. p̄bande eū vna premissa mani
feste vera inferre cōclusionē manifeste falsam. ex cuius falsitate fit reductio
ad interimendū oppositū p̄clusionis probande. et ex p̄nti ad p̄bandū p̄clu
sionē p̄ncipaliter intentā. **Ex**pli gratia. si ista sit p̄clusio p̄banda quida;

Reparaciones

homo non est asinus. Et sic negata a pteruo rñe tñc capiat eius p̄tradi-
ctoria. scz ois hō est asin⁹ cū vna alia manifeste vera. ⁊ syllogisef sic. Omnis
asinus est irrationalis. ois hō est asinus. q̄ ois hō est irrōnalis. Illa p̄clusi-
o est falsa. ergo aliqua p̄missariū. Non maior ergo minor ⁊ p̄ ois si mior
est falsa tunc cōtradictoria ip̄ius est vera q̄ est conclusio probanda scz ista
quidā homo non est asinus.

Querit uor p̄cessus s̄z in syllogismo ad impossibile. **Sol**
quatuor p̄iales processus. Primus est syllogisticus et
ostensiuus ab opposito p̄clusionis. p̄bande cū vno manifeste vero ad p̄clu-
sionē manifeste falsam. Alij vero tres sunt enthymematici ⁊ reflectui. Quā
p̄mus est a falsitate p̄clusionis ad falsitatem alicuius p̄missarū. tertia qñ de
non maior. ergo minor. vel eōtra. quartus quā dō si maior est falsa tñc
p̄radictoria ip̄ius que fuit conclusio. p̄banda est vera

De utrū syllogismus ad impossibile sit distinctus a syllogismo cō-
uersiuo. **Sol**o p̄hi q̄ sic. Et ratio illius est. qz syllogismus con-
uersiuus semp̄ p̄supponit aliquem syllogismū prius factum ex cuius cons-
clusionis opposito cū vna p̄missariū inferri oppositum alterius p̄missariū
prius patuit. Sed syllogismus ad impossibile non p̄supponit necessario
aliquem syllogismū prius factum. quia non requirit conclusionem necessa-
rio syllogisatam. s̄z sufficit sibi q̄ sit syllogisata vel syllogisanda. Secūdo
etiam extra textum sic dicit. qz syllogismus ueriusus procedit taz ex op-
posito p̄trario q̄ p̄radictorio p̄clusionis. s̄z s̄lls ad impossibile solū p̄ces-
dit ex opposito p̄radictorio. Et rō illius dñe est. qz syllogismus ueriusus
ordinat ad ostendendū bonitatem p̄sequētie. sed illa p̄ ostendit tam ex opposito
p̄trario q̄ p̄radictorio qz nec p̄traria nec p̄radictoria p̄nt s̄ll eē vera. S̄z
syllogismus ad impossibile ordinat ad redarguendū falsuz ⁊ ad p̄bandā
p̄clusionē p̄ncipaliter insentam. sed hoc nō p̄t fieri nisi ex opposito p̄radic-
torio. qz p̄traria possunt esse simul falsa. ⁊ subcōtraria p̄nt esse simul vera
in materia cōringenti. Sunt adhuc tres alie dñe quas ponit Albertus
vide eas in p̄mento.

Queritur utrū syllogismus ad impossibile habeat etiā ali-
quam ueniētā cū syllogismo ueriusuo. **Sol**
p̄hi q̄ sic. Quia in hoc ueniūt q̄ termini s̄ll se habēt in vtroqz ⁊ eodē mō-
sumunt qz impossibiles sumitur oppositū p̄clusionis syllogisate vel syllogisan-
de. Et ergo vbi cūqz seu in quacūqz figura sit syllogismus ueriusus. ibi
etiam sit syllogismus ad impossibile ⁊ eōtra. ex eūdē terminis. Et hoc
p̄bat p̄hs exēplariter in prima figura et dicit q̄ simili modo potest exē-
plicari in alijs.

Querit uō docet p̄hs p̄ impossibile syllogisare. **Solutio**.
ponit in textu istā p̄clusionē generalē. Qz in oibz figuris
q̄libet p̄clusio tam vltis q̄ p̄icularis tam affirmatiua q̄ negatiua p̄t s̄ll
logisari p̄ impossibile excepta sola vlti affirmatiua q̄ nō p̄t s̄ll logisari p̄ im-
possibile syllogisari in p̄ma figura. Et rō illius est qz ois illa p̄clusio ⁊ s̄ll
s̄ll illa p̄t p̄ impossibile syllogisari in aliq̄ figura ⁊ aliq̄ mō cui⁹ p̄dictoria in

Secundi priorū

illa figura vel modo p̄t esse p̄missa s̄ sic est. q̄ p̄radictoria cuiuslibet p̄clusionis p̄t esse p̄missa in q̄libet figura demp̄ta sola p̄radictoria v̄tis affirmatiue q̄ est p̄ticularis negatiua. illa em̄ non p̄t esse p̄missa in p̄ma figura ergo. Et q̄ p̄ticularis negatiua nō p̄t esse p̄missa in p̄ma figura. p̄z q̄z vel esset maior vel minor. Non maior q̄z maiore p̄ticulari nihil sequitur in p̄ma figura. nō etiā minor. q̄z minor in p̄ma non p̄t esse negatiua.

Querit tunc p̄clusio v̄tis affirmatiua possit syllogisari p̄ impossibile in aliq̄ alia figura. **Solutio** q̄ sic tam ī t̄ t̄da q̄ in tertia. Quia si accipiat p̄radictoriū eius cū maiore v̄tis affirmatiua sic syllogismus in secūda figura. s̄ in baroco. Et si capiat idē p̄radictoriū cū minore v̄tis affirmatiua tūc fit syllogismus in tertia figura scz bōcardo. Quō aut̄ in alijs modis z figuris syllogisat̄ p̄ impossibile deducit p̄bus exemplariter ad longum in textu.

Querit Circa sc̄das p̄t capli quō p̄par p̄bus syl̄m̄ ad ip̄sibile ad syllogisari on̄siuū. **Solo** dupl̄. p̄mo q̄ ad dr̄m. sc̄do q̄ ad zuenientiā

Quor̄ dr̄as ponit iter syl̄m̄ ad ip̄sibile z syl̄m̄ ostēsiuū. **Solo** q̄ tres. Prima est. q̄z syl̄s ad ip̄sibile p̄cedit ex vna p̄missa manifeste falsa quā vult interinere z alia manifeste vera s̄ syl̄s ostēsiuū p̄cedit ex p̄missis indubitāter veris z p̄cessis. Sc̄da dr̄a est. q̄ licet v̄teroz syl̄s sumat duas p̄missas tanq̄ indubitabiles tū hoc est dr̄m q̄z syl̄s on̄siuū sumit illas tanq̄ indubitabiles simpl̄ ex q̄b̄ fit syl̄s. sc̄d syl̄s ad ip̄sibile sumit solū vnā eaz z pro altera sumit oppositū p̄radictoriū p̄clusionis pb̄ande. Tertia dr̄a est. q̄z in syl̄lo on̄siuū nō requirit̄ q̄ cōclusio sit nota p̄us an̄q̄z p̄cludat̄ p̄ syl̄m̄ nec oz eā opt̄nari verā v̄l falsāz s̄ in syl̄lo ad ip̄sibile oz supponere p̄clusionē p̄mi. p̄cessus esse falsāz

Querit quō p̄par p̄ syl̄m̄ ad ip̄sibile ad on̄siuū penes zuenientiā. **Solo** d̄t q̄ in hoc zueniūt. q̄ q̄cūq̄z p̄clusio q̄ p̄cludit̄ p̄ syl̄m̄ on̄siuū illa p̄t etiā ex aliēd̄ terminis p̄cludi p̄ syl̄m̄ ad ip̄sibile et ē. Et hoc sic on̄dit̄ p̄bus. q̄z ois p̄clusio syllogisata p̄ ip̄sibile in p̄ma figura si sit negatiua p̄t syllogisari on̄siue in sc̄da figura. si vero sit affirmatiua tūc p̄t syllogisari in t̄cia figura. Et ois cōclusio syllogisata p̄ ip̄sibile in sc̄da figura p̄t syllogisari on̄siue in p̄ma figura. Et ois p̄clusio syllogisata p̄ ip̄sibile in tertia figura p̄t syllogisari on̄siue in p̄ma si ē affirmatiua z in sc̄da si ē negatiua. Ex̄pl̄i gr̄a sic ista p̄clusio v̄tis negatiua nullū hō est asinū syllogisata p̄ ip̄sibile in p̄ma si guro in variis. sic ois asinus est q̄drupes q̄dā hō est asinū. q̄ q̄dā hō est quadrupes p̄clusio est falsa q̄ aliq̄ p̄missaz. nō maior q̄ minor. z si minor ē falsa p̄dictoria sua est vera. s̄ ista nullus hō est asinus q̄ fuit p̄clusio pb̄anda. Et illis aliēd̄ terminis p̄t syllogisari on̄siue sic in camestris. Ois asinū est quadrupes. nullus hō est quadrupes. ergo nullus hō est asinus. Et sic hoc tam ostensum est de v̄tis negatiua in p̄ma figura. ita p̄bus inductiue ostendit̄ de omnibz alijs in singulis figuris

Querit q̄d q̄d est ista p̄t̄s. s̄ p̄ ip̄sibile syllogisare v̄tis. **Solo** ad redarguendū fallum siue sit syllogisatū siue nō z ad p̄bandū verū contra p̄ruos respondentēs qui nihil volunt concedere nisi cogantur z ducantur ad inēd̄ueniens.

Reparationes

¶ Sextum capitulum.

In qua autem figura est oppositis propositionibus syllogizare et in qua non est sic erit manifestum.

In hoc sexto caplo determinat p^hs p^ur de sexta et vltima p^ote syllogismoru que est ex oppositis syllogizare

Queritur Quot modis p^ones dicunt opposite. ¶ **S**^o duobus modis. scz vno^o fm locutoem. et alio^o fm re p^ones opposite fm locutoem dicunt. q^u q^uis fm rem simul esse possint tm in sermone dicit p^o affirmacionem et negacione. S^z p^ones opposite fm rem dicuntur que a seintute remouentur. ita q^u simul stare non possunt.

Q^uid Quotuplices sunt p^ones opposite fm locutoem et quotuplices fm rem. ¶ **S**olo. phi sunt quadruplices fm locutoem scz p^otrarie subc^otrarie et duplices p^otradictoe. S^z sunt solum triplices p^oes opposite fm rem scz opposite p^otrarie et duplices p^otradictoe. C^otrarie sunt vt omi inesse et nulli inesse. p^otradictoe vero sunt oi inesse et no oi inee. et alicui inesse et nulli inee ille em nullo mo p^ont simul stare et q^u dicunt opposite fm locutoem et fm re. p^ones em subc^otrarie dicunt opposite fm locutoem tm q^u p^ont simul stare in eodem eo q^u p^ont esse sil vere in materia p^oingent.

Ad Prop^ones p^otrarie etiā p^ont sil stare in eodem ergo no sunt opposite fm re. Ad^s p^oba^s. q^u p^ont esse simul false. ¶ **S**^o alberni q^u neganda est p^ona. Et rō est. q^u in falso sit esse est in nullo sil ee. q^u falsum ē non ens. et ergo p^otrarie p^ones nō p^ont sil stare in eodem.

Q^uid Ex q^uo oppositis habet fieri syllogismus ex oppositis. ¶ **S**^o ex oppositis p^otrarijs vel p^otradictoijs tm et no ex subc^otrarijs. Et ratio illius est. q^u in omi syllogismo mediū debet teneri vniuoce et no p^o diuersis. s^z in p^oonibus subc^otrarijs subiectū p^o teneri p^o diuersis. et ergo si ex eis fieret syl^l tūc staret mediū nō teneri vniuoce s^z p^o diuersis.

Queritur Quo definit syl^ls ex oppositis. ¶ **S**^o sic syl^ls ex oppositis est syl^ls p^ocedes ex p^oonib^u p^otrarie vel p^otradictoe oppositis ad p^ocludendū idem de seipso negatiue. Ex^o p^ont vt nulla disciplina est studiosa. omis disciplina est studiosa. ergo nulla disciplina est disciplina.

Ad In omni syllo debet esse tres termini et due p^ones. s^z in syllogismo ex oppositis nō sunt nisi duo termini. ergo nō est syllogismus minor p^oz ex ex^o p^o iam dato. ¶ **S**olo q^u licet in syllo ex oppositis sint solū duo termini fm substāciam et materialiter tamē formaliter et fm ratiōem sunt tres. quia vnus eorum supplet vicem duorum. quia ille qui non in^oerat conclusionem habet rationem medij et ille qui intrat conclusionem habet rationem maioris extremitatis et minoris et supplet vicem vtriusq^u.

C^otra si vnus terminus posset supplere vicem duorum terminorum tunc eadem rō ne posset supplere vicem trium et sic ex vno tm termino posset cōstitui syllogismus. ¶ **S**^o. negat illa seq^ua. nec est like. Et rō diuersitatis est.

Secundi priorum

q̄ si vnus terminus suppleret vicem trium in syllogismo tunc talis syllogismus non haberet conclusionē diuersam a premisissis & mediuz intraret conclusionē. et ergo arefco. vocat talē syllogismū fatuū syllogismum.

Querit̄ Quotplex est syllogismus ex oppositis. **S**olo duobus plex. s. p se & p accūs. **S**ylls ex oppositis p se d̄r in quo cludif idē de seip̄o negatiue s̄m rem et s̄m vocē vt pr̄z in exēplo s̄us posito. **S**yllogismus ex oppositis p accūs dicitur in quo totuz cludif de sua pre vel sup̄ius de suo inferiori negatiue. **E**xēplū. vt nulla disciplina ē studiosa. ois medicina est disciplina. ḡ nulla medicina est studiosa ibi enim nō syllogisat̄ ex oppositis p se s̄z ex oppositis ex p̄nti & p accūs q̄dāmodo.

Querit̄ In qua figura habet fieri syllogismus ex oppositis. **S**olutio. q̄ in p̄ma figura nō potest fieri syllogism⁹ ex oppositis s̄z solū in secūda et in tertia

Querit̄ quō pbat q̄ syllogismus ex oppositis nō p̄t fieri in p̄ma figura. **S**olutio tali rōne qz si syllogismus ex oppositis fieret in prima figura vel esset affirmatiuus vel negatiuus. **N**ō affirmatiuus qz syllogismus affirmatiuus nō fit nisi ex duabus affirmatiuis s̄z ambe p̄pōes oppositē nō p̄nt esse affirmatiue. s̄z oportet sp̄ vnā earū esse negatiua. **N**ec etiā negatiuus qz p̄missē oppositē debēt habere idem subiectū & idē p̄dicatū eo q̄ p̄positiōnes oppositē debeant p̄cipare vtroqz termino s̄z in p̄ma figura p̄z p̄missē non possunt habere idē subiectū & idē p̄dicatū. s̄z qd̄ est subiectū in vna hoc debet esse predicatum in alia & ergo syls ex oppositis non potest fieri in prima figura.

Queritur Quō fit syls ex oppositis in secūda figura. **S**olo in oibz modis sc̄be figure p̄t fieri syllogism⁹ ex oppositis. **P**robat qz in modis vniuersalibz p̄t syllogisari ex p̄rarijs. **E**t in modis p̄icularibz ex p̄dictor̄ijs. **E**xēplū p̄mi. vt in eelare sic arguit nulla disciplina ē studiosa. ois disciplina ē studiosa. ḡ nulla disciplina ē disciplina. **E**t trāpositis illis p̄missis arguit in cāmetres. **E**xēplū sc̄di. vt in festino. nulla disciplina est studiosa q̄daz disciplina est studiosa. ḡ q̄dā disciplina nō est disciplina. **I**n baroco aut̄ sic. **O**mis disciplina est studiosa q̄dā disciplina nō est studiosa ergo q̄dam disciplina nō est disciplina.

Querit̄ Quō fit syllogismus circularis in tertia figura. **S**olo in tertia figura fit solū in modis negatiuis. nō at̄ in modis affirmatiuis q̄ fiat in negatiuis. p̄z qz bñ seq̄tur in selapton sic arguendo. **N**ulla disciplina est studiosa ois disciplina est studiosa. ḡ qd̄ dā studiosum non est studiosum. **E**t s̄it̄ in alijs et q̄ in modis affirmatiuis tertie figure nō possit fieri syls ex oppositis. p̄z ex rōne adducta circa p̄maz figuram. qz s̄z oportet sp̄ vnā p̄pōnum oppositarū esse negatiuam.

Queritur Quot documēta ponit p̄hs circa moduz syllogisandi ex oppositis. **S**olutio q̄ sex. **P**rimus q̄ syllogisando ex oppositis oportet sumere opposita p̄raria vel cōtradictoria. **N**a & non subcōtraria. **E**t ratio illuz p̄us patuit.

Reparationes

¶ Secundum est qd ad hoc qd premise sylle ex oppositis pcedat qd vtrāqz p syllogisari vel oportet vna earū concedi a respondente z altera p syllogisari
¶ Tertium est qd in secūda figura z silitur in tertia potest sepius syllogisari ex oppositis. Et ratio illius est qz sunt tres modi opponū scz duo contradictoriz et vn^o p contrari^o s; qlibet oppositio hz duas pces oppositas et ergo ptingit sex modis opposita pbinari in syllogismis ex oppositis penes hoc scz qd in quolibet mō oppositum vel maior p esse affirmatiua z minor negatiua vel econtra.

¶ Quartum documētum est qd sylle ex oppositis differe a syllo qui concludit verū ex falsis. Et ratio est. qz licet in syllo ex oppositis vna pmissarū sit necessario falsa tñ ex oppositis nūqz potest inferri conclusio vera sed tm falsa z hoc tamē in syllogismo ex oppositis p se p accidēs. qz in syllo ex oppositis p se temp pcluditur idem de seipso negatiue. In syllo autē ex oppositis p accidēs torum pcluditur de sua pte negatiue

¶ Quintum documētum est. qd in syllogismis ex oppositis nihil pphbet fieri hypothēsū contradictionis. i. nihil repugnat supponere vtrāqz pte contradictionis explicite vel implicite esse pcedat a respōdente. Et ratio illius est. qz qnis magnū inconueniens sit respōdētī pcedere duo p contradictoria tamē maius inconueniens est imo maximū pcedere p conclusionē in q̄ides negat de seipso qz p hoc etiā pūncit qd hypothēsū sua qua scz pcessit duo contradictoria sit falsa. Sicur si ducat ad hoc qd impar non est impar. Et ille videt hic esse sensus textus. **¶** Resto fm expōem dñi. **¶** Alteri q̄uis alijs fatis obscure exponāt

¶ Sextum documētum z vltimū est. qd si velimus pcludere vel p syllogisare duo opposita vel cōtraria q̄ sumuntur in syllogismo ex oppositis per vnum syllogismū. tūc oportet qd in maiore a pte predicari sumant illa opposita copulatiue hoc modo. Omne animal est albū z non albus. omnis hō est aīal. q̄ ois hō est albus. et nō albus. **¶** Alter em oportet facere duos syllogismos quozū vnus pcludit vniū oppositorū z ali^o reliquū v^o oportet qd vniū eoz pcedat a respōdente z alterum probetur p syllogismū sicut dictum fuit in secūdo notabili.

¶ Querit^r. Ad qd est ista potestas scz ex oppositis syllogisare vtilis. Solo vtilis est ad pcludendū manifestū inconueniēs ptra pteruos rñdētes pcedētes duas v^o dictionas esse sit veras

Tractatus secundus

¶ In principio autē petere et accipere est quidē vt in genere sumere in eo qd est non demonstrare propositum

¶ In secūdo tractatu phus determinat de defectibus incidentibz circa syllogismos et circa potestates syllogismozū iam dictas. Et diuidit in tria capla fm qd sunt tres defectus.

Secundi priorum

Querit. Quot sunt defectus incidentes circa sylm. **So** tres scz

Petitio principij et illa incidit circa syllogismum circularem. *p. 2. b. fit p. 2. q. ad off. 2. 2. d.*
No ppter h accidere saluiter accidit circa sylm ad im possibile. *p. 2. d. 2. m.*
Fallacia cōtrarie deceptōis **Et** accidit circa syllogismū ex oppositis.

Querit. An de petitione principij spectet determinare ad prioritatem. **Solo.** q sic. **Et** ratio illius est qz ad prioritatem spectat determinare de syllo circulari scz petitio principij accidit circa sylm circularem. ergo ad prioritatem etiam spectat determinare de petitione principij. **Minor** piz qz in syllogismo circulari fit reditus a conclusione ad pmissam quando ergo hoc male fit scz in eodē genere cognitionis tūc petit principij.

Arguit. De petitione principij determinare spectat ad sophistam. ergo non ad prioritatem. **Ans** probat. qz petitio principij est fallacia et defectus syllogismi dialectici. vt dicitur in pmo elenchorum. **Solutio** petitio principij accipitur dupliciter. vno modo vt est nudus defectus impediens illationem conclusionis ex premissis et sic de ea spectat determinare hic ad prioritatem. **Alio** modo accipitur vt sup addit illi defectui cām apparet et hoc mō de ea determinare spectat ad sophistam.

Queritur. Quid est petere principium. **Solo** petere principium in cōmuni est non demonstrare ppositum. *pete principij*

Arguit. Si illa definitio esset bona tunc sequeretur q aliquis dormiens peteret principium. **Sequela** probatur. quia qui dormit non ostendit vel demonstrat ppositum. **Solo.** definitio ista non debet intelligi pure priuatiue. ita q nihil assumatur ad ostendendum ppositum. qd sic dormiens peteret principium sed quodāmodo positue vt scz assumatur aliqd sed hoc qd assumitur non est natum pbare ppositum.

Queritur. Quot modis contingit hoc. **So** multis modis. **Primo** quando hoc qd assumitur est penitus idem cū pposito. **Secdo** quādo hoc qd assumitur est ignotius pposito. **Tertio** quando est eque ignotum. **Quarto** quādo posterius assumit ad probandum prius. **Et** quinto quando hoc qd est p alia notum sumit ad pbandum illud qd est per se notum.

Querit. quotuplex est petitio principij **Solo** q duplex. scz petitio principij

Statim.

Non statim.

Querit. Que vocatur petitio principij statim et que non statim. **Solo** petitio principij statim dicitur quādo idē sub eodem nomine et eade ratione sumitur ad pbationē sui ipsius. vt si dicitur sic sortes currit. ergo sortes currit et ista petitio principij proprie est defectus syllogismi simpliciter dicti. de quo hic determinatur. *petitio principij statim*

Reparationes

Sed petitio principij non statim dicitur quando ostendit aliquid per aliqua que iterum nata sunt ostendi per ipsum. Exemplum ut si ostendat per b per c et ipsum est natum iterum ostendi per a. Et istud declarat philosophus per exemplum. ut si quis per lineas paralellas esse paralellas per hoc quod non concurrunt ille dicitur petere principium quia hoc antea assumptum scilicet quod linee paralelle non concurrunt natum est iterum ostendi per hoc quod linee paralelle sunt paralelle. quia hoc est causa et aliud est effectus et sic de primo ad ultimum idem probatur per seipsum

*Petitio principij
no probatur*

Queritur An idem sit petere principium et non ostendere propositum. **Solutio** licet loquendo de petitione principij in eodem idem sit petere principium quod non ostendere propositum, ut patet ex definitione prius posita tamen in speciali et proprie loquendo non sunt idem. Et ratio est. quia si in barbara maior sit eque ignota conclusioni probande tunc non ostenditur propositum quia ignotus non potest ostendi per eque ignotum sed adhuc non est manifestum. dicitur philosophus. an petatur principium nisi termini in maiore sint pervertibiles ergo etc.

Queritur Quo sit petitio principij in modo et figura. **Solutio** differet in modis affirmatiuis et negatiuis. Nam in barbara et alijs modis affirmatiuis prime et tertie figurarum petitio principij quod non maior est eque dubia conclusioni et termini minoris sunt pervertibiles. Et e contra quod minor est eque dubia conclusioni et termini positi in maiore sunt pervertibiles. Et ratio illius est. quia tunc sicut ex premissis ostendit conclusionem ita ex conclusionem cum pervertente premissa convertibilis potest ostendi premissa dubia per syllogismum pervertentem. et sic idem ostendit ibi per seipsum. **S**ed in modis negatiuis prime secunde et tertie figurarum fit aliter. quia in clarent petitio principij quod medium et minor extremitas pervertuntur et maior extremitas remouetur ab utroque scilicet a medio in maiore et a minore extremitate in conclusionem. Et in camesstres petitio principij quod maior extremitas et medium pervertuntur et ambo remouentur a maiore extremitate medium scilicet in minore et maior extremitas in conclusionem. **E**t ratio est. quia tunc ex conclusionem premissa syllogismi pervertentem premissa affirmatiue potest ostendi premissa negatiua per syllogismum pervertentem et ita idem hoc modo pergit ostendi per seipsum. **E**t vniuersaliter loquendo tot modis pre principium peti quod modis pergit circulariter syllogizari.

Queritur An eodem modo petitio principij in demonstratiuis et in dialecticis. **Solutio** philosophus quod non sic dicitur quia in demonstratiuis petitio principij quod sumit propositum que secundum rei veritatem est ignotior aut eque ignota cum conclusionem. Sed in dialecticis petitio principij quod sumitur propositum quod secundum opinionem est ignotior vel eque ignota propositum. Et sic in demonstratiuis petitio principij secundum veritatem in dialecticis autem secundum opinionem tamen utrobique tamen obseruandum est quod ad minus vna premissa sit ex terminis pervertibilibus quia alias non ostenderetur idem per seipsum quod tamen requiritur ad petitionem principij

¶ Secundum capitulum

Secūdi Priorū

Non ppter hoc accidere falsum. qđ semp in disputatōibz
In secūdo caplo pbs determinat de scđo defectu sylloz qđ ōr non ppter
hoc accidere falsum. Et diuidit in quatuor ptes. In prima ostendit circa
quē sylm hz fieri z qđ sic. In secūda diuidit ipm. In tertia ponit cauz
las. Et in quarto incidentaliter agit de elencho.

Querit Solo pbi. circa sylm ad impossibile. Et rō illius est. qz
nō hz fieri circa sylm ostensiuū. qđ hz fieri circa sylm ad impossibile. Tene
pna p locū a sufficienti diuisione. Sed añs pbat pbus duabz rōnibz. Pri
ma est. qz tūc ptingit nō ppter hoc accidere falsum qñ in syllo infer falsum
vt ex illo falso fiat reditus ad interimendū aliquā hypotesim falsam posis
tam ab aduersario veritatis. sed hoc nō ptingit in syllo ostensiuo sed solū
in syllo ad impossibile. qđ rō. Maior pz. qz qui nō sumit p radictoriū p hy
potesi non p̄ dicere qđ ppter hoc. i. ppter hypotesim accidar falsus. Minor
pbat. qz in syllo ostensiuo sumitur p̄missa absolute z nō vs̄tūt hypoteses
vel suppones. sicut fit in syllo ad impossibile. Secda rō est. qz nō ppter h
accidere falsum dī falsa hypotesis p̄numerata alijs p̄missis qua remota
nihilominus seq̄tur adhuc p̄clusio falsa. sed in syllo ostensiuo nihil est quo
deposito adhuc sequat̄ equaliter p̄clusio. qz si in eo aliquid deponat nō ma
nerit sylus. sed fit enthymema. qđ seq̄tur qđ iste defectus nō accidit circa sylz
logis̄mū ostensiuū. sed circa syllogis̄mū ad impossibile.

Ar Syls ad impossibile est bon⁹ syls. qđ circa ipm non ptingit iste
defectus qui est non ppter hoc accidere falsum. Añs pbat. qz sibi
p̄uenit definitio sylz. Solo. licz syls ad impossibile debite p̄stitue⁹ sic
bon⁹ syls. tñ si in eo fuerit aliq̄ p̄missa sup̄stus tunc nō est bonus syls. sed
circa eū accidit iste defectus.

Querit Quid est nō ppter hoc accidere falsum. Solo sic definit
ab Aristo. qđ nō ppter hoc accidere falsum est qñ in syllo
ad impossibile assumit̄ aliq̄ hypotesis p̄numerata alijs p̄missis qua remo
mota nihilomin⁹ seq̄tur adhuc p̄clusio falsa z impossibile. Exēplī grā. sic
p̄cto pbāda ista. nullus hō est asin⁹. qua negata ab aduersario sumat̄ sua
p̄radictoria p hypotesi ista scz. qđā hō est asin⁹. z arguat̄ tūc sic. nullus qđ
drupes est aiatur. ois asin⁹ est quadrupes. qđ null⁹ asin⁹ est aiatur. p̄cto
est falsa. qđ ista est falsa. qđā hō ē asinus. qđ fuit hypotesis. ibi em̄ est nō p̄
pter hoc accidere falsum. qz illa falsa p̄cto nō seq̄tur ppter illā hypotesim. qđ
fuit. qđā hō est asin⁹. s; ppter maiore qđ est nullū qđ drupes est aiatur.

Querit Quo dñt nō ppter hoc accidere falsum. z nō cā vt cā
dere falsum de nudū defectū sylz ad impossibile non curando vtz p̄missa
sup̄stus habeat p̄uenientā cū p̄missis veris vel nō. Sed nō cā vt cā sup̄
adit̄ illi defectui app̄rentiā vel cām app̄rentie. scz p̄uenientā p̄missis non
cause seu sup̄stus cū aliqua p̄missa cā in aliquo termino

Ar Nō ppter hoc accidere falsum nō dī defectū sylz ad impossibile
qđ. Añs pbat. qz fit ex sup̄stus dīctā vñ p̄pōnis. Solo. defect⁹
b i.

De 2º defectu sylloz

*Quid est nō ppter hoc
accidere falsum*

Reparationes

accipit dupl. ¶ Uno mō p carētia alicui? necario req̄sūt ad aliqd z sic nō p
pter h̄ accidere falsum nō d̄r defectū syl̄l. ¶ Alio mō accipit defectus cōiter
pro quacūq; deformitate alicuius rei. z sic nō ppter hoc accidere falsum est
defectus. qz est deformitas syllogismi

Quobis modis q̄m̄
nō p̄t q̄m̄ am̄
falsum

Querit Circa scđam p̄ez cap̄li. quot modis p̄tingit nō ppter
hoc accidere falsum. ¶ Solo duob; modis. Prim⁹ est
qñ hypotesis seu p̄p̄o sup̄flua nō h̄z uenientia in terminis cū aliq; p̄missarū
Et huius est. si p̄clo pbanda sit ista dyameter est assimeter. Et sumat p
hypotesi ista dyameter est symeter. cū rōne zenonis qua pbauit mortū non
esse sic arguēdo. dyameter est symeter. impossibile est infinita p̄rāfire. s; in
quoliter spacio sunt infinita. ḡ impossibile est aliq; spaciū p̄ransire. z p̄ cō
sequēs nihil p̄t moueri. p̄clusio est falsa. ergo etiaz ista hypotesis. dyameter
est symeter. z p̄ sequēs sua opposita est vera. s; dyameter est assimeter. Et
iste d̄r p̄hs est manifestissimus modus huius defect⁹. ¶ Secūdo? modus
est min⁹ manifest⁹ qñ s; hypotesis seu p̄p̄o sup̄flua uenit aliquo mō s; z
in subiecto vel p̄dicato cū aliqua p̄missa coassumpta. Et hoc p̄tingit dupl
qz vel hoc assumptū est sup̄ius z supra p̄dicatū hypotesis. vel est infer⁹ z
sub subiecto hypotesis. z hoc declarat p̄hs in textu p̄ lr̄as.

Secūdo

Querit Utz falsum vel impossibile possit etiā vere accidere p̄
pter hypotesim. ¶ Solo p̄hi. sic. sed tūc op̄es copulare. et
p̄tinare impossibile qd̄ sequit cū hypotesi. ita s; q; hypotesi posita sequat
tale impossibile z ipsa remota nō sequat. Et hoc p̄t duob; modis fieri. s; z
p̄mo mō sumendo aliqd sub subiecto hypotesis z copulando impossibile
p̄clusum ad p̄dicatum hypotesis. Secūdo modo sumēdo aliquid supra p̄
dicatum hypotesis z copulando impossibile cū subiecto hypotesis. sicut
declarat per litteras

Ar̄ p̄clusio impossibilis nunc; sequit ppter hypotesim. ḡ hoc dictū
est falsum. ¶ Ans. p̄bat. qz nunc; sequit falsum vel impossibile ppter
aliqd q̄ remoto adhuc sequit falsum vel impossibile. s; sic est in hypotesi ex
qua sequit falsum q; ea deposita adhuc sequit falsum. ḡ nūq; accidit falsū
pp̄ter hypotesim. ¶ Dimoz p̄bat. qz hypotesis p̄us posita p̄t remoueri z po
ni alia. z tñ adhuc sequit falsum. sicut p̄bat exēplariter in textu. Ad h̄ ar
gumētū r̄ndet. p. z vult q; negāda est p̄na. qz nō sequit deposita p̄ma hypo
tesis adhuc sequit falsum ex alia hypotesi. ḡ nō sequebat ppter p̄mā hypo
tesim. qz nō est incōueniēs idē impossibile sequi ad multas hypoteses. s; z
cut illud ipossibile linee parallele p̄currūt p̄t p̄cludi p̄ h̄ac hypotesim. si an
gulus intrinsecus sit maior extrinsecō. Et p̄ istā. si triangulus h̄z plures q̄
tres angulos equales duob; rectis. z ergo nō sequit q; semp; sit nō ppter h̄
accidere falsum quando arguitur ex hypotesi. quia ille defectus solū h̄z fie
ri quando hypotesi remota z nulla alia loco ei⁹ posita sequit idem impo
sibile. ppter alias p̄p̄ones.

Querit Ex quo in seillo ad impossibile in quo est ppter hoc acci
dere falsum p̄clo falsa nō sequit ppter hypotesim falsaz
an tūc sequit ppter p̄missam verā coassumptā. ¶ Solo p̄hi. nō. s; ppter p̄

Secūdi p̄tor

missam aliquā falsam ab hypotesi. qz in quolibz syllo hñte p̄conē falsam necē est vnā p̄missaz vel vtrāqz esse falsam. qz als ex veris sequeret falsum quod est impossibile

Querit Circa terciā partē capli. quot cautelas ponit p̄hs circa istū defectū. nō p̄pter hoc accidere falsum. **Solo.** qz tuor. duas scz ex parte r̄ndentis quibz docet eum vitare falsum. 2 duas ex parte opponētis quibz docet eū p̄cludere falsum

¶ Prima cautela r̄ndentis est. qz si p̄clo opponētis sit r̄ndenti ignota tūc d̄z cauere ne p̄cedat p̄ponēs cōicantes in eodē termino q̄ termin⁹ possit eē mediū in syllo. qz tūc opponēs nō poterit p̄tra euz aliqd̄ sillogistice p̄cludes re. qz in syllogismo oportet esse mediū

¶ Secūda cautela est. si p̄clusio opponētis sit nota r̄ndenti ita qz r̄ndens sciat quid intendat opponens p̄tra eum p̄cludere tūc debet cauere ne cōcedat aliquā p̄ponēm per quam possit talis p̄clusio opponētis inferri. **Et** si queratur quō respondens poterit scire que sit talis p̄positio. **Ad hoc** d̄icit p̄hs qz hoc poterit faciliter scire cōsiderando in quibz modis 2 figuris possit talis p̄clusio p̄cludi. **Exempli gratia.** si p̄clusio opponētis sit vlt̄s ne gatiua tūc respondens debet cauere ne p̄cedat p̄ponēm vlt̄m negatiuam ex qua possit talis p̄clusio inferri 2c̄is.

¶ Prima cautela opponētis est. qz opponēs nō debet manifestare cōclusionē quam intendit sed statim assumat p̄ponēs necessarias quas faciat sibi p̄cedi a r̄ndente si potest

¶ Secūda est. qz si opponēs habeat plura media ad p̄conem quas intendit tūc d̄z incipe a remotioribz. qz p̄ hoc magis latet r̄ndentē p̄clo inferenda. 2 si habeat tm̄ vnū mediū. tūc d̄z incipe ab illo anteqz p̄ponat p̄clusionē

Querit Circa q̄rtā partē capli. quō sit elench⁹. **Solo** elenchus sit eodē mō sicut syllys in eis dē modis 2 figuris ex oibz affirmatiuis vel ex affirmatiuis 2 negatiuis p̄mutatim positis

Querit Quid est elenchus. **Solo.** Elenchus est syllys p̄tra dictionis. i. cuius p̄clusio p̄tradicit hypotesi seu falsē suppositioni r̄ndentis aduersarij veritatis. **Et** q̄ d̄r p̄hs qz si nulla fiat suppositio vel hypotesis tūc impossibile est fieri elenchū. qz licet forte p̄cludat cōclusio. nō tñ p̄cludit aliqua p̄tradictio

Querit Quare dictū fuit qz elenchus sit ex oibz affirmatiuis vlt̄ ex affirmatiuis 2 negatiuis p̄mutatim positis. **Solo** ad immendū qz ex puris negatiuis nō p̄t fieri elenchus. **Et** rō hui⁹ est. qz ex puris negatiuis nō p̄t fieri syllys. q̄ nec elenchus. **Ans** est manifest⁹ ex p̄mo huius. **Et** p̄na tener. qz syllys h̄z se vt sup̄ius ad elenchū.

¶ Terciū capitulū

¶ Accidit autē qñqz quēa dmodū in positione terminoz 2c̄

¶ In terciō caplo p̄nter p̄hs determinat de terciō defectu sylloz. q̄ d̄r falsitac̄ia p̄trarie deceptionis. **Et** diuidit in duas partes.

h. ij.

et p̄cedit.

et p̄t opponit

Elenchus p̄d 27

Reparatiões

Querit Circa quē syllogismū accidit fallacia p̄trarie deceptionis Solo. circa q̄ syllogismū ex oppositis Et rō illi? ē. qz p̄tingit syllogizare ex oppositis q̄m rem sunt opposita. licz non s̄m vocē. sicut qm̄ idē affirmat de vltz negat de particulari p̄tēro sub eo vel ecōtra. vt sic dices do. ois mula est sterilis. z ista mula nō est sterilis. qm̄ q̄ aliqs credit vtriusq; calū oppositorū ipse dicitur deceptus p̄ fallaciā p̄trarie opinionis. z q̄ fallacia contrarie opinionis h̄z fieri circa syllogismū ex oppositis.

Ar̄ Si est aliqua fallacia p̄trarie deceptōis vel esset fallacia in dictōne vel extra dictōem. sed nullum istorū potest dici. sicut p̄z p̄ ph̄mā p̄mo elencōz. q̄ nō est aliqua fallacia p̄trarie deceptōis // Solo. alb. q̄ ista fallacia seu defectus vocat fallacia nō ex cā apparentie vel defectus. sicut p̄bus p̄mo elencōz loq̄tur de fallacia. sed vocatur fallacia ab eo quē fallax dēcipit p̄ hoc q̄ accipit id quō nō dicitur accipi

*Quid est fallacia
rōnalē deceptiōis*

Querit Quid est fallacia p̄trarie deceptōis. Solo. fallacia p̄trarie deceptōis est qm̄ aliquis simul opinat̄ cōtraria vel cōtradictoria de eodē

Ar̄ Impossibile est opinari simul p̄traria vel p̄tradictoria. q̄ illa defectio est falsa. Ans. p̄bat. qz p̄trarie opinionēs nō p̄nt esse simul in eodē intellectu. Solo. h̄ opinionēs p̄trarie de eodē nō p̄nt simul eē in eodē intellectu p̄ vnū z idē mediū. t̄n bene s̄m diuersa media.

Querit Quotuplicia sunt p̄traria. // Solo. p̄hi. duplicia. qz q̄sdam sunt p̄traria s̄m formā. Alia sunt p̄traria s̄m materiā. Contraria s̄m formā dicūtur p̄ponēs oppositē s̄m affirmatōem et negatōem. S̄ p̄traria s̄m materiā dicūtur p̄ponēs p̄tēute ex p̄trarijs subiectis vel predicatis. sicut sunt bonū z malū. albū z nigrum.

Querit vtrū possit aliqs simul opinari p̄traria s̄m formā. // Solo. p̄hi sic. Et hoc dupl̄r. vno mō cū incōuenienti. z alio mō sine incōuenienti

Querit Quādo opinat̄ aliqs p̄traria s̄m formā cū incōuenienti. // Solo. tūc qm̄ opinatur p̄trarias p̄clusionēs per diuersos syllogismos p̄pter ignorantiā mediōz. Et hoc ostendit p̄hs exēpl̄ariter tam in medijs nō subalternatis q̄ subalternatis Et p̄mi in terminis sc̄ariū p̄ sic formari. si quis sc̄uerit substantiā inesse animali z ignorauerit eam inesse sensibili. dūmodo sc̄iat q̄ sensibile z aīal insunt hominibz. illū p̄tingit decipi per diuersos syllogismos z induci p̄pter ignorantiā mediōz ad opinandum p̄trarias p̄clusionēs. sc̄z vltm̄ affirmatiuam p̄ istum syllogismū. oīe aīal est suba. oīms homo est aīal. ergo oīms homo est substantia Et vltm̄ negatiuā p̄ istū syllogismū. nullū sensibile est suba. oīms hō est sensibilis. q̄ nullus hō est suba. Ibi em̄ sumūtur media non subalternata sc̄z aīal z sensibile. Exēplū secūdi de medijs subalternatis est. vt si qs sc̄iat subam inesse aīali z ignoret eā inesse corpori. z sc̄iat t̄n q̄ vtrūq; illorū insit hominibz. ille inducetur ad p̄cedendū p̄trarias p̄clusionēs per diuersos syllogismos eodē modo sicut prius.

Secūdi Priorū

Querit Quā pringit opinari p̄traria sine incōuenienti. **Solo** tūc. qñ opinat vna p̄missam vni^o sylli cū vna alteri^o vel ambas vni^o cū vna alteri^o. Et q̄ sic opinari duo p̄traria nō sit incōueniēs p̄bat p̄hs a sili. qz̄ deceptio qua aliq̄s opinat duas p̄pōnes diuersoz̄ sylloz̄ rum est sili illi deceptōi qua aliq̄s scit aliqd̄ in vli. z̄ illud idem ignorat in particulari. sed hoc sit sine incōuenienti. q̄ etiā istud

Querit Quō p̄bat p̄hus q̄ aliqd̄ p̄t sciri in vli z̄ ignorari in p̄ticulari. **Solo** p̄ duo exēpla. Prīmū est. qz̄ aliq̄s p̄t scire in vli z̄ p̄fuso q̄ ois triāgul^o hz̄ tres angulos eq̄les duobz̄ rectis z̄ ignorare in p̄ticulari. an iste triāgul^o ad oculū ostensus habeat tres angulos eq̄les duobz̄ rectis. qz̄ si sciat istā q̄ ois triāgul^o hz̄ tres angulos eq̄les duobz̄ rectis z̄ etiā istā q̄ iste triāgul^o est triāgul^o. sed nō ordinet illas duas p̄pōnes ad formā sylli. sed accipiat seorsum tūc scit in vli z̄ p̄fuso q̄ iste triāgul^o hz̄ tres angulos eq̄les duobz̄ rectis z̄ ignorat tñ hoc in p̄ticulari et in p̄p̄ia forma. et hoc nō est incōueniēs. qz̄ scia in vli nō opponit ignoratiē in p̄ticulari. **Secundū** exēplū est. qz̄ aliq̄s p̄t firmiter credere z̄ scire q̄ in vli ois mula sit sterilis. et tñ ignorare an ista mula sit sterilis. quia videt eam habere grossum ventrem

Querit Quot modis pringit aliqd̄ scire. **Solo** tribz̄ modis. Prīmū p̄mo mō pringit aliqd̄ scire in vli. z̄ hoc est scire in potentia. z̄ sic maior scit. **Secūdo** mō cōtingit aliqd̄ scire in p̄p̄ia forma. z̄ h̄ est scire in p̄ticulari. z̄ ita minor scit. **Tercio** mō pringit aliqd̄ scire in agere. sicut quando aliquis hoc q̄ scit refert actualiter ad sua p̄ncipia. et hoc modo scitur p̄clusio

Querit Quot modis pringit aliqd̄ ignorare. **Solo** ecōuerso tribz̄ modis etiā scz̄ p̄mo mō in vli. secūdo mō in p̄p̄ia forma. et tercio mō in agere. Et ita qz̄ scire z̄ ignorare sic dicuntur multis modis nō est incōueniens dē p̄hs aliqd̄ scire vno mō z̄ ignorare alio mō sed nō p̄t aliqd̄ sciri z̄ ignorari eodē mō quo scit sine incōuenienti.

Querit An possit aliq̄s sil opinari p̄ria s̄m materiā. **Solo** p̄. q̄ sic. z̄ h̄ dupl̄. vno^o cū icōuenienti. z̄ alio^o sine incōuenienti. **Querit** qñ aliq̄s opinat p̄traria s̄m materiā cū incōuenienti. **Solo** qñ opinat p̄traria p̄dicata eide inesse p̄ se z̄ s̄m p̄p̄ia formā. Sicut si aliq̄s opt̄ naret idem esse bonū z̄ malū. sic arguendo. hoc est bonum hoc est malū. et go bonum est malum

Querit Quā aliq̄s opinat p̄traria s̄m materiā sine incōuenienti. **Solo** qñ opinat p̄traria p̄dicata eide inesse. vniuz̄ p̄ se. et aliud p̄ accēs. Sicut si aliq̄s opinet aliqd̄ bonū esse bonū p̄ se z̄ malū p̄ acet̄ dens. hoc em̄ nō est incōueniēs. qz̄ licet talis opinet p̄traria. nō tñ opinat illa illo mō quo sunt p̄traria. sed alio z̄ alio modo

Tercius tractatus.

Quādo aut̄ p̄uertitur: p̄uertitur extremitates necesse z̄c.
H ij.

Reparationes

In hoc tercio tractatu docet Aresto. reducere alias spes argumentationis ad syllogismum. Et diuidit in tria capla. In quoz pmo ponit aliquas regulas illi reductioni deseruientes

Querit Quot regulas piaz ponit hic pbs. quibz docet argumentationes imperfectas reducere ad perfectas. Solo q lex prima est. q si extremitates alicuius syllogismi pueruntur inter se tunc necesse est mediu pueri cum ambabus extremitatibus et conuerso. Et ista regulam pbat pbs exemplariter in barbara et celarent

Secunda regula est q si quatuor termini sic se habeant q pmo et secundus ad inuicem puerantur. et sicut tertius et quartus. tunc si primus et tertius sic se habeant q de aliquo fit verificat alterum eorum et de nullo ambo tunc necesse est etiam secundum et quartum eodem modo se habere. Exponit. p. de istis quatuor terminis. In genitum. incorruptibile. genitum et corruptibile

Tercia regula q est puerla pposita est q si pmo terminus et secundus sic se habeant q de quolibet dicat alterum eorum et de nullo simul. tunc sicut tertius et quartus sic se habeant. tunc necesse est q si pmo et tertius puerantur q etiam secundus et quartus inter se puerantur. Exponit. est de istis quatuor terminis genitum i genitum. corruptibile et incorruptibile

Quarta regula est q si aliquo dicat de duobus vlt de nullis alijs. tunc si illa duo puerantur inter se necesse est etiam tertium pueri cum vtroque. Exponit. est. vt si rationale dicat de omni homine et de omni risibile. si tunc homo et risibile inter se pueruntur necesse est rationale pueri etiam cum vtroque.

Quinta regula e. q si aliquo duo pdicata dicat vlt de eodem subiecto. et vnu illorum puerat cum subiecto tunc reliquum dicat vlt de illo pdicato quod cum subiecto puertitur.

Sexta regula est q si sint duo opposita ex vna parte quoz vnu est eligendum et aliud fugiendum. et duo alia ex opposita parte quoz vnu est eligendum et aliud fugiendum. tunc si vnu eorum puerit cum altero sit magis eligendum q si esset puerit cum alio. vel q esset p se. tunc illud quod facit aliud maius est magis eligendum. Exempla gratia sunt inter quatuor pdicata velle agere p amorem et nolle agere p amorem. et agere p amorem et non agere p amorem. tunc si velle agere puerit cum non agere sit magis eligendum ab amico q non agere et non agere. patz q magis eligenda est bona voluntas sine actione q actio sine bona voluntate. Et etiam sequitur q diligere quod est velle bonum p amorem magis est eligendum q coitus. et q amor magis est finis dilectionis q coitus. Et co sequetur sequitur q coitus vel non est finis amoris amicitie. vel si est tunc est eius sicut gratia alterius in quantum seipsum aliquo est causa diligendi

Secundum capitulum.

Quoniam autem non solum dyalectici et demonstratiui syllogismi p pdictas

In secundo caplo ostendit pbs. quomodo inductio et exemplum debent reduci ad syllogismum. et agit etiam de deductioe et instantia.

Querit Quot sunt spes argumentationis i toto. Solo. quatuor. scz syllogismus. enthymema. inductio. et exemplum

Secūdi Priorum

Ar Argumentatio nō est genus. ḡ nō h̄z spēs. **Ans** pbat. qz est secun-
da intentio. **Solo**. genus accipit dupl̄r. **Uno** mō large p om̄i
eo qd est alio general̄. 2 sic argumentatio est gen^o ad ista q̄tuor tā notata.
Alio mō p natura p̄dicabili vniuoce de pl̄ibz sp̄e d̄n̄tibz. 2 sic nō ē gen^o
s̄ magis analogū. qz analogice d̄r de istis q̄tuor 2 fm̄ p̄us 2 posterius

Ar Inductio enēthymema 2 exemplū reducitur ad syllogismū. ḡ nō
sunt spēs a syllogismo distincte. **Solo**. neganda est p̄na. qz h̄z
et materialiter reducatur ille spēs ad syl̄m tanq̄ ad sp̄m p̄fectiorem. tñ
formaliter manet a syllogismo distincte.

Queris Quid est inductio. **Solo** p̄hi. Inductio est q̄ osten-
dit p̄mū de medio p̄ terciū. **Ex** p̄hi est vt si esse longez
uū ostendat de aiali non habente cholera p̄ hoc terciū qd est equus 2 mul^o
tunc est inductio sic arguendo. Equus est longeuus mulus est longeuus
et sic de alijs aialibz non habentibz coleram. ergo om̄e aial nō habens colerā
est longeuū.

Ar. Mediu nō p̄ intrare p̄clusionē. ergo male dicitur q̄ inductio
ostendit maiore extremitatē de medio p̄ minore. **Solo**. medi-
um nō accipit hic in definitōe inductiōis p̄ termino inferente. qz ille nō p̄
intrare p̄clusionē. sed accipit p̄ termino q̄ fm̄ ordinatam p̄dicatōem medi
at inter maiore extremitatē 2 minore.

Queris Quō docet p̄hs inductōem reducere ad syl̄m. **Solo**
vult q̄ singularia de h̄c sumi p̄ medio. 2 subiectū p̄ntis
p̄ minore extremitate. 2 p̄dicatū p̄ntis p̄ maiore. vt sic arguendo. Omne
quod est equus vel mulus t̄ijs est longeuū. sed omne nō habēs cholera
est equus vel mulus t̄ijs. ḡ oē nō habēs cholera est longeuū

Queris Quō ostēdit p̄hs istā reductōem esse bonā. **Solo** p̄
q̄ntam regulā sup̄ius positā vbi dicitū est q̄ si duo p̄dica-
ta dicantur de aliquo subiecto. 2 vni illorū p̄dicatorū p̄uertat cum illo subie-
cto. tūc reliquū dicit v̄r de illo qd̄ cum subiecto p̄uertit. qz ergo in inducti-
one p̄mū et mediū dicitur de terciō. 2 medium 2 terciū p̄uertitur. ergo ne-
cesse est p̄mū v̄lter dici de medio

Queris Quot d̄n̄as ponit p̄hs inter inductōem 2 syl̄m
Solo. tres. **Prima** est. qz inductio est syl̄us p̄mo 2 im-
mediate. hoc est p̄mōz p̄ncipioz. sed syl̄s est solum p̄p̄m̄is mediate. **Rō**
istius est. qz p̄ma p̄ncipia saltē alicui^o p̄ticularis scie p̄nt p̄ inductōem noti-
ficari. nō aut p̄ syl̄m. **Secūda** d̄n̄a est. qz inductio ostēdit p̄mū de medio p̄
vltimū. s̄ syl̄s ostēdit p̄mū de vltimo p̄ mediū. 2 ḡ opposito mō se h̄nt in
ductio quodāmō 2 syl̄s. **Tercia** d̄n̄a est. q̄ syl̄s est p̄ mediū qd̄ est p̄us 2
euidētius fm̄ naturā. s̄ inductio p̄ p̄us 2 notius quo ad nos

Queris Circa sc̄dam partē cap̄i. quot definitiōes exempli ponit
p̄hs. **Solo** duas. quarū p̄ma dat de exemplo fm̄ q̄ re-
ducit ad inductiōem 2 syl̄m. **Secūda** p̄o dat de exemplo in p̄ria forma

2 iij.

Inductio

Quo pot d̄n̄as sup̄
inductioz 2 syllogismū

Reparationes

Exemplum

Querit Quid est exemplū sūm q̄ reducit ad inductōem z syl̄lm̄ p̄ id qd̄ est sile terciō. quā definitōem p̄plet p̄hs dices. q̄ optz p̄mū etiā inesse terciō p̄ mediū. z p̄mū etiā inesse euidenti? sūi q̄s medio. **Exēplū** gr̄a. sic p̄mus termin⁹ malū. z medi⁹ p̄fines pugnare p̄tra p̄fines. terci⁹ aut̄ athēnienses pugnare cōtra thebanos. et sile terciō. thebanos pugnare contra phocenses. **Et** illis sic format̄ exemplū. thebanos pugnare p̄tra phocenses malū est. q̄ athēnienses pugnare p̄tra thebanos malū est. qz̄ ibi p̄mū ostendit̄ de terciō p̄ mediū sic syllogizando. **Des** p̄fines pugnare cōtra cōfines malū est. sed athēnienses pugnare p̄tra thebanos est p̄fines pugnare p̄tra p̄fines. q̄ hoc malū est. **Et** p̄mū ostendit̄ inesse medio p̄ sile terciō faciēdo inductōem imp̄fectā sic. thebanos pugnare p̄tra phocenses malū est. ergo oēs p̄fines pugnare p̄tra p̄fines malū est

Et vnde ad solū

Querit Quid reducit ex^m ad syl̄lm̄. **Solo.** sicut ex tā dicitis p̄z sic reducit. qz̄ p̄dicatū p̄ctōnis sumit̄ p̄ maiorē extremitate. z illud in q̄ sita p̄uenit̄ p̄ medio. z tūc maior p̄bat p̄ vnā inductōez imp̄fectā. z h̄ satis p̄z p̄siderāti p̄dcm̄ ex^m

Ar̄ In syl̄lo debent solū esse tres termini. s̄z in exēplo s̄z q̄tuor termini q̄ ex^m nō p̄t̄ reduci ad syl̄lm̄. **Minor** p̄z ex p̄us dicitis. **Solo.** h̄ argumētū p̄bat bñ q̄ ex^m nō reducit ad syl̄lm̄ tñ. s̄z reducit ad syl̄lm̄ z ad vnā inductōem imp̄fectā. z hoc p̄ter illū quartū terminū

Quia definitio

Querit Que est definitio alia q̄ dat̄ de exēplo in p̄pria forma **Solo.** ista. q̄ exēpluz est argumētario cui⁹ añs se h̄z ad p̄ns nō vt̄ ps ad totū neqz vt̄ totū ad p̄tem. sed vt̄ pars ad p̄ez qñ ambo sunt sub eodē cōi. **Et** illi definitōz p̄cordat̄ satis definitio boerij q̄ d̄r q̄ ex^m est qñ vnū p̄ticulare. p̄bat p̄ aliud p̄pter aliquā cōem s̄titudinē repr̄tā in ip̄s

Querit Quid differt exēplū ab inductōe **Solo.** p̄hs ponit duos d̄n̄as. **Prima** est. qz̄ inductio p̄cedit ex om̄ibz singularibz ad suū vlt̄. sed exēplū p̄cedit solū ab vno singulari ad aliud. **Secunda.** qz̄ inductio ostēdit̄ p̄mū de medio p̄ terciū. z ibi s̄st̄it. **Exēplū** aut̄ licet inq̄ritum reducit ad inductōem imp̄fectam ostendat̄ p̄mū de medio. tñ in q̄ritum reducit ad syllogiz̄mū vbi p̄pletur copulat̄ mediū extremo z concludit̄ p̄mū de terciō p̄ mediū

Quid e deductio

Querit Circa terciā p̄tē capli qd̄ est deductio **Solo.** deductio est syl̄ls cui⁹ maior est manifesta z minor dubia. minus tñ dubia p̄clusione. **Vel** deductio est qñ maior est p̄ se nota z minor p̄positio mediata sicut p̄clusto. ita tñ q̄ pauciora sunt media ad p̄bandū minor rem qz̄ p̄ctōnem. **Et** ex hoc eliciuntur duo modi deductōis quoz. **Primus** est qñ minor est dubia minus tñ dubia p̄clusione. **Exēplū** est vt̄ ois disciplina est docibilis. iusticia est disciplina. q̄ iusticia est docibilis. ibi maior est manifesta. s̄z q̄ ois disciplina est docibilis. i. acq̄sibilis p̄ stuz diū. sed minor est dubia. an s̄z iusticia sit disciplina loquēdo de iusticia generalit̄. est tñ minus dubia z magis credibilis p̄clusione

Secundi Prior

Secundus modus est quoniam maior est per se nota. et minor eget partibus
mediis ad ostendendum quod conclusio. Et huius exemplum est. **S**ome equale recte
linee per quadrari. **C**irculus est equalis recte linee. **E**t circulus per quadrari
sibi enim maior est per se nota. et minor non eget nisi uno medio ad probandum
sui scilicet isto quod linea curva que est quarta portio circuli sit equalis recte linee
que est quarta ipsius quadrati. sed conclusio ad minus requirit duo media.

Queritur Circa quartam partem capituli quod est instantia. **Solutio**
Instantia est pro propositio contraria. Et per contrariam intelligitur
tur hic contraria proprie dicta vel contradictoria.

Quid est Instantia

Queritur Quomodo differat instantia a propositione contra quam fit instantia.
Solutio sic. quod propositio contra quam fit instantia semper des-
bet esse veritas. Sed instantia potest esse veritas vel particularis.

Queritur Quot modis fit instantia contra verum propositum. **Solutio**
propositum per duobus modis quod aliquando instantia fit per contrariam unum
universalis propositionis quicquid vero per eius contradictoriam.

Queritur In quibus figuris habet fieri instantia. **Solutio** solum
in prima et in tertia. Et ratio illius est. quia in illis figuris
solum habet fieri instantia in quibus concluditur propositiones instantie que sunt
propositiones opposite propositum contra quam fit instantia. sed ille solum concluditur in pri-
ma et tertia figuris et non in secunda. **E**t minor probatur. quia in prima figura con-
cluditur veritas affirmativa et negativa. Et in tertia particularis affirmativa et
negativa. sed in secunda figura non concluditur nisi negativae. **E**xempli gratia.
Suppositio contra quam fit instantia sit universalis affirmativa ut omni con-
trario est eadem disciplina. et instamus per suam contrariam tunc fit syllogismus
instantie in prima figura sic arguendo. **N**ulloz oppositorum est ead-
dem disciplina. **D**ia contraria sunt opposita. **E**t nulloz contrarioz est eadem
disciplina. Et si instamus per suam contradictoriam tunc fit syllogismus in tertia
figura sic arguendo nullus notus et ignotus est eadem disciplina. sed notus et igno-
tus sunt contraria. **E**t aliquoz contrarioz non est eadem disciplina. Et eodem
modo contingit instare si suppositio contra quam fit instantia sit veritas negativa.
Et ponit philosophus adhuc duas rationes in textu quibus probatur quod instantia evidens
sola fit in prima et tertia figuris sed ambe ille rationes coincidunt cum ratione
tam posita.

Queritur An instantia etiam posset fieri per syllogismum ex hypo-
thesi. **Solutio** quod instantia proprie dicta non potest fieri per
solum ex hypothesis. sed bene instantia generaliter dicta. illa enim aliquando fit per syl-
logismum ad impossibile. quia per syllogismum ad impossibile aliquando interimitur
hypothesis per suam contradictoriam. Et ita dicit philosophus quod instantia generaliter
dicta potest multipliciter fieri scilicet per locum ab oppositis. per locum a sunt
li. per locum ab autoritate. et etiam potest fieri instantia generaliter dicta et
invidens per secundam figuram sicut quoniam veritas affirmativa instat per verum ne-
gativam que concluditur in secunda figura.

Queritur An deductio et instantia sint species argumentationis ab
alijs distincte. **Solutio** quod non quod nulla pars subiectiva

Reparationes

vel pars in modo distinguit a suo toto. sed deductio et instantia sunt partes subiective vel partes in modo ipsius syllogismi. quia sunt syllogismi dyastlectici. ergo non sunt species argumentationis distincte.

Capitulum tertium

Ichos autem et signum non est idem. Ichos quidem propositio est. In hoc tertio et ultimo capitulo determinat philosophus noster de Enthymemate

Quid est enthymema

Queritur. Quid est enthymema. **S**olutio pro. Enthymema est syllogismus ex ichonibus et signis.

Respondeo. Enthymema non est syllogismus. Illa definitio est falsa. Ans. probatur. quia est species argumentationis distincta. **S**olutio enthymema non est syllogismus simpliciter sed est syllogismus imperfectus. Et sic Boetius definit. **D**icitur Enthymema dicitur quod est syllogismus imperfectus. id est quod non omnibus ante positis inferri festinata conclusio. Et sic dicitur ab eo quod est in et thymema quod est mens quasi seruans unam propositionem in mente.

Respondeo. In enthymemate est tamen una propositio inferens. sed male dicitur quod est ex ichonibus et signis in pluri numero. **S**olutio. Quis in enthymemate sit tamen una propositio inferens secundum vocem tamen prout sunt due quia est adhuc una alia subiecta

*Quid est ichos
Signum*

Queritur. Quomodo dicitur ichos et signum. **S**olutio sic dicitur secundum Aristoteli. quia ichos est propositio probabilis. **S**ed signum est propositio demonstratiua necessaria vel probabilis.

Queritur. Quomodo probatur philosophus quod ichos sit propositio probabilis. **S**olutio. Quia illud quo mediante scilicet aliquid ut in pluribus sit factum esse vel non factum esse in preterito. aut esse vel non esse in presenti hoc est probabilis. sed ichos est huiusmodi. ergo est propositio probabilis.

Queritur. Quomodo probatur philosophus quod signum sit propositio demonstratiua necessaria vel probabilis. **S**olutio. Quia illud quo exiit in presenti inferri res esse vel quo factum in preterito sequitur rem in preterito factam esse vel quo posito in futuro sequitur rem futuram esse hoc est reuera vel probabilis. **S**ed signum est huiusmodi. ergo signum est propositio demonstratiua necessaria vel probabilis.

Respondeo. Omnis propositio demonstratiua est necessaria primo posteriorum. sed magis dicitur quod signum est propositio demonstratiua necessaria vel probabilis. **S**olutio. Quia demonstratiuum non accipitur hic proprie sicut accipitur primo posteriorum. sed accipitur committere ut demonstratiuum est idem quod ostensiuum siue hoc sit in necessariis siue in probabilibus.

Queritur. Quomodo habent se ichos et signum. **S**olutio. Sicut inferius et superius. ichos enim est inferius ad signum quia ichos vocatur tamen propositio probabilis. **S**ed signum in differenter propositio necessaria vel probabilis.

Queritur. Quomodo duplex est enthymema. **S**olutio. Triplex secundum quod triplex est signum. **Q**uoddam enim est signum conuertibile cum extremis. **A**liud est transcendens et superius ad extrema. **E**t aliud est inferius ad extrema. **E**xemplum de signo conuertibili ut habere lac in manibus

Secūdi priorum

lis est signū quodāō conuertibile cum eo quod est mulierē peperisse. **Ex**emplū de signo transcendentī. vt muliererem esse pallidam est signū transcendentē cum eo quod est eam peperisse. quia stat mulierem esse pallidam et tamen non peperisse

Querit Quotuplex est enthymema. **Solutio** triplex. qz qdādam fit in prima figura. quoddā in secunda. z quoddā in tertia. **Et** rō illius est quia tot modis fit enthymema quor modis variatur signū. sed triplex est signum. ergo etiam triplex est enthymema.

Querit Quotuplex est signū. **Solutio** triplex. quia quoddā est signum conuertibile cum extremis. **Et** ex tali signo fit enthymema in prima figura. **Exemplū** pbi est vt hec mulier habet lac in mānillis. ergo peperit. **Aliud** est signū transcendentē extrema seu superius. z ex tali fit enthymema in secunda figura. **Exemplū** est. vt hec mulier est pallida in facie. ergo peperit. **Tercio** aliud est signū qd est inferius ad extrema. **Et** ex tali fit enthymema in tertia figura. **Exemplū** vt iste ē studiosus ergo est sapiens. vel sic phiracus est studiosus. q̄ sapiens.

Querit quō differt enthymema a syllogismo. **Solutio** sic quia enthymema procedit ex vna p̄positione. z syllogismus ex duabus.

Querit Quomodo reducitur enthymema ad syllogismum.

Solutio per additōnem illius p̄positionis que deficit. Nam in enthymemate semper vna p̄positio tenetur in mente quando ergo illa exprimitur tunc fit perfectus syllogismus. **Exempli** gratia si sic arguatur phiracus est ambitiosus. ergo est literalis. ibi seruatur vniuersalis p̄positio maior in mente si ergo illa exprimitur sic arguendo. **Omnis** ambitiosus est literalis. phiracus est ambitiosus. ergo phiracus est literalis iam est bonus syllogism⁹ in p̄ma figura. z sic faciendū est in alijs figuris

Querit Que p̄positio deficit in enthymemate quā oportet addere ad hoc vt fiat syllogismus verum maior vel minor

Solutio aliquando maior z aliquando minor. **Sed** tunc querit per qd scitur hoc an deficiat maior vel minor. **Solutio** hoc potest faciliter sic sciri. quia in enthymemate semper sunt tres termini scz duo qui ingrediunt conclusionē. z vnus qui nō ingredit̄ cōclusionē qui est mediū in enthymemate. **Si** ergo ille terminus qui non ingreditur cōclusionē sumatur cum subiecto conclusionis in p̄positione que subintelligitur tunc deficit minor quia subiectum conclusionis est minor extremitas. sed si sumitur cum p̄dicato conclusionis tunc deficit maior. quia p̄dicatum conclusionis est maior extremitas.

Querit Quō cōpat p̄hus enthymemata diuersarum figurarū ad inuicem. **Solutio** quia syllogismus factus ex enthymemate prime figure est perfectus et insolubilis. id est non solutus a forma syllogistica. **Et** ratio est quia talis syllogismus procedit ex vna vniuersali p̄positione que habet vim inferendi conclusionem si verus est. **Syllogismus** autem factus ex enthymemate tertiae figure est solubilis non habens veram formam syllogismi quibus verus sit. **Et** rō est qd talis

Enthymema dicitur ad syllogismum

Reparationes

Syllogism⁹ pcedit ex puris picularib⁹. Nec etiā sic ad rem. qz nō cludit vnā extremitatē de alia necario. Sz syllogismus factus ex enthymemate secūda figure semp est solubilis. qz semp est imperfectus carens debita forma syllogistica siue assumat vltis ppō siue nō. Et rō illius est qz talis syllogismus semp est affirmatiuus. sed ex puris affirmatiuus in secūda figura non sic syllogismus. z ergo nō sequit formaliter. **Q**uis mulier que peperit ē pallida. z hec est pallida. Sz hec peperit. Sz cōmittit fallacia pntis.

Querit⁹ Quō differūt signa ex quib⁹ sunt enthymemata **S**olo pbi q sic differūt. qz signū ex quo fit enthymema in p^{ri}ma figura vocat⁹ pdigiū. **S**ed signū ex quo fit enthymema in secūda figura vel in tertia vocat⁹ signū sed non pdigiū. prodigiū enim dicit⁹ hic quasi pdigitis ostensum.

Querit⁹ Quō pbat⁹ q signū p^{ri}me figure vocat⁹ pdigiū sed nō signum aliaz figuraz. **S**olutio p^{ri}mū pbat⁹ sic. qz illud vocatur pdigiū a philosophis qd facit scire. sed signū p^{ri}me figure facit scire ergo minor pbat⁹. quia signū p^{ri}me figure est verū mediū s^{ed} m rōnes z naturam mediū qz est mediū cōiunctōne z positōne simul. **S**ecūdū patet sic qd signū aliaz figuraz hoc nō habet uerā rōnez mediū qz nō ponit directe in ter extrema sed est vel superius vel inferius ad extrema.

Querit⁹ Quō docet pbs inuenire signū qd possit esse mediū in enthymemate. **S**olutio p^{ri}mō p^{ri}mittit aliquas suppositiōnes. scdo ponit aliqua documenta. z tercio docet applicare signa inuenta ad syllogismū.

Querit⁹ Quot suppositiōnes p^{ri}mittit pbs. **S**olutio duas. **P**rima est q duplex sunt passiōes scz naturales et non naturales. Passiōes naturales dicūtur. quecūqz transmutant aiām et corpus simul z relinquunt aliquod signū in corpe sicut verecūdia rufiborem z timor pallorem. **S**ed passiōes non naturales dicuntur que non transmutant corpus nec relinquūt signū aliquod in corpe sicut sunt habitus anime vt scientie z virtutes.

Secūda suppositiō q quelibet passio naturalis s^{ed} m totā suā spēm habz vnū aliqd signū sibi correspondens in corpe.

Querit⁹ Quot documēta ponit pbs ad inueniendū signa passio num naturalium. **S**olutio q duo. **P**rimū est si est aliqua passio naturalis que pueniat oibus indiuiduis alicui⁹ Determinare speciei tūc necesse est q in tota illa specie sit aliqd signū naturale illius passiōis. **S**i ergo velimus scire hoc signū z nō poterimus vtr hoc cognoscesse ex indiuiduis illius speciei tūc debemus respicere ad indiuidua alterius speciei quib⁹ etiā puenit illa passio licet nō vtr. **E**xpli grā fortitudo siue animositās ē passio naturalis in oibus leomb⁹. **S**i ergo ignozem⁹ signum illius passiōis z nō possumus hoc cognoscere ex indiuiduis leonis debemus videre in hoibus vel in alijs animalibus qd sit signū fortitudinis in eis et inuenimus q habere magnas sumitates seu latas scapulas est signum fortitudinis in hoibus. **E**rgo hoc idem erit etiā signū fortitudinis in

Secūdi Priorū

leone. **¶** Alter **¶** Secūdū documentū est qd si sit aliqd subiectum qd ha-
bet duas pprias passiones z duo signa sed dubius sit qd illoꝝ signoz sit des-
terminata signum huius passionis z nō alterius. tūc debemus respicere ad
alia subiecta seu spēs quibz ille passiones insunt separatim. qz illud qd est si-
gnū illius passionis in alio subiecto hoc idem erit etiā signū in isto subiecto
¶ Exmpli gratia in leone sunt fortitudo z liberalitas. **¶** In leone etiā sunt ista
duo signa scz habere magnas scapulas z habere latam frontem. **¶** Si ḡ veli-
mus scire qd illoꝝ signoz sit signū fortitudinis z qd liberalitatis debemꝰ vi-
dere in alijs in quibz ille passiones reperiūtur separatim. vt in hominibus.
¶ Aliqui em̄ hoies inueniūtur qui habent latas scapulas z sunt fortes sz nō
sunt liberales. ex opposito inueniuntur aliqui qui nō habent latas scapulas
nec sunt fortes. sed habent latam frontē z sunt liberales. **¶** Et ḡ pcludimus
qd habere latas scapulas est signū fortitudinis in leone. et habere latā fron-
tem signū liberalitatis z nō fortitudinis

¶ Querit Quōdo docet p̄bus iam ista signa sic inuenta applicare ad
syllogismū. **¶** Solo. dicit qd in prima figura quelibz passio na-
turalis p̄cludi de suo subiecto si signū inuentū quod est mediū p̄uertitur
cum maiore extremitate z excēdat minorem. **¶** Exmpli gratia. vt habe-
re magnas scapulas z esse fortem p̄uertitur. sed habere magnas scapulas
excēdit leonem. **¶** Et ergo sic syllogisat in prima figura. omne animal habēs
magnas scapulas est forte. sed leo est animal habēs magnas scapulas. ergo est
fortis. **¶** Et in tercia figura potest p̄cludi ppria passio de suo subiecto si simi-
liter sumat signum p̄uertibile cum maiore extremitate z transcendens mi-
norē. vt bene sequitur. omne animal habens latas scapulas est forte. quod dam
animal habens latas scapulas est leo. ergo leo est fortis

¶ Querit Quod est correlatiuz quod sequitur ex dictis. **¶** Solo
qd generaliter passio z signum habent se p̄uertibiliter. sz
non passio z subiectū. **¶** Et rō p̄mi est. quia si passio et signū non haberent se
p̄uertibiliter. tunc sequeretur qd vnus p̄mūnis passionis nō esset vnicum
p̄mane signū. quod est p̄ra secūdam suppositionem superius positā. **¶** Ra-
tio secūdi est. qz aliqua passio naturalis potest bene reperiri in diuersis sub-
iectis specie distinctis. sicut fortitudo reperitur in homine z leone. **¶** Et tan-
tū de libris p̄oz analectoz reparatiue sit dictum

Correlatiuz

¶ Finiūtur reparaciones secūdi
priorū **Aristotelis:**

¶ Sequūtur reparaciones
primi posteriorū.

Reparationes

Irra iniciū libri

posteriorum analeticorum **A**ristotelis
Querit pmo. quid est subiectum
istius libri? **S**olo. syllogismus demon-
stratiuus. **E**t rō ill' est. qz illud est sub-
iectū cui ueniūt pditiones subiecti ar-
tributōis. sed ille ueniūt syllo demon-
stratiuo in ista scia. q̄ est subiectū. **S**ed
nor pz. qz est quid p̄missimū pmo no-
tum nō transcendēs metas rē. **E**t illud
est subiectū cui p̄nt demonstrari inesse. p̄

prie passiones p̄ p̄ria z vera p̄ncipia in illa scia. sed syllogismus demonstratiuus
est h̄mōi. ergo. **S**ed nor pz. qz esse generatiuum scientie est vna p̄ria passio
syllogismi demonstratiui que sic demonstrat sibi inesse. **Q**uicqd̄ p̄cedit ex p̄-
mis ueris z immediatis poribz notioribz causalibz p̄ctōnis est generatiuum sci-
entie. sed syllogismus demonstratiuus est h̄mōi. ergo est generatiuum scie.

Hic omnis scia habet p̄ demonstratōem. sed de syllo demonstratiuo nō
p̄t haberi scia p̄ demonstratōem. q̄ de eo nō p̄t esse scia tanq̄ de
subiecto. **S**ed nor pz. qz si sic tunc esset p̄cessus in infinitū. **S**olo. qz de
syllo demonstratiuo in vli accepto habet scia p̄ demonstratōem p̄cularem
et in illa p̄culari demonstratōe est status. **E**t q̄ nō est p̄cessus in infinitū

Hic dē nō p̄t esse subiectū z instrumentū alicui' artis. s̄ syllogismus demon-
stratiuus est instrumentū quo acq̄rit scia hui' libri. q̄ nō p̄t esse sub-
iectū. **S**olo ut p̄us qz syllogismus demonstratiuus in p̄missi acceptus est h̄ sub-
iectū. sed acceptus in particulari sic est instrumentū quo acq̄rit ista scien-
tia. z sic nō est inueniēs idem esse subiectū z instrumentū.

Querit Quare iste liber sequitur libz p̄oz? **S**olo. qz p̄tractū se-
quitur intractū. s̄ in libro p̄oz determinatū est de syllo
simpliciter dicto z intracto. hic p̄o determinat de syllo demonstratiuo q̄ est cō-
tractus. qz p̄trahit ad materiā n̄cariā. q̄ iste liber sequitur illi.

Querit Vtrū scia istius libri sit resolutoria vel inuentiua? **S**olo
est resolutoria. **E**t rō illius est. qz docet resolvere syllogismos
demonstratiuum in sua p̄ncipia que sunt p̄ncipia p̄ntis

Querit Quō intitulat iste liber? **S**olo sic. **I**ncipit liber posteri-
orū analeticorū **A**risto. i. de posteriori resolutione. qz sicut
in libro p̄oz determinat de resolutione p̄ori syllogismi. scilicet in p̄ncipia p̄ntis. **I**ta
hic determinat de resolutione posteriori syllogismi que est in p̄ncipia p̄ntis. **E**t illa
resolutio vocat̄ posterior quia p̄supponit priorem sicut id a quo non cons-
uerit subsistendi p̄sequencia

Querit Quō diuidit iste liber. **S**olo. p̄ma sui diuisione diuis-
dit in duos libros partiales. **I**n quoz p̄mo determinat
de demonstratōe p̄ntis ad sua p̄ncipia ex quibz sciz z qualibz h̄z p̄struit. **I**n

Demostro

Primi Posterior

secundo de de inuentioe mediij demōstratiui ⁊ de q̄stionibz vere scilibz.
Primus liber subdividit in nouē tractatus. In quoz p̄mo determinat de
sylo demōstratiuo q̄stum ad eius subam. Et h̄z tria capla. In quoz pri
mo agit p̄hs de quibz dā p̄dirōibz generalibz ad demonstratiōem requis
tis. In secūdo ostendit qd est demōstratio. Et in tercio remouet quosdaz
errores. Primū caplm̄ p̄inet tres p̄tes. In p̄ma ostendit nēcitātē sylli de
mōstratiui. In secūda agit de p̄cognitionibz. Et in tercia remouet vnum
errorem. Primo ḡ ponit p̄hs hanc p̄pōnem

Omnis doctrina et omnis disciplina intellectiua ex pre
existenti sit cognitiōe.

Querit Quare p̄hs in exordio istius libri ponit istā p̄pōnem
Solo. p̄ter platonē. q̄ dixit q̄ scie non acq̄rent in nob̄
de nouo p̄ demōstratiōem. sed essent nob̄is oēs p̄create a deo ita q̄ scire nō
strū ⁊ addiscere nihil esset nisi p̄teritoꝝ reminisci Et ḡ Aresto. volēs illum
errore platonis refellere ostendit modū quo scie in nob̄is de nouo generā
tur. Et d̄t q̄ ois doctrina ⁊ ois disciplina rē.

Querit Quor modis p̄t ista p̄pō exponi. Solo. duobz modis
Ino mō sic. Ois doctrina ⁊ ois disciplina intellectiua
sit ex p̄existenti cognitiōe sensitiuā. Et huic expōni p̄cordat hoc qd d̄t p̄hs
tercio de aia q̄ nihil est in intellectu q̄n p̄us fuerit in sensu. Alio^o sic. omis
doctrina ⁊ ois disciplina intellectiua p̄lonis sit ex p̄existenti cognitiōe p̄mis
sarū. Et ista secūda expō ē verior. vt d̄t alb. ⁊ magis p̄formis intēōis p̄hs

Ar Illa p̄pō est nugatoria. ḡ nō est vera. Aūs p̄ba. qz doctrina ⁊ dis
ciplina vident esse vnū ⁊ idē Solo. q̄ licz sunt materialiter vnuz
et idē. differūt tū rōne. qz doctrina d̄t inq̄strum p̄cedit ab ore doctozis. ⁊ di
ciplina inq̄strum recipit ab intellectu discipuli. Vel vt d̄t Alterrus doctri
na d̄t fm̄ q̄ emanat ex p̄ncipijs ⁊ disciplina fm̄ est in p̄lone p̄ medium et
p̄ncipia suscepra.

Ar Intellectus noster in p̄ncipio sue creatōis est sicut tabula rasa in
qua nihil est depictū. ḡ nō ois eius cognitiō est ex aliqua cognitiōe
p̄existenti ⁊ p̄ua Solo. q̄ intellectus noster h̄z b̄n̄ aliquū p̄mo cognitiōe
nōne. ita q̄ nulla cognitiō intellectiua illā p̄cesserit in eo. s̄z tū p̄cessit cognitiō
aliqua sensitiuā. qz vt dictū fuit nihil est in intellectu q̄n p̄us fuerit in sensu

Contra. cognitiō sensitiuā nō p̄supponit aliquā aliam cognitiōem
ergo nec cognitiō intellectiua d̄z p̄supponere cognitiōem sensitiuā. Solo.
q̄ nō est tale. Et rō est qz sensibile. hoc est a parte rei p̄portionari sensui. ⁊ ḡ
p̄t statim cognosci nullo alio p̄supposito. sed intelligibile non est a parte rei
p̄portionari intellectui. s̄z op̄z ip̄m p̄us a singularibz ⁊ p̄banasmatibz ab
strahi. ergo cognitiō intellectiua aliaz cognitiōem. scz sensitiuā p̄supponit
nō aut sensitiuā Et per hoc soluit etiā argumentū quo arguit. si omis do
ctrina ⁊ omis disciplina fieret ex p̄existenti cognitiōe. tunc ess̄ p̄cellus in
infinitum. hoc em̄ nō sequit. qz est status in cognitiōe sensitiuā

Reparatiões

Querit Quō probat pbs illam pōnem in textu. **Solo** in dūctūe pmo in mathematicis. **Secō** in dyalecticis. **Et** tercio in rethoricis

In mathematicis sic. qz mathematice scie qhnt certissimū modum de mōstrandi sūt p hūc modū. z non solū mathematice scie. sed z ynagūcūz aliaz artū sūt in nobis p hunc modū

In dyalecticis sic. qz dyalectica vnt i dūctōe z syllo. s. z tā i inductionē q̄ in syllo pcedit ex p̄sistenti cognitōe. **S**imoz pars. qz in syllogismo pcedit ex p̄sistenti cognitione alicuius v̄lis p̄missis. **Et** in inductione pcedit ex p̄sistenti cognitione singularium.

In rethoricis sic. qz rethorice scie p̄suadet aut p̄ exēpla qd̄ est inductione aut p̄ enthymema qd̄ est vere syllogismus

Hic Exēplū z enthymema sūt spēs argumētatiōis distincte ab inductione z syllo. **S** male d̄r q̄ exēplū est inductione. z enthymema vere syllo. **S**olo. hoc dicitū p̄bi nō d̄z sic intelligi quasi exēplū sit essēntialiter inductione. sed q̄ exēplū tantū valet apud rethorem sicut inductione apud dyalecticū. qz multa exēpla faciūt inductionē si ad datur z sic de singulis. vel z sic de alijs **Et** simili modo d̄bet dici de enthymemate. **N**ō em̄ vult pbs q̄ enthymema sit vere eēntialiter syllo. sed q̄ valeat tantū apud rethorem q̄ntum syllo. et **S** dicit text⁹. **A**ut p̄ enthymemata qd̄ vere est syllogismus. qz rethor. pcedit p̄suadendo s̄m enthymemata. qd̄ sup̄ p̄suadere vt d̄r. **A**lterius est vere syllo. qz duo enthymemata in quoz vno desicit maior z in alio minor faciūt vnū verū syllogismū nullo alio addito **Et** iste videt̄ sensus textus s̄m expōnem d̄ni. **A**lteri. **A**lij enī dicit̄ q̄ textus h̄z. aut p̄ enthymemata qd̄ est vere syllo. qz etiā vnū enthymema est vere syllo q̄ntum ad subam terminoz. **A**lij etiā sūt q̄ dicit̄ q̄ text⁹ nō d̄z habere vere. sed fere. i. quasi. qz enthymema est q̄si syllo. i. syllo imp̄fect⁹ z d̄m̄ nutus. sed quōcūqz dicat̄ p̄t semp̄ litera saluari

De p̄cognitiōibz p̄ncipioz z de p̄cognitis

Querit Quid est p̄cognitiō. **S**olo. p̄cognitiō vt hic accipit̄ est p̄uia intellectualis notitia eozum que in genere desmonstrationem ingrediūtur.

Querit Quot sūt p̄cognitiōes. **S**olo. due. scz qz est z quid est p̄cognitiō qz est d̄z illa qua p̄cognoscit̄ esse rei. **S**ed p̄cognitiō qd̄ est qua p̄cognoscit̄ definitiō rei

Hic Sūt plures p̄cognitiōes q̄ due. ergo. **A**ns probat̄. qz p̄cognitiō est p̄cogniti p̄cognitiō. sed sūt plura p̄cognita. vt statim dicit̄ ergo. **S**olo. q̄ p̄cognitiōes possunt distingui dupl̄. **U**no modo ex pars te illoz de quibz habent̄. et sic sūt tres s̄m q̄ tria sūt p̄cognita. **A**lio mō ex p̄e eoz que de illis in generali p̄cognoscūtur. z sic sūt solū due. quia solū duo sūt que de p̄cognitis in generali p̄cognoscūtur. scilicet quia est et quid est

p̄cognitiō

p̄cognitiōes sūt due

Quia ē
quid ē

Primi Posteriorum

Ar Quia est 2 quid est sunt questiones. q̄ non sunt precognitiones. An̄s patet ex secūdo huius. p̄na pbat. qz idem nō potest esse certus et incertus. sed precognitō ē certa 7 questio dubia. **Solutio** q̄ aliter sūt q̄ questiones 7 aliter p̄cognitōnes qz sunt q̄stiones incertū p̄ ea quērim⁹ de ip̄s veris scilibz. Sed dicitur p̄cognitōnes incertū p̄cognoscitur de his que demonstratōnem ingrediunt. Vel dōm est q̄ in se sunt questiones sed in ordine ad q̄stionē p̄pter qd̄ ad quā finaliter ordinant sunt precognitōnes

Ar q̄ sūt p̄cognita. **Sō** q̄ tria scz **Subiectū** de quo fit demonstratio. **Passio** q̄ demonstrat subiectōnem. **Dignitas** p̄ quā fit demonstratio.

Ar Sunt plura p̄cognita q̄ tria. q̄. An̄s pbat. qz mediū demonstratōnis oportet p̄cognoscere ante demonstratōnem 7 tñ nō enumerat hīc. **Solutio** q̄ mediū cōprehendit hīc sub dignitate. qz dignitas vocat̄ maxima applicans p̄tē mediū vel vocat̄ mediū s̄m q̄ vnitū ē extremis.

Ar Arguit. Omne p̄cognitū debet esse principiū. sed passio non est p̄ncipiū. q̄ non potest esse precognitū. 7 sic non sunt tria p̄cognita. **Minor** p̄batur. quia passio est p̄ncipiata a subiecto. **Solutio** q̄ licet p̄tia passio sit p̄ncipiata respectu subiecti est tñ p̄ncipiū respectu totius demonstratōnis

Querit Quid p̄cognoscit de dignitate. **Solutio** de dignitate p̄cognoscit quia est. id est quia vera est. **Exemplū** p̄batur est vt de ista dignitate de quolibet affirmatio vel negatio de nullo vero sit oportet p̄cognoscere qz est. quia si negaret nō posset ostensue per aliq̄ alia probari.

De dignitate

Ar De dignitate debet etiam p̄cognosci quid est. ergo non quia est. tñ. An̄s pbat̄ quia si dignitas debeat cognosci oportet scire qd̄ per terminos dignitatis significatur. **Solutio** licet dignitas non possit cognosci nisi p̄cognoscatur quid per terminos eius significetur tamē tale quid est non p̄cognoscitur de ea formaliter incertum dignitas est sed solum ex consequenti. Et ratio illius est quia quid est est idem qd̄ definitio. Sed s̄m p̄b̄m septimo metaphysice cōplexorū non est definitio cum ergo dignitas sit complexa sequitur q̄ eius vt sic non potest esse definitio nec quid est.

Querit Quid p̄cognoscitur de passione. **Solutio** de passione p̄cognoscitur quid est. id est quid per nomen passionis significatur. **Exemplū** p̄b̄ est vt de ista passione que est triangulus esse oportet p̄cognoscere quid est hoc quod per nomē trianguli significat̄.

De passione

Ar Quid est presupponit si est si ergo de passione p̄cognoscitur quid est. ergo etiam si est. **Solutio** q̄ est duplex quid est scz quid nominis et quid rei. Jam licet quid rei presupponit si est non tamen quid nominis. quia ergo quid est quod p̄cognoscitur de passione est solum quid nominis. ergo etc.

Ar Huius male exemplificat hīc de triangulo. ergo. An̄s pbat qz triangulus est subiectum istius passionis que est habere tres angulos

Reparationes

quales duobus rectis. **S**olo triāgulus accipitur dupliciter. Uno modo substantiue et sic bene est subiectum vt probat argumentū. Alio modo adiectiue et sic est propria passio figure sic em figura vocat triangula.

De subiecto

Querit Quid precognoscitur de subiecto. **S**olutio de subiecto precognoscitur quia est et quid est quia est. id est quia esse habet in rerum natura. Et quid est duplex scz quid nominis et quid rei. Et exemplū pbi est de vnitare que est subiectū in arithmetis de qua multa ibi probant scz q sic indiuisibilis et non habeat positōnem in continuo et multa talia

Arguit quia est precognoscitur de dignitate. ergo non debet precognosci de subiecto. **S**equentia pbatū diuersa precognita debent habere diuersas precognitōnes. **S**olutio q non est idem quia est passionis et subiecti. quia de passione precognoscitur quia est. id est quia vera est sed de subiecto precognoscitur quia est. id est quia esse habet in rerum natura.

De precognitione conclusionū

Querit Quotuplices sunt conclusiones. **S**olutio q duplex quia quedam sunt vles. et quedā pliculares. **C**onclusio vles dicit in qua p̄ria passio predicat de suo p̄rio et p se subiecto signo vlt distributo. vt euz dicit ois triangulus hz tres angulos equales duobus rectis. Sed cōclusio parricularis dicit in qua p̄ria passio p̄dicat de aliq̄ inferiore sui subiecti vt eū dicit iste triangulus in semicirculo descriptus hz tres angulos equales duobus rectis.

*Duplices sūt conclusiōes
autē q̄da sūt vles
et q̄dam parriculares*

Querit Quāter cognoscitur conclusiones vles et pliculares. **S**olo conclusiones vles cognoscuntur demonstratiue in suis p̄ncipijs p que pcluditur et in quoz potentia formali et actiua p̄tinet quare etiā talis cognitio vocat cognitio in potentia et in vlt. Sed conclusioes pliculares q accipiunt sub vltibus cognoscuntur sicut cū vltibus in quibus inducitur et nō cognoscuntur p mediū demonstratiuū. **E**xemplū grā hec vles conclusio ois triangulus habet tres angulos equales duobus rectis cognoscit in suis p̄ncipijs et quibz demonstratiue pcludit. **S**z hec plicularis conclusio scz q iste triāgulus in semicirculo descriptus habet tres angulos equales duobus rectis cognoscitur simul in illa vlt conclusioe sub qua subsumit hoc modo. **O**is triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. sed iste triāgulus in semicirculo descriptus est triāgulus. ergo habet tres angulos equales duobus rectis.

Querit Que est rō q cōclusio plicularis nō cognoscit p mediū demonstratiuū. **S**olutio qz vltimū nō cognoscit per mediū demonstratiuū. sed particulare vel singulare est vltimū. **C**onclusio parricularis vel singularis non potest sciri per mediū demonstratiuū. **M**aior patet quia p mediū demonstratiuū scitur p̄ria passio de suo p̄rio et per se subiecto scz clarū est q vltimū seu singulare non est p̄rio et p se subiectum passionis. et ergo particulare vel singulare non cognoscit p mediū demonstratiuū sed solū modo iam dicto. **E**t ista videt esse sententia **A**retho.

Primi posteriorū

fin dñm alterū que inconueniē. tamen z alij cōiter aliter exponunt sez dē precognitōne pmissa z p intellectu illius.

Querit An premisse cognoscant ante conclusionē. **Sol**utio q̄ sic sed differenter. quia maior cognoscit ante cōclusionem natura et tempore simul. sed maior z minor cognoscuntur ante conclusionem natura s; non tempore. **Rō** p̄imi est quia maior est causa potentialis conclusionis sed causa potentialis pcedit suū effectū nedū natus ra sed tempore. ergo maior precognoscitur ante conclusionem natura z tēpore. **Et** ergo videmus q̄ cognita maiore potest adhuc ignorari cōclusio. **Sed** nō secūdi est qz maior z minor sūt causa actualis z sufficiens ipi? cōclusionis sed posita cā actuali z sufficienti simul tpe ponit cōclusio. q̄ cognita maiore z minore sūt tpe cognoscit cōclusio

Ar Contra primū maior ppositio p̄inet minore z cōclusionem. ergo cognita maiore simul tpe cognoscit etiā cōclusio. **Sol**utio licet maiore cōtineat minore virtute nō tamē actu. z ergo nō oportet q̄ cognita maiore simul tempore cognoscit cōclusio.

Ar Arguit p̄ra secūdiū cognita maiore z minore p̄t cōclusio nō inferri. q̄ videt qz nō sciat sūt tpe p̄clo. **Sol**utio licet possit cōclusio nō inferri fin vocem positam maiore z minore tamē necessario inferri p̄ intellectu qz cōsentiens maiori z etiā minori necēario etiā sūt tpe apud se assentit cōclusioni q̄uis forte vocaliter eam nō exprimat.

Querit An cōclusio sciat anteq̄ sit ostensa p̄ demonstratōne v̄t syl legitimū. **Sol**utio p̄bi q̄ aliquo mō sciat. z aliquo mō nō. **Scit** in v̄t z in potentia. sed nō scit in p̄culari z in p̄pria forma.

Querit Quō pbat hoc p̄his. **Sol**utio pbat sic qz si def oppositū sez q̄ cōclusio anteq̄ sit ostēsa p̄ demonstratōne nō a liquo mō sciat z aliquo mō ignorat tūc sed q̄r aliq̄d istoz incōuenientū sez q̄ vel nihil cōtingit nos addiscere sicut posuit **Ar**clitus q̄ negavit scire v̄t q̄ n̄m addiscere nō esset nisi q̄dā reminisci v̄t voluit plato. **Et** ista fuit **Den**nonis ambiguitas quā posuit plato in libro q̄ intitulat mennonis ep̄ q̄ libzū illū ad eū tanq̄ ad discipulū scripserat

Querit quō pbat hoc plato q̄ n̄m addiscere nō esset nisi q̄dā reminisci. **Sol**o hoc mō. qz si aliq̄s addiscit aliq̄d **Ar** q̄ p̄us nouit illud vel nō. **S**i nouit p̄us tūc habet p̄positū sez q̄ solū oblit? fuit illius z tā res ministrat. **S**i nō nouit p̄us tūc q̄n tā occurrit memorie sue nō cognoscerit illud qz hoc q̄d q̄s nunq̄ p̄us vidit v̄t nouit si iam sibi occurrat nō p̄t coḡnoscere sicut dicit **Aug**? **Ex**emplū de seruo fugitiuo quē si q̄rat dñs et p̄ris us nullo mō nouit si eū casu inuenerit ita q̄ occurrat sibi in via non sciet eū inuenisse nec noscet eum.

Querit Que fuit illa cauillatio z falsa solō p̄ quā quidam volebant euadere illam dubitatōem z dictum platonis.

Solutio q̄rebant p̄mo ab aliq̄ m̄te aliquā conclusionē demonstratiuā istā sez v̄stem. **O**mnis dualitas est par. **A**n sez sciret illā q̄ ois dualitas est par. **Et** dicente illo q̄ sic quia eam scit per istam demonstratiōem.

Caullatio

Reparatiões

Omne illud quod potest diuidi in duo equalia est par sed omnis dualitas est huiusmodi. ergo omnis dualitas est par. Tunc afferbant aliquam particularem dualitatem forte lapidum quā in manu vel in sinu absconderant de qua rñs nesciuit virū esse vel nō esse. Et arguebant contra euz ista dualitas quā ego habeo in manu mea ē dualitas et nō sciuit ea cē parē qz nō sciuit ea esse. q̄ nō sciuit ex illa demonstratōe p̄us facta q̄ ois dualitas esset par. Ista aut obiectionem conabant soluere et dicebant q̄ ille rñs sic interrogatus nō sciuit ex illa demonstratōe omnē dualitatem esse parrem simpliciter. sed tñ omnē dualitatem quā sciuit esse dualitatem. sed q̄ istam dualitatem in manu absconditam nō sciuit esse dualitatem. ergo nō nouit etiam q̄ ipsa esset par. Et per cōsequens sequit q̄ contingit aliquid de nouo ad discere qd̄ est contra dictū et opinionem platonis.

Reprobat
soluatiōem

Querit Quō reprobat p̄s illam solutiōem eoz. **Solutio** dicit q̄ solutio illa nō valet. Et rō est. quia illud vere scit aliquis cui? demonstratōnem accipit. sed talis rñs non accipit demonstratōnem de dualitate quā scit esse dualitatem sed de omni dualitate simpliciter. et ergo ex tali demonstratōne scit vtr̄ de oī dualitate q̄ sit par et nō solum de illa dualitate quā sciuit esse parrem. Et hoc confirmat p̄s tali rōe. **Conclusio** demonstratōnis debet cū suis p̄missis conuenire in terminis. sed in p̄missis illius demonstratōnis non ponit dualitas cum illa restrictiōne quā tu sciuit sed ponitur simpliciter et vtr̄. **Etiam** in conclusiōe debet sumi simpliciter et sine illa restrictiōne. quia etiam al̄s conclusiō non esset vtr̄ et de omni sed solum particularis qd̄ est cōtra naturam vniuersalis demonstratiōnis.

Solutio
dubitatiōis

Querit Que est tunc vera solutio illius dubitatiōis. **Solutio** vera solutio **Aresto** est q̄ illud qd̄ quis addiscit nō prescit simpliciter. sicut voluit plato sed aliquo modo scit et aliquo modo ignorat scit em̄ in vtr̄ et cōfuse et ignorat in particulari et in p̄pria forma vt prius dictum fuit. et hoc non est inconueniens. Sed in cōueniens esset si al̄s quis eodem modo diceret aliquid prescire et cum hoc ignorare.

Ar̄ Videt q̄ hoc qd̄ quis addiscit prius sciuerit simpliciter. **Opinio** platonis est vera. **Ans** pbatur qz si non prius sciisset tunc qñ iā discendo occurrit intellectui intellectus nō cognosceret sicut patet ex exemplo de seruo fugitiuo prius posito. **Solutio** hoc argumentū procederet si hoc q̄ aliquis addiscit nullo modo presciret iam dictū ē q̄ hoc quod aliquis addiscit aliquo mō prescit scz in vtr̄ et in confuso. et ergo qñ in particulari et in p̄pria forma iam occurrit intellectui statim intellectus ip̄m cognoscit. Et ille de seruo fugitiuo non valet qz ibi supponit q̄ seruus nullo modo prius fuerit a domino cognitus.

Ar̄ Boetius dicit in tercio de consolatu p̄philosophico Si platonis multa verum personat quod quisqz discit imemor recordatur. **Solutio** Boetius non loquitur ibi asserendo sed recitando sicut patet satis ex verbis suis.

Primi Posteriorum

Capitulum secundum de definitione scire

Scire autem arbitramur unumquodque simpliciter et non 2c.
In secundo capitulo philosophus determinat de veritate scire et demonstrationis
Et dividit in quatuor partes. In prima definit scire. In secunda definit demon-
strationem. In tertia determinat de proprie immediata. Et in quarta comparat scire
re premissarum ad scire conclusionis.

Querit Quare philosophus definit hic scire. **Solutio** quia scire est finis
ipius demonstrationis. et ingreditur definitionem demon-
strationis. cum ergo ea que sunt ad finem non possunt perfecte cognosci nisi ex ratione fi-
nis. igitur ponit philosophus hic definitionem scire ante definitionem demonstrationis

Querit Quomodo definit scire. **Solutio** sic definit ab Aristotele. **Sci-**
re autem arbitramur unumquodque simpliciter et non sophisticum modo
quod est scire secundum accidens cum causam arbitramur cognoscere propter quam res est
et quomodo illius est causa et non est contingere hoc aliter se habere.

Definitio scire.

Querit quomodo probat philosophus illam definitionem. **Solutio** a signo quia tam
scientes quam non scientes opinantes tamen se scire tunc dicunt se scire quam causam rei co-
gnoscunt propter quam res est. igitur scire hoc modo est bene definitum.

Querit Quod est correlativum quod infert philosophus ex ista definitione.
Solutio quod illud cuius simpliciter est scia est necessarium
et impossibile aliter se habere. Si autem est aliquis alius modus sciendi de illo
postea dicemus.

Querit quare philosophus definit hic scire in concreto et non scientiam in ab-
stracto. **Solutio** quia ratio est. quia scire fecit sciam ut est in agere. sed scia fecit
eam potest esse in habitu et in potentia. cum ergo hic principaliter consideret scire
conclusionis quod est scire in agere et effectus demonstrationis ideo definitur in
concreto per modum actus et non in abstracto per modum habitus vel entis.

Querit Quot modis dicitur scire secundum linconientem. **Solutio** quod
duo modis. **Primo** modo commiter potest esse apprehensio et
liber veritatis cognoscibilis et sic contingit ad utrumlibet etiam dicitur sciri
Secundo modo proprie potest esse apprehensio veritatis eorum que sunt semper
vel frequenter. et sic necessaria est contingit ut pluribus dicitur sciri
Tercio modo magis proprie potest esse apprehensio veritatis illius quod est ne-
cessarium non curando utrum cognitio eius acquiratur per demonstratio-
nem siue non et hoc modo tam principia quam conclusiones sciuntur.

*Primo dicitur quod modo
secundo in concreto*

Quarto modo dicitur scire propriissime potest esse apprehensio alicuius necessa-
rii quod solum per demonstrationem cognoscitur. Et sic accipitur scire secundum quod hic
definitur quam dicitur scire est rem per causam cognoscere propter quam res est et cetera

Querit Quot condiciones requiruntur ad hoc scire quarto mo-
do dictum. **Solutio** quod quatuor que etiam tanguntur in pre-
dicta definitione. **Prima** est quod scire propriissime dicitur debet esse per causam
et non per effectum. et illa conditio tangit per hoc quod dicitur scire est rem per cau-
sam cognoscere. **Secunda** est quod debet esse per causam primam et non per cau-
sam remotam. Et illa tangitur cum dicitur propter quam res est. **Tercia** est

Reparationes

q̄ debet esse p̄ causam p̄uerrit̄ ilē z illa innuit p̄ hoc qd̄ addit̄. z q̄m̄ illius z causa. Et quarta ē q̄ debet esse p̄ causam necessariā z nō p̄tingentē z illa in n̄uitur. per hoc qd̄ dicit̄. Et impossibile est hoc aliter se habere.

Ar̄ De deo habem⁹ sciam z de substantijs separatis z tñ nō p̄ cām q̄ de deo nō h̄z cām z s̄be separe q̄uis forte habeat cām illa tñ ē nobis ignota. ḡ p̄ma p̄ditio ē falsa. **Solo** q̄ licz de deo z de substantijs separatis habeam⁹ bñ sciam qz est tñ nō possum⁹ h̄re sciam p̄pter qd̄ de q̄ h̄ loq̄mur.

Ar̄ De rebz naturalibz ē vera scia z possibile ē illas res aliter se h̄re qz sunt p̄tingentes z variabiles. ḡ quarta p̄ditio ē falsa. **Solo** q̄ res naturales p̄nt dupliciter cōsiderari. Uno⁹ i p̄riculari z sic p̄tingit eas aliter se h̄re s; hoc mō de eis nō ē scia. Alio⁹ in vlt̄ z in cōi z sic sūt necessar̄ie z imutabiles z hoc modo de eis est vera scia per cōparōnem ad suas causas z p̄incipia.

De definitionibus demonstrationis

Querit̄ Quor sunt definitiones demonstrōnis. **Solutio** q̄ due q̄ sic differūt qz p̄ma ē formalis explicās esse forma le demonstrōnis. Et secūda materialis ostendens ex quibz z qualibz habet demonstratio materialiter constituit.

p̄ma **Querit̄** que est p̄ma definitio demonstrōnis. **Solo** q̄ demonstratio est syllogism⁹ apodixicon. id est syllogism⁹ faciens scire. ubi enim syllogismus ponit loco generis. z faciens scire loco differentie.

Ar̄ Dis bona definitio debet dari p̄ priora definito. sed scire non est prius demonstratōne. ḡ ista p̄ma definitio nō ē bona. minor patet qz scire est demonstratōnis effectus. **Solo** scire cōsiderat̄ dupliciter. Uno mō vt est in executōne. z sic ē effectus z non ingredit̄ definitōem ipius demonstratōnis. Alio mō vt est in intentōe ipius demonstratōnis vel demonstrantis. z sic ē cā finalis demonstratōis z hoc mō ponit̄ in eius definitōe.

Ar̄ Doctor facit scire. ḡ nō demonstratio. **Solo** doctor facit scire effectiue p̄ncipaliter sed demonstratio facit scire instrumentaliter

Secūda **Querit̄** Que est secūda definitio demonstratōnis. **Solo** q̄ ista demonstratio est q̄ p̄cedit̄ ex p̄mis veris z immediatis notiozibz p̄rioribz causisqz p̄clusionis. Et ista definitio sequit̄ ex prima et concludit̄ tanq̄ conclusio ex ea.

Definitio q̄ est ex veris **Querit̄** Quō p̄bat p̄hs q̄ demonstratio debet esse ex veris. **Solutio** sic quia demonstratio facit scire. sed qd̄ nō ē non p̄tingit scire. quia non ens nō scitur cū ḡ falsum sit nō ens scitur q̄ falsum non potest sciri z per consequens demonstratio debet esse ex veris. **Minorē** licz q̄ nō ens nō contingit scire. illā p̄bat p̄hs exemplariter q̄a diametros esse symetros. i. diametrū esse cōmensurabilem coste quadra t̄ est non ens. z ergo non potest sciri.

Ar̄ Non ens p̄t sciri. ḡ non oportet demonstratōem p̄cedere ex veris. **Quis** p̄bat. qz de rosa in hyeme habet scia z tñ nō est. **Solo** licet rosa aliq̄n nō sit in actuali existentia. est tñ semp̄ in ex̄stia apritudinali i sua

Primi posteriorū

radice. et hoc modo de ea est scientia.

Ar. Verū p̄t sciri ex falsis. q̄ nō oportet demonstratōem p̄cedere ex veris. An̄s. p̄bat. qz verū p̄t syllogisari ex falsis secūdo prior. **Sol.** licet verū possit aliquo mō occasionaliter et p̄ accēs syllogisari ex falsis tū non potest demonstrari.

Querit̄. Quō p̄bat p̄hs q̄ demonstratio debet esse ex primis et immediatis. **Sol.** qz ex illis d̄z p̄cedere demonstratio sine quibz nō p̄tingit scire simpliciter sed sine primis et immediatis nō p̄tingit scire simpliciter. q̄ demonstratio d̄z esse ex primis et immediatis. minor p̄z qz qd̄ scit nō p̄ p̄ma et immediata hoc nō scitur simpliciter et p̄ indēstrabilia s̄z p̄ accēs et sub cōditōne tū s̄z si illa p̄ q̄ scit̄ sunt. p̄bata p̄ alia priora.

Demonstratio debet esse ex primis et immediatis

Querit̄. Quomodo p̄bat p̄hs q̄ demonstratio debet p̄cedere ex prioribus et notioribus. **Sol.** tali ratione. Quicqd̄ p̄cedit ex causis hoc p̄cedit ex prioribus et notioribus. sed demonstratio p̄cedit ex causis. ergo p̄cedit etiam ex prioribus et notioribus. Maiorēz p̄bat quia oportet causas esse priorēz et notiorēz. Minorēz etiam p̄bat quia demonstratio facit scire. Sed tunc vere scimus cum causas rei cognoscimus. ergo demonstratio p̄cedit ex causis.

Demonstratio p̄cedit ex prioribus et notioribus

Ar. Primo dictum est q̄ demonstratio p̄cedit ex primis. ergo sup̄sue et negatōe additur postea q̄ debet esse ex prioribus. p̄sequētia tenet. quia superlatius p̄supponit suūz cōpatiū. si ergo est ex primis satis intelligitur q̄ etiā sit ex prioribus. **Solutio** q̄ ille particule ex primis et ex prioribus referuntur ad diuersa. et ergo non ponitur ibi negatōis. Prīmū etiā dicitur per abnegatōnem anterioris quia s̄z demonstratō debet esse ex talibus que non habent ante se alia per que possint demonstrari. Sed prius dicitur per respectum ad posterius s̄z ad conclusionem. Et sic etiā debet dici de illis particulis prioribus et notioribus q̄ referunt ad diuersa. quia prioribus dicit per cōpationem ad rem et ad conclusionem demonstratōis. sed notioribus dicit per cōpationem ad ipm̄ cognoscentē seu demonstrantem.

Querit̄. Quot modis dicitur aliqua priora et notiora. **Solutio** duobus modis. Uno modo quo ad nos. Et alio modo quo ad naturam et simpliciter. priora et notiora quo ad nos dicitur q̄ sunt sensui. prima sicut sunt singularia. Sed priora et notiora quo ad naturam et simpliciter dicitur que sunt a sensu remotiora sicut sunt vltia.

Duobus modis aliquid dicitur priora et notiora

Ar. P̄hs dicit p̄tio physicōz q̄ vltia et cōfusa magis sunt nobis notiora. ergo male dicit̄ hic oppositū s̄z q̄ singularia sunt nobis magis nota. **Solutio** est duplex noticia s̄z confusa et determinata. Jam vltia sūt nobis tene notiora noticia confusa sed non noticia determinata.

Querit̄. Quare p̄hs nō addit illam particulam ex primis in definitione demonstratōis cum alijs particulis. **Solutio** p̄bi in textu q̄ illa particula satis intelligitur q̄ dicitur ex primis quia primū principium et p̄m̄ sunt idem.

Reparationes

Querit quare non fuit addita illa particula ex necessarijs // **S**olo q illa etiã satis innuit p hoc q dicit ex primis veris z immediatis qz prima vera z immediata sunt necessaria.

De ppositione immediata

Querit Quid est ppo immediata // **S**olutio ppo immediata e qua no est altera prior neqz notior. Et talis ppo dr pbus est principii demonstratõnis. Et qz in illa definitõne ppo nis imediate ponitur ppositio. ideo pbs etiã definit hic ppo nem

Querit quid est ppositio // **S**olo ppositio est enunciatõnis altera pars vnum de vno enuncians.

Respondeo Si ppo esset enunciatõnis altera pars tunc vel esset subiectũ vel pdicatũ sed nulluz illoz potest dici. q minor patet qz tunc esset vlnomen vel verbũ // **S**olutio q enuciatio habet duplices partes scz integrales que sunt subiectũ z pdicatũ z subiectiuas que sũt species sue tã dicit qz ppositio nõ est altera pars integralis enunciatõnis sed subiectiua nec debet etiã altera ibi capi relatiue sed indefinite vt valet tm sicut aliqua.

Querit quomodo diuidit hic ppositio // **S**olutio diuidit in dyalecticam et demonstratiuam.

Querit Quid e ppo dyalectica // **S**olo ppo dyalectica e q accipit ambas ptes pdictõis. Et rõ e qz dyalecticõ pcedit ex pbabilibus sed vtracqz pars cõtradictõis potest esse pbabilis. z ergo ppositio dyalectica sumit ambas partes cõtradictõis non simul sed vnã vel altam.

Querit Quid est ppo demonstratiua // **S**olutio ppo demonstratiua est que determinate sumit alteram partem cõtradictõis que vera est.

Respondeo ppositio dyalectica etiã sumit alterã pte ptradictõis. q per h male definit ppo demonstratiua. An s pz qz ppo dyalectica ponit in syllogismo. sed ibi nõ pte poni vtracqz ps ptradictõis. // **S**olo q differenter ppo demonstratiua sumit alterã pte ptradictõis z dyalectica qz ppo demonstratiua sumit alterã pte determinate scz que vera e. S; ppo dyalectica facit hoc indeterminate scz hæc vel illã.

Querit Quid e enuciatio. Solo enuciatio est q accipit qualiter pte pdictõis scz affirmatiuã vlnegatiuã vlem vel pteculare. z istã definitõem enuciatõis ponit hic. qz supius enuciatio posita fuit i definitõne ppo nis tãqz qdã supius z magis cõe ad ppoem Et qã in ista definitõne enuciatõis ponit pdictio iõ etiã definit ptradictõnem

Querit qd e ptradictio // **S**olutio Cõtradictio e oppositio cuius fin se nõ e dare mediũ. Et rõ illius definitõnis est qz de qualiter dicit alterũ cõtradictoriorũ de nullo vero simul.

Respondeo Illa definitio puenit p rjs immediatis. q nõ e bona. An s pbat qz inter p rja imediata etiã nõ e dare mediũ. Solo p rja imediata excludũtur ab ista definitõne p illã p rculã fm se qz lz inter p rja imediata nõ sit dars mediũ hoc tm nõ puenit eis fm se sed rõne ptradictõis.

Primi posteriorū

¶ Inter maxime distantia debet esse mediū sed extrema contradicō nis maxime distant. ergo **¶** Solo inter maxime distantia localit distantia z pprie dicta debet esse mediū. sed inter extrema contradicō nis non est distantia localis vel proprie dicta. sed est distantia formalis z metaphorica que vocatur repugnantia extremorum affirmatōnis scz z negatōnis.

Queritur Quid est affirmatio z qd negatio. **¶** Solo affirmatio est ps contradicōis q̄ aliqd de aliquo affirmat. z negatio est ps contradicōis q̄ aliqd ab aliq̄ negat.

Dignitatē. vñ dignitas ē pp̄o in demōstrabil quā necesse est h̄re quēlibet docēdū. z vocat alio nomine maxima

¶ Querit quō diu
dit p̄ncipiū immediatū
Solutio diuidit in

Positōes. positio em̄ ē pp̄o idemōstrabil quā nō ē necesse habere quēlibz docēdū. **¶** Et diuidit p̄r in

Suppōem. Et definit sic. **Suppō** ē q̄ accipit quālibz p̄re contradicōis z fecat esse vel nō esse.

Definitōes. z definit sic. est positio q̄ non fecat esse vel non esse. vñ definitio est positio dicit p̄hus sed non est suppositio.

Definitio nō est esse vel nō esse

Queritur Quō p̄bat p̄hus q̄ definitio sit positio. **¶** Solutio hoc p̄bat. qz arithmeticus ponit vnitatem esse indiuisibilem s̄m q̄ritatem z nō demonstrat. sed vnitatem esse indiuisibilem s̄m q̄ritatem est definitio vnitatis. s̄ definitio est positio.

Queritur Quō p̄bat p̄hus q̄ definitio nō sit suppositio. **¶** Solutio hoc sic p̄bat. qz definitio dicit quid est aliquid z suppositio dicit aliquid esse sed illa nō sunt idem. ergo etiam definitio et suppositio nō sunt idem. **¶** Dicoz p̄bat exemplariter. qz nō est idem qd est vnitatis z vnitatem esse. definitio ergo z suppositio differunt p̄ hoc q̄ suppositio dicit esse vel nō esse definitio vero nō.

¶ Definitio etiā dicit esse. ergo p̄ hoc nō differt a supposito. **¶** S̄ p̄bat p̄ aristotele p̄mo topicor. vbi dicit q̄ definitio est oratio indicans esse rei. **¶** Solutio duplex est esse. scz esse qd diciturū z tale esse bñ dicit definitio. Aliud est esse propositionale quod consistit in p̄pōne p̄dicati cum subiecto vel diuisione p̄dicati a subiecto z tale cē nō dicit definitio. sicut vult p̄hus in proposito.

Contra Definitio dicit esse propositionale. ergo illa solutio est falsa. **¶** S̄ p̄bat qz definitio est positio immediata

K i

Reparationes

sicut p[ro]p[ri]e diuisione p[ro]p[ri]etatis immediate p[ro]p[ri]e posita s[ed] p[ro]p[ri]e imediata d[icitur] et
vel n[on] esse. **Solutio** q[ui] p[ro]p[ri]us n[on] posuit hic diuisione p[ro]p[ri]etatis immediate
sed immediati p[ro]p[ri]etatis. sed immediatarum p[ro]p[ri]etatum potest dici n[on] solū p[ro]p[ri]e
positio sed etiam definitio. vel potest dici q[ui] definitio potest accipi duplici
ter. vno m[od]o s[ecundu]m se et sic n[on] est p[ro]p[ri]etatis. **Alio** m[od]o cum inclusione sui definitio
et sic est aliquo m[od]o p[ro]p[ri]e inquantū de eo enūciatur.

De cōp[ar]atione scire p[ro]p[ri]etatis ad scire cōclusionis.

Queritur **U**trū p[ro]p[ri]etatis demonstratio magis sciatur cō-
clusionem. **Solutio** p[ro]p[ri]e q[ui] sic. vñ d[icitur] q[ui] n[on] solum
op[er]e p[ro]p[ri]e cognoscere p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]etatis aut omnia aut q[ui]dam sed op[er]e ea magis
cognoscere q[ui] cōclusionem.

Queritur **Q**uare d[icitur] p[ro]p[ri]e ibi aut o[mn]ia aut q[ui]dam. **Solutio** q[ui]
duplicata sunt p[ro]p[ri]etatis quedā sunt q[ui] indigent p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]etatis et illa n[on] op[er]e magis sciri cōclusionem. **Alia** sunt q[ui] n[on] egent p[ro]p[ri]etatis et
illa oportet magis sciri cōclusionem.

Ad p[ro]p[ri]etatis demonstratio n[on] sciunt. s[ed] n[on] magis sciunt cōclusionem.
Ad p[ro]p[ri]etatis p[ro]p[ri]etatis q[ui] p[ro]p[ri]etatis inrelligunt. et p[ro]p[ri]a tenet q[ui] p[ro]p[ri]etatis p[ro]p[ri]etatis
ponit suū p[ro]p[ri]etatis. **Solutio** s[ed] p[ro]p[ri]etatis n[on] sciunt accipiendo scire quar-
to m[od]o et p[ro]p[ri]etatis sciunt t[er]m[in] accipiendo scire tertio m[od]o sup[er]ius posito.

Contra **O** r[ati]o seq[ue]r[et] q[ui] hic fieret p[ro]p[ri]etatis in equocis q[ui] est
aliud et aliud scire p[ro]p[ri]etatis et cōclusionis. **Solutio**
et s[ed] sit aliud et aliud scire in speciali. tamē p[ro]p[ri]etatis in vno m[od]o t[er]m[in] q[ui] est
apprehensio veritatis alicuius q[ui] est necessariū et hoc sufficit.

Queritur **Q**uō p[ro]p[ri]etatis p[ro]p[ri]etatis q[ui] p[ro]p[ri]etatis magis sciuntur conclusio
ne. **Solutio** duab[us] r[ati]onib[us]. **Prima** est q[ui] conclusio
scitatur p[ro]p[ri]etatis p[ro]p[ri]etatis. ergo p[ro]p[ri]etatis magis sciunt. **Sequentia** p[ro]p[ri]etatis. q[ui] p[ro]p[ri]etatis
p[ro]p[ri]etatis quod vñ quodq[ue] tale et illud magis. **Sicut** si amamus filiū p[ro]p[ri]etatis
patrem tunc patrem magis amamus.

Queritur **I**n quibus causis habet illa p[ro]p[ri]etatis veritatem p[ro]p[ri]etatis quod
vñ quodq[ue] tale. **Solutio** alberti q[ui] h[ic] maxime ver-
ritatem in causis vñ quocis p[ro]p[ri]etatis se agentib[us] efficientib[us] et finalib[us].

Ad **H**omo est ebrius p[ro]p[ri]etatis vinum et t[er]m[in] n[on] seq[ue]r[et] ergo vinum ē ma-
gis ebrium. ergo videt q[ui] illa p[ro]p[ri]etatis n[on] sit vera. **Solutio** q[ui] ibi n[on]
arguit penes causam p[ro]p[ri]etatis sed p[ro]p[ri]etatis accidens. q[ui] vinum n[on] est p[ro]p[ri]etatis causa ebrie-
tatis sed p[ro]p[ri]etatis accidens inquantum est euaporatiū. vñ d[icitur] albertus. **Unde**
aliqui assignant hic bñ q[ui]nc[un]q[ue] p[ro]p[ri]etatis ad hoc q[ui] argumentū s[ecundu]m istam p[ro]p[ri]etatis
positōem vel regulā teneat. **Prima** est q[ui] arguat in p[ro]p[ri]etatis accidentib[us]
bus et ergo n[on] seq[ue]r[et] filius est homo p[ro]p[ri]etatis patre. ergo pater est magis hō
Secūda q[ui] p[ro]p[ri]etatis p[ro]p[ri]etatis possit suscipere magis et minus. et ergo etiā n[on] seq[ue]r[et] fil-
lius est risibilis p[ro]p[ri]etatis patre. ergo pater est magis risibilis. **Tertia** q[ui] argu-
atur in causis vñ quocis. et ergo n[on] seq[ue]r[et] hec inferiora sunt calida p[ro]p[ri]etatis lo

Primi posteriorum

ferri ergo sol est magis calidus. **¶** Quarta q' arguat in causis p se 2 nō p accidens. Et ergo nō sequitur. hōi. o est ebrius ppter vinum. ergo vinū est magis ebrius. **¶** Quinta est q' arguatur etiā in cau' a rotalibz 2 ergo nō sequitur. lapis est calidus ppter igne. ergo ignis est magis calidus. qz ignis nō est tota causa caliditatis lapidis sed etiam spissitudo 2 pstantia prius et densitas lapidis est concausa caliditatis.

Queritur Que est scda ratio qua pbat pbs q' pncipia magis sciunt. **¶** Conclusio. **¶** Solutio scda ratio stat in hoc illō magis scitur quod scitur p se q' illud quod scitur per aliud. s; pncipia sciuntur per se 2 conclusio per aliud. qz conclusio scitur per pncipia ergo pncipia magis sciuntur

Scda ratio

¶ Conclusio potest aliunde sciri q' per pncipia. ergo non opz pncipia ptere esse magis scita. **¶** R'us patz. qz conclusio potest sciri p sententiam sicut q' sol eclipsatur videmus p visum. **¶** Solutio pbi q' si conclusio debet sciri p demonstratōem tunc opz pncipia esse magis scita. s; si conclusio scitur aliquo alio mō q' p demonstratōem tunc nō opz pncipia magis sciri. Sicut si quis videret solem eclipsari nō essz necesse magis scire pncipia 2 causas illius eclipsis.

Queritur Quod est correlarium qd infert pbs ex dictis conclusio 2 magis eis credere. sed opz q' eis etiam nihil sit creditibilis 2 q' oppositis pncipioz in falsitate nihil sit notius. **¶** Et ratio illius est. qz si alius quis sciens aliquid demonstratue discrederet aliquo modo pncipij vel dubicaret de oppositis pncipioz. ille vel nō sciret vel sciret ignotum per ignotum quod est impossibile.

Correlarius

¶ Tertium capitulum. de duobz erroribz.

¶ Quibusdam qdam igif ppter id quod optet pncipia scire. In hoc capitulo excludit duos errores q' sumperūt ortū ex dictis.

Queritur Quis fuit primus error. **¶** Solutio. primus error fuit eracliti qui dixit q' nihil posset sciri simpliciter. **¶** Queritur Quod fuit fundamentum istius erroris. **¶** Solutio. fundamentum istius erroris fuit. quia si aliquid sciretur hoc sciretur per aliqua pncipia ptecognita 2 illa nō scirentur nisi per alia prius cognita 2 illa iterum nisi per alia 2 sic in infinitum. Sed impossibile est infinitum ptransire. ergo nihil contingit simpliciter scire. 2 si dicatur q' est status in aliis quibus pncipijs. tunc sequitur q' illa pncipia erunt ignota. Quia si essent nota vel essent nota per priora vel per posteriora non per priora qz illa pncipia nō haberent priora nec p posteriora. quia p posteriora nō contingit aliquid vere scire.

Primus error.

Queritur Quō excludit pbs istum p mū erroze. **¶** Solutio. remouet eius fundamentum. fundebat enim

R ij

Reparationes

in hoc qd omne qd scitur scitur p demonstratōem. Et hoc intermit arefco
teles. z dicit qd nō omne quod scitur scitur p demonstratōem. sed aliqua sciū
tur p seip̄a sicut p̄ncipia que sunt penitus indemonstrabilia.

Queritur Quō pbat phus qd p̄ncipia sunt indemonstrabi
lia. // **Solutio** sic. qz demōstratio p̄cedit ex p̄ori
bus sed aliqua sunt p̄ncipia p̄ma z summa que nō habent aliqua p̄ora qz
sunt imediata. Et illa sunt indemonstrabilia. z p̄ n̄s illoz nō est scia. z ad
dit phus qd nō solum illoz p̄ncipioz nō est scia sed ip̄a etiam sunt ois scie
p̄ncipium z causa z statim cognoscunt cognitis terminis.

Sed et ubi

Queritur Quis fuit scds error. // **Solutio** scds error fuit
empedoclis qd dixit qd oim esset scia p̄ demōstratōem. scz tam p̄ncipioz qz p̄clusiois.

Queritur Quod fuit fundamentū istius erroris. // **Solutio**
fundamentū istius erroris fuit. qz dicebat isti
q̄ omne qd scit scit p̄ demōstratōem. z qd p̄tingeret circulariter demonstra
ter ergo oim est scia per demōstratōem

Queritur Quō remouet phus istum errorem. // **Solutio**
dicit qd eius fundamentum est falsum. falsuz
em est qd p̄tingat circulariter demonstrare

Queritur Quō pbat hoc phus qd nō p̄tingit circulariter
demōstrare. // **Solutio** tribz ratioibz. // **Prima**
est. Impossibile est qd idē sit seip̄o plus z not⁹. h̄ hoc p̄tingeret si posset cir
culariter demōstrare. Et sequitur qd nō p̄tingit circulariter demōstrare. // **Secunda**
pbat. qz in syllogismo circulari idem est p̄ncipiū z p̄clusio. h̄ p̄ncipium est
notius z p̄clusio ignotior. z ergo idē esset notius z ignotius. // **Secunda ratio**
est. Si p̄tingeret circulariter demōstrare tunc idē demōstraret p̄ seip̄m
et nihil aliud esset demōstrare qz dicere. hoc est hoc. h̄ hoc est impossibi
le. ergo illd ex quo sequitur. **Sequela** pbat exemplariter in istis litteris a b c
Si em̄ sic arguat. si a est. b est. si b est. c est. z ulterius sic sic est. b est. z si b est
a est sequitur de p̄mo ad vltimū qd si a est. a est. z ibi manifeste idē demōstra
tur p̄ seip̄m. qz quicqd est p̄ncipiū p̄ncipiū est etiam p̄ncipium p̄ncipiari.
// **Tertia ratio** est si possibile esset circulariter demōstrare hoc solū fieret
in terminis p̄uertibilibz z sic sequeret aliud inq̄ueniens scz qd aliquid possit
demōstrari ex vno qd est impossibile. qz ex vno termino vel vna p̄positōne
nihil sequitur syllogistice vt patuit p̄mo p̄oz. **Sequela** tñ pbat qz vni cō
uertibilū sequitur ad aliud. Etia dicit phus qd nō omnia sunt p̄uertibilia z et
go nō oim esset scia per demōstratōnem circulearem quod tamen isti de
secundo errore dicebant.

Ad phus dicit scdo p̄ozum qd contingit circulariter syllogizare ergo
etiam contingit circulariter demōstrare. p̄sequētia probatur qd
simili. // **Solutio** non est simile. quia plus requiritur ad demōstratōem
qz ad syllogismum. ad demōstratōnem enim requiritur qd p̄missa de qd

Proxi posteriorū

bent esse priores & notiores simpliciter conclusionē sed hoc nō requiritur ad syllogismum & ergo potest bene circulariter syllogizari sed non contingit circulariter demonstrare.

¶ Sic effectus demonstratur per causam ita contingit causam demonstrari per effectum. ergo potest circulariter demonstrari. **¶** Solutio q̄ tunc nō est circularis simpliciter sed solū s̄m q̄d. qz est in diuersis generibz cognitionū & etiā i diuersis generibz demonstrationū. qz effectus demonstrat p̄ eā demonstrationē p̄pter q̄d & a priori sed cā e contra demonstratur per effectum demonstrationē qz & a posteriori.

Secundus tractatus

¶ Quoniā aut impossibile est aliter se habere cuius est sciētia simpliciter & qm̄ necessarium.

¶ In secundo tractatu phus determinat de p̄ditōnibus specialibus p̄ncipiorum demonstrationis.

Queritur Quae sunt conditiones speciales principiorum demonstrationis. **¶** Solutio q̄ tres scz de omni perse. & s̄m q̄ ipsam. & s̄m hoc iste tractatus etiā diuidit in tria capitula

Queritur Quō habent se ille tres conditiones. **¶** Solutio habent se ex additōne. quia posterior temp̄t̄r includit priorem & aliquid ei superaddit. vnde vbicunqz est per se ibi est de omni & vbicunqz est s̄m q̄ ipsam. ibi est de omni & per se & non e conuerso de omni enim dicit necessitatem. per se necessariam inherētiā & s̄m q̄ s̄m conuertibilitatem.

¶ De de omni.

Queritur Quid est de omni. **¶** Solutio sic definit ab aristotele. de omni q̄dem hoc dico q̄d vtriqz est. nō in quodā quidem sic. in quodam aut nō sic. neqz aliquando quidem sic. alij quando vero nō sic. vt de omni hoīe aīal & in omni linea punctum

Queritur Quorūplex vniuersalitas requiritur ad de omni. **¶** Solutio q̄ duplex scz vniuersalitas suppositōrum. & vniuersalitas tempōrum. Et hoc p̄bat phus a signo. qz nos ferimus instantiā p̄ra aliquā p̄ōnem. In qua dicit de omni p̄ hoc q̄ p̄dicatum nō inest subiecto p̄ quolibet supposito vel p̄ qualibet dīā t̄p̄is. & s̄m q̄ q̄ ad de omni requiritur illa duplex vniuersalitas scz suppositōrum & t̄p̄m

¶ Ista p̄positio est de omni luna eclipsatur & tamē p̄dicatum non conuenit subiecto p̄ omni differentia tempōris ergo. q̄ sic de omni pars q̄ est scibilis. **¶** Solutio ista p̄positio p̄rie nō est de omni nec scibilis luna eclipsatur. qz est contingens. Sed ista est de omni. luna est eclipsabilis & illa est scibilis & necessaria & p̄dicatum conuenit subiecto pro quibus

Reparationes

liber differentia temporis.

Queritur Quare de omni definitur hic negative potius quam affirmatiue. **Solutio.** Ratio illius est. quia quedam sunt propositiones de omni in quibus non est actualis inuentione suppositorum sub subiecto. Sicut in ista omnis solucet z similibus. Et in talibus non esset verum dicere affirmatiue de omni est quod vtrique est in omni. sed tamen verum est dicere negative quod non est in quodam quodam sic z in quodam quidem non sic. Et ergo potius definitur negative quam affirmatiue.

Queritur Quare plus non definit de nullo sicut de omni. **Solutio** ratio illius est. quia de nullo solum reperitur in propositionibus negatiuis. sed ex negatiuis propositionibus non potest constitui demonstratio potissima. vlt potest dici quod de nullo facti licet cognoscitur ex definitione de omni. z ergo non fuit necesse ipsum definire

Queritur Quomodo differt de omni posteriori. **Solutio** differt ab eo tribus differentiis que superius posite sunt in secundo capitulo primi tractatus primi partium ibi videantur.

¶ Secundum capitulum. de modis preteritis.

¶ Per se autem sunt quecumque sunt in eo quod quod est vt triangulo. **¶** In isto capitulo determinat plus de secunda conditione principiorum demonstrationis que est preteritis. Et diuiditur in duas partes. In prima ponit modos preteritis. z in secunda ostendit quomodo demonstrator vtitur illis.

¶ Quatuor sunt modi per se

Queritur Quot sunt modi per se. **Solutio** quatuor. **¶** Et ratio est secundum albertum. quia omnis modus per se vel est circa hoc quod est. aut circa hoc quod inest. aut circa causam propter quam inest. Si primum sic est tertius modus. Si secundum hoc est dupliciter. quia vel dar esse ei cui inest. z sic est primus modus. vel egre dicitur ab essentia eius cui inest. z sic est secundus modus. Si tertium scilicet dicit causam propter quam inest tunc est quartus modus.

Queritur Quomodo differunt modi per se. **Solutio.** quia primi duo sunt modi dicendi. tertius est modus essendi z quartus est modus causandi. z ergo per se analogice dicitur de quatuor modis.

¶ Primus modus **Queritur** Quis est primus modus per se. **Solutio.** primus modus est quando predicarum est de definitione subiecti. **¶** Exemplum plus est vt triangulo per se inest linea z linee per se inest punctus. quia substantia ipsorum ex his est id est substantia trianguli est ex linea z substantia linee est ex punctis.

Primi posteriorū

¶ Querit q̄ sunt
p̄p̄es q̄ p̄munit̄
ponunt̄ in isto p̄mo
mō dicēdi p̄ se. So^o

Primo oēs ille p̄p̄es in q̄b; p̄s definitōis p̄dicat̄
atur de suo definito.

Secūdo oēs ille i q̄b; tota definitō p̄dicat̄ d̄ definitō

Tertio oēs ille in q̄b; p̄dicat̄ ē aliqd̄ essential̄
inclusuz in eo qd̄ includit̄ in subiecto. vt homo ē
ens. sortes est animal

Quarto oēs ille p̄p̄es in q̄b; idē p̄dicat̄ de seip̄o
vt homo est homo.

Quinto oēs ille in q̄b; inferi⁹ p̄dicat̄ indirecte de
suo superiore.

Sexto oēs ille p̄p̄es in q̄b; cā p̄dicat̄ de suo esse
ctu etiam reducuntur ad istum modum.

¶ Ar In ista p̄p̄one vacuū est locus nō repletus corpe. definitio p̄dicat̄
de suo definito 2 tñ nō est in p̄mo mō dicēdi p̄ se. q̄ videt̄ q̄ istud
dicūt̄ se falsum. ¶ Solutio q̄ illa definitio nō est definitio qd̄ dicitur et
essentialis de qua hic loquit̄ sed solum quid nois.

¶ Queritur Quotuplex est definitio ¶ Solutio quadruplex
qz quedam est quid dicitur et essentialis. 2 illa cō
stituitur ex genere 2 differentia. Alia est descriptiva. 2 illa constituitur ex
genere 2 p̄p̄io. Tertia est causalis 2 illa datur per causam efficientem 2 fin
nalem. ¶ Quarta est quid nominis 2 illa explicat̄ qd̄ per nomen fecatur.
et conuenit tam entibus qz nō entibus. Jam p̄bus in isto p̄mo modo per
se solum loquit̄ de p̄ma definitōne nō de alijs.

Secūdos modus p̄ se est quando subiectum est de definitōne p̄dicat̄
ti. ¶ Exemplum p̄hi est. vt rectum 2 circulare insunt p̄ se lineez par 2 impar
numero. qz linea ponitur in definitōne recti 2 circularis 2 numerus in des
finitōne paris 2 imparis. Rectum em̄ est linea cuius medium nō exiit ab
extremis. ¶ Et circulare seu curuum est linea cuius medium exiit ab extre
mis. ¶ Et sic definitur. par est numerus in duo equalia diuisibilis. ¶ Im
par vero ē numerus q̄ in duo equalia diuidi nō potest

¶ Queritur Que sunt ille p̄p̄ositōnes que ponuntur in isto
secundo modo p̄p̄teritis. ¶ Solutio q̄ omnes
ille p̄p̄ositōnes in quibus propria passio p̄dicatur de suo subiecto. ¶ Et
ratio illus est. qz in talibus p̄p̄ositōnibus subiectum est de definitōne p̄dicat̄
causā 2 ponit̄ in definitōne p̄dicat̄ loco d̄z p̄trahēt̄ ad istū modū etiā redū
cunt̄ oēs ille p̄p̄ositōnes in quibus effectus p̄dicat̄ de sua causa.

¶ Ar In ista p̄p̄ositōne animal est homo subiectum est de definitōne p̄
dicat̄ 2 tamen nō est in secundo modo p̄p̄teritis. ¶ Solutio q̄
iste secūdos modus p̄p̄teritis intelligitur quando subiectum est de defi
nitōne p̄dicat̄ in p̄dicatōne directa. sed in ista p̄p̄ositōne animal est homo
nō est p̄dicatō directa sed indirecta.

¶ Queritur Quot sunt modi per accidens oppositi istis du
obus p̄p̄mis modis per se. ¶ Solutio q̄ duo. ¶ **¶**

K uij

Secūdos modis

Reparationes

mus est quando p̄dicatum nō est de definitōne subiecti. **S**ecus est quādo subiectum etiam nō est de definitōne p̄dicati. **E**xemplum p̄bi est ut est musicum z s̄ib̄ album p̄dicant̄ p̄ accidens de aiali.

Tertius modus est quo illud dicit̄ p̄ se quod nō dicit̄ de subiecto quodam alio. sed per p̄riam suam sub̄stantialitatem est ab alio idē dependēs p̄ inherēntiam. **E**t s̄m̄ istum modum substantia z maxime p̄ma substantia que fecit hoc aliquid dicit̄ esse per se qz nō dicitur de aliquo subiecto cui inhereat sicut accidens. **E**t ergo accidentia sicut sunt album z ambulās nō dicuntur p̄ se hoc tertio modo.

Queritur In quibus p̄positōnibus reperitur iste tertius modus p̄seiratis. **S**olutio reperitur in omnibus illis p̄dicatōnibus in quibus aliquid gratia sui p̄p̄ius substat p̄dicato. ut cum dicitur natus est symus homo est risibilis ibi em̄ ex parte subiecti q̄ est iste tertius modus. **E**t ergo iste tertius modus etiam est vultis demonstratoz. qz sicut in demonstratōe requiritur q̄ passio per se z immediate in subiecto. ita etiam exigitur q̄ subiectum immediate z per se gratia sui p̄p̄ius substat passioni.

Quartus modus per se est quando subiectum implicat causam quare p̄dicatum sibi inest. **E**xemplum p̄bi est ut intersectum interire ibi em̄ in subiecto includitur causa quare p̄dicatum sibi inest. qz qñ querit̄ quare interire respondetur p̄uenienter qz intersectū est. intersectio em̄ est sibi causa interitus.

Queritur Quis est modus p̄ accidens isti modo opposit̄ur causa p̄dicati. ut si dicat̄ forte ambulante choruscatur illa est p̄p̄o p̄ acc̄tis qz p̄dicatū p̄uenit subiecto nō p̄pter ip̄m s̄z omnino p̄ acc̄tis.

Queritur Quō istī quattuor modi p̄ se reperiunt̄ in demonstratōne. **S**olutio est duplex demonstratio loquendo de demonstratōne potissima q̄dam est que demonstrat passionē de subiecto. **A**lia est que demonstrat definitōem materialē p̄ formale. In demonstratōe que demonstrat passionē de subiecto p̄ definitōem passiois ibi in maiore est quartus modus p̄ se vel p̄uersus p̄mus. **E**t in minore est p̄mus modus si p̄dicat̄ ibi definitio passionis vel secus modus si p̄dicat̄ ibi aliquid p̄sequēs ad subiectum. **I**n p̄clusionē autē semp̄ est secundus modus. **S**ed in demonstratōne que demonstrat definitōem materialē p̄ formalem ibi in maiore est quartus modus in minore vero tertius modus z in conclusione semper est p̄mus modus p̄seiratis. **E**t ista est mens dñi alberri circa istum passum aristotelis sicut latius deductū habetur in p̄mento.

Tertium capitulum de vniuersali.

Uniuersale autē dico q̄ sc̄i de om̄i sit z p̄ se est z s̄m̄ q̄ ip̄m

In hoc tertio capitulo determinat̄ p̄bus de tertia p̄dicatōne p̄ncipioz

Tertius modus

Quartus modus

Primi posteriorum

demonstrationis que est fm q ipm seu vniuersale. Et diuidit in duas p
res In prima ostendit quid sit vniuersale z in secunda ponit errores inci
dentes circa assignationem vniuersalis

Queritur Quid est vniuersale? **Solutio** vniuersale est qd
est de omni p se z fm q ipm. i. vniuersale vt acci
pit in proposito est ppō in qua pdicatum puenit subiecto de omni p se z puer
ribilitat. vt omnis hō est risibilis. **Pā** fm q ipm noiat cōuertibilitatē z il
lam addit vniuersale ad de omni z p se. **Et** ergo qm pdicatum non est puer
ribile cuz subiecto tunc propositio non est vniuersalis sicut cū dicit omnis
homo est animal.

Querit **Utrū** vniuersale accipiat hic eodem modo sicut in pre
dicabilibus? **Solo.** q non vnde vniuersale potest acci
pi tripliciter. vno modo p natura cōi apta nata predicari de pluribz z sic
accipitur a porphiro in pdicabilibz. **Alio** modo vte accipit p ppō ne cui
subiectum est dīstrībutum p signum vniuersale. z sic accipitur primo per
hermenias. z pmo pziōzū. **Tertio** modo accipitur put dicit a dequarōem
pdicari z subiecti. z sic accipitur in proposito.

Qr Quod est correlariū qd infert pbs ex definitione vniuersalis.
Sō q in omni ppō ne vli oportet predicatum ex necessitate in
esse subiecto. **Et** ratio est quia in propositioe vniuersali oportet predica
tum inesse subiecto de omni z p se. ergo etiam necessario

Querit quō habet se p se z fm q ipm seu vniuersale? **Solo.** sunt idē
subiecto hz differunt rōne. z ergo si aliqd pdicatum inest subiecto fm q ipm
tunc etiam inest sibi p se. **Et** hoc probat pbs tribz exemplis. **Primū** est
vt punctum inest linee p se z fm q ipm punctum em inest linee fm primū
modū pscitatis. scdm est vt rectitudo z curuitas insunt linee p se in secun
do mō pscitatis et etiam fm q ipm. tertū exemplū est vt habere tres an
gulos equales duobus rectis p se z fm q ipm inest triangulo et non figu
re ner yfocheli. qz habere tres angulos non inest omni figure. qz non inest
quadrangulo. nec etiam inest soli yfocheli. qz etiam puenit yfoleuro. hz per
se et adequate puenit triangulo. qz puerit cum ipo z p demonstrationē
vlem demonstrat de ipo. de figura autē et de yfocheli pē qdē demonstrat
hz nō p demonstratiōem vlem hz particularem tm.

Queritur Quor sunt errores incidentes circa assignationes
vniuersalis? **Solutio** q tres. **Primus** error
est si sit aliquod superius habens solum vnum inferius tunc si passio illi
us superioris assignet inesse illi inferiori tanqz adequate subiecto error est in
assignatione vniuersalis. **Exemplū.** vt si triangulus non haberet sub se ni
si vnam spēm scz yfochelem tunc si habere tres angulos equales duobus
rectis demonstraretur de yfocheli tanqz de proprio et adequate subiecto
ro esset error. **Scds** error est si sit aliqd superius innotatum qd habet
sub se plura inferiora tunc si passio illius superioris assignetur primo z per
se inesse inferioribz error est in assignatione vniuersalis. **Exemplū** est vt
mutuam proportiōari est vna passio q inest numeris lineis corpibz z pbs

zob sup erroco
incidentis pna assign
noz vniuersalis

Reparationes

ratione alicuius eōis superioris inoiari si ergo demōstret illa passio de illis inferioribus iunctim vel diuisim est error. quia non conuenit illis tanq̄ primo et vniuersali subiecto sed conuenit eis p̄ aliquod commune inoiatum. **Tertius error est.** si sit aliquod supius qd̄ habet sub se aliqd̄ inferiōrē tanq̄ p̄rem subiectiuam. Si tūc passio illius inferioris demōstret inesse superioris tanq̄ primo et adequato subiecto error est. Exēplū est vt nō p̄currere est passio linearū parallelarū q̄ habent se vt inferius ad lineas rectas si ergo nō p̄currere demōstret inesse lineis rectis tanq̄ p̄mo et adequato subiecto est error in assignatione vniuersalis.

Querit Quē dicunt lineę pallele. **Sō** lineę pallele dicuntur lineę equalit̄ distātes q̄ si in infinitūz p̄raherent nunq̄ concurrerent.

Querit. An ille secūdus error solū p̄tingit quādo supius est inoiatum. **Sō** p̄hi q̄ non. sed etiā p̄tingit quādo supius est nominatum et passio superioris demonstrat p̄mo et per se inesse inferioribus iunctim vel diuisim. Exēplū. vt si aliquis demonstraret istam passionē q̄ est habere tres angulos equales duobus rectis p̄mo et p̄ se de spēs trianguli iunctim acceptis vel de qualibet seorsum esset error. qz illo facto adhuc non sciretur. an plures eēt spēs trianguli q̄ ille de quibus esset inuentio facta. Et iā q̄uis sic passio sciretur inesse illis inferioribus tamē adhuc non sciretur inesse illi superiori in propria forma sed solum p̄ accidens

Queritur Quot sunt documēta quibus potest videri si vniuersale sit bene assignatum. **Solutio** q̄ duo. **Primū est.** q̄ debemus cōsiderare an eadem ratio illius cui passio assignatur inesse et illius cui talis passio primo conuenit. quia si sic tunc bona est assignatio. et si non tunc est error. Exēplum. vt si habere tres angulos assignetur inesse ysocheli. videndū est an sit eadem ratio ysochelis et trianguli cui primo conuenit. et si sic tunc vniuersale est bene assignatum. Si nō tunc male. **Secūdum documentum est.** q̄ nos debemus videre. An illud cui passio aliqua assignatur inesse tanq̄ primo et adequato subiecto sic se habeat q̄ eoposito et omnibus alijs p̄ intellectum remotis ponat passio et eo remoto et omnibus alijs positus remoueat passio. qz si sic tunc est conueniens assignatio. Et ergo patet iterum q̄ habere tres angulos non potest assignari inesse ysocheli tanq̄ p̄mo subiecto. qz remoto ysocheli etposito triangulo non remouetur illa passio

Tractatus tertius

Si igitur est demonstratiua scientia ex necessitate principis quod enim scitur.

In tertio tractatu p̄hus ostendit ex quibus et qualibus procedit demonstratio. Et diuiditur in tria capitula. In primo ostendit quō demonstratio debet esse ex necessarijs per se et ex proprijs. Et in hoc primo capitulo subdividitur in tres partes.

Primi posteriorū

Quod demonstratio debet esse ex necessarijs.

Querit Quō probat p̄hs q̄ demonstratio debet esse ex necessarijs. **Solutio** probat duabz rōnibus z vno signo. **Prima ratio** est. q̄quid procedit ex his que per se insunt. hoc est ex necessarijs sed demonstratio procedit ex his que per se insunt his de quibus predicantur. ergo demonstratio est ex necessarijs. **Dator** patet. quia omne per se est necessarium siue sit in primo modo per se siue in secundo. **Quoniam** probat. quia omne predicatum aut est per se aut per accidens. s̄ demonstratio non procedit ex his que sunt per accidens ergo

Secunda ratio conclusio que scitur per demonstrationem est necessaria. ergo demonstratio procedit ex necessarijs. **Consequencia** tenet. qz necessarium non potest sciri nisi ex necessarijs

Signo sic probat. qz nos ferimus instantiam contra illos qui opinant se demonstrare. quādo accipiunt p̄p̄ōes contingentes z non necessarias **Signum** est ergo q̄ demonstratio debet esse ex necessarijs

Querit Quod est correlariū qd̄ infert p̄hs ex his. **Solutio** Solo q̄ stulti sunt illi qui opinantur se bene accipere principia demonstrationis si solum accipiunt p̄p̄ōnes probabiles z veras sicut philosophi faciunt. **Et ratio** illius est. qz vere scire est certā scientiam rei habere sed certa sciā non habetur nisi ex primis z immediatis. **Ex** hoc aut̄ q̄ aliqd̄ est p̄babile vel improbabile non habet vt sic q̄ sit p̄imum vel non p̄imum ergo correlarium verum

Correlariū

Querit Quō probat p̄hs hoc qd̄ in scda rōne sup̄posuit. s̄. q̄ necessarium nō potest sciri nisi ex necessarijs. **Solutio** probat duabus rationibus. **Prima** est. qz nihil p̄t sciri nisi p̄ cām ostendētes p̄pter quid s̄ p̄tingens nō dicit cām p̄pter necariū. ergo necariū nō p̄t sciri p̄ cām p̄tingentē. **Secunda** p̄t. qz p̄tingens p̄t nō eē s̄ necariū impossibile est non eē. ergo p̄tingens nō dicit cām necariū. qz alis nō ens eēt cām entis. **Secunda ratio** est. Si aliqd̄ mō nescit aliquā p̄clusionē quā p̄us dixit se scire. cū tñ adhuc habeat eandem rōem quā prius habuit. z ip̄e scit ens saluatus est in eē. z res scita non est corrupta. nec sciens etiam est oblitus tñ manifestum est q̄ p̄us non sciuit illam p̄clusionē. s̄ ille q̄ habet cōclusionē necariāz p̄ medium p̄tingens illo medio corrupto nescit eam cū tñ habet adhuc eandē rōnem z sciens saluatus est z res non est corrupta et sciens nō est oblitus. **Et** nunq̄ p̄us scit illā p̄clusionē p̄ mediū p̄tingens nec valet si dicat q̄ p̄us p̄clusio necariā non possit sciri p̄ mediū cōringens quō est corruptū tñ videt q̄ possit sciri p̄ tale mediū quādo nō est actu corruptū. hoc nō valet. **Et ratio** illius est. qz q̄uis mediū p̄tingens actu nō sit corruptū tñ potest aliqui corruptū ponat ergo q̄ sit actu corruptum sequitur q̄ p̄clusio necessaria non potest per ip̄m sciri.

Ad ista scda ratio p̄hi p̄supponit falsūz qz p̄supponit q̄ medio cōringente corrupto rō p̄ quā scit cōclusio p̄t manere s̄ hoc est falsūm qz ratio et medium sunt vnū z idem. **Solutio** Solo q̄ medio p̄tingente cor

Reparationes

rupto fm eē reale adhuc potest ratio manere fm esse pgnitū apud intel lectū. etia debet intelligi textus **A**ristotelis.

Queritur Quot sunt modi qb; amittit scia // **S**o° quatuor qui tacti sunt in ista secūda rōne. **P**rimus modus est quā do ratio p quam aliq; sciebat aliqd excidit a mente. **S**ecūdus modus est ppter corruptionē scientis. corrupt; cū nobis corrupunt oia que in nobis sunt. **T**ertius modus est per corruptōnem reiscite. **Q**uartus modus est per obliuionem.

Queritur An ne necessariū possit syllogisari ex non necessa rijs // **S**olo pbi q; sic. sicut em ex falsis pte syllogi sari verū. ita etiā ex medio non necessariū vel ptingenti potest bñ syllogisari conclusio necessaria. s; non potest sciri vel demonstrari nisi ex necessariis. **E**t ratio diuersificatis est. q; plus requirit ad demōstrationē q̄ ad nudū syllogismū.

Queritur An sicut p mediū ptingens potest syllogisari conclusio necessaria. An sic eōtra p mediū necariū possit etiā syllogisari conclusio ptingens. // **S**olo pbi q; non. **E**t ratio est a simili q̄a quib; ex falso possit syllogisari vera conclusio. tamē ex medio vero nunq; potest syllogisari falsa conclusio. ergo etiam quib; ex contingenti medio possit syllogisari necāria conclusio non tamen econuerso

Demonstratio debet esse eorum que sunt per se.

Queritur Quō probat pbs q; demonstratio debet esse eorum que sunt per se // **S**olutio dupliciter. pmo ex pte conclusionis. scdo ex pte pmissarum

Queritur quō. pbat pbs ex pte conclusionis // **S**o° tali ratione. **A**ccidentium q̄ non sunt accidentia p se non potest esse scientia demonstrata ergo demōstratio debet eē eorum que sunt p se. p̄na tener. s; añs pbat q̄a illorum non potest esse scientia que non sunt necāria t in quib; nō ptingit ex necitate demōstrare conclusionem s; accidentia que non sunt accidentia p se. sunt h̄mōi. q̄ eorum non potest esse scientia. **D**inor; patet. q; illa accidentia possunt non inesse

Queritur Quoruplecta sunt accidentia // **S**o° q; duplicia. **Q**uedā em sunt accidentia p se t p̄ria q̄ ses sunt eidentia cōmunia que fluunt ex p̄ncipijs indiuidui. t de talibus dicit pbs non potest esse scientia.

Queritur Si conclusio que scitur debet eē necessaria et per se t nō ex his que insunt p accidēs quare tunc interrogamus sepe p̄sensum respondentis de pmissis p̄babilib; t non necessarijs. **E**t videtur q; sup̄sue interrogantur q; siue cōcedant siue non nihil magis ppter hoc scierit conclusio.

Solo p̄his q; non sup̄sue interrogantur q; licet conclusio non sciarur per pmissas probabiles t ptingentes tamē conclusio sequitur bene de necessitate ex talib; p̄missis. et ergo si p̄missis sint vere t respondēs pcedat

Quia sup̄ dicitur

Primi posteriorū

tales pmissas oportet q̄ etiam pcedat p̄clusionē

Queritur Quō p̄bat p̄hs q̄ demonstratio debet etiā eē ex p̄missis q̄ sunt per se. **Solutio** tali ratōne de q̄ demonstratio est etiā ex p̄missis necessarijs s̄ illa que nō sunt p̄ se nō sunt necessaria ergo demonstratio debet esse ex his q̄ sunt p̄ se. **Major** p̄ter ex p̄s dictis. **Minor** p̄batur q̄ que nō sunt p̄ se possunt quandoq̄ nō esse sed necessarium semper est.

Querit Quorū correlaria inferre p̄hs ex hoc. **Solutio** q̄ duo p̄mū est. **Pr** si p̄misse essent vere & necessarie. s̄ nō p̄ se tunc nō sciret vere & p̄ter quid ip̄a p̄clusio. **Exemplum** ut si aliq̄s p̄bat ret q̄ omne elementarū est corruptibile. p̄ hoc q̄ ip̄m antiquat̄ talis probatio esset a signo & nō p̄ se & p̄ter quid. q̄ scire p̄ter quid est causam rei cognoscere. **Secūm** correlariū. q̄ in demonstratiōe op̄z mediū p̄ se inesse tertio & p̄mū medio. id est op̄z mediū p̄ se inesse minori extremitati & maiorem extremitatem p̄ se inesse medio. ita sc̄ q̄ sic necessaria habitudo medij ad ambo extrema.

Demōstratio debet esse ex p̄p̄iis.

Querit Quō p̄bat p̄hs q̄ demonstratio d̄z pcedere ex p̄p̄iis. **Solutio** hoc p̄bat dupl̄. **Primo** p̄ hoc q̄ nō est ex extraneis. sc̄do p̄ hoc q̄ nō est ex cōmūibus

Querit Quō p̄bat p̄hs q̄ demonstratio non est ex extraneis. **Solutio** q̄ si demonstratio esset ex extraneis tūc cōtingeret demonstratiōē descendere de genere in genus. sed hoc est falluz. ergo demonstratio nō p̄t esse ex extraneis sed ex p̄p̄iis.

Pr Quid est descendere de genere in genus. **Solutio** est p̄ p̄cipia vnius sc̄ie p̄bare passiōē alterius sc̄ie. Sicut si geometria p̄ sua p̄cipia demonstraret aliquam passiōē de subiecto arithmetice. Et hoc nō potest fieri.

Querit Quō p̄bat hoc p̄hs q̄ nō p̄tingit demonstratiōē descendere de genere in genus. **Solutio** tribus ratōnibus q̄ p̄nt elici ex textu. **Prima** sumit̄ ex his q̄ ingrediunt demonstratiōem. et potest sic formari. Sicut tria q̄ ingrediunt demonstratiōem sc̄z passio dignitas & subiectū. inter que licz dignitates quandoq̄ possunt eē eedem in diversis scientijs. nō tamen passio vel subiectū. ergo sequitur q̄ demonstratiō nō potest demonstratiō descendere de genere vnius sc̄ie in genus alteri sc̄ie. **Minor** p̄bat p̄hs exemplariter. q̄ alia sunt subiecta. et alie passiōes in arithmetica & alia in geometria. subiectū em̄ in arithmetica est numerus subiectum vero in geometria est magnitudo & ergo nō potest arithmeticus demonstrare de numero aliquam passiōem magnitudinis. nisi magnitudines sint numeri.

Pr Sc̄rim dicitū est q̄ numerus & magnitudo sunt distincta subiecta. ergo magnitudines nō sunt numeri & p̄ p̄ns male addit hoc

Reparationes

nisi magnitudines sint numeri. **S**olutio magnitudo et numerus possunt dupliciter considerari. vno modo formaliter et hoc modo magnitudines non sunt numeri. sed sunt subiecta distincta. Alio modo materialiter in quantum hoc subiectum quod est magnitudo efficit sub subiecto quod est numerus. Et hoc modo magnitudines sunt numeri et efficiuntur vnius generis sicut superius et inferius. vnde vult philosophus quod illo modo demonstratio potest bene descendere de genere in genus sicut demonstratio arithmetica descendit in geometriam. quia sic subiectum geometrie efficit sub subiecto arithmetice ut linea sub numero. quia vna linea non est dupla alteri nisi bis contingat eam nec tripla nisi ter contingat et sic de alijs. Et ergo inferunt aristoteles quod cuiuslibet scientie necesse est esse vnum proprium genus siue subiectum cuius principia et conclusiones sumantur et sic non contingit descendere de genere in genus. Aut si demonstrator debet descendere de genere in genus. oportet quod amodo esse vnum genus ita scilicet quod ad minus vnum sit sub alio. sicut in scientijs subalternatis. aliter est impossibile. **S**ecunda ratio est ista. quod oportet in demonstratione medium et extrema esse in eodem genere. ergo demonstrator non potest descendere de genere in genus. **S**equentia est nota. sed antecedens probatur. quia aliter primum non inest medio et medium postremo quod tamen ad demonstrationem requiritur ut prius patuit.

Non medium et extrema in demonstratione differunt sicut substantia et accidens. ergo non sunt in eodem genere. Antecedens probatur. quia medium est definitio que est de predicamento substantie et vnum extremorum est passio que est in predicamento qualitatris. **S**olutio quod non oportet medium demonstrationis et extrema esse in eodem genere predicamentali. sed in eodem genere scibili. Et ergo dicit albertus. quod genus non accipitur hic tertio modo ut accipitur a Porphyrio. sed secundo modo. ut genus dicitur principium vniuscuiusque generationis. vnde genus scibile in proposito proprie vocatur subiectum in quantum ex ipso gignitur per se passio. Et propter hoc dicit philosophus quod ad geometriam non spectat demonstrare quod contrarium est eadem disciplina. quia hoc non contingit sub genere scibili geometrice scientie sed logicę. Etiam ad geometriam non spectat ostendere quod duo cubi sunt vnus cubus. quia hoc spectat ad genus scibile arithmetice. Et ultra loquendo non dicitur alicui scientie demonstrare hoc quod est alterius scientie nisi in scientijs subalternatis vbi vna est sub alia sicut perspectiva sub geometria musica sub arithmetica.

Queritur Quid est cubus. **S**olutio cubus est numerus qui resultat ex ductu alicuius numeri in seipsum bis. sicut bis duo bis faciunt octo. et ergo octenarius est cubus seu numerus cubicus. quando vero vnus numerus cubicus ducitur in alium numerum cubicum tunc resultat tertius numerus cubicus. et sic debet intelligi exemplum philosophi quod duo cubi sunt vnus cubus. **T**ertia ratio in scientia non demonstrantur quecumque passionis de subiecto sed solum passionis proprie et que insunt illi subiecto sicut quod ipsum sed tales passionis non possunt inesse alijs subiectis. ergo etiam non potest demonstrator descendere de vno genere in aliud genus. Maior patet exemplatim. quia si aliqua passio insit illi

Ro^{na}

Cubus

Ro^{na}

Summi posteriorum

ne sed nō fm q̄ linea est illam passionem nō demonstrat geometria. Si
aut q̄ pulcherrima linearum sit recta vel huiusmodi aliquod hoc em̄ ma-
gis spectat ad physicam q̄ hoc p̄uenit linee fm q̄ h̄z esse in materia.

¶ Demonstratio est p̄petuoz.

Queritur Utrum demonstratio sit p̄petuozum z incorrup-
tibilium. ¶ Solutio p̄bi q̄ sic. Er ratio est. quia
demonstratio p̄cedit ex p̄positōibus vniuersalibus que sunt de omni p̄-
se z fm q̄ ipsum. ergo conclusio que scitur ex talibus p̄positōibus est p̄-
petua z incorruptibilis. Et ex hoc infert p̄hus q̄ corruptibilium sicut s̄z
singularia nō est scientia simpliciter. sed solum per accidens. Et ratio p̄z
ex diuersis q̄z nihil scitur nisi quod est vniuersale. sed corruptibilia nō sunt
vniuersalia. q̄z nō sunt de omni. ergo corruptibiliū nō est scia

R̄i Nos scimus q̄ corruptibilia sunt corruptibilia. ergo corruptibili-
um potest esse scia. ¶ Solutio corruptibilium potest bene esse
scia r̄q̄s subiectozum sed nō r̄q̄s p̄clusionum q̄ de aliquo subiecto cor-
ruptibili possumus bene scire q̄ sit corruptibile et illa scientia est necessa-
ria z incorruptibilis. sed conclusio scita de tali subiecto corruptibili non po-
test esse corruptibilis sed incorruptibilis z p̄petua.

Queritur Utrum definitio etiam sit p̄petuoz z incorrup-
tibilium. ¶ Solutio p̄bi q̄ sic. Er ratio est quia
demonstratio est p̄petuoz z incorruptibilium. ergo etiam definitio. cōse-
quentia tenet. q̄z definitio vel est medium demonstratōis vel est tota de-
monstratio positōne differēs vel est p̄clusio q̄dam demonstratōis.

Queritur Utrum eozum que frequenter fiunt sicut eclipsi-
s lune vel solis potest esse demonstratio et scien-
tia. ¶ Solutio p̄bi q̄ sic.

R̄i Jam dictum est q̄ demonstratio est p̄petuoz z incorruptibilis
sed illa que fiunt frequenter vt eclipsis lune vel solis nō sunt p̄pet-
ua. q̄z aliquando sunt z aliquando nō sunt. ergo illoz nō potest esse scien-
tia vel demonstratio. ¶ Solutio q̄ illoz que frequenter fiunt non est des-
monstratio nec scia fm q̄ aliquando sunt z aliquando nō sunt. quia sic s̄z
singularia s̄z fm q̄ ip̄ sunt p̄ ordinē. sed ad suas causas z p̄ncipia.

¶ Demonstratio nō est ex cōmuni-
bus

Queritur Quō p̄bat p̄hus q̄ demonstratio nō debet eē ex
cōmuni-
bus. ¶ Solutio hoc p̄bat in effectu duabz
rationibz. Prima est q̄z demonstratio debet p̄cedere ex his q̄ faciunt scire
fm q̄ ipsum sed p̄ncipia communia non faciunt scire fm q̄ ipsum. et go
demonstratio nō p̄t p̄cedere ex cōmuni-
bus. S̄mōz p̄z p̄ncipia cōmunia licet
sint vera in demonstrabilia z immediata. tamē nō sunt adequata. S̄cōda
ratio. Si demonstratio posset esse ex cōmuni-
bus tunc ratio b̄stionis esset bona.
q̄ voluit quadrare circulum sed hoc est falsum. ergo illd ex quo sequitur.

In passiois uerit apud no p[ro]p[ri]a
In p[ro]p[ri]a uerit q[ui] subiecti

Reparaciones

Sequela pbat qz ipe pcessit ex cōibus sic arguendo. vbiēiqz est dare māius z minus ibi est dare equale sed est dare quadratum maior circulo et quadratum minus circulo. ergo est dare quadratum equale circulo illa em̄ demonstratio b[ri]ssionis nō valet. qz maior eius est cōmunis z mediū etiam alijs inest q̄ illi de quo fit ibi demonstratio.

¶ Contingit quandoqz in demonstratōe mediū nō esse in eodem genere cū passione. ergo videt qz demonstratio p[ro] fieri ex cōmuni bus. **¶** His pbat qz p[ro]tingit aliquid demonstrari in musica p[ro] arithmeticas. **¶** Solutio h[ic] in sciētijs subalternatis possit aliquo mō p[ro]cedi ex cōmuni bus inq̄rum in illis p[ro] fieri demonstratōe ex eisdē p[ro]cipijs hoc tñ est differenter. qz scia superior demonstrat p[ro]pter qd z alia solum quia.

Queritur Utz aliqua scia p[ro]cularis possit demonstrare sua p[ro]p[ri]a p[ro]cipia. **¶** Solutio p[ro]bi q[ui] nō s[ed] illa ignorent opz recurrere ad sciam cōem q̄ ita le h[ic] ad p[ro]cipia oib[us] alijs cōia sicut se h[ic]t alie scie ad ea q̄ s[ed] p[ro]p[ri]a. Et ista scia ē p[ro]p[ri]a seu metaphy sica q̄ p[ro]pter hoc est in oib[us] alijs eminentior z dignior. qz ipsa speculat illa ex q̄bus p[ro]p[ri] p[ro]bari z stabiliri aliaz sciaz p[ro]cipia.

Secundum capitulum de p[ro]cipijs p[ro]p[ri]js z cōibus

¶ Difficile autē est nosse si sciunt aut nō difficile est nosse. In hoc scdo capitulo p[ro]b[us] occasione p[ro] dictoz determinat de p[ro]cipijs p[ro]p[ri]js z cōmuni b[us]. **¶** Et diuidit in quatuor p[ro]p[ri]es. In p[ro]p[ri]a ostēdit qz dicuntur p[ro]cipia in cōi. In scda p[ro]bat p[ro]cipia ad nō p[ro]cipia s[ed] p[ro]uenientiam z d[ist]i[n]ct[us]. In tertia distiguit p[ro]cipia cōia a p[ro]p[ri]js. In q[ui]nta distiguit cōia int[er] se.

¶ Utz necesse fuerit determinare de p[ro]cipijs p[ro]p[ri]js z cōmuni b[us]. **¶** Solutio p[ro]bi q[ui] sic. Et nō est qz difficile est scire an aliq[ui]s habet sciam vel nō p[ro]pter hoc. qz est difficile videre an sumpsit p[ro]cipia p[ro]p[ri]a ex q̄bus solum p[ro]tingit scire. Et qz sic difficultas est in cognitōe p[ro]cipioz demōstratōis. ideo necesse fuit de eis determinare.

Queritur Que dicunt p[ro]cipia loquendo de p[ro]cipijs in cōmuni. **¶** Solutio p[ro]cipia dicunt q̄ cū sint nō cōtingit ea demonstrare saltem in illo genere in quo sunt p[ro]cipia. **¶** Et ratio est. quia nō habent aliqua p[ro]p[ri]a.

Querit Quō p[ro]bat p[ro]p[ri]us p[ro]cipia ad nō p[ro]cipia penes p[ro]uenientia z d[ist]i[n]ct[us]. **¶** Solutio d[icit] q[ui] in hoc p[ro]ueniunt tam p[ro]cipia q̄ nō p[ro]cipia. q[ui] opz de oib[us] supponere qd est qd p[ro]p[ri]e sciat. sed in hoc d[ist]i[n]ct[us] qz de p[ro]cipijs opz etiā p[ro]supponere qz sunt. sed de nō p[ro]cipijs opz hoc demonstrare. **¶** Et intelligit hic p[ro]b[us] p[ro] p[ro]cipia subiecta z d[ist]i[n]ct[us] g[ra]tates. z p[ro] nō p[ro]cipia passiones vel etiā p[ro]clusiones demōstratōis s[ed] s[ed] albertū. **¶** Exemplū p[ro]bi est de vnitare q̄ est p[ro]cipiū z subiectū in arithmetica z de rector curuo q̄ sunt nō p[ro]cipia. qz sunt passiones. p[ro]supponit em̄ in arithmetica qd est quod p[ro] noia illa sciat. s[ed] vltra hoc de vnitare p[ro]supponit etiā qz est. id est qz esse h[ic] in reza natura s[ed] hoc nō p[ro]supponit de passioib[us] s[ed] demōstrat. Sic etiam est de magitudine z triangulo in geometria.

Primi posteriorum

Querit Quotuplicita sunt p̄ncipia. ¶ Solo sunt duplicia. qz q̄dam sunt propria. Alia vero cōia. P̄ncipia propria dicunt que non p̄ueniūt pluribus scientijs s; vni scie sunt, adequata. vt q̄ linea sic extensio indiuisibilis inter duo puncta z q̄ linea recta sic extensio breuissima in eorū duo puncta illa enim p̄ncipia sunt adequata geometrie. Sed p̄ncipia cōia dicuntur que s̄m analogiā p̄ueniūt plurib; scientijs vt si ab equalibus equalia demas remanētia sunt equalia. equalitas em̄ per analogiā regit̄ in plurib; p̄mo in nūeris sc̄do in p̄tinuis. Et ergo hoc p̄ncipiū est s̄m analogiam cōmune pluribus.

Querit Quō differunt p̄ncipia cōia a p̄rijs. ¶ Solo sic dicit̄ qz p̄ncipijs cōib; non vtunt̄ scientie demonstratiue in sua cōitate s; s̄m q̄ cōtrahunt ad certū genus scibile huius vel illius scie. Sicut illo p̄ncipio si ab equalib; equalia demas zc. non vtitur arithmetica in sua cōitate. s; vt p̄trahit ad nūeros. Sic d̄do si ab equalib; nūeris equalia demas zc. Et geometria s̄m q̄ p̄trahit ad magnitudines d̄do sic. Si ab eq̄ib; magnitudinib; equalia demas remanentes sunt equalia. Sed p̄ncipijs p̄rijs vtuntur scie demonstratiue in q̄ p̄ria sunt. Et p̄supponūt ea esse z circa ea speculant̄ passionēs. Sicut arithmetica p̄siderat vnicates tāq̄ p̄ncipia z subiecta z circa eas multas speculat̄ passionēs. Et sicut geometria p̄iecta z subiecta z circa eas de illis speculat̄ suas passionēs vñ de h̄mōi subiectis p̄supponit quid est et qz est. Sed de passionib; q̄ illis subiectis insunt p̄ se solum p̄supponit qd̄ est sicut arithmetica p̄supponit quid est par vt̄ impar. qd̄ qua drangulus et cubus. geometria vero qd̄ sit rōnale in lineis qd̄ reflexum et curuum. s; q̄ ille passionēs suis subiectis p̄ se insunt hoc dem̄rāt p̄ p̄ncipia cōia hoc est p̄ illa p̄ncipia que dem̄rāntur p̄ p̄ncipia cōia. Et etiaz hoc infert̄ p̄hs qz ois scientia demonstratiua est circa tria que p̄cognoscuntur que sunt subiectum passio z dignitas de quib; prius satis dictum fuit.

Queritur An semp̄ oporteat supponere illa tria scz qz est de dignitate. qd̄ est de passione. z sit̄ quid est z qz est de subiecto. ¶ Solo qz non. qz illa aliqñ sunt manifesta ad sensum et q̄ dicit̄ p̄hs qz nihil prohibet quāsdā scias qdā istorum despiciere. Sicut qz calidū sit vel frigidū non oportet p̄tractare cum respondente. quia manifestum est ad sensum et sic de alijs.

Querit Circa exemplū prius positum que vocatur linea rōnalis. ¶ Solutio linea rationalis vocatur que est p̄mensurabilis s̄m aliquam proportionem linee date. Et vocatur rationalis quia de ea possumus ratiōari s̄m debitam mensuram. Et per oppositū vocat̄ linea irratiōalis q̄ non est cōmensurabilis s̄m aliquam p̄portione linee date z vocat̄ alio noie linea surda.

Reparationes

Querit. quot sunt pncipia cōmunia
Solutio q̄ quinqz. scilicet

Dignitas
Suppositio
Petitio
Questio
Definitio

Et continent in hoc metro. **Digni.** supz. peti. quest. dif. cōia pnci.

Ar. Demonstrator in hoc differt a dyalectico. qz demonstrator nō que-
rit vel interrogat. ergo petitio z questio non sunt pncipia cōia des-
monstratiōis. **So.** demonstrator nō interrogat sicut dyalecticus de vtra
qz pte tradicōnis. Sed bene interrogat de vna pte cōtradicōnis vt
ducatur discipulū in maiorē noticiam

Ar. Dhs supius diuidendo pncipiū immediatū posuit solū tria pncipia
scz dignitates suppositiōem z definitiōem. ergo male enumerat
hic quinqz. **Solutio** neganda est sequētia. z ratio est. quia phus sub
suppōne supius pprehendit suppōem proprie dictam petitiōem z questio-
nem. qz illa tria fm substantiā sunt vnū z idē z solū fm rōem distinguuntur

Querit. Quō differt ista pncipia cōmunia inter se. **Solutio**
p̄mo dignitas differt a suppōne z petitione in duobus
p̄mo qz dignitas non habet rōem exteriorē per quam possit probari. sz
solum requirit interiorē consensum mentis. Sed suppositio z petitio pos-
sunt per rationem exteriorē probari. Secundo qz ptra dignitatem non
potest instari per interiorē rationem licet voce possunt negari. sed ptra
suppositionem et petitionem potest instari per interiorē rationem vere
vel apparenter.

Queritur. Quō conueniūt ad inuicem. suppositio petitio et
questio. **So.** p̄bi qz in hoc pueniunt illa tria qz
licet sint demonstrabilia per aliam scientiam superiorē. tamē demonstra-
tor assumit ea z non demonstrat

Ar. Quō differunt illa tria. **So.** sic differunt. quia propositio
quam sumit demonstrator z non demonstrat si sit probabilis
addiscenti cui sit demonstratio tūc dicit suppō nō sumitur sz ad illuz qui
sic vritur ea. Petitio vero dicitur accepta pur addiscēs nihil opinat neqz
sz p̄sentit neqz dissentit. Sed si addiscēs opinetur contrarium illius
ppōnis tunc vocatur questio.

Ar. Quō differt definitio et suppositio. **Solutio** dupliciter. p̄-
mo. qz omnis suppositio dicit esse vel non esse. sed definitio nō di-
cit esse vel non esse. Secūdo quia omnis suppositio est vniuersalis vel p̄-
cularis definitio vero non. qz in definitiōe nihil p̄dicatur

Queritur. An suppositio sp̄ sit vera. **Solutio** q̄ sic. Sed
ptra hoc arguit geometer supponit aliquā lineā
in puluere descriptā esse rectam que tamē non est recta et supponit line-
am esse pedalem que tamen non est pedalis. ergo suppositio aliquādo est
falsa. **So.** qz geometer hoc faciens non supponit falsum qz de ea p̄-
dicatur

Definitio
Suppositio

Primi posteriorum

ulari linea quam scripsit in puluere vel in pariete nihil demonstrat sed de
linea vlt q per illam particularem intelligitur.

Querit An tale vlt de quo demonstrando oportet esse aliqd
separatum a singularibus sicut dixit Plato. **Solo** phi
q non. Et ratio illius est qz ratio vniuersalis est qz sit vnum in multis z
de multis. et ergo vniuersale non potest esse vna aliquid extra multo. hoc
est extra singularia. Et propterea qz illa est ratio vniuersalis qz sit vnum in
multis z dicatur de multis sequit qz illa ratione non exite nō sit vniuers
sate. Et si non sit vniuersale non erit mediū demonstrationis. qz tale medi
diz oportet esse vniuersale. Et si quēter sequitur si nō sit mediū demonstra
tionis q nulla erit demonstratio z p nō oportet propter demonstrationes
ponere ideas p se subsistentes siue vltia sicut voluit plato

Tertium capitulum:

Cōingere autem simul affirmare vel negare neqz vna re
cipit demonstratio s; aut si

In tertio capto p̄r phi ostendit quō scie demonstratiue se habent ad
ista p̄cipia. Et diuiditur in duas ptes. In prima ostendit quō scientie
demonstratiue se habent ad p̄cipia cōmunia. In secunda vero quō ha
bent se ad p̄cipia p̄cipia. Prima diuidit iterū in duas qz p̄mo ostendit quō
scientie se habent ad cōmunissima p̄cipia. Secō quō se habent ad alia p̄
cipia cōmunia

Quō scientie habent se ad p̄cipia cōmunia

Querit Quō scie demonstratiue se habent ad hoc p̄cipiū
p̄cipiū q non p̄tingit idem affirmare z negare. **Solo**
hoc p̄cipiū q non ingreditur formaliter aliquā demonstrationem ostensis
uam nisi velimus demonstrare maiorem extremitatem de minore in con
clusionē z eius oppositum de eadem negare. Quia si hoc velimus face
re tunc oportet in maiore p̄pōe maiore extremitatez affirmare de medio
et eius oppositum negare de eodem. Sic arguendo. om̄is homo est aīal
et nō est nō aīal. Callias est hō. ḡ callias est aīal z nō est non aīal.

Querit Quare in tali demonstratiue affirmatio z negatio pos
nunt ad maiore extremitatem et non ad medium vel
ad minorem extremitatem. **Solo** q hoc nihil differt facere quia ad
huc sequitur eadem conclusio. vt si sic dicatur ponendo ad medium hō
mo et nō. non homo est animal z non est non animal. sed callias est hō
mo z non est non homo. ergo callias est animal et non est non animal vel
sic ad minorem extremitatem. Omnis homo est animal z non est non
animal callias z non callias est homo. ergo callias est animal z non est nō
animal. **Vel** potest dici sic. q non oportet sumere affirmationem z neg
gationem ad medium vel ad minorem extremitatem. quia hoc nihil fa
ceret ad p̄cipatē p̄ris affirmatiue. sicut ad p̄cipatē istius. ois hō est aīal nihil
refert verum non homo sit etiam aīal. Et ad veritatem istius callias est

Reparationes

ai al nihil refert verū nō callias sic ai al **E**t ratio istius est qz maior extremitas habet se in plus q̄ mediū z q̄ minor extremitas. **E**t ergo pot stare cum medio negato z minore extremitate negata. **S**ed eodē tra maior extremitas negata non pot stare cū medio vel cum minore extremitate. z ergo oportet affirmatōem z negatōem ferri ad maiorem extremitatem z non ad mediū vel ad minozē extremitatē. **E**t istud totum habet veritatē in terminis incovertibilibz qz in covertibilibz vnū nō est in plus q̄ aliud zc.

Queritur Quō scientie demonstratiue vtunt isto p̄ncipio de quo liber affirmatio vel negatio vera. **S**olo phi q̄ illo p̄ncipio vrit demonstratio ad ipossibile. **E**t ratio est. qz in demonstratiōe ad ipossibile pbat alqd esse verum p hoc q̄ eius oppositum est falsum. s; hoc non possit fieri nisi necesse esset vnum affirmari z aliud negari. ergo.

Queritur Verū demonstratio ad ipossibile semp vrit illo p̄ncipio. **S**o q̄ non. **E**t ratio est. qz hoc oppositum qd ostenditur esse falsum qnqz non est negatio vel p̄radoxium sed solum p̄ratiū imeditatum. **S**icut quando ostendit q̄ alqs nūerus ē par p hoc q̄ oppositū eius est falsuz s; q̄ ip̄e sit impar.

Qr Quō demonstratio ad ipossibile vrit isto p̄ncipio. **S**o q̄ nō vritur eo vtr̄ in sua communitate. sed inq̄tum contrahitur ad aliquod certum genus subiecti.

Querit Quō habent se scie demonstratiue ad alia p̄ncipia cōmunia. **S**olo. om̄es scientie p̄ticulares cōicant in p̄ncipijs cōibz z vtunt eis tanq̄ his ex quibz p̄firmāt suas demonstratiōes. s; in p̄p̄ijs p̄ncipijs sicut in subiectis z passioibz distinguunt

Ar Prius dictum est q̄ demonstratio nō p̄cedit ex cōibz. sed ex p̄p̄ijs p̄ncipijs. ergo male dicitur hic q̄ scie p̄ticulares vtunt p̄ncipijs cōibz. **S**olutio scias p̄ticulares vtr̄ cōibz p̄t intelligi duplr. vno q̄ fm substantiam z formaliter inq̄tū cōia sunt z sic nō vtunt eis. **A**lio q̄ fm p̄tutē et vtr̄ sunt p̄tracta z sic bñ eis vtunt vel vtunt eis inq̄tū sua p̄pria p̄ncipia p̄ illa p̄ncipia cōmunia p̄firmant.

Qr Quō dialectica z metaphisica vtunt p̄ncipijs cōibz. **S**o sic vritur qz p̄ illa p̄ncipia cōmunia probant aliquo modo p̄pria p̄ncipia altaz sciaz. **D**ifferētē tñ qz metaphisica circa illa cōia p̄cedit p̄ modum demonstratiōis s; dialecticus p̄ modū pbabilis disputatiōis

Quō scientie habent se ad p̄ncipia p̄pria

Queritur Vtrum in qualibet scientia sunt p̄p̄rie interrogatiōes. p̄p̄rie responsiōes et p̄p̄rie disputatiōes. **S**olutio. phi q̄ sic

Queritur Quomodo probat q̄ in qualibet scientia sunt p̄p̄rie interrogatiōes. **S**olutio. quia quelibet scientia habet suas p̄p̄rias p̄p̄oes. ergo etiā habet p̄p̄as interrogatiōes

Primi posteriorum

Consequencia patet. qz interrogatio z propo sunt idem fm substantiam.
Ans pbat. qz in qualibet scia fiunt proprii syllogismi ad demonstrandū
ppriam passionem. ergo etiam quelibet scientia habet suas pprias ppoes
Et ergo infert pbs qz nō omnis interrogatio est geometrica vel medicis
nalis sed solum illa dicitur geometrica que est de his qz in geometria pside
rant aut saltem de his qz p aliqua pncipia geometrie ostendunt. sicut est in
terrogatio qz fit in pspcctua qz est scia subalterna geometrie.

Querit Quō pbat qz in qualibet scia sunt pprie responsiones.
Solutio qz quelibet scia habet suas proprias interro
gationes. ergo etiam proprias respōsiones. **Ans** tam patuit. **Consequen**
tia pbat qz sicut non p̄t qlibet sciens de qualibet questione interrogare. ita
etia nō potest interrogatus de qualibet respondere sed solum de illa que
est fm illam sciam in qua ip̄e est sciens interrogatio enim et respōsio has
bent fieri circa idem

Querit Quō probat qz in qualibet scia sunt pprie disputatio
nes **Solutio** qz in qualibet scia sunt pprie interroga
tiones z respōsiones ergo etiam pprie disputatio nes. **Consequencia** res
net. qz disputatio ex interrogazione z respōsione p̄ficat. **Et** ergo si geome
ter disputet cū geometra ex pprijs pncipijs geometrie tūc bñ disputat. **Si**
vero disputet cū geometra et non de his que sunt geometrie s̄ alteri sc̄i
entie. pura musice vel h̄mōi tūc p̄aue disputat qz non ex proprijs disputat
nec p̄uincit nisi p̄ accidens in c̄p̄rum sc̄z accidit geometriā etiam musicum
esse z scire musicam scientiam

Querit Quot questiones mouet hic pbs circa predicta **So**
qz tres. **Quarū** prima est. vtrū sicut sunt aliquę interro
gationes geometricę sic etiā sunt aliquę non geometricę. **Secūda** questio
est. vtrū interrogaciones qz sunt fm ignorantia geometrie etiā sint geome
trice. **Tercia** est. vtrum syllogismus ignorantie geometrie fiat fm alijs
quam fallaciam.

Querit Quō soluit pbs p̄mā questionē **Solutio** dicit affirmati
ue qz sic. sicut sunt aliquę questiones geometricę. ita etiam sunt aliquę non
geometricę. qz questiones in usice vel que fiunt in alia arte non sunt geo
metricę nec fm materiā nec fm formam

Querit Quō soluit secūdā questionē **Solutio** per distin
ctionem dicens qz est duplex ignorantia. sc̄z pure
negatio nis et p̄aue dispōnis. tam interrogaciones que sunt fm ignorans
tiam pure negationis geometrie nullo modo sunt geometricę. **Sed** in
terrogaciones que sunt fm ignorantiam p̄aue dispositionis geometrie
sunt aliquo modo geometricę z aliquo modo non. **Sunt** em̄ geometricę
fm materiā qz sunt ex oppositis pncipiorū geometrie s̄z nō fm formam
qz non habent formā demonstrationis geometrie.

Querit Quot modis aliqua interrogatio potest dici non geometrica
Solutio duobz modis sicut duobz modis dicit **Aristoteles**.

Reparationes

Quo modo em̄ dicit arithmon qđ oīno est sine ritmo. i. sono sicut lang.
Alio modo q; p̄ayū habet sonū sicut plūbum. Sic etiam vno modo in
interrogatio dicit nō geometrica. q; nihil habet de geometria. hoc modo
interrogatio musica dicitur nō geometrica. Alio modo dicitur geometri
ca q; habet aliquid de geometria s; habet hoc p̄auē. Sicut interrogatio
que querit. An linee parallele concurrant

Querit Quo soluit p̄hs tertiam questionem. **S**o^o dicit q;
syllogismus ignorantie geometrie vel cuiuscunq; altes
rius scientie nō fit s̄m aliquā fallaciā. Et ratio illius est. q; in scientijs des
mōstratiuis nō fit palogismus s̄m aliqua fallaciā. Sed syllogismus igno
rantie fit in scientijs demonstratiuis. s; nō fit s̄m aliquā fallaciā

Dr. Quo pbat p̄hs q; in scientijs demonstratiuis nō fit palogism^o
s̄m aliqua fallaciā. **S**olo hoc pbat dupl̄. p̄mo q; nō fiat
s̄m fallam indictōe. scđo q; etiā nō fiat s̄m fallaciā extradicione

Querit Quo pbat q; in demonstratiuis non fit palogismus
s̄m fallaciā indictōe. **S**olutio tali ratione. q; si in de
monstratiuis fieret palogismus s̄m aliqua fallaciā in dictōe maxime hoc
esset s̄m fallaciā equiuocationis s; hoc non. **M**aior p̄z q; magis vis
detur de illa fallaciā q; de alijs. **M**inor pbat. q; in demonstratiuis opoz
ter mediuz esse idē simpl̄. s̄m q; maior extremitas p̄dicat v̄r de eo z ip̄m
de minore extremitate. Sed in fallā equocationis mediū est idem s̄m vo
cem s; non s̄m rem. Sicut p̄z exēplariter q; sic arguitur. **O**mnis circulus
est figura. poema homeri est circulus. ergo est figura. ibi mediū qđ est ille
terminus circulus s̄m vocem est idem z propterea cōringit ibi deceptio.
sed s̄m rem non est idem. z ergo si scribat circulus ad sensum tunc non fit
aliqua deceptio. q; tūc manifestū erit q; poema vel carmē homeri nō sit cir
culus. Et q; hoc quod definitur ita se habet ad intellectum sicut hoc qđ
sensibiliter describitur se habet ad sensum z in demonstratiuis semper
proceditur ex definitionibus. ergo non potest in demonstratiuis fieri
palogismus equocationis et per se quens nec s̄m aliqua fallaciā in dōe

Queritur Quo probat p̄hs q; in demonstratiuis non fit
palogismus s̄m fallaciā extra dictionem.

Solo. p̄ pbatione illius p̄mo premitit q; in demonstratiuis fertur
instantia. Et hoc propterea. quia defectus fallacie extra dictionē cōmu
niter soluitur p̄ instantiam. **S**ecūdo probat propositum

Querit Quo in demonstratiuis fertur instantia. **S**olutio q;
instantia per propōem p̄cularem. sed solum per vniuersalem. Et ratio
est. q; in omnib; scientijs hoc verum est q; eadem sunt propōes z instantie
sed propositiones in scientijs demonstratiuis non possunt esse nisi vniuers
sales. ergo etiam instantie non possunt esse nisi vniuersales. **M**aior patet
quia illud quod primo sumitur pro instantia postea fit propositio in sylla
gismo instantiuo quo concluditur oppositum illius propositionis contra

Primi posteriorū

quam fertur instantia. **¶** Minor patet. qz demonstratio debet procedere ex
vniuersalibus. vt patet ex prius dictis

Queritur Qualiter iam probat p̄hs p̄positum scz q̄ in des
monstratiuis non fit paralogismus s̄m fallaciam
extra dictionem. **¶** So^o tali ratione. Si posset fieri paralogismus s̄m fallacia
etiam extra dictionem in demonstratiuis hoc maxime fieret s̄m fallaciam
cōsequens. sed hoc non. ergo zc.

Queritur Quō p̄bat p̄hs minorē illius rōis. **¶** Solo p̄mo ostēdit
modū s̄m quē fit fallacia p̄ntis z secūdo ostēdit q̄ s̄m
illū modū non fit deceptio in demonstratiuis

¶ Querit. Quis est ille modus s̄m quē fit fallacia p̄ntis. **¶** Solutio falsi
lacia p̄ntis fit per hoc q̄ non seruat̄ forma syllogistica sicut q̄n arguit̄
ex puris affirmatiuis in secūda figura. Sicut Schenes p̄hs fecit qui vob̄
lens probare q̄ ignis facilius generatur. Sic arguebat. illud facilius gene
ratur q̄ in multiplicata analogia se habet ad alterum. Sed ignis in mult
tiplicata analogia se h̄z ad alterū. ergo ignis facilius generatur

Queritur Quid vocat̄ multiplicata analogia. **¶** So^o mul
tiplicata analogia vocat̄ p̄portio determinata ipsi^o
geniti ad materiam ex qua generat̄ in aliqua multitudine. sicut dicit̄ q̄
ex vno pugillo terre generant̄ decem aque. et ex vno aque decem aeris z ex
vno aeris decem ignis

Querit Vtrū s̄m illū modū quo sic arguit̄ ex puris affirmatiuis
uis in secūda figura fit sp̄ deceptio. **¶** Solo p̄hi q̄ non
s̄z solū tūc q̄n termini sunt inconvertibiles. Quādo vero termini sunt cō
uertibiles tunc non fit deceptio

Queritur Quō iam p̄bat p̄hs q̄ in demonstratiuis non p̄t
fieri deceptio s̄m fallaciam p̄ntis. **¶** So^o hoc p̄bat
tribus rōnibz. Prima est deceptio in fallacia p̄ntis prouenit ex eo q̄ aliquis
credit p̄nam p̄uerit q̄ non p̄uertitur. sed in demonstratiuis sp̄ p̄t p̄na cō
uerti. ergo in demonstratiuis non potest fieri deceptio s̄m fallacia p̄sequen
tis. Minor p̄r probari exēplariter. Secūda ratio est. qz in terminis p̄uersi
tibilibz non potest fieri deceptio s̄m fallaciam p̄ntis. s̄z in demonstratiuis
termini sp̄ sunt p̄uertibiles. ergo in demonstratiuis nō potest fieri deceptio
s̄m fallacia p̄ntis. Minor patz. qz in demonstratiuis op̄oret oēs p̄p̄ones
esse vniuersales. s̄z vniuersale est s̄m q̄ ipm z p̄uertibile. Tertia ratio est.
In illis scientiis in quibz sunt determinata principia ex quibus p̄ceditur
ad p̄clusiones non potest fieri fallacia p̄ntis sed sic est in demonstratiuis.
ergo in demonstratiuis nō p̄t fieri fallacia cōsequens. Maior est manibz
felia. quia illa principia sunt conuertibilia cum conclusione. Minor p̄of
batur. quia demonstrationes non augentur per diuersa media. hoc est ad
demonstrandam eandem conclusionem in demonstratione non possunt
assumi plura media.

Reparationes

Queritur Quare demonstrationes non possunt augeri p̄ diuersa media. **Solo** q̄ oportet q̄ medium in demonstratio-
ne saltem potissima sit propria & adequata cā conclusionis. s̄ vnus rei non
possunt esse plures pp̄ie et adequare cause. sed solum vna. ergo ad eandem
conclusionē demonstrandam non possunt assumi plura media s̄ tm̄ vnum.

Quod Verū demonstrationes possunt etiam aliquo modo augeri.
Solo q̄ sic duobus modis sc̄z. vno mō sumēdo in post. Alio
sumendo in latus. Sumere in post est sub subiecto minoris sumere nouā
minorē extremitatem de qua demonstratur maior extremitas. **Sz** su-
mere in latus est sub medio sumere nouam minorē extremitatem primē
collateralem. Et istis duobus modis nō augētur demonstraciones p̄ diuer-
sa media. s̄ in virtute eiusdem mediij demonstrant plures conclusiones. qua-
rum tamen prima est solum propter quid & potissima alie vero particula-
res & non potissime.

De Quot dñas colligit dñs Albertus ex p̄dictis inter dialeticis
et demōstratores. **Solo** q̄ quatuor: prima est. q̄ in demonstratis
uis nō datur instantia s̄ bene in dialeticis. **Secūda** q̄ in demonstratijs cō-
tingit aliquādo syllogisari non obseruata forma syllogistica. puta ex puris
affirmatiuis in secūda figura. s̄ hoc non contingit in dialeticis. **Tertia** in de-
monstratiuis est facilis resolutio. in dialeticis autē difficilis. **Quarta** q̄ syl-
logismi demonstratiui nō p̄nt augeri p̄ plā media s̄ bñ syllogismi dialeticis.

Tractatus quartus de differētia demonstrationis proter quid et quia

Sed q̄ differunt scire quia et propter quid scire primum
quidem in eadem scientia

In quarto tractatu p̄sequēter p̄his p̄par demonstratiōem p̄pter qd̄ ad
demonstrationem q̄ penes dñam. **Et** diuiditur in duo cap̄la s̄m q̄ du-
plexiter p̄par illas demonstrationes adinuicem p̄mo. s̄. in eadez scientia. et
secūdo in quæstis.

Queritur quod duplex
est demonstratio **Solo**
duplex sc̄z.

Propter qd̄. Et ē illa que certificat
necessitatē sue conclusionis per causas
proprias et adequatas.

Quia. Et est illa que certificat necessi-
tatem sue conclusionis per causam remotā
tam vel per querribile effectum.

Queritur Qualis est illa diuisio. **Solo** est diuisio **Analo-**
gi in sua analogata. q̄ diuisum p̄ prius dicit de
demonstratione propter quid q̄ quia

Arguit. Demonstratio q̄ nō est demonstratio. ergo diuisio illa ē ma-
la. **Dñs** probatur. q̄ sibi non cōuenit definitio demonstratiōis sup̄i pos-
sita. **Solo**. q̄ superius non fuit definita demonstratio in cōmuni. s̄ soluz

Primi Posteriorū

demonstratio potissima que est demonstratio ppter quid. z ergo nō oportet
q̄ illa definitio ueniat demonstratiōni quia

Querit Quō differūt ille demonstratiōnes ppter quid z quia
in eadē sciētia Solo p̄bi. q̄ dupl. Primo qz demon-
stratio ppter quid semper procedit per causam proximā z uertibilem cū
extremis. Demonstratio uero quia quādoqz procedit per causam remotā
Et de hoc ponit p̄bus postea duo exempla. Prīmū est. ut si demonstret
q̄ paries non respirat. quia non est animal. illa demonstratio non est ppter
quid. quia non procedit per causam proximā. Et q̄ non procedit p̄ causāz
proximā parz. quia si non esse animal esset causa proxima non respirādi
tūc sequeretur q̄ esse animal esset causa respirandi. sed hoc est falsum. qz p̄s
scēs sunt animalia z tamen non respirant. ergo non esse animal non est cā
proxima non respirandi. Sequelam probat p̄bus. qz si negatio est causa ne-
gationis oportet q̄ affirmatio etiam sit causa affirmationis. z eō uerso. Et
ergo si sic arguat. omne respirans est animal. nullus paries est respirans. S̄
nullus paries est animal. illa demonstratio est quia z non ppter quid

¶ **Secūdo** exemplum p̄bi est. ut ubiqz non sunt uites ibi nō sunt si-
bilatores. sed apud scithas non sunt uites. ergo apud scithas non sunt si-
bilatores. ibi em̄ p̄cedit per causam remotā. quia non esse uites est val-
de remota causa non sibilationis. sicut etiam habere uites valde remota
causa est sibilationis z leticie.

¶ **Secūdo** demonstratiōnes iste differūt in eadem sciētia. quia demon-
stratio ppter quid semper procedit per causam. sed demonstratio qz aliquā
procedit per effectum. Et de hoc ponit etiam p̄bus duo exempla. Prīmū
est. ut quicquid non scintillat p̄e stat. sed planete non scintillant. ergo p̄e
stant. ibi em̄ demonstratur causa per effectum. et ergo est demonstratio qz
Sed si uertat illa demonstratio tūc fit ppter quid sic dicendo. quicquid
p̄e stat non scintillat. planete p̄e stant. ergo non scintillant. quia tūc proce-
ditur p̄ causam ad effectum. p̄e stare em̄ est causa eius q̄ est non scintillare

¶ **Secūdo** exemplū est. quicquid suscipit incrementa sua conuiculariter
est spherice figure. s̄ luna recipit incrementa sua conuiculariter. ergo est spher-
ice figure. illa demonstratio est quia procedens ab effectu. Et si cōuertat
tūc fit demonstratio ppter quid. quia tūc procedit a causa sic. quicquid est
sphericum recipiens lumen a sole recipit incrementa sua conuiculariter. sed
luna est spherica et recipit lumen suū a sole. ergo recipit incrementa sua con-
uiculariter. Et in istis duobz exemplis proceditur per effectum conuerti-
bilem ad causam

Querit An possit etiam fieri demonstratio quia procedens
do ab effectu inconuertibili ad causam. ¶ Solo p̄bi. sic.
quando sc̄z est aliquis effectus inconuertibilis qui est notior nobis q̄ sua
causa. ut si demonstratur de uenere vel luna q̄ prope stat. quia non scin-
tillat. sic. omne non scintillans prope stat. sed uenere vel luna non scintillat
ergo prope stat

¶ **Secūdu** capitulum.

D i

C^o Reparationes

¶ **Alio autē mō differt** ppter quid ab ipso qz ad ipsum rē.

¶ **In hoc caplo pbs ppat** istas demōstratōes in diuersis sciētijs

Querit **Q**uō differtur demonstratio ppter qd z qz. ¶ In diuersis sciētijs ¶ **Solo** sic differtur qz ad vnam sciām ppter de mōstrare ppter qd z ad aliā qz. ¶ **Et hoc ostendit** pbs dupl. pmo in sciētijs subalternatis. secūdo in nō subalternatis

Querit **Q**uō ostendit in sciētijs subalternatis ¶ **Solo** quia in subalternatis spectat ad sciām subalternantē demōstrare ppter qd. z ad sciām subalternatā demōstrare qz

Querit **Q**ue dicūtur scie subalternate ¶ **Solo** scie subalternate dicūtur quaz vna ē sub alta. ¶ **Et h̄ ptingit** dupl. vt dicit **Albertus**. ¶ **Uno mō** qñ subiectū vni^o scie est spēs subiecti alteri^o scie. sicut aiāl est spēs corporis naturalis vel mobilis. z h̄ scia de aiāl est sub scia de corpore naturali vel mobili. sed ille non dicūtur ppter subalternate sicut patebit ex p̄dictōibz postorius ponēdis. ¶ **Alio mō** qñ subiectum inferioris scie nō est spēs subiecti superioris scie. sed subiectū inferioris scie pparat ad subiectū superioris scie. sicut materiale ad formale sicut p̄spectiua q est de lish nea visuali. ē sub geometria que est de linea. et machinaria que est de erectione turriū z domoz. sub sterimetria que est de mensura solidoz. sic etiā musica est sub arithmetica. z naualis sub astrologia. z iste dicuntur ppter subalterne

Querit **I**n quo pueniūt p̄dicte scie subalternate ad seimez ¶ **Solo** pbi. in hoc cōueniūt qz oēs sunt fere vniuoce. ¶ **Et** dicit fere. qz pueniūt in eodē genere. qz oēs dicūtur mathematice. sed nō conueniūt in noie sp̄ci. qz qdā eaz dicūtur mathematice simplr. qz sunt de subiecto abstracto a materia. sicut geometria z arithmetica. qdā vero dicūtur mathematice nō simplr. sed p applicatōem p̄ncipioz mathematicoz ad res naturales. sicut astrologia z naualis z musica z sic de alijs. ¶ **Et h̄ dicit** pbs qz ad p̄mas. scz mathematicas simplr spectet demōstrare ppter qd. et alias solum qz

Ar̄o **Q**ui scit ppter qd in scia superiori z subalternate. ille videt etiā sciā re de necessitate qz. ¶ **h̄ ista distinctio videt esse falsa** ¶ **Solo** pbi. qz an recedens est falsum. quia sepe ptingit qz illi qui sciunt propter quid adhuc ignozant quia. ¶ **Sicut** exempli gratia sepe ptingit qz aliquis sciat vniuersale. et ignozet tamen quedam singularia. quia ad illa non p̄siderat. vt alijs scit qñqz in vli qz omīs mula est sterilis. z tamen ignozat hoc de ista quam videt habere grossum ventrem. ¶ **Sic** etiā mathematicus qui demōstrat propter quid in scientia superiore ignozat quandoqz quia scientie inferioris. eo qz non applicat p̄ncipia superioris scientie ad ea que demōstrātur in scientia inferiori.

Querit **Q**uo genere cause vr̄itur scientie superiores z mathematice ¶ **Solo**. genere cause formalis. ¶ **Et ratio est** qz

Primi posteriorū

videtur formalibus principiis abstractis a materia sensibili secundum intellectum ex quibus demonstratur propter quid sed scientie inferiores et subalternatae videntur genere cause materialis et formalis simul. quia accipiunt formalia principia scientie superioris et subalternantis. et applicant ea ad materiam sensibilem. et ergo per illa demonstrant quia

Queritur An scientia subalternata etiam possit dicere propter quid. **Solo** philosophi quod sic. sed non respectu scientie subalternantis. sed respectu alicuius alterius sibi subalternatae. **Exempli gratia.** ut perspectiva subalternatae geometrie. et ergo si ad eam pariter dicitur solum quod. sed si pareretur ad scientiam deinde que sibi subalternatae. tunc perspectiva dicitur propter quid. et scientia deinde solum quia.

Queritur Quot requiruntur ad hoc quod una scientia dicat vere alteri subalternatae. **Solo** alteri quod tres conditiones. **Prima** est. quod subiectum scientie subalternatae pertineat in se subiectum scientie subalternantis cum additione alicuius diuine praehentis. **Secunda** est. quod illa diuina addita addat ipsum ad rem alterius nature et generis. quia aliter scientia de seipso esset subalternata scientie de genere quod falsum est. **Tercia** est. quod hoc quod supradedit subiectum inferioris scientie non sit causatum a natura scientie superioris. quia aliter scientia quod est de pari et impari esset subalternata scientie de numeris. quod falsum est. **Etiam** metaphisica subalternatae sibi omnes alias scientias. quod iterum falsum esset.

Queritur Quomodo ostendit philosophus quod demonstratio propter quid et quod differunt in diuersis scientiis non subalternatis. **Solo** dicitur quod multae scientie non subalternatae sic se habent quod una demonstrat solum quod. cuius alia demonstrat propter quid. **Et hoc** probatur exemplariter de medicina et geometria quae non sunt subalternatae. **Et tamen** circa hanc personam que est quod vulnera circularia tardius sanantur medicus chirurgicus dicit quod in quantum hoc sic experitur sed geometer dicit propter quid in quantum scilicet scit quod figura circularis est capacissima et quod presens in circulo multum distat. et quod tardius progreduntur. et propterea vulnera circularia tardius sanantur quam vulnera oblonga.

Quintus tractatus

Figurarum autem maxime faciens scire maxime prima est res.

In quinto tractatu philosophus postquam determinauit de syllogismo demonstratio quantum ad materiam. **Consequenter** determinat de forma ostendens in qua figura habet fieri demonstratio potissima. **Et** diuidit in duo capitula. **In** quorum primo ostendit quod demonstratio maxime habet fieri in prima figura. **In** secundo ostendit quomodo propositio negatiua potest dici immediata.

Queritur In qua figura habet fieri demonstratio potissima. **Solo** quod in prima figura. **Et hoc** probatur philosophus quatuor rationibus. **Prima** est. in illa figura habet fieri demonstratio potissima quae maxime facit scire. sed prima figura maxime facit scire. **Secunda** dicitur probatur per a signo. quia mathematicae scientie maxime scilicet scientie et ille faciunt demonstrationes suas in prima figura que sunt certissime.

Preparatiões

Ad Demonstrationes metaphisice sunt certiores q̄ mathematice
q̄ male dicitur hic q̄ demonstrationes mathematice sunt certissime.
Solo demonstratio aliqua vel scia p̄r dupl̄r dici certior alia. Uno modo
simpl̄r et sic ver̄ est q̄ demonstrationes metaphisice sunt certiores mathema-
ticis. q̄ p̄cedūt p̄ certiores et vltiores causas. Alio mō quo ad nos inq̄stus
nostro intellectui est magis p̄portionata. et sic demonstrationes mathematicis
te sicut hic dicitur sunt certissime.

¶ **Secūda** rō est. in illa figura h̄z fieri demonstratio potissima p̄ quam frequen-
tius fit demonstratio p̄pter quid. sed sic est de prima figura. g.

¶ **Tercia** rō est. in illa figura h̄z fieri demonstratio potissima p̄ quā p̄r ves-
nian ipm q̄ qd̄ est. s̄z h̄z solū possibile est venari p̄ p̄mā figurā. g. Maior p̄z
q̄z ipm q̄ qd̄ est seu definitio est mediū demonstrationis potissime vel tota
demonstratio positioe differens. vt p̄us dicitur fuit. Minor. p̄bat. q̄z ipm q̄
qd̄ est nō p̄r venari p̄ secūda figuram. q̄z ibi nō p̄cludit nisi p̄culariter. g. sequit̄
q̄ solū possibile est ipm venari p̄ p̄mā figurā.

¶ **Quarta** rō est. in illa figura d̄z fieri potissima demonstratio q̄ non indiget
alijs ad sue ostensionis euidentiā. sed p̄ma figura nō indiget alijs d̄z
abus. sed alie due indigent b̄n p̄ma. g. Minorē p̄bat p̄hus. q̄z alie due
figure p̄ p̄mā densant et augmentant donec veniat ad immediata

Querit̄ Quō debet hoc intelligi q̄ alie due figure densant et aug-
mentant p̄ p̄mā. Solo. q̄z alie figure egent reductione
sui ad p̄mā figurā. et in illa reductione figure ille modo p̄ uersione. modo
p̄ transpositionem p̄missaz. nō p̄ impossibile dicitur densari quousq̄ de-
ueniat ad dispōnem et formam p̄me figure. Et dicitur etiam augmentari
p̄m q̄ modi p̄culares aliaz figurarū reducūtur in modos vlt̄s p̄me figure.
et maxime ad p̄mum modum. Et iste intellectus. vt dicitur Albertus
videtur esse de intentione Aristotelis

¶ Secūdū capitulū

¶ **Sicut** aut̄ esse. a. in. b. cōtingit individualiter: sic et nō esse

¶ **In** h̄z secūdo caplo p̄nter oñdit p̄hs quō p̄pō negatiua p̄r dici immediata

Querit̄ Quare determinat p̄hs hic iterū de p̄pōnibz immediatis.
cū enī sup̄ius de eis determinauerit. Solo. sup̄ius
solū ostendit q̄ demonstratio fit ex p̄pōnibz immediatis: sed nō docuit artem
p̄ quā p̄r cognosci que sint p̄pōnes immediate. Et ergo q̄z p̄hs postea intē-
dit determinare de syllo ignorantie seu falsigrapho qui fit q̄nc̄ ex p̄pōnibz
falsis immediatis. q̄nc̄ ex immediatis. ideo docet hic artē cognoscēdi p̄pōnes
immediatas et distinguēdi p̄pōnes immediatas a mediatis

Querit̄ Quare tūc magis determinat de immediatis negatiuis
q̄ affirmatiuis. Solo est. q̄z immediatio in p̄pōnibz af-
firmatiuis est de se satis manifesta. sicut q̄n. p̄ximū superius p̄dicat de p̄
ximo inferiori. tūc satis manifestū est q̄ inter tale subiectū et p̄dicatū nullū
est mediū. et manifestū est q̄ talis p̄pō est immediata. sed immediatio in nega-

Primi Posteriorū

tuus nō est ita manifesta. qz qñ duo disparata p̄dicant de se inuicē aliqd̄ p̄
in esse vni qd̄ nō inest alteri. z sic p̄t videri alicui q̄ tale sit mediū inter illa q̄
qd̄ vni negat de altero. Et q̄ phus magis determinat de immediatis ne
gatiuis q̄ affirmatiuis.

Querit̄ An sine aliq̄ p̄ones negatiue immediate. **Solo** p̄b̄. q̄
sic. Et rō est. qz sicut p̄tingit p̄dicatum aliqd̄ in esse alicui
subiecto indiuidualiter hoc est sine medio. ita etiā p̄tingit aliqd̄ p̄dicatū de
aliq̄ subiecto nō in esse indiuidualiter. i. sine medio.

Ar̄ Nulla est p̄pō negatiua immediata. **Ar̄** p̄bat. qz in oi p̄pō ne ne
gatiua p̄tingit accipere aliqd̄ mediū p̄uertibile cū subiecto vel p̄e
dicato. z ita p̄ tale mediū p̄t p̄bari. **Solo** p̄pō nō d̄t in p̄posito immediata
q̄ nullo mō p̄t p̄bari. s; q̄ nō h̄z mediū essentialiter p̄tines subiectū vel p̄dica
tum p̄ qd̄ mediū ipsa possit ondi. z sic vtriq̄ est aliq̄ p̄pō negatiua immediata

Querit̄ Quot modis aliqua p̄pō negatiua p̄t dici mediata.
Solo trib; modis. **Primus** est. qñ p̄dicatur est in aliq̄
toto in quo nō est subiectū. Et p̄ esse in toto intelligit̄ hic esse in alio sicut in
ferius in superiori. **Exemplū** istius modi est. vt nulla c̄ritas est aīal. illa p̄
positio est mediata. qz aīal est in aliquo genere scz in genere sube in quo nō
est c̄ritas. **Secūds** modus est. qñ ec̄tra subiectū est in aliquo toto in
quo nō est p̄dicatū. vt nulla linea est suba. ibi em̄ subiectū scz linea est in ge
nere c̄ritatis in quo nō est suba. **Tercius** modus est qñ subiectū est in
aliquo toto in quo nō est p̄dicatū z ec̄tra. etiā p̄dicatur in aliquo in quo
nō est subiectū. vt nullus hō est albedo. ibi em̄ hō est in aliquo genere in q̄
nō est albedo. z ec̄tra albedo est in aliquo genere in quo non est hō. Et
oēs isti modi fundātur in eo q̄ essentie p̄dicamētoz sunt imp̄mixte. et ergo
illud qd̄ est in vno p̄dicamento nō p̄t esse in alio.

Querit̄ Cū p̄pō negatiua d̄t esse immediata. **Solo** q̄ tunc qñ
nec subiectū nec p̄dicatū sunt in aliquo toto. i. in aliquo
alio. sicut inferius in superiore. **Exēplū** est. vt nulla suba est c̄ritas.

Querit̄ Cū p̄bat p̄b̄s q̄ talis p̄pō sit immediata. **Solo** quia
illa p̄pō est immediata que caret medio per qd̄ possit p̄bari
vel demonstrari. sed talis p̄pō caret medio quo possit p̄bari. q̄ est immediata
Minorē p̄bat sic. qz si haberet aliqd̄ mediū quo possit p̄bari. vel tale medi
um sumeret in p̄ma figura vel in secūda vel in terciā. sed nullū illoz p̄t fieri
ergo. **Minor** p̄bat inductiue. **Primo** nō p̄t fieri in terciā figura. qz in ter
cia figura semp̄ p̄cludit̄ p̄riculariter. sed talis p̄pō nulla suba est c̄ritas vt
s̄lis est v̄lis. **Secūdo** etiā nō p̄t fieri in p̄ma figura. qz qñ in p̄ma figura
p̄clusio est negatiua t̄nc optet minorē esse affirmatiuā. et sic op̄z minorē
extrematē esse sub medio. sed hoc non p̄t dici de aliq̄ extrematē p̄pōnis
tam dicte. qz neutriū extremoz est in aliquo toto. **Rec̄** p̄t etiā terciō fieri in
secūda figura. qz ibi oportz aliquā p̄missā esse affirmatiuā. et cū mediuz
ibidem semp̄ p̄dicetur oportz vnā extrematē esse sub medio. sed in p̄pō ne
dicte neutriū extremoz p̄t esse sub alio. sicut patz ex dictis. ergo talis p̄pō
s̄tio dicitur immediata

Reparationes

Querit Quor modis p̄pō negatiua dici imediata. **S**olo alteri. q̄ tribz modis. **P**rimo mō si neutriū extremoz sit in aliquo toto. sicut qñ vnū generalissimū negat de alio vt suba non est q̄ritas. **S**ecūdo mō qñ vtrūq̄ extremoz p̄inet sub eodē toto p̄mo. sicut qñ vnū mēbroz diuidentiū negat de reliq̄ sibi opposito. vt nullū rōnale est irōnale. z istis duobz modis p̄pōnes imediate sūt vere. **T**ercio qñ p̄dicatū est illud sub quo imediate p̄inet subiectū. sicut qñ genus negat de sp̄e. vt hō nō est aīal. z isto mō est falsa. **I**n hoc vlt verū est q̄ vbiq̄q̄ affirmatiua est imediate vera. ibi sua negatiua opposita est imediate falsa.

Ad Nulla est p̄pō negatiua imediate vera. **E**t male dcm̄ est q̄ duobz p̄mis modis p̄pōnes negatiue sunt imediate vere. **A**ns probat qz oīs p̄pō negatiua p̄supponit aliquā affirmatiuam. **S**olo. qñ dicitur aliq̄ p̄pōnes negatiue eē imediate vere. hoc dz intelligi nō simplr sed in genere p̄pōnū negatiuarum. qz simplr loquēdo semp negatiua p̄supponit aliquā affirmatiuā. sicut pbat argumentū. **E**t ista negatiua bonū nō est malum nō est vera. nisi qz ista affirmatiua est vera. scilz bonū est bonū. sicut p̄z **A**resto. secūdo p̄orum.

Sextus tractatus.

Ignorantia autē nō fm negationem sed fm dispōnem zc.

In sexto trac. determinat p̄hs de syllo ignorātie q̄ opponit syllo demōstratiuū. **E**t diuidit in duo capla. **I**n p̄mo distinguit de duplici ignorātia et ostēdit quō in nobis generat ignorātia prauē dispōnis.

Querit Quorplex est ignorātia. **S**olo duplex. scz pure negationis. z ignorātia prauē dispōnis. **I**gnorātia pure negationis est simplex rei nesciētia qua aliq̄s nullā penitus hz cognitiōem de re. z sic puer hz ignorātiā logice. **S**z ignorātia prauē dispōnis est habitus sed falsus. qñ scz aliqd accipit tanq̄ verū qd tñ est falsum vel ecōtra.

Querit Quō differt ignorātia prauē dispōnis ab ignorātia pure negationis est deceptio que fit in nobis p̄ syllo. **S**ed ignorātia pure negationis nō fit in nobis p̄ syllogismū.

Ad Ignorātia nō p̄t fieri in nobis p̄ syllo. **A**ns pbat. qz effectus p̄uatiui nō p̄t esse cā positiuus. sed ignorātia ē qd p̄uatiuus. z syllo est qd positiuū. **S**olo. sicut effectus est hīc p̄uatiuus. ita etiā cā. qz ad m̄nus vna p̄missa in tali syllo est falsa.

Querit Quorplex est ignorātia prauē dispōnis. **S**olo duplex. **N**ā q̄daz est circa p̄ma p̄ncipia. sicut qñ aliq̄s opinat aliq̄s oppositū p̄mis p̄ncipijs. **A**lia est circa p̄clones. sicut qñ aliquis opinat aliq̄s oppositū alicui p̄clonici z demōstratiue. **E**t vtraq̄ illa ignorātia est duplex. scz simplex z p̄posita. **S**implex est qñ aliquis simplr z

Primi Posteriorum

absolute abſolū ductu rōnis accipit falſum. ſicut ſi aliq̄s nō coactus aliqua
rōne diceret q̄ om̄is ſuba eſt q̄ritas. ⁊ illa nō fit niſi vno mō in nobis. ſcilz
p̄ defectū rōnis ſeu argumentatōis. Sed ignorantia p̄poſita eſt q̄n aliq̄s
inducit ad op̄mādū falſum p̄ aliquā rōnem ſyllogiſtica. vt ſi aliq̄s op̄māz
retur q̄ om̄is qualitas eſt ſuba. p̄pter iſtum ſyllm. Om̄is q̄ritas eſt ſuba.
om̄is qualitas eſt q̄ritas. q̄ om̄is qualitas eſt ſuba. Et talis ſyllus p̄ quē
generat talis ignorantia vocat̄ hic ſyllus ignorantie. vel alio noie ſyll's falſi
graphus. ⁊ ille fit multis modis.

Querit̄ Quot modis p̄t fieri talis ſyllus ignorantie. **Solo**
duobz modis. Vno mō ex p̄pōnibz immediatis. Et alio
mō ex p̄pōnibz mediatis. Et p̄pōnibz immediatis fit dupl̄r. Primo ſcz ad in
ferendū p̄lonem affirmatiuā. ſecūdo ad inferendū p̄lonem negatiuā
verū q̄ diſſuſe ⁊ ad longuz p̄hs p̄fectur hos modos diuerſos in textu et
articulate ſatis habētur in p̄mentarijs. nec gr̄adis eſt illos ſciēdi neceſſitas
p̄xi de eis ſuſcedendum

Secūdū capitulum.

Maniſeſtū eſt aut̄ et ſi aliquis ſenſus defecerit necē eſt ⁊c

In hoc ſecdo cap̄lo oñdit p̄hs quō fit in nobis ignorantia pure negatiōis

Querit̄ Quō fit in nobis ignorantia pure negatiōis. **Solo** ilz
la fit in nobis p̄ defectū ſenſus. q̄z deficere ſenſu neceſſe
eſt deficere ſciam q̄ eſt de ſenſibilibz illi? ſenſus. ſicut deficere viſu a natuiz
tate in aliquo necē eſt in eo deficere ſciam de coloribz

Querit̄ Quō p̄bat hoc p̄hs q̄ deficente ſenſu necē ſit deficere
ſciam. **Solo**. ponit in effectū talem rōnem. q̄z om̄is
ſcia aut habet p̄ inductōem aut p̄ demonſtratiōem. ſed deficere aliquo ſen
ſu deficit inductio. q̄z inductio eſt ſingulariū que non ſciūtur niſi p̄ ſenſum
Et deficente inductōe deficit v̄le. q̄z v̄le ex ſingularibz inducit. deficere au
tem v̄le deficit etiā demonſtratio. q̄z illa p̄cedit ex v̄libz. Et deficere demō
ſtratione deficit ⁊ ſcia que p̄ demonſtratiōem acquirat. ⁊ p̄ ſequens de p̄s
mo ad v̄lrumū deficente in nobis aliquo ſenſu neceſſe eſt deficere ſcientiam
que eſt de ſenſibilibz illius ſenſus.

Ar̄ Mathematicalia cognoscuntur illa ſunt abſtracta a ſenſibilibz
ergo non oīs cognitio eſt a ſenſu. **Solo**. lz mathematicalia ſunt
abſtracta a ſenſibilibz ſm̄ eſſentiam. non tamen ſm̄ eſſe. ſed ſic ſunt iuncta
materie ſenſibili. ⁊ ergo p̄ma acceptio mathematicaliū eſt per ſenſum ⁊ per
inductionem ſenſus

Ar̄ Scia non eſt ſubiectiue in ſenſu ſed in intellectu. ergo deficere ſen
ſu nō eſt neceſſe deficere ſciam. ſed magis deficente intellectu.

Solo. licet ſcia ſit in intellectu ſubiectiue ⁊ non in ſenſu. tū non generat̄
in intellectu niſi per viam ſenſus memorie ⁊ experimenti. ⁊ ergo deficente
ſenſu neceſſe eſt non generari ſciam.

Reparationes

¶ Cecus p̄t habere sciam de odoribz. q̄ deficere sensu nō necē est deficere sciam. **¶** Solo. licz cecus possit habere sciam de sensibilibz alioz sensui. nō tñ de sensibilibz sensus visus. scz de coloribz. **¶** Si dicitur cecus p̄t habere sciam de coloribz. qz possibile est q̄ ille qui iam est cecus plus habuerit visum. Solo. q̄ ita d̄z intelligi dcm̄ p̄bi q̄ deficere visu a natiuitate z simplr̄ necē est deficere sciam zc.

¶ Contra. cecus a natiuitate p̄t habere sciam de coloribz. q̄. An̄s p̄bat. qz p̄t scire definitōem coloris. **¶** Solo. q̄ licet cecus a natiuitate possit habere sciam q̄ ad qd̄ nois de colore. nō tñ quo ad qd̄ rei

Septimus tractatus.

¶ Est aut̄ om̄is sylllus per tres terminos et hoc quidē de. zc.

¶ In septimo tractatu p̄sequēter p̄hs ostendit quō in demonstratione nō est processus in infinitū. Et diuidit in duo capla. In p̄mo mouet aliqs̄ q̄stiones. Et in secūdo soluit eas. Pr̄mū capl̄m subdiuidit in duas p̄tes. In p̄ma p̄mittit aliqs̄ sup̄pōnes nec̄arias. In secūda mouet q̄stiones

Querit̄ Quor̄ sup̄pōnes p̄mittit hic p̄hs. **¶** Solo. alteri q̄ duas. licz alij formēt p̄muniter tres. Pr̄ma sup̄positio quā p̄uenit est q̄ ois sylllus debet habere tres terminos. Et licet hoc ex p̄mo porum satis pateat tamen potest faciliter sic ostendī. quia oportz̄ maiorem extremitatem inesse minori extremitati in p̄clusionē propter hoc q̄ maior extremitas inest medio z̄ medium minori extremitati in p̄missis. Secūda sup̄positio est q̄ in om̄ni syllogismo demonstratiuo negatiuo oportz̄ alteram p̄missarū esse affirmatiuam z̄ alteram negatiuam. Et illis sup̄positionibz positis resumit p̄hs qualis debet esse materia syllogismi demonstratiui. Et dicit q̄ propositiones que sunt ex tribus terminis in syllogismo demonstratiuo debent esse principia z̄ sup̄positiones. hoc est debent esse immediate. z̄ indēmrābiles z̄ q̄ differēt sylles demonstratiui in materia a syllogismo dyalectico. quia propositiones in syllogismo dyalectico. sunt soluz̄ probabiles. propositiones etiam in syllogismo demonstratiuo debent esse p̄ se quod non requiritur in syllogismo dyalectico. Et circa hoc philosophus ponit differentiam p̄dicatorum. et dicit q̄ aliqua p̄dicant p̄ se. alia per accidens. Et per accidens predicatur aliquid dupliciter. Uno modo quādo subiectum predicatur de accidente. vt album est homo. Alio modo quando os modos adinuicem dicit q̄ primus magis est per accidens q̄ secūdus quia plus distat a p̄dicatione per se q̄ secūdus. sed ista sunt quasi om̄nia superius z̄ alibi latius dicta.

Querit̄ Quor̄ questiones mouet philosophus de infinitate p̄ncipiorum demonstrationis. **¶** Solo. q̄ tres s̄m̄ q̄ tres sunt termini in syllogismo demonstratiuo. scilz̄ maior extremitas. minor extremitas. z̄ medium

Primi Posteriorum

Prima questio est vtrū supposito infimo subiecto sit pcedere in infinitū in predicatis versus sursum ascendendo vel sit deuenire ad aliqđ p̄mū p̄dīcari quod de oibus vtr̄ p̄dicetur z in quo sit status.

Secūda questio est vtrū posito vltimo predicato sit pcedere in infinitū in subiectis versus deorsum descendendo vel sit deuenire ad aliqđ infimū subiectū quod oibus alijs subijciatur.

Tercia questio est vtrū posito statu in extremis sit pcedere in infinitū in medijs.

Querit̄ Ad quid tendunt iste questiones **Solo** ad hoc tendunt An demonstrationes pcedant in infinitū ascendendo vel descendendo. Ascendendo quidē. ita q̄ qualiter p̄pō ex qua pcedit demonstratio sit demonstrabilis p̄ aliam demonstratōnem priorē. Et descendendo. An ex qualiter p̄positōnem demonstrata contingit ad aliā posteriorem pcedere. Vel si demonstratio fiat circulariter. ita q̄ vna demonstratio cōfirmet p̄ aliam ascendendo z ex vna pcedat alia descendendo vsq̄ ad aliquem terminū.

Querit̄ Vtrū iste questiones habeant etiā locū in negatiuis sicut in affirmatiuis. **Solutio** p̄bi q̄ sic. Et ratio est quia in demonstratōne negatiua oportet vnā p̄missam esse affirmatiuam. Et ergo si ascensus z descensus in infinitū essent in affirmatiuis oporteret eodem mō etiā esse in negatiuis.

Querit̄ Vtrū ille questiones habeant etiam locū in conuertibilibus. **Solutio** p̄bi q̄ non. Et rō est. quia cōuertibilia eodem modo h̄nt se ad se inuicem eque primo z eque vtr̄o nec ē in eis aliqđ prius p̄m qđ prius dicit a quo nō cōuertit̄ subsistendi p̄na. Sed p̄uertit̄ liter de se inuicē p̄dicant. Et solū in hoc distinguūt q̄ vnū est sicut accūs et aliud sicut subiectum.

Capitulum secundum

Quod quidem igitur media non contingat esse infinita. In secūdo capitulo p̄hs soluit dictas q̄stiones. Et diuidit̄ in duas partes. In p̄ma soluit terciā. z in secūda duas alias.

Querit̄ Quō soluit p̄hs terciā questionē supius motā. **Solutio** dicit q̄ Si sit status in extremis sursum z deorsū tunc impossibile est q̄ sit pcedere in infinitū in medijs.

Querit̄ qđ est sursum ascendere z qđ deorsum descendere. **Solutio** Ascendere sursum in p̄posito ē qñ ascendit ad p̄dicatum magis vlt̄ qđ de oibus alijs p̄dicat sicut ē genus generalissimū. Sed descendere deorsum ē qñ pcedit ad magis p̄ticulare qđ oibus alijs subijcit. sicut est species specialissima. que est formaliter indiuisibilis.

Querit̄ Quō p̄bat̄ iā p̄hs q̄ si sit status ī extremis impossibile sit pcedere in infinitū in medijs. **Solutio** tali rōne q̄ si extrema essent finita z media infinita tunc nunq̄ cōtingeret deuenire de extremo in extremū sed hoc est inconueniens. Et illud ex quo sequit̄. Sequela p̄bat̄ur. quia si pcedat descendendo ab vniuersalissimo predicato manifestum est q̄ illud prius

Reparationes

pdicabil' de medio p'pinq'iori q̄ de medio magis distāti z sic si media sūt infinita continue pdicabitur de medio magis p'pinq'io q̄ de alio z qz inf' nita non cōtingit p'ransire nūq̄ erit deuenire descēdendo ad infimū subiectū. s̄ hoc est incōueniens z p'ra hyp'oth'esim q̄ ponit q' extrema sint fin' nita. z sic p' p'ns ponit q' aliq's posset deuenire de extremo in extremū. Et sic modo p' hoc idē ostendi de ascensu de infimo subiecto versus sursum. Et ergo seq̄tur q' si extrema sunt finita media nō p'nt esse in finita.

Ad In linea extrema sunt finita z tñ media sunt infinita. q̄ videt q' si extrema sint finita media nihilomin' p'nt esse infinita. Nis pbatur in qualibet linea sunt infinita puncta. ¶ Solutio licet in linea sint infinita puncta s'm potentiam non tamen s'm actum.

Querit Que est illa cauillatio quā remouet p'hus circa predica-
Solutio posset aliquis cauillator dicere q' illa media que sūt proxima p'mo pdicato sunt bene finita quia sunt cōtinentia se et consequentia ad se inuicem. sed illa que distant a p'imo pdicato z sunt supra infimū non continent se. z ergo illa sunt infinita. Et ita ista rō iam posita non videtur p'cedere quia illa ponit media esse infinita s'm cōtinuum processum a p'imo pdicato ad p'ximū mediū z sic p'sequēter. Ad illam obiectionem rīdet p'hs q' nihil refert siue media ponant infinita s'm cōtinuum processum siue discontinue ita q' superiora ponant finita z inferiora in eadem linea infinita quia vtroq̄ modo sequitur media esse infinita z q' p'cedentem a p'imo pdicato ad inferius oporteat transire per infinita media quod est impossibile. Et ita altertus format diccam cauillatōnem in cōmōto licet aliq' exponant textum aliter.

Querit Iterum sicut in affirmatiuis est status ex parte medioz ita etiam sit in negatiuis. ¶ Solutio p'hi q' sic. Et hoc oñdit ex'plariter tripliciter s'm q' p'pō negatiua potest concludi in tribus figuris. P'imo in p'ma figura vt sit ista conclusio in p'ma figura nullus hōs mo est quantitas z sic cōclusa per hoc mediū qd est corpus sic arguendo. Nullū corpus est q̄ritas. ois homo est corpus. ergo nullus homo est q̄ritas ibi em̄ qz maior est p'positio mediata. ergo potest p' aliud mediū p'bart sumat ergo aliqd d quo q̄ritas negat p'ius q̄ de corpe affirmet z hoc erit substantia. Et arguat sic Nulla suba est q̄ritas. Omne corpus est substātia. q̄ nullū corpus est quāritas tunc em̄ quia nihil est sumere supra substātia quod possit affirmari de ea z a quo p'ius remoueat quāritas iō est ibi ista figura. Secūdo ostendit hoc in secunda figura vt sit ista conclusio in secunda figura nulla quāritas est homo ex istis p'missis Omnis homo ē corpus. nulla quantitas est corpus. ergo nulla quāritas est homo ibi minor ē p'positio mediata. z ergo potest concludi per aliud medium quod affirmabitur de corpore z negabitur de quantitate. z hoc est substantia. Arguat ergo sic. Omne corpus est substantia. nulla quantitas est substantia. ergo nulla quantitas est corpus. ibi est iterum status quia supra substantiam non potest aliquid aliud accipi quod affirmetur de ea z negetur de quantitate.

Primi Posteriorum

titate. et ergo in secunda figura est etiam status.

Tercio ostendit hoc idem in tertia figura deorsum descendendo ut sit ista conclusio quoddam corpus non est quantitas conclusa per istum syllogismum. nullum animal est quantitas. omne animal est corpus. ergo quoddam corpus non est quantitas. ibi quia hoc medium animal non est ultimum subiectum sumatur aliquid sub eo de quo quantitas negetur. et antimal affirmetur. Et arguatur sic. Nullus homo est quantitas. omnis homo est animal. ergo quoddam animal non est quantitas. ibi est status ex parte medij descendendo. quia homo est ultimum subiectum et sub eo nihil est quod possit esse medium ad concludendum maiorem illius syllogismi in tertia figura. Et ergo patet quod sicut est status in medijs. In affirmatiuis ita etiam est status in negatiuis. **A**risto. tamen in textu non videtur istis terminis significari sed transcendentibus.

Respondeo quod ista probatio non sit sufficiens probatur. quia licet in quolibet figura per se et sigillatim sit status in ipsis medijs non tamen in omnibus figuris simul sumptis. quia cum deuentum fuerit ad statum in una figura poterit esse recursus ad aliam figuram. **S**olutio dicit philosophus quod illa obiectio nihil valet quia ex quo non proceditur in infinitum. **Q**uia tunc figuram sigillatim sequitur etiam quod nec in omnibus figuris simul sumptis. quia si finita finitae accipiantur necesse est eorum esse finitum.

Queritur. Quomodo soluit philosophus duas alias questiones superius motas scilicet primam et secundam. **S**olutio soluit illas simul et dicit quod non est procedere in infinitum in extremis sed est status tam in predicatis sursum quam in subiectis deorsum. Et hoc probat philosophus dupliciter scilicet. Primo logice et per rationes communes. Secundo analytice et per rationes proprias.

Queritur. Quomodo probat philosophus logice quod sit status in extremis. **S**olutio dupliciter. Primo in predicatis substantialibus. Et secundo ostendit hoc vniuersaliter in omnibus predicatis.

Queritur. Quomodo probat quod in predicatis substantialibus sit status. **S**olutio taliter. quod si esset processus in infinitum in predicatis subalternis tunc sequeretur quod non pringeret aliquid definitum sed hoc est falsum. **Q**uia illud ex quo sequitur. Sequela probatur. quod in definitione oportet ponere omnia substantialia predicata definiti. sed si predicata subalterna essent infinita tunc non possent omnia poni. quia intellectus non potest transire infinita. **Q**uia tunc

Respondeo non oportet in definitione ponere omnia subalterna predicata definiti. **Q**uia illa ratio est falsa. **A**ntis probatur. quia definitio potest dari tamen per primum genus et ultimam diuisionem. **S**olutio licet non ponantur semper explicite in definitione omnia substantialia predicata definiti tamen ponuntur implicite quia oportet illam partem definitionis que est genus proximum resolvere usque ad primum et irresolubile genus generalissimum. quia aliter non esset genus definiti sufficienter et perfecte cognitum et per primum tota definitio.

Reparationes

Queritur Quomodo predicat phs pbando q̄ vltter in oĩbus pres̄ dicatis sit status. **Solutio** primo premitit d̄ distinctō nem predicatoꝝ. ⁊ secundo ostendit p̄positum.

Queritur Quotuplicia sunt p̄dicata. **Solutio** duplicia. quedā sunt p̄dicata per se quedam per accidens.

Pr̄ia ē q̄n̄ acc̄ns̄ p̄dicat̄ d̄ acc̄nte vt albū ābulae. **Q̄r.** quotuplex ē p̄dicatio p̄ acc̄ns̄. **So^o cri.** Sc̄da ē q̄n̄ sbiectū p̄dicat̄ d̄ acc̄nte vt albū ē lignū plex.

Tercia ē q̄n̄ acc̄ns̄ p̄dicat̄ d̄ sbiecto vt lignū ē albū. **Queritur** Quō differt illa p̄dicatio tertia a duabz primis. **Solutio** sic differt qz tertia est p̄dicatio per accidens fm̄ se sed alie due sunt p̄dicatio nes p̄ acc̄dēs fm̄ accidens. Et rō istius est q̄ q̄n̄ acc̄dēns p̄dicatur de sbiecto sicut q̄n̄ dicit̄ qz lignū est albū tunc sbij̄ctur illud qd̄ fm̄ se sbiectū est ⁊ p̄dicat̄ illud qd̄ fm̄ se p̄dicatū est. qz l̄s̄ gnum in hoc quod lignū est ⁊ nō gratia alterius sbij̄ct̄ albedini. ⁊ albedō in hoc qz albedo est de ligno p̄dicat̄. Sed q̄n̄ sbiectū p̄dicat̄ de acc̄nte vt q̄n̄ dicit̄ albū est lignū tunc non sbij̄ctur illud qd̄ fm̄ se est sbiectum quia albū in eo quod albū ē vel gratia albedinis non sbij̄ct̄ ligno sed gratia alterius puta gratia istius particularis quod est hoc lignū cui accidit eē albū. vnde quia hoc particulare lignū est albū ⁊ etiā est lignū. ergo dicimus qz album est lignum.

Queritur Quō pbat̄ hoc qz album in eo qd̄ albū nō sbij̄ct̄ fm̄ se ligno. **Solutio** tali rōne q̄ esse p̄supponit fieri sed album non dicit̄ fm̄ se fieri lignū. sicut lignū dicit̄ fm̄ se fieri albū. ⁊ etiā albū nō dicit̄ dici fm̄ se esse lignū sicut e contra lignū fm̄ se dicit̄ esse albū ⁊ p̄ p̄ns̄ q̄n̄ dicit̄ albū est lignū albū in eo qz albū fm̄ se non sbij̄ct̄ ligno. Et p̄ terea in omni motu alteratōis oportet sbiectum motus manere idē ⁊ variari solū fm̄ qualitates sed q̄n̄ dicimus albū esse lignū tbi albū fm̄ esse albi non manet idem. ergo album in eo qz albū nō est fm̄ se sbiectū. Et sic ut iam dictū est de ista albū est lignū. ita etiā pariformiter dicit̄ dici de ista musicū est albū qz musicū in eo qz musicū non sbij̄ctur tbi albo sed gratia alterius scz gratia istius particularis hoīs cui accidit vtrūqz scz esse musicū cum ⁊ esse album quia em̄ iste particularis homo est musicus ⁊ etiam albus sic dicimus fm̄ acc̄ns̄ qz musicū est albū. Et quia in materia demonstratiua non vrimur talibus p̄dicatōnibus p̄ acc̄ns̄ fm̄ acc̄ns̄ sed solū p̄dicatōnibus fm̄ se. Ideo dicit̄ phs qz in sequēti p̄batōne detemus restringere nomē p̄dicatōnis vt solū intelligamus p̄ ip̄m p̄dicatōnē fm̄ se.

Queritur Quotuplex est p̄dicatio fm̄ se. **Solutio** p̄dicatio fm̄ se dividit̄ fm̄ numerū p̄dicamentoz. qz om̄e qd̄ p̄dicat̄ fm̄ se vel p̄dicat̄ vt qd̄ vel vt quale vel vt cōm̄ vel vt agens vel vt patiens vel vt vbi vel vt q̄n̄ vel vt aliqd̄ alioꝝ p̄dicamentoz. Et hoc loquendo d̄ p̄dicatōne in qua vnū p̄dicat̄ de vno. Quia si non p̄dicat̄ vnū de vno tūc non oportet p̄dicatū p̄dicari vt qd̄ vel vt quale ⁊c. sicut si dicit̄ homo ē

Primi Posteriorū

aial albū. ibi em nō pdicat qd aut qle. sed mgis quale quid.

Querit Quō dicit hōi pdicata fm se abinute. **Solo.** sic dicitur ferūt. qz illa q pdicatur in quid sunt vere illud de quo pdicatur. vel vltiter sicut definitio. vel fm prē. sicut genus vel dīna. sed illa que pdicatur in quale vel q̄tum zc. nō sunt idē cū eo de quo pdicatur neqz vltiter neqz fm prē. sicut pz qū dicitur hō est albū. ibi em albū nō est de cēntia hoīnis neqz idem cū hoīe. sed cū dicitur hō est aīal. ibi aīal est de essentia hoīs et vere idem cū eo substantialiter

Querit Que est illa obiectio quā remouet circa h phs. **Solo.** possit aliqs dicere q pdicata que pdicatur in qd nō sūt vere z essentialiter illud de quo pdicatur. qz hōi pdicata sunt vltia z sig nificant ideas vel essentias separatas z p se subsistentes. sicut dicebāt platonici. Sed phs remouendo illam obiectōem dicitur. Gaudeāt genera z species monstra em sunt si sine. nihil ad rōnem sunt. demōstratōes em de huiusmodi sunt. Hoc est em dicitur. si supponatur spēs seu ydee esse debēt gaudere. qz fm platonicos habēt aliqō esse nobilius q̄ res materiales. z ergo sunt monstra. h ē quedā p̄mōstraciones vel exempla rerū materialū qz participatōes reperūtur in rebz materialibz. Et ergo siue hōi ydee sine vt illi dicebāt siue nō sint nihil p̄inent ad p̄ntem rōnem. qz nos hic intēdimus de illis rebz de quibz in nobis scīa g demōstrationem acquirit. z ille sunt res materiales nobis note. quaz vna est in alia sicut aīal in hoīe. z in illis verū est q̄ illud qd pdicat in quid est vere z essentialiter idē cū eo de q pdicatur. et sic obiectio platonicoz nō hz hic locū

Querit Quō tam pbat phs positū. scilz q vltiter in oibz pdicatis fm se sit status. **Solo.** hoc ostēdit duplr. pmo q nō sit pcedere in infinitū in predicatis fm circulum. secūdo q nō sit pcedere in infinitum fm rectum

Querit Quō pbat pmo q nō sit pcedere in infinitū in predicatis fm circuli. **Solo.** phs in effectu incendit istā rōnem. Omnia pdicata vel sunt subalia vel accīdalia. sed nulla talia p̄nt predicari circulariter manente pdicatōe fm se. q̄ in pdicatis fm se nō est pcedere in infinitū. Dīnozē declarat phs duplr. pmo in pdicatis subalibz. qz si illa pdicarent circulariter tūc sequerēt q̄ vnū z idē esset totum z pars. qd est im possibile. Sequela tamē pz. qz qū genus predicat de specie genus hz se vt totū. si ergo econtra spēs posset pdicari de genere tunc genus haberet se vt pars. z sic vnū z idem esset totū z pars. Secūdo. pbat hoc idē in accīdalis. qz si in accīdentalibz fieret pdicatio fm circuli tunc oporteret q̄ sicut accidens pdicaret de subiecto ita ecōtra subiectū pdicaret de accīte. vt q̄ vnū accidens pdicaretur de alio sicut de subiecto. Sed nullū illoz p̄t dici. non p̄mū. qz quādo subiectū predicat de accidente non est pdicatio fm se h fm accīns. vt pz ex pdictis. Nec secūdū. qz accīns nō est accīns. sicut q̄ntitas non est qualitas. et ergo sequitur q̄ nō p̄t esse p̄cessus in infinitū in predicatis fm se per circularionem

Querit quō pbat phs q nō sit pcedere in infinitū in predicatis fm rectū

A. l.

Reparationes

tum in sursum & deorsum. **S**olo duabz rōnibz. **P**rima in effectu est ista. **O**mnia p̄dicata sunt subalīa vel acc̄ntalia. sed nulla talia p̄nt eē infinita in sursum vel in deorsum. **S** in p̄dicat̄ nō ē p̄cedere ī infinitū fm̄ rēi. **S**ecundo p̄bat p̄mo de p̄dicat̄ subalīibz. qz illa sunt de definitōe rei. sed infinita non p̄nt esse de definitōe alicuius vt p̄us patuit. **S**ecundo p̄bat etiaz de p̄dicat̄ acc̄ntalīibz. qz oīa illa reducūt̄ ad certa genera. scz ad nouē p̄dicamēta

Ad Infinita vni accidūt. **S** est p̄cedere in infinitū in p̄dicat̄ acc̄nta libz. **S**olo licet infinita vni accidāt fm̄ potentia & in particularibz. nō t̄m̄ fm̄ actū & in vlt. qz oīa p̄dicata p̄cularia reducuntur ad aliq̄ vltā scz ad nouē p̄dicamenta accidentiū

Secūda rō stat in hoc. si esset p̄cessus in infinitū in p̄dicat̄ fm̄ rectum tūc nihil p̄tingeret simplr̄ scire. sed hoc est falsuz. **S** illud ex quo sequitur. **S** quela p̄bat. qz scire simplr̄ est p̄ demōstratōem. sed si essz p̄cedere in infinitum in p̄dicatōibz. tūc nulla esset p̄fecta demōstratio. qz nulla esset p̄positio īmediata & indēdōstrabilis. sed ql̄bet p̄missa demōstratōis esset p̄ aliā p̄ozē demōstrabilis. & illa iterū p̄ aliā in infinitū. qz **S** nō p̄tingit infinita p̄ transire sequitur q̄ nihil p̄tingeret nos p̄ demōstratōem simplr̄ scire. sed solum ex sup̄pōne. **I**ste **S** sunt rōnes logice q̄s ponit **A**ristoteles.

Querit̄. **Q**uō p̄bat p̄hs a nalyticez p̄ rōnes p̄prias demonstratiue scie q̄ sit status in extremis demōstratōis. **S**olo p̄hs innuit in effectu p̄mo istā rōnem. **D**emōstratio est ex hīs q̄ p̄dicatur p̄ se in p̄mo vel secūdo modo p̄seitatis. sed in neutro illoz p̄t esse p̄cessus in infinitum. **S**imozem p̄bat p̄hs dupl̄r. primo de secūdo mō p̄seitatis. qz secūdus modus p̄seitatis est quando p̄pria passio p̄dicat̄ de subiecto. vt cum d̄r numerus est impar. sed in p̄prijz passioibz non potest esse p̄cessus in infinitū. vt q̄ impar p̄ se sit passio numeri. & imparis cōsequenter sit alia passio. & sic in infinitū. ergo in secūdo modo p̄seitatis non potest esse p̄cessus in infinitum. **S**imoz p̄bat. qz si esset p̄cessus in infinitum in passioibz tūc oporteret p̄mum subiectum poni in definitionibz omniuz illarum passioibz. sed hoc est impossibile. qz sic idem poneretur in definitionibz infinitozum. **E**t hoc p̄firmat **A**resto. etiā tali rōne. qz p̄dicata secūdi mōdi p̄seitatis debent esse p̄uertibilia cum suis subiectis. ergo in eis nō potest esse p̄cessus in infinitū in sursum vel deorsum. **S**ecūdo probat p̄hs hoc idem in p̄mo modo p̄seitatis. qz in p̄mo modo oportet q̄ p̄dicata sint de definitōe subiecti. sed impossibile est q̄ infinita sint de definitōe vnius ergo impossibile est q̄ in p̄dicat̄ p̄mi modi p̄seitatis sit p̄cessus in infinitum. qz sic nihil p̄tingeret definire. **E**t hīs ergo infert **A**ristoteles q̄ necesse est esse statum in p̄dicat̄ versus sursum. et si versus sursum sequitur etiam q̄ sit status descendendo versus deorsum. et sequēter si est status versus sursum & deorsum sequetur ex p̄tius dictis q̄ necesse est esse statum in medijs.

Querit̄. **Q**uō iam probat p̄hs q̄ nō potest esse p̄cessus in infinitū in demōstratōibz. **S**olo tali rōne. qz vbiq̄ est deuenire ad aliqua p̄ima & indēdōstrabilia. ibi non p̄t esse p̄cessus vt

Primi posteriorū

infinitum. sed in demonstrationibus est deuenire ad aliqua prima z indeterminabilia. ergo. **¶** 2mo probatur. quia in demonstratione est deuenire ad illa qua principia. sed principia sunt prima z indeterminabilia. quia si principia demonstrarentur. tunc sequerentur multa inconuenientia. **¶** 1mo enim sequeretur qd aliquid esset prius principijs quod est contra rationem principij. **¶** Secūdo sequeretur qd omnia essent demonstrabilia z qd omnium esset demonstratio. quod falsum est. **¶** Tercio etiam sequeretur qd nulla esset propositio immediata. sed inter quolibet extrema propositio esset dare mediū non solum extraneū sed etiam intrinsecum. per quod talis propositio posset demonstrari. et sic esset processus in infinitum in medijs quod tñ est impossibile propositio sic statim in extremis. vt pz ex p̄us dictis

Queris Quot correlaria infert phs ex dictis. **¶** Solo. tria. **¶** Primum est qd si aliquid insit duobz p̄ aliquod comune tunc non oportet qd illud comune ipsi insit p̄ aliud cōmune. **¶** Exempla gratia si haberetres angulos insit ysocheli z scalaron p̄ aliquod comune quod est triangulus. tñc nō oportet qd triangulus insit eis p̄ aliud comune. **¶** Et rō illius est qd si sic tñc sequeretur qd media essent infinita extremis existētibz finitis quod est impossibile iuxta p̄us dicta

¶ Secūdam correlariū est qd oīs propositio que habet aliquod mediū inter subiectū z predicatū est demonstrabilis. sed illa que nō habet mediū est indemonstrabilis z immediata. **¶** Et tales immediate propositioes sunt vera elemēta demonstrationis aut omēs aut vles z p̄me. quod addit notanter. qd inter vles propositioes quādam sunt magis vles p̄ alie. z ille etiam sunt maxime elemēta. **¶** Et sicut hoc correlariū haberet veritatē in propositioibus affirmatiuis ita etiā in negatiuis. ita qd in negatiuis propositioibus quedam sunt mediate z quedam immediate.

¶ Tercium correlariū est. qd si debeat aliquid ostendi per demonstrationem tñc demonstrationes debēt esse immediate. z si nō sunt immediate tñc sunt reducende ad immediatas

Queris Quomodo debent reduci propositiones mediate ad immediatas. **¶** Solo. hoc docet phs dupliciter. primo in affirmatiuis. secūdo in negatiuis

Queris Quō docet h̄ in affirmatiuis. **¶** Solo. dicit qd si sit aliq̄ propositio affirmatiua immediata. tunc d̄ sumi aliqd̄ quod sit supra subiectū z sub predicato. quousq̄ predicatū immediate dicat de subiecto. **¶** Exēplū grā. ista propositio hō est suba est mediata. si igitur aliqd̄ vellet eā reducere ad immediatā. d̄ p̄mo accipe aīal quod est supra hominem. z postea supra aīal d̄ accipe corpus aīal. z postea corp⁹. qd sic faciendo densabit mediū z nullū manebit spacium vacuū z deueniet tandē ad immediatā istā. sc̄z oīne corp⁹ est suba. q̄ est propositio vna z simplex. z principium demonstrationis omnium aliarū. **¶** Et sic declarat phs p̄ se in alijs. nā in rebus ita est qd magis simplex z medius est principium omnium aliorū. sicut in ponderibus vncia. z in melodijs tonus. ergo etiā sic erit in demonstrationibus qd propositio immediata que est vna et simplex debet esse principium omnium aliarum.

Reparatiões

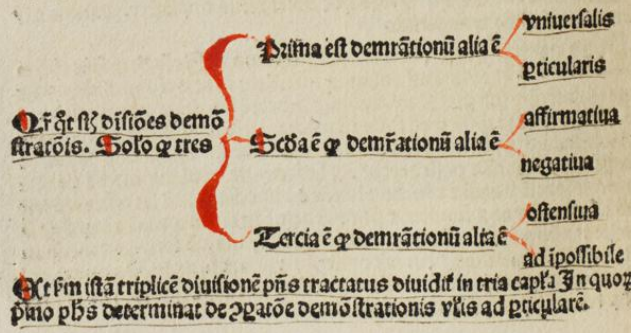
Querit Quō docet p̄hs in negatiuis reducere p̄pōnes mediā
 tas ad immediatas. **Solo** hoc docet p̄hs tripl̄r. **Pr̄**
 mo in p̄ma figura, et d̄t q̄ ad reducendū aliquā p̄pōnem mediātā ad im̄
 mediātā in p̄ma figura debet sumi mediū qd̄ est supra subiectū z a quo p̄t
 us remoueat maior extremitas q̄ a minore extremitate. et hoc faciendū est
 quousq̄ deueniat ad aliqd̄ p̄mū a quo p̄mo maior extremitas remoueat.
Exemplū, vt ista p̄pō est mediata. nullū aīal est q̄ritas. sumat q̄ aliqd̄ me
 diū quod est supra aīal. sicut corpus aīatum. z postea supra corpus aīatus
 corpus. z supra corpus subam. nam sic faciendū deuenit ad p̄pōnem nega
 tiuā immediatā istā scz. nulla suba est q̄ritas. qz ibi supra subiectū nō est am
 plius aliqd̄ accipe de quo p̄mo q̄ritas neget

Secūdo ostendit hoc idem in secūda figura. z d̄t q̄ ad reducendū p̄pō
 tionem mediātā ad immediatam in secūda figura etiam debet sumi mediū
 um quod est supra subiectū z a quo p̄mo remoueat medium q̄ maior
 extremitas remoueat a minore. et qz nō p̄tingit supra subiectū sumēdo ire
 in infinitū. p̄tingit tandē sic sumēdo deuenire ad immediatā

Tercio ostendit quō iste modus reducendi mediatas ad immediatas. nō
 est vtilis in tercia figura. Et rō illius est. quia medium in tercia figura est
 semper subiectum z non excedit aliquod ext̄remoz. et ergo si sumeret me
 dium fm̄ dispositionem tercie figure magis t̄retur ad p̄pōnes mediatas q̄
 immediatas. **Exemplū** est. vt si ad demonstrandū q̄ animal est substantia
 sumeret hoc mediū qd̄ est homo. vel ad demonstrandū q̄ nullū animal est
 q̄ritas sumat idem mediū. dicendo hō est substantia. vel nullus hō est q̄rit
 tas. tales p̄pōnes sunt magis mediate q̄ p̄me

Octauus tractatus

Cum aut̄ sit demonstratio. alia quidē v̄lis. alia vero par.
In octauo tractatu. p̄hs determinat de p̄paratione demonstratorum
 ad inuicem

Primi Posterior

Querit Quare non ponit hic p^hs quartā diuisionē demonstratiōnis qua se^z diuidit in demonstratiōem p^oter q^d z q^a Solutio illa superius posita fuit in quarto tractatu. Et ibi etiā cōpare fuerunt ille demonstratiōnes ad inuicē tam in vna scientia q̄ in diuersis. et ergo illam diuisionem hic non resumit.

Querit Quid ē demonstratiō v^ls. **S**o^o demonstratiō v^ls ēi qua p^oria passio demonstrat de suo p^orio z adequato subiecto per causam que est de omni per se z fm q^o ipm. Exemplū est vt omne aīal rōnale aptū natū ad ridendū est risibile. Sed hō est aīal rōnale aptū natū ad ridendum. ergo hō est risibilis.

Querit Quid est demonstratiō particularis. **S**olutio demonstratiō particularis est in qua p^oria passio demonstratur de subiecto cui licet insit de omni z per se nō tamen conuertibiliter sicut q^u passio demonstrat de inferiori vel de superiori sui p^orij subiecti. Sicut si habere tres angulos demonstrat inesse ysocheli. vel si risibile demonstrat inesse aīali est demonstratiō particularis.

Rulla est demonstratiō particularis. ergo. **A**ūs p^oatur. quia particularē non scitur. **S**olutio demonstratiō in p^oposito p^orie loq^udo nō dicit particularis vt p^oulare idē est q^o singulare sicut imaginat ar gumentū sed dicit particularis a particulari seu partiali appropriatiōe causę seu mediū. Et ergo q̄uis idem sit mediū in demonstratiōne v^ls z particulari fm substantiā non tñ fm virtutem. quia in demonstratiōne v^ls est ap^o propriatū z adequatū sed in particulari non.

Querit Que illaz demonstratiōnū est potior vtruz vniuersalis vel particularis. **S**olutio demonstratiō vniuersalis est potior q̄ particularis. Et hoc p^oatur p^hs septem rōnibus.

Prima est. illa demonstratiō est potior que magis ostendit causam z p^oter quid. sed demonstratiō v^ls est h^omōi. ergo est potior particulari. **A**ūs p^oatur quia subiectum v^ls passiois est illud cui per se z primo passio inest. Particulare vero est cui inest ex cōsequenti z secundo iam primo in vnoquoq^z genere est magis causa q̄ secundū.

Secunda rō illa demonstratiō est potior que resoluit cōclusionē v^ls ad causam vltimā vltra quā non contingit querere aliā. sed demonstratiō v^ls est h^omōi z non particularis. **S**o^o p^oatur quia p^o causaz vltimā maxime scimus. **Q**uoz p^oter q^z demonstratiō v^ls resoluit cōclusionēz v^l q^z ad prima p^oncipia. sed cōclusio particularis non quia illa sumit p^o p^oncipio cōclusionem demonstratiōnis v^ls.

Tercia rō illa demonstratiō est potior que magis recedit ab infinito s^z vniuersalis demonstratiō est h^omōi. **S**o^o p^oatur. q^z demonstratiō facit scire sed infinita vt h^omōi non sunt scibilia. **Q**uoz pater quia induit dua et singularia fm potētiā diuisibilitatis materie sunt infinita. sed v^ls magis recedit a singularibus z indiuiduis. **S** magis recedit ab infinito.

Quarta rō illa demonstratiō ē potior que magis facit scire. Sed demon

R ij

Reparationes

stratio vltis magis facit scire. \bar{g} est potior. **¶** Minor probatur. quia demonstratio vltis facit scire hoc et illud. sed demonstratio particularis facit scire hoc tñ id est demonstratio vltis facit scire vlt et etiã particulare contentũ sub tali vlt sed demonstratio particularis facit scire particulare tñ.

¶ Quinta rō est illa demonstratio est potior que procedit ex medio p̄inquo et primo principio. sed vltis est h̄mōi. \bar{g} . **¶** Minor probatur. quia vniuersalis procedit ex principio immediato sed particularis solum ex principio mediato quia illa capit cōclusionem demonstratōnis vltis p̄ medio.

¶ Sexta rō est. Illa demonstratio est potior que procedit ex potioribus p̄positionibus. sed vniuersalis demonstratio est h̄mōi. \bar{g} . **¶** Minor probatur. quia demonstratio vltis procedit ex p̄positiōnibus vniuersalibus particularis vero ex particularibus. **¶** Jam p̄positio vniuersalis est potior q̄ particularis. quia p̄positio vniuersalis facit scire vniuersale et particulare. particularis vero facit solum scire particulare. **¶** Et ista rō differt a quarta. quia illa loquitur de cōparatione cōclusionũ. ista vero de cōparatōne p̄ponũ.

¶ Septima rō est. Illa demonstratio est potior que est magis intelligibilis. sed vniuersalis demonstratio est h̄mōi. ergo est potior. **¶** Minor probatur quia in demonstratōe vniuersali p̄cluditur vniuersale quod solo intellectu cognoscitur. sed in demonstratōne particulari concluditur particulare. q̄b̄ directe per sensum cognoscitur.

¶ Queritur. Quorū rōnes ponit p̄his quibus arguitur quod demonstratio particularis debet esse potior q̄ vniuersalis. **¶** Solutio tres.

¶ Prima est. Quia illa demonstratio debet esse potior que magis facit scire sed demonstratio particularis magis facit scire q̄ vniuersalis. ergo demonstratio particularis est potior. **¶** Minor probatur. quia demonstratio particularis facit scire s̄m se et in p̄pria forma. vniuersalis vero facit scire s̄m aliud tñ. sed magis est scire aliquid s̄m se et in p̄pria forma q̄ s̄m aliud. **¶** Sed istam rōnem debet dici quod illa rō plus valet ad sui intentionis oppositũ q̄ p̄positũ. **¶** Et rō est. quia si illud quod facit scire s̄m et ip̄m magis facit scire q̄ illud quod facit cognoscere s̄m partem tunc sequitur quod demonstratio vniuersalis est potior q̄ particularis. **¶** Sequela patet quia demonstratio vniuersalis facit scire passionẽ de suo proprio subiecto cui vniuersaliter et ade quate conuenit. **¶** Sed demonstratio particularis facit scire passionem solũ de inferiori sui subiecti cui non conuenit vniuersaliter et adquare. quia passio non conuenit inferiori nisi gratia sui superioris.

¶ Secunda ratio est. Illa demonstratio est potior que est de magis ente sed particularis demonstratio est h̄mōi. ergo est potior. **¶** Minor probatur quia vniuersale non est aliquid p̄ter singularia. sed demonstratio vniuersalis facit opinari et videri quod vniuersale sit aliquid et quod habeat aliquã entitatem in natura. **¶** Sed ad hanc rōnem dicitur p̄his quod minor est falsa. quia vniuersale est magis ens q̄ particulare. **¶** Et ratio est quia cum de rōne vniuers

Primi posteriorū

salis sit q̄ sit in multis non equiuoce sed vniuoe ipsum est incorruptibile
Singularia vero corrumpuntur cum igitur incorruptibile sit magis ens
q̄ corruptibile sequitur q̄ demonstratio vniuersalis est de magis ente q̄
particularis z per consequens etiam potior particulari.

Tercia ratio est. Illa demonstratio est potior que minus facit errare,
sed particularis minus facit errare. ergo est potior. **P**otior patet quia er-
ror contrariatur scientie que est finis demonstratōnis. **P**otior probatur.
quia vniuersalis demonstratio facit opinari q̄ vniuersale sit sepatum a sin-
gularibus quia ipsa demonstrat aliquid de aliquo cōmuni fm se quasi cas-
le cōmune sit aliquid preter singularia. **S**ed ad istam rōnem dicit phus q̄
demonstratio vniuersalis non est causa illius erroris z false opinionis qua
aliquis opinatur vniuersale esse aliquid fm se extra singularia. **S**ed cau-
sa illius erroris est inconsideratio ipsius intelligentis in q̄tum scz aliquis
opinatur q̄ hoc quod potest intelligi sine alio q̄ hoc possit etiam esse sine a-
lio quod tamen falsum est sicut patet in accidentibus. **A**ccidentia em̄ pos-
sunt intelligi z significari sine substantia sicut quando dicitur in abstra-
cto albedo nigredo z sic de alijs, z tamen nō sequitur q̄ accidentia possint
a parte rei esse sine substantia. **P**atet ergo q̄ tres iste ratōnes probantes
q̄ demonstratio particularis sit potior vniuersali non concludunt. **I**stas
tamen ratōnes phylsophus in textu preponit ante alias septem sed pro
facilitati memoria hic eas per modū argumentoz subiunxit.

Capitulum secundum

Quæ autem affirmatiua sit potior priuatiua hinc manife-
stum est. Si enim zc.

In hoc secundo capitulo phylsophus agit de comparatōne demon-
strationis affirmatiue ad negatiuam.

Queris. **Q**uid est demonstratio affirmatiua. **S**olutio fm au-
ctorem tractatus correspondentis libro posteriorum sic
definitur. q̄ demonstratio affirmatiua est que demonstrat necessitatez sue
conclusionis in barbara. quia in illo modo fiunt omnes demonstrationes
potissime vt superius p̄batum fuit. **S**ed demonstratio particularis est
que demonstrat necessitatem sue conclusionis in celarent vel in alio mo-
do negatiuo. negatiua

Queris. **Q**ue illarum demonstrationum est potior vtrum affir-
matiua vel negatiua. **S**olutio phylsophi q̄ affirma-
tiua est potior. **E**t hoc probat quinqz rationibus.

Prima ratio est. Illa demonstratio est potior que procedit ex pauioribz
sed demonstratio affirmatiua est huiusmodi. ergo est potior. **P**otior p̄-
bat phus quia ceteris paribus pauioza media conuenientius probant

A. iij

Reparatiões

¶ Plura quia si sint eque nota tunc citius contingit cognoscere per pauca
q̄ multa. **V**inorē etiā p̄bat. quia demonstratio affirmatiua p̄cedit soluz
ex p̄pōnibus affirmatiuis. sed demonstratio negatiua illa procedit ex affir
matiua ⁊ negatiua simul.

Ad demonstratio affirmatiua habet tot terminos ⁊ p̄pōnes q̄t habz
negatiua. **S** demonstratio affirmatiua non p̄cedit ex p̄pōnibus
q̄ negatiua. **S**olutio q̄ demonstratio affirmatiua nō dicit p̄cedere ex
p̄pōnibus q̄ negatiua q̄tū ad terminos ⁊ p̄pōnes sed q̄tū ad qualitatē
rem p̄pōnum. quia scz affirmatiua p̄cedit ex solis affirmatiuis p̄pōnibus.
sed negatiua ex vna affirmatiua ⁊ alia negatiua vt dicitur fuit.

Secunda rō est. **I**lla demonstratio est potior que p̄cedit ex efficacioribz
et magis credibilibus. sed demonstratio affirmatiua est h̄mōi. **S**inor
p̄batur. quia demonstratio affirmatiua p̄cedit ex p̄pōnibus affirmatiuis.
sed ille sunt efficaciores q̄ negatiue. q̄ ex duabz affirmatiuis p̄t fieri syllo
gismus non autem ex duabus negatiuis.

Tercia rō ē. **I**lla demonstratio est potior que aliā demonstrat ⁊ ad quā
alia reducitur. sed principia demonstratiōnis negatiue resoluunt in affirma
tiua ⁊ ostendūtur p̄ eam. **S**inor p̄batur. quia in demonstratiōne nega
tiua si ante premisse sint mediate ita q̄ debeant p̄syllogisari ⁊ resolui in sua
principia tūc affirmatiua debet p̄syllogisari ⁊ resolui in duas affirmatiuas
et negatiua in vnā affirmatiuā ⁊ aliā negatiuā. **E**t ita tali resolutiōne erūt
quatuor p̄pōnes quaz vna soluz erit negatiua ⁊ alie tres affirmatiue. **C**ū
ergo illud p̄ quod aliud demonstrat ⁊ p̄batur sit notius ⁊ credibilis eo
q̄ per ip̄m demonstrat se q̄tū q̄ p̄positio affirmatiua sit notius ⁊ credibilis
ō q̄ negatiua. ⁊ p̄ p̄ns etiā demonstratio affirmatiua erit potior ⁊ dignior
q̄ negatiua.

Quarta rō ē. **I**lla demonstratio est potior que habet dignius ⁊ nobilis
us principium. sed demonstratio affirmatiua est h̄mōi. **S**inor probat
quia principium demonstratiōnis affirmatiue est p̄positio vniuersalis affir
matiua. ⁊ principium negatiue est p̄positio vniuersalis negatiua. sed pro
positio affirmatiua est potior q̄ negatiua. **T**um primo. quia per affirmati
uam probatur negatiua ⁊ non e contra. **T**um secundo quia affirmatio ha
bet se sicut esse. negatio vero sicut non esse. sed esse naturaliter potius est et
prius q̄ non esse.

Quinta rō est. **I**lla demonstratio est potior ex qua aliā dependet sed de
monstratio negatiua dependet ex affirmatiua. ergo demonstratio affirma
tiua est potior. **S**inor p̄batur. quia non potest esse demonstratio negati
ua sine p̄positiōne affirmatiua vt prius patuit.

Ad videtur q̄ demonstratio negatiua sit potior q̄ affirmatiua. **S**
istud dicitur est falsum. **A**necedens probatur. quia illa demon
stratio est potior que habet fieri in pluribus figuris. sed demonstratio nega
tiua est h̄mōi. ergo. **S**inor patet quia demonstratio affirmatiua so
lum fit in prima figura. sed negatiua hz fieri in qualibz. **S**o q̄ maior ē solz
sā q̄ posse fieri in pluribus figuris non arguit perfectionem sed magis

Primi Posteriorum

imperfectōnem. Et q̄ hoc verū sit patz qz als vltis affirmatiua effec̄t ip̄e
fectissima qz illa nō cōcludit̄ in aliqua figura nisi in prima z i vno mō tū.

Ad demonstratio negatiua vritur duplici qualitate suaz p̄missarū
affirmatiua solū simplici. ḡ negatiua est potior qz est pluralior in
forma. Solo licet demonstratio negatiua sit pluralior in forma ex pre
suaz p̄missarū nō tamē ex parte cōclusionis. qz ergo formalitas syllogis
mi attendit̄ s̄m cōclusionē. z cōclusio negatiua debilior est q̄ cōclusio affir
mariua seq̄tur q̄ demonstratio negatiua etiā debilior est z imperfectior
q̄ affirmatiua.

Capitulum tertium

Quid dem cathegorica zc.

In tercio capitulo p̄nter p̄hs p̄par demonstratōnem offensiuā ad des
monstrationem ad impossibile.

Querit̄ Que vocat̄ demonstratio offensiuā. **Solutio** demon
stratio offensiuā est que ondit̄ necessitate sue cōclusionis
discursu directo z ordinato a maiore p̄ minore ad illatōnē cōclusionis. p̄ce
dente. Tel sic vt dicūt alij demonstratio offensiuā est que p̄cedit̄ ex p̄missis
sic veris z notioribus cōclusionē ad inferendū cōclusionē simpliciter verā
Exemplū vt omne aīal rōnale aprum natū ad ridendū est risibile. ois hō
est aīal rōnale aprū natū ad ridendū. ḡ ois homo est risibilis.

Querit̄ Quid est demonstratio ad impossibile. **Solutio** demō
stratio ad impossibile est syllogismus reciprocans p̄se
missam ex incōpossibilitate cōclusionis actualiter vt h̄turaliter syllogizare
Et dicit̄ notanter actualiter vel h̄turaliter qz perinde est ad demonstratō
nē ad ip̄ossibile siue cōclusio sit p̄us syllogisata actualr siue sit syllogisablr
Alij tñ solent cōter sic definire z in idem redit̄. Demonstratio ad impos
sibile est que p̄cedit̄ ex opposito cōclusionis vere cū vna p̄missa vera ad
inferendū cōclusionē manifeste falsaz ex cur̄ interemptōne interimitur p̄e
missa falsa z fit reditus ad p̄bandam cōclusionē p̄ncipaliter intentam.

Querit̄ Quō cōueniunt iste demonstratōnes onsiua z ad im
possibile. **Solo** cōueniunt in duobus. Primo qz pos
sunt fieri ex eisdem terminis qñ ordinantur ad p̄bandū eandem conclusio
nem. Secūdo etiā cōueniunt qz in vtrac̄q̄ demonstratōne negatiua cōclu
sio finalis p̄bat̄ p̄ aliam negatiuā notiorē se. Et hoc manifestū est in des
monstratione offensiuā negatiua. Sed in demonstratōne ad impossibile
sic ostendit̄. quia qñ syllogismus prior est affirmatiuus tunc oppositum cō
clusionis eius est negatiuū. z ex illo tanq̄ ex notiori in syllogismo ad ip̄os
sibile concluditur finaliter oppositum alicuius p̄missē. z hoc oppositum
est p̄positio negatiua p̄ncipaliter p̄banda p̄ ralem syllogismū ad impossibi
le. Et ergo patet q̄ in syllogismo ad impossibile. cōlo finalis negatiua
p̄bat̄ per aliam notiorē se.

Querit̄ Quō dñt̄ iste demōstratōnes. **Solo** sic dñt̄. qz in
demōstratōne onsiua syllogisat̄ ex p̄missis simp̄lr notior

Reparationes

ribus et prioribus conclusionibus sed in demonstratio[n]e ad impossibile syllogizatur ex posteriori et minus noto ad notius. Et ratio illius est quia in syllogismo ad impossibile conclusio est notior in sua falsitate quam premissa et oppositum conclusionis est notius in sua veritate quam oppositum premissae.

Queritur Que istarum demonstratio[n]um est priorior. An demonstratio ostensiva vel ad impossibile. **Solutio** demonstratio ostensiva est priorior. Et ratio illius est quia illa demonstratio est priorior quam procedit ex prioribus et notioribus secundum naturam. sed demonstratio ostensiva est hinc inde. ergo est priorior. **Minor** probatur. quia principia conclusionis sunt secundum naturam priora et notiora conclusioni. Sed demonstratio ostensiva ostendit conclusionem per principia. sed demonstratio ad impossibile ostendit premissam per conclusionem que est principiata. **g.**

Ad videtur quod demonstratio ad impossibile esse procedat ex notioribus et prioribus. **g.** illa ratio probatur est falsa. **Ans.** probatur quod licet conclusio que inferitur in syllogismo ostensiuo ut sic sit posterior tamen ipsa vel eius opposita secundum quod sit premissa in syllogismo ad impossibile sic est prior et notior. quia sic sit principium ad interimendum aliud. Ad illam cauillationem respondeo philosophus. quod licet hoc quod est conclusio in syllogismo ostensiuo postea fiat premissa in syllogismo ad impossibile ex hoc tamen non sequitur quod sit principium prius et notius simpliciter et secundum naturam sed solum secundum quod ad hypotesin rudentem in quantum scilicet sumitur ut principium solum ad hoc ut possit fieri syllogismus contra hypotesin rudentem. Sed illa que sunt in syllogismo ostensiuo sunt principia simpliciter ex quibus inferitur conclusio ex eis principiata. Et ergo in syllogismo ostensiuo premissae se habent ad conclusionem ut totum ad partem non autem in syllogismo ad impossibile.

Ad videtur quod demonstratio ad impossibile sit priorior demonstratio[n]e ostensiva. ergo dictum probatur est falsum. **Ans.** probatur quod demonstratio ad impossibile videtur digniori et prioriori principio. quia videtur primo principio quod est de quolibet affirmatio vel negatio de nullo vero simul. **Solutio** quod dignitas demonstratio[n]is non sumitur ex quibuslibet principijs sed ex principijs intranscendentibus demonstratio[n]em secundum substantiam iam hoc primum principium non intrat demonstratio[n]em ad impossibile secundum substantiam sed solum secundum virtutem.

Nonus tractatus

Certior autem sciam et prior quecumque ipsius quod et propter quid

In nono et ultimo tractatu huius primilibri philosophus determinat de comparatione sciam ad inuicem. Et dividit in duo capitula. In quorum primo philosophus comparat scientiam ad sciam. In secundo vero comparat sciam ad habitum intellectuales. **Primum** capitulum habet sex partes. In prima comparat philosophus sciam ad sciam per se certitudinem. In secunda penes unitatem et pluralitatem. In tertia ostendit quod eadem conclusio potest demonstrari per plura media. In quarta quod casualium et fortuitorum non potest esse scientia. In quinta quod eorum que eos

Primi Posteriorum

gnoscuntur per sensum non potest esse scientia. Et in sexta q̄ oim̄ syllogis-
morum non possunt esse eadem principia.

De certitudine scientiarum.

Querit̄ Circa primā partē capituli q̄t̄ modis vna sciētia potest esse cer-
tior alia. Solo phi q̄ tribus modis. Primo modo illa
scientia est certior que demonstrat quia et propter quid q̄ illa que demonstrat
quia t̄m̄. Et sic scientia subalternans semper est certior q̄ scientia subalter-
nata. Secundo modo illa scientia est certior que non est de subiecto q̄ illa
que est de subiecto et sic arithmetica est certior q̄ musica et geometria certi-
or q̄ perspectivā.

Ad Omnis scientia habet subiectū. ergo male dicitur hic q̄ illa scientia ē
certior que non est de subiecto. Solutio. Aresto. non loquitur hic
de subiecto attributōnis sed per subiectum intelligit materiā sensibilem.
Vnde ille scientie in proposito dicitur non esse de subiecto que abstrahunt a
materiā sensibili sicut sunt scie pure mathematice vt arithmetica et geome-
tria. Et ille dicitur esse de subiecto que non abstrahunt a materiā sensibili si-
cut sunt scie medie que sunt partim mathematice et partim phice vt musica
et perspectivā ille em̄ considerant subiectū mathematicū ad materiā sensibile
contractum. Et ergo scientie pure mathematice dicuntur esse certiores q̄
iste. Tercio modo illa scientia est certior que est ex minoribus et pauco-
ribus q̄ illa que est ex appositione seu additione. et sic arithmetica certior est
q̄ geometria. quia arithmetica est de vnitatis et q̄ de principio. geometria
vero de puncto sed vnitatis est simplicior puncto quia punctum superad-
dit substantie vnitatis positionem in continuo.

Ad Sunt t̄m̄ duo modi quibus vna scientia dicitur certior alia. ergo
male ponuntur hic tres. Antecedens probatur p̄ phi in probes-
is de anima. Solutio. q̄ phi in proemio de anima non ponit prope-
modos certitudinis sed modos dignitatis et illi sunt duo t̄m̄. Sed hic po-
nit modos certitudinis et illi sunt tres vt paruit.

De vnitatis et diversitate scientiarum

Querit̄ Circa secundā partē capituli a quo scia habet suā vnitatis
tem. Solo phi q̄ scia capit suā vnitatis principaliter a
subiecto. ita q̄ illa scia proprie dicitur vna que est vni⁹ generis scibilis siue sub-
iecti. Possunt t̄m̄ ex textu elici quatuor conditiones requisite ad vnitatis scie
Prima est vnitatis generis scibilis. i. subiecti. Secunda est idēitas primorum principio-
rum. Tercia est q̄ habeat partes p̄ se. Et quarta est q̄ habeat etiā p̄ se pas-
siones q̄ pbant subiecto vel p̄ se in esse.

Querit̄ Quō pbat hoc q̄ scia capit suā vnitatis principaliter a sub-
iecto. Solo p̄ extra textū sic pbat. Sicut se h̄z obiectū
ad potentia ita etiā se habet subiectū ad sciam sed potentia sumit vnitatis
suā a suo obiecto. Et etiā scia debet capere suā vnitatis a suo subiecto.

Reparationes

Queritur Quare scientia potius et principalius capit unitatem a subiecto quam a passione vel dignitate. **Solutio** ratio est quia quod diuersae scientie non communicant in suis propriis subiectis sed bene coeunt in passionibus et in dignitatibus sicut patet de scientia subalternante et subalternata.

Ad diuersae scientie possunt habere idem subiectum ergo scientia non debet capere unitatem suam a subiecto. **Ans.** probatur quia de eadem re potest considerari in physica mathematica et metaphysica. **Solutio** licet diuersae scientie possunt considerare de eadem re materialiter non tamen formaliter quia in diuersis scientiis semper est alia et alia formalis ratio considerandi sub qua omnia considerantur in illa vel illa scientia.

Ad ab illo scientia non capit unitatem quo destructo potest scientia adhuc manere sed destructo subiecto potest scientia adhuc manere ergo minor probatur de scientia rose in hyeme. **Solutio** licet hoc subiectum quod est rosa non habeat in hyeme esse existentie actuale in rebus tura habet tamen adhuc esse existentie radicale quod conuenit sibi per comparationem et relationem ad sua principia sicut etiam superius dictum fuit.

Queritur a quo scientie capiunt suam diuersitatem. **Solutio** ab illo a quo capiunt principia. **Et** ratio illius extra textum est. Quia ab illo capit scientia diuersitatem a quo in eadem fluunt diuersae passionnes considerate in diuersis scientiis sed diuersae passionnes fluunt a diuersitate principiorum. **Et** minor patet quia ex hoc quod unus et idem subiectum materialiter comparatur ad diuersa principia pro hoc ex eo fluunt diuersae passionnes de quibus consideratur in diuersis scientiis.

Queritur Quot modis scientie dicuntur esse diuersae. **Solutio** duobus modis. Uno modo ille scientie dicuntur esse diuersae quia principia neque sunt penitus ex eisdem neque penitus ex diuersis. **Et** hoc modo scientia subalternans et subalternata sunt diuersae. **Et** tales scientie non sunt simpliciter diuersae. **Alio** modo ille scientie dicuntur esse diuersae quorum principia penitus ex alteris sunt ad unum aliquid non respicientibus. **Et** tales scientie que sic sunt diuersae sunt simpliciter diuersae sicut physica et mathematica. **Et** hoc probatur per se a signo quod oportet ea quae demonstrantur seu conclusiones esse in eodem genere cum principijs indemonstrabilibus ut patet ex prius dictis quod non contingit demonstratores descendere de genere in genus. **Et** ergo sequitur ex opposito quod si principia indemonstrabilia sunt diuersa et in diuersis generibus quod demonstrata seu conclusiones ex eis demonstrare erunt in diuersis generibus et per consequens ille scientie erunt simpliciter diuersae quorum principia sunt diuersa.

Ad ab eodem res capit diuersitatem a quo habet suam unitatem sed dictum est prius quod scientia capit suam unitatem a subiecto ergo etiam debet capere suam diuersitatem a subiecto et per consequens male dictum est quod scientie capiunt suam diuersitatem a principijs.

Primi posteriorū

Solutio q̄ ab eodem formalr p̄siderato h̄z etiā scia suam vnitatem z diuersitatē. **¶** Pro quo norandū est q̄ subiectū p̄r dupl̄r p̄siderari. vno marenalr z sic a subiecto nec causat vnitatis scie nec diuersitas pp̄rie. Alio mō formaliter z sic ab vnitare subiecti formaliter p̄siderari causatur vnt̄tas z a diuersitate eius causat diuersitas scie. **¶** Sz tñ qz illa diuersitas for malis subiecti causat a p̄ncipijs. ideo p̄ma ratio diuersitatis attribuit p̄ncipijs sz p̄ma ratio vnitatis attribuit subiecto.

Eadē conclusio potest demonstrari p̄ plura media.

Querit̄ Circa tertiam partem capituli. verum eadem conclusio possit demonstrari p̄ diuersa media. **Solo** p̄hi q̄ sic. **¶** Querit̄ ad qd̄ p̄positum ostendit hoc p̄hus h̄ic. **¶** Solutio ad remouendū dubium. dictū em̄ est tam quō scia est vna z qz scia est effectus des monstratōnis possit aliquis dubitare an ad sciam vnius conclusiois non possit adduci plures demonstratōnes vel plura media. **¶** Ad hoc ergo dubium remouendū d̄r h̄ic p̄hus q̄ sic q̄ eadem cōclusio potest bene demonstrari per plura media.

Querit̄ Quot modis p̄tingit hoc q̄ eadē conclusio demonstrat̄ p̄ plura media. **Solutio** duob̄ modis. vno sumēdo plura media eiusdē ordinis z nō p̄tinua extremis. **¶** Exempli gratia ad p̄bandū istam conclusioē ois h̄o est sub a p̄ sumi hoc mediū qd̄ est corpus vt hoc mediū qd̄ est aīal q̄ sunt media eiusdē ordinis nō p̄tinua hoc est nō im̄mediata vtriqz extremoz. vñ potest sic argui. **¶** Om̄e corpus est substantia ois h̄o est corp̄. ergo ois h̄o est substantia. **¶** Vel sic om̄e aīal est substantia. ois h̄o est aīal. ergo ois h̄o est substantia. **¶** Alio mō sumendo plura media diuersoz ordinū. **¶** Exemplū vt ad p̄bandū istam conclusioē. om̄e letans transmutat̄ p̄r sumi hōd mediū quod est mouens se. ergo om̄e letans mouens se transmutatur. sed om̄e letans est mouens se. vt sic. **¶** Om̄e transmutatur. vel potest sumi hoc mediū quiescens sic dicendo. om̄e quiescens transmutat̄. sed om̄e letans est quiescens. ergo om̄e letans transmutatur. **¶** Abi em̄ illa duo media scz mouens se z quiescens sunt diuersoz ordinū et opposita z tñ sumunt̄ ad p̄bandū eandē conclusioē.

¶ Casualiū z fortuitoꝝ nō est scia.

Querit̄ Circa quartā partem capituli. **¶** Vtr̄ eoz que fiunt a casu et fortuna p̄r esse scia p̄ demonstratōem. **¶** Solutio p̄hi q̄ nō. **¶** Et hoc ostendit dupl̄r. **¶** Primo quo ad p̄missas. scdo quo ad cōclusioē. **¶** Ex p̄e p̄missaz ponit talem rōnem. **¶** Om̄is demonstratio p̄cedit ex necessarijs aut ex his q̄ sūt frequēter. sz casualiaz fortuita sūt extra sp̄ et frequēter. ergo eoz nō potest esse scia per demonstratōem. **¶** Ex p̄e cōclusiois ponit talem ratōem. **¶** Om̄is conclusio demonstratōnis est necessaria vel vt frequēter vera sz casualia z fortuita nō sunt necessaria nec vt frequēter vera. ergo eoz nō p̄r esse scia tanq̄ conclusiois. **¶** Maior. p̄ba. qz ex p̄pōnibus necessarijs sequitur conclusio necessaria z ex p̄pōnibus veris vt frequēter sequitur conclusio vt frequēter vera. z nunq̄ ex p̄pōnibus necessarijs aut

Reparationes

ut frequenter verus per se conclusio vera ut in paucioribus. quod sic sequitur et aliam
pmissa essent vere et conclusio falsa quod est impossibile. pars ergo quod necesse
est quod omnis conclusio demonstratio nis sit vel necessaria vel ut frequenter verus
ra. **S**imiliter pars. quia casualia et fortuita sunt extra semper et frequenter et
ut in paucioribus.

Ad hunc scdo physicorum determinat de casu et fortuna. ergo eorum
que sunt a casu et fortuna potest esse scientia. **S**olutio casualia
et fortuita possunt considerari dupliciter. vno modo in speciali. **E**t sic de
eis non potest esse scientia. **A**lio modo in communi et sic de eis potest esse alia
quo modo scientia quae scilicet docetur quod ipsa in generali sic dicta sunt casualia
et fortuita.

¶ Sensibile non est scientia.

Queritur **C**irca quintam partem capituli **U**trum eorum que
cognoscunt per sensum potest esse scientia. **S**olutio phi quod non. **E**t ratio est. quia scientia est vniuersaliū que sunt vbiq; et
semper. sed ea que cognoscuntur per sensum sunt singularia que sunt hic et
nunc. ergo eorum non potest esse scientia.

Queritur **Q**uis fuit error quorundam antiquorum circa hoc
solutio quod volebant dicere quod eorum que co
gnoscuntur per sensum esset scientia. quia dicebant quod scire et sentire essent idem
sed philosophus dicit quod hoc est falsum. **E**t ostendit hoc per duo exempla. **P**ri
mum est. quia si cognosceremus per sensum quod iste triangulus habet tres
angulos equales duobus rectis adhuc tamen non sciremus vniuersaliter
quod omnis triangulus habeat tres angulos equales duobus rectis. **E**t ra
tio est. quia sensus est solum singularium huius vel illius. **S**ed scientia co
sistit in cognoscendo vniuersale. **S**ecundum exemplum est. **S**i aliquis esset super
praelunam et videret interpositionem terre inter solem et lunam talis ad sen
sum cognosceret lunam eclipsari propter talem interpositionem tamen ad
huc non haberet scientiam de eclipsi lune. quia adhuc non sciret vniuersaliter
causam eclipsis. imo posset dubitare an sit etiam aliqua alia causa eclipsis
lune possibilis.

Queritur **Q**ue cognitio est honorabilior. vtrum scientia
fica vel sensitiva. **S**olutio phi quod cognitio scientia
fica est honorabilior quacumque alia cognitione. **E**t ratio illius est quod illa cog
nitio est honorabilior quod est per causam nobiliores. sed cognitio scientifica est hu
iusmodi. ergo **S**imiliter. quod est per causam per se et vniuersalem. sed cognitio
sensitiva non est per causam vlem. quod impossibile est vltimo apprehendere per sensum.

Queritur **U**trum cognitio sensitiva sit tunc penitus inutilis ad scientiam
solutio phi quod non. quod huius scientia non sit cognitio sensitiva
tamen cognitio sensitiva multum profert ad scientiam. **E**t ratio est. quod quaedam sunt de quibus
querimus et dubitamus de quibus non queremus si videremus. non tamen qua
si per visum habeamus scientiam sed quia ex rebus visis et singularibus in
ducimus vniuersale de quo est scientia. **E**xemplum huius est **A**licuius que
autem dubitat propter quid lumen transeat vtrum quod tamen non querit.

Primi posteriorum

ut si videret vitrum p[ro]forarum et lumen sic p[er]transire. verum tamen est d[ic]t[um] e[st] p[ro]p[ter] q[uo]d ex illo visu n[on] cognosceret vniuersaliter p[ro]pter quid hoc esse sed quia ex singularibus frequenter visis induceret vlt[er] sic esse in o[mn]ib[us]

Qu[er]it[ur] n[on] o[mn]i[um] syllogis[m]o[rum] sunt eadem p[ri]ncipia.

Queritur Circa sextam p[ar]tem capiculi. **Q**u[er]it[ur] o[mn]i[um] syllogis[m]o[rum] possint esse eadem p[ri]ncipia. **S**oluto p[ro]p[ter] q[uo]d n[on]. **E**t hoc p[ro]bat dupliciter. p[ri]mo logice et per r[ati]o[n]es c[om]munes. s[ec]undo analytice et p[er] r[ati]o[n]es p[ro]p[ri]as.

Querit[ur] Qu[er]it[ur] p[ro]bat logice. **S**olutio ponit p[ri]mo talem r[ati]o[n]em q[uo]d q[ui]dam sunt syllogis[m]i veri et q[ui]dam falsi. sed syllogis[m]i veri et falsi n[on] sunt eadem p[ri]ncipia. ergo n[on] o[mn]i[um] syllogis[m]o[rum] sunt eadem p[ri]ncipia. **S**inor[um] p[ar]t[em] q[uo]d p[ri]ncipia syllogis[m]o[rum] veror[um] sunt vera et p[ri]ncipia syllogis[m]o[rum] falsor[um] sunt falsa.

Ad p[ri]ncipia syllogis[m]o[rum] veror[um] p[oss]unt esse falsa. **S**i videt[ur] q[uo]d syllogis[m]i veror[um] et falsor[um] possint esse eadem p[ri]ncipia. **A**nt[ea] p[ro]bat[ur] q[uo]d p[ro]tingit ex falsis syllogis[m]ari ver[um] hoc t[ame]n n[on] p[ro]tingit nisi semel et in p[ri]mo syllogis[m]o t[ame]n. **S**ed si p[ro]missa talis p[ri]mi syllogis[m]i p[re]cluderit ver[um] ex falsis debeant p[ro]bat[ur] p[ro]p[ter] q[uo]d p[ro]cederet ex falsis. q[uo]d ex veris nunq[uam] p[re]cludit falsum q[uo]niam bene e[st] contra. **E**t ergo q[uo]d alie sunt p[ro]positio[n]es vere et alie falsae. sequit[ur] manifeste q[uo]d alia eti[am] sunt p[ri]ncipia veror[um] syllogis[m]o[rum] et alia falsor[um].

Qu[er]it[ur] **Q**u[er]it[ur] o[mn]i[um] syllogis[m]o[rum] falsor[um] sint ead[em] p[ri]ncipia. **S**oluto p[ro]p[ter] q[uo]d n[on]. **E**t hoc sic p[ro]bat[ur] q[uo]d p[ro]p[ter] r[ati]o[n]es n[on] p[oss]unt esse ead[em] p[ri]ncipia. s[ed] q[ui]dam p[re]clusiones syllogis[m]o[rum] falsor[um] sunt p[ro]p[ri]e et i[m]p[oss]ibiles. **S**i n[on] o[mn]i[um] syllogis[m]o[rum] falsor[um] sunt ead[em] p[ri]ncipia. **S**inor[um] p[ar]t[em] p[er] exemplariter de istis p[re]clusionibus iusticia est iniusticia. iusticia est timor. homo est equus. homo est bos. equa le est minus. equale est minus.

Qu[er]it[ur] **Q**u[er]it[ur] o[mn]i[um] syllogis[m]o[rum] veror[um] sint ead[em] p[ri]ncipia. **S**oluto p[ro]p[ter] q[uo]d n[on]. **E**t hoc p[ro]bat[ur] quattuor r[ati]o[n]ib[us]. **P**rima est diuersor[um] generu[m] n[on] p[oss]unt esse ead[em] p[ri]ncipia. s[ed] q[ui]dam syllogis[m]i veri sunt diuersor[um] generu[m]. **S**ecunda n[on] sunt ead[em] p[ri]ncipia. **S**icut p[ro]bat[ur] ex[em]plariter. q[uo]d magnitudo numerus dicit[ur] g[ra]t[ia] et h[ab]et diuersa p[ri]ncipia. p[ri]ncipia e[st] magnitudin[is] sunt puncta. et p[ri]ncipia numeror[um] sunt vnitates. **S**inor[um] p[ar]t[em] de syllogis[m]is veris q[ui] fiunt in geometria et q[ui] fiunt in arithmetica. v[er]o ad p[re]cludend[um] aliquid de numero n[on] p[oss]unt p[re]cisa accipi p[ro] p[ri]ncipio. q[uo]d p[re]cisa n[on] p[oss]unt esse medi[us] vel extrema in ordi[n]e ad numer[um]. nec ad p[re]cludend[um] aliquid de magnitudinibus possunt accipi vnitates p[ro]pter eandem causam.

Secunda r[ati]o est. **S**i o[mn]i[um] syllogis[m]o[rum] veror[um] essent ead[em] p[ri]ncipia hoc maxime e[st] veru[m] de p[ri]ncipijs p[ro]p[ri]is sicut est istud de quolibet affirmatio vel nega[n]tia. s[ed] hoc n[on]. **S**i n[on] o[mn]i[um] syllogis[m]o[rum] veror[um] sunt ead[em] p[ri]ncipia. minor p[ro]bat[ur] q[uo]d sola metaphisica v[er]it[as] illo p[ri]ncipio in sua p[ro]p[ri]etate. **E**t alie scie[n]tiae non v[er]unt eo nisi it[er] approp[ri]atum suo subiecto sed p[ri]ncipia sic approp[ri]ata diuersis

Reparationes

subiectis non sunt eadem. ergo.

Tercia pncipia nō sunt multo pauciora pclusionibz sed pclusiones nō nō sunt eadē in diuersis scientijs. imo sunt quasi infinite. ergo pncipia non sunt eadem oim syllogismoz.

Respondeo. Quilibet syllogismus hz duo pncipia. hoc est duas pmissas et soluz vnā pclusionē. q̄ videt q̄ pncipia sunt multo plura pclusionibz. **S**olutio pncipia pnt ppari dupl'r. vno ad pclusiones suas vlti rimas. et hoc mō pncipia sunt plura pclusionibz. qz sic sūt duo pncipia et soluz vnā pclusio. Alio pnt ppari ad pclusiones quascūqz nō tñ vltimas s; etiā remotas. Et sic sunt plures pclusiones q̄ pncipia. nō tñ sunt multo plures. **E**xempli grā si ostendat q̄ iste hō sit suba p media q̄ sunt corz pus aial rōnale et hō tūc lex erūt pclusiones et soluz quattuor pncipia. que erunt pnciones immediate ad illas pclusiones.

Respondeo. Superius dictū est q̄ nō pcedit in infinitū in p̄dicatōibz. q̄ male dicit q̄ pclusiones sunt infinite. **S**olo q̄ pbs supius loquitur est de p̄dicatōibz p se s; hic loquitur vlt de qualibet p̄dicatōe siue p se siue p accēs. Et ad hoc inuendū dicit pbs q̄ pclusiones sunt infinite termini at finiti. qz ex finitis terminis pnt fm potētā fieri infinite pclusiones et hoc fm diuersas pbinatōes. **Q**uarta rō. q̄rundā syllogismoz pncipia sunt p̄tingentia et quorundā necessaria s; pncipia p̄tingentia et necessaria non sunt eadem. q̄ nō oim syllogoz sūt eadē pncipia. maior pz ex pmo poz

Queris. Quō pbat pbs Analytice et p rōnes p̄rias demōstratiue scie q̄ nō sunt eadē pncipia oim syllogismoz. **S**olutio ponit tres ratōnes. **P**rima in effectu est ista. Si oim essent eadē pncipia tunc seq̄ret q̄ oia essent eadem sed hoc est falsum ergo. **S**eq̄la pbat. qz quecuqz eisde sunt eadē etiam inter se sunt eadem. Et ergo si aliquis sic arguat p̄rias sciaz sunt p̄ria pncipia. et diuersaz sciaz sunt diuersa pncipia. sed ista et illa sunt pncipia. ergo oim sunt eadem pncipia est argumentū sophisticū fm fallaciā p̄sequentis. **S**ecūda ratio. Si oim syllogismoz essent eadem pncipia tunc sequerēt q̄ quodlibet posset demonstrari ex quolibet pncipio sed hoc est impossibile et stultum dicere ergo illud ex quo sequitur. **S**equela est manifesta. Et q̄ sit stultum et im s; possibile patz. qz hoc neqz fit in scientijs manifestis que pcedunt ex p̄p̄sitionibus immediatis neqz in resolutorijs hoc est in illis que pcedunt ex mediatis q̄ in immediatas resoluunt. **T**ercia ratio est. diuersoz generū sunt diuersa genere pncipia. s; quedā scientie sunt diuersē genere. ergo. mis noz patz ex prius dictis. qz sunt de diuersis subiectis sed diuersa subiecta dicuntur diuersa genera scibilia.

¶ Secundum capitulum.

Scibile aut et scia differunt ab opinabili et opinione. In secdo capitulo pbs determinat de p̄parōne scie ad alios habitus intellectuales. Et diuiditur in duas p̄tes. In p̄ma determinat de p̄parōne scie ad opinōne. In secda de p̄parōne scie ad alios habitus.

Primi posteriorū

Queritur Quō differt scia ab opinione. **Solutio** p̄ h̄ assignat duas differēcias. Prima sumit ex pre subiectoz de q̄bus sunt scia z opinio. Et est ista. Scia est vniuersalium et necessariorū que nō p̄tingit aliter se habere. Sed opinio est circa contingētia z q̄ p̄n̄ aliter se habere. ḡ d̄nt ab inuicem scia z opinio

Querit Quō p̄bat p̄ h̄us q̄ scia nō est circa p̄tingentia z que possunt aliter se habere. **Solutio** hoc sic p̄bat. quia si sic tūc seq̄retur q̄ impossibilia aliter se habere essent possibilia aliter se habere sed hoc est inēdueniens z oppositio in adiecto. ḡ illud ex q̄ seq̄tur.

Queritur Utrum intellectus sit circa contingētia z que possunt aliter se habere. **Solutio** p̄ h̄ q̄ non sit nec scientia.

Q̄ Utrum intellectus sit idē cum scia. **Solutio** q̄ nō. Sed differunt p̄m p̄ h̄m dupl̄. p̄mo q̄ intellectus est p̄ncipiū scie. s̄z nō est p̄ncipiū opiniois. Et q̄ hoc v̄z sit q̄ sc̄z intellectus sit p̄ncipiū scie. p̄ q̄ intellectus est habitus p̄ncipioz demōstratōis. scia vero habitus conclusiois. Sicut ergo p̄ncipia sunt cā conclusiois ita op̄z etiam q̄ in intellectus sit p̄ncipiū z causa scie. Secōdo differunt q̄ scia est p̄p̄ōis mediata z demonstrabilis que sc̄z per medium potest demonstrari. Sed intellectus est acceptio p̄p̄ōis immedie z indemonstrabilis.

Queritur An isti tres habitus de quibus est iam mentio facta sc̄z intellectus scia z opinio nō habeāt in ali quo p̄ueniētia. **Solutio** p̄ h̄ q̄ sic. q̄ in hoc p̄ueniunt q̄ quilibet eozū est circa verum. Sed tamē differēt. q̄ intellectus z scia sunt circa verum quod nō p̄tingit aliter se habere. z ergo illi duo habitus sic sunt circa v̄z q̄ nō possunt esse circa falsum. Sed opinio est circa verum quod p̄tingit aliter se habere. z ergo opinio potest etiam esse circa falsum. Et ergo dicit p̄ h̄us q̄ q̄uis opinio aliquando accipiat p̄positōnem immedie tam nō ratiōnem accipit eam vt necessariam z per modum immedie tōnis. sed vt probabilem z possibilem aliter se habere.

Queritur Que est sc̄da differētia qua differt scia ab opinione. **Solutio** sc̄da differētia sumit ex pre scientia z opinantis. Et est ista. q̄ nullus dicit se opinari vel habere opinione quando accipit aliquid quod impossibile est aliter se habere s̄z dicit se sc̄re. Sed quando accipit aliquid vt possibile aliter se habere. tūc d̄t se opinari z habere opinione ḡ seq̄tur q̄ opinio nō sit scia nec econtra.

Queritur Quorū dubitatōes mouet p̄ h̄us circa iam dicta restesse scientia z opinio hoc est vtrum vnum z idem potest opinari z sc̄ri. **Solutio** duas. Prima est. v̄z eiusdem potest esse opinari z sc̄ri sunt idem.

Queritur Quō procedit p̄ h̄us circa istas dubitatōes. **Solutio** p̄mo arguit pro secunda dubitatōis.

Reparationes

ne q̄ opinio sit sc̄ntia. Secundo soluit illam secundam dubitatōnem. ⁊
tertio soluit primam.

Queritur Quō arguit q̄ opinio sit sc̄ia. **Solutio** phus
ponit tria argumenta in textu s̄m egidium de ro
ma. Pr̄mū est nihil p̄tingit sc̄ire quod non p̄tingat opinari ⁊ conuerso
nihil p̄tingit opinari quod nō p̄tingat sc̄ire. ergo sc̄ire ⁊ opinari sunt idēz
et p̄ sequeus opinio ⁊ sc̄ia sunt idē. S̄c̄dm argumentū est. Sicut sc̄ia p̄
cedit p̄ media donec veniat ad im̄mediata. Ita etiam opinio p̄cedit res
soluendo p̄ media donec veniat ad im̄mediata. ergo opinio videt esse sc̄ia
Tertium argumentū est p̄rium videt esse sc̄ie diuidi p̄ q̄ ⁊ p̄ter quid s̄z
hoc puenit opinioni. q̄ p̄tingit opinari q̄ ⁊ p̄ter. quid. ergo videtur q̄ sc̄is
entia ⁊ opinio sint idem.

Querit Quō soluit phus istam sc̄dam dubitatōem. **Solutio**
tio dicit q̄ opinio ⁊ sc̄ia nō sunt idē. Et rō illius est. q̄
q̄n aliqd̄ p̄cedit p̄ media q̄ nō p̄tingit alit se h̄re sicut s̄z definitiōes p̄ q̄s
demonstratōes p̄cedūt tūc general̄ sc̄ia. S̄z q̄n p̄cedit aliq̄s p̄ media s̄a
s̄z p̄tingit alter se h̄re tūc general̄ opinioz q̄ p̄z q̄ nō s̄z idē sc̄ia ⁊ opinio
Et p̄ h̄ faciliā iā soluunt argumēta phus facta. **Ad** p̄mū em̄ d̄z q̄ s̄z vnū
tidē p̄tingat sc̄iri ⁊ opinari nō t̄n p̄ eadē media. ⁊ hoc maḡ patebit ex sol
lutōne sc̄de dubitatōnis. **Ad** sc̄dm ⁊ tertiu d̄z dicit q̄ sicut p̄tingit sc̄ire
q̄ ⁊ p̄ter quid p̄ mediata ⁊ im̄mediata. ita etiā p̄tingit opinari q̄ ⁊ p̄ter
quid. quia si quis opinetur per im̄mediata ⁊ sc̄iar resoluerē opinabilia me
diata vsq̄ ad im̄mediata. tunc opinatur quia ⁊ p̄ter quid. Sed si opi
netur solum per mediata ⁊ nō sc̄iar illic vsq̄ ad im̄mediata resoluerē tunc
opinat̄ur quia tantum.

Querit Quō soluit phus p̄mam dubitatōem qua q̄rebat v̄z
eiusdē potest esse sc̄ia ⁊ opinio. **Solutio** d̄t q̄ vnus
et eiusdem materialiter potest esse sc̄ia ⁊ opinio. sed nō formal̄. Et hoc p̄
bat phus tali rōne. Sicut opinio vera ⁊ opinio falsa sunt eiusdē sc̄ia ⁊ op̄i
nio possunt esse eiusdē. S̄z opinio vera ⁊ falsa nō sunt eiusdē formal̄ s̄z so
lum material̄. ergo etiā sc̄ia ⁊ opinio nō possunt esse eiusdē formal̄ s̄z so
lum material̄. **Minor** p̄bat. q̄ tunc sc̄q̄ent̄ incōuenientia. s̄z q̄ nulla eēt
opinio falsa ⁊ minor similia. **Actiā** p̄z ista minor exemplariter. q̄ ist̄ op̄i
nabilis formaliter accepti q̄ diameter ē ymeter ē opinio falsa s̄z nunq̄ ei
p̄t esse opinio vera. q̄ illud opinabile nūq̄ ē v̄z. S̄z t̄n de eodē opinabil̄
material̄ sicut de diametro in ordine ad diuersa p̄dicata p̄t eē opinio v̄z
ra ⁊ falsa. Et q̄ sic etiā sit de sc̄ia ⁊ opinione. p̄bat phus exemplariter. q̄ si
aliq̄s cognoscat de hoie q̄ necesse est hoiem esse aial tunc h̄z sc̄iam. Sed si
cognoscat q̄ sit aial ita q̄ p̄tingat ip̄m nō esse aial. tunc h̄z solū opinionē ⁊
nō sc̄iam. Et sic vnus ⁊ eiusdē p̄p̄onis sc̄z q̄ h̄o est aial material̄ potest
esse sc̄ia ⁊ opinio sub alia ⁊ alia ratōne.

Queritur Quod est correlatiū qd̄ infert phs ex hoc. **Solutio**
lutio q̄ vnus ⁊ idem homo nō p̄t habere s̄l ⁊ s̄l
de eodē sc̄iam ⁊ opinione. S̄z b̄n duo diuersi hoies vel vnus ⁊ idē homo

Primi posteriorū

successive in diuersis temporibz. Et rō istius est. qz si vnus z idem hō siml
haberet de eodē scia z opinione tunc cognosceret simul z semel de eadē rē
qz posset se aliter habere z qz nō posset se aliter habere qd est impossibile.

Queritur Circa scōam ptem capituli quō phus ppat scō
entiam ad alios habitus intellectuales. **Solu**
tio ppat duplr. pmo ad habitus q sunt de pclusionibz. scō ad habitum
qui respicit medium. **Quo** ad pimum breuiter se absolueno dē qz quō
opozter distinguere inter reliqua scz inter ratōnem intellectum sciam artes
prudentiam z sapientiā nō spectat ad p̄sentem speculatōem sed p̄tim spe
crat ad physicā p̄tim vero ad moralem phiam.

Querit Quid intelligit phus hic p ratōnem quid per intelles
crum sciam z sic de alijs. **Solutio** qz p ratōnem intel
ligit potentiam anime de qua spectat p̄siderare ad physicum quō scz dis
tinguatur ab intellectu memoia z alijs potentijs cognituius. Intellectus
em accipitur dupliciter. vno modo vt nominat potentiam z sic p̄sideratio
etis spectat etiam ad physicā. **Alio** modo vt nominat habitum sicut
etiam alia quatuor. scz scia ars prudentia sapientiā. z ergo determinatio
illorum spectat ad moralem phiam. **Vel** potest dici fm egdium de roma
qz p ratōnem intelligit phus habitum pclusionis que subdividitur p̄ses
quenter in quatuor alios habitus. scz in artem prudentiam scientiam z
sapientiā. **Pro** quo norandum est qz habitus intellectiuus qui est ve
ri tantum. p̄ma sui diuisione diuiditur in intellectum qui est habitus p̄n
cipiorum z in ratōnem que est habitus pclusionis. quia cōclusio habetur
per ratōnem non autem p̄incipia. **Et** ratio. p̄sequenter subdividitur in
quatuor alios habitus. qz pclusio vel est practica vel speculatiua. si pra
ctica hoc est dupliciter. qz vel est de agibilibz. z sic est prudentia. vel de fa
ctibilibz z sic est ars. **Si** speculatiua hoc etiam est dupliciter. qz vel has
betur per causas altissimas z sic est sapiētia. vel per causas nō altissimas
et sic est scientia.

Queritur Quid est sollertia. **Solutio** sollertia est pmp
ritudo vel subtilitas quedam inueniendi medijs
in nō prospecto tempore. **Et** ponit phus in textu de hoc tria exempla.
Primum est vt si queratur ab aliquo propter quid luna conuersa ad fos
lem habet splendorem. **Et** si acim in nō prospecto tempore respondeat qz
hoc ideo est. quia luna nō habet lumen suum a se sed a sole. talis dicitur ha
bere sollertia. **Secundum** exemplū est. vt si queratur quare diues dis
putat vel litigat cum paupere. **Si** tunc statim sine magna deliberatione
respondeat. quia diues concessit aliquid pauperi quod reperit. talis dicitur
esse sollertus. **Tertium** exemplum est. Si queratur quare isti qui p̄n
us fuerant inimicissimi facti sunt amici tunc si respondeat quis qz hoc est
propter vnum tertium cuius facti sunt amici illa vocatur sollertia.

Queritur Verum sollertia etiam p̄tineat ad scientiam z de
monstratōnem. **Solutio** qz sic. **Et** ratio illius
Q uij

Sollertia S

Reparationes

est. quia sollertia est habitus cognoscendi medium. sed talis cognitio mediū est ppter quid & demonstratiua. ergo sollertia pertinet ad demonstratōes

Queritur Quōd pbat phus q̄ talis cognitio mediū est ppter quid & demonstratiua. **Solutio** probat dupliciter. Primo ratōne sic. Omnis cognoscens causas mediatas statim cognoscit vltimas & immediatas in quibus stat resolutio immediatarū. sed habens sollertiam cognoscit causas mediatas. ergo statim cognoscit vltimas & immediatas. sed cognoscēs causas vltimas & immediatas cognoscit propter quid. ergo talis cognitio mediū. que est per sollertiam ē conclusio propter quid. **Secundo** ostendit phus hoc idem p̄ exemplum superius positum ordinando ipsum ad formam syllogismi sic arguendo. Quicquid habet lumen a sole splendet p̄ uerum ad solem sed luna habet lumen a sole. ergo luna splendet conuersa ad solem. in tali em̄ syllogismo conclusio scitur propter quid per medium per sollertiam cognitum. ergo scitur q̄ cognitio talis mediū est ppter quid & demonstratiua.

Queritur Quare sollertia nō numerantur p̄muniter inter habitus intellectuales sicut scientia & intellectus. **Solutio** sollertia accipitur dupliciter. vno modo vt est quedam naturalis vis & industria deueniendi p̄mpte & facilliter de causa in causam & e contra. & sic nō potest numerari inter habitus. quia inest solum a natura. **Alio modo** vt est quedam promptitudo vel subtilitas acquisita ad cito inueniendum medium. & sic est habitus sed nō est habitus distinctus ab alijs sed p̄prehenditur sub alijs. quia si medium sic inuenitur sit necessarium tunc sollertia p̄prehenditur sub scientia. Si vero est cōtingens tunc p̄prehenditur sub opinione. **Alia** autem que solent etiam hie queri de numero istorum habituum & de definitō nibus eorundem habituum sunt prius in preambulis logice circa principium. **Et** ergo hec de primo libro posteriorū aristotelis dicta sufficiant.

Sollertia
om̄ 9°

Circa initiū secūdi libri posteriorum Aristotelis.

Queritur Primo de quo determinatur in hoc libro. **Solutio** de potestate syllogismi demonstratiui que consistit in inuentōne mediū.

Quē Quōd iste liber diuidit. **So** diuidit p̄ma sui diuisione in duos tractat. p̄m q̄ duplex ē p̄ncipiū sylli demonstratiui. s. medium

Secūdi posteriorum

et pōnes p̄me z indēmōstrabiles. Unde in primo tractatu de determinatō
ph̄s de p̄gnitione mediū. In secundo de p̄gnitione primaruz p̄positio
num. Primus tractatus diuidit̄ in duo capla. In primo inuestigat qd
sit mediū in demonstratōnibz. In secūdo inquit quō hoc mediū nos
bis inotescit. Primū capl'm subdiuidit̄ in tres pres. In prima ph̄s enu
merat quēstiones vere scibiles z eas distinguit. In sc̄da reducit eas ad
duas quēstiones. Et in tertia reducit eas ad vnā. p̄mo ergo ponit ph̄s
istam p̄positionem

Questiones sunt equales numero his quccunqz ve
re scimus. Querimus autem quatuor. quia. p̄pter
quid. si est. et quid est.

Cuius p̄positiones sensus est q̄ quēstiones demōstratiue que de rebz
demōstrabilibus querūt̄ z non alic. sunt equales numero p̄positare
specifica z formali his que vere scimus hoc est vere scibilibz que p̄ demō
strationē accipimus. vel p̄ ea q̄ sunt in demōstratione.

Arguit̄ De vno scibili vel quēsito possunt formari quatuor
quēstiones. ergo quēstiones non sunt equales nūero.
his que vere scimus. P̄ns probat. qz de hoīe potest queri. an est qd est z c̄
¶ Solo licet de vno q̄sito materialiter accepto possint formari quatuor
quēstiones non tamen de eodem quēsito accepto formaliter tam quēstio
nes scibiles nūerant̄ et distinguunt̄ ad nūerum z distinctiōem q̄sitorū vel
scibilium formaliter acceptorum et illis dicuntur esse equales

Querit̄ Quare ph̄s incipit istum librum a quēstionibz. ¶ So^o
q̄ ratio illius est quia ph̄s intendit hic determinare de
inuentione mediū s̄z mediū ordinat̄ ad hoc vt per ipm̄ deueniamus in
noticiam alicuius scibilis. qz ergo scibile anteq̄ sit cognitum est quēstio
ideo ph̄s a quēstionibz vere scibilibus incipit istum librum. Et hoc p̄ue
nienter. qz vt dicitur p̄mo metaphisice. Et ammirari inceptū est p̄ h̄ar.
¶ Querit̄. quid est quēstio. ¶ Solutio. quēstio in cōt̄ sic definit̄ a petro
h̄yl. Quēstio est dubitabilis p̄pō. vel sic s̄m̄ linconiensē. Quēstio ē mos
tus q̄ est sup̄ rem quēsitam p̄ eam notam z p̄ eam ignorā

Quēstio

Querit̄ Quid est quēstio scibilis. ¶ So^o. quēstio scibilis s̄m̄ q̄
in p̄posito accipit̄ est interrogatio alicuius p̄pōnis deter
minabilis p̄ demōstrationē vel que p̄t̄ elici ex demōstratione. Et ad ip̄z
requirunt̄ tria. Primū est q̄ illud de quo q̄ritur sit dubitabile q̄rum de se
est. Secūdum q̄ aliquid p̄supponat. Et tertium est q̄ habeat mediū
per quod possit demonstrari

Ar̄ Nulla quēstio est scibilis q̄. P̄ns p̄batur. qz oīs quēstio vt h̄uz
iustio di est dubitabilis. ¶ Solutio. q̄ licet quēstio vt h̄mōt̄ for
maliter p̄siderata non sit scibilis sed dubitabilis. tamē qz realiter idēfisi
eatur cum scibili vel scito cuius est quēstio. ergo in p̄posito vocatur q̄stio
scibilis. Vel p̄t̄ dici q̄ q̄stio nō dicitur hic scibilis in nō s̄z in grō sub hoc
sensu quēstio scibilis. id ē. quēstio que q̄rit de aliquo vere scibili.

Reparationes

Quot sunt questiones scibiles
Solutio q̄ quatuor. scz

Si est.

Quid est.

Quia est.

pp̄ter qd̄ est.

Et vocatur questiones scibiles qz p̄ ip̄as querimus de vere scibilibus
Tere aut̄ scibilia sunt quatuor: scz esse rei. qd̄ ditas rei. inherencia passio-
nis in subiecto. z causa talis inherencie. vnde questio si est qrit de esse rei
absolute. Quid est querit de quidditate seu definitione rei. quia est de in-
herencia passionis in subiecto. z pp̄ter quid de causa talis inherencie. Ex
emplū de si est. vt an centaurus est vel non. an deus est vel non. Exēpluz
de qd̄ est. vt quid est deus. aut quid est homo. Exēplū de qz est. vt vtz
sol eclipsat vel non. Exēpluz de pp̄ter quid. vt pp̄ter quid sol eclipsatur
pp̄ter quid terra mouetur

Queritur Quo dñi iste quatuor questiones abinūcey.
Solo sic differūt. qz due dicuntur p̄posita siue
ponentes in nūc̄. Et alie due dicuntur simplices z nō ponētes in nūc̄

Que questio dicitur p̄posita seu ponens in numerū. Et q̄ sim-
plex siue non ponens in numerum. Solo Alteri illa questio
dicitur ponens in numerū que querit de subiecto in ordine ad predicatum
positum in propositione de est tercio adiacente. Et ratio illius est. qz talis
predicatum est dñia substantialis vel accidentalis respectu subiecti p̄
quam esse subiecti nūerat vel in numerū ponitur. Et ergo questio qz est
que querit de inherencia predicati in subiecto z questio pp̄ter qd̄ q̄ qrit
de causa talis inherencie dicuntur ponere in numerū. Et ille questiones
vocantur etiam cōposite. Quia questio composita est cuius vltimū que
situm z intēnum est scire compositum. Sed illa questio dicitur non po-
nens in numerū que querit de subiecto in ordine ad predicatum qd̄ est
hoc verbū est simpliciter acceptū et scdm̄ adiacēs. Et ratio illius est q̄
esse in cōmuni acceptū fm̄ q̄ sc̄at p̄ hoc verbū est secundum adiacens
non distinguit a subiecto nec facit numerū cū eo. Et ergo questio si est q̄
querit de esse rei absolute z questio quid est que querit de qd̄ ditate rei nō
ponit in numerū. Et ille questiones etiam vocantur simplices. Nam
questio simplex dicitur cuius vltimū questum et intēnum est scire sim-
pliciter. Solet tamen cōmuniter sic dici. q̄ illa questio dicitur ponere in
numerū que querit de predicato quod est realiter distinctum a subiecto.
Et illa dicitur non ponere in numerum que querit de predicato quod est
realiter idem cum subiecto vt. 6. 2. 2. qd̄ est

Suffinctia

Queritur Que est sufficientia istarū quatuor questionum.
Solutio sufficientia sumitur ex iam dictis.
Quia omnis questio scibilis vel ponit in numerum vel non ponit in nu-
merum. Si non ponit in numerum hoc est dupliciter quia vel querit esse
rei simpliciter. z sic est questio si est. vel querit qd̄ ditate rei. et sic est que
stio quid est. Si ponit in numerū hoc est etiam dupliciter quia vel querit

Secūdi posteriorū

de inherētia passionis in subiecto z sic est questio quia est vel querit de causa talis inherētie. z sic est questio propter quid.

Ar Sunt infinite questiones. ergo nō sunt quatuor. **Ans** pbat. qd questio est dubitabilis ppositio. sed infinite pnt esse ppositiones dubitabiles de homine de asino de leone zcjs. **Solutio**. licet sint infinite questiones loquēdo de questionib; in cōi non sunt tamē nisi quatuor questiones scabiles de qb; hic loqmur. **Vel dicēdū qd** licet possint esse infinite questiones s̄m numerū nō tū s̄m spēm et formā

Ar Est aliqua questio quid nois z illa non est hic posita. ergo erunt plures q̄ quatuor. **Solo** quid nois presupponitur in omni demonstratione z disputatione et ergo de eo nō format aliqua q̄stio scabilis. **Contra**. ex illo sequeretur qd nō esset aliqua questio qz est. nec aliqua questio qd est. **Sequela** probatur. qz qd est et quid est etiam presupponuntur in omni demonstratione quia sunt precognitiones. **Solutio** qd quia est et quid est accipiuntur dupliciter. vt dictum est superius circa pncipiū huius ibi queratur

Ar Omnis questio debet fieri cum aliqua nota interrogatiōis. sed si est z quia est non includunt aliquam notā interrogatiōis. ergo non sunt questiones. **Solo** quādo dicitur qd si est ē questio vel quia est est q̄stio tunc hoc cōplexum si est vel hoc pplexum qz est nō est nri casus s; generat casus. z est oratio trūcata. vnde sensus est. si est questio. i. ipius si est questio. qz est ē questio. i. ipius quia ē est questio vel de qz est ē questio. **Et** ergo patet qd questio si est non fit p si est nec questio quia est per quia est s; vtraq; fit per aliquod signū interrogatiuum. **An** vtrū vel huiusmodi. **Et** ergo dicit **Albertus** qd vbi nostra translatio habet si est ibi translatio arabica habet (an est) **Et** vbi translatio nostra habet quia est ibi arabica habet (hoc an insit huic)

Queritur An iste quatuor q̄stiones possint reduci ad duas non faciunt nisi vnam questionem quia ille due questiones non querunt nisi vtrū vel si illius quod per illas questioes queritur sit aliquod mediū. **Et** questio propter quid z questio quid est etiam non faciunt nisi vnam questionē. qz querit quod sit illud mediū. **Et** sic omnes quatuor questiones reducunt ad duas scz si est mediū z quid est mediū

Queritur Quā differenter q̄stio si est et questio quia est q̄ sunt si est mediū. **Solo** qd tam differenter quia questio si est querit si est mediū esse rei simpliciter sed questio quia est querit si est mediū esse rei in pre. **Et** hoc declarat pbus exemplariter. quia quando queritur. **An** luna est aut non. vel an nox est vel nō tūc queritur esse simpliciter. **Sed** quando queritur. **An** luna eclipsatur vel deficit. tunc queritur esse in parte quia tunc non queritur simpliciter z absolute an luna habeat esse sed an insit sibi illa proprietas q̄ est eclipsis. **Et** hoc non est esse lune simp̄tr s; esse accidentale z in pre

Reparationes

Querit An ne omnes iste questiones possint reducti ad vnā
Solutio phi q sic scz ad questionem mediij. qā ois
questio est questio mediij.

*Ord questio e
questio mediij
p^o pmo voc*

Querit quō probat hoc pbs q ois questio sit questio mediij. **Solo**
pbat dupliciter. s. rōne et signo. **Ratione** sic. Omnis questio querit causam
questi s; medium z causa sunt vni z idem. ergo omnis questio est qstio
mediij. **Ratio** pbat pbs inductiue. pmo de questione quia est. qz quā
do queritur vrū luna eclipsatur tunc querit an sit aliqua cā p quā possit
pbari lunā eclipsari. scdo de questione ppter quid qz qn scimus q sit aliq
causa eclipsis lune qrimus qn ppter quid luna eclipsat. qz illa questio qd
rit quid est hoc qd est causa vel que sit causa ppter quā luna eclipsat. **Et**
eadem ratio est etiam in alijs questionib; qz qn querit p qstione si est. **An**
eclipsis sit. tūc queritur an sit aliqua causa p quā possit pbari eclipsim eē.
et dato q sit tunc queritur p questione qd est. quid est cā. **Quinorē** etiā p
bat pbs. qz siue querat esse simpliciter cuiusmodi querit de subiecto qd
non est esse hoc aut hoc. sed est esse simpliciter siue querat esse nō simplici
ter sed esse aliquid quale est esse eoz q predicant p se vel p accidens sp in
oib; talib; causa que querit est ipm med lum et ergo p^o z q in oibus mes
dium et causa sunt vniē idem

Queritur Quādo queritur de subiecto esse simpliciter z qn
esse aliquid. **So** q tunc queritur de subiecto
esse simpliciter qn querit de subiecto absolute z fm se sicut quādo querit
de luna. vrū sit vel de terra vel de triangulo vrū habeat esse. **Sz** tūc que
rit de subiecto eē aliqd qn qrit de subiecto esse fm qd. z fm pte. **Sicut** qn
querit. vrū luna eclipsat aut non vel vrū triangulus habeat tres angul
los equales duob; rectis vel non. oia em illa sunt noia passionū z dicunt
esse hoc in hoc qd non est esse simpliciter s; eē in pre seu esse picularū.

Querit Ex quo dicitur est prius q questio quid z questio pro
ppter quid faciunt vnā questionē qz scz idem qrunz quō
probatur hoc q questio quid et propter qd idē querit. **So** licet hoc
satis pateat ex dictis tñ pbs interponit z addit hic talem rationē. **Quia**
ille questiones idē querit ad quas dat vna responsio s; ad questionē qd
et ppter quid datur vna responsio. ergo ille due questiones idē querunt.
Quinorē probat duplici exemplo. **Primū** exemplum est naturale. ve
cum queritur quid est eclipsis lune. respōdet q est p̄uatio luminis in luna
ad interpositione terre inter solē et lunā. **Et** dū querit ppter qd eclipsat lu
na respondet idem q prius scz propter interpositionē terre inter solem et
lunā. **Secūm** exemplū est musicale. ve cum qrit quid est harmonia vel con
sonantia. respōdet q est proportio nūcerōrū inter acutus z graue fm nu
merū notarū z neumarū. **Et** si queratur ppter qd acutus z graue cōso
nant. respōdetur eodem modo scz ppter p̄porzione nūcerōrū inter acutū
et graue fm nūcerū notarū z neumarū

Prō p^o a signo.

Querit Quō probat iam pbs a signo q ois qstio sit qstio mes
diij. **Solutio** sic pbat. qz illius est questio quo habito

Secundi posteriorū

cessat omnis questio seu inq̄sitio sed habito medio cessat ois questio. ¶ Ois questio est questio mediū. **S**inoz pz exemplariter in sensibilibz. qz nos q̄rimus si est eclipsis lune vel nō ppter hoc. qz nō sentimus vel videm⁹ mediu qd est causa eclipsis lune z sic absentia mediū est nobis causa querēdi. **S**i si essemus sup lunam tunc nō q̄reremus si est eclipsis lune vel ppter qd est. qz tunc ad oculum videremus z cognosceremus mediū scz terram interpositā inter solē z lunā q̄ interpositio est cā eclipsis lune.

R Sensus est solū singulariū sed illa que q̄runt p istas questiones sunt vniuersalia. ergo nō p̄t mediū de quo est questio a nobis cognosci p̄sentum. **S**olutio p̄bi ad hoc argumentū. qz si sensus sit solum particulariū tū ex particulari sensato p abstractiōem fit in nobis v̄le. qd est p̄ncipiū cognoscendi causam v̄r z in omibz.

R Omnis questio est questio p̄clusionis. ¶ male d̄r hic q̄ omnis questio est questio mediū. **R**is p̄bat. qz p̄clusio est q̄ querit. **S**olutio q̄ omnis questio est bñ p̄clusionis tanq̄ finalis z v̄lrimari q̄siti. **S**ed nō tanq̄ p̄ncipiū p qd p̄clusio terminat sed sic omnis questio est questio mediū q̄ mediū est illud p quod terminatur p̄clusio.

R Si est z qz est nō sunt questiones mediū. ergo nō ois questio est questio mediū. **R**is pz ex forma querendi illaz questionū. qz q̄n querit si hō est v̄l an sol eclipsat ibi nō querit aliqd mediū p qd illa possint demonstrari. **S**olutio h̄ ille questiones ex forma sua querendi nō q̄runt mediū q̄runt tū mediū fm quandā p̄comitantia qz si sol eclipsat. v̄l hō est segruz q̄ sit dare vel inuenire aliqd mediū ad demonstrandū ea q̄ sic q̄runt. **E**t ratio illius est qz de immediatis nunq̄ fit questio qz de se sunt manifesta z nō habent aliquod medium. **E**t ergo si de aliquo est questio sequitur q̄ ipsum habeat medium.

Querit **U**tz questio si est sic demonstrabilis v̄l v̄rz possit per demonstratiōem terminari. **S**olutio q̄ sic. **E**t ratio illi⁹ est. qz sicut se h̄nt p̄t qd z qz est. ita se h̄nt qd est z si est. v̄r pz redierit. **S**z p̄t qd d̄r cām sp̄us qz ē qd ē etiā d̄r cāz ip̄i⁹ si est z p̄ n̄is questio si ē p̄t qd est hoc est definitiōem indicantē qd d̄tate rei terminari z demonstrari. **P**eterea quicqd h̄z causam a qua dependet hoc p̄t p eam demonstrari sed esse rei simpliciter qd querit questio si est in rebus creatis h̄z causam a qua dependet. ergo p̄t p illam demonstrari. maior est nota. minor p̄bat. qz nulla res creata h̄z suum esse a se sed h̄z hoc sibi accommodatum z p̄ricip̄ parum a p̄ma causa. z ergo illa causa ydonee appropriata p̄t esse mediū terminandi z certificandi questionē si est de quelibet re creata ve sic arguēdo. p̄ma causa fm ratiōnem pure bonitatis semp est. ergo effluxio entitatis cuiuslibet creature est vel sic deus q̄ est actor sempiternē vigiliē influēdo suas bonitates. est ergo quelibet res vniuersal̄ est vel ergo tota vniuersitas entium est. **E**t huiusmodi demonstratiōes q̄s̄ quo ad nos v̄ldeantur plurimq̄ pb̄abiles z parum ostendentes congrue tamē reducere in euidentiā suoz p̄ncipioz sunt efficacissime notiores z sunt sapientiales generantes in nobis nō habitum scie p̄prie sed sapientiē.

Reparationes

Ad Questio si est qrit esse existente. s3 hoc est corruptibile. ergo questio si est nō p̄r p̄ demonstratōem terminari. n̄a tenet. qz demonstratio est p̄petuoz z incorruptibile illū v̄r p̄us paruit. **Solutio** q̄ est duplex eē existente s3 ap̄itudinale seu radicale z actuale iam licz esse existente actuale z rarum in natura quod p̄uenit suppositis sit corruptibile nō cadēs sub arte vel demonstratōne tamen esse existente ap̄itudinale seu radica s3 le quod est idēpticum essentie z p̄uenit sp̄ci est incorruptibile z p̄petuum. **Et** tale esse existente querit questio si est z ergo questio si est potest p̄ demonstratōnem terminari.

¶ Secundum capitulum

Quō autē q̄ qd est ostendit z quis modus introductionis. In sc̄do capitulo p̄bus ostendit quō medium demonstratōis nobis innotescit. **Et** diuidit in duas pres In p̄ma ostēdit quō ip̄m q̄ qd est z p̄r quid se habent ad demonstratōem. In sc̄da vero quō op̄z ipsum q̄ quid est z p̄rter quid inuestigare. p̄ma sub diuiditur in duas. qz p̄ma facit hoc de quid est. sc̄do de p̄rter quid.

Queritur Quot questiones mouet hic p̄bus circa ip̄m qd quid est. **Solutio** q̄ qua etuoz. p̄ma est. v̄rūz oim quoz est demonstratio sic definitio. sc̄da est p̄ueritua p̄me. v̄rūm s3 oim quoz est definitio sic demonstratio. tertia est **An** ne alicui⁹ eiusdē possit esse demonstratio z definitio z eōtra. **Quarta** q̄ est p̄ncipalis hic inuenta est v̄rūz ipsum q̄ quid est possit p̄ syllogismū vel demonstratōem ostēdi de eo cuius est.

Querit Quō soluit p̄bus p̄mam questionem. **Solutio** dicit q̄ nō oim quoz est demonstratio est definitio. **Et** p̄r hoc bar hoc quatuor ratio nibus. **Quaz** p̄ma est ista. **O**me quod p̄mer ad definitionem p̄dicatur v̄niuersaliter z affirmatiue de eo cuius est. sed sunt multe demonstratōnes que nō sunt v̄niuersales z affirmatiue. ergo non omnū quozum est demonstratio ē definitio. **¶** **S**ecunda ratio est. **Q**uia aliquid scitur per demonstratōem qd nō scitur p̄ definitōem. ergo nō oim quoz est demonstratio est definitio. **¶** **A**ns. p̄bat. qz ista p̄clusio q̄ ois triangulus h3 tres angulos equales duobus rectis scit p̄ demonstratōem q̄sc̄i nō p̄r sc̄ri p̄ definitōnem. **¶** **E**t q̄ nō possit illa p̄clusio sc̄ri p̄ definitōnem p̄r dupl̄. primo quia nihil quod scitur per demonstratōem habet definitōnem. qz als possit sc̄ri per definitōnem ante demonstratōnem. **¶** **S**c̄do etiam. quia nihil scitur per definitōem nisi incōplexū. sed illa p̄clusio est qd p̄plexum. **¶** **T**ertia rō est. demonstratio est eoz q̄ p̄ se insunt. s3 definitio. nō est eoz q̄ per se insunt vel p̄ accidens. ergo nō oim quoz est demonstratio ē definitio. **¶** **P**ator est nota ex p̄bus dictis. z minor. p̄bat. qz sepe postq̄ aliqua res est definita adhuc nihil cognoscimus de illis que insunt ei per se v̄l per accidens. **¶** **Q**uarta ratio est. definitio est notificatiua substantie sed illa de qua

*Ad nō oim quozum ē
demonstratio ē definitio
q̄ p̄r rōdibus*

Secundi posteriorum

lunt demonstratio nes nō sunt substantie. ergo nō omīs cuius est demōstratio est definitio. **S**aior patz duplr. pmo qz sub stātia pncipalr definitur. accidens vero solum definitur p additamentū. vt dicit septimo methas physice. **S**ecō qz accidens nō definit nisi fceatur p modū substantie in abstracōe vt dicendo albedo nigredo &c.

Queritur Quō soluit phus scōdam questionē. **S**olutio soluit eam negatiue. **D**icens q nō oim quozum est definitio est demōstratio. **O**tr pbat hoc duabz rōnibz. **P**rima ē illud quod est demōstrabile vere scitur p demōstrationem. ergo impossibile est quod illud idem possit sciri p definitōem. **P**sequētia pbat. qz vnus inqzrum vnus est trīs vna scia seu vnus modus cognoscendi. **E**tiā nisi sic. tunc alius quis habens definitōnem sciter aliquod demōstrabile nō habita demōstratiōne. quod est incōueniens. **S**ecunda ratio est. quia definitiōes sūt pncipia demōstrationū. sed pncipia sunt indemonstrabilia. ergo definitiōes etiam sunt indemonstrabiles et per psequens nō oim quozum est definitio est demōstratio. **D**inor patz qz nisi sic tunc esset processus in infinitum in demōstrationibus.

*Ad nō omīs quozum
est definitio et demōstratio
pbat^r duabz rōnibz.*

Queritur Quō soluit phus tertiā questionē. **S**olutio etiam negatiue. **D**icens q vnus et eiusdē nō pte esse definitio et demōstratio. **E**t hoc pbat tribz rōnibz. **P**rima est q definitio manifestat ipm qd est cuiuslibet rei. s; demōstratio nō manifestat s; p supponit. ergo vnus et eiusdē nō est definitio et demōstratio. **D**inor patz exemplariter. qz in mathematicis p supponit quid est vnitas et qd est par. **S**ecunda ratio est. in illo quod p demōstrationem scitur p dicitur aliquid de alio. sed in definitōne nō p dicitur aliquid de aliquo. ergo eiusdē nō est definitio et demōstratio. **D**inor patz exemplariter. qz in hac definitōne homo est animal bipes nec p dicitur bipes de animali. nec animal de bipes de. **T**ertia ratio est diuersorum sunt diuersę notificatiōes. nisi vnus sit pars subiectiua vel species alterius. sed quid est et quia sunt diuersa et vnus nō est pars alterius. ergo habebunt diuersas notificatiōes. sed qd est notificatur per definitōnem. ergo nō poterit notificari per demōstrationem. et per psequens eiusdē nō sunt definitio et demōstratio.

*Ad vnus et eiusdē
nō pte esse definitio
et demōstratio pbat^r tribz rōnibz.*

Ad Passio definitur et etiam demōstratur. ergo vnus et eiusdē est definitio et demōstratio. **S**olutio q passio potest accipi duplīter. vno modo fm se et absolute. et sic ipa definitur et est cognoscibilis p definitōem. **A**lio modo p dicitur quantum ad esse et inherētia eius in subiecto et sic cognoscitur per demōstrationem. et sic vnus et eiusdē respectu eiusdē nō est definitio et demōstratio sed bene respectu diuersoz.

Queritur Quō soluit phus quartam questionem qua qritur verum ipsum q quid est possit per syllogismum vel demōstrationem ostendi de eo cuius est. **S**olutio soluit eaz negatiue et vult q ipsum q quid est non potest per syllogismum necq; demōstrationem ostendi vel inuestigari de eo cuius est.

Soluit^r qd quid

Reparationes

Queritur Quid intelligit hic ipm q quid est. **Solutio**
p quid est intelligit hic definitio vey tñ est q fm
rationem distinguunt qd est 2 definitio. qz illud qd explicat p definitionem
vocat pprie q quid est. sed illud qd explicat vocat definitio. Et ita dñe
sicut signum 2 signatum.

Qr Quid est inuestigare ipm q quid est de eo cuius est. **Solutio**
rio nō est aliud q̄cludere aliquam conclusionem demonstra
tione in qua definitio denotat inesse suo definito.

Queritur Quō pbat phus q ipm q quid est nō p̄t inue
stigi p syllogismū vel demonstratōem de eo cu
ius est. **Solutio** duplx. qz pmo ponit quosdā speciales modos seu vi
as qbus possit videri q ipsum q quid est possit demonstrari vel p syllogi
smum inuestigare 2 pbat q tales vie sint inutilles seu q per tales modos
seu vias ipsum q qd nō p̄t ostēdi de eo cur? est. 2° on dñ h idē p rōes cōes

De vijs inutilibz inuestigādi q quid est.

Queritur Quot ponit vias inutilles ad inuestigādū ipm
q quid est. **Solutio** q lex sicut ex textu colligit.

Prima est via demonstratiua ex terminis puerribilibz. **Et** q illa via sic
inutilis. pbat pmo sic. In omni demonstratiōe demonstrat aliqd de aliquo p
mediū. sed inter definitōem 2 definitū nō est aliqd mediū. ergo definitio
seu ipm q quid est nō potest demonstrari de ipō definito. **Pmo** pbat. qz
definitio p̄dicat cū hac reduplicatiōe in eo q quid est de definito. qz p illā
reduplicatiōem distinguit modus definitōis ab alijs modis substantia
lium p̄dicatoz. 2 ergo definitio est ppria 2 puerribilis 2 immediata ipi de
finito. **Secōdo** sic. Si ipm q qd est seu definitio demonstraret de eo cuius
est tunc pmitteret peritio p̄ncipij s̄ hoc est in cōueniēs. q̄ illud ex quo se
q̄tur. **Secūda** pbat. qz si definitio deberet concludi de suo definito in eo q
quid est. tunc oporteret illam reduplicatiōem in eo q quid est. poni in vtra
qz pmissaz se3 cum maiore extremitate in maiore 2 cum medio in minore
et ita tam maior extremitas q̄ mediū esset definitio. qz cuiusqz apponit
illa reduplicatio in eo q quid est hoc est definitio. 2 sic definitio p̄cluderet
p̄ definitoem. **Et** p̄ p̄ns idē p̄baret p seipm 2 p̄teret id quod est in p̄nci
plo definitōis em nō est definitio nisi (vt d̄t albertus) definitio dicat tm
alioz. noim magis notoz positio. **Et** istud declarat p̄ huc exemplariter
p̄ duas definitōnes aie quas posuit plato. **Prima** est. Aia est sibijpsi cau
sa viuendi. **Secūda** est. aia est numerus seipm mouens. vñ si ad p̄cludendū
secūdam definitōem cū hac reduplicatiōe in eo q quid est assumat prima p
medio sic syllogisando. **Quicqd** est sibijpsi causa viuendi est numer^o mo
uens seipm in eo q quid est. sed aia est sibijpsi causa viuendi in eo q qd est
q̄ aia est numerus mouens seipsum in eo q qd est. bi manifeste perit p̄ nei
piū qz sic idē repetit i p̄missis ita 2 in p̄cludēte p̄ reduplicatiōes ibi positā

Pr h̄us postea docet vnā definitōnem demonstrari p̄ aliā. q̄ male
d̄t hic q p̄mittatur peritio p̄ncipij. **Solutio** vna definitio p̄

*Ad inuestigādū ipm
q quid est post p
lex vias t̄ntibz
Prima 2 demonstratiua*

Secūdi posteriorum

bene demonstrari per aliam simpliciter et sine reduplicacione et ut inheret de finito. sed non cum illa reduplicacione in eo quod quod est et tanquam definitio

Queritur Que est secūda via inutilis. **Solutio** quod via diuisiua. id est per syllogismū diuisiua. Et quod illa sic inutilis probatur per tres rationibus. Prima est ista. Quia illa via est inutilis ad inuestigandum ipsum quod quid est per quam nihil probatur et non sequitur conclusio necessario ex premissis sed via diuisiua est huiusmodi ergo. **U**bi non probatur quod via diuisiua sic se habet sicut via inductiua scilicet via inductiua nihil probat quous aliquid manifestet. ergo via diuisiua etiam nihil probat. **S**ecundo istius probationis pars quod utrobique aliquid supponitur. **S**ecundo probatur. quod in inductōne solum sequitur conclusio eo quod supponitur quod omnia sunt generalia sunt inducta ita supponit in via diuisiōnis quod omnia que continentur sub diuiso explicantur per mēbra diuisiōnis. et ergo nihil probatur in ea necessitate sed solum ex suppone et hoc non valet in demonstracionibus. **Q**uod est plurimum istius est. ut si quis velit probare per vias diuisiōnis quod homo est animal gressibile ille deberet sic procedere. **O**mnne ens aut est animal aut non animal sed homo non est non animal. ergo est animal. **E**t tunc sequeretur si homo est animal aut ergo est animal gressibile aut aquaticum. scilicet non est aquaticum. ergo est gressibile. **E**t sic concluderet. si homo est animal gressibile. **S**ed talis sic procedens nihil probat. scilicet accipit alteram partem diuisiōnis siue probatione ex quodam suppone. **S**ecunda ratio stat in hoc. Illa via est inutilis quia posita adhuc interrogat de conclusione. **S**ic est de via diuisiua. ergo est inutilis. **U**bi non probatur. quod si dicitur quod per viam diuisiōnis aliquid vere predicatur de aliquo statim animal et gressibile de homine tamen adhuc potest aliquis dubitare et interrogare an illa sint definitio hominis. **E**t ratio est. quod non omnia que predicantur vere de aliquo predicant de eo in eo quod quid est. **T**ercia ratio stat in hoc. Illa via est inutilis que potest esse per superflua vel per diminuta vel per transcendētia. scilicet via diuisiua est huiusmodi. **S**ecundo pars quod nihil prohibet quin ille qui procedit per viam diuisiōnis apponat aliquando aliquid propter ea quod iuste terent ad ostendendum quod quod est. **A**ut quod aliquid eorum omittat. **A**ut quod per excellentia procedat diuidendo transcendētia ut ens et huiusmodi.

Queritur Que est instantia et oblectio quam mouet. **A**resto. **Solutio** circa dicta. **S**olo quod ista. quod posset aliquis dicere re quod ipsum quod quod est potest inuestigare per viam diuisiuam. si accipiant solum illa predicata que essentialiter et in quod predicantur de definitio. ita quod non dicuntur aliquid eorum. quod illa predicata simul accepta videtur dicere quod illius de quo predicantur. **S**ed soluit per tres istam instantiam et dicit quod ista via diuisiua possit inuare ad hoc quod deueniatur ad noticiam ipsius quod quid est. tamen non est sufficiens ad ostendendum ipsum quod quod est de eo cuius est. **E**t ratio est quod syllogismus diuisiuus non habet formam syllogismi. probantur quod accipit seu supponit aliquid non probatum. ut pars sic arguendo. omne animal aut est rationale aut irrationale. sed homo non est animal irrationale. ergo est animal rationale. ibi enim supponitur quod homo non sit animal irrationale quod tamen non probatur imo est ita dubium sicut conclusio

Secūda via est via diuisiua

Instantia sua dicta

Reparationes

que inferitur. **¶** Et ergo dicit pbs q sicut in enthymemate in quo deest una premissa potest respondens rationabiliter interrogare postquam conclusio est illata perpter quod sequitur talis conclusio, quod non sequitur ex premissis in modo et figura dispositis. Sic etiam aliquo accepto per divisionem et conclusa tandem definitione contingit adhuc interrogare propter quod sequitur quod hoc conclusum sit definitio, quod hoc non est probatum per premissas, eo quod hec sunt ut paruit, in exemplo dato. **¶** Et ergo quod via diuisiva sit inutilis

¶ **¶** Pbs postea in textu veniendo ipsum quod quid est, dicit quod ex diuisiōne generis per diuisiōnes usque ad diuisiōnem ultimam venimus in speciem specificissimam in cuius est definitio, ergo via diuisiva non est inutilis ad inuestigandum quod quid est. **¶** **S**o^o via diuisiva est bene utilis ad colligendum preculas ponendas in definitione sed non est utilis ad necessario ostendendum vnde demonstrandum ipsum quod quid est de eo cuius est. Et sic diuisio generis in species cooperatur bene ad colligendum definitionem, sed diuisio posita ad formam syllogismi hoc est syllogismus diuisiuus non seruit ad hoc ostendendum vel probandum.

¶ **¶** Querit. Que est tertia via inutilis. **¶** **S**olutio quod via probatiua per definitionem communem.

¶ **¶** Queritur. Que vocatur via probatiua per definitionem communem. **¶** **S**o^o est syllogismus in quo ex communi definitione definitionis probatur definitio de suo definito, ut sic arguat. Omnis oratio indicans quid est esse rei per substantialia est definitio illius scilicet animal rationale mortale est oratio indicans quid est esse hominis per substantialia, ergo animal rationale mortale est definitio hominis.

¶ **¶** Querit. Quo probat pbs quod illa via sit inutilis. **¶** **S**o^o duobus rationibus. **¶** Prima est, illa via est inutilis per quam petitur principium sed via probatiua per definitionem eodem est homini, ergo est inutilis. **¶** Minor probat quod supponit quod hoc de quo petitur an sit definitio indices quid est esse rei per substantialia. Et hoc est eque ignotum cum eo quod petitur sicut eque ignotum est quod animal rationale mortale indicat esse hominis per substantialia sicut quod est eius definitio. **¶** Secunda ratio sumitur a sibi. **¶** Quia ad ostendendum aliquid syllogistice non accipitur definitio syllogismi, ergo etiam ad ostendendum aliquid definitiue non debet sumi definitio definitionis. **¶** Verum tamen est quod talis definitio communis syllogismi vel definitionis debet presupponi et haberi in mente ad ostendendum bonitatem syllogismi vel definitionis et ad resistendum contradicentibus si opus esset.

¶ **¶** Querit. Que est quarta via inutilis. **¶** **S**olutio est via per definitionem contrarium.

¶ **¶** Querit. Que vocatur via per definitionem contrarium. **¶** **S**o^o quoniam aliquis per definitionem unius contrarium vult ostendere definitionem alterius contrarium. **¶** Exemplum est, ut si aliquis probaret quod quia malo inest diuisibile esse ut definitum quod ergo contrarium suo scilicet bono inest indiuisibile esse ut definitum sic arguendo, bonum et malum sunt contra raria similiter diuisibile et indiuisibile scilicet diuisibile esse, est definitiuus mali, ergo etiam indiuisibile esse est definitiuum boni.

*Tertia via inhi
est via probatiua*

Quarta via

Secundi posteriorum

Queritur Quomodo probatur philosophus istam viam esse inutilem. **Solutio** in duobus rationibus. Prima est, quod in ista via perit principium quod accipit definitorem de definito ad conclusionem non quod in seipso sed in suo contrario. Unde equum ignotum est quod esse divisibile sit definitum mali sicut quod esse divisibile sit definitum ipsius boni. Secunda ratio est. Medium non debet esse eiusdem rationis cum conclusione sed in ista via medium est eiusdem rationis cum conclusione. ergo ista via est inutilis. **Ad idem** probatur, quod non est magis notum quod esse divisibile sit definitum mali quam quod indivisibile esse sit definitum boni. sed illa duo revertuntur et utriusque potest induci per alterum ostendi.

Queritur Quae est quinta via inutilis. **Solutio** via inductiva. **Et** quod illa via sit inutilis probatur philosophus tali ratione. Quia per inductionem ostenditur aliquid esse vel non esse, sed definitio seu ipsum quod est non potest esse vel non esse. ergo ipsum quod quid est non potest investigari per inductionem.

*Quinta via inutilis
et via inductiva*

Queritur Quae est sexta via inutilis. **Solutio** via per demonstrationem ocularem sive ad sensum. **Et** quod illa via sit inutilis probatur philosophus tali ratione. quod ipsum quod quid est non est obiectum sensus sed intellectus. ergo per viam sensus seu per demonstrationem ocularem non potest ipsum quod quid est investigari.

Sexta via

Queritur Quomodo ostendit philosophus seipso per rationes communes quod ipsum quod est non potest per se ipsum seu demonstrationem ostendi de eo cur est. **Solutio** ponit tres rationes. Prima est, quod definitio et demonstratio sunt a se invicem diversa. sed definitio facit scire quod est et demonstratio quod est. ergo etiam quid est et quod est sunt a se invicem diversa et ergo quod demonstratio facit scire et quod est ipsa non facit scire quod est. ut hinc videtur et per rationem ipsum quod quid est non potest per demonstrationem ostendi de eo cur est. Secunda ratio est, nulla demonstratio est substantiae vel rei se habetis per modum substantiae sed ipsum quod quid est est non potest per demonstrationem ostendi. Tercia ratio potest sic formari. Sicut se habet definitio ad quod est sic se habet demonstratio ad quod est sed definitio non ostendit quod est. ergo etiam demonstratio non ostendit quod est. **Ad idem** probatur, quod habita definitio alicuius rei pertingit adhuc quod res in talis res habeat esse in rerum natura. Sicut exempli gratia habita definitio montis enei quod est mons eneus est corpus eneu in alio vnde itaque presens. Ad huc pertingit dubitare utrum talis mons habet esse in rerum natura.

Queritur An ipsum quod est possit per definitorem ostendi de eo cur est. **Solutio** quod non. **Et** ratio est, quod tunc sequitur quod definitio quod nois et quod rei eent idem sed hoc est falsum et impossibile. Illud ex quo sequitur. Sequitur probatur quod quod medium est in plus quam illud quod ostendit tunc nullo modo de necessitate ostendit illud. Si ergo definitio in generali deberet manifestare quod est ad tollendum eius coartate oporteret dicere quod idem sit ratio dicens quod rei et quod nois quod tunc falsum est et inconveniens.

Queritur Quomodo ostendit philosophus, quod definitio quid nois et quid rei non sint idem. **Solutio** tribus rationibus. Quarum prima est. Quia si sic tunc sequeretur quod entium et non entium esset definitio quid rei. sed hoc est falsum. ergo illud ex quo sequitur. Sequela probatur quod de non entibus.

P. iij

Reparationes

bus possunt formari definitiones quid nois. falsitas probatur qz definitio qd rei est oratio explicans qd dicitatem sed non entia non habet quidditatem. ergo. **S**ecunda ratio est. qz si definitio qd nois z qd rei essent idem tunc sequeretur q omnes rationes vel orationes essent definitiones. sed hoc est falsum. ergo illud ex quo sequitur. **S**equela probat. qz cultibet rationi vel orationi aliqd seanti potest imponi aliquod nomen quod p illam rationem manifestetur. **F**alsitas probat. qz si sic tunc omnes nostre locutiones et disputaciones essent qda definitiones. **E**t sic illas. id est historia troiana esset definitio qd tame falsum est. qz definitio est solum incosplexorum. **T**ertia ratio est. qz omnis scia p supponit quid nominis. id est quid p noia fectur fm voluntatem z placitu iponenti. sed in qualibet scia entia inuestigant definitiones quid rei ex quibz scientia procedit. ergo no sunt ide qd nois et quid rei.

Quo ipm qz quid est potest aliquo modo per demonstrationem cognosci.

Querit An ipm qz quid est non possit aliquo modo p demonstrationem cognosci. **S**olutio qz sic potest bene p demonstrationem aliquo modo pgnosci sed non in eo qz quid est.

Responsum dicitur est qz via demonstratiua est inutilis ad pgnoscendum ipm qz qd est. **S**ed male h b: qz ipm qz qd est p p demonstrationem pgnosci. **S**olo. ipm qz qd est p demonstrationem cognosci potest intelligi duplr. vno modo in eo qz qd est. z cu illa reduplicatoe. z sic no est possibile. z ita dicitur est superius qz illa via demonstratiua est inutilis. **A**lio modo sine illa reduplicatoe in eo qz quid est sed solum vt inest definito. z sic p bñ aliquo modo p demonstrationem pgnosci

Querit Quot modis p ipm qz quid est per demonstrationem pgnosci. **S**olo duobz modis. vno modo p aliud qd e

Alio eicitue z ex psequenti ex demostratoe qzuis ipm no demostretur. **Q**uo ipm qz quid est potest demonstrari per aliud quid est. **S**olo qz si vna et eadem res habeat plures definitiones quarum vna est causa alterius tuc illa qz haber se p modu cause p sumi p medio ad demostrandum aliam definitioem de definito. sicut definitio data p forma que se haber p modu cause respcti definitiois date p sumi p medio ad demostrandam definitioem datam p materiam de definito. **E**t illa demonstratio erit ex pmissis et couertibilibus z in pmo modo p me figure. qz oportet pclusionem esse vniuersalem affirmatiua que solum pcluditur in pma figura.

Querit Vtru iste modus pgnoscendi ipm qz qd est sit priede demonstratiuus. **S**olo pbi qz non sed est qdam logicus modus syllogisandi ipm qz qd est de eo cuius est. **E**t ratio est. qz p istum modu non pbatur sufficienter qz illud quod pcludit sit qz quid est ipius de quo pcludit hoc est non pcludit cum illa reduplicatoe in eo qz quid est sed solum concluditur qz inest ei.

Secūdi posteriorum

Quæritur Quomodo ipm q quid est potest sciri elicitive ex demonstra-
tione. **Solutio** p hoc q p demonstrationem gnosci-
tur si est vel qz est sic elicitive z ex pñti scitur qd est. **Et** pro declaratione
et intellectu illius .p. ponit in textu tria pambula. Quorum primus est. **Qz**
sicut ppter quid se habet ad qz est sic ipm q qd est se habet ad si est. **Quia**
sicut propter quid non gnoscutur ante qz est licet in aliquibus simul sine
manifesta inq̄scum scz in aliquibz eluduntur p eadem media sic etiā ip-
sum q quid est nunq̄ scitur ante si est qz impossibile est gnosceere qd est
nisi prius cognoscarur si est. **Secūdam** preambulum est q ipm si est vel
quia est qnq̄ gnoscutur p medium accitiale qd est potius signū q̄ cau-
sa sicut p velocitatem motus gnoscutimus esse leporum. **Aliquando** vero
ipm si est gnoscutur p medium eēntiale. **Et** de hoc ponit p̄hus quatuor
exempla. **Primū** est. vt nos scimus alq̄n qz tonitruū est qz scimus qz so-
nus factus ex v̄sione nubium spissarū est qz ille sonus est essentialiter ros-
nitruus. **Secūm** exemplū est vt nos scimus qz eclipsis lune est qn̄ scimus
qz p̄uatio luminis lune ex terre obiectu est. **Tertium** exemplū est. vt nos
scimus qz hō est. qz scimus qz aīal rōnale est. **Quartū** exemplū est. vt nos
scimus qz aīa est. qz gnoscutimus qz nūerus mouēs seipm est supposito qz
illa sit definitio aīe. **Tertium** p̄ambulū est qz qn̄ ipm si est vel qz est cog-
noscut p medium accitiale tunc non scitur necario qd est vel ppter qd. **Et**
ratio est. qz qn̄ gnoscut si est vel qz p mediū accitiale tunc si est vel qz non
p̄fecte gnoscutur. sed solum p accidēs z ex pñti. ergo etiā q quid ē vel
ppter qd tunc non gnoscut. p̄na tenet. qz querere qd est non habētes qz
est nihil est q̄rere dicit **Aristo.** **Sz** qn̄ ipm si est vel qz gnoscut p mediū
eēntiale tunc facile est elicere ipm qd qd est. **Et** istud oñdit p̄hs exēplari
ter p̄mo de medio eēntiali. scdo de medio accitiali. **Exēplum** p̄mū de me-
dio eēntiali ē vt si q̄ra. vt rū luna eclipsat. **Et** dicat qz sic. qz omne corpus
recipiēs lumen suum a sole p̄ interpositionem terre in medio eclipsatur.
sz luna est corpus recipiēs lumen a sole. ergo luna p̄ interpositionem terre
in medio eclipsatur. ibi em̄ ostēditur qz est de luna. sz qz luna eclipsat. **Et**
qz hoc ostēditur p mediū eēntiale sic elicitive etiāz scitur quid est eclipsis
qz ex illa demonstracione elicatur qz eclipsis ē interpositio terre inter solē et
lunā. **Secūm** exēpluz de medio accitiali est. vt si q̄ra vt rū luna eclipsatur
Et dicatur qz sic. qz omne corpus luminosum plenuz non potens facere
v̄mbraz respectu ex̄ntium in terra nullo ex̄ntie medio inter nos et ipsum
eclipseatur. sed luna ex̄ns in directa oppōne ad solem est tale corpus. ergo
luna sic se habēs eclipseatur ibi oñr qz est de luna. scz qz luna eclipsatur. **Sz**
nō potest ex hoc elici quid sit eclipsis lune. **Et** hoc propterea. qz mediū
quod est non posse facere v̄mbraz non est ibi essentialē sed accidentalē nec
est causa eclipsis lune sed solum signū. **Ex** quibz patz qz sicut habemus qz
est. sic etiā habemus z illud qz quid ē qz eadē est via gnosceendi verūqz.
Am si habemus sciētiam cōpletam de qz est cum hoc non possit haberi
nisi p qd est. oportet qz p̄plete sciāmus etiā qz qd est. **Si** autem in cō-
plete sciāmus qz ē tunc etiā icōplete sciāmus quid. **Et** hoc in substantiālibz
et in accitālibz. **Exēplū** in substantiālibz. vt si complete sciāmus de aliquo

Reparationes

¶ Sit animal. oportet q̄ p̄plete etiam sciamus quid sit animal. q̄ scire qd̄ est animal est scire propter quid aliqd̄ sit aial. Exēplum in accētibz est. ut si scimus complete q̄ est eclipsis tunc scimus z̄ cōplete quid z̄ propter quid est eclipsis. alias non vt̄ patuit

Queritur Quō hoc debet intelligi q̄ eadem via habem⁹ q̄ est qd̄ vel q̄ p̄pter quid. ¶ **Solutio.** Egidij de roma q̄ eadē via demōstratiua habemus utrūq̄. In demōstratione ē du⁹ p̄lex processus. vnus compositiuus quo ex causa procedimus in effectus et ex p̄missis ad conclusionē. Et hoc modo habemus z̄ cognoscimus q̄ est. nam q̄ ē per demōstrationem p̄cluditur. Alius est processus relosiuioribus quo ab effectu redimus ad causam z̄ quo ex conclusionē regresdimur ad p̄missas z̄ hoc modo per demōstrationē habemus quid est vel propter quid. q̄ quid siue p̄pter quid in demōstratione p̄mittitur sit t̄t̄ q̄ p̄ demōstrationem concluditur. Et q̄ eadē est via q̄ itur ab arthenis ad thebas z̄ a thebis ad arthenas. ergo eadem via habemus q̄ est z̄ propter qd̄. Et ergo si habemus q̄ est ex his que sunt p̄ se z̄ via demōstratiua tunc facile poterimus habere qd̄ siue p̄pter qd̄ resoluēdo p̄clusiones in p̄missas. sed si habemus q̄ est nō via demōstratiua sed per mediū accidentale tunc stultum est querere hoc modo via resolutoria quid vel propter quid. q̄ mediū accidentale nec dicit quid nec p̄pter quid.

Queritur Quō ostendit p̄hs q̄ p̄gnito q̄ est querimus propter quid. ¶ **Solutio** hoc ostendit per duo exempla. Prīmū est. vt̄ cognito q̄ eclipsis sit in luna querimus propter quid sit. id ē p̄pter quid luna eclipsat. An scz̄ propter interpositionem. an propter cōuersionē an propter extincōnem. ¶ **Pro** quo est notandū. q̄ triplex inuenit̄ opinio de causa eclipsis lune. Prīma est q̄ luna recipiat lumē suum a sole. Et q̄ ex interpositione terre inter solem z̄ lunam causetur eius eclipsis. Et hec opinio est vera. Alia est q̄ luna s̄m vnā p̄tem est luminosa z̄ s̄m alteram tenebrosa. Et q̄ per cōuersionem p̄tis tenebrosae ad nos causetur eius eclipsis. Tercia opinio est. q̄ luna s̄m se totam est luminosa z̄ habet a se suum lumē sed eclipsatur per hoc q̄ lumen eius extinguitur in aliquo humido sibi obuiante. vel quia preoccupatur a tempestate magni venti z̄ sic ventus in ipsam irruens eam extingueret. Et harum trium opinionum causam tangit hic p̄hs. vt̄ patuit. Et subdit p̄hs q̄ querere propter quid nihil aliud est querere q̄ utrū p̄pter aliquam istarū causarum fiat eclipsis lune. vel utrū ratio eclipsis lune sit interpō vel conuersio vel extincō que ratio sit medium z̄ definitio primū termini. hoc est maioris extinguitur. Secūdum exēplum vt̄ p̄gnito q̄ tonitruum sit in nube q̄ritur mus propter quid est in nube. An propter extincōnem. Et hoc s̄m opinio nem democriti qui dixit q̄ tonitruū esset extincō ignis in nube. vnde potest sic syllogizari. In quocunq̄ est extincō ignis in hoc est tonitruum sed in nube est extincō ignis. ergo in nube est tonitruū. Et ibi manifestū est q̄ accipiēdo propter qd̄ p̄ demōstrationē accipimus quid est. q̄ ipm

Secūdi posteriorū

mediū ostendens propter quid est ratio definitiua primi termini. id est maioris extremitatis. Et si dicatur huius esse aliud mediū qđ non sit essentialiale et dicatur esse ratio maioris extremitatis data p accidentalia hoc erit ex reliquis rationib; logicis et non ex demonstratione. et ergo ex illo nō elicitur quid. ¶ Et dicitur ergo patet quōd ipius q̄ quid est proprie non est demonstratio vel syllogismus. ita q̄ ipm proprie syllogizetur vel demonstretur tanq̄ conclusio. sed tamē manifestatur p demonstrationē et syllogismū elicitue inq̄strum est mediū demonstrationis.

Queritur An vniversaliter in omnib; ipsum q̄ quid est possit sic per demonstrationem cognosci. ¶ Solutio. Non. Et ratio est. qz quorūdam est quedā altera causa preter q̄ quid est et quorūdam non. vt definitiones formales que sunt fm speciem facie non habent alteram causam siue mediū per qđ possint demonstrari. sed definitiones materiales que sunt fm materiam facie habent alteram causam siue mediū. Et ergo in definitionibus formalibus in q̄ bus preter q̄ quid est non est altera causa non potest ipm q̄ quid est p demonstrationem cognosci. sed oportet ipsum presupponere et accipere vt principium immediatum licet possit alio quodam modo manifestari. scz per inductionem sensibilem vel per effectum vel per simile et cetera. Et sic facit arithmeticus qui supponit quid est vnitas. In definitionibus autem materialibus et in illis in quibus est altera causa ipsius esse potest ipsum q̄ quid est per demonstrationem ostendi nō tamē in eo q̄ quid. sed propt̄ ur induit quedā modum ipsius qz est. hoc est fm simplicem inherentiā rei et q̄ definitio sit in definito.

Queritur An definitio materialis possit demonstrari per formalem. ¶ Solutio. q̄ sic. Et ratio illius est quia omnis demonstratio est ex notioribus et prioribus. sed definitio formalis est notior et prior definitione materiali. ergo definitio materialis potest per formalem demonstrari. Vniū patet quia definitio materialis dicitur que datur per materiam vel per causam efficientem. sed formalis dicitur que datur per formam vel finem. sed forma est causa maiore et finis est causa ipsius efficientis.

Arguitur Per demonstrationem ostenditur solum passio de subiecto fm philosophum. ergo nō vna definitio per altam. ¶ Solutio. q̄ in demonstratione potissima solum ostenditur passio de suo subiecto. sed in demonstratione non potissima potest vna definitio demonstrari de definito per aliam scz materialis per formalem inq̄strum definitio formalis est potior materiali. vt dictum est. Et istud habet veritatem in substantijs. Sed in accidentibus est e contra. quia ibi definitio materialis est potior formali. Et ergo in accidentibus formalis etiam demonstratur per materiale

Reparationes

Et istius solet dari exemplum de definitionibus ire. Ira enim habet duas definitiones scilicet formalem et materialem. formalis est quod ira est appetitus vindicere. Materialis est quod ira est accessio sanguinis circa cor. Et quod illa materialis definitio ire est causa formalis et posterior ea, quod potest formalis per materialem demonstrari ut patet sic dicendo. quod quid est accessio sanguinis circa cor est appetitus vindicere. sed ira est accessio sanguinis circa cor. ergo ira est appetitus vindicere.

Queritur Quotuplex est definitio secundum philosophum in textu. **So** est duplex. quia quidam est definitio dicens quid. **Alia** est que dicit propter quid definitio dicens quid est duplex. quod quedam dicit quid rei. **Et** alia dicit quod nominis. **Et** differre definitio quod nominis a definitione quid rei. quod cognita diffinitione quod rei cognoscimus quod est et quid est. **Sed** cognita definitione quod nominis possumus adhuc dubitare quod est et quid est. **Et** tamen differre definitio quod nominis a definitione quod rei. quia definitio quod nominis est una propositione solum quo modo etiam dicimus quod illas id est poema de historia troiana habet quadam unitatem. **Sed** definitio quod rei est una simpliciter. quod illa ostendit unum de uno et non secundum accessum. unde de definitione quid nominis non est hic ad propositum.

Queritur Quomodo alie due definitiones se habent ad demonstrationem. **Solutio** philosophi quod prima definitio scilicet dicens quid per essentialia illa fecit bene quid est. sed non demonstrat. quod ipsa non potest esse medium ad demonstrandum quod quid est. licet possit esse demonstrationis conclusio. **Sed** definitio dicens propter quid illa ingreditur demonstrationem ut medium ad concludendum ipsum quod quid est. seu definitionem de definito. **Et** ista definitio est solum positio differens a demonstratione dicit philosophus.

Queritur Quomodo debet hoc intelligi quod definitio dicens propter quid est solum positio definitio dicens propter quid dicitur differre a demonstratione sola positio pro tanto. quia continet omnia que sunt in demonstratione. sed alio ordine positionis que in demonstratione posita sunt. **Exemplum** gratia quomodo sic definitur tonitruus quod **Tonitruus** est in nube aquosa ignis extincti sonus primus ibi est per se vna tota demonstratio. quod ibi est subiectum demonstrationis scilicet nubes et medium demonstrationis. scilicet ignis extinctus et maior extremitas. scilicet sonus primus. sed differre positio. quod partes illa non habent positum et ordinem quem requirit demonstratio et ergo si redigantur ad formam syllogismi tunc nullo alio addito fit formaliter demonstratio. ut patet sic dicendo. **In** quocumque est ignis extinctus in illo est sonus continuus nubes sed in nube est ignis extinctus. ergo in nube est sonus continuus. **Et** ergo philosophus dicit quod differunt dicere demonstrando propter quid est tonitruum. **Et** dicere definitio. **Quomodo** quid est tonitruum. **Quia** tunc dicit aliquis propter quid quando dicit quod tonitruum est propter hoc quod extinguitur ignis in nubibus. **Sed** tunc aliquis dicit quid est tonitruum quomodo dicit quod est sonus ignis extincti in nubibus. **Et** sic patet quod eadem definitio alio et alio modo sumpta est definitio et demonstratio. **Patet** etiam quod ex dictis possunt colligi tria genera definitionum pertinentium ad demonstrationem. vnde dicit philosophus

Secūdi Posteriorū

q̄ quedā definitio se habz vt demōstrationis mediū. sicut definitio dicens
p̄ter quid z illa est indemonstrabilis. vt cū d̄r contrarius est extinctio ignis
in nubibz. **Alia** h̄z se vt demōstrationis conclusio. sicut definitio dicens qd
tū. vt cū d̄r contrarius est sonus factus in nubibz. **Tercia** definitio est. que
est quasi qdā syl̄ls demōstratiuus ipsius q̄ qd est. z nō differt a demō
stratione nisi casu vel positione. vt dictū fuit

Querit Quid est mediū in demonstratōne potissima in qua p̄
pria passio demonstratur de suo subiecto. **Solo** q̄ de
hoc sunt due opiniones famose sibi inuicem p̄trarie. quaruz vna est sancti
Thome dicentis. q̄ definitio subiecti sit mediū potissime demōstratōis. z
de hoc adducit aliquas ratiōes. vt postea patebit in argumentis. **Alia** est
opinio venerabilis d̄ni **Alberti** lincolnensis **Egidij** de roma z alioz dicens
q̄ definitio passionis z nō subiecti sit mediū demōstrationis potissimū
me. **Et** hoc p̄bat auctoritate z ratione. **Primo** auctoritate p̄bi. qui dicit vt
p̄us patet. q̄ rō p̄mi termini est mediū in demōstratōe. sed p̄mus terminus
est maior extremitas p̄m modū loquendi p̄bi in libro priorum. maior
extremitas aut̄ in demonstratōne est p̄pria passio. ergo definitio p̄prie pas
sionis est mediū in demonstratōne potissima. **Et** hoc etiā patz ex exemplo
p̄bi ubi posito. vbi d̄r q̄ medium ad demonstrandū eclipsim vel defectū de
luna est interpositio terre inter solem z lunam. **Manifestū** em̄ est q̄ inter
posuissimū nullo mō est definitio subiecti scilz lune. sed est definitio ipsius p̄prie
passionis que est eclipsis. **Secūdo** etiā auctoritate p̄bi in p̄ncipio de aīa
vbi dicit q̄ cognitio eius q̄ quid est subiecti vtilis est ad cognoscēdas caus
sas passionū. si em̄ ip̄m q̄ quid est subiecti vtile est ad cognoscēdas cas.
tūc p̄ seip̄m nō est cā passionū. et ergo per definitōem subiecti nō potest de
monstrari passio. sed p̄ causam passionis. ad quā cognoscendā vtile est scilz
re quid est subiecti. **Ratione** aut̄ p̄bat sic. **Primo** qz demonstratio pot
tissima fit per cām essentialē rei demonstrare. sed cā essentialis rei demōs
trare que est passio est definitio passionis. ergo definitio passionis est mediū
in demōstrationis in qua passio p̄cludit̄ de subiecto. **Primo** p̄z. qz idem
est quid seu definitio z cā rei essentialis. **Secundo** demonstratio potissima
p̄cedit p̄ cām p̄p̄riam z adequatā. sed cā p̄p̄ria et adequata ipsius passio
nis nō pot̄ esse nisi qd dicitur sua z non subiecti. **Primo** patz. qz definitio
subiecti absolute accepti non est solū causa vnius passionis sed plurimū pas
sionū. vt definitio hoīs que est animal rōmale nō solū est cā vtilitatis. s̄z
etiā stabilitatis. z omnium aliarū passionū que sunt in homie. **Tercio** illud
qd̄ d̄r esse mediū in demonstratōne potissima d̄z esse cā totalis ipsius p̄prie
passionis. sed definitio subiecti licz sit cā passionis nō tūc est cā totalis. ergo
Primo p̄z. qz aliqd̄ passionis ex rebz sui generis causat̄ sicut ens p̄steturuz
in genere accētis. **Et** p̄ oportet in medio cognoscere q̄ passio sit ex illis. et
sic op̄z q̄ definitio passionis sit mediuz que dicat qd̄ passionis z p̄ter qd̄
et p̄ternat̄ subiectū qd̄ est cā. **Quarto** mediū demōstrationis potissime d̄z
esse mediū natura z positione. s̄z tale est definitio passionis z nō subiecti. **Primo**
patz. qz definitio passionis est p̄or passioe z posterior subiecto. de
finitio vero subiecti est prior subiecto z etiā passione. et ergo illa nō est po
sitione mediū.

Reparationes

Ad Idem nō demonstrat seipsum. sed definitio passionis est eadē cū passio ne. ḡ definitio passionis nō p̄t esse mediū demōstrationis potissime sed definitio subiecti. qz als esset peritio p̄ncipiū. **Solo** q̄ duplex est definitio p̄prie passionis. Una est formalis que indicat q̄dditate abstractam ipsius passionis s̄m q̄ est sp̄s sui p̄dicamenti. z illa dicit q̄d r̄m. z est eadē cū ipsa passione. nec indicat esse inherētie passionis. sed solū esse essentie. z ḡ talis definitio nō p̄t esse mediū demōstrationis. **Alia** est definitio materialis passionis que indicat esse p̄pletū passionis p̄ p̄ncipia illud immutabiliter causantia. z sic definit passio p̄prie vt passio est. **Et** talis definitio est duplex. **Una** est que accipit nomen subiecti cū rōne aptitudinis sibi anaslogē p̄portionate. vt ista risibile est hō apras risui. **Alia** est que accipit definitionem subiecti cū aptitudine sibi p̄portionata. vt ista risibile est aīal ratiōale sprum natum ad ridendū. **Prima** istaz definitionū materializ nō p̄t esse mediū. qz mediū nō dz intrare p̄clusionē. nec debet admitti nugatio in arte demōstrandū. sed secūda est verū mediū. qz illa dē q̄d z p̄pter q̄d. q̄d subiecti. z p̄pter q̄d inherētie passionis in subiecto. q̄d requiritur ad hoc q̄ aliquid vere sit mediū demōstrationis.

Ad Illud est mediū demōstrationis potissime q̄d est cā passionis z queribile cū ea. sed definitio subiecti est h̄mōi. ḡ definitio subiecti est mediū demōstrationis. **Solo** q̄ licet definitio subiecti sit cā passio nis z etiā queribilis cū ea quo ad supposita. non tū est queribilis quo ad causalitatem. qz vt dictū fuit definitio subiecti nō soluz est cā vnus passiois sed pluriū passionū. **Vel** p̄t dici q̄ subiectū p̄t dupl̄r p̄siderari. **Uno** mō ab solute vt q̄d p̄fectum intrinsece r̄m p̄ subalia sui generis. que sunt genus z dīna. z hoc mō subiectū est p̄fectū in rōne forme r̄m. z tūc definit definitioe q̄dditativa r̄m que est dyalectica cassa z vana ad demōstrandū passionem de suo subiecto. **Alto** mō accipit vt q̄d p̄fectū extrinsece p̄ virtutem carum extrinsecaz ordinārem esse subiecti ad actōes z passiones. et subiectū hoc mō p̄sideratū est p̄fectū in rōne forme z finis. qz opatio est finis rei. **Et** sic definit definitione explicante p̄ter esse q̄dditativum aptitudines causales s̄m exigentiā actōis vel passionis in ordine ad quam definit tanq̄ p̄prie cā. **Exempli** gr̄a. hō q̄dditativus sic definit. est aīal rōnale. sed. pur est cā huius passionis que est risibile addit̄ predicte definitioni aptū natum ad ridendū. **Et** si querat. qualis est illa aptitudo. **Om̄** est q̄ illa aptitudo est causalis seu originalis de genere sube z nō cāta p̄ modū naturalis potētie accidentaliter z extrinsece ab aptitudine originali subiecti. **Et** sic loquēdo de tali definitioe subiecti secūdo mō p̄siderari p̄t dici indifferēt q̄ mediū demōstrationis potissime sit definitio subiecti vel definitio p̄prie passionis. qz illa definitio finalis subiecti est eadē cū definitioe materiali passionis. **Et** si velint aduersarij dictū suū de tali definitioe subiecti intelligere tunc discor̄dia non esset nisi vocalis.

Ad p̄ quatuor genera causaz p̄t fieri demōstratio

Querit Quot sunt cause. **Solo** q̄ quatuor. scilz cā formalis que dē q̄ quid erat esse. causa materialis qua posita necē

Secūdi Posteriorū

est causatū poni. **C**ausa efficiens q̄ p̄mo mouet ad effectū. z **C**ausa finalis cuius gr̄a aliqd̄ fit que etiā est mediū ad demōstrādū oēs alias.

Querit̄ Ad qd̄ positum determinat hic p̄hus de causis **S**olo p̄hus iam determinauit de quid est fm̄ q̄ est mediū des monstracionis. sed quia mediū et causa sunt vnum z idem. ergo etiā de terminat hic de causis. **E**t ostendit quō p̄ quatuor genera causarum p̄t fieri demōstratio. qz quelibet eaz̄ p̄t esse mediū demōstratōis

Ar̄ De causis determinare spectat ad phisicus. ergo male determinat hic p̄hus de causis. **C**onsequēs p̄z. qz ista sciētia nō est phica et realis. sed tm̄ rōnalis. **S**olo q̄ cause p̄nt considerari triplr̄. **U**no modo fm̄ q̄ sunt p̄ncipia eēndi z fiendi rerū. z sic de eis determinare spectat ad phisicū. **A**lio° fm̄ q̄ s̄t p̄ncipia entis in p̄tū ens. z sic de eis definire spectat ad metaphisicū. **T**ercio mō fm̄ q̄ sunt p̄ncipia cognitōis z mediū demōstracionis. z sic de eis determinare spectat ad logicum. z sic de eis determinat hic p̄hus in proposito

Querit̄ Quō debet hoc dictum intelligi. q̄ causa materialis est qua posita necesse est causarum poni. **S**olo p̄hi. q̄ hoc non debet sic intelligi. quasi si accipiatur vna p̄positio necesse sit ex ipsa alis quid sequi. quia ex vno nihil sequitur syllogisticē. sed necessarius est ad minus accipere duas p̄positiones. **E**t ergo debet sic intelligi. q̄ si accipiantur due p̄pōnes sic se habentes q̄ p̄municent in vno medio qd̄ est cā materialis hic nec ex necessitate sequit̄ conclusio necessaria

Ar̄ Materia posita potest effectus non poni. ergo male dicitur q̄ materia posita necesse est causarum poni. **A**ntecedēs probatur qz materia est causa in potentia. **S**olo. q̄ philosophus non loquitur hic de materia que est in potētia remota ad formā. sed de materia vltimo disposita. illa em̄ exire necē est sibi formā inesse. z sic sumit̄ materia quādo ponitur esse mediū in demōstratione

Querit̄ Quomodo ostendit p̄hus q̄ per quatuor genera causarum potest fieri demōstratio. **S**olo. hoc ostendit dupliciter. quia primo ostendit quomodo contingit diuersos effectus demōstrari per diuersas causas. **S**ecūdo quō idem effectus potest demōstrari per diuersas causas

Querit̄ Quō ostēdit p̄hus q̄ p̄tingit diuersos effectus demōstrari p̄ diuersas causas. **S**olo. hoc ostendit exemplat̄. p̄mo de cā materiali. sc̄do de formali. tercio de efficiēte. z q̄rto de cā finali

Querit̄ Quod est exemplū de causa materiali. **S**olo. istud omnis medietas duoz̄ rectorū anguloz̄ est angulus rector. sed omnis triangulus in semicirculo descriptus est medietas duoz̄ rectorū angulorum. ergo omnis angulus in semicirculo descriptus est rector. **A**liud exemplum simile extra textum est. vt omne compositum et contrarijs est corruptibile. sed homo est compositus ex cōtrarijs. ergo homo est corruptibilis

Reparatiões

Querit Quod est exemplū de cā formali. **Solo** dicitur p̄hs q̄ h̄ idem exemplū qd iam positū est p̄ aptari etiam ad cām formalem. et hoc p̄ definitiōes recti anguli. qz definitiō explicat cām formalem. vt si sic dicat. **Om̄is** angulus cui p̄uenit definitiō recti anguli est rectus. sed angulo in semicirculo descripto p̄uenit definitiō recti anguli. q̄ est rectus. **Minor** p̄t. qz sic definit angulus rectus ab euclide. qm̄ recta linea supra rectā stereret duos anguli vtriusq̄ fuerint equales vtriq̄ rectus erit lineaqz linea sup̄stans ei cui sup̄stat p̄pendicularis vocat̄.

Querit Quod est exemplū de cā efficiente. **Solo** istud. Si grat̄ p̄t qd̄ medoz bellū est athenis. Et r̄ndet. qz medi p̄mo inuaserūt sardos atheniensū. vñ p̄t demōstratio sic formari. oī pus moueri bellū retellandū est. sed atheniensibz pus illatū est bellum a medis. q̄ atheniensibz p̄tra medos retellandū est. ibi em̄ mediū qd̄ est bellū p̄us illatū a medis est cā efficiens p̄mo mouens ad retellandū.

Querit Quod est exemplū de cā finali. **Solo** q̄ istud p̄ter quid aliq̄s ambulat post cenā. et r̄ndet vt sanus fiat. et vult p̄hs q̄ in his in quibz cā efficiens est p̄pter effectum vel finem p̄ finis. p̄cludi p̄ efficientem et conuerso efficiens p̄ finē. vt si sic arguat. **Omne** faciens non em̄nere cibos in officio stomachi est sanatiū. sed deambulare post cenā facit nō em̄nere cibos in officio stomachi ergo deambulare post cenā est sanatiū. ibi est demōstratio per causam efficientem. **Sed** si sic arguatur. omne sanatiū facit nō em̄nere cibos in officio stomachi. sed deambulare post cenā est sanatiū. ergo facit nō em̄nere cibos in officio stomachi. illa est econtra demōstratio p̄ causam finalem.

Querit Quomodo p̄parat p̄hs istas duas causas ad inueniendū sez efficientem et finalem. **Solo** vult qz habeant se op̄posito mō quo ad fieri. qz quādo procedit a causa finali tunc procedit ab eo qd̄ est p̄mum in intentione et vltimū in executione. sed qm̄ procedit a causa efficiente tunc p̄cedit ab eo quod est p̄mum in executione et vltimū in intentione. **Unde** p̄uenit dici. qz quādo procedit p̄ causam efficientē tūc p̄cedit p̄ mediū qd̄ est pus via generatiōis. sed quādo p̄cedit p̄ causam finalem tūc p̄cedit p̄ mediū qd̄ est posterius via generatiōis. **Huius** em̄ aliquis ambulat post cenā et tūc sequitur qz cibus descēdat ad fundū stomachi. et ex illo sequit̄ vltimus sanitas que est finis vltimus p̄pter quē fit deambulatio post cenā.

Querit An iste due cause demōstrēt se inuicē sine hoc qz fiat cūculus. **Solo** qz sic. quia vtriqz demōstratio p̄cedit ex prioribz. sed in diuerso ordine. qz fm̄ ordinem executionis causa efficiens est prior fm̄ ordinem intentionis. sic econtra finis est prior efficiente vt p̄his us paruit.

Ar̄ Sed iam debet verificari de minori extremitate. sed causa finalis vel efficiens nō p̄t verificari de minori extremitate siue de suis est.

Secūdi Posteriorū

secūdi. ergo p eā finale vel efficiēte nō p̄t fieri aliqua demonstratio. **H**i
noī p̄. q̄ ille due cause sunt cause extrinsece. **S**olo. licet ille due cause nō
possint verificari de suis effectib; in recto. tñ bene in obliquo. vt p̄z ex exem
plis p̄us positis. ⁊ hoc sufficit

Quō idē effectus p̄t demonstrari p̄ plures causas

Querit Quō ostendit p̄hs q̄ idē effectus p̄t demonstrari p̄ dis
uerlas causas. **S**olo. hoc ostēdit p̄ duo exempla. **P**ri
mū est. vt si querat p̄pter quid lumen p̄transit pellem lucerne. hoc p̄t ostens
di p̄ duas causas. scz p̄ eā materiale ⁊ finale. **P**er eā materiale quia
pellis lucerne est porosa. vñ p̄t sic formari syllis. quicqd̄ h̄z porositates ma
iores soliditatib; terrestrib; hoc p̄t p̄ lumen p̄transiri. sed pellis lucerne est
h̄mōi. ḡ pellis lucerne p̄t p̄ lumen p̄transiri. **P**er eā finale p̄t hoc idē
etiā ostendi. vt scz ambulantes in tenebris nō offendāt pedes. **E**t p̄t sic
formari demonstratio. **I**llud p̄t p̄transire pellem lucerne. p̄pter qd̄ nō offen
dimus pedes de nocte sed p̄pter lumen nō offendimus pedes de nocte. ḡ
lumen p̄t p̄transire pellē lucerne. **S**ecundū exemplū p̄hi est. vt si querat
p̄pter qd̄ est tonitruū hoc p̄t ostendi p̄ eā materiale dicendo q̄ est extrin
se ignis in nube aquosa. **E**t etiā p̄ eā finale dicendo vt terrarū ⁊ t̄m̄s
ant̄ h̄i qui sunt in tartaro. **E**t hoc s̄m̄ p̄y ragozicos. **U**nde attendendum
est q̄ p̄hs in istis exemplis loquitur s̄m̄ opinionones antiquozum magis
ḡ s̄m̄ veritatem.

Querit In quib; p̄tingit istud q̄ idē effectus p̄t demonstra
ri p̄ plures causas. **S**olo p̄hi. q̄ vt in plurimum p̄in
git in reb; materialib; ⁊ in his que sunt p̄ naturā p̄stituta. **E**t rō illius est
q̄ illis in quib; res depēdet ex plurib; causis ibi idē effectus p̄t etiā p̄ plu
res causas demonstrari. sed in his que sunt per naturā p̄stituta res depē
det ex plurib; causis. ergo in illis effectus p̄t demonstrari p̄ plures causas.
Unoz p̄bat q̄ natura quedā facit p̄pter finem. qd̄ a etiā facit ex nēcitate
re p̄max carum. **E**t talis nēcitas est duplex. q̄ vna est s̄m̄ p̄ditōem mare
re. alia s̄m̄ causam efficiēte vel mouentez. **S**icut exempli grā. lapis quicqd̄
fertur sursum quicqd̄ deorsum. sed nō p̄pter eandē nēcitatē. q̄ sursum fert̄
p̄pter nēcitatē mouētis que est nēcitas violentie. s̄ deorsum p̄pter nēcitatez
ipsius materie inq̄tum lapis h̄z grauitatem

Querit Vtrū in his que fiūt ab arte siue ab intellectu practico
possit idē effectus p̄ plures causas demonstrari. **S**olo
q̄ ea que fiūt ab arte sunt duplicia. quia quedam sunt que nunq̄ fiunt fru
stra. hoc est sine causa finali. nec etiā fiunt ex necessitate materie sed semp
fiunt propter finem. vt domus vel imago. **Q**uedam vero sunt que licet pos
sint fieri ab arte. tamen etiā possunt fieri a fortuna vel casu. **S**icut exem
pli gratia. sanitas potest esse ab arte vel a fortuna. vt si aliquis leprosus ex
impatencia lepre comederet serpentem vt citius moreretur. ⁊ ex esu tali sa
natur. tunc sanitas eius esset a fortuna ⁊ p̄ter intentionem. **A**liud etiā

Q. iij.

Reparationes

est. vt si aliquis existens in domo ruinosa videat per artem domum istam delere cadere. 7 inde exeat ille p artes saluatus est. Sed si casu exeat 7 post exitum eius domus cadat. tunc saluatus est a fortuna. Jam ergo dicendum est ad quesitum q in his que fiunt ab arte siue ab intellectu pratico primo modo non potest effectus demonstrari per plures causas sed per vnā tñ scz per causam finalem. In alijs autem posset quidem argui ex fortuna. sz non potest effectus pprie nisi vno modo demonstrari. scilz p finē vt sunt ab arte 7 nō vt sunt a fortuna

Q in diuersis rebz diuersimode demonstrat p cām.

Querit **Q**uomodo in omnibz rebz eodem modo demonstratur p causam. **S**olo q non sed diuersimode fm q cause ex res sunt diuerse

Querit **Q**uotplex est diuersitas causarum. **S**olo duplex. **U**na est q causarum quedam est simul cum suo effectu quedam vero non est simul. **A**lia diuersitas est. q causaruz quedam est p se producens effectum 7 semper. quedā pō nō sed frequēter. **E**t fm tales diuersitates cāz etiā diuersimode effect⁹ demonstrant p cām.

Querit **Q**uomodo demonstratur aliquid per causam que est simul cum effectu. **S**olo phi. q in illis semper lumitur eadem causa pro qualiter differentia temporis. **E**t raris illius est. quia talis causa est causa sufficiens 7 completa. 7 ergo sicut necesse est q quando causa est effectus sic. sic etiam necesse est quando causa fit effectus fiat. 7 quādo causa est facta effectus sit factus. **E**t hoc declarat p hūc p duo exempla. **P**rimū est vt si queratur ppter quid facta est eclipsis lune in preterito. **R**espondetur. quia interpositio terre inter solem 7 lunam facta est in presento. **E**t ppter quid sit in presento. **R**espondetur quia terra interponitur in presento. **E**t ppter quid fiet in futuro. respondetur quia terra interponetur in futuro. **S**ecūndum exemplum est. vt si queratur ppter quid est crystallus. **R**espondetur. quia aqua densata vehementer per defectum caloris solis est. ergo crystallus est. **E**t propter quid fuit. respondetur. qz aqua sic densata fuit. **E**t ppter quid erit. respondetur quia aqua sic densata erit. **U**nde pz q in illis in quibz causa est simul cum effectu semp demonstrant p vnā causam p quoliter tpe

Querit **Q**uomodo demonstratur aliquid per causam que nō est simul cum effectu. **S**olo phi. q in quibz causa nō est simul cum effectu non potest effectus a priori demonstrari per causas sed oportet e contra a posteriori causam demonstrari p effectum. 7 hoc tam in his que fiunt fm directum qz in his q fiunt fm circulū

Querit **Q**uomodo probat philosophus q in illis in quibz causa non est simul cum effectu effectus non potest demonstrari

Secūdi posteriorū

firari a priori per causam. **S**olo hoc probat duabus rationibꝫ quarum prima sumitur ex parte temporis absolute. et potest sic formari. postiori priori sꝫ tempus non est necessarium posterius poni. sed causa que non est nisi cum effectu est prior sꝫ tempus suo effectu. ergo postea tali causa nō est necesse effectum poni. et per consequens non potest ꝑ talem causam effectus a priori demonstrari. Maiorem probat philosophus. quia si postiori non necesse estꝫ posterius poni. hoc vel esset sꝫ aliquod tempus determinatum vel indeterminatum. nullum illorum potest dici. ergo etc. Non potest dici primum. quia si posset syllogizari a priori facto ipsum posterius sꝫ tempus determinatum. tunc posset ꝑcludi. ꝫ quia verum est dicere hoc factū esse quod est prius. ꝫ etiam verum sit dicere hoc factū esse quod est posterius. ut si verum sit dicere. infirmus bibit medicinam ꝫ etiam verum sit dicere infirmus sanatus est. sed hoc non sequitur. quia potest dari aliquod tempus in quo verum est eum bibisse medicinam. et tamen nōdum eē verum eum sanatum esse. sicut in tempore intermedio inter sumptionem medicine sanitate adeptam. Non ꝑt etiā dici secūdum. scilz ꝫ postiori priori necesse est ponere posterius sꝫ tempus indeterminatū. quia non sequitur iste bibit medicinam. ergo sanabitur. Et ratio est. quia causa que ex necessitate debet inferre effectū illa debet esse simul cum effectu et debet accipi ꝫ medium eiusdem generis cum effectu. Sed quādo sic arguitur iste bibit medicinam. ergo sanabitur. vel hoc est factū. ergo illud fiet. non accipitur medium eiusdem generis. ergo ex tali causa non sequitur effectus de necessitate. Maior patet ex prius dictis. quia ad probandum de necessitate aliquid factū esse in preterito accipitur ꝫ causa et medio aliquid quod est in preterito. Et ad probandum aliqua fore vel fieri in futuro accipitur ꝫ causa aliquid quod est in fieri vel in futuro. Et ad ꝫbandum aliqua eē in presenti accipitur ꝫ causa aliquid quod existit in presenti. Minor patz. qz in illis vni est ꝫs et aliud posterius. **S**ecūda rō sumit ex parte tꝫs medij. Est rō in hoc sicut ex parte tꝫs absolute ꝫsiderati nō ꝑt syllogizari a priori posterius. nec sꝫ tempus determinatū nec indeterminatū. ita nec ex parte tꝫs intermedij ꝫtingit accipi aliquid determinatū vel indeterminatū in quo posset ꝑcludi posterius ex priori. qz in toto tꝫe intermedio falsū est dicere posterius esse et tꝫ verum est ꝫs ꝫcessibile. ut falsum est dicere in tꝫe intermedio inter sumptionē medicine ꝫ sanitate istum sanum esse et tꝫ verū est ꝫ sumptis medicinam.

Queritur que est illa questio quam ꝫbus occasione dictorū mo-
uet in textu. **S**olo ꝫ ista. vtrū in his causis que non
sunt simul cū suis causatis cadat tempus medij inter causata et causas
hoc est verum huiusmodi cause et effectus sese ꝫsequantur in tempore con-
tinuo vel non. Et hoc est necessarium scire demonstratori. quia si non esset
continuatō in huiusmodi causis tꝫc non esset deuenire ad aliquid immes-
uratum. quia semper inter duo nunc discontinua est accipere aliquid medij
um. et ergo si illud nunc in quo est effectus non sit continuum ad illud nunc
in quo est causa tꝫc erit in medio accipi aliquid quod sit causa media et
hoc bit in infinitum

Reparationes

Queritur Quomodo soluit philosophus istam questionem? **Solo.** primo permittit unum notabile et tunc soluit. Notabile est istud quod fieri non potest sequenter se habere vel esse prout ad factum esse. nec unum factum esse potest esse prout ad factum esse. **R.** primo est. quia sicut se habet linea ad puncta. ita se habet fieri ad factum esse. sed linea non potest se sequenter habere ad puncta. ergo etiam fieri non potest sequenter se habere ad factum esse. **Ratio** patet a simili. quia sicut linea est divisibilis et puncta indivisibilia. ita etiam fieri est divisibile et factum esse indivisibile. **Sed** minor probatur. quia illa dicitur sequenter se habere inter que non est medium eiusdem generis. sed hoc non potest esse de linea et puncto. quia in linea sunt infinita puncta. **R.** secundi est. quia unum factum esse se habet ad aliud factum esse sicut punctum ad punctum. sed duo puncta non possunt consequenter se habere. ergo nec unum factum esse ad aliud. **Minor** patet per philosophum sexto physicorum. Illo ergo non tabili permisso dicitur ad questionem quod in illis causis que non sunt simul cum suis causatis cadit tempus medium inter causata et ipsas causas. quia in talibus factis non est causa facta. nec futuri causa futura. sed hoc quod fit habet causas preteritas. et hoc quod futurum est habet causam presentem. ut sanitas que modo fit in tali corpore habet per causa portionem que in preterito facta est. **Et** ergo in talibus sicut dictum est dicitur argui a posteriori ad prius. et hoc quod est principium ad arguendum. et non pertingit ire in infinitum. quia pertingit a parte posteriori in talibus accipere aliquod immediatum quod est ultimum factum esse. incipiendo a parte posteriori. **Et** hoc declarat philosophus exemplariter. ut quia incisio lapidis est ante factionem fundamenti. et factio fundamenti ante faciem domus. incipiendo est arguendo ab ultimo. ut quia domus est facta. fundamentum est factum. et quia fundamentum est factum lapides sunt incisi. **Et** hoc ultimum a parte posteriori est immediatum. quia non habet medium posterius per quod possit probari. **¶** **Et** circa hoc notandum est secundum Egidium de roma quod illud immediatum a quo arguimus in talibus est posterius et prius posterius in essendo. sed prius in syllogizando

Ad idem videtur quod in talibus nunquam sit devenire ad immediatum. ergo hoc quod iam dictum est est falsum. **Ans.** probatur. quia in quolibet fieri sunt infinita facta esse. ut paruit. ergo semper erit accipere aliquod medium inter duo facta esse. et per consequens nihil erit ibi immediatum. **Ad** illam cavillatorem respondet philosophus. quod quicquid sine infinita facta esse respectiva in ipso fieri. tamen est dare ultimum factum esse simpliciter et ergo est devenire ad aliquod immediatum. quia est devenire ad aliquod quod immediare est habet ad ipsum nunc quod est primum in syllogizando. et ultimum in essendo. **Et** sicut iam dictum est de eo quod factum est in preterito. ita similiter dicendum est dicit philosophus de eo quod factum erit in futuro

Queritur Quomodo dicitur de monstrari et sumi medium in his que sunt secundum circulum? **Solo.** in illis dicitur monstrari etiam a posteriori. sicut iam dictum est. **Et** ratio est. quia in illis que sunt secundum circulum fuerit generant est quod a diversio circularis per hoc quod a primo generato devenit ad ultimum. et iterum ab ultimo redit ad primum. **Exempli gratia.** ut terra deplurata necesse est vaporis fieri. vaporis autem factio necesse est fieri nubem. et facta nube. necesse est fieri pluviam. et per consequens terram fieri depluram. **Et** hoc scilicet terram esse depluram. erat quod

Secundi Posteriorum

assumptū fuit in principio ad concludendū generatōnem vaporis .z sic inferat conclusio ex principio .z iterū ex conclusione principii. Et patet q̄ demonstratio in talibus per circuliū vadit.

Ad demonstratio circularis est supius phibita. Et male dicitur hic q̄ demonstratio in talibus per circuliū vadit. Solutio demonstratio circularis que est circularis simpliciter illa est phibita. sed nō demonstratio que est circularis s̄m quid qualis fit in opposito. q̄ hic nō fit. p̄cessus ab eodem ad idem simpliciter .z in numero. sed solum ad idem specie quia plura que fit ex nute non est eadem in numero. cum illa ex qua prius factus fuit vapor. sed solum eidem in specie.

Querit Quō diuersimode demonstrat per causam in his que sunt semper .z que sunt frequenter. Solutio in his que sunt semper fit demonstratio per causam que est vlt̄ .z semper. Et hoc satis patet ex prius dictis. Sed in his que nō sunt semper sed frequenter. sicut est hoc q̄ hō masculus generat masculū hoc em̄ non fit semper sed frequenter ibi dicitur fieri demonstratio per mediū q̄ est cā vt frequenter. Et rō illius ē. q̄ si datur oppositū scilicet q̄ ad phandū cōclusionē que est vt frequenter sumatur mediū qd̄ est vlt̄. et semper de quo maior extremitas p̄dicet vlt̄ .z semper .z ip̄m p̄dicet de minore extremitate tūc sequit̄ q̄ etiā maior extremitas vlt̄ .z ip̄m p̄dicabit de minore in cōclusionē. sic cōclusio que supponit esse vt frequenter erit vt semper. quod implicat dicere.

De modo inuestigandi ip̄m q̄ quid est s̄m veritatem

Querit Circa secundā partē istius capituli quō docet ph̄s inuestigare ip̄m q̄ quid est. Solutio p̄mo p̄mittit vnā diuisionem p̄ quā ostendit qualia debeant esse ex quibus debet cōstitui ipsius q̄ quid est siue definitō. Secūdo docet modū illa inuestigandi

Querit Que ē illa diuisio quā ph̄s p̄mittit. Solutio ista. Quorū que p̄dicant vlt̄ de aliquo quedā sunt in plus ita q̄ etiam in sunt alijs eiusdem generis sed nō extendunt extra genus eius de quo p̄dicant. Alia vero sunt que sunt in plus ita q̄ p̄dicent etiā de alijs alterius generis. Exemplum primi est vt impar respectu ternarij. Exemplum secundi est vt ens respectu ternarij.

Querit Nam qualia debent esse illa ex quibus debet constitui ip̄m q̄ quid est. Solutio dñt esse talia p̄dicata que in plus se hñt ita tñ q̄ nō extendant extra genus ipsius definiendi.

Querit Quis est modus seu via inuestigandi ip̄m q̄ quid est. Solutio est duplex modus seu via. scilicet via cōpositōnis et via resolutionis.

Ad Est etiam aliqua via diuisionis. Et sunt plures q̄ due vie seu modi inuestigandi ip̄m q̄ quid est. Solutio q̄ via diuisionis nō est distincta a via cōpositōnis. quia diuisio in cōpositōnem finaliter ordinat̄. Et p̄t dici q̄ sunt vna .z eadez via dicitur solū p̄ respectus ad diuersos

Reparationes

terminos q̄a in ordine ad terminū ad quē qui est species vocatur via compositōnis. sed in ordine ad terminū a quo est gen⁹ sic vocat̄ via diuisionis.

De via compositionis

Querit̄ Quō docet p̄hus inuestigare sp̄m q̄ quid est p̄ viam cōpositōnis. **Solutio** dupliciter. q̄z primo docet inuestigare definitōem speciei specialissime. scđo definitōem speciei subalterne

Querit̄ Quō docet inuestigare definitōnem speciei specialissime per viam cōpositōnis. **Solutio** dicit q̄ debemus p̄mo videre in quo genere sit res definienda 2 tunc descendere p̄ diuisionē oppositarū differentiarū quousq̄z tot accipiant quoz vnūquodq̄z sit in plus et oia simul sumpta conuertibila cū definito. **Exemplū** est vt ternarius sic definit̄ q̄ est numerus impar vtrobiz p̄mus que definitio sic colligit̄. **Q̄z** numerus vel est par vel impar. sed manifestū est q̄ ternarius non est numerus par. ergo est impar. **Et p̄ter ois numer⁹ vel est vtrobiz p̄mus vt non. ternarius aut̄ est vtrobiz p̄m⁹. Et iterū ois numer⁹ vt est alio numero mensurat⁹ vel non ternarius aut̄z nō ē alio numero mensuratus. Preterea p̄sequenter omnis numerus vel est ex numeris compositus vel nō et constat q̄ ternarius non est ex numeris compositus hec ergo ad inuicem collecta constituunt definitōnem ternarij que dicit̄ q̄ ternarius est numer⁹ impar vtrobiz primus nullo numero cōmensuratus 2 incōposit⁹ cuius definitōnis quelibet particula habet se in plus q̄z ternarius quia impar cōuenit quinario septenario 2c. **Et esse vtrobiz p̄mū in numero non cōmensurari 2 ex numeris non componi conueniunt etiam binario sed omnia illa simul collecta nulli cōueniunt nisi ternario.****

Querit̄ **Utrum** illa predicata predicentur vniuersaliter 2 ex necessitate de ternario. **Solutio** q̄ sic. **Et ratio** est quia illa que predicantur in quid illa predicantur vniuersaliter 2 ex necessitate. sed ista predicata sic collecta p̄dicant in q̄d de ternario. ḡ.

Querit̄ **Utrum** illa predicata sic simul collecta constituunt definitōnem ternarij. **Solutio** p̄bi q̄ sic. **Et ratio** illius est quia hoc totum numerus impar vtrobiz primus predicatur in quid de ternario. ergo vel predicatur vt eius definitio. vel vt genus sed non vt genus. quia tunc hoc totum non esset conuertibile cum ternario quod falsum est. ergo sequitur q̄ predicatur vt definitio de ternario. **Et per consequens** illa predicata sic simul collecta constituunt definitionem ternarij. **Et sicut** hic dicit̄ de ternario ita sibi dicendū est de quolibet alio definito

Querit̄ Quomodo debet hoc intelligi q̄ quelibet pars definitionis debet esse in plus definito. sed tota definitio con

Secūdi posteriorū

ueribilis cum eo cum tamen **A**resto, septimo metaphysice dicat oppositum, quia ibi dicit quod differentia ultima est conuertibilis cum definito.

Solutio **A**lerti hic in cōmento. **S**i diuisio generis per differentias deduceretur vsqz ad aromā que vltimus fm formam sūt indiuisibilia tūc oporteret quod vltimū predicatū scz differentia vltima esset conuertibilis cū specie seu cum definito. **S**ed quia differentie vltime prout sunt diuisiue sunt nobis innominate. z differentie cōmuniōres nominare. **I**deo hic dicitur quod inter differentias nominatas quelibet cōmuniōr est specie specialissima definita omnes tamen simul collecte conuertibiles cum ea. **A**lij sic dicūt quod duplex est definitio. quedam que datur per essentialia debire ad se inuicem ordinata per modū actus z potentie. **E**t de illa intelligitur dicitū phi septimo metaphysice. **A**lia est que datur per circūlocutionem essentialiuz per quedam accidentalia. **E**t de illa debet intelligi quod hic dicit. quia omnia accidentalia diuisim accepta sunt in plus sed simul accepta faciunt definitionem conuertibilem cum definito. **E**xemplum huius extra textum est de ista definitione hominis qua dicit homo est animal gressibile bipes non alatum ibi enim quelibet pars est in plus sed tota definitio est conuertibilis. **E**t ille est modus dicendi **E**gidij de roma in suo cōmento.

Querit **Q**uomodo docet phus inuestigare definitōnez speciei subalterne per viam compositōnis. **S**olutio dicit quod si volumus definire speciem subalternam tunc debemus illam speciem subalternam quā volumus definire seu illud genus diuidere in species specialissimas. **E**t tentare definire illas species specialissimas fm modū definitiōis iam traditum de specie specialissima in pcedentibus. **E**t postqz omnes illas species specialissimas definiuerimus debemus videre quod sit genus cōmune in quo omnes ille species conueniunt. quia illud debet esse genus ponendum in definitōne speciei subalterne. **E**t genere sic accepto debemus videre ad pparias passiones hoc est ad differentias. pmo ad cōmunes que primo genus diuidunt postea ad proximas que prime diuidunt genus. **E**t compositis omnibus illis differentiis sic genus diuidentibus z subdividentibus vsqz ad indiuisibilia specie debemus colligere cōmunes differentias omnibus specialissimis conuenientes. **E**t tunc addere illas generi prius accepto tunc habebimus definitōnem speciei subalterne. **E**xemplum huius est vt si velimus definire lineam debemus diuidere eam primo in suas species specialissimas scilicet in lineam rectam. curuam z circularem. **E**t definire omnes illas species. vt dicendo sic lineā rectā est longitudo sine latitudine cuius medium non exit ab extremis. **L**inea curua est longitudo sine latitudine cuius medium exit ab extremis z in idem punctum nō recuruarur. **E**t lineā circularis est longitudo sine latitudine cuius medium est punctum a quo omnes linee dicte ad circūferentiā sunt equales. **E**t illo facto debemus videre quid sit genus in quo omnes ille species conueniunt vtrū scz sit q̄ritas vel qualitas z genere accepto quod est q̄ritas debemus videre ad duas in illis definitōnibus positas que scz sint ille in quibus

Reparationes

omnes ille definitōnes pueniūt oēs em̄ pueniūt in hoc q̄ quælit̄ est longitudo sine latitudine s̄ in alijs posterius additis differunt. Et tunc debemus omnes illas d̄ias in quibz ille definitōnes conueniūt cōiungere cū genere prius accepto dicendo sic linea est q̄ritas cōtinua longitudo sine latitudine. Et hec est vera ars inueniendi definitōnem speciei subalterne

¶ Videt q̄ diuisio generis p̄ d̄ias i species non sit utilis ad inueniendum definitōnem. s̄ iste modus uel ista via iam tradita non ē cōueniens. H̄is p̄batur. quia p̄hs superius enumerauit diuisionē inter vias inutiles. **¶** Solutio p̄ argumentū p̄bat bene q̄ diuisio vel via diuisiua nō sit utilis ad syllogisandā ipm̄ q̄ quid est de eo cuius est vt prius dictum fuit tamē diuisio vel via diuisiua est bene utilis ad inuestigandū ipm̄ q̄ qd̄ est seu ad colligendū elementa seu partes definitionis que sunt genus et differentia. et hoc q̄d̄ h̄ic dicit̄.

¶ Querit̄. Quid intelligit p̄hs p̄ p̄rias passiones q̄n̄ dicit q̄ accipitō ḡne detem? speculari p̄rias passioēs. **¶** Solo al̄b. q̄ p̄ p̄rias passioēs itelligit h̄ic d̄ias qz d̄ie se h̄nt ad gen? sicut p̄rie passiones ad suū subiectū q̄a sunt essentialē q̄litateē ipius generis sicut p̄rie passiones sunt qualitateē ipius subiecti. Alij vero dicūt q̄ per p̄rias passiones intelligit p̄hs p̄rietates que insunt subiecto definiendo qz ille sunt signa manifestatiua formas p̄rias speciez. Et s̄ ad illas oportet speculari vt cognoscamus ea que querimus. p̄ definitōnem p̄stituenda s̄m̄ q̄ dicit̄ p̄mo de aīa q̄ accidentia illa p̄ria magnā partem conferunt ad cognoscendum q̄ quid est.

¶ Querit̄. Quot sunt que oportet cauere circa hūc p̄cessum inueſtigatōnis definitōnis. **¶** Solo p̄bi q̄ duo. Prīmū est ne partes definitōnis inordinate locent̄. q̄a multū differt qd̄ prius et quid posterius ponat̄. inter elementa definitōnis debet em̄ genus p̄poni et deinde debet poni d̄ia cōiōz et postea alia differentia minus cōmunis et sic p̄nt̄ vīqz ad d̄iam vltimā q̄a si d̄ia p̄poneret et genus posterius vel poneret inter differentias tunc cōmitteret̄ nugatio vt patet sic descendit homo est bipes aīa m̄asuerū ibi em̄ cōmittit̄ nugatio sed si sic dicat̄ homo est aīa bipes mansuetū tunc bene est assignata definitio.

¶ Secundū est q̄ oportet cauere ne aliquid requisitorū ad definitōnem omittatur. q̄a al̄s definitio esset diminuta. Et ad hoc utilis est diuisio dicit p̄hs puta q̄ genus diuidat̄ p̄ debitas differentias et immediatas. q̄a si genus diuideret̄ p̄ differentias indebitas v̄puta p̄ differentias inferioris generis tunc totum tale genus nō euacuabit̄ p̄ tales differentias. **¶** Exempli gratia Si sic diuideret̄ aīa q̄ omne aīa aut est totū pennatū aut est pennis diuisa illa non est diuisio sufficiens aīalis q̄a multa sunt aīalia que nec tota pennata nec etiam pennis diuisa. sed est soluz diuisio aīalis volatilis. Sed si sic diuideret̄ aīa q̄ omne aīa vel est rōnale vel irrōnale tūc diuisio esset sufficiens et bona qz tūc totū diuisum p̄inet̄ sub mēbris diuidentibz.

¶ Querit̄. Quid intelligit p̄hs h̄ic per aīa totum pennatū. et qd̄ per aīa p̄amis diuisum. **¶** Solutio p̄ aīa totū pennatū

Secūdi Posteriorū

intelligit aīal qđ hz alas integras z prinuas sicut vesperilio. sed p animal
pennis diuisum intelligit aīal cuius ale distinguūt p diuisas pennas. sicut
cur coruus vel pica.

Querit Quot fuerūt errores antiquoz quos excludit pbs cir
ca p̄dicta. **Solo.** q duo. Primum fuit Eraditi z discis
puloz eius. qui dicebāt q nihil posset sciri p definitōem nisi cognoscerētur
omnes dñe quas hz vnūqđqz ad alia. z nisi cognoscerētur etiā omnia alia.
Et motiū eoz fuit istud. qz vnūqđqz est idē cū illo a quo nō differt dñā
et a quo differt est alterū. z si debz aliqd determinare cognosci vt distin
ctū ab alijs oportet oēs dñās alioz cognoscere

Querit Quō excludit pbs illū errozē. **Solo.** p̄mo intermitte
errozē q̄tum ad hoc qz dicitū est q illud a quo aliqd diff
fert est alterū ab eo. essentialiter. hoc em̄ falsum est q multe sunt dñe reruz
eiusdē sp̄i que non sunt per se z essentielles. sed tm̄ accidentales. z ille nō facit
vntē diuersitatē essentialē sed accidentalē tm̄. **Secūdo** reprobat istū erro
rem q̄tum ad hoc qz dicitū est q ad cognoscendū aliquid p definitionēz
oportet oēs dñās alioz cognoscere. Et dicit q hoc nō oportz. sed sufficit q
ille qui vult definire diuidat genus in oppositas dñās sic q omne qđ cō
tinet sub diuiso p̄tineatur etiā sub altero membzoz diuidentū. z tūc acci
piat illud quod vult definire sub altero illozū membzoz z cognoscat q
illud membz. sit dñā p̄stitutua eius. z nihil refert verum sciat vel nesciat
de quibz rebz p̄dicetur alia dñā opposita vel alie differētice. **Exempli gra
tia.** si diuidatur aīal in rationale z irrōnale z accipiatur q homo p̄tineatur
sub rōnali tūc nō requirit q sciat de quibz p̄dicet irrōnale. vel quō illa de q
bus irrōnale p̄dicat a se inuicem differāt

Querit Quis fuit secūdus error. **Solo.** secūdus error fuit q
nīdam dicentū q qñ inuestigat definitio p diuisionem
tūc debet peti an totū diuisum p̄tineat sub membzoz diuidentibz. ita q sa
tis euacuet diuisum p membzoz diuidentia

Querit Quō excludit pbus illum errozē. **Solo.** dē q non
oportz hoc petere si diuisio sit data per opposita immedi
ata. quia tunc necariū est q totū diuisum euacuetur p membzoz diuidentia

Querit Quot sunt que oportz obseruare in inuestigatione des
finitionis per viam diuisionis. **Solo.** q tria. Primum
est q per diuisionem solum accipiuntur illa que predicantur in eo q qđ est
id est substantialiter de definito. Secundum est q partes debite ordinen
tur. Tertium est q omnia accipiuntur que pertinent ad q quid est ita q nī
hil omittatur.

Querit Quō possunt illa tria obseruari. **Solo.** p̄bi. q p̄mum
obseruat p hoc q homo p̄t inducere syllogismos ostens
dentes q illud q assumitur insit definito essentialiter z in quid. Secūdus
obseruat p hoc q illud p̄ponitur qđ est p̄munius z qđ ad alia p̄stert
us accepta p̄sequitur. z hoc est genus. sicut patet euz dē homo est animal

Reparationes

gressibile bipes. ubi aial debet preponi. qz ipsuz est quod ad alia consequitur in bona psequentia. quia bene sequitur gressibile bipes est. ergo animal est. Et idem modus debet etiam obseruari in ordinatione aliorum. scz differetiarum. ita q illa semper preponatur que est p minor: z que ad alias in bona psequentia psequitur. Tercium vero obseruatur per hoc q accipiuntur pmo pme differentie sub quibz ipsum diuisum vniuersaliter cotinetur. z q vniuersaliter euacuant naturā ipsius diuisi. Et postea sumit hoc mebrum per quod intendimus definire. z diuiditur iteruz p diāas prias quousqz deueniat ad ultimā diāam post quā nō ptingit vltterius diuidere.

Querit Utrum ista tria. seu iste tres cōditiones sufficiant ad inuestigandū definitionem. **Solo** pbi. q sic. Et rō est. quia si p dicitur p ditiones obseruentur tūc definitio non habebit aliquod su perfluum nec diminutū. z ergo illa tria obseruata sufficiūt. **Antecedens** probatur. pmo q definitio non habebit superfluum per primam p ditionem. que dicit q in definitione solum debent accipi illa que p dicanur in quid de definito. **Secūdo** scz q non habebit aliquid diminutū probatur. quia si habes ret aliquid diminutum vel hoc esset genus vel differentia. non genus vt patet per secūdam p ditionem que dicit q genus debet esse primū sumptū in definitione. **Nec** differentia. vt patz per terciam p ditionem. que dicit q diuisio debet fieri quousqz deueniatur ad vltimam differentiam post quā non est alia

De via resolutionis

Querit Quōdo docet pbs inuestigare ipm q quid est p viam resolutionis. **Solo** p istam viam fm dñm Albertuz z alios expositores p muniter nō docet pbs inuestigare definitionē subiecti sed definitionē proprie passionis. Et consistit ars in hoc q si volumus de finire aliquam propriam passionem tunc debemus intēdere ad indiuidua similia z indifferentia specie que fm vnam rationem illam passionem participant z videre quid omnia illa indiuidua idem habent fm q inest eis illa passio. Postea debemus respicere ad alia indiuidua que cum indiuiduis primo consideratis sunt in eodem genere z specie quibz illa passio inest fm aliam rationem. z videre etiam quid omnia illa habent idem. Et illo facto debemus videre in omnibz tam in istis q in illis vtrum sit aliquod idem quo illam passionem participant. Si sic tunc illud idem ex omnibz singulz laribz resolutum z congregatum ad vnam p munitem rationem erit definitio ipsius proprie passionis. Si vero consideratis omnibus indiuiduis z his quibz fm vnā naturam inest. z his quibz inest fm plures non possum per resolutionem venire in vnam rationem sed in duas rationes vel plures. tunc manifestum est q passio definienda que queritur nō est vnā. s; est plures fm rem z rationem

Querit Quomodo declarat pbus hanc viam inuestigandā. **Solo** per exemplum de magnanimitate. vt si vltz

Secūdi Posterioroꝝ

mus querere per definitionem quid est magnanimitas primo debemus videre ad quosdam magnanimos considerando quid habeat commune finem quod dicitur magnanimi. v. g. ad Herculem Achillem et Ayacem. et inuenimus quod dicitur magnanimi finem hoc commune quod est non tolerare iniurias. quod patet ex eorum effectibus. quia Hercules non potens tollerare iniuriam dimicauit. Achilles propter eas insaniuit. et Ayax seipsum interfecit. Post hoc debemus respicere ad quosdam alios magnanimos non per illam rationem. sed per aliam. puta ad Lyandrum et Socratem et videre quid commune ipsi habuerunt. et statim videmus quod dicitur magnanimi finem hoc commune quod est equaliter se habere in prosperis et aduersis. Tunc consequenter accipiemus illa duo scilicet non posse tollerare iniurias et equaliter se habere in prosperis et aduersis. et videmus si sit eis aliquid commune. et si sic tunc in hoc consistet definitio magnanimitatis. ut si dicamus quod verumque conuenit propter hoc quod aliquid reputat se dignum magnis. quia ex hoc prouenit quod aliquis non potest tollerare iniurias. et etiam quod equaliter se habet in prosperis et aduersis. Et ergo quarto ethicorum sic definitur magnanimitas ab Aristotele. quod est virtus qua quis se dignum magnis reputat dignum existens. et hoc additur notanter (dignus existens) quia si non esset dignus tunc non esset magnanimitas sed presumptio. Et ista definitio equaliter conuenit predictis. Si autem nihil commune inueniret illis duobus acceptis. tunc non esset vna species magnanimitatis. sed due. et ergo non posset etiam de illis dari vna communis definitio sed plures.

Queritur Quare dicitur in ista via quod oportet inuestigantes quod quid est peruenire ad aliquod commune. **Solo.** ratio illius est quia oportet omnem definitionem dari de aliquo in vniuersali. et non finem quod consideratur in particulari hoc vel illo. Et hoc patet exemplariter de meo dico. Medicus enim non definit quid sit sanum in particulari ut in hoc vel illo. sed definit sanum in vniuersali et simpliciter quo ad omnes. vel distinguit sanum secundum diuersas species dicendo hoc est sanum colericis. hoc est sanum fleumaticis. et sic de alijs

Queritur Quomodo proceditur in hac via. **Solo.** procedit a singularibus et minus communibus ad magis communia. ut patuit. et ergo ista via vocatur proprie via resolutionis. quia resolutio est a posterioribus ad priora. et ab effectibus ad principia.

Queritur An ille processus sit conueniens. **Solo.** philosophi quod sic. Et hoc propter duo. Primo enim est conueniens propter facilitatem quod sic ostenditur. quia facilius est definire singulare et minus commune quam vniuersale et magis commune. ergo ista via est conueniens propter facilitatem. Secundo patet. quia in vniuersalibus latent plures equiuocaciones quam in singularibus. Secundo etiam est ista via conueniens propter euidenciam. Et ratio est. quia aliquis non potest deuenire definiendo ad notitiam ignominiam nisi per notitiam notam. sed singulare et minus commune est notius quam vltimum et equiuocatio est in singularibus magis manifesta

R ij

Reparatiões

Querit **Q**uæ definitio possit dari p̄ metaphorā. **S**olo p̄ h̄
q̄ nō: **E**t rō illius est. qz si p̄ metaphorā possz dari def̄
nitio tūc etiam p̄ metaphorā possz fieri demonstratio. sed p̄ metaphorā non
p̄t fieri demonstratio. ḡ nec definitio. **M**aior pars qz definitio est medium
demonstratōis. **S**ed minor p̄bat. qz metaphorā accipit̄ fm̄ aliq̄d̄ s̄ile. itā nō
oportz q̄ illud q̄d̄ est s̄ile quo ad aliq̄d̄ vel quo ad vnū sit s̄ile quo ad om̄ia
et ḡ qz demonstratio d̄z dari p̄ v̄ta. z q̄ sunt talia quo ad oīa demonstratio
nō potest dari per metaphorā

De modo inuestigandī ipsū propter quid

Querit **Q**uid vocatur hic p̄pter quid. **S**olo. p̄pter qd̄ vocat̄
hic cā. p̄pria p̄pter quā passio aliqua inheret subiecto.

Querit **Q**uō docet p̄hs inuestigare ipsū p̄pter quid. **S**olo
per triplex medium. **P**rimo p̄ commune vniocū. **S**ecun
do p̄ commune innotatū. **E**t tercio p̄ commune analogū

Querit **Q**uō p̄hs docet ip̄m p̄pter qd̄ inuestigari p̄ commune vni
uocū. **S**olo. dicit q̄ ad inuestigandū ip̄m p̄pter qd̄ p̄
cōe vniocū detemus eligere diuisiones v̄tiles quibz scz aliquod commune
genus diuidit̄ in plures sp̄s. aut vna commune sp̄s in plura indiuidua. et
tūc detemus p̄siderare que sunt passiones que p̄sequūt̄ illud cōe. quia
hoc facto habemus sufficiens mediū p̄pter quid huiusmodi passiones insūt
inferioribz illius commune. quia illud commune est tale mediū p̄pter quid. **E**x
empli gratia. si velimus scire propter quid homini z equo insunt somnus
et vigilia. statim accipim⁹ q̄ propter hoc quia vtrūqz est aīal vnde animal
est inueniens medium p̄pter quid ad demonstrādum q̄ homini aut equo
insunt somnus z vigilia. **E**t ratio istius extratextum est. qz subiectū est cā
sue p̄prie passionis. z ḡ si volumus inuestigare cām alicuius passionis pro
pter quā talis passio insit aliq̄b̄ inferioribz. oportz q̄ accipiamus cōe illoz in
ferioz qd̄ est p̄prium subiectum

Querit **Q**uomodo docet inuestigare ipsū p̄pter quid p̄ com
mune innotatū. **S**olo. dicit q̄ quādo commune subiec
tum vel genus aliquarum specierum est innotatum. tunc detemus v̄s
dere ad aliquod aliud cōmune inexistens illis pluribz sp̄s quod nō est ge
nus. et considerare ad que sequatur hoc cōmune z que consequūt̄ ad ip
sum. qz hoc commune detet tūc poni pro medio vel causa p̄pter quid. **E**xem
plum est vt̄ habere duos ventres z non habere dentes in superiori mand
bula. ille due proprietates cōueniūt̄ boui z ceruo. et non gratia alicuius cō
munis generis nominati. et ergo si velimus assignare propter quid detet
mus videre an sit aliquod aliud quod non est genus ad quod sequantur
ille proprietates z inuenimus q̄ sic scz habere cornua. quia em̄ bos habet
cornua et similiter ceruus. ergo habet duos ventres. z etiam caret dentibz
in superiori mandibula

Secundi Posteriorum

Querit Quò docet phis inuestigare ipm ppter qd p comuue analogiū. **Solutio** de q qñcūqz passio demonstrāda est analogā pueniēs analogice plurib; tunc mediū ppter qd ad demonstrādi illā passionē de illis plurib; dz esse analogū. **Exemplū** ē vt ista passio q̄ est p̄nere pres molles ne decidāt conuenit analogice septioni spine z ossi. **Seption** em̄ est durior ps piscis q̄ septia vocat. z est q̄si cartilago p̄nēs partes molles carnis ne defluāt. **Spina** autē ē in piscib; alijs p̄nēs pres carnis. **Et** os in aialib; terrestrib;. **Et** qz illa passio puenit illis analogice os potest accipere aliqđ mediū qđ sit passioni p̄portōnatū qđ dicat p̄t qd illi passiois. **Et** hoc ē durities. vñ si querat ppter qd spina in piscib; cōtinet pres molles carnis r̄ndet qz ē dura. **Et** ppter qd os in aialib; terrestribus p̄nēt partes molles carnis. **R̄ndet** s̄t̄ qz os ē durū z sic de alijs.

Querit Utrū plura pblemata possint conuenire in eo qđ ē. p̄ ppter qd. **Solutio** q̄ sic z hoc dupliciter. **Uno** quo ad vnitatē mediū. **Et** alio modo quo ad ordinē mediōz.

Querit Quò ostendit phs q̄ plura pblemata possint cōuenire in eo qđ est ppter quid ip̄tum ad vnitatē mediū. **Solutio** hoc ostendit per duo exēpla. **Prīmū** est de sepione spina z osse quia vt paruit oia illa habent eandē causam p̄ quā demonstrat eis inesse illa passio que est cōtinere partes molles carnis ne defluāt. quia durities est causa moribus. **Secundū** exemplū est de echo n̄ videri z idolo apparente in speculo. **Item** illa tria etiam habent eandem causam in genere que est reperculsio vel reflexio licet specie differant. quia echo causatur ex reflexione soni ad corpus solidum planū z concauum. **Fris** autē ex reflexione luminis et solis ad nubem aquosam. **Et** idolum ex repercussione faera ad speculū.

Querit Quò ostendit q̄ plura pblemata possint conuenire in eo qđ est ppter quid ip̄tum ad ordinem mediōz. **Solutio** hoc sic ostendit. quia quēdā sunt pblemata que habent diuersa media sed tamen illa media sunt subordinata. **Exempli** gratia. **Si** queratur ppter quid in fine mensis lunaris nilus magis fuit. **R̄ndet** q̄ ppter hoc quia finis mensis est vernior. id est calidior z humidior. **Et** si queratur cōsequenter ppter quid finis mensis est vernior. **R̄ndet** qz tūc luna deficiat ibi enim sunt diuersa pblemata siue quesita que habent diuersa media. sed tamen in hoc conueniunt illa media que sunt subordinata vñm scz sub alio.

Querit Quor questiones mouet phs hic circa ip̄m ppter quid. **Solutio** q̄ duas. **Quarū** prima est. vtrū causa z sūm causatum sint simul supple quo ad cōsequentiam. **Exempli** gratia vtz posito isto effectu qui est folia fluere ponatur etiam causa. **Et** vtrūz posito isto effectu qui est lunam deficere ponat etiā simul causa.

Querit Quò pcedit phs circa istam questionē. **Solutio** p̄mo arguit ad partem affirmatiuā questiōis. sc̄do excludit quendam errorem. z tercio soluit questionem

Reparationes

Querit Quò arguit ad partē affirmatiuā questionis. **Solutio** pbat duabz rōnibus q̄ causa z caufatuz sint simul fm̄ sequentiā. **Prima** sumit ex rōne cause z caufati z est ista. Omne causatum habet necessario aliquā causam. si ergo posito caufato non simul ponitur. q̄ ista sit eius causa tunc sequit̄ q̄ eius sit aliqua alia causa. **Et** ergo per oppositū si eius non sit aliqua alia causa q̄ que dicta est oportet necessario dicere q̄ si causa sit etiā caufatū sit. z sic causa z caufatū sunt simul.

Secūda rō stat in hoc quēcunq; p se inuicem demonstrant illa etiam se inuicem z sequūt̄. sed causa et effectus per se inuicem demonstrant. ergo etiam se inuicem consequūt̄. **Patet** pater quia ad mediū demonstrationis sequit̄ conclusio minorē pbat p̄hus exemplariter qz si sic arguat. **Omne** quod habet lata folia folio fluit. sed vitis habet lata folia. ergo vitis folio fluit. ibi demonstratur effectus per causam. **Et** si sic arguat. **Omne** qd folio fluit habet lata folia. sed vitis folio fluit ergo vitis habet lata folia ibi e contra causa demonstratur per effectum.

Querit Quis est ille error qui posset oriri ex dictis. **Solutio** quia dictū est q̄ effectus potest demonstrari per causas et e contra causa per effectū posset aliquis putare q̄ vnū z idem essent causa z caufatum. **Sed** remouet p̄hus illum errorem z dicit. **Hoc** non potest dici. **Et** ratio est. quia causa est prior suo caufato seu effectū. z effectus ē posterior. sed vnū z idē non potest esse prius z posterius. z ergo causa et caufatum non possunt esse idem. **Etiam** q̄uis vnū demonstrat per aliud z e contra hoc tamen non est eodem modo nec in eodem genere demonstrationis. quia quando effectus demonstratur per causam est demonstratio propter quid. sed quando causa demonstratur per effectum tunc est demonstratio quia vt patuit etiam superius primo huius

Querit Quomodo iam soluit philosophus questionem superius moram. **Solutio** soluit eam per distinctionem. **Dicens** q̄ in quibusdam causa z caufatum sunt simul z sequuntur se in quibusdam vero non.

Querit In quibus causa z caufatum non sunt simul. **Solutio** philosophi q̄ in his in quibus vnus effectus habet plures causas p se z p̄rias ibi non sunt simul nec z sequūt̄ se quia in illis licet ad existentiam cause in actu sequit̄ existentia effectus non tamē e contra ad existentiam effectus sequit̄ existentia cause. **Exemplū** est vt esse vituperabile est quidam effectus qui pluribus conuenit scz timido z audaci. **Et** habet plures causas per se z p̄rias. quia causa eius in timido est defectus z in audaci superabundantia. **Et** ergo bene sequitur superabundantia est ergo vituperabile ē sed non sequitur e contra vituperabile est. ergo superabundantia est quia in timido est vituperabile sed tamen in eo nō est superabundantia si tamen ambe cause capiantur sub distinctione tunc tene sequitur vituperabile est ergo superabundantia vel defectus est. **Et** ita patet in talibus causa posita necesse est effectū poni. z effectū posito necesse ē aliquam caufatum poni sed non determinare quamlibet.

Secūdi Posteriorū

Querit In quibus causa z causarum sunt simul z consequuntur
le. **Solutio** quia si causa z effectus accipiantur in vni
uersali z in cōmuni tunc ad causam in cōmuni sequitur effectus in cōmuni
m z e contra. **Exempli gratia** vt folio fluere est quidam effectus qui ades
quate conuenit alicui cōmuni quod est cōmune ad vitē ficum zc z non fos
tum conuenit viti. **Et ergo** si competatur talis effectus ad causam particu
larem puta vitem tunc non sequitur vt non sequitur arbor est folio fluēs
ergo est vitis. **Sed** si comperet ad causam vniuersalem z cōmunem tūc
tene sequitur. **Sed** si sequit arbor est foliofluens. ergo in eo fit exicatio hus
mudi. **Excicatio** enim humiditatis vel condensatio est causa cōmunis z vni
uersalis eius quod est foliofluere. **Et ergo** ab illa causa bene valet arguen
do ad effectum z e contra.

Querit Que est secunda questio quam mouet phylosophus cir
ca predicta. **Solutio** est ista. **Utrum** vnus effectus sit
in vna causa. ita q ad vnitatem effectus sequatur vnitatis cause z e contra.

Querit Quomodo soluit phylosophus illam questionem.
Solutio per distinctionem quia contingit aliquid assignari
p causa alicuius effectus tripliciter. **Uno** modo accipiendo causam
per se. **Secundo** modo accipiendo signū alicuius cause p causa. **Tercio** mo
do accipiendo aliquod accidens p causa. **Illo** supposito rīder pbs ad questū
q si accipiat p causa illud qd ē cā p se tūc vni⁹ effectus nō pōt esse nisi vna
causa. **Sed** si accipiat p cā illud qd nō est causa per se sed solum signum vel
causa per accidens tunc vnus effectus possunt esse plures cause. sicut patet
ex exemplo prius posito de vituperabili.

Querit Que est rō q vnus effectus nō potest esse nisi vna cau
sa qū talis cā est p se. **Solutio** qz causa p se est medium
demonstratōnis potissime qd est definitio sed vnus rei non potest esse nisi
vna definitio. ergo etiam vnus effectus non potest esse nisi vna causa p se
que est medium demonstratōnis potissime.

Ar Vnus rei possunt esse plures definitiones. ergo vnus effectus
possunt esse plures cause per se que sint media demonstratōnis.
Ans patet ex superius dictis. **Solutio** licet vni⁹ rei possint esse plures
definitiones partiales non tamen potest esse nisi vna completa z totalis vlt
potest dici quia phylosophus per effectum intelligit hic pprā passionem
q licet vnus z eiusdem passionis possint esse plures definitiones quarum
vna dicit quid alia propter quid tamen est solum vna definitio propter
quid que potest esse medium demonstratōnis. **Et** de illa loquitur hic **Ar**
stoteles.

Querit Utrum verū sit qd dictū est sez q pte accipi causa per
accidens ad ostendū effectū. **Solutio** phi q sic. **Et**
non solū contingit causam sed z illud cuius est causa sez effectū qnā accid
pi in aliquo subiecto fm accidens. **Exemplū** est vt dicit musicus edificat
domū. ubi musicus est causa per accidens domus cui⁹ p se causa est edificat.

R iij

Preparatiões

tor. Et edificator est causa receptaculi latronū per accidens si cōtingat la-
trones in domo morari. Et subdit p̄hs ibi q̄ vlt̄ in oibus semp̄ mediū
seu causa habebit se similit̄ et p̄portionabiliter cū effectū cuius demōstra-
tio queritur. ita q̄ si effectus sit equiuocus mediū cōmune debet esse eō-
uocum. Et si effectus est vniuocus in aliquo genere mediū debet esse vni-
uocum et in genere. Et si effectus reperitur analogice in multis mediū de-
bet etiam esse analogū. Et hoc declarat p̄hs p̄ exempla in textu.

Querit̄ Quōd causa et effectus seu p̄ria passio cōsequitur se cō-
parando ea ad subiectū. **S**olo p̄bi. q̄ si sumatur ali-
quod subiectū particulare cui conuenit passio tunc passio et causa non con-
uertitur cum tali subiecto. Sed si sumatur subiectū vlt̄ tunc oīa illa cō-
uertitur et cōsequitur se conuertibiliter scz subiectū causa et passio. Et de
hoc ponit p̄hs duo exempla. Prīmū est vt si hec passio habere angulos
extrinsecos equales quatuor rectis p̄petur ad hoc subiectū qd̄ est triangu-
lus vel quadrangulus tunc non conuertit̄ cum eo quia est in plus q̄ trian-
gulus et quadrangulus et generaliter q̄ omnes alie figure quibz dicta pas-
sio conuenit sed si sumant̄ simul tūc conueniunt equaliter in vno medio qd̄
est causa huius passionis. et hoc est rō p̄imi termini. id est definitio maius-
ris extremitatis seu illius passionis. Et ergo tūc oīa illa scz illa passio sub-
iectū sit vlt̄ acceptum et causa siue mediū ad inuicem cōuertitur. Et inde
est vt dicit p̄hs q̄ omnes scientie speciales sic vruntur medio. Secūduz
exemplū est vt si hec passio que est folio fluere competat ad hoc subiectū
quod est vitis tunc non conuertit̄ cum eo sed excedit ip̄m quia etiā conue-
nit ficui. Sed si omnia quibus hec passio cōuenit simul accipiant̄ tunc cō-
uertit̄ in vna cōmuni causa que est siccum seu humidū concipiari in con-
tractu seminis hoc est in contractu ad porum arboris vnde foliū trahit semē
vel succū. Et per hanc causam demonstrat̄ dicta passio de oibus illis q̄
bus conuenit. Et istū modum consecutiōnis cause et effectus ordinat̄. p̄ in
forma syllogismi per litteras que sunt a b c d e. Et vult q̄ in demonstrat̄
tione vniuersali vnius effectus seu passionis non est nisi vna causa et non p̄
per vnā causam aliqua passio pluribus diuersis subiectis demonstrari in
esse sed ip̄a causa variatur p̄m specie sicut et ip̄a subiecta. In demonstrat̄ōe
aut̄ particulari potest per vnā causam vna passio pluribus et diuersis sub-
iectis demonstrari inesse. Exempli gratia vt ista passio que est esse longe
vite demonstrat̄ inesse quadrupedibz et aubus p̄ vnā cōmune causam q̄
habere humidū radicale non facilliter p̄sumptibile sed illa cā tamē diuersifi-
catur p̄m speciem in diuersis. qz in quadrupedibz cā longe vite est non ha-
bere cholera dissoluentē cōplexionē et cōsumentē humidū radicale. In aui-
bus aut̄ causa est habere pennas et plumas habent̄ em̄ aues humidū facit̄
ter pertranfibila et ergo non vincit in eis humidū. et s̄ sunt longe vite.

Querit̄ Quando eiusdem passionis reperiantur sic diuersē cau-
se in diuersis subiectis sicut iam dictum est quomodo
est procedendū ad accipiendum causam p̄imā et immediatam illius passio-
nis. In scz descendendo ad singularia quibus conuenit illa passio vt ascē-
dendo ad passionem vniuersalem. **S**olutio p̄bi q̄ procedendū est ascē-

Secundi Posterioꝝ

endo ad passionem vniuersalem. quia causa que est vniuersali passioni p
pinquior est prima causa z imediata illius passionis in vniuersali subiecto
Et hoc in demonstratōne vniuersali. Sed si loquimur de demonstratōne p
ticulari tunc pcedendū est descendendo ad singularia. quia causa que in eos
dem ordine est ad singulare subiectum ppinquior illa est magis p̄pria z p̄t
illa magis demonstrat passio de particulari subiecto. Ex quibz patet q̄ v̄
nicuis sibi prima causa est sibi magis causa z p̄pria.

Tractatus secundus

De principijs autē qualiter fiunt cognita et quis zē

In hoc secūdo tractatu z finali istius libri p̄hs p̄nter determinat de co
gnitōne principioꝝ complexoꝝ demonstratōnis.

Querit Vtrū necessariū sit hic determinare de cognitōne p̄ncipi
pioꝝ demonstratōnis. **Solutio** q̄ sic rō est ista s̄m
p̄m quia nihil scitur a nobis nisi per demonstratōnem. sed demonstratio
nihil facit scire nisi cognitis p̄ncipijs. ergo vtile est z necessarium determina
re de cognitōne principioꝝ demonstratōnis quomodo scz z qualiter il
la in nobis generatur.

Querit Quō pcedit p̄hs determinando de his. **Solo** mo
ner tres questiones. Quaz p̄ma est ista. **Etz** oim p̄m
cipioꝝ immediatoꝝ sit idem habitus vel non. **Secūda** est vtrū oim p̄m
cipioꝝ immediatoꝝ sit scientia v̄ nō sed aliquoꝝ sit scia z alioꝝ alius
habitus. **Tercia** est vtrū habitus illoꝝ p̄ncipioꝝ fiant in nobis de nos
uo vel p̄fuerit in nobis z lateant nos donec exercitati studio p̄cipiamus
eos esse in nobis sicut dixit plato. **Albertus** tamē nō format hic nisi duas
questiones quia duas primas ponit. p̄ vna

Querit Quō p̄hs pcedit circa illas questiones. **Solutio**
p̄mo arguit ad p̄tes vltime questionis. scdo illā soluit.
et tercio soluit duas p̄mas.

Querit Quō arguit p̄hs ad p̄tes vltime seu tercie q̄stionis.
Solutio p̄mo arguit q̄ habitus p̄ncipioꝝ nō p̄fues
runt in nobis z lateant nos. Et hoc tali rōe. Impossibile ē nos habere cog
nitōnem alicui p̄ demonstratōnem. et q̄ illa cognitio nos lateat. q̄ imposs
sibile ē nos habere cognitōem p̄moꝝ p̄ncipioꝝ. et q̄ nos lateat. **Ans** pas
ter q̄ q̄n habent cognitōem alicui p̄ demonstratōem tūc ad min⁹ scim⁹
q̄ impossibile sit hoc aliter se habere. Et p̄na p̄bat. qz cognitio p̄ncipioꝝ
est certior q̄ cognitio alicui p̄ demonstratōem. Scdo arguit ad p̄te oim
sit scz q̄ habitus p̄ncipioꝝ nō p̄t acquiri de nouo. Et hoc tali rōe. Im
possibile est aliquid de nouo cognoscere sine p̄sistenti cognitōne sed p̄mis
p̄ncipijs nihil est prius. Impossibile est p̄ma principia de nouo cognosce
re siue ad discere.

Querit quō soluit p̄hs istā terciā questionē. **Solutio** dicit q̄
in nobis est bene a p̄ncipio potentia quedā habitualis z disposita ad p̄m

Reparationes

etipioꝝ acceptioꝛne que pꝛeexistit in nobis ante cognitioꝛnem principioꝝ. sed non possumus habere cognitioꝛnem principioꝝ. Et rō illius est quia talis vel esset cognitio actualis principioꝝ vel esset honorabilior q̄ illa inq̄ritus per illā tāq̄ p̄ honorabiliorē deueniret in cognitioꝛnes tam principioꝝ q̄ cōclusionū sed nullū illoꝝ potest dici.

Querit Que est illa potentia pꝛeexistens in nobis. **Solo.** phi q̄ est sensus qui videtur inesse omnibꝫ animalibus z circa hoc ponit **Aristo.** gradus aialium.

Querit Quot sunt gradus aialū. **Solo tres.** Primus ē q̄ omnia animalia habent sensum quo indicant de sensibilibus in presentia materie. **Secundus** gradus est q̄ pꝛeter sensum in quibusdam aialibus est mansio sensibilis id est in quibusdam manent species rerum sensibilū in absentia materie quedā illoꝝ sunt in quibꝫ manet impressio specierꝫ q̄rum ad aliqua puta vehementiora sed non quo ad alia pura debiliora. **Sicut** patet de oue in qua manet species lupi in absentia. **Alia** vero sunt in quibus non est mansio sensibilis id est in quibus nō manēt species sensibilū in absentia materie. **Illā** in quibus manent species in absentia materie sunt que pꝛeter sensum habent memoriā. **Sed** illa in quibus non manent sunt que non habent memoriā z talia aialia nullam penitus habent cognitioꝛnem nisi dum actu sentiunt.

Tercius gradus est q̄ inter aialia habentia memoriā quedam sunt in quibus est ratio reflexiua ad sensibile manens eliciens ex sensibilibus vlt. sicut patet in hominibus. quedam vero sunt in quibus talis ratio nō est.

Querit Ergo quomodo in nobis fit cognitio primoz principioꝝ ex potentia in nobis pꝛeexistēte. **Solutio** phi q̄ per hunc modum. quia ex sensu per mansionem sensibilis fit memoria et ex memoria multotiens facta circa eandem rem fit experimentū z ex experimento fit vniuersale. ex experimento autē z vniuersali quiescente in anima fit in anima illud quod est principū artis z scientie. id est habitus primoz principioꝝ. **Exemplum** istius extra textū est vt medicus videns q̄ hoc re barbarū sanauit cholera in illo particulari hoīe facit sibi de hoc memoriāz ex memoria autē superius circa hoc facta quia sc̄z sepius vidit q̄ hoc z hoc re barbarū in diuersis hoīibus sanauit cholera fit in eo experimentum ex quo experimento tunc colligit sibi vnū vniuersale dicens q̄ omne rebar barbarū est sanatiuū cholere z hoc accipit vt principū in arte medicine qui escens in anima inq̄ritum contra ip̄m non inuenit instantia. hoc em̄ est vniuersale quiescere in anima contra ip̄m sc̄z non inuenire instantiam.

Querit An sint vnū z idem ars z scientia. **Solutio** phi q̄ non sed differunt. quia si ex experimento accipiat vniuersale circa factibilia tunc pertinet ad artem. **Sed** si accipiat circa necessaria que semper eodem modo se habent tunc pertinet ad scientiam

Querit Quomodo phi in textu declarat istū modū quo fit in nobis habitus principioꝝ. **Solutio** declarat ip̄m p̄ simile

Secūdi posteriorū

in monomachia hoc est p simile in duello quia sicut in duello in quo vnus pugnat ptra alterū postq̄ in euerfione machine vnus eoz steterit immobili ter postea venit secūdus z adiungit se illi z p̄ter tercius z quartus dos nec hostis expugnet z quousqz tot sunt q̄ sufficienter confortari ad inuicē possint venire in principium pugne. Sic etiam similiter fit in anima quia p̄ mo sic sensacio vnus sensibilis secundo alterius. z sic cōsequenter quousqz p̄ueniat ad vte qd̄ est principū artis z scientie vt dictū fuit.

Querit Quō hoc debet intelligi qd̄ prius dictū est scz q̄ ex experimento singulariū generat vte in ania. **Solutio** hoc debet sic intelligi qz qñ accipiuntur multa singularia que sunt indifferentia in aliquo vno exire in ipis tūc illud vnū in q̄ nō dicit vt sic acceptū in aia ē p̄mū vte. **Exempli gratia** nos videm⁹ sorte z platonem z alios particula res homines indifferentes q̄ntum ad hoc quod est esse rōnale. z ergo hoc vnū in quo nō differunt accipiunt vt vniuersale z dicimus q̄ omis hō mo est rationalis.

Querit Quomodo p̄t vniuersale accipi p̄ sensum cū tamē omē qd̄ sentit sit singulare. **Solutio** licet illud quod sentitur p̄rio z p̄ seip̄ie sit singulare tamē sensus est quodā mō etiā vniuersalis. Et hoc ostendit philosophus dupliciter. **Primo** ex processu qui est a singularibus ad vniuersale. Quia sensus cognoscit calliam non solū inq̄sum est callias sed etiā inq̄sum est homo z similiter sortem non solus inq̄sum est sortes sed inq̄strū est homo. **Et** quia homo est indifferens in callia z sorte z alijs sic quodā mō etiā sensus cognoscit vniuersale. **Secūdo** ostendit hoc ex processu qui est a speciebus ad genus. quia ex specie pura homine vel equo sic accepto per sensum z stante seu manēte proceditur consequenter quousqz deueniat aliqd̄ imparibile quod est vniuersale vt quousqz deueniat ad animal vel aliquod aliud superius gen⁹. **Et** quia cognitio vniuersaliū sic accipit ex singularibus. ergo cōcludit p̄hs q̄ prima vniuersalia p̄ncipia oportet cognoscere p̄ inductionem. quia inductio est a singularibus ad vniuersale progressio.

Querit Quid hoc vtz sit q̄ sensus ē vltis. **Solutio** Alteri q̄ vte p̄t p̄siderari dupliciter. **Uno** mō in sua simplicitate fm q̄ quiescit in aia z sic sensus nō est vltis nec cognoscit vte. **Alio** modo inq̄sum est permixtum z inconfusum in singularibus. z sic sensus per accidens cognoscit vte. **Et** q̄uis tamen sic sensus sit vltis tamen sentire siue actus sentiendi semper est particularis.

Querit Quō iam soluit p̄hs duas p̄mas q̄stiones supius motas. **Solutio** p̄ solutioē eaz p̄mirit q̄ duplices sunt habitus circa intellectum quia quidam sunt habitus qui sunt semper veri cuiusmodi sunt scientia z intellectus. **Alij** sunt qui qñqz sunt falsi vt op̄mo z rōseu rōcinatō q̄ a quibusdā vocat cogitatio. **Iam** dicit soluedo p̄mā dubitatōem q̄ q̄a p̄ncipia demonstratōnis sunt semper vera non p̄nt p̄nere ad habit⁹ q̄ sūt interdū falsi s̄ solū ad habit⁹ qui sūt sp̄ veri. **Non** autē ad sciam s̄ ad intellectū. **Et** p̄ hoc etiā patz ex p̄nti solo scōe q̄stōis.

Reparationes

Querit Quomodo probatur philosophia quod prima principia demonstrationis non possunt pertinere ad scientiam. **Solutio** duobus rationibus. Quorum prima est habitus primorum principiorum est aliquid verius quam sit scientia sed nihil est verius scientia quam intellectus. ergo habitus primorum principiorum non est scientia sed intellectus. Dicitur patet quia principia demonstrationis sunt notiora et veriora conclusionibus demonstratis. ut patet ex primo huius. Et etiam habitus eorum erit verior quam habitus conclusionum qui est scientia.

Secunda ratio Principium scientie non potest esse scientia sicut principium demonstrationis non potest esse demonstratio quia aliter esset processus in infinitum. sed habitus primorum principiorum est principium scientie. Et habitus primorum principiorum non est scientia. Et quia non habemus aliquem alium habitum qui sit verius quam intellectus sequitur quod intellectus sit habitus principiorum demonstrationis. de sapientia nihil loquitur hic philosophus. quia sapientia comprehendit scientiam et intellectum.

Ad Intellectus est potentia anime ergo non est habitus primorum principiorum demonstrationis. Consequenter patet habitus et potentie realiter distinguuntur. **Solutio** quod intellectus potest multipliciter accipi. Uno modo pro potentia intellectiva sicut preterit argumentum. Alio modo pro actu intelligendi. Tertio modo pro re intellecta. Et istis tribus modis non accipitur hic. Quarto modo accipitur pro habitu quo cognoscimus prima principia et potest distinguatur contra artem et scientiam. et sic accipitur in opposito.

Et hec de libris posteriorum analyticorum Aristotelis reparative dicta sufficiant.

Primi topicorum Iuxta iniciū libri to- picorum aristotelis.

Querit primo. Quid est subiectū istius libri
Solutio syllogismus dyalecticus. Cuius ratio
est. qz sibi ueniūt p̄ dīdēs subiecti attributōis
Etiam sibi possunt demonstrari inesse passiones
p̄ pp̄ia z adequata p̄ncipia istius scie. Quod
p̄z sic faciendo demonstratē. Om̄is syllogis-
mus p̄cedens ex pbabilibz est generatiuus opinionis sed syllogism⁹ dya-
lecticus est h̄mō. ergo est generatiuus opinionis. ibi illa pp̄ia passio q̄ est
esse generatiuū opinionis ostenditur syllogismo dyalectico inesse.

R In tota noua logica determinat de syllogismo dyalectico. Non
est subiectū istius libri specialr. Ans pbat. qz dyalectica p̄m pe-
trum h̄y. qz quasi duoz sermo vel tō scz opponētis z responderis. s; in to-
ta noua logica determinat de actu illoz duoz. Solutio dyalectica h̄ct
p̄t duplr. vno cōiter z large p̄ tota noua logicaz sic de dyalectica loq̄t pe-
h̄y. Alio accipit pp̄ie p̄ illa p̄e logice in qua specialr determinat de syl-
logismo dyalectico z ita accipitur h̄c.

R De syllogismo dyalectico nō est scia. ergo nō potest esse subiectū
etiam. Ans pbat qz illa esset genita p̄ syllogismum dyalecticum
sed p̄ illū nō generat scia sed solū opinio. Solutio q̄ vtrqz est scia de syl-
logismo dyalectico nō q̄ sit genita p̄ syllogismū dyalecticū s; p̄ syllogismū
demonstratiuū. Et si dicat syllogismus demonstratiuus p̄cedit ex necessarijs
r̄is. sed dyalectica p̄cedit ex p̄munijs z p̄tingētibz. ergo nō est genita p̄
syllogismū demonstratiuū. Solutio q̄ quīs syllogismus dyalectico p̄
cedat ex p̄munijs z p̄tingētibz tū eū p̄cedere ex illis est necessariū z h̄ necesse-
sariū est etiā q̄ ex talibz p̄cedēs generet opinionē. Et qm̄ hoc ostendit de
syllogismo dyalectico tūc fit demonstratio p̄ quā generat in nob̄ hec scia de
mobilibz eim̄ z p̄tingētibz possumus habere immobiles z necessarias rōes
vt d̄t albert⁹. Exempli gr̄a quīs p̄tingēs sit variabile z mobile tū ista cō-
clusio q̄ p̄tingēs sit p̄tingēs ē inuariabil̄ z imobil̄ z necessaria.

Querit. Vt ista scia sit resolutoria vel inuētiua. Solutio ē
inuentiua. qz docet ex cōmunijs z pbabilibz cuiuslibet
materie applicabilibus inuenire medium p̄ qualibet p̄clusionē probabilis-
ser syllogizanda.

R Om̄is scia est resolutoria. ergo etiā ista. Ans pbat. qz oīs scia
habet p̄ resolūtōnem p̄clusionis in sua p̄ncipia. Solutio dya-
lectica p̄ accipi duplr. vno vt docēs est z sic ip̄a sicut z om̄is alia scia ē re-
solutoria. Alio vt vtr̄es est hoc est inq̄tū vritur ea in alijs sciētijs arguen-
do z disputādo ex cōibz z pbabilibz z sic ē inuētiua. Et sic p̄ quōd differe-
scia ist⁹ libri a scia libri poez z etiā posterior⁹ qz ista quīs sit resolutoria vt
docet. tū ē inuētiua vt vtr̄es s; ille vtr̄es mō sunt resolutorie.

Reparationes

Queritur Quare iste liber sequitur libꝝ posteriorꝝ. **Sol**o
qꝛ in libro posteriorꝝ determinat de syllo demon
stratio. sꝫ hic determinat de syllo dꝫ dialectico. iā syls demonstratiuꝝ est p
fectior qꝫ dꝫ dialecticus. qꝫ syls demonstratiuus pꝫicit sylm simplꝝ dicentꝝ
qꝫ addit sibi necessitatē pꝫis sup necessitatē pꝫie. sꝫ syls dꝫ dialecticꝝ saluat bñ
sylm simplꝝ dictū z necessitatē pꝫie sꝫ nō pꝫicit qꝫ deficit a necessitate pꝫis.

Querit Quare tūc iste liber pꝫedit libꝝ elenchꝝ. **Solutio** qꝫ
pbabile ē aū apparenter pbabile. sꝫ syls dꝫ dialecticꝝ de
quo hic determinat est sylus pbabilis. sꝫ syls sophisticus de quo deter
minat in libro elenchꝝ ē solū apparēter pbabilis. ergo zc.

Qꝫ Quō intitulat iste liber. **Sol**o sic Incipit liber topicꝝ aresto
telis. Dicit em̄ topica a topos grece qd ē locꝝ z ycos scia qꝫ scia
de locis qꝫ ista scia pꝫsiderat de locis dꝫ dialecticis in quibus fundatur syllo
gismi dꝫ dialectici.

Qꝫ Quō diuidit iste liber. **Sol**o iste liber totalis diuidit in octo
libꝝos pꝫiales. In quozꝝ pꝫmo determinatur de syllo dꝫ dialectico
fimsuā subam ex qꝫo scꝫ z qualibꝝ hꝫ pꝫstitui. In scdo docet pꝫs terminat
re pꝫblema simplicis inherētie z accētis. In tertio docet terminare pꝫble
ma de annexo accētis. In quarto docet terminare pꝫblema gñis z eius
annexi qd est dꝫna. In qꝫnto docet terminare pꝫblema pꝫij. In sexto pꝫof
blema definitōnis. In septimo pꝫblema de annexo definitōnis. Et in oct
savo determinat de obuiatōe z exercitatōe. **P**rimus liber hꝫ tres tra
ctatus. Primus ē pꝫhemialis z hꝫ duo capitula. In pꝫmo ponit intēctōes
suā. In 2º ondit vtilitatē istꝝ scie. vñ i pꝫncipio ponit hāc pꝫpōes pꝫhemialē

Propositū qdem negotij est methodū inuenire a qua po
terimꝝ syllogisare de oi pꝫblemate ex pbabilibꝝ. z ipi dispu
tatōem sustinentes nihil dicemus repugnans.

Cur qdē pꝫpōis hec est scia qꝫ pꝫpositū. i. intēctio pꝫtis negotij. i. dꝫale
ctice scie est inuenire methodū. i. arē breuē z cōpendiosā pꝫ quā poterimꝝ
syllogisare de oi pꝫblemate ex pbabilibꝝ. **E**t hoc quo ad dꝫ dialecticꝝ opꝫ
ponentē. Et nos ipi disputatōem sustinētes. i. nō dēres in disputatōe nihil
dicemus repugnans vel veritati vel pꝫs dictis. z hoc quo ad dꝫ dialecticꝝ
respondentē. Aliqꝫ alij tñ volūt qꝫ pꝫ pꝫmā pꝫiculā pꝫs innuat topicā dꝫ
alecticā. z pꝫ scdam topicā sophisticā volētes qꝫ pꝫhemij istud sit cōe ad ro
tam logicā inuentiuā. hoc est ad topicꝝ z elenchꝝ. **E**t magꝫ in pꝫcula
ri explicando intēctōem suā dꝫ pꝫs qꝫ pꝫmo hic dꝫm est qd sit syllogismꝝ
et quot sint eius spꝫs vt ex diuisione eius sumatꝝ syllogismꝝ dꝫ dialecticꝝ.
qꝫ de illo est hic pꝫncipaliter ad pꝫpositum.

Queritur Quō definit hic syls. **Sol**o qꝫ ē orō in qua qꝫbit
dam positis aliud a positis ex necessitate accidit
pꝫ ea que posita sunt z hec definitio etiam posita fuit pꝫmo pꝫpō

Qꝫ Quare pꝫs plus repetit illā definitōem hic qꝫ in libro posterior
rum. **Sol**o qꝫ iō. qꝫ liber posteriorꝝ erat quodā mō pꝫtinuus ad

Primi topicorum

libro priorum. quia uterque est de logica resolutoria. et ergo in libro posteriorum supponuntur illa que dicta sunt in libro priorum. Sed iste liber non primatur sic ad librum priorum. quia iste est de logica inuentiva. ille vero de resolutoria et ideo hic reperit definitio syllogismi.

Ar Quod dicitur syllogismus. **So** dicitur in syllogismo demonstrativum dicitur lecticum litigiosum falsigraphum. Et ratio istius divisionis est. quia omnis syllogismus vel procedit ex necessariis vel ex probabilibus. Si primum hoc est dupliciter quia vel procedit ex necessariis bene intellectis. et sic est syllogismus demonstrativus vel male intellectis. et sic est syllogismus falsigraphus. Si ex probabilibus hoc est dupliciter. quia vel procedit ex vere probabilibus. et sic est syllogismus dialecticus vel solum apparenter et sic est syllogismus sophisticus.

Ar Quod aliquis syllogismus simpliciter dicitur et ille non ponit hic. ergo divisio est insufficientis. **Solutio** hic non dicitur syllogismus in compositis syllogismus tractatus ad materiam specialem. tam syllogismus simpliciter dicitur est intractatus hoc est non tractatus ad materiam specialem.

Ar Est aliquis syllogismus tentativus et ille non enumerat hic. **S**unt plures species. **Ans** probatur quod est aliqua disputatio tentativa. **S**ed etiam est aliquis syllogismus tentativus. **Solutio** quod non est sicut de speciebus syllogismi et de generibus disputationum quia species syllogismi distinguuntur per materiam. quia **S** in materia syllogismus tentativus non differt ab alijs. **S**ed non ponit distinctus syllogismus. sed genera disputationum distinguuntur ex terminum sed est alius finis disputationis tentativae et aliarum disputationum. ergo ponitur aliqua disputatio tentativa.

Queritur Qualis est ista divisio. **Solutio** analogi in sua analogata quia prius dicitur de syllogismo demonstrativo. scilicet de syllogismo dialectico. et tunc de syllogismo falsigrapho et sophisticis quia illi sunt quidam obliquates priorum syllogismorum.

Queritur Quid est syllogismus demonstrativus. **Solutio** syllogismus demonstrativus dicitur qui procedit ex primis veris. aut ex talibus que per aliqua prima et vera sine cognitionis principium sumpserunt.

Ar Huius primo posteriorum ubi definit demonstrativam non addit illam periculam aut ex his que per prima vera et. ergo ista definitio est superflua. **Solutio** quod neganda est consequentia et ratio est. quia aristoteles primo posteriorum solum definit demonstrativam potissimam que est demonstratio propter quid. Sed hic definit demonstrativam in compositum. ut distinguitur per syllogismum dialecticum et finem quod apprehendit sub se eam demonstrativam propter quid quia.

Queritur Quid est syllogismus dialecticus. **Solutio** syllogismus dialecticus est qui ex probabilibus est syllogismus. Et in illa definitione rangunt duo scilicet materia syllogismi dialectici in hoc quod dicitur ex probabilibus. et forma quoniam addit syllogisatus. **Albertus** autem definit eum sic et dicitur quod syllogismus dialecticus est qui ex probabilibus facit credere id est opinari.

S ij

Reparationes

Queritur *Que dicuntur prima vera.* ¶ **Solutio** sunt illa que non per alia sed per seipsum habent fidem, sicut sunt dignitates quas quisque per arbitrium, ut de quolibet esse vel non esse de nullo vero simul. *Primo tamen est matius, sua parte et similia.*

Queritur *Quid est probabile.* ¶ **Solutio** probabile est quod apparet omnibus aut pluribus aut sapientibus et his omnibus aut pluribus aut maxime notis.

Quæritur *Quid est syllogismus litigiosus.* ¶ **Solutio** syllogismus litigiosus est qui procedit ex his que videntur probabiliter et non sunt appares syllogismi. *Et quod sit aliquid appares probabiliter ostendit philosophus, quod non oportet quod videtur probabiliter finem aliquem locum est finem rei veritate probabiliter, quod multa videntur esse probabiliter in superficie soluz ex aliquo signo fallaci, quoniam non habent omnino phantasia, id est vera existentia sicut manifeste videmus de principibus disputacionum sophisticarum illa enim apparent vera esse et probabilia et tamen non sunt.*

Queritur *Quotuplex est syllogismus litigiosus.* ¶ **Solutio** triplex sicut habet ex definitio de tertia data scilicet peccans in materia peccans in forma et peccans in materia et forma simul. **Syllogismus peccans in materia** est qui assumit propositiones falsas et improbabiliter sed tamen servat formam syllogismi, ut hic omnis homo est asinus, omnis lapis est homo, ergo omnis lapis est asinus. **Syllogismus vero peccans in forma tamen**, id est ille qui assumit propositiones probabiles, sed non servat formam syllogisticam. *Sicut quoniam arguitur ex puris affirmatiuis in secunda figura vel maiore particulari in prima figura vel huiusmodi. Sed syllogismus peccans in materia et forma simul dicitur qui procedit ex improbabilibus vel falsis et non servat formam syllogisticam.*

Quæritur *Quo dicitur isti syllogismi ab initio.* ¶ **Solutio** dicitur philosophus quod sic dicitur quod primus scilicet peccans in materia tamen est syllogismus, quod servat formam syllogismi. Sed ille qui peccat in forma tamen aut in materia et forma simul est litigiosus, sed non est syllogismus eo quod videtur syllogizare et non syllogizat.

Ad *Forma non potest esse sine materia.* ¶ **Solutio** nullus est syllogismus peccans in materia et forma simul. **Solutio** est duplex materia syllogismi scilicet generalis et specialis, materia generalis tres terminos et due propositiones et in tali materia nullus syllogismus peccat, quod aliter non esset syllogismus. Sed materia specialis est in proposito materia probabiliter, et in tali materia aliquis syllogismus litigiosus dicitur peccare.

De *Quid est syllogismus falligraphus.* ¶ **Solutio** syllogismus falligraphus dicitur ille qui procedit ex principibus principibus alicuius scie vel discipline male intellectis seu applicatis. *Et replum solet poni ut quoniam sic arguitur, omnes linee duce ab eodem puncto ad idem punctum sunt equales, sed linea chorda et arcus sunt huiusmodi, ergo equales ibi est syllogismus falligraphus, quod maior est unum primum principium geometrie sed male applicatum.* **Albertus** tamen primo elementorum reprobat hunc exemplum.

Queritur *Quo differt syllogismus falligraphus ab alijs.* ¶ **Solutio** Solutio prima differt a syllogismo demostrativo, quod falligraphus non procedit ex primis et veris sed falsis, differt secundo etiam a syllo-

Primi thopicorū

dyalectico. qz nō pcedit ex pbabilibz sicut syls dyalecticus. qz syls falsif
graphus neqz assumit ea q̄ apparēt oibz neqz pluribz neqz sapiētibz rē h̄ ex
pprijs alicuius scie vel discipline syllogizat.

Secundum capitulum.

Sequens autē erit ex bis que p̄dicta sunt dicere ad q̄ r̄ quot

In hoc scdo capitulo ponit vtilitatē huius scie r̄ diuidit in duas pres
In p̄ma facit qd̄ dictū est. In scda mouet vnum dubium.

Querit Ad quot est dyalectica scia vtilis. **Solo** ad tria scz
ad exercitātes. obuiatōes. r̄ disciplinas fm̄ p̄ham
Perō istaz vtilitatū est. qz syls dyalecticus vel valet ad inuentōem ve
ri vel ad redarguēdem falsi. **Si** scdm̄ sic valet ad obuiatōes. **Si** p̄mū hoc
ē dupl̄ qz vel p̄ doctrinā vel p̄ exercitiū. **Si** p̄mū sic valet ad disciplinas
fm̄ p̄ham. **Si** scdm̄ sic valet ad exercitātes. vel sic. **Est** duplex finis dy
alectice. scz finis scie. r̄ sic est vtilis ad disciplinas fm̄ p̄ham. r̄ finis sciēz
Et ille ē duplex scz in seipō r̄ in alio. finis in seipō ē fm̄ exercitātes. **Sed**
finis in altero ē fm̄ obuiatōem. qz illa valet ad remorōem impedimēti.

Hi vnius scie est solū vnus finis. q̄ male ponuntur hic plures fines
Solo **Q** dyalectica p̄siderat dupl̄. vno^o vt docēs est. r̄ sic er̄
est solū vnus finis p̄ncipalis q̄ est cognitio sui subiecti in se r̄ in suis p̄priet
atibz r̄ p̄ncipijs. **Alio** mō vt vres est r̄ sic h̄ plures fines.

Querit Quid ē exercitatio. **Solo** exercitatio est q̄dam assuefactio p̄
quā acquiritur p̄p̄ritudo ad aliquid faciliter agendum.

Q Quo p̄bat p̄hs q̄ dyalectica sit vtilis ad exercitātes. **Solo**
tali rōe. **Illā** scia est vtilis ad exercitātes p̄ quā possumus fas
cilitate arguere de quolibet p̄posito in qualibet scia. **Sed** dyalectica est huius
suismodi. q̄ est vtilis ad exercitātes. **Quino** p̄ qz ista scia est de cōtibz
applicabilis ad quodlibet p̄positum.

Q Quid est obuiare. **Solo** obuiare in p̄posito est p̄mp̄te resistere
positōi respondētis p̄ rōes pbabiles. **Tūc** eim̄ obuiam^o in qua
liberā q̄n p̄ argumētādem pbabile p̄traditū^o r̄ndenti r̄ ostēdimus
dictū suū nō eēbn̄ dictū siue positio respōdētis sit vera siue falsa.

Q Quo p̄bat p̄hs q̄ dyalectica est vtilis ad obuiatōes. **Solo**
ponit talē rōem. **Illā** scia valet ad obuiatōes p̄ quā annumeran
tes multoz p̄hoz opiniones possumus p̄tra eos argumētari nō ex extra
neis h̄ ex p̄p̄ijs doctrinis ipoz. **Sz** hoc possumus facere p̄ dyalecticā sciz
entiam. q̄ vtilē ad obuiatōes. **Quino** p̄ qz dyalectica docet ex pbabilibz
bus p̄cedere. h̄ in pbabilibz si affirmatio ē pbabiliteriā negatio ē pbabil.
qz qd̄ p̄t eē h̄t etiā nō eē. r̄ p̄ dyalecticā sciam ex p̄p̄ijs doctrinis r̄ p̄ illa
eadē q̄ illi phi docent possum^o rōes accipere p̄tra eos arguere.

Q Quid debem^o hic intelligere p̄ disciplinas fm̄ p̄ham. **Solo**
oem sciam seu oēz sciētifiā doctrinā. vñ nō capit h̄ p̄ham p̄p̄te p̄
phia reali r̄ speculatiua tm̄. h̄ p̄muniter r̄ large put est apprehēsiō verita
S iij

Reparationes

ris cuiuslibet ammirabilis rē.

Queritur Quōd pbat phus q̄ dyalectica est utilis ad discif-
plinas fm̄ pbiam. **Solutio** duobz rāōnibus.
Prima est. illa sc̄ia utilis est ad disciplinas fm̄ pbiam p̄ quam possumus
arguere ad utrāq̄ p̄tem p̄radicōnis. sed dyalectica est huiusmodi. ergo
est utilis ad disciplinas fm̄ pbiam. **Ratio** p̄z. q̄ q̄ potest ad utrāq̄ p̄tem
p̄radicōnis arguere facile specularur quid verum z quid falsum in qua
libet sc̄ia. **Sec̄da** ratio est. Illa sc̄ia est utilis ad disciplinas fm̄ pbiam
p̄ quam possumus inquirere de p̄ncipijs oim̄ aliarum scientiarz sed dy-
lectica est huiusmodi ergo. **Minor** pbat sic. q̄ p̄ncipia p̄p̄ia scientiarz nō
possunt demonstrari z ex p̄p̄ijs ostendi eo q̄ sunt p̄ma. sed debent ex cō-
muniibus z pbabilibus ostendi sed dyalectica est inquisitiua p̄cedens ex
cōmuniibus z pbabilibus. ergo dyalectica viam habet ad omniū metho-
dozum p̄ncipia.

At p̄ncipia scientiarum sunt p̄ se nota. ergo dyalectica nō habet
viam ad p̄ncipia oim̄ methodoz. id est aliarz scientiarz. **Solu-
tio** licz p̄ma p̄ncipia scientiarz sunt p̄ se nota fm̄ se formaliter accepta. ita q̄
a p̄ori ex p̄p̄ijs nō possunt ostendi tamen materialiter accepta possunt ex
q̄busdam cōmuniibus pbabiliter p̄suaderi z q̄ dyalectica ex cōibz p̄cedit
ideo ip̄a d̄i hoc nō habere viam ad p̄ncipia.

Queritur Quod est dubium quod remouet phus in certis
lis. pbabiliter disputat posset aliquis dubitare z credere q̄ nullus habere
dyalecticā artem nisi sciret quālibet cōclusionem probare z improbare dy-
alectice. **Hoc** ergo dubium remouens phus dicit q̄ hoc nō requiritur sed
tunc aliquis p̄fecte habet hanc scientiam quando eam sic habet sicut has
betur rethorica vel medicina. hoc est quando nihil omittit de his que p̄-
cipit talis ars. **Non** enim rethor̄ semper p̄uadet neq̄ medicus semper sa-
nat z tamen si nihil omiserit de p̄tingentibus dicimus eos p̄fecte habere
artem. **Sic** etiam dyalecticus nō semper probat p̄pter multa impedimē-
ta. z tamen si nihil omiserit de cōtingentibus fm̄ suam artem. id est nihil
omiserit de medijs pbabilibus ad aliquam cōclusionem dicitur sufficere
habere hanc artem dyalecticam.

Secundus tractatus

Primum ergo p̄siderandum est ex quibus est methodus
In hoc sec̄do tractatu phus d̄terminat de p̄ncipijs materialibz syllog-
ismi dyalectici tam remotis q̄ sunt quattuor p̄dicata q̄ p̄ncipia q̄ sunt
mō dyalectice z p̄blema. **Et** diuidit istē tractatus in sex capitula. In p̄-
mo d̄terminat phs de p̄ncipijs syllogismi dyalectici in cōi.

De r̄z. mōes dyalectice z p̄blemata sunt equalia numero. **So-**
pbi q̄ sic z pbat tali rōe. q̄ illa ex q̄bus p̄stunt syllogismi dy-

Primi thopiconū

alceci sunt ppōes z illa ad q̄ ordinant sunt pblemata. s; illa sunt eadem z equalia numero. ḡ minorē pbat qz ois ppō z oē pblema aut ppriū aut geſ nus aut accidens indicat. i. p̄stuntur ex ppō vel ex genere vel ex accitē cū illa sint eadē quoz materia est eadē z q̄ ex eis dē p̄stuntur sequitur qz ppōes dyalectice z pblemata sunt equalia z eadem numero.

Ar Problema p̄tinet duas ppōes. ḡ ppōes dyalectice in duplo ex cedunt pblemata. z p̄ p̄ns nō sunt eadem aut equalia numero. Solo ppōes z pblemata eē eq̄lia vel eadē nūero p̄t intelligi duplr. vno format z fm accitū z sic est fallum. vt pbat argumentū. **Alto** materialr z fm potentia z sic ē ver. qz ex eis dē p̄dicat̄ z terminis ex q̄b format ppō dyalectica etiā format. pblema solū trāsmutato ordine interrogandi.

Dr Que sunt illa dubia q̄ remouet p̄hs circa dicta in textu. Solo remouet p̄ ordinē tria. **Primū** ē qz dictū ē qz ois ppō z ome pblema p̄stuntur ex ppōio genere v̄l accitē. vbi manet d̄ia cū tū ex d̄ia etiā p̄t fieri ppō vel pblema. **Ad hoc** dubiū d̄t p̄hs qz d̄ia cū sit generalis est cū ge nere ordinanda hoc est in eodem p̄dicato cum genere.

Secūdo dubium est quare enumerādo p̄dicata dyalectica nulla ē facta mentio de definitōe cū tū definitio etiā sit p̄dicatū. **Et** ad hoc d̄t p̄hs qz definitio p̄hendit sub ppōio. **Est** em̄ duplex ppriū vniū est qd̄ fcat qd̄ est esse rei. **Aliud** est ppriū qd̄ nō fcat qz qd̄ est esse rei. **Illud** ppriū qd̄ fcat qd̄ est esse rei vocat terminus siue definitio. **Reliquū** vero qd̄ nō indicat qd̄ ē esse rei retinet nomē cōe z vocat ppriū. **Et** ex h̄ rextu elicit vna regula topica q̄ est ista q̄ncūqz sunt duo p̄tēra sub aliq̄ noie cōi quoz vni ē nomē speciale impositū z alteri nō tunc illud cui nō est nomē speciale impositūz retinet nomē commune z vsurpat sibi quasi sibi ppriū.

Tertū dubiū est. qz dictū est qz ois ppō z oē pblema aut ppriū aut geſ nus aut accidens indicat. posset aliq̄s dubitare an aliqd̄ istoz scz ppriū vel genus t̄c. sit ppō vel pblema. **S; remouēdo** hoc dubiū d̄t p̄hs qz nō imo optinet qz aliqd̄ istoz sic incōplere acceptū sit ppō vel pblema. **Sed** ex his tanq̄ ex materialib; p̄ncipijs fiūt pblemata z ppōes.

Querit Quō d̄nt ppō dyalectica z pblema. Solo sic d̄nt. qz pblema ppōnit in vtraz pte p̄tradictōis. ppō dyalectice vero interrogat solū vnā ptem. **Albertus** tū p̄mo topicoz in p̄mento videt velle qz vtrūqz tā pblema qz ppō ppōnit b̄i cū vtraz pte p̄tradictō nis. **S; in hoc d̄nt**. qz si nota dubitatio cadat sup̄ ppōem p̄dicati cum subiecto ita vt sit q̄r̄ inherentiā z modū inherēdi q̄ ipozat in hoc vel in illo p̄dicato tūc est pblema. **Exemplū** vt si sic dicat vtrū aīal gressibile b̄i pes sit definitio hoīs vel nō sub hoc sensu vtrū hoc p̄dicatū aīal gressibile b̄i pes sit definitio hoīs vel nō tūc est pblema. **S; si** p̄dicatū enūciat de subiecto z nota dubitatio sequens ppōem ponat ad p̄sentum respōs deus tūc est ppō dyalectica z nō pblema. vt si dicat pur as ne aīal genus hoīs vel nō. est ppō si nota dubitatio nō cadat sup̄ ppōem ppōis s; exp̄ctet solūm p̄sentum respōdētis sub hoc sensu animal genus hoīs est pur as ne hoc esse verum vel non.

S iij

Reparationes

Queritur Quid est predicatum dyalecticum. **Solutio** est terminus predicabilis in ipse terminabilis per artem dyalecticam non reducibilis ad aliquod plus finem eandem considerationes per hoc enim quod terminus predicabilis excludunt ipse et problema per hoc quod in ipse terminabilis per artem dyalecticam excludit species. Et per hoc quod non reducibilis ad aliud plus excludit dicitur etiam alia annexa. Et finem eandem considerationes addit propter alia tria predicata a definitione. quia reducuntur ad definitionem ut postea dicitur non tamen finem eandem considerationes.

Queritur Quot predicationes requiruntur ad hoc quod aliquid sit predicatum dyalecticum. **Solutio** tres que inveniuntur in ista definitione. Prima est quod sit terminus apertus natus predicari de aliquo predicatione directa et ordinata. et ergo individuum non potest esse predicatum. Secunda est quod ipse in qua predicatur sit terminabilis per artem dyalecticam et ergo species non potest esse predicatum. tertia est quod non sit reducibile ad aliud plus finem eandem considerationes et ideo annexa non sunt predicata.

Queritur Quid est ipse terminari per artem dyalecticam. **Solutio** nihil aliud est quam aliquam propositionem probabiliter ostendere ad premissam affirmativam vel negativam et hoc finem artem dyalecticam. ut si queratur puras ne animal est genus hominis vel non. Et responderetur quod sic. quia quicquid predicatur de pluribus specie dicitur verum in eo quod quid est. hoc est genus eorum de quibus predicatur. sed animal est homo. Et genus eorum de quibus predicatur est quod dicitur de homine sequitur quod sit genus hominis. In illa ipse qua querebatur verum animal esset genus hominis vel non. dicitur terminata per artem dyalecticam. quia est probabiliter ostensa ad premissam affirmativam per locum dyalecticum.

Queritur Que post se dicitur terminabilis per artem dyalecticam. **Solutio** illa que constat ex terminis communibus et potest esse sequens alicuius sequentie dyalectice seu illa que potest probari per aliquem locum dyalecticum seu communem considerationem dyalecticam. Et propterea quia species non predicatur nisi de individuis et singularibus. ideo non potest esse predicatum dyalectici. quia individua infinita sunt et non cadunt sub arte nec potest de eis sumi considerationes communes et probabiles et artificiales propter eorum variabilitatem.

Queritur Quot sunt predicata dyalectica in toto. **Solutio** quattuor. scilicet definitio seu terminus. ipsum inductio et syllogismus. Inductio sic. quia omnis propositio dyalectica et problema autem est de definitione aut proprio aut genere aut de accidente cum ergo de omnibus predicatis sunt propositiones et problemata sequitur quod tantum quattuor erunt predicata. Syllogismus sic. quia omne quod de alio predicatur vel predicatur verum vel non verum. Si primum hoc est dupliciter quod vel indicat quid est esse rei. et sic est terminus seu definitio aut non indicat quod est esse rei et sic est proprium. Si secundum hoc etiam dupliciter quod vel est essentiali subiecti et sic est genus. vel non et sic est accidens.

Primi thopicorum

Ar Sunt plura predicata q̄ quatuor ḡ. **Ar** n̄s pbat qz predicatū et predicabile sunt idem z nō differunt nisi penes actū z aptitudinē sed sunt plura p̄dicabilia q̄ quatuor. ergo // **S**o lucto. qz predicatū et predicabile non d̄nt̄ in p̄posito penes actum z aptitudinem imo vtrūqz d̄t̄ aptitudinē. **S**ed sic d̄nt̄. qz p̄dicabile dicitur a modo predicandi de suis subiectibz. **S**ed p̄dicatū sumit a modo inherendi suis subiectis. **E**t d̄cendū qz predicatum accipit̄ dupl̄r. vno modo large pro om̄teo qd̄ seq̄tur copulam verbalem in p̄dicatōne directa z ordinata z sic p̄dicatū est bene idē cū p̄dicabili sicut pbat argumētuz. **A**lio modo accipit̄ stricte et proprie pro qd̄ sequit̄ copulā in p̄pone terminabili p̄ artē dialecticā et sic p̄dicatū non est idem cū p̄dicabili qz aliqd̄ est predicabile qd̄ non p̄t̄ esse hoc modo p̄dicatum sicut patet de sp̄e p̄pter rōem p̄us positam et econs̄tra aliqd̄ est etiam p̄dicatum quod non potest esse predicabile sicut p̄t̄ de definitione.

¶ Secundum capitulum

Dicendum aut̄ quid terminus. quid propriū. quid genus. quid accidens.

In hoc secō caplo p̄hs p̄nt̄ in sp̄ali d̄terminat de quolibet p̄dicatorum **E**t diuiditur in quatuor pres̄ s̄m qz quatuor sunt p̄dicata. p̄mo de d̄finitōne quā p̄hs hic vocat terminū

¶ De definitione

Querit̄ Quare p̄hs vocat definitionē terminū // **S**olutio. ratio est ista. qz terminus vocat vltimū rel̄ extra qd̄ nihil est de re sed definitio p̄phendit vltimā d̄finit̄ scz p̄mā potentiaz z vltimū actū seu p̄mū genus z vltimā d̄zām ita qz nihil eēt̄ie rei sit extra p̄p̄tam d̄finitōem. ergo p̄grue definitio vocat terminus

Queritur Quid est terminus seu definitio // **S**olo est orō quid est esse rei significans **E**t p̄ hoc qd̄ d̄z̄ibi orō f̄cat qz licet definitum aliqui f̄ceat̄ simplici noīe **A**liqui circūlocut̄ie inre graōne sicut qn̄ d̄finit̄ corpus aiatū vel passibilis qualitas aut aliqd̄ h̄mōi t̄n̄ definitio nunq̄ p̄ōt̄ esse nomē vel simplex d̄ictio sed necessario oratio. v̄ scz explicit̄e dicat hoc qd̄ nomē d̄finit̄i implicite f̄cat

Ar Definitio non p̄t̄ d̄finit̄ri. ergo male ponitur hic definitio terminus seu d̄finitōnis. **Ar** n̄s probat. qz est qd̄ p̄plexum // **S**olo licz definitio p̄mē intentionaliter accepta sit qd̄ p̄plexū t̄n̄ accepta sedē int̄ensionaliter quō hic accipitur est qd̄ incōplexum

Ar Si definitio d̄fineretur hoc esset p̄ aliam d̄finitōem z illa iterū p̄ aliam z sic esset processus in infinitū // **S**olo qz negat̄ sequela. eratio est qz hic d̄finit̄ definitio pro sed a intentione que est ratio quare h̄ic vel illi d̄finitōni. p̄mē intentionaliter accepte p̄ueniat definitio z in illa est status.

Reparationes

Queritur Quid est annexum definitionis **S**olo idem et diuersum. Et hoc probat pbs duabz rōnibz. **P**rima est. illud est annexum definitionis ppter qd est magnus labor et attritio circa pblemata definitionis. sed sic est de eodē et diuerso ḡ. **S**ecunda p3 qz ad hoc qd aliquid dicat definitio alicuius oz maxie videre an sit idē cū eo vñ diuersus. **S**ed a rō est. qz illud est annexū definitionis qd terminatur eisde; cōsiderationibz q terminat pblema definitionis sed pblemata de eodem et diuerso terminant eisde; cōsiderationibz qbz pblemata definitionis ḡ idem et diuersum sunt annexum definitionis. **S**imilem probat pbs. qz si poterimus disputare de eodem et diuerso etiam poterimus facilliter disputare de definitione. **S**i em ostenderemus aliquid non esse idem cum alio tūc bñ scē q non sit eius definitio. et sic terminatur pblema definitionis licet hoc non pueratur qz nō sequitur hoc est idem. ergo est definitio.

Queritur Quid est annexum **S**olo **A**nnexi in proposito est qdā minus pncipale predicato cui annexitur nō rotat idē cū eo nec diuersus terminabile eisde; cōsiderationibus quibz terminatur pncipale predicatum

Queritur Quot cōditiones requiruntur ad hoc qd aliquid dicat annexum **S**olo q tres sicut colligitur ex ista definitione. **P**rima est. q non sit pncipale predicatum. **S**ecunda est q habeat suum modū inherendi et pdicandi a pncipali predicato. **T**ertia est q sit terminabile eisde; cōsiderationibz quibz terminat pncipale cui annexitur.

De **U**ter idē et diuersus sint vñ annexū definitionis vñ plura **S**olo sit vñ. **E**t rō est. qz p eadē cōsiderationē quibz pblema de eadē cōstruit pblema de diuerso destruit et cōuerso.

Arguit. idē et diuersum sunt annexa oim predicatoz. ḡ nō tñ definitionis. **A**ūs probat. qz sicut est idem et diuersum definitione. ita etiam est idem et diuersum proprio genere et accīte. **S**olutio q illa que sunt eadem proprio genere vel accidente nō sunt ea dem simplr sed solū fm quid qz cū aliqua tali idē pitate stat adhuc magna diuersitas. **S**ed illa q sunt eadē definitione sunt eadē simplr et fm rem et dñt solum rōne. et ergo idē et diuersus simplr ponūt magis annexū definitionis ḡ alie; alteri; pdicatu;

De proprio

Queritur Circa scđam ptez capli **Q**uid est propriū **S**olo ppuz est qd nō indicat qd est eē rei soli cui inest et puerim p3 dicat de re. i. de spē. **R**eplū vt esse grāmarice susceptibile est propriū hoīs qz si hō est grāmarice susceptibile est et si grāmarice susceptibile ē hō ē **Q**uerit. quō pbat pbs istā definitionē **S**olo ex vulgari acceptione noīs. qz nemo dē q illud sit propriū alicui quod p̄ alteri inesse vt nemo dicit q dormire est propriū hoī. qz etiam inest alijs nec etiam illud dicit esse propriū qd inest alicui soli ad aliqd tempus. **E**t si forte aliqd talū dicitur propriū tunc non dicitur propriū simplr s; propriū quādo vel propriū ad aliqd. **E**t sic innuit pbs ibi modos propriū.

De primi topicorum

Querit Quot sunt modi proprii? **Solutio** q tres. scz proprii ad aliqd, proprii qm, z proprii simpliciter. Proprii ad aliqd est qd uenit oi z no soli vel soli z no omi. vt esse bipede z ee grammaticu. Et ita sub isto modo proprii pphedunt duo pmi moi positi a porphirio. Proprius quado est qd uenit subiecto fm aliqd tps sz no sp. Ex pmi pmi est vt a dextris ee est propriu qm p illo tpe quo aliqd solus e a dextris. Ex pmi porphi. circa huc modu est vt canescere qd uenit hoi solu in senectute. Proprii simpliciter dem fuit est qd non indicat qd est esse rei soli inest z uerim p dicit p hoc q dicit no indicat qd est esse rei differit propriu a definitioe z p hoc qd oi soli inest z uerim p dicit vt ab oibz alijs a gne z accideere.

Queritur Utru propriu habeat aliqd annexu. **Sol** q no a principali p dicitioe sz nihil est qd sit primu ide cu p oio z primu diuersum eo q no habet aliqd annexu. Minor pbat. qz si esset aliqd tale vel essz species vel ide p p r o. No spes qz annexu debet esse posterius illi cui annexu sz spes no est posterior p p r o. Non p r etiam dicit q ide p p r o sit annexu p p r i qz ide p p r o no differt a p p r o qz idem est q rere. An aliqd sit ide p p r o alteri z An aliqd sit proprium alterius

Ad idem definitioe ne est annexu definitionis. ergo idem p p r o etiā erit annexu p p r i. **Sol** q ide definitioe no est annexu definitionis. sicut nec ide p p r o est annexu proprii et hoc p r r e e a n d e r o n e m. qz scz ide definitioe no distinguit a definitione. Sed ide in coi est annexu definitionis. Et si tunc q r a t q u a r e i d e i n c o i e s t p l u s a n n e x u d e f i n i t i o n i s q m a l i c u t i u s a l t e r i u s p d i c a t i. r a r i o i l l u s d e a f u i t p r i u s q z s c z i d e p t i r a s d e f i n i t i o n i s e s t i d e p t i r a s s i m p l i d i c t a

De genere

Querit Circa tertia p r e z c a p i t. Quid est genus? **Solutio** genus est qd p d i c a t d e p l u r i b z d i s t i n c t i b z s p e i n e o q d d e. Et q genus p d i c a t i n q d o s t e n d i t. A r i s t o. s i c qz illud p d i c a t i n q d q d c o u e n i e n t e r m i r a d i n t e r r o g a t o e m f a c t a p q d. sz genus est h m o i vt cu z q r i t quid est ho uenienter respōdet est animal. ergo genus p d i c a t i n q d d.

Queritur Qd est annexu generis. **Sol** id e z z diuersum genere sunt annexu generis. Et hoc sic pbat. p q a p b l e m a t a d e e o d e z d i u e r s o g e n e r e t e r m i n a n t e i s d e z p d i c a t o n i b z q b p b l e m a t a d e g e n e r e. S i c u t e x p l i g r a t i a o s t e n s o q a i a l e s t g e n u s h o i s e t b o u i s o n i u z e t i a e s t q h o z b o s s u n t e a d e g e n e r e. Et p o p p o s i t u o o s t e n s o q a n i m a l s i t g e n u s h o m i n i s z n o n p l a n t e e t i a m o s t e n s u m h a b e t u r q h o m o e t p l a n t a s u n t d i u e r s a g e n e r e

Querit Utru d r i a s i t a n n e x a g e n e r i. **Sol** q d u p l e x e s t d r i a s c z g e n e r i c a z s p e c i f i c a. I a d r i a g e n e r i c a i l l a e s t a n n e x a g e n e r i. qz illa vt dixit p h s s u p i u s c u g e n e r e c o l l o c a d a e s t s z n o d r a s p e c i f i c a. i m o d r a s p e c i f i c a m a g i s e a n e x a d e f i n i t i o e qz illa i n t e r e t p u e r r i b i s s p e c i f i

Reparationes

Ad iam dictum est qd idem et diuersum genere sunt annexum *ges*
neris. ergo non dicitur. **S**olo neganda est p^{na}. Et ratio est. qz nō
est incoueniens idem predicatum habere plura annexa s^m qz plura sunt
respectu quorū pblemata possunt terminari p cōsiderationes datas ad
terminandū problemata predicari pncipalis

De accidente.

Queritur Circa quartā prem capli. Quot sunt definitiōes acci
dentis. **S**olo sunt due s^m p^m in textu. Prima est
Accidēs est qd nihil horū est neqz definitio neqz p^{riū} neqz genus inest
aut rei. Secūda est. Accidens est qd ptingit eidem inesse z nō inesse vt
sedere ē accūs qz ptingit aliqū aliqū sedere aliqū vero nō sedere

De Quō ppar pbs istas definitiōes ad inuicem. **S**olo dicit qz
secūda melior est qz p^{ma}. qz ad pgnoscēdūz p^{riā} oportet psci
re quid est definitio quid p^{riū} et quid genus. sed secūda est de se sa
tis finita z clara seu manifesta.

Ad Unius definitiōis erit solum vna definitio. ergo male ponitur hic
due definitiōes accūtis. **S**o qz vnius definitiōis vno mō sumpti
est solum vna definitio sed accidens accipit diuersimode. Unde prima
definitio datur de accidente p p^{riā} ad alia predicata. Secūda ves
ro datur de eo p p^{riā} ad suam causam quā habet in subiecto q est
p^{riū} et variabilis.

Queritur Quod est annexum accidentis. **S**olo p^{riā}
s^m magis et minus est annexum accidentis. vt
cum dicitur verū honestum vel vtile sit magis eligendum. vel verū vira
que est s^m virtutem sit suauior z magis eligenda vel q est s^m frugalitas
tem. i. s^m fruitiōe voluntatis vel s^m frugalitatez. i. s^m p^{riā} vt alij
exponunt. Et q istud sit annexum accūtis pater qz in h^{mō}i pblemari
h^{mō}i sit questio cui duorum subiectorum magis accidit p^{riā} aut mis
nus sed talis questio non potest terminari nisi per cōsiderationes quibus
terminatur problemata accidentis. ergo comparatio s^m maius z mis
nus est annexum accidentis.

Queritur Quod est hoc dubium quod remouet pbs in tes
tū. **S**olutio qz istud. qz dicitur est in prima de
finitioe qz accūs nihil horū est neqz definitio neqz p^{riū} neqz accūs
dens possit aliquis dubitare. In nullo modo accūs possit dici p^{riū}
hoc ergo remouendo dicit pbs qz accūs bene potest esse p^{riū} quam
do vel p^{riū} ad aliquid vt sedere est accūs dūmodo aliquis solus sedet
tunc est p^{riū} qū z dum non solus sedet est p^{riū} ad aliquid. scz ad
non sedentes. Sed accidens nunqz potest dici p^{riū} simpliciter qd est
distinctum predicatum. Cetera que possent hic queri de p^{riū} genere
et accidente gra^u supra circa p^{riā} porphiri

Tertium capitulum

Primi topicorū

Nō lateat autē nos quā q̄ ad p̄riū z genus z accidēs oīno

In hoc tertio capitulo p̄bus docet reducere alia p̄dicata ad definitio-
nem rancq̄ ad p̄dicatū p̄ncipalius. Et habet duas partes. In p̄ma facit
hoc In s̄cda ponit modos identitatis.

Queritur **Q**uā tria alia p̄dicata possunt reduci ad definitiō-
nem. **S**olutio q̄ sic. Et ratio illius. qz oīa alia
p̄dicata sunt quodāmodo definitiua in q̄rum p̄ easdē p̄sideratiōes q̄bus
ostendū^r aliqd̄ nō esse p̄riū genus vel accidēs etiā possunt ostendes-
se oratiōnem assignatā p̄ definitiōem nō esse definitiōem. definitiō em̄ d̄z in
esse qd̄ etiā p̄uenit accidenti d̄z essentialit̄ inesse qd̄ etiā p̄uenit generi z d̄z
p̄uertibiliter inesse qd̄ etiā p̄uenit p̄rio qd̄ cūqz. ergo istoz defuerit sp̄
inertit̄ definitiō. vnde si ostensum fuerit q̄ aliqd̄ p̄dicatū nō inest sub
iecto p̄uertibiliter. tunc etiā ostensum est q̄ tale p̄dicatū nec est p̄rius nec
definitio illius subiecti. Et si ostensum fuerit q̄ nō inest essentialiter v̄l q̄
p̄ma p̄ricula definitiōnis nō est genus tunc s̄lt̄ ostensum est q̄ nec sit defi-
nitio nec genus. Et si ostensum fuerit q̄ p̄dicatū nō inest subiecto r̄ic̄ ostē-
sum etiā est q̄ nō inest vt definitiō nec vt accidēs. qz quod nō inest nō in
est vt definitiō vel vt accidēs.

Queritur **T**unc si oīnia alia p̄dicata reducunt ad definitiō-
nem quare nō ponit vna generalis method⁹ seu
vna cōis ars ad terminandū p̄blemata oīm p̄dicatoz r̄iadunt̄ diuersē in
diuersis libris. **S**olutio p̄pter duas causas. p̄ma dat̄ ex pre nostri. qz sc̄z
nō est nobis facile talem methodū inuenire q̄ sic valeret ad quattuor p̄dis-
cata simul. qz p̄dicata q̄rum ad modos suos inherendi sunt diuersa. z p̄s
go est nobis difficile inuenire aliqd̄ p̄mune in quo vniunt̄ q̄ sit eiusdē rati-
onis in oīnibz illis quattuor p̄dicatis. **S**cda causa dat̄ ex pre methodi qz
et si talis methodus inueniret̄ tamē esset incerta z raro vtilis ad terminā-
dum p̄blemata. qz hoc p̄mune nō inesset singulis p̄ vnam z eandē rōnem
sed analogice solum. z difficulter etiā z raro inueniret̄ p̄ que p̄ria illō cō-
mune deberet apparere ad p̄positū. z ergo infert̄ p̄bus q̄ assignanda est p̄ria
methodus z dande sunt p̄sideratiōes p̄rie ad terminandū in spēalt̄ p̄bles
mata de vnoquoqz p̄dicatoz sicut patebit in sequentibz libris

Queritur **C**irca s̄cdam p̄em capituli. Quorū modis s̄z idē
Solutio tribz modis. sc̄z idē numero idē spē z
idem genere. **E**adem numero sunt quoz noīa sunt plura res vero vna. vt
tunica z vestis. **E**adem vero spē sunt q̄ plura sunt fm̄ rem z nūm̄. sed
fm̄ sp̄m̄ indifferētia vt duo hoies duo equi. **S**ed eadem genere sunt que
cūqz sub eodē genere p̄tinent. vt homo z equus.

Ar **E**st aliqua idēritas materie qua ē vna materia oīm generabiliz
et corruptibiliz z illa nō ponit̄ hic. ergo erunt plures modi. **S**o-
lutio illa nō est idēritas p̄rie dicta de qua hic loq̄mur sed idēritas in
p̄prie dicta q̄ vocatur idēritas indifferētie inquantū sc̄z materia p̄ri-
m̄a indifferēns est ad oīnes fōrmas.

Reparationes

Ad Que aque extracte de eodem fonte habent minore identitatez
q̄ numeralē z vident f habere maiore q̄ specificā qz plus vident
venire q̄ due aque diuersoz fontū q̄ veniunt specie. ergo inter identitatem
numeralem z specificam erit aliquis modus identitatis medius.
Ad hoc argumentū dicit phus qz aque eiusdem fontis nō plus veniunt
essentialiter q̄ aque diuersoz fontium. qz om̄is aqua est om̄i aque eiusdē
sp̄i licz forte plus veniant accidentālī in aliquibz proprietatibz accidentā
libus sicut in colore in sapore z huiusmodi.

Queritur Quō phus par illos modos identitatis ad in
uicem **Solutio** dicit qz idem numero maxime
dicitur idem. qz hoc indubitanter z simplr idem dicitur. deinde idem sp̄
et tertio idem genere.

Queritur Quot modis dicitur idē numero. **Solutio** tribz
modis. **Primo** mō dicitur idē noīe vel definitionē vt
vestis z tunica. z etiā hō z aīal rōnale. **Secūdo** mō dicitur idē pp̄io. vt hō z disci
pline susceptibile. **Tertio** dicitur idē accēte vt sedens vel muscū z fortes dis
cunt idē si fortes est sedens vel muscus. **Et** qz subiectū z accēns faciūt idē
numero. pbat sic phus. qz nos sepe p̄murādo nomē pp̄iū assignam⁹ aliq
accidentia p̄ que circūloq̄mur aliqñ subiectū. Sicut qñ p̄cipimus alique
ad nos vocari q̄ sedet fortem vel platonē z ille cui p̄cipimus nō intellexit
que vocari volumus tunc nos p̄muramus nomē pp̄iū z vocam⁹ euz illo
accidēte qd sibi inest. z dicim⁹ voca sedentē vel voca disputantē. qz ḡ ma
nifestū est qz eundē in numero scire volumus p̄ nomē pp̄iū z p̄ suū accēns
seq̄tur qz subiectum z suum accidens faciunt idem numero.

¶ Quartum capitulum.

Quā autē ex phus dictis sunt oratōes z p̄ hoc z ad hoc vna
In hoc quarto capitulo phus ostendit quaternariū numez p̄dicatoz
esse sufficientem. Et diuidit in duas ptes. In p̄ma facit qd dictū est. In
secda ponit genera p̄dicamentoz vt ostendat vnūquodqz p̄dicatoz ēē in
aliquo illorum.

Queritur Ergo p̄mo vtz sufficienter ponant solū quattuor
p̄dicata dyalectica **Solutio** qz sic. Et hoc ostē
dit phus duplī scz inductōe z syllogismo. quere superius vbi enumerata
fuerunt quattuor p̄dicata.

Quē circa sedam pte capitulo. vtz qdlibet p̄dicatoz sit in aliq p̄di
camento. p̄ responsione phs p̄mittit qz decem sunt p̄dicamēta
numero. scz qd quale quantū ad aliqd vbi qñ suū esse habere agere z pati
Jam dicit phus quodlibet predicatum semp est in aliquo istoz p̄dicamē
toz. Et hoc in effectu sic pbat. qz om̄es p̄positōnes que sunt ex istis p̄di
catis quantum est ex pte p̄dicati p̄cant aliquid quod est in aliquo istoz
decem p̄dicamentoz vel quid vel quale zc.

Primi topicorum

Queritur Et quo phus enumerando hic genera predicato-
rum posuit quid p. substantia. **¶** An ne quid etiaz
reperitur in alijs predicamentis. hoc dubium remouet phs. z dicit qd
reperitur in quolibet genere predicamentali. sed tamen diuersimode. qz no-
mina substantiaz scant quid z etiam dicunt. id est predicant quid. vt. positi-
to homine. Si aliquis dicat hunc esse homine vel animal talis quid e de
et substantiam scar. Nomina vero accidentium dicunt hoc est predicant
quid sed no scant quid. vt. posito albo colore si quis dicat hoc esse album
vel colorem talis dicit quid sed scar quale. Similiter de bicupedali ma-
gistradine si quis dicat esse bicupedalem talis quid est dicit sed qtu scar
et sit est in omnib alijs predicamentis pnumeratis.

¶ Definitio dicit substantiam definit. ergo solum reperitur defini-
tio z quid in predicamento substantie. **¶** Solutio negat. **¶** Sequen-
tia qz licet definitio semper dicat hoc est pdicet substantiam z quid sui de-
finitio no tamen semper scar substantiam siue quid. Aliud em est dicere qd
et aliud est significare quid. Quia dicere quid siue substantiam est ipius
votis pplex significatiue p paronem ad aliud de quo in proposito ne dicit
tur seu enunciat. Sed significare quid seu substantiam est ipius vocis
p paronem ad rem significatam. Et ergo definitio quandoqz dicit qd
seu substantiam z etiam significat quid vt in predicamento substantie. Sed
in alijs predicamentis dicit bene quid sed no significat quale vel quantu
et sic de alijs vt paruit. hoc enim vnum quodqz significat ad quod institus-
tum est ad significandum.

¶ Quintum capitulum.

¶ Primum igit determinet quid est ppō dyalectica z quid
Dic in quinto capitulo phus determinat psequenter de pncipijs ma-
terialibus pncipijs syllogismi dyalectici que sunt ppō dyalectica z pro-
blema. Et diuidit in tres pres In pma determinat de ppōe. In scda de
pblemate. z in tertia determinat de positōne p pando eā ad pblema.

Queritur Utz omnis ppositio sit dyalectica z oē pblema
dyalecticum. **¶** Solutio phi q no. qz ppositio q
est manifeste falsa no est dyalectica. qz de illa nemo dubitat ppō etiam q
omnibus videtur vera z cuius veritas est manifesta vel ex pncipijs suis
vel ad sensum no est dyalectica. qz ppositio dyalectica no debet esse omni-
bus manifesta. sed debet esse pbabilis hoc est debet habere aliquam ap-
parentiam veritatis tamē cum dubitatōne.

Queritur Quid est ppositio dyalectica. **¶** Solutio est in-
terrogatio pbabilis aut omnibus aut pluribus aut
sapientibus z his omnibus aut pluribus aut maxime notis. non extranea.
¶ Et ibi notandum est q hoc quod dicitur in interrogatio pbabilis est
rota definitio ppositōnis dyalectice. Sed vt clarior fiat ad dicitur. quid sit
pbabile z dicitur q pbabile est quod videt omnib aut plurib zc.

Reparationes

Queritur Quis accipit ibi interrogatio. **Solutio** Interrogatio accipit materialiter pro prope interrogata et non active vel formaliter. **¶** In interrogatio potest bene quatuor modis accipi. vno modo active pro actione interrogantis. Secundo modo passive pro passione recipientis. Tertio modo pro aggregato ex ligno interrogatio et prope interrogata. Quarto modo pro prope interrogata et illo ultimo modo solum accipit hic. **¶** Et si querat quare prope dyalectica debet esse interrogata. **Solutio** quod ideo quod prope dyalectica non est necessaria sed probabilis et ergo ad eam requiritur sensus respondentis antequam ex ea possit fieri syllogismus ad propositum. **¶** Et quod sensus ille non habetur nisi interrogetur et in forma questionis respondentis proponatur. ideo oportet quod prope dyalectica sit interrogata

¶ Interrogatio ponit pro modo interrogandi sed non quelibet prope dyalectica ponitur pro modo interrogandi quod aliqua ponit in syllogismo ergo male dicitur in definitione quod est interrogatio. **Solutio** quod prope dyalectica potest dupliciter accipi. vno modo antequam ingredi syllogismum et sic est interrogatio quod ut dictum est interrogatur sensus respondentis. Alio modo ut est actualiter in syllogismo posita et sic non est interrogatio sed solum propositio affirmatio vel negatio.

Queritur Qualis constructio est ibi quando dicitur interrogatio probabilis. **Solutio** alii dicunt quod sit constructio intransitiva ut probabilis sit nisi casus. Sed melius dicitur secundum albertum quod sit constructio transitiva ut probabilis sit gratia casus. ut sit sensus prope dyalectica est interrogatio probabilis ad est propositio interrogata de probabili. probabile enim est propria materia propositio dyalectice et ergo propositio dyalectica debet interrogari semper de probabili.

¶ Propositio dyalectica debet esse dubitabilis aliquo modo sed quod apparet omnibus aut pluribus non est dubitabile ergo male addit in definitione aut omnibus aut pluribus. **Solutio** dupliciter aliquid potest apparere pluribus. vno modo sine formidine de opposito et de illo non est propositio dyalectica. Alio modo cum formidine de opposito et de illo est interrogatio et propositio dyalectica.

Queritur Quare additur in fine definitionis non extranea. **Solutio** ad differentiam positionis. quia positio est opinio extranea ut postea dicitur.

Queritur Quomodo dividit prope dyalectica. **Solutio** prope dyalectica dividit secundum divisionem probabilium. vno primo duplices sunt propositio dyalectice quodam sunt pro se dyalectice. sicut ille qui sunt secundum se probabiles. ut quod omnis mater diligit filium. Alii sunt dyalectice ex consequenti. Et ille sunt triplices. Nam quodam sunt dyalectice quod sunt siles dyalectice et probabiles propositio sic ut ista prope est dyalectica et probabilis quod contrarium est eadem disciplina. tunc ista etiam erit probabilis quod contrarium est idem sensus. quod ista est propositio similis. Secundo alii dicunt dyalectice quod sunt dyalectice oportet scilicet seu per se et maxime per contrarietatem secundum contradictionem pensam et hoc

Primi topicorū

contingit dupliciter qz vel opponitur eis fm vñū extremū tm̄ vel fm vtrā
qz extremoz Si fm vñū extremū tm̄ hoc iterū est duplr qz vel p̄trariant
fm p̄dicata vel fm subiecta de p̄trarijs p̄dicatis est exemplū. vt si pbabi
le est qz oportet amicis bñfacere tunc etiā pbabile est qz nō oportz amicis
malefacere. ille em̄ p̄pōnes hātē cōtraria p̄dicata q̄ sunt bñfacere z ma
lefacere z est p̄ntia p̄trarietas fm p̄tradicōem nō sic intelligendo q̄st il
le p̄pōnes sint p̄tradicōe s̄z qz distant p̄ affirmatōem z negatōem que
sunt notē p̄dicōnis. **Exēplū** de p̄trarijs subiectis est vt si ista est pbab
ilis qz oportet amicis bñfacere etiā ista erit pbabilis qz nō oportet inimicis bñ
facere ibi em̄ sunt p̄traria subiecta scz amicis z inimicis. Si vero tales pro
positōnes hātē p̄trarietatem ad pbabiles fm vtrūqz extremozū. Tunc
exemplū est. vt si pbabile est qz oportet amicis bñfacere. Etiā erit pbabi
le qz oportet inimicis malefacere. ille em̄ p̄pōnes p̄trariant fm subiecta et
etiā p̄dicata z tale probabile. vocat pbabile i p̄bola. i. in collatōe z p̄
portione ad probabile. ita scz qz si vñū attribuitur vni p̄trario cōtrarium
eius attribuat reliquo. **Tertio** etiā alique propōnes dicunt̄ dialeticē
et pbabiles ex p̄nti. qz posite, in aliqua arte vel sciētia ab aliquo expro
sunt autōritates et propōnes quas ponunt antiquiores et proba
riphi vel autores vt propōsitiōnes quas ponit geometer in geometria et
medicus in medicina zc̄is.

Arguitur Propōnes iste de q̄bus exemplificat hic p̄hs sunt vt
plurimū morales. q̄ non dialeticē. **Solutio** aliqua
propositio potest dici dialetica dupliciter. vno modo qz sit ex terminis dia
lectice sciētie z sic verum est qz p̄pōnes in textu posite non sunt dialeticē.
Alio modo dicitur aliqua propositio dialetica q̄tuz ad modum interro
gandi z terminandi qz scz potest terminari per cōmunes consideratiōes
dialeticas. et ita propositio dicitur in proposito dialetica z sic etiā pro
positiōnes in textu posite sunt dialeticē.

Queritur Circa sc̄dam p̄tem capli. Quid est problema
Solutio problema dialeticū est speculatio cons
tendens ad electionē vel fugam veritatem vel sciētiam aut vt ip̄m aut
āminiculans aut aliquid aliud h̄mōi. **Et** accipitur ibi speculatio vt idem
est qz questio speculabilis. **Et** additur p̄tendens id ē simul tendens ad
opposita. quia problema sub vtraqz p̄e p̄tradicōnis proponit. **Et** sub
ditur (ad electionē vel fugam) propter p̄blemata moralia. Deinde ad
ditur (ad veritatem vel sciētiam) p̄pter problemata que fiunt in sciēt
ijs speculatiuis. **Et** addit p̄sequēter (aut vt ip̄m) propter problemata
que fiunt in sciētijs speculatiuis principalibus z realibus scz in phisicis
mathematicis z methaphisicis. **Aut** vt āminiculans) propter p̄bles
mata que fiunt in sciētijs āminiculatiuis z trivialis. **Et** similit̄er dicit̄
(Aut vt aliquid aliud h̄mōi) et hoc propter problemata q̄ fiūt in math̄a
phisicis. sicut cū querit̄ vtr̄ ars iutoria sit melior vel p̄lliparia.

Arguitur Contentio p̄tinet ad sophistam. ergo male dis
citur problema speculatio p̄tendens. **Solo**
Z ij

Reparationes

concedere accipitur dupliciter. vno modo vt idem est quo dicitur litigare. et sic spectat ad sophistam. Alio modo vt est idem quod simul tendere et sic accipitur in proposito. vt iam patuit.

Ad problema quod concedit ad electionem vel fugam est morale ergo non est dialecticum. **Solutio** hanc sit morale ex parte suorum terminorum tamen ex parte modi interrogandi et terminandi est dialecticum in se. terminatur per communes considerationes dialecticas.

Queritur Quomodo problema dialecticum diuiditur. **Solutio** philosophus ponit tres diuisiones eius. **Prima** est quod problema dicitur quoddam est neutrum de quo neutro modo opinamur. Et hoc est duplex. quod quoddam dicitur problema neutrum. quod nullam habemus rationem ad vnam partem neque ad alteram vt verum astra sunt paria vel in partem. **Aliud** vero dicitur problema neutrum. quia habemus eque fortes rationes ad vtramque partem contradictionis vt verum mundus sit eternus vel non. **Aliud** est secundo problema de quo habentur contrarie opiniones. Et hoc est triplex quod quoddam est de quo plurimi. id est vulgares contrariantur sapientibus vt verum sapientia sit melior diuitijs vel non. **Aliud** est de quo plurimi. id est vulgares contrariantur inter se vt verum ars futura sit melior pelliparia vel non. **Aliud** est tertio de quo sapientes contrariantur inter se vt verum materia se sola sit principium indiuiduationis vel non.

Secunda diuisio est quod problema alium est utile ad eligendum vel fugiendum sicut est problema morale quod non queritur propter scire tantum sed propter bene operari vt verum voluptas sit eligenda vel non. **Aliud** est utile ad scire tantum sicut est problema physicum vel mathematicum. Et ista diuisio est data de problema ex parte finis.

Tertia diuisio est quod problematum quedam sunt neutra ad neutrum horum ordinata hoc est ad eligendum aut fugiendum nec etiam propter scire finaliter quesita sunt tamen ammiculantia ad aliqua talium sicut sunt problemata que fiunt in grammatica vel logica. vt verum syllogismus consistit ex tribus terminis vel duabus propositionibus vel non.

Alia sunt problemata de quibus sunt contrarie rationes eo quod dubitationem habent an res sic se habeant vel non vt verum mundus sit perpetuus vel non.

Queritur Circa tertiam partem capituli. **Quid** est positio? **Solutio** positio est opinio extranea alicui notoria. **Sicut** erat opinio antisthenis quod non contingit contradicere et opinio heracliti qui dixit omnia continue moueri. Et opinio mellissi qui posuit esse tantum vnum ens.

Queritur Quare dicitur in illa definitione quod positio est opinio extranea? **Solutio** dicitur extranea quod est pluribus contraria licet videatur ita aliquibus sapientibus.

Queritur Quid intelligitur per hoc quod dicitur alienius notorium? **Solutio** communiter dicitur quod notorium sit masculinum.

Primi topicorum

huius generis 7 valet tantum sicut eruditorum vel approbatorum ut sit sensus positio est opinio extranea alicuius notorum. id est alicuius phi qui notus est et approbatus fm phi am. Sed fm Alterum melius dicitur q notorum sit neutri generis 7 valet tantum sicut alicuius rei opinabilis que est nota vel notificata per rationes fm phi am

Queritur Quare additur hoc alicuius notorum fm philosophiam. **S**olo quia non quelibet opinio extranea dicitur positio sed solum illa ad quam 7 contra quam disputatur philosophice. Unde si aliquis indoctus proponat aliquid vanum 7 inutile hoc non dicitur positio. **S**icut enim est inquit philosophus aliquis sollicitus esse arguere contra quelibet dicentem contraria opinionibus sapientum. **E**tiam stultum est sollicitum esse circa illas opiniones de quibus habemus rationem planam 7 evidentem in contrarium. **C**uiusmodi fuit opinio philosopharum dicentium. **N**on omne quod est esse factum aut eternum quorum mortuum fuit. quia musicum esse vel grammaticum hoc est et tamen non est eternum nec factum quia quicquid est factum est ex materia factum sed accidens non habet materiam. **S**olutio autem illius motus est q licet accidens non habeat materiam ex qua fiat habet tamen materiam in qua fiat 7 sic in illa factum est. **A**d talia autem ergo sollicitum esse stultum est. quia hoc q non est positio nec tamen est simpliciter fictio cuius alicui non videatur eo q sit extranea opinio videbit tamen alicui eo q habeat rationem philosophie.

Queritur Quo comparat philosophus problema 7 positionem ad invicem. **S**olo vult q habeant se sicut superius et inferius. quia omnis positio est problema sed non e contra. hoc est non omne problema est positio. **S**ecundum patet quia aliquod est problema ma neutrum de quo neutro modo opinamur 7 tale non est positio quia positio debet esse determinata in una parte contradictionis quiescens. **P**rimum igitur q omnis positio sit problema sic probat philosophus quia illud de quo sunt contrarie opiniones est problema sed de omni positione sunt contrarie opiniones ergo omnis positio est problema. **S**imiliter patet quia positio est opinio quibusdam extranea et quibusdam credita. **A**ddit tamen philosophus q nunc in usu philosophorum est q omnia problemata contra positiones vocantur. **Q**uare dicit q nihil refert quomodo dicatur quia non ponitur hic ista distinctio inter positionem et problema pro nobis sed pro rebus ut non lateant nos eorum differentie.

Queritur Utrum omnes positiones et omnia problemata sunt dialectica. **S**olo q non. **S**ed solum illa de quibus aliquis dubitans indiget ratione iuvante et inclinante ad fidem alterius partem contradictionis. unde illa problemata que indigent pena vel sensu non sunt dicenda dialectica. **S**icut si quis dubitaret verum oporteat de eo

Reparationes

vereri et parentes honore talis pena indiget qz de talibus dubitari non licet. Similiter si quis dubitaret yrrū nix sit alba cum hoc ad sensum manifestum sit non indiget talis rōne sed sensu. Similiter etiam illa problesmata que sunt eorū que sunt propinqua sensui vel que sunt valde remota et elongata a sensibilibz nō sunt dialectica qz propinqua sunt manifesta et dubitationem nō habēt. Et remota ignota sunt et ita dubia qz non possunt cōuenienter p̄ artem dialecticā terminari

¶ Sextum capitulum

Determinatis at̄ his oportet determinari quot dialecticarū ratiocinationū sūt species.

In hoc sexto et ultimo caplo istius tractatus p̄hs p̄nter determinat de p̄ribz subiectis argumētātōis seu rōcīnātōis dialectice

Queris. uor sunt spēs rōcīnātōis dialectice. ¶ **S**oko due scz syllogismus et inductio. Et rō illius est. q̄a oīs rōcīnatio seu argumētatio dialectica vel procedit ex notioribus quo ad naturā aut ex notioribus quo ad nos. Si ex notioribus quo ad naturam sic est syllogismus qui procedit ex vltis. Si ex notioribus q̄ ad nos sic est inductio qz illa procedit ex singularibus.

Ad p̄hs sedo p̄orū posuit quatuor spēs argumētātōis. ergo insuffiēter hic ponitur tm̄ due. Ad hoc respōdet **Albertus** qz ille due spēs cōprehendunt sub istis **Enthimema** scz sub syllogismo et exēplum sub inductōne. Vel v̄dm est qz hīc non ponitur nisi spēs rōcīnātōis dialectice p̄plete. iā enthimema et exēplū nō sunt spēs rōcīnātōis complete.

Ad inductio non potest esse species rōcīnātōis ergo nō sunt due. **A**ns p̄bat qz inductio procedit ex singularibus et illa nō ca dūc sub ratione et intellectu. ¶ **S**oko. licet singularia non cadant sub intellectu directe tamen bene reflexe. Et ergo inductio licet non sit instrumentū intellectus simpliciter sicut syllogismus. est tamen instrumentum intellectus ad sensum reflexe.

Queritur. Quō definiuntur iste species in textu. ¶ **S**olutio. Syllogismus hic non definitur eo qz superius dictum fuit quid est syllogismus. Sed inductio definit sic. Inductio est a singularibus ad vniuersalia p̄gressio. Exēplū est gubernator navis eruditus in arte sua est optimus et acceptus. Auriga eruditus in sua arte ē optimus et acceptus. et sic de alijs. ergo omnis eruditus in sua arte est optimus et acceptus

Queritur. Quare dicitur in illa definitōe ad vniuersalia plurali numero. ¶ **S**oko. **Alberti** qz multiplex est vlt̄ ad qd potest terminari inductio. Aliq̄d em̄ est vlt̄ voce tm̄. vt canis

Primi thopicorum

aliquis opinione tñ. vt deus. aliqđ imaginatōe tñ. vt chymera. Aliqđ aptitudine nature sue habens plura supposita simul vt homo. Aliud sue cessione tñ vt fenix. Aliud est vte in distribuendo. vt omnis homo. Ad inuendū ergo qđ ad omnia ista vltia potest esse progressio inductiua dicit vniuersalia 2 non vniuersale

Arguitur Progressio auent aialibus. ergo inductio non est pgressio. **Solutio** pgressio non accipit hic aptie s; methaforice s; m quādā similitudine. Nam sicut in motu pgressiuo paulatim vnus passus ad dicitur alteri. ita in inductōe ne singulare additur singulari vsq; dum in summa singulariū vniuersale includitur

Querit Utrū in inductōe oporteat enūerare oia singularia. **So** ē duplex iductio. vna ē necessaria 2 i illa oia singularia enūerare vel sub proprijs noib; vel sub cōi pricula 2 sic de alijs 2 sic de singulis vel sibi. Alia est inductio. pbabilis 2 in illa nō oportet enumerare oia singularia s; tot qđ sufficiūt ad propositum vt ex eis possit pbabi liter inferre vniuersale.

Queritur Quōo ppat pbs syllogismū 2 inductiōe ad inuētiōem. **So** dicit qđ inductio est verisimilior 2 planior 2 fm sensum notior 2 plib; cōis. qz procedit ex singularib; q̄ sensib; obiecti. Si syllogismus est violentior 2 ad p̄radicendum efficacior violentior qđā in inferendo 2 pbando 2 efficacior ad p̄radicēdū i obuiādo

Tractatus tertius

Instrumenta aut p que abūdemus sunt quatuor.

In hoc tertio et vltimo tractatu pbs determinat de instrumentis habūdandi in disputatōe dialectica. Et diuiditur in duo capla. In p̄mo determinat de ipsis instrumentis. In secundo de vtilitate eorundem. **Primum** caplm habet duas ptes. In prima determinat de illis instrumentis in generali 2 reducit etia vltima ad p̄mum.

Querit Quid est habundare in syllogismis. **Solo** nihil aliud est qđ prompte posse multiplicare syllogismos

Querit Quot sunt instrumenta habūdandi in syllogismis dialecticis. **Solo** q quatuor. scilicet

Sumptio ppositionū
Distinctio multiplicis
Differētiarū inuentio
Similitudinis p̄sideratio

Et sufficientia est. qz omne tale instrumentum vel tenet se ex pte rei vl' ex pte sermōis. Si p̄mū hoc est duplr. qz vel sumitur ex diuersitate rerū et licet dicitur innēctio vel ex p̄ueniētia rerū 2 sic est similitudinis p̄sideratio. Si ex pte sermōis hoc etiam est duplr qz vel ex pte sermōis complexi et sic est sup̄tio p̄pōnū vel ex pte sermōis incoꄑplexi 2 sic ē multiplicis distinctio.

Querit Quare ista quatuor vocant instrumenta habūdandi. **Solo** qz instrumentū vocatur illud p qđ artifice inuenitur in asequitione

Reparationes

huius finis quæ intendit sicut securus dicitur instrumentum domificatoris cum ergo per ista quatuor dialecticus inuatur ad facile faciendū et multiplicandū syllogismos dialecticos ideo finem illam similitudinem ad instrumenta realia ista quatuor etiam vocatur instrumenta

Ar Non ponitur aliqua instrumenta habūdanda in inductionibus ergo non debent etiā poni instrumenta ad habūdandū in syllogismis. Solutio non est simile quia syllogismus est principalior species argumentationis. Etiam inductio potest reduci ad syllogismum. et sic ex preloquenti ista instrumenta habūdanda sunt etiam per inductionem.

Ar Sumptio proprie non est de necessitate syllogismi. ergo non est instrumentum habūdandum. Solo licet sumptio appositionum sub forma syllogismi sit de necessitate syllogismi. et sic ut sumptio plurium proprie probabiliter ante se ex ipso syllogisetur illa habet se ut instrumentum habūdandum et non est de necessitate syllogismi.

Ar Distinctio multiplicis pertinet ad sophisticā. ergo non est instrumentum habūdandum in syllogismis dialecticis. Solo quod aliter ut sophisticā distinctio multiplicis et aliter dialecticus. quia sophista ad decipiendū et palosandū. scilicet dialecticus ad multiplicandū proprie et ad soluendū rationes contrarias sibi propter multipliciter.

Querit Quæ tria vltima instrumenta possunt reduci ad primam scilicet ad sumptionem proprie. Solo per hoc sic. Et ratio est. quia omne illud quod facile facit sumere proprie hoc ad sumptionem proprie seu ad artem sumendi proprie reducitur. Sed alia tria scilicet multiplicis distinctio etiam inuentio et similitudinis consideratio faciunt ad facile sumendū proprie. et reducuntur ad sumptionem proprie seu ad artem sumendi proprie. In ore declarat philosophus exemplariter quia primo si distinguat multiplex verbum et bonum in bonum delectabile et vtile statim habemus plures proprie scilicet quod bonum delectabile est eligendū et quod bonum vtile est eligendū. Secundo si aliquid inueniat etiam pura inter sensum et disciplinā. quia scilicet sensum amicitias non potest eum recuperare sed disciplinā potest talis statim habere plures proprie. Et tertio si quis consideret aliqua similia sicut si consideret quod sicut se habet sanatum ad sanitatem ita euechia ad euechiam etiam talis statim potest sumere plures propositiones. Patet ergo quod tria alia ad primam reducuntur.

Ar Si illa tria vltima instrumenta possent reduci ad primam tunc sequeretur quod non esset nisi vnum instrumentum. Solutio neganda est scilicet quæ. Et ratio est. quia licet illa tria vltima materialiter coincident cum prima tamen formaliter ab invicem distinguuntur.

De sumptione propositionum

Querit Quid facit philosophus in secunda parte istius capituli. Solo de terminat de istis instrumentis in speciali ostendens quomodo eis est vtenđum per ordines. et primo de primo scilicet de sumptione proprie. Et ponit septem consideraciones.

Ar Prima est quod si volumus proprie sumere plures proprie debemus nos

¶ **Primi topicorū**

picere ad definitionem probabilis et sumere propōnes sūm oēm modum probabilis. qz quedā sunt ppōnes pbabiles q̄ vident oibz qdā pluribz et quedā sapientibz et. vt prius patuit

¶ **Secūda consideratio est q̄** debemus respicere ad contraria propōiti onum probabilium. qz propōnes contrarie probabilitibz et p̄tingentibus etiam sunt probabiles eo q̄ qdqd contingit esse contingit etiam non esse Et ille ppōnes contrarie debent sumi eo modo quo sunt probabiles v̄ simpliciter vel in p̄trario subiecto vel predicato vel in vtroqz vel sūm con tradictionē p̄tense que admodū p̄us dictū fuit

¶ **Tertia est q̄** non solum debemus considerare ad propōnes que in se sunt probabiles. sed etiam ad illas que sunt sikes probabilitibz. vt si ista est pbabilis q̄ p̄trariozū est eadem disciplina etiam ista est pbabilis q̄ p̄trariozū est idem sensus. Et si est probabile q̄ v̄sus fiat incus suscipiendo et non extramittendo etiam probabile est q̄ auditus fiat incus suscipiendo et̄is sensibus similiter

¶ **Quarta p̄sideratio est q̄** debemus aliunde cōsiderare propōnes probabiles oibz vel pluribz in quibz non inuenit instantia nisi forte in paucis. Et debemus illas sumere tanq̄ veras simplr. qz respōdentes si nō videant instantiā statim eas p̄cedent vt q̄ ois mater diligit filium illa est probabilis in pluribus et non habet instantiam nisi in paucis. et ergo debet assumi vt simpliciter probabilis.

¶ **Quinta p̄sideratio est q̄** debemus eligere ppōnes ex scriptis rōnibus p̄hoz et facere descriptiones seu definitiones de vnoquoqz genere vt de bono et de aiali. Et debemus accipere descriptiones generales vt de bono in cōi seu de oim bono et non de aliquo bono tantū qz sic magis habūdamus. Et istas descriptiones sic factas debemus extra proponere ipi respondententi. Et ad dit p̄hs q̄ semp in definitionibz et descriptionibz incipit dum est ab eo q̄ qd est. ita genere qz p̄imus terminus in definitione post eius debet eē genus definiri. vel sic ab eo q̄ quid est. id est a substantia rei quia cognita substantia facilius possumus procedere ad accidentalia et pluribz propōnibz habundare

¶ **Sexta consideratio est. q̄** debemus inspicere ad autoritates et propositiones que sunt dicte ab exp̄tis in scientijs in quibz disputamus et sic ar̄guere p̄locum ab autoritate vt q̄ empedocles dixit quatuor esse elementa vel huiusmodi qz respondentes facilius concedūt illa q̄ audiūt ab alijs quo pbato et exp̄to in p̄bia dictum esse

Queritur Que est illa diuisio p̄positionū dialericearū quā ponit in textu an̄ p̄sideratōem septimā ¶ **Solutio** q̄ triplices sunt ppōnes dialerice. Nam qdā sunt Ethice alie phisice. alie vero logice Exēplū de ethicis est. vt vrx oporteat plus legibus obedire vel penitibz. si dissentiant. Exēplū de logicis vt vrrū oim p̄trariozū sit eadez discip̄plina. Exēplū de phisicis. vt vrrū mundus sit eternus Et sicut triplices sic sunt propōnes ita etiam triplicia sunt problemata dicit p̄hs. quia de oim p̄positione potest fieri problema solum transposito modo interrogandi. vt prius patuit

Reparationes

Arguitur idem non potest esse diuisum et mebrum diuidens. Sed propo dialetica est hic diuisum ergo pro logice id est dialetica non potest hic esse mebrum diuidens. **Solo** pro pr dicit logica siue dialetica dupl. Uno mo a dialetica docente et sic pro dialetica seu logica est hic mebrum diuidens qz sic distinguit per appoes sumpras in alijs scientijs. Alio modo pro dr dialetica a dialetica viente inqstū scz ea vritur dialeticus in alijs scientijs. et hoc modo est hic diuisum. Nā hoc modo oēs ille appones dicunt dialetice que possunt terminari p artem dialeticam seu p pmones p sideratōes q tradunt in hac dialetica scia

Ali que sunt propones grammatice alique methaphisice aliq mathematice. etijs. et tamen de illis nulla fit mentio in ista diuisio ne ergo est insufficientes. Pro solutione illius argumenti est norandū q tria sunt genera sciaz qz quedam sunt scientie morales quedam speculative pncipales et quedā amniculariue. Jam dr q sub ethicis cōprehēdūtur oēs propoes morales. sub phisicis oēs phisicales mathematicales et methaphisicales. Et sub logicis cōprehendunt omnes appones triuales. scz grammaticales rethorice et iogicales

Septima p sideratio que est cōis et vltis ad p siderationes p dicitas est q sumende sunt propositiones maxime vniuersales qz sub illis possunt plures alie subsumi. **Exemplū** est vt qm oim oppositorū est eade disciplina nam sub illa possunt alie subsumi scz q oim p ratorū est eade disciplina et tunc psequēter p subsumi q albi et nigri est eadem disciplina dulcis et amari etijs. diuidendo etiū sunt vles appones donec et quousqz ster diuisio. Et sic manifeste patet q meli⁹ est lumere. appones magis vniuersales q minus vles qz hātes appones magis vles habemus. et minus vniuersales sub illis p tentas sed nō ecōuer⁹ lo. vt exemplariter patuit

De distinctione multiplicis

Queritur Circa secundum instrumentum verū ad distincti onem multiplicis sufficiat ipm diuidere in sua significata. vel assignare modos quibus dicit multipliciter. **Solo** phi q non sed oportet etiam assignare rationes talium fecator ex qbus appareat ipm dici multipliciter. Et hoc ostendit exemplariter qz non sufficit dicesse q bonū dicatur de iusticia et fortitudine vno modo et alio modo de euechio et sanariis. **Sz** oportet cum hoc assignare rōnes qbus bonum de istis diuersimode dr vñ oportet addere q bonū de iusticia et fortitudine dr sicut genus de suis spēb. qz iusticia et fortitudo sunt qualitates mentis rationi recte pformes bonū tanqz genus picipantes. Sed de euechio et sanatio dicitur bonū non formaliter sicut genus de spēb sed effectiue et causaliter qz euechiū et sanarium dicunt bona. qz sunt alicuius boni pfectiua seu effectiua pura euechiū euechie et sanariū sanitatis.

Querit Dño docet phs multiplex distinguere. **Sō** tripl⁹ scz pmo respiciēdo ad opposita **Sēdo** respiciēdo ad se

Primi thopicorū.

nera p̄dicamentoz. ⁊ tercio respiciendo ad definitionē ⁊ pres definitionis.
Respiciedo ad opposita docet triplr. scz p̄mo respiciendo ad p̄traria. scz
cūdo ad p̄radictoria. et tercio ad p̄uaritue opposita. Respiciedo ad p̄tra
ria docet multiplex duplr distinguere. ¶ Uno mō respiciendo ad contraria
Secūdo ad media p̄trarioz.

Querit Quōdo docet p̄hs distinguere multiplex respiciendo ad cō
traria. ¶ Solo p̄ tres p̄sideratōes

Prima est si volumus scire de aliquo an sit multiplex vel nō. tūc debet
mus videre ad p̄trariuz illius. qz si illud dicat multiplr siue sub vno noīe
siue sub diuersis. tūc etiā p̄positum d̄r multiplr. Et de hoc ponit p̄hs tria
exempla. vbi p̄trarium est multiplex sub diuersis noībz. Prīmū est de acu
ro. qz acuro in voce p̄trariat graue. ⁊ in magnitudine sibi p̄trariat obtusū.
et ergo qz acutus hz p̄trariū qd̄ d̄r multiplr ⁊ equiuoce sub diuersis noībz.
sequitur qz acutus etiā d̄r multipliciter ⁊ equoce. Secūdum exemplū est
de graui. graui em̄ in voce p̄trariat acutū. sed graui in magnitudine p̄tra
riat leue. qz ergo p̄trariū grauis d̄r multiplr sub diuersis noībz. p̄ qz etiā
graue erit multiplr dictum. Tercium exemplū est de bono. Nam bono in
siali p̄trariat sedum. et bono qd̄ est in domo p̄trariatur pestilens. Et ergo
quia suum p̄trarium d̄r multipliciter. etiā bonū d̄r multiplr ⁊ equiuoce
de siali ⁊ de domo

Secūda consideratio. si volumus scire an aliquid sit multiplex debet
videre an habeat p̄trariū qd̄ d̄r multiplr sub eodē noīe. qz si sic tūc etiā p̄
positum erit multiplex. Et ponit p̄hs duo exempla. p̄mū est de albo ⁊ ni
gro. Nam albo tam in voce q̄ in colore p̄trariat nigrum. qd̄ sub eadē vo
ce d̄r multiplr. Et ergo albū etiā d̄r multiplr. Unde licet album in voce ⁊
album in colore nomine p̄ueniant. tamen specie differunt. Et qz hoc veruz
si probat p̄hs. quia eozum que sunt eadem specie. est etiā idem sensus
sed albi in voce ⁊ albi in colore non est idem sensus. qz album in voce au
ditu percipit ⁊ album in colore percipit visu. ⁊ ergo non sunt idē specie

Secūdum exemplū est de acuro ⁊ obruso. Acuro em̄ tam in saporibz q̄
in magnitudinibz p̄trariat obrusum. quod sub eadē voce d̄r multiplr. qz
diuersis sensibz percipit. obrusum em̄ in saporibz percipit gustu. sed in magni
tudine percipit tactu. ⁊ qz sequitur qz acutus etiā sic multiplr dicat

Tercia p̄sideratio est. si volumus scire an aliqd̄ sit multiplex debemus
videre an aliqn̄ habeat p̄trarium ⁊ aliqn̄ nō. qz si sic tūc est multiplex. Exē
plū est de delectatōe. Delectatio em̄ in potu hz p̄trariū. qz sibi p̄trariat tri
sticia que est a siti siue a potu incōuenienti. Sed delectatio intellectualis q̄
est in intellectu de cognitione veritatis. illa non habet p̄trarium. et ergo pa
ter qz delectatio dicitur multipliciter ⁊ equiuoce de delectatione potus et
intellectus. Quod etiā exemplū est de amare. Illi em̄ amare quod est fm̄
animam aliquid est contrarium. scz odire. sed illi amare quod est fm̄ corpo
ralem actū nihil est p̄trariuz. et ergo amare est multiplex et equiuoce dicit
tur de illis duobus.

Querit Quomodo docet p̄hs distinguere multiplex respici
endo ad media p̄trarioz. ¶ Solo ponit de hoc tra
u l

Reparationes

Considerationes. Prima est. qd si sunt aliqua contraria que in vna significati-
one habent medium. et in alia pccatione non. illa sunt multipliciter dicta et equo-
ca. Exemplum est de albo et nigro. nam inter illa in coloribus est mediū scilicet
fuscū. sed in voce inter albū et nigrū nō est mediū

¶ Secūda pccatio est. si contraria habent mediū in qualiter sensu scilicet non
est idem mediū. tūc talia contraria etiam sunt multiplicia. vt albū et nigrū
in coloribus habent medium quod est fuscū. sed in voce vt quidā dicitur ha-
bent aliud scilicet raucum.

¶ Tercia pccatio est. si sint aliqua contraria que in vno sensu habent plu-
ra media. et in alio sensu vniū tūc illa sunt multiplicia. Sicut patet de albo
et nigro. illa em̄ in coloribus habent plura media. sed in voce habent solum
vnum quod est raucum. et ergo album et nigrum multipliciter dicuntur de
voce et colore.

Querit̄ Quomodo philosophus docet distinguere multiplex
respicendo ad contradictionem **¶** Solo. per vnam consi-
derationem que talis est. **¶** Si vniū contradictione oppositorum fuerit multi-
plex reliquum erit multiplex. Exemplum est. vt non videre dicitur multi-
pliciter. quia vno modo non videre est nō habere visum. sicut cecus dicitur
non videre. Alio modo non videre dicitur non vti visu. sicut dormiens di-
citur non videre. Et ergo oportet qd videre quod est illi contradictione op-
positum etiam dicat̄ multipliciter. scilicet vno modo de eo quod est habere vis-
um. et alio modo de eo qd est visu vti

Querit̄ Quomodo philosophus docet distinguere multiplex
respicendo ad priuatiue opposita **¶** Solo. de hoc ponit
vnam considerationem cui annexit quandam aliam respiciendo scilicet ad
cāsus et coniugata.

¶ Prima consideratio est. qd si vnum priuatiue oppositorum dicitur mul-
tipliciter. etiam et reliquum. Exemplum. vt si sensibile dicitur multipliciter
ter scilicet vno modo s̄m animam de eo scilicet quod est habere sensum. et alio mō
s̄m corpus. de eo quod est sensu vti. tūc insensibile etiam dicitur multipliciter.
scilicet de eo quod est non habere sensum. et de eo quod est non vti sensu.
Et qd illa duo scilicet sensibile et insensibile sunt priuatiue opposita ostēdit p̄ h̄s
ex definitione priuatiue oppositorū. qd scilicet habent fieri circa idem subiectū or-
dine irregressibili tpe determinato a natura

¶ Secūda pccatio est. qd si vnum de casibus vel coniugatis dicitur mul-
tipliciter. etiam et reliquum. vt si iuste dicitur multipliciter. etiam iustū. Nā
iuste iudicare d̄r vno modo s̄m cognitionem iudicare. hoc est s̄m proprias
conscientiam. Alio modo iuste iudicare dicit̄ iudicare vt oportet. id est s̄m
allegata et pbata. Et vtroq; illo modo etiam dicitur iustum. Aliud exē-
plum est. vt si sanariū dicit̄ multipliciter. etiam sanatiue. Sanarium em̄
vno mō d̄r qd est sanitatis effectiū. vt diera vel cibū. Alio mō qd est sani-
tatis pccatiū. sicut vrina vel pulsus. Et ergo oportet qd sanatiue etiam sic
pariformiter multipliciter dicatur.

Primi thopicor.

Querit Quomodo docet phus distinguere multiplex respicendo ad genera predicamentorum. **S**olo per tres considerationes. Quarum prima sumitur ex parte generis generalissimi. et est talis. si volumus scire an illud quod est propositum sit multiplex. tunc debemus videre an reperiat in diuersis generibus generalissimis. quia si sic ipsum est multiplex. Et ponit philosophus tria exempla. Primum est de bono. Nam bonum aliquando dicitur quod est effectuum voluptatis. ut in cibis. bonum etiam dicitur quod est effectuum sanitatis. ut in medicamentis. bonum etiam dicitur quale esse secundum bonitatem. ut in anima eam iustam esse vel castam. Et aliquando bonum dicitur in genere quando sicut aliquid quid dicitur bonum vel melius in illo vel illo tempore. licet non simpliciter dicitur etiam quandoque bonum secundum quantitatem. et sic bonum dicitur quantum sufficit. quod scilicet est in medio. quod neque superfluit neque deficit. Secundum exemplum est de albo. Nam album in corpore est in genere coloris. sed albus quod est tenet clare audibile est in voce tanquam in alio genere. Tertium exemplum est de acuto quod reperitur in voce in angulo et in cultello secundum diuersam rationem. quia vox dicitur acuta quia velociter mouet auditum ut dicitur musici. Angulus autem dicitur acutus qui est minor recto. et cultellus dicitur acutus quia habet angulum acutum.

Secunda consideratio sumitur ex parte generis subalterni. et est quod si volumus scire an aliquid sit multiplex debemus videre an reperiat in diuersis generibus subalternis. non subalternam positam. quia si sic tunc est multiplex. Exemplum est de asino. Asinus enim dicitur animal. et dicitur etiam vas in quo reueruantur coelestia ut quidam volunt. et ergo asinus est equiuocum. quia genera in quibus continetur. scilicet animal et vas sunt diuersa et non subalternam posita. Et dicitur notanter (non subalternam posita) quia non est inueniens unum et idem esse in diuersis generibus subalternam positam. sicut patet de coruo. coruus enim continetur sub animali et sub aue. et in propter hoc non debet equo. quia illa genera sunt subalternata.

Tercia consideratio est. si volumus scire an aliquid sit multiplex non solum debemus respicere ad genus eius. sed etiam ad genera sui contrarium. quia si contrarium eius est in diuersis generibus. tunc etiam ipsum erit in diuersis generibus. quia tot modis dicitur unum contrarium. quot modis reliquum.

Hic album et nigrum sunt contraria. et tamen non oportet quod sint contraria quia quorundam sunt alba. ergo hoc dictum est falsum. **S**olo quod illa propositio tot modis dicitur unum oppositorum quod modis reliquum debet intelligi non quoad supposita. sed quoad significata.

Querit Quomodo docet philosophus distinguere multiplex respiciendo ad definitionem et partes definitionis. **S**olo ponit de hoc quinque considerationes

Reparatiões

¶ Prima est. Si sint duo opposita definienda suis definitiõibz. si aperat p
prium genus a definitõe. z residuū cuiuslibet definitionis est idē cū alio. tñe
definitum non est multiplex. si autē nō est idem tñe definitum est multiplex.
Exemplum est de albo corpore z alba voce. Primum definit sic. Est corp⁹
habens in se colorē disgregatiū visus. Secundū vero definit sic. Est vox
lene audibilis. Si de p̄ma definitione deponatur corpus z de secūda vox
manifestū est q̄ residue partes non fecant idem. z ergo albus est multiplex.
Et addit p̄bs q̄ sepe in definitiõibz latet equuocatio. et ergo debem⁹ dili
gēter respicere ad singulos terminos definitiõis an aliqd sit positū in ea eq̄
uocē. vt si quis definitur significatiū sanitatis. z p̄fectiū sanitatis vtrūq̄
per hoc quod est mediocriter se habere ad sanitatem non est statim discedē
dum ab illa definitione z inspicendum quid est mediocriter se habere ad
sanitatem. z vtrum dicatur fm eandem rationem. **Et** patet q̄ non quia
in definitione vnius mediocriter se habere ad sanitatem valet tantūz sicut
facere sanitatem. et in alia valet tātm sicut fecare quale est subiectū. puta sag
nū. p̄z ergo sanatiū qd̄ definitū est d̄r multiplex

¶ Secūda p̄sideratio. q̄ inspicendū est an importata p̄ definitionem z fecat
ta eodē noie possint adinuicem p̄parari fm magis z minus vel equale. qz
si non tunc sunt equiuoca. **Exemplū** est. vt alba vox. et alba veste. nō pos
sunt p̄parari in albo. qz vox non potest dici magis alba veste. nec min⁹ al
ba. neq̄ eque alba. z ergo album est equuocūz. **Aliud** exemplum de acuro.
nam acurus sapor z acura vox non possunt adinuicem p̄parari. quare acur
tum est equiuocum. qz omne vniuocū in illa forma quam nomen fecat est
p̄parabile alteri qd̄ illā eandēz formā p̄cipat ita vt dicatur ei equale vel
fm magis vel minus

¶ Tercia p̄sideratio. si aliquid idem fm nomen ponatur p̄ differentia in
definitiõibz diuersorum non subalternatim positõrum. tale est multiplex.
qz diuersoz nō subalternatim positõz diuerse sunt spēs z differētie. **Exēp
plum** istius est de acuto. Acutū em̄ est d̄na vocis. z etiā ē d̄na magnitudi
nis. qz ergo vox z magnitudo sunt diuersa genera non subalternatim po
sita. patz q̄ acutum est multiplex

¶ Quarta p̄sideratio est. Si est aliquid p̄positum sub eodem noie qd̄ p̄
qd̄ inuenit in vno habet aliqs differentias. z fm qd̄ inuenit in alio hz alias
d̄nas. tale est multiplex. **Exemplū** est de colore. coloris em̄ qui est in corpo
ribz d̄na sunt p̄gregatiū z disgregatiū. s̄z coloris qui inuenitur in melo
d̄ijs differentie sunt clare z non clare audibile. et ergo color est multiplex
et equiuocum

¶ Quinta cōsideratio est. Si ponatur aliquis terminus qui simul est
species z differentia ille est multiplex. quia nulla species potest esse differen
tia. **Exemplum** est de albo. Album em̄ in corpore acceptum est species co
loris. sed in voce est differentia. **Et** q̄ albū in voce sit differentia patet ex eo
quia vna vox differt ab alia quia est alba vel obscura. patz ergo q̄ album
est equiuocum

De differentiaz inuentione

Primi thopicorū.

Querit Quomodo docet philosophus uti tertio instrumento. scilicet diuisarum inuentione ad multiplicatōem propositionū. **Solo** de quibus querende sunt differentie inter ea que sunt eiusdem generis inuisibilis. quod in illis in quibus est maior convenientia artificialis est differentia inuentionis. **Exemplum** est. ut querendum est in quo differunt iusticia et fortitudo. vel in quo differunt prudentia et temperantia. quod omnia illa continentur sub eodem genere. pinguis. scilicet sub virtute. **Quibus** etiam querende sunt diuise eorum que sunt diuersorum generum non subalternatum positio. in his tamen que nimis unum differunt. **Dicitur** enim nimium differre que in nullo genere continentur nec pinguis nec remora. sicut illa que sunt in diuersis generibus generalissimis in talibus enim diuise sunt satis manifeste. nec oportet habere artem ad inuentionem illas. **Exemplum** est de sensu et scientia. illa enim continentur sub diuersis generibus. quod sensus est in genere corporee virtutis. et scientia in genere virtutis intellectiue. et differunt per materiale et imateriale. et per acquiri per doctorem et non acquiri per doctorem.

De similitudinis consideratione

Querit Quomodo docet philosophus multiplicare argumentationes dialecticas per quartum instrumentum. scilicet ex similitudinibus consideratione. **Solo** dicit quod querenda est similitudo inter illa que sunt diuersorum generum pinguis. videndo scilicet utrum sicut se habet alterum ad alterum sic se habet aliud ad aliud. ut sicut se habet disciplina ad disciplinatum ita sensus ad sensatum. Et sicut visus est in oculo ita mens in anima. et sicut tranquillitas in mari ita serenitas in aere.

Querit Inter que maxime debet fieri similitudo. **Solo** dicit philosophus quod qui vult bene uti isto instrumento debet maxime se exercitare ad inuentionem similitudinem in illis que multum distant. ita tamen quod sint in eodem generalissimo. quia in alijs que non multum distat facile est inuenire convenientias et similitudines. **In** his vero que nimis distant hoc est que generalissime distinguuntur nimis difficile est vel impossibile inuenire similitudines. **Considerandum** etiam est circa illa que sunt eiusdem generis. quia illa que sunt in eodem genere in forma generis sunt similia. **Considerandum** etiam est si aliquid accidet inest omnibus presentibus sub eodem genere. ut si aliquid inest homini equo et cani. quod si sic tunc in illo accidente sunt similia.

Secundum capitulum.

Utile autem quod dicitur considerare ad manum. et

In hoc 2o capitulo et finali philosophus determinat de vtilitatibus trium vltimorum instrumentorum. scilicet distinctionis multitudinis inuentionis diuisarum et considerationis similitudinis

Querit Quare philosophus non ponit vtilitates primas et principales instrumenti. scilicet sumptionis propositionum. **Solo**. quod

Reparationes

Illud valet immediate ad multiplicandum propositiones. 2 ergo utilitates eius sunt satis manifeste. Sed alia tria nō pmo 2 p se immediate. sed ex cōsequenti 2 mediāte illo pmo instrumento valent ad multiplicandū propositiones. 2 ḡ ponit pbs illoz instrumentoz utilitates

Querit Quot sunt utilitates instrumenti scz distinctionis multiplicis. **Solo. tres** Prima est. q̄ distinctio multiplicis valet ad manifestandūz ppositum. vt opponens 2 respondens ad idem se referant. qz qñ per distinctōnem multiplicis manifestatū est quot modis dīz positum. tunc respondens magis scit in quo sensu proponitur ab opponente.

Secūda utilitas est vt disputatio fiat ad rem 2 non ad vocem. disputatio eñ non potest fieri ad rem nisi fiat distinctio multiplicis. qz quando in disputatione occurrit aliquis terminus equiuocus tūc ptingit q̄ opponens et respondens non ferant intellectum ad idem sc̄atum. sed ostensa multiplicitate talis termini si tunc opponens ferat intellectum ad aliud sc̄atum termini q̄ respondens ipse est ridendus

Tercia utilitas est. q̄ distinctio multiplicis valet ad hoc vt nō paralogaletur respondens 2 opponens paralogilet. qz respondens sciens distinguere multiplex 2 quotiens aliquid dicitur non paralogisabitur. s; si sciam sciet an opponens non ferat intellectum suū ad idem sc̄atum cum eo. Et similiter opponens potest paralogisare suū respondentem. quando scz proteruus et respondens si ignorat multipliciter terminū. Et addit pbs q̄ sic paralogisare respondentēz proteruū. non est semper possibile in omnib; orōnib;. sed tunc solum quando multiplex est in vno sensu verum et in alio sensu falsum. Iste tamen modus qui scilz est paralogisare magis valet sophisticō q̄ dialecticō. qz dyalecticus debet cauere ne solum dispuset ad nomen nisi respondens fuerit talis q̄ non possit propter eius proteruiam et importunitatem disputare ad rem. quia tunc dialecticus potest eum paralogisare.

Querit Quot sunt utilitates terciū instrumenti quod est differentiarum inuentio **Solo. due**

Prima est. q̄ differentiarū inuentio utilis est ad p̄struēdū syllogismos de eodē 2 diuerso. qz illa inter que inuenit dīna pcludūtur esse diuersa. et illa inter que dīna inueniri nō p̄t pcludūtur esse eadem.

Secūda est. q̄ differentiarū inuentio valet ad cognoscendūz vniūq; per definitōem. qz quādo scitur dīna cum genere cuius est dīna. tūc etiam definitiue scitur species.

Querit Quot sunt utilitates quarti instrumenti quod est similitudinis p̄sideratio **Solo. tres.**

Prima est q̄ p̄sideratio similitudinis valet ad inductiōem. **Secūda** est q̄ valet ad syllogismos ex hypotesi. Et tertia est q̄ valet ad assignationem definitionū. Et hoc p̄bat p̄bus per ordinem. **Primū** scilz q̄ valet ad inductionem sic probat. qz ex multis singularib; similib; acceptis infert 2 pcludit vniuersale quod est impossibile facere ignorantib; similia. hoc est il

Primi Topicorū

his qui ignorant in quo singularia sunt similia. Secundum scz q̄ valet ad syllogismos ex hypotesi sic patet. quia syllogismi ex hypotesi fundantur in hoc q̄ sicut est in vno similitum. ita est in alijs. vt si anima fortis sic immortalis sequitur q̄ anima cuiuscumq̄ hominis sic immortalis. et ergo ex vno similitum processu ad quodlibet similitū possumus per syllogismum ex hypotesi si disputare. ¶ Tertium scz q̄ vtilis est ad assignationem definitionū pars q̄ si est aliquid commune in quo plura similia conueniunt hoc potest poni p̄ genere in definitione eorum. genus enim est. quod inter omnia communia maxime predicatur in quid. et ergo illa que sunt sic communia debent poni p̄ genere in definitione. Hec valet istud instrumentum tantum ad inueniendū genus illarum specierum que sunt sibi inuicem propinque. sed etiam specierum multum distantium. dummodo tamen non nimium distent. Sicut tranquillitas in mari et serenitas in aere conueniunt in genere remoto. q̄ vtrūq̄ est quies. et in hoc sunt similia. Similiter vnitatis in numero et punctus in linea conueniunt in hoc q̄ vtrūq̄ est principium. et ergo ista possunt poni in definitionibus illorum pro genere. sicut quies in definitione tranquillitatis et serenitatis. et principium in definitione vnitatis et puncti. tale enim commune genus assignantes opinamur non extraneas. sed proprie definire. Manifestum ergo est tam ex dictis que sunt instrumenta habūdanda et ad quid sunt vtilia. Et tantū de p̄mo libro.

¶ Finiuntur reparationes primi topicorū Aristotelis

¶ Sequuntur reparationes secūdi topicorum Aristotelis

¶ liij

Reparationes

Irca secundū librum

thopicoꝝ Aristotelis Querit problematice p̄ mo. quō p̄tinatur iste liber ad libꝛū precedentēz **Solo**. sic. Postq̄ p̄bus determinavit in p̄mo libro de syllogismo dyalectico q̄tum ad suā substantiam. Consequenter incipit determinare de ipso q̄tum ad eius vsum. ostendens quō debeat applicari ad terminanduz diuersa problemata q̄

sunt de diuersis predicatis de definitione scz de proprio de genere z de accidente. Et primo in hoc libro determinat Aristoteles de problemate accidentis z de problemate simplicis inherētie. Posterius autem in alijs de terminat de alijs problematibz

Querit Quid est pblema simplicis inherētie **Solo** est in quo predicatū queritur inesse subiecto simpliciter sine intentione alicuius predicatorum. vt si dicatur vtruz albedo inest homini vel non. Sed in alijs problematibz que nō sunt de simplicis inherētia semper exprimitur aliquod predicatorum. Unde problema accidentis sic definit. Est in quo predicatū queritur inesse subiecto sub intentione accidentis. vt vtruz albedo inest homi vt accidens vel non

Querit Quare arist. determinando de istis p̄mo determinat de problemate accidentis q̄ de alijs **Solo**. rō illi est. qz omnia pblemata p̄supponūt problema simplicis inherētie. sed inter omnia pblemata problema accidentis plus puenit cum problemate simplicis inherētie. ergo Arist. anteq̄ determinet de alijs pblematibz alioꝝ predicatorū p̄bus hic determinat de problemate accidentis simul cum determinatione de problemate simplicis inherētie. Maior est nota. qz sic vel sic aliq̄ sp̄iali mō inesse p̄supponit simplr inesse. Minor probat. qz accidens vltra inherētia simplicem nō addit aliquem specialem modum inherendi positiuū. sicut alia predicata. genus eim p̄ter p̄mū simplicem moduz inherendi hz hoc q̄ inest essentialiter. p̄rium p̄uertibiliter. definitio vtroq̄ modo. sed accidentis inesse est simpliciter subiecto inesse.

Arō finitio est p̄mū z principalissimū p̄dicatum. vt patuit ex p̄mo libro. ergo Arist. p̄bus deberet determinare de problemate de finitōis **Solo**. q̄uis definitio q̄tum ad modū inherendi s̄m se z absolute sit p̄ncipaliter p̄dicatum. tñ q̄tum ad moduz terminandi pblemata problema accidentis est p̄bus. Cuius rō est. qz habet quodāmodo se vt fundamentū ad terminandū pblemata alioꝝ p̄dicatoꝝ. p̄pter pueniētia quā habet cū problemate simplicis inherētie

Querit Circa hoc. qd est terminare pblema dyalectici **Solo** terminare pblema dyalectici est ostendere p̄dicatū dyalectici inesse subiecto vel non inesse p̄ locos dyalecticos. vt si querat vtruz aial rōale currat vel nō. z dicat hō currit. q̄ aial rōnale currit. iaz h̄ pblema est terminatū p̄ locū a definitione ad definitum

Secundi Topicoꝝ

Sunt autē pblemata alia quedā vltia alia sō particularia

Pro ordine dicendorū. Querit̄ circa textū pmo quō iste liter subdividitur. **S**olo pma sui diuisione diuidit̄ in duos tractatus. **I**n quoz p̄mo docet p̄bus terminare pblema accētis. **I**n secundo, pblema simplicia inherētis. **P**rimus tractatus habet duo capitula. **P**rimū est pblemiale ī quo tra facit p̄mo ponit vnā diuisione problematum z subdividit quo dicit̄ membrū. **S**cdo compar pblema accidentis ad pblemata aliorum p̄dicatoꝝ. **E**t tercio ponit peccata vitāda in disputatōe dyalectica.

Querit̄ **Q**ue est prima diuisio pblematum in textu. **S**olutio **Q**ue est prima diuisio pblematum in textu. **S**olutio q̄ pblematū. **A**lia sūt vltia alia sunt particularia. **C**uius diuisionis rō est quia in oī pblemate dyalectico p̄dicatū denotat̄ inesse subiecto vel p̄ omni supposito eius vel p̄ aliquo t̄m. **S**i primū sic sunt problemata vltia. **S**i scdm̄ sic sunt pblemata particularia. **T**ū pblema vltē p̄ sic definit̄. **P**roblema vltē est in quo p̄dicatū denotat̄ inesse subiecto p̄ supposito subiecti vel nō inesse. **E**xemplū **A**resto. est vt qm̄ oīs voluptas est bonū. z qm̄ nulla voluptas est bonū. **P**articulare vero definit̄ sic q̄ pblema particulare est in quo p̄dicatū denotat̄ inesse subiecto, p̄ aliquo supposito vel non inesse. **E**xemplū est vt qm̄ quedā voluptas est bonū. z qm̄ quedā voluptas non est bonū.

Responsum **R**esponsum **A**lla diuisio est insufficientis. **Q**uā nō est bona. **A**ns p̄bat̄ qz aliqd̄ ē etiā pblema indefinitū z aliqd̄ est singulare de quibz tamen nihil loq̄tur **A**resto in hac diuisione. **S**olutio q̄ pblema indefinitū cōprehendit̄ hic sub particulare. **S**ingulare autē pblema p̄rie non est pblema qz non cadit sub arte dyalectica. **D**ico notanter p̄rie qz si que sunt pblemata de singularibus in cōmuni illa cōprehendi debent etiā sub particularibus et sic illa diuisio est sufficiens.

Responsum **R**esponsum **A**lla p̄pō hyporetica p̄rie loquendo est vltis vel particularis. s̄z omne pblema est p̄pō hyporetica. **Q**uā pblema nō dz dici vltē vltē particulare. **S**olo si pblema p̄sideret̄ fm̄ suā subām sic est p̄rie hyporetica querens vtrāq̄ partē cōtradictōnis z sic nullū dicit̄ vltē vel particulare. **S**ed si consideret̄ pblema vt est terminabile sic est p̄pō cathgorica z hoc modo est vltē vel particulare. **Q**uis c̄m pblema dyalectici querat vtrāq̄ partem cōtradictōnis t̄m nō terminat̄ nisi ad vnā partē t̄m zc.

Querit̄ **Q**ue est secūda diuisio pblematū. **S**olutio est subdivisio istoz membrōz p̄me diuisionis sc̄z q̄ pblematum vniversalū z particulariū quedā sunt cōstructiua id est affirmatiua. quedā vero destructiua id est negatiua. **E**xempla iam patuerūt.

Responsum **R**esponsum **A**lle pblema querit̄ vtrāq̄ partē cōtradictōnis. **Q**uā omne pblema ē affirmatiū z negatiū simul. **E**t per p̄sequens ista diuisio ē falsa q̄ dz q̄ aliq̄ pblemata sūt affirmatiua t̄m. z aliq̄ negatiua t̄m. **S**o q̄ pblemata non dicūt̄ affirmatiua ex parte modi querendi q̄ oīa querunt vtrāq̄ partē cōtradictōnis sed dicūt̄ affirmatiua vel negatiua ex parte modi terminandi q̄a sc̄z terminat̄ affirmatiue vltē negatiue

Reparationes

Querit Vtrū est aliqua alia adhuc diuisio pblematū. **Solutio** sic. Quia pblematū aliud ē pblema definitōis aliud ppiū aliud generis aliud accidentis que diuisio est quadrimebris data penes diuisionem quatuor predicatoꝝ. **Et** si dicat quare **Aresto** non posuit illā etiam hic dicendū est q̄ ideo quia illa diuisio potest faciliter haberi ex his que dicta sūt superius in primo libro.

Una q̄ dat penes substantiam pblematis et fm̄ illam aliud ē } diffinitōnis ppiū generis accidentis

Er dictis p̄ quō in toto sūt tres diuisiones principales pblematis sc̄z **Alia** q̄ dat penes q̄ritatē pblematis et sic quoddā ē } vniuersale particulare

Tercia q̄ dat penes q̄ritatē et sic pblematū aliud est } affirmatiuū negatiuū

Querit Que pblemata sunt potiora vtrū vlla vel particularia. **Solutio** p̄bi q̄ pblemata vlla. **Et** h̄ sic om̄i q̄ pblemata vlla illa sūt cōia tā ad cōcludendū vlla q̄ particularia affirmatiue et negatiue q̄ nos ostendentes qm̄ aliqd̄ inest omni vniuersaliter. **Enī** ostendentes erimus qm̄ alicui inest particulariter. quia particulare p̄ legē subalternā cōcludit ex vniuersali. **Et** sūt in negatiuis ostendentes qm̄ aliqd̄ quid inest nulli etiam ostendentes erimus qm̄ non omni inest id est alicui non inest.

Querit Quo ordine de istis pblematibus determinādum est in sequentibus. **Solutio** **Aresto** q̄ p̄mo debet determinari de vltibus quō sc̄z vlla pblemata debeant terminari. **Et** postea de particularibus. **Rō** istius ē fm̄ p̄m. q̄ pblemata vlla illa sunt cōia ad vlla et particularia sed cōiora sunt priora. **q̄** de vltibus prius erit determinādū. **Et** inter vlla adhuc prius determinādū ē de pblemate negatiuo q̄ de affirmatiuo. **Cui** rō etiā est. q̄a oppositōnes dyalectici p̄ncipaliter nituntur destruere positōnem r̄ndentis que vt in plurimū est affirmatiua. et q̄ oportet opponētē magis pbare negatiuas q̄ affirmatiuas.

Querit Circa secūdā p̄tē istius capituli quō p̄par p̄bus pblemata accētis ad pblemata alioꝝ p̄dicatoꝝ penes facilitas et difficultatem cōstruendi. **Solutio** dicit q̄ pblemata accētis difficultius cōstruuntur q̄ pblemata de alijs p̄dicatis. **Et** rō est fm̄ enī q̄ valde difficile est cōuenientem nominatōem p̄cetti in accētibus hoc est difficile valde est pbare q̄ sicut a denominatōe alicui accētis simpliciter sequi ipm̄ simpliciter inesse q̄ ita ab inesse ipius sequat vera denotari. sicut exempli gr̄a difficile ē pbare q̄ sicut b̄i sequitur **Iste** est albus denominatiue. **q̄** albedo

Secūdi Thopicorū

inest illi q̄ ita etiā sequat̄ albedo inest illi. ḡ est alby denomiatiue. Et hoc idē q̄ p̄ma p̄na sp̄ est vera z sc̄da p̄r esse falsa. **E**o q̄ in accētibus non sp̄ valeat p̄na ab inesse ad esse sicut i alijs p̄dicatis. **N**ā i alijs p̄dicatis b̄n̄ seq̄t̄ sp̄ hoc inest illi. ḡ est tale sic b̄n̄ seq̄tur penes p̄dicatū generis aial inest hōi. ḡ hō est aial. **E**t penes p̄dicatū p̄p̄riū vr̄ risibile test hōi. ḡ hō est risibilis. **E**t penes p̄dicatū definitōnis aial rationale inest hōi. ḡ hō est aial rationale. **S**z in accētibus nō seq̄tur sp̄ vr̄ nō seq̄tur albedo inest ethiopi. ḡ ethiops ē albus. **E**t rō hui⁹ est q̄ vn̄q̄d̄q̄ alioy p̄dicatoz triū vel simpliciter inest subiecto vel oīno nō inest. **S**ed accētis p̄ringit inesse simpliciter vel solū fm̄ qd̄. **S**i cut patet de albedine. **A**lbedo em̄ p̄r simpliciter inesse sicut qm̄ inest toti sic ē in signo. **E**t potest fm̄ qd̄ inesse sic qm̄ nō inest nisi fm̄ p̄rē quō ē ethiopo.

Querit̄ Ergo quot requirūt ad hoc q̄ b̄n̄ valeat p̄na ab inesse accētis ad esse. **S**olo tres p̄ditōnes. **P**rima ē q̄ accētis inest subiecto suo satis intense hoc ē fm̄ esse p̄fectū z p̄pter defectū illi⁹ nō seq̄tur caliditas inest aq̄ tepide. ḡ aq̄ talis ē calida. **S**ecūda q̄ inest satis extense hoc ē p̄ maiori p̄rē subiecti z p̄pter defectū illi⁹ nō valet p̄na albedo inest ethiopi. ḡ ē alby. **T**ercia q̄ inest satis p̄ntense hoc ē p̄ nobilit̄ dicit̄ ipis. z ḡ nō seq̄tur. **A**rnoldus ē rubius ex verecūdia. ḡ est rubius.

R̄ Bene seq̄tur fortes ē crispus fm̄ erines. ḡ ē crispus. z t̄n̄ crispituz do ē accētis qd̄ nō inest simpliciter toti subiecto s̄z solū p̄rē. ḡ iste conditiones nō requirūt. **S**olo duplicia sunt accētia. quedā sunt q̄ deter̄minat̄ sibi aliqua specialē p̄rē subiecti. z penes talia accētia b̄n̄ valet p̄na ab inesse fm̄ p̄rē ad eē totius. **S**icut b̄n̄ seq̄tur. est claudus fm̄ tibia. ḡ est claudus. est crispus fm̄ erines. ḡ est crispus. **A**lia sunt accētia q̄ nō deter̄minat̄ sibi aliqua p̄rē subiecti sed equaliter respiciunt omnes partes v̄l salte plures sicut sunt albedo nigredo zc̄. z in talibz p̄na nō valet ab inesse partis ad esse totius.

R̄ Bene sequitur albedo inest homini. ergo homo est albus. **P**robatur quia bene seq̄tur albedo inest homini. ergo p̄dicat̄ de homine et tunc p̄ter b̄n̄ seq̄tur albedo p̄dicatur de homine. ḡ homo est albus p̄rē ma p̄frequentia p̄rē qz idē sunt inesse z p̄dicari fm̄ p̄hm̄ p̄mo p̄rōz. **S**olutio inesse in p̄posito non accipit̄ p̄ p̄dicari sed accipit̄ hic generaliter pro esse in alio.

R̄ Causa formalis nunc separatur a suo effectu. ḡ impossibile est albedinem inesse alicui quā sit albū. **S**olutio neganda est p̄na q̄a effectus albedinis que solū inest imp̄fecte aut fm̄ parte nō est esse album simpliciter z p̄fecte z fm̄ totū sed effectus eius est esse albū solū imp̄fecte est fm̄ quid. z ergo nō denominat subiectū suū.

Querit̄ Circa terciā p̄rē istius capituli. Quot sunt peccata vitā da in disputatiōne dyalectica. **S**olutio. **A**resto. q̄ duo. **Q**uoz primū est mentiri hoc est assumere aliqd̄ manifeste falluz. qd̄ tūc fit. qm̄ p̄tenuendo aliquis dicit inesse aliqd̄ quod t̄n̄ nō inest. z talis peccat quia impedit cōmune opus. **S**ecūdu p̄rē est trāsgredi. p̄rē a locutoz nē vr̄do termis aliter q̄z impositi sunt ad significandū. **Q**uod sit quādo

Reparationes

aliquis extraneis nomib; res appellat sicut si quis hoïem plantanū vocet aut arborē euerfam peccat. Et rō qre ponitur solū duo peccata ē qd om̄e peccatū vitandū in disputatōne dyalectica vel est in sermone relato ad rē vel in sermone relato ad loquentē. pmo est p̄mū. scdo est secundū.

Capitulum tertium

¶ Unus ergo locum est inspicere si quod fm aliquē modū inest assignant rē.

Querit Quid facit **Aristo.** i hoc capitulo. ¶ **Solutio** docet terminare pblema accidentis p vnā cōsideratōne tm desstructiue que est talis. Si aliqd assignat alicui inesse vt accēs tunc videndū est an inest fm modū inherendi alicui? alioz p̄dicatoz pura vt definitio p̄mū vel genus si sic tunc male assignatū fuit inesse vt accidens z ē pblema destruendū. qd in definitōne accētis superius in p̄mo huius dīctum fuit qd accidens est qd neq; est genus neq; definitio neq; p̄mū. Et dicit p̄s qd maxime contingit hoc peccatū circa genera qz scz illud qd inest vt genus assignat inesse vt accidens. Sicut qñ aliquis dicit albo colozem accidere vel dicit albe dinem esse coloratā talis em non assignat coloratū inesse albedini vt genus qz ipse denotat p̄dicatū ibi stare denominatiue iam nullū genus potest denominatiue p̄dicari de specie sed oīa genera vniuoce p̄dicant de suis specieb;. Neq; etiā assignat inesse vt p̄mū vel definitiōnem qd illa non insunt alijs a suis p̄mīs subiectis sed contingit multa alia esse colorata ab albedine sicut lignū lapidem equū hoïem rē. Et ergo relinquū qd assignat coloratū albedini inesse vt accidens z p̄ p̄m id qd est genus fm veritatem p̄ter modū denominatiū significauit inesse vt accidens.

Querit Circa hoc quare magis contingit peccatū in pblematibus accidentis p hoc qd genus assignatur inesse vt accidens q̄ p hoc qd definitio vel p̄mū assignatur vt accēs inesse. ¶ **Solutio** qd genus habet maiorē conueniētiā cū accidente in modo suo inherendi q̄ aliqd alioz p̄dicatoz. qd sicut accēs inest in dō uertibilibiter ita etiā genus p̄mū aut z definitio insunt conuertibilibiter.

Ad Propriū z accidens hñt maiorē p̄uentiā q̄ genus vt accēs q̄ illa p̄batio est falsa. ¶ **Solutio** ex parte nature rei bene plus conueniunt p̄mū z accidens tamen ex parte modi inherendi sic plus conueniunt genus z accidens sicut patuit.

Querit Quor modis contingit hoc qd genus assignat inesse specie vt accēs. ¶ **Solutio** duob; modis sicut ex verbis albedini accidit color. Alio modo implicite qñ scz nomen accidentis non exprimit sed genus denotat p̄dicari de specie sua denominatiue vt cū dicit albedo est colorata ibi em p̄dicatū assignat inesse vt accēs z nō vt genus. quia sicut dicitur fuit genus p̄dicat non denominatiue sed vniuoce de specie

Secūdi thopicorū.

Querit Que est rō illius q̄ genus non potest p̄dicari denominatiue de suis sp̄ibz. **Solo** qz denominatio p̄prie dicitur a finē dominū. **Albertū** non fit nisi a forma accidentali que est extranee nature a subiecto z̄ introducitur per aliquam alterationem suo subiecto iam inesse substantiali perfecte constituto. **Et hoc** significatur in nomine in hoc quod dicitur denominatio. **De em̄** est prepositio que notat transitionem et diuersitatem. **Unde** denominatio non est aliud q̄ extrinseca nominatio. **Sed iam** manifestum est qz genus non est accidentalis for̄mā suarū specie rum quasi sit extranee nature adueniens eis per motum post completum esse. imo genus est de substantia et de intrinseca essentiali ratione cuiuslibz sue speciei. ergo genus non potest predicari denominatiue de suis speciebz sed solum vnuoce.

Ar̄. Illud quod fecit quale quid potest p̄dicari denominatiue. sed genus significat quale quid. quia genus est secūda substantia vt patet in predicamentis. ergo. **Solo** genus vel alia secūda substantia fecit bene quale quid. id est aliquid commune. sed hoc non fecit per modum qualis. sed per modū substantie. sicut patz per **Aristotem** in capto de suba libro allegato. **Vide tñ** in p̄mento pulere ex **Alberto**. quō aliquo mō im̄ proprie tñ p̄tingit genus denoiatiue p̄dicari.

Querit Quare **Aresto.** p̄us hic docet terminare p̄blema acc̄tis inherētie s̄ simplicis inherētie. cum tñ problema simplici inherētie sit p̄us z̄ p̄suppositum ab omnibz alijs. **Solo** .rō est. quia problema acc̄tis docet hic terminari destructiue. **Unde** licet p̄blema simplicis inherētie sit p̄us. p̄blemate accidentis. sicut inesse simpliciter est p̄us q̄ inesse vt acc̄dens. tamen non inesse vt acc̄dens p̄us est q̄ non inesse simpliciter. **Ex quo** omne illud quod est prius s̄m p̄structionem est posterius s̄m destructionem. sicut p̄us est esse aīal q̄ hoīem. sed tñ p̄us est nō esse hoīem q̄ non esse animal.

Querit Tūc quare **Aresto.** docet p̄blema acc̄tis terminare tñ destructiue z̄ nō p̄structione. **Solo** p̄pter duas causas. **Prima** est. qz acc̄tis inter alia predicata est imperfectius. in cuius significatione definitū fuit p̄ abnegationem alioz p̄dicatoz. **Secūda** cā est. qz p̄blema acc̄tis ordinat ad p̄blema definitōis. sicut etiā alia. eo qz definitio est p̄feratissimū p̄dicatoz. s̄ magis ordinatur problema acc̄tis ad definitionem p̄ destructionem q̄ p̄ p̄structionem. qz bene sequit̄ si aliquid inest vt definitio. q̄ non inest vt acc̄tis. z̄ iteruz sequit̄. si inest vt acc̄tis. ergo nō inest vt definitio.

Querit Quare **Aristoteles** ponit solum vnum locū seu vnam p̄siderationem ad terminandum problema accidentis et tamen multe ponuntur ad terminandum problema simplicis inherētie. **Solo** quia problemata simplicis inherētie ordinatur ad definitionem p̄structione z̄ destructiue. quia anteq̄ aliquid inest vt definitio oportet qz inest simpliciter. **Sed** problema accidentis non ordinatur ad definitionem nisi destructiue. et ergo non multiplicantur p̄siderationes ad terminandum.

Reparationes

problemata accitit sicut ad terminandū pblemata simplicis inherencie.

Secūdus Tractatus

¶ Alius aut locus est inspicere quibus inesse aut omnibus etc.

¶ Hic est secūdus tractatus in quo philosophus docet terminare pblemata simplicis inherencie. Et hinc tria capitula. In primo docet ea terminare per locos intrinsecos. In secundo per locos extrinsecos. Et in tercio per locos medios. In primo capitulo docet primo terminare pblema simplicis inherencie per locum in quō in quōritate et a partibus. Secundo per locum a definitione. et sic consequenter. hinc enim hoc capitulum totum presertim ponit speciales locos seu consideraciones

De loco a partibus in quāritate ad totū

Queritur Quid est totū in quōritate. et quid est eius pars. **Solo** totū in quōritate secundum philosophum. hinc est videlicet sumptū vltimū. id est terminus minus cōis sumptus eius signo vltimo. ut omnis homo. Sed pars in quōritate est quodlibet inferius sumptum sub tali termino summi. ut aliquis homo vel petrus iohānes. et sic de alijs

Queritur Que est illa consideratio quam ponit Aristoteles ad terminandū problema simplicis inherencie respiciendo ad totum in quōritate et ad partes. **Solo** quod ista. Si aliquod predicamentum assignatur omni aut nulli inesse. debemus respicere ad species et ad individua subiecti. verū in aliqua illarum specierum vel individuorum reperitur instantia si sic pblema est destruendū. ut si proponatur istud pblema. Utrū omnium oppositorum est eadem disciplina vel non. debemus videre ad species oppositorum scilicet ad oppositionem contrariam partiuā contradictoniaz etc. Et ibi non inuenimus instantiā. tūc vltimū debemus descendere ad individua in quibus vltimū stare diuisio. verbi gratia. debemus videre vtrum iusti et iniusti sit eadem disciplina. que sunt sub specie contrariorum. vel an dupli et dimidiū sit eadem disciplina que sunt sub relativiis. et sic consequenter. Et si in aliqua inuenimus instantiā problema positum est destruendū hoc est negatiue soluendum seu terminandum

Queritur Ad que debemus primo respicere verum ad species vel in diuidua. **Solo** dicit Aristoteles quod primo debemus respicere ad species acceptas sub subiecto vniuersaliter distributo. et non primo ad individua. Et ratio est. quia species ille sunt pauciores. sed in paucioribus est via magis super facilius. facilius enim est consideratio ad concludendum vel ostendendum propositum in paucioribus quam in multis. individua autem sunt multa imo infinita

Queritur Quomodo tenet ista consideratio Aristotelis. **Solo** philosophi constructiue et destructiue. quia si in nulla specie vel individuo inuenitur instantia problema est destruendum. Si autem in aliqua specie vel individuo reperitur instantia tūc pblema est destruendū. **Propo**

Secūdi thopicoꝝ.

ret em̄ respondentem semper p̄cedere vniuersale sibi propositum vel dare instantiam in aliquo particulari. q̄ si neutrum illoꝝ faceret respondēs priorius erit ⁊ p̄uius socius

Querit **Arū** arguendo a partib; in q̄ritate ad suū totū opoz teat omnes partes enumerare. ¶ **Solo.** q̄ duplꝛ p̄rins q̄t argui penes istū locum. ¶ **Uno modo.** p̄babiliter. ⁊ tūc nō oportz omnes partes vel om̄ia particularia enumerare. sed aliqua tot scz ex quot. p̄babiliter potest inferri totū. ¶ **Alio modo** necessario. ⁊ tunc oportet omnes partes vel omnia particularia enumerare

¶ Si dicat. partes in q̄ritate sunt indiuidua seu singularia. ⁊ illa sunt in finita. ergo non possunt omnes enumerari. ¶ **Solo.** particularia seu singularia possunt duplꝛ enumerari. ¶ **Uno modo** in p̄pria forma. ¶ **Alio mō** sub aliqua p̄muni particula. ⁊ sic de alijs. vel ⁊ sic de singulis. Jam licz nō possunt singularia vel particularia semp enumerari om̄ia in p̄pria forma p̄pter earū multitudinē. tū possunt bene p̄prehendi ⁊ enumerari sub tali p̄muni aliq̄ particula. sicut p̄z cū dicimus. sortes currit plato currit zēis.

Arū nō sequit̄ arguendo p̄ istum locum a partib; in q̄ritate ad totum sortes nō est totū in q̄ritate. plato non est totū in q̄ritate zēis. ¶ **¶** om̄is hō nō est totū in q̄ritate. ergo nō est bonus locus dyalecticus. ¶ **Solutio** locus iste sicut etiā alijs loci dyalectici non tenet nisi arguendo in p̄dicatis realib;. iam hīc arguit̄ penes p̄dicatū intentionale. q̄d ponit differentiam inter totum ⁊ partes

Querit **¶** iterum etiam econtra teneat argumentum arguendo a toto in quantitate ad suas partes. ¶ **Solo.** q̄ sic. ⁊ cōprehenditur ille locus sub isto. vt tene seq̄tur p̄structiue sic arguendo. om̄is homo currit. ergo sortes currit. ¶ **¶** destructiue sic. nullus homo currit ergo sortes non currit.

Arū arguendo a toto in q̄ritate ad suā partē est argumentū sophisticum. ergo nō est bonus locus dyalecticus. ¶ **¶** nis. p̄bat. q̄ est vn̄ mod⁹ petitiōis p̄ncipiū s̄m **Aristo.** q̄n̄ particulare petiit in suo vli. vel etiā econtra. ¶ **Solo.** duplicia sunt p̄dicata. quedā sunt notioꝝa de toto q̄ de partib;. ⁊ penes illa arguitur dyalectice a toto ad partem. ¶ **¶** alia sunt notioꝝa de partib; q̄ de toto. et quādo penes talia p̄dicata arguitur a toto ad partem est argumentum sophisticum s̄m fallaciam petitiōis p̄ncipiū ¶ **¶** De hoc loco etiā alijs posteriorib; plura habes in cōmento circa q̄ntū tractatū summarū petri hyspani

¶ Sequitur de loco a definitione

Querit **¶** Quō docet p̄bus terminare p̄blema simplicis inherētie p̄ locum a definitione. ¶ **Solo.** ponit istā p̄sideratiōem Si aliquid p̄dicatū denotat simpliciter in esse subiecto debemus assignare definitiones p̄dicati aut subiecti. ¶ **¶** Et illis assignatis debem⁹ videre si aliqd sit positū in definitione p̄dicati quod nō possit verificari de subiecto. vel si aliquid sit positū in definitione subiecti cui nō p̄ueniat p̄dicatū. q̄ si sic tūc

¶ ¶

Reparatiões

problema est destruendum. Et circa hanc consideratione ponit philosophus tria exempla. Primum est respiciendo ad definitionem predicari, ut si queratur an deo pueniat iniusticiam facere vel non, videndum est ad definitionem illius predicari quod est iniusticiam facere, quod sic definitur. Iniusticiam facere est sponte proximo nocere et statim, tunc est manifestum quod problema est destruendum, quia deo non conuenit illa definitio que est sponte alicui nocere. Secundum exemplum est respiciendo ad definitionem subiecti, ut si queratur an inuidus est studiosus, consideranda est definitio illius subiecti inuidus. Inuidus enim est qui tristatur de apparenti prosperitate alterius, et statim patet quod studiosus non est inuidus, quia alius studiosus esset prauus. Tertium exemplum est respiciendo ad definitionem veriusque, scilicet etiam subiecti quod predicari simul, ut si queratur utrum reprehensor sit inuidus respiciendum est primo ad definitionem subiecti. Nam reprehensor sic definitur. Reprehensor est qui tristatur de prosperitate malorum. Secundo respiciendum est ad definitionem illius predicari quod est inuidus quod sic definitur. Inuidus est qui tristatur in prosperitatibus bonorum. Tunc statim patet quod reprehensor non est inuidus, quare problema est destruendum.

Queritur que sunt illa documenta que ponit philosophus in textu. Solo Aristotele ad declarationem eorum que dicta sunt ponit tria documenta, quorum duo respiciunt locum a definitione, et unum locum a principio in quantitate. Primum est quod non debemus derelinquere aliquod ignotum in definitione. Et ergo si ponat in definitione aliquis terminus obscurus tunc loco illi debet poni definitio illius termini, et hoc totiens debet fieri quousque deueniat ad plenam notitiam definiti. Secundum documentum circa locum a principio in quantitate est, quod si rursus velit ponere aliquam propositionem vlem, que tamen sit in aliquo parte instantia, tunc debet illam ponere cum tali instantia, quia aliter opponens immediate contra eam illam instantiam inferret. Tertium documentum, quod in assignando definitiones debemus uti nominibus ut plures virtutes, de rebus aut debemus sentire non ut plures, sed ut pauci, ut experti et sapientes. Exemplum huius est, ut si queratur de hoc nomine sanatiuum quid est, hoc est quid hoc nomen fecerit, debemus dicere quod sanatiuum est idem quod perfectiuum sanitatis, quia sic plures virtutes illi nomine. Sed si queratur de hac vel illa re posita verum sit sanatiua seu perfectiua sanitatis, tunc non debemus sentire ut plures, sed ut expertus medicus.

Queritur quomodo potest ostendi quod locus a definitione sit bonus locus dialecticus. Solo sic, quia locus dialecticus non est alius quam habitudo termini inferentis ad terminum illatum, sed a definitione ad definitum est bona habitudo ita quod ex definitione bene sequitur suum definitum, ergo etc.

Ad definitionem ad definitum sumit locus demonstratiuus, ergo non sumitur locus dialecticus, quia ab eodem non potest sumi locus dialecticus et sophisticus. Solo, definitio potest considerari dupliciter. Quomodo, scilicet etiam sub instantia, in quantum includit essentialia principia definiti, que sunt causa inherente passiois, et sic a definitione sumit locus demonstratiuus. Alio potest considerari definitum, prout sub statum istius considerationis que est definitio, et sic ab ea sumit locus dialecticus.

Secundi Thopicoꝝ

Querit **S**erū sit etiā aliquis locus a definitio ad definitōnem
ad definitū. ita ecōtra etiā bona habitudo ē definiti ad definitōnem. Sicut
em bñ sequitur aīal rōnale ē suba. ḡ homo est suba p locū a definitione. Ita
etiā bñ sequitur p locū a definitio hō currit. ḡ aīal rōnale currit. S3 tūc querit
tūc quī locus dicit a definitōne ad definitū. Et quī econtra. **S**olutio quī
definitio est terminus inferens hoc est termin⁹ positus in antecedente tūc lo
cus vocat a definitōne. Sed quī definitū est terminus inferens ⁊ definitō
terminus illatus tūc locus vocat a definitio. Et rō istius est quī locus sem
per denomiā⁹ a termino inferente ⁊ nō a termino illato. Et si dicat a fine de
be fieri denomiatio **S**olutō hoc vez ē i his q̄ dicitur causalitatē cause fina
lis sed nō in his que dicitur causalitatē cause efficientis sicut est in pposito

De modo terminandi problema multiplex

Querit **P**rimo quoruplex est pblema multiplex. **S**olutō du
plex. Quoddā em est multiplex fm equocatōne. Aliud
vero fm amphibologiā. Tūc em pblema dicitur multiplex fm equocatōnez
quī multiplicitas tenet se ex pre alicu⁹ dictōnis posite in pblemate vt si q̄
rat vtrūois canis sit aīatus vel nō. Sed tūc dicitur pblema multiplex fm
amphibologiā quī multiplicitas tenet se ex parte orōnis vt si queratur.
An sit vna disciplina pluriū vel non

Querit **Q**uō docer pbs terminare pblema multiplex fm equos
catōnem. **S**olutio ponit duas cōsideratōnes quaz
vna datur quī multiplicitas latet rñdenti. Alia quī multiplicitas ē notare
spondenti. **P**rima est. Si pblema est multiplex ⁊ multiplicitas latet res
spondenti tūc si volum⁹ ipm cōstruere debem⁹ ipm cōstruere p vno scas
to p quo scz potest cōstrui. Et si volum⁹ ipm destruere debem⁹ ipm des
truere p vno scato termini p illo scz p quo p̄ destrui ⁊ tacere de alijs sig
nificatis. Et dicitur notanter hoc faciendū esse si multiplicitas latet rñdenti
quia si nō lateat rñdenti tunc frustra construi pblema vel destruitur hoc
modo quia statim rñdes instabit dicēs q̄ pblema nō est pbatū in hoc sens
su in quo ipse dubitabar. Et ista cōsideratio siue locus est cōstructiuus et
destruuius. Addit tñ pbs q̄ plus requirit ad cōstruendū pblema vlt q̄
ad destruendū. qz ad destruendū vlt pblema sufficit q̄ p̄dicatū ostendat.
non inesse fm vnū significatū siue sensum. Sed hoc non sufficit ad constru
endū imo ad destruendū oportet vri preconessione ipsius respondētis
vt sz respondens concedat prius istud q̄ sicut est in vno q̄ ita est in omni
bus alijs. **E**xemplū est vt si vellem pbare q̄ omnis aīa est immortalis non
sufficeret ostendere q̄ aīa vnus hominis est immortalis sed oportet suppos
nere q̄ sicut est de anima vnus q̄ ita est de omnib⁹ alijs. Et oportet q̄ illā
suppositōnem rñdens concedat. Dicit tamen pbs q̄ non est necesse semp
illa preconessione vri quia aliquī manifestū est q̄ p̄dicatū in sit omni suppos
sio subiecti sicut est hic oīs triangulus habet tres angulos equales duos
fuit rectis. **S**ecūda cōsideratio. Si pblema ppositū est multiplex ⁊ ml
tiplicitas ē nota rñdenti tūc debem⁹ ipm distinguere ⁊ tūc si est verum p

Reparationes

quolibet significato detemus ipm construere. Et si est falsum p quolibet si
gnificato detemus ipm destruere. Si autem est verum p vno significato. et fal
sum p alio non detemus simpliciter ipm construere vel destruere sed sub di
stinctione non dens sciens illa multiplicitate habeat occasione negandi vel
dicendi. Exemplum istius est si querat. An opertum est expedirens vel non
Opertum enim dicit equivoce de bono scilicet vtili de bono honesto vnde facta illa
distinctione videndum est an hoc predicatum multiplex p oibus suis signifi
catis inest subiecto si sic. pblema est construendum si non tunc est destruendum
Si vero p vno inest et p alio non nec est simpliciter construendum nec simpli
citer destruendum.

Ad Tale pblema multiplex non potest dyalectice terminari. quia male docet
tur hic terminari. Antecedens probatur. quia consideratio multiplicis
illa pertinet ad sophista. Solo aliter sophista vitur multiplici. et aliter
dyalecticus. quia sophista ad decipiendum. sed dyalecticus vitur eo prout
in aliquo determinato sensu acceptum potest vere construere et destruere et habere pro
babilem veritatem et falsitatem. Si tunc dicat. pblema dyalectici non potest
terminari nisi per syllogismum dyalectici. sed multiplex impedit syllogismum
dyalectici. quia non potest pblema multiplex terminari per syllogismum dyalecticum
Solutio licet pblema multiplex non possit per unum syllogismum dyalecticum
probari sed quod accipit in tota sua multiplicitate tamen per vnam eius partem potest
probari per unum syllogismum et per diuersis partibus per diuersos syllogismos.

Queritur Quod docet philosophus terminare pblema multiplex secundum am
phibologiam. Solo per duas considerationes paris
formiter sicut pblema multiplex secundum equiuocationem. Quarum prima est. Si
multiplicitas latet respondentem tunc sufficit accipere unum significatum notum
respondenti et in illo significato construere vel destruere pblema.

Secunda consideratio est quod si multiplicitas talis non latet respondentem sed est
sibi manifesta tunc oportet distinguere illud multiplex in sua scata. Et si
debet construere oportet quod ordo sit vera pro oibus suis scatis. Et si debet destruere
oportet quod sit falsa pro omnibus suis significatis. Quod si fuerit vera in vno
significato et falsa in alio tunc non debet simpliciter construere aut destruere pro
blema. Et exemplum istius ponit Aristoteles. ut disciplina est vna plurium illa enim
oratio est multiplex secundum amphibologiam.

Queritur Ergo circa hoc quod debet intelligi quod reperitur amphi
bologia in hoc exemplo. disciplina est vna plurium.
Solo philosophi quia disciplina potest esse vna plurium tripliciter. Vno modo sic
quod sit vnus sicut finis et alterius sicut medij ordinati ad finem. Sicut medij
cena est sanandi et cibandi. Sanandi quidem sicut finis et cibandi sicut me
dij ordinati ad illam finem. Secundo modo disciplina dicitur vna plurium quorum
quodlibet est finis quo modo contrariorum dicitur eadem disciplina ut medicina sani
et egri. Et hoc modo tamen magis veritate habet pro ista in speculatiuis quam in
practiciis. quia in speculatiuis unum contrariorum non est magis finis quam aliud
quia speculatiue non potest finire et determinare cognosci unum priorum nisi cognos
cat alterum. Tercio modo dicitur vna disciplina plurium quod est vni per se et alterius
per accessum. Sicut disciplina quod est quod triangulus habet tres angulos equales duobus

Secūdi thopicoꝝ.

veritas illa em̄ fm̄ q̄ refert ad subiectū est pluriū. qz est trianguli vt subiectū
de z eqlatri p̄ accns. qz accidit triāgulo esse triangulū equilaterū.

De loco a transumptione.

Querit̄ Quō docet Aresto. terminare pblema simplicis inherē
tie p̄ locū a transumptione. **Solutio** p̄ hanc conside
rationem. Si in pblemate pposito sit aliquod nomē obscurū detem⁹ nos
transferre ad aliud nomē manifestius z notius nobis z tunc construere vt
destruere pblema quia q̄cqd̄ cōuenit alicui sub noie magis noto etiā con
uenit sub nomie minus noto. Et quicqd̄ remouet de aliquo sub noie mag
is noto etiā remouet de eo sub nomie minus noto. Et sic patet q̄ iste loq̄
cus tenet p̄structiue z destructiue hoc est affirmatiue z negatiue arguēdo.

Ar̄ Scdm̄ trāsumptōne arguitur sophisticē vt patet in secūdo mō
fallacē equiuocatiōis. q̄ non est aliquis locus dyalecticus a trāsum
ptione. **Solutio** duplex est transumptio. Una scz qm̄ dictio vel ora
tio significat vnu p̄tie z transumit ad significandū aliud p̄pter aliquam
similitudinem. z illa transumptio facit locū sophisticū. Alia est qm̄ p̄ noie
minus noto sumit nomen magis notum z illa facit locum dyalecticū vt
hic dicit. **Sed** tunc querit̄ quare Aresto. ponit hunc locū hic inter lo
cos intrinsecos cū tñ sit locus extrinsecus. vt patet p̄ pe. hyl. **Solutio**
dñi Alberti q̄ p̄tie loquendo non ponit hic vt locus a q̄ trahit argumen
tum. sed vt quedā ydoneitas vel cautela ipsius opponētis vt scz qm̄ oppo
nens nō p̄ pbare ppositū suū in vno noie forte min⁹ noto ridentē trāserat
se ad aliud nomen magis respondēti cognitū. quia quicqd̄ p̄bat de re sub
vno nomine etiam censetur p̄batū de ea sub alio nomine. Alij tamen dis
cunt q̄ licet locus a transumptione sit extrinsecus q̄tū ad habitudinem
que est inter nomen magis notum z nomen minus notum ex parte nostri
intellectus qui cognoscit rem sub vno nomine z sub alio ignorat tamen
q̄tū ad rem significatā p̄ verūq̄ nomen est locus intrinsecus quia res
significata sub verōq̄ nomine est eadem.

De loco a genere ad speciem et econtra

Querit̄ Quomodo docet philosophus terminare pblema sim
plicis inherētie per locum a genere ad speciem. **Solutio** per duas considera
tiones interponit locū econtra a specie ad genus.

Querit̄ Que est p̄ma consideratio. **Solutio** q̄ ista. Si volu
mus ostendere aliquod predicatū integratum ex cōtra
rijs distinctiue inesse alicui sp̄ci detem⁹ videre ad gen⁹ illi sp̄ci an illa p̄ria
p̄ueniāt illi generi. Si sic pblema ē p̄struēdū vt si q̄rat an p̄tingit sentire re
cte z non recte detem⁹ videre ad genus ipsius sentire quod est iudicare.
Et si contingit iudicare recte z non recte tunc etiam contingit sentire rec
te z non recte.

Reparatiões

Querit Quò docet **Aristo.** arguere ecòtra a specie ad genus. Solo dicit sic. Si volumus ostendere aliqua praua in esse generi tunc debemus respicere ad spēs z si illa praua in sunt specie etia in sunt generi. z sic pblema ē cōstruendū. Exemplū vt si queratur **Utrū** dispositio sit praua z studiosa. Et dicit q sic qz disciplina ē praua z studiosa. Et etia dispositio iam hoc pblema terminatū est p istū locū quia dispositio est genus z disciplina est eius species.

Querit Quò ppar **Aristo.** istos duos locos ad inuicē a genere ad spēm z ecòtra a specie ad genus. **Solutio** hoc modo quia si accipiant isti duo loci s̄m generalē rōnē inferendi pclusiones tunc primus locus scz a genere ad spēm est falsus constructive hoc est affirmatiue arguendo. Sed secūsus est verus cōstruētiue. Et rō istius est s̄m p̄m in textu. Quia nō oportet q quecūqz in sunt generi qz in sunt etia species. Sicut exēplū ḡa volatile quadrupes z silua in sunt aiali sed tñ nō in sunt hoi. Sz quecūqz in sunt speciei necessario in sunt generi vt si studiosus sum inest hoi sequit q etia in sit aiali qz homo ē aial. Sic ḡ patz qz p̄struētiue arguendo primus locus ē falsus z secūsus est verus. Sed arguendo destructiue tunc ecòtra primus locus est verus z secūsus falsus. Et rō ē quia quecūqz non in sunt generi etiam non in sunt speciei. Sed non oportet si aliqua non in sunt speciei qz ergo non in sunt generi.

Querit Que est secūda consideratio quā dat p̄hs de loco a genere ad spēm **Solutio** ista ē. **Q**z arguendo a genere ad suas spēs sub disiunctōne sumptas est bona consequētia constructive qz de cōcūqz p̄dicat gen^o necē ē aliquā suaz spēz p̄dicari. Et q̄cqd̄ denotat a genere necē ē ab aliq̄ suaz spēz denominari. Exēplū ē vt si de aliq̄ p̄dicat hoc gen^o disciplina necē ē q de eodē p̄dicet aliq̄ spēz ei^o scz vel grāmaris ea vel musica vel aliq̄ alia disciplina. Et quo patet q si aliq̄ dicat de genere debemus semp respicere ad species vt si dicat sicut dixit plato qz aia ē numerus seipm mouens videbimus ad species motus vtrum scz aia vltan geat vel diminuat vel generet vel corrumpat vel alteret seipm quia si non mouet seipm s̄m aliquā illaz speciez manifestū est q nō mouet seipm. Et si s̄m aliquā spēm seipm mouet clarum est q mouet. Et sic ista consideratio valet ad construendum z destruendum.

Aristo dicitur fuit q locus a genere ad specie nō tenet constructive arguendo sed solū destructiue. **ḡ** male dicit p̄hs hic in ista secūda consideratiōe z etiam in prima q bene valet arguendo constructive. **Solutio** de loco a genere ad speciem possumus loqui dupliciter. **Uno** modo generaliter quo ad generalem rationem z potestatem inferendi conclusionem quō a genere ad specie dicit esse cōsequētia formalis. z sic tenet solū arguendo destructiue sicut bene assume argumentū. Sed alio modo possum^o loqui de illo loco specialiter. Et hoc dupliciter. **Primo** scz materialiter quo ad certa predicata scz per se z essentialia. z sic bene valet arguendo destructiue a genere ad specie sicut dixit p̄na consideratio. **Secundo** q ad spēs

Secundi Thopicoꝝ

Alia modū arguendi quo arguit arguet ad oēs suas species sub distinctio-
ne. Et sic itez bñ valet locus iste cōstructiue ⁊ hoc dicit ista secūda confide-
ratio. ⁊ sic debet cōcordari textus Aresto. in pposito. Alia argumenta plus
ta habes in cōmento ⁊ circa pe. hyl.

Querit Que est illa cautela quā ponit pbs circa istū locū p opo-
ponere dyalectico. **Solo** hęc est. q si opponens nō pe
bñ ad ppositū arguere ⁊ abundare argumētis tūc dꝝ intendere ad definiti-
ones generis vel speciei siue tales sint vere definitiones essentielles siue
sint descriptiones qꝝ tunc poterit faciliter argumentari ad ppositū. quia ad
definitiones facilis argumentatio est.

De loco ab antecedente ad cōsequens

Querit Quotuplex est añs ⁊ pñs. **Solo** est duplex scz com-
plexū ⁊ incōplexū. Añs cōplexū est tota oratio ad quaz
sequit alia scz pclusio. Et talis pclusio vocat pñs cōplexū. Exemplū ē vt
homo currit est añs complexū qꝝ est vna oratio seu ppo ad quā sequit ista
cōclusio. Et aial currit ⁊ illa pclusio vocat cōsequēs cōplexū. Sed añs incō-
plexū est simplex termin⁹ ad quē sequit alius. Exemplū est vt hō ⁊ aial
ibi homo est añs incōplexū ⁊ aial pñs qꝝ ad hōiem sequit aial sicut ad inf-
ferius sequitur superius.

Querit Quomodo Aresto. docet terminare pblema simplicis
inherentie per locū ab antecedente ad pñs. **Solutio**
duplīter. Primo respiciendo ad añs ⁊ pñs incōplexa. Secūdo respiciendo
ad antecedens ⁊ cōsequens complexa. Quoad incōplexa antecedentia ⁊
psequentia ponit duas consideratōnes. Quaz pma est ista. Si volumus
construere aliquod consequens tunc debem⁹ primo construere antecedēs
quia antecedente constructo ⁊ pbaro etiā pñs est pbarū. **Secunda** cō-
sideratio est. Si volumus destruere aliquod antecedens debemus primo
destruere consequens. quia consequente destructo etiam antecedens ē de-
structū. Et rō istaz consideratōnā est. quia antecedens in pposito vocatur
inferius ⁊ consequens vocatur superius. Jam posito inferiori necesse est su-
perius poni. ⁊ ergo antecedente constructo ⁊ posito necesse est consequēs
esse cōstructū. **Sz** destructo inferiore nō ē necē superius destrui sed econtra
destructo superiori oportet inferius destrui. ⁊ h̄ pñre destructo necesse est
antecedens destrui.

Querit Quor documēta ponit pbus circa hunc locū. **Solo**
duo. Primū valet ad sciendū qñ debite accipimus añs
et pñs. Et est tale. Si volum⁹ scire verū aliqd sic pñs alterius tūc debet
mus videre an illud qd assignat vt consequens possit aliquo tpe ab illo se-
pari respectu cui⁹ dicit pñs. qꝝ si sic tūc nō est pñs ad ipm. Et si non tunc
est pñs ei⁹. Exemplū ē vt si qrat vtz augeri sit pñs ad nutrirī dōm ē q nō
qꝝ augeri aliq tpe sepat a nutrirī qꝝ nutrirī sp aialta augent aut nō semper.
Secūdu documētū valet p opponente ⁊ ē tale. Si opponēs nō p̄ habe-
re ppositū suū pcessum tunc dꝝ se transferre ad altā materiā in qua magis
habundat argumentis. Et vocat Aresto. istum modum transferendise

Reparationes

sophyficum ppter ea quia primo inuentus est a sophisticis.

Querit Quor modis p̄t opponēs se trāsferre ad aliā materiā
Solo tribz modis. **Uno** nccario qñ scz rñdēs negat
aliqd qd ē vtile ad positōnē ppositā vel rñdēs nitit̄ p̄ inductōnē destruere
p̄pōēs pbabiles vtilēs pposito. **Secdo** mō apparēter nccario qñ scz rñdēs
negat aliqā p̄pōnē q̄ apparēt esse vtilis pposito z tñ fm veritatē nō ē mul
tū vtilis. Et istis duobz modis opponēs p̄t licite se trāsferre ad aliā mate
riā inq̄ magis habūdat argumētis. **Tercio** p̄t opponēs se trāsferre ad al
liam materiā nec nccario nec apparēter nccario qñ scz rñdēs negat p̄pō
nēs q̄ nō sūt vtilēs ad ppositū nec etiā vidēt̄ p̄tinere ad ppositū. Et h̄ mō
debet rñdētē dyalecticū se trāsferre sed solū sophisticū. Et q̄ infert̄. **Aresto**. ibi q̄ nō
debet rñdētē dyalecticū esse p̄teritū negādo oia sibi pposita nec etiā disco
lum id est vagantē nimis in rñsionibz suis. **Sz** dz p̄cedere illa q̄ sunt vtil
ia ad ppositū. Si aut̄ pponat̄ sibi aliq̄ extranea z ipertinentia illa nō debz
negare aut concedere sed debet prestari q̄ illa non sunt ad ppositum.

Querit Quō docet iam terminare p̄blema simplicis inherētie
qñ añs z p̄ns sunt cōplexa. **Solutio** p̄ duas cōsidera
tiones. quaz p̄ma dat̄ qñ añs z p̄ns accipiūtur disiunctim. **Secda** qñ acci
piunt̄ cōiunctim. **P̄ma** ē ista. qñcūq̄ sūt multa añcedētia z p̄ns sibi iūnis
cem subordinata tūc p̄cesso vno añcedēte oportet concedere quodamō
multa ex illo añcedente sequentia. **Exemplū** est vt si quis concedat hos
minē esse cōcedit̄ ex p̄te aīal esse. aīarū esse. bīpes esse z discipline suscepi
bile esse z sic de alijs. Et in illis etiāz vno illoz p̄ncipiū interrupto intermit
tur ip̄m añs. quia si nō est aīal nō est homo. z si non est animatū nō ē hos
mio z sic de alijs. Et addit̄ p̄hs circa hoc vnā cautelam dicens q̄ in tali
cōsideratōne in qua sic destruit̄ añcedens ad destrūctōnē p̄sequentis cas
uendū est ne consequēs quod destruit̄ sit difficilioris destrūctōnis aut p̄
bacōnis q̄ añs quod p̄pter ip̄m interimit̄ quia al̄s fieret̄ axioma.

Secunda cōsideratio. Si ad aliqd̄ añcedens sequat̄ aliqd̄ p̄ns con
iunctū per cōiunctōnē disiunctiā ex contrarijs imediatis. **Tunc** viden
dū ē si vnū illoz p̄ncipiū inest̄ illi añti qz si sic tūc alter nō inest̄ z si vnū nō in
est̄ tūc alter inest̄. **Exēplū** h̄ ē hoc p̄plexū est iunctū p̄ iunctōem disū
ctiā sanū vel egrum sequit̄ ad hoiem. z ergo bene sequit̄. si homo est san
ergo non est eger. z si homo non est sanus. ergo est eger. Et sic ista cōside
ratio tenet constructiue z destructiue in p̄trarijs imediatis sūt.

De loco a nominis interpretatione.

Querit Quotuplex est interpretatio. **Solo** fm pe. hys. duplex
Quedam est que non conuertit̄ cū suo interpretato. sicut
ledens pedem est interpretatio istius dictionis lapis. **Alia** est que cōuer
titur cum suo interpretato. sicut amator sapientie est interpretatio huius
nominis phylsophus. **De prima** non est hic ad ppositū quia fm illā non
sumitur argumentū dyalecticū sed sophisticū. **Sz** de secunda.

Querit quō docet p̄hs terminare p̄blema simplicis inherētie p̄

Secūdi Thopicoꝝ

locū a nominis interpretatōne. ¶ Solutio ponit hanc consideratōnem. Si in pbleumate pposito ponatur aliquis terminus obscurus tūc delemus interpretari illū terminū obscurū p orōne magis manifestā. Et tunc quies quid affirmabit de illa oratōne que vocat interpretatio etiā affirmabitur de interrogato z quicquid remouebit de illa interpretatōne z de interpretato. Exemplū est vt si in pbleumate pposito poneret ille terminus equanissimus loco illius posset poni ista oratio habens equū aiūm sicut loco illi terminū magnanimum possumus ponere habens magnū aiūm.

Querit Quomodo differt iste locus a loco a transūptōne superius posito. ¶ Solutio q sic differt qz in loco a transūptione ponit semper nomē magis notū p nomine minus noto. Sed i isto loco a nominis interpretatōne nomē minus notū exponit z interpretat per integram oratōnem. Et ergo interpretatio vocatur definitio seu descriptio quid nō hoc est explicans quid per nomen scatur.

Capitulū secundū de locis extrinsecis ibi.

Quoniā aut rerū alie quidē sunt ex necessitate alie aut vt in pluribus.

In hoc secūdo capitulo huius tractatus pphus docet terminare pblema simplicis inherētie per locos extrinsecos. Et diuidit in duas principales partes. quia in pma facit hoc respiciendo ad disperata. Secūdo respiciendo ad alia opposita sūm quatuor species oppositōnis. Anteq̄ tamen ponit consideratōnes pmittit vnā diuisionem rez.

De loco a disperatis

Querit Que ē illa diuisio rez quā ponit hic pphus p loco a disperatis. ¶ Solutio dicit q res sunt in triplici dīa. qz quedā sunt necessarie vt hominē esse aiūm. quedam sunt contingentes vt in pluribus vt virum esse barbātū. quedam vero sunt contingentes ad vtrūlibet vt hominē ambulare z non ambulare.

Ad Quedā etiā sunt res cōtingentes raro z vt in paucioribus. Et hoc membrū non ponit hic. q̄ diuisio ista non est sufficiens. ¶ Solutio pphus pphendit hic ptingēs rez sub ptingētī vt in pluribus. qz illa opponit siem aliqd ē ptingēs vt in pluribus tūc ei⁹ oppositū ē ptingēs rez. Sicut hominē nasci cū quinqz digitis in vna manu ē ptingēs vt in pluribus. z q̄ ei⁹ oppositū scz hoīem nō nasci cū quinqz digitis s̄ cū sex ē ptingens rez.

Querit Quōd docet pphus iam terminare pblema simplicis inherētie respiciendo ad disperata. ¶ Solutio p duas consideratōnes. Quaz prima est. Si aliqd pdicatū inest alicui subiecto ex necessitate z assignat inesse vt in pluribus. pblema est destruendū. Et rō hui⁹ est quia illud quod inest ex necessitate inest omni z semper. sed quod inest vt in pluribus non inest semper. ¶ Secūda consideratio. Si aliquod pdicatum inest paucioribus z assignatur inesse vt in pluribus pblema ē destruendū. Et ratio est. quia illud quod inest vt in pluribus s̄ plus de terminatū ē ad esse q̄ ad nō esse. Sed qd inest vt in paucioribus hoc plus

Reparationes

determinatū est ad nō esse. Exēplū **A**resto. circa hoc est. Si q̄s dicit bonū inesse homini vt in pluribz vel ex necessitate ille peccat quia bonū inest ho mini vt in paucioribus eo q̄ hoies vt in pluribz sunt prauū.

Querit Que est rō illius q̄ hoies vt in plurimū sunt prauū. **S**olutio illius est duplex causa. Prima est quia hos mo est ex duplici natura. scz spirituali z corporali cōpositus. q̄a ergo bona corpalia sunt pluribz nota (eo q̄ apparent ad sensum) q̄ bona spūalia que solū apprehendunt p̄ intellectū ideo mor⁹ q̄ appetitus sensitius fert in bona sensibilia z corporalia est fortior q̄ motus rōnis cū q̄ fm̄ p̄hm̄ secūdo ce li motus maiores expellunt minores hoies vt in plurimū sequūtur morus cōcupiscentie sue derelicto bono z motu rōnis quare etiā vt in plurimū sunt prauū. Secūda causa est qz bonū hois consistit in hoc qd̄ est agere fm̄ virtutē. hūc aut̄ consistit i medio cū ergo valde difficile sit attingere mediū z valde facile a medio recedere pauci hoies sunt boni sed vt in pluribus sunt prauū homines quare dixit **V**irgilius pauci quos equus a/m̄auit iupiter. **E**t **J**uuenalis **R**ari quippe boni numero vix sunt rōndez q̄r thebaz porte z diuitis hostia nūl.

Querit Que ē cautela quā ponit p̄hs circa diuisionē prius positam z istas cōsiderationes. **S**olutō ista. Si aliq̄d p̄dicatū a rōndente dicit inesse alicui subiecto sine determinatōne alicui⁹ modū essendi in tunc opponens debet capere ac si tale p̄dicatū simpliciter z ex necessitate inesset illi subiecto. Exēplū vt si aliquis rōndens diceret malos esse exhereditādos z nō adderet ex necessitate vel vt in pluribz rē. tunc opponens debet hoc capere quasi ex necessitate essent exhereditādi

Querit Que est illa auctoritas que solet elici ex ista cautela p̄h̄i nificato suo famosiori

Querit Que est illa cōsideratio que respicit p̄blema accēns quā incidentaliter hic ponit **A**resto. **S**olo hec ē. Si aliq̄d p̄dicatū assignat inesse vt accēns tunc videndū est vtrū sit idem cum illo cui assignat in esse vt accidens. Si sic p̄blema est destruendū. Aliq̄n enim contingit q̄ eadem res nomie diuersis noibus. z ergo si aliq̄d sub vno nomine dicat̄ accidere sibi ipsi sub alio nomie p̄blema est destruendū vt si aliq̄ quis diceret gaudere esse accidēs eius qd̄ est letari ille diceret idem accidere sibi ipsi z esset p̄blema destruendū.

De loco ab oppositis

Querit Circa secūdā partē capituli quō docet p̄hs terminare p̄blema simplicis inherētie p̄ locū ab oppositis. **S**olutio dupliciter. Primo respiciendo ad opposita fm̄ inherētia in subiecto. Secūdo respiciendo ad opposita fm̄ p̄nam. **I**n q̄ tñ ponat cōsiderationes permittit modos quibz cōplectuntur contraria.

Querit Quot sūt modi cōplectendi tria. **S**olo sex. qz p̄mo sumūt duo modi quī tria p̄dicata dicūt de p̄hs subiectis

Secundi thopitorū

Primus modus est vt opret amicis bene facere z opz inimicis malefacere. Scdōs modus vt opz inimicis benefacere z opz amicis malefacere. Et sic distinguunt isti duo modi ex varietate subiectoz z p̄dicatoz. Scdō sumunt duo modi quādo ambo p̄traria p̄dicata dicuntur de vno subiecto. Vnus modus est sumendo vnū subiectū p̄trariū. vt opz amicis benefacere z opz amicis malefacere. Alius modus sumendo reliquū subiectum p̄trariū. vt opz inimicis h̄nfacere z opz inimicis malefacere. Tertio sumūtur etiam duo modi. quādo vnum p̄trarioz p̄dicatoz d̄r de vtriusq; p̄trariis subiectis vnus modus est vt opz amicis benefacere z inimicis benefacere. Alius modus vt opz amicis malefacere z inimicis malefacere.

Queritur Quō d̄nt ille p̄plexiones p̄trarioz. **Solutio** in hoc differunt s̄m p̄m. qz due p̄me p̄plexiones nō faciūt p̄trarietate. Sed quattuor alie faciūt p̄trarietate. ita qz adinuicem repugnant z sese expellunt ab eodem subiecto. Qz p̄me due nō p̄trariant. hoc p̄z qz sunt eiusdē moris. ita qz ambe pres sunt eligende vel am̄s h̄ fugiende sicut hoc quod est amicis h̄nfacere z inimicis malefacere am̄s h̄ bona sunt eligenda z boni moris. Et id quod est amicis malefacere z inimicis benefacere ambo sunt spernenda z mali moris. Cum ergo vnum eligendum nō est. alteri eligendo p̄trarium nec vnū fugiendū alteri fugiendū. nō nisi talia habeant se s̄m sup̄abundantiā z defectū sicut p̄digalitas et auaritia quō nō habent se ista s̄z benefacere z malefacere. nō loq̄tur qz p̄m̄s due p̄plexiones nō faciunt p̄trarietate. Qz aut̄ alie quattuor faciūt cōtrarietate. p̄z qz illa sunt a p̄trario more. ita qz s̄ vnū est de genere eligendoz z boni moris z aliud de genere spernendoz z mali moris.

Ar Lex diuina d̄r benefacite his qz vos oderunt. ergo hoc nō est eligendū z boni moris qz opz inimicis malefacere. **Solutio** doctoris magni. Qz hoc decretū legis diuine ex p̄ncipijs ph̄ic nō pb̄at. aut̄ deducitur. sed solū ex gr̄a sup̄grediente naturā z naturale ratiōnem in hoc qz lex diuina z gr̄a ad maiorem z altiozem ordinant p̄fectiōnem q̄ natu ralis ratio potest apprehendere.

Qz Quod est illud correlatiū qd̄ infert p̄hs ex istis p̄plexionib; cōtrarioz. **Solutio** qz p̄tingit eidē esse plura p̄traria. nō qd̄ s̄m idem s̄m plura qz sunt in ip̄o. Sicut exempli gr̄a ei qd̄ est amicis benefacere ex p̄te subiecti p̄trariat hoc qz est inimicis benefacere. Et illi eidē qd̄ est amicis benefacere p̄trariat ex p̄te p̄dicati hoc qz ē amicis malefacere z ita possit etiam ostendi hoc idem de alijs.

Ar Scd̄m p̄m p̄mo de celo t̄m vnū est vni p̄trariū. ergo male d̄r hic qz p̄tingit eidem esse plura p̄traria. **Solutio** verum est s̄m idem t̄m vnū est vni p̄trariū. s̄ p̄m plura z diuersa p̄t idē esse plurib; p̄trarium. Et p̄t dici qz ibi loquit̄ aristoteles de p̄trarietate reꝝ seu incōplexionum. s̄ hic loq̄tur de p̄trarietate p̄plexoz qz ē in p̄pōnib; z sic p̄tingit eidē p̄p̄t̄roī esse plura p̄traria qdam ex p̄te subiecti qdam ex p̄te p̄dicati.

Querit Quot p̄sideratiōes ponit p̄hs ad terminandum p̄ble ma simplicis inherente p̄ illum locū ab oppositis quo
y t

Reparationes

ad inherentiā oppositorū. **Solutio** q̄ tres. Quaz̄ p̄ma est. **S**i alicui subiecto assignet̄ inesse aliq̄d̄ p̄dicatum quod h̄z̄ p̄trarium videndū est si illud p̄trarium inest illi subiecto. q̄ si sic p̄blema est destruendū. **Et** r̄o ista cōsiderationis est. q̄ impossibile est duo p̄traria esse simul in eodem subiecto. **S**ec̄da p̄sideratio est. **S**i aliquod p̄dicatū assignetur inesse alicui subiecto. **V**idendū est vtr̄ ad hoc sequat̄ p̄traria vel p̄tradicoria s̄i esse in eodem. q̄ si sic p̄blema est destruendū. **E**xemplū p̄bi est vtr̄ si q̄s s̄m plato nem diceret formas ad est v̄ deas in nobis esse p̄blema est destruendū. q̄ ex hoc sequeretur q̄ p̄traria vel p̄tradicoria simul essent in eodem. **S**equet̄ eim q̄ v̄ dec̄ essent immobiles z̄ mobiles insensibiles z̄ sensibiles. **I**mmobiles q̄dā essent in se q̄ hoc posuit plato. **E**t mobiles essent s̄m esse quo s̄z̄ in nobis q̄ mouentibz̄ nobis necessariū est oīa que in nobis sunt s̄m moueri. **S**ic etiā insensibiles essent in se q̄ separte a materia s̄m rem. **E**t sensibiles quoq̄ s̄m q̄ sunt in nobis. q̄ visus vel p̄ se vel p̄ accidēs accipit oēs formas q̄ sunt in nobis. **T**ertia p̄sideratio est. **S**i aliq̄d̄ p̄dicatū dicat̄ inesse subiecto z̄ tale p̄dicatū h̄z̄ p̄trarium. tunc videndū est. **S**i illud cōtrarium p̄r̄ aliq̄d̄ illi subiecto inesse q̄ si nō p̄blema est destruendū. **E**t r̄o huius est. q̄ quīs p̄traria nō possint simul esse in eodem tamen necesse est q̄ possint vicissim z̄ successiue eidem subiecto inesse nisi alterz̄ in se a natura. **E**xemplū p̄mū est. vtr̄ si odium dicat̄ inesse appetitui irascibili tunc videndū est vtr̄ amor q̄ opponit̄ odio possit sibi inesse z̄ claz̄ ē q̄ nō est q̄ in appetitu p̄cupiscibili. z̄ ergo p̄blema est destruendū. **A**liud exemplum est. **S**i aliquis diceret ignorantia esse in appetitu p̄cupiscibili. videndum est vtr̄ discipline susceptibile possit sibi inesse. **E**t q̄ manifestum est q̄ nō r̄o p̄blema etiam est destruendū. **E**t vult p̄hs q̄ ista p̄sideratio tertia seu locus a p̄trarijs est destruciuus a nō posse inesse vnius p̄trarij ad nō inesse alterius. **C**onstruciuus autē nō est sic arguendo sed solum tunc quā dō arguit̄ ab inesse vnius p̄trarij ad nō inesse alterius.

Queritur Cōsequenter quō docet p̄hs terminare p̄bles
ma simplicis inherentię p̄ locum ab opposit̄ quā
tum ad eoz̄ p̄sequentiam. **Solutio** p̄mo docet hoc in p̄tradicorijs po
sita in p̄trarijs. tertio in p̄uariue oppositis z̄ vltimo in relatiuis. **A**nteq̄
z̄ gmen hoc faciat p̄mittit vnā diuisionem p̄sequentie p̄posite

Secundi thopicozum

Queda e pna i ipo terminoz
Et e qn i ante aliqd pdicari
dr de aliq subiecto z in pntre
oppo sitū pdicari dr de oppo
sito subiecti vt cū dr. iusticia e
pr. g. iniusticia est vitium

In ipo Et
est duplex

Quent duplex
e pna pposita i op
posit. So. aresto.
in textu q. duplex
ses psequencia

Alia e pdom z e illa i q suato
eode ordie sic ad ans seqt pns
tra ad oppositū antz seqt opo
positū pntz. Exēplū e vt si ius
ticia e pr. e g. si iusticia e vis
ritum est.

Queda e terminoz. z est qn
ar ab ante in q pdicatur dr de
aliq subiecto ad pns i q oppo
sitū subiecti dr de oppo sito pre
dicari. vt hō e aial. g. nō aial e
nō homo.

In ecōtrario
Et e duplex qz

Alia e pponū z e illa in q ordie
ecōtrario sic ad ans seqt pns
tra ad oppositū pntz seqt opo
positū antz. Exēplū e vt si hō e
aial e g. si nō aial e nō hō est

Querit Quare aliqua pna vocat in ecōtrario. **Solutio** vo
carur in ecōtrario ppter pcontrariū z euersum ordinē antz
et pns. qz in ea arguit pmo ab ante ad pns z postea ab oppo sito pntz ad
oppositum antz. Sed in psequencia in ipo ita nō fit sz seruat idem ordo
terminoz ses antecedētis z psequētis.

Queritur In qbus oppo sitis tenet psequētia in ecōtrario
Solutio illa psequētia formalit tenet in cons
tra dictione. vt bene seqtur fm pnam in ecōtrario pponum. Si hō e aial
est. ergo si nō aial est nō hō est. Et hoc in virtute istius maxime. Si aliq
psequētia est bona tunc ex oppo sito psequētis seqtur oppo sitū antz. Si
militet etiā bene seqtur in psequētia terminoz. Quis hō est aial. ergo omne
nō aial est nō homo. Et fundat tale argumentū in ista maxime. Sicut p
positū in pposito ita oppo sitū in oppo sito. Ex quo patz qz pblema simplicis
inherentie puenienter terminat p locū a pcontradictorie oppo sitis fm pnam
in ecōtrario. Et tenet ista pna in ecōtrario rā pstructiue qz destructiue ar
guendo. qz si ad pcontradictoriū pntis seqtur pcontradictoriū antz tunc pble
ma est pstructum. Si nō seqtur pblema est destructum.

Ar Cōsequētia in ecōtrario nō tenet formaliter in pcontradictorijs.
ergo. Ans. pbat qz nō seqt sic arguēdo. aial est nō hō. ergo hō e
nō aial. z tamē ibi arguit a pcontradictorio pdicari ad pcontradictoriū subiectū.

y u

Reparationes

Solutio q̄ ibi nō arguit in p̄radictōis s̄ in indefinitis affirmatiuis

Contra Sic arguit in vllibz tñ nō sequitur om̄e vez ē p̄gruū q̄
oē nō p̄gruū est falsum. **Solutio** q̄ ibi nō arguit in cō
tradictōis. qz s̄ p̄gruū t nō p̄gruū p̄radicant ex vna pte nō tamē verū
et falsum ex alia pte imo verum t falsum sunt p̄traria.

Querit̄ Utz p̄na in ip̄o etiā tenet in p̄radictōis. **Solutio**
q̄ nō nisi materialiter quandoqz in terminis p̄uertib̄
lib̄ sicut bene sequitur. sic arguendo. hō est risibilis. ergo nō hō nō est risibil.
Sed nō tenet in alijs nō p̄uertibilibz sicut nō sequitur. hō est aial. ergo non
homo est nō animal.

Contra Sicut se habet affirmatio ad affirmatōem. ita nega
tio ad negatōem p̄mo posterioz. ergo p̄sequentia in
ip̄o valebit in om̄ibz p̄radictōis. **Solutio** q̄ illa auctoritas p̄bi nō res
net in om̄ibz simplr sed tñ in p̄uertibilibz t in causis p̄cisīs t adaequatis

Queritur Quō iste p̄sequentie tenent in p̄trarijs. **Solu**
tio q̄ regulariter in p̄trarijs tenet p̄na in ip̄o. cōs
sequētia vero in ecōtrario tenet etiā in eis sed nō nisi raro. **Prīmū** ostēdit
aristoteles exemplariter sic. qz bene sequitur si fortitudo est virtus est. ergo
si timiditas est viciū est. t itez bene sequitur si virtus est. eligendū est. ergo si
viciū est fugiendū est. ibi em̄ in illis p̄sequentijs sicut p̄mo ad aīis sequitur
p̄ns. ita postea ad oppositum aīitis sequitur oppositū p̄sequentis. pars ergo
quā bene sequitur. vt d̄r p̄bus in textu. **Euechia** est sanitas. ergo egritudo
est cathesia t tamē ibi arguit in p̄trarijs s̄m p̄nam in ecōtrario. **Hoc** em̄
dixi nō p̄tingit nisi raro. **Et ratio** illius est. qz nō tenet nisi in illis p̄trarijs
q̄ habent se adinuatē sicut totum integrale t ps. in illis em̄ totum ponit
p̄rem. sed nō pars totum. pars autē negata negat totum q̄uis totum neq̄
garum nō neget p̄rem.

Queritur Quid est euechia qd cathesia. **Solutio** albet
ti q̄ euechia est densitas carnis ex bona dispōne
interioz t exterioroz causata in p̄plexione t cōpositiōe. vñ d̄r ab eu in greco
quod est bonū t chimos humor vt dicunt qdam. **Sed cathesia** est mala
dispōsitio in exterioribz t mala habitudo causata in naturali augmento
sicut p̄tingit in supra modis pinguibz. d̄r em̄ a cachos in greco qd est ma
lum in latino t chimos humor. **Unde** pars q̄ cathesia non est infirmitas
seu egritudo simplr. imo quodāmodo mediū est inter sanū t egrum. **Et**
ergo d̄r aristoteles. vt dictum fuit q̄ nō valet arguendo s̄m p̄nam in ip̄o
Euechia est sanitas. ergo cathesia est egritudo sed solum sequitur s̄m p̄ns
in ecōtrario. **Euechia** est sanitas. ergo egritudo est cathesia.

Queritur Circa hoc vez p̄sequentia in ip̄o tenet in om̄ibz
p̄trarijs. **Solutio** ex dictis ps q̄ nō. qz nō tenz
in illis p̄trarijs que habent se sicut totum integrale t ps. vt iā patuit ex
emplariter de euechia t cathesia. quare d̄r aristoteles in textu. **Sumēda**

Secundi thopicorū

autem est et hōi i ductō ne in s̄tum vtile quasi velit dicere q̄ non teneat
in oibz. **Unde breuiter ad hoc q̄ teneat p̄na in ipō in p̄rarijs solent affi
gnari quatuor p̄ditiones. Prima est q̄ arguat cū cōstantia subiecti et s̄
supposito q̄ nigrū nō esset in rerū natura non sequitur album est disgrega
tium visus ergo nigrū est p̄gregatum visus. Secda q̄ arguat in p̄dit
catis p̄ se t̄ ergo non sequit album est dulce ergo nigrū est amarū. Ter
tia q̄ extrema vnius p̄rarietatis non contineant sub eodē mēbro alteri
us p̄rarietatis t̄ ergo non sequit prodigalitas est viciū. ergo auaricia ē
virtus qz ambo illa p̄raria scz prodigalitas t̄ auaricia cōtinent sub vno
extremo alterius p̄rarietatis scz sub vicio. Quarta est q̄ in vtroqz sit idē
modus oppōnis t̄ ideo nō sequitur Auaricia est defectus ergo liberalitas
est sup̄habundantia qz predicata opponūtur s̄m vni modū scz tanq̄ ex
trema et subiecta s̄m alium modū qz sicut extremū t̄ mediū. Istis p̄ditio
nibz obseruatis bene sequitur in cōrarijs s̄m p̄nam in ipō terminorū vt
iusticia est p̄us ergo iniusticia est viciū. **Et p̄na in ipō p̄pō num etiaz
teneat seratis duabz vltimis p̄ditionibz vt bene sequitur si fortes est ius
sus fortes est virtuosus. igit̄ si fortes est iniustus fortes est viciosus****

Querit Que est illa consideratio que elicif ex dictis ad terminā
dum p̄blema simplicis inherencie p̄ locum a cōrarijs
s̄m p̄nam in ipō. **Sō** q̄ ista Si aliquid cōrariū dicatur sequi ad alt
quid videndū est si cōrariū p̄ntis sequitur ad cōrariū aūtis s̄m p̄nam
in ipō qz si sic p̄blema est p̄struedum si nō p̄blema est intermendū **Ex
cipiūtur** ab ista cōsideratione s̄m p̄us dicta illa contraria que habent
se licet totum integrale t̄ pars.

Querit Cōsequenter quō iste consequentie valent in p̄uatiue
oppositis. **Sō** in p̄uatiuis non valet p̄na in ecōtra
rio s̄ bñ p̄na in ipō vt bñ sequit si visus est sensus ergo cecitas est insensibi
litas quedā. **Unde insensibilitas in hoc exemplo p̄bi debet capi p̄ p̄u
uatione cuiusdā sensus .s. sensus visus t̄ nō p̄ p̄uatiōe cuiuslibet sensus**

Ar Non sequitur tangibile est sensibile. ergo intangibile est insensibi
le t̄ cū ibi ibi arguit in p̄uatiuis s̄m p̄nam in ipō. **Solo** q̄ bñ
sequitur si insensibile restringat ad standū ibi p̄ p̄uatiōe sensus tact⁹
et non p̄uatiōe cuiuslibet sensus sicut etiam de insensibilitate dicunt
sue statim. **Unde solent aliqui assignare tres cōditiones ad hoc vt valet
et p̄na in ipō in p̄uatiuis. Prima est q̄ arguat cū cōstantia subiecti. scda
q̄ arguat in predicatis per se. Et tertia est q̄ p̄uatiōe superioris habitus re
stringatur p̄ habitum inferioris. Et hoc quo ad p̄nam in ipō terminorū
et p̄na in ipō p̄pōnū tenet in p̄uatiuis vltima t̄ dicitōe obseruata**

Querit Que est consideratio que elicifur ex textu ad terminā
dum problema simplicis inherencie p̄ locum a p̄uatiue
oppositis s̄m p̄nam in ipō. **Solo** q̄ ista Si aliquid qd̄ habet le vt has
ditas t̄ p̄uatiōe dicatur sequi ad alterū tunc videndū est verū oppositū
p̄ntis sequit ad cōpositum aūtis s̄m p̄nam in ipō. qz si sic problema est
p̄struedū et si non p̄blema est destruedū

Reparationes

Queritur Consequenter quomodo iste p[ro]p[ri]e tenet in relatiue oppositis. **S**o^o p[ro]p[ri]e q[ue] s[un]t d[omi]n[us] e[st] de relatiuis sicut statim dictu[m] e[st] de priuatiue oppositis. Unde vult q[uo]d in relatiue oppositis tenet p[ro]p[ri]a in ip[s]o s[ed] non in e[co]ntrario vt bene sequitur f[or]m[am] p[ro]p[ri]am in ip[s]o si triplu[m] est multu[m] plex. ergo subtriplex est submultiplex si scientia est opinio ergo scibile est opinabile.

Contra no[n] sequit[ur] in relatiuis scibile est scibile. ergo sensus est scia et tamen ibi arguitur f[or]m[am] p[ro]p[ri]am in ip[s]o. **S**olo a[ut]em aresto. q[uo]d illa instantia non est vera instantia p[ro]p[ri]a istam p[ro]p[ri]am q[uo]z a[n]s illius instantie est falsu[m] multi em dicit q[uo]d scibile non est scia. Et hoc est veru[m] in q[ui]bus scibilia sunt licet de eis possit e[ss]e scia in q[ui]bus sunt intelligibilia p[er] abstractio[n]em a sensibilibus conditionibus.

Arguitur no[n] sequit[ur]. pater est albu[m]. ergo filius est niger. et tamen ibi aguit f[or]m[am] p[ro]p[ri]am in ip[s]o. **S**olo q[uo]d ad hoc q[uo]d tenet p[ro]p[ri]a ista in relatis debet obseruari dicte p[ro]p[ri]ationes. **P**rio q[uo]d arguatur cu[m] constantia subiecti. **S**ec[un]do q[uo]d arguatur in p[ro]p[ri]atione n[on] p[er] se et ergo no[n] sequit[ur] vt p[ro]bat argum[en]tu[m] pater e[st] albu[m]. q[uo]d filiu[s] e[st] niger. **T**ertio q[uo]d ambo extrema vnius oppo[n]is no[n] p[ro]tineant sub vno me[m]bro alterius oppo[n]itionis. Et ergo no[n] sequit[ur] pater e[st] d[omi]n[us] ergo filius e[st] seruus. q[uo]z ambo extrema illa vnius oppo[n]itionis scz pater et filius possunt co[n]tineri sub vno me[m]bro alterius scz sub domino

Queritur Que est illa p[ro]p[ri]a q[ue] elicitor hic ad terminadu[m] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a simplicis inherente p[er] locu[m] a relatiue oppositis. **S**o^o q[uo]d ista. si vnu[m] relatiuor[um] dicatur seq[ue] ad aliud p[ro]p[ri]atione[m] est si op[er]a posita illis cor[re]latiue sequunt[ur] ad inuicem f[or]m[am] p[ro]p[ri]am in ip[s]o. **S**ic si p[ro]p[ri]a est construendu[m]. si no[n] p[ro]p[ri]a est destruendu[m].

Sequitur tertiu[m] capitulu[m] de locis medijs ibi **R**ursus in coniugatis et in casibus et interimenti et constituti/enti dicuntur autem coniugata.

In hoc tertio caplo docet p[ro]p[ri]a terminare p[ro]p[ri]a simplicis inherente p[er] locos medios. **E**t diuidit in quatuor p[ar]tes p[ro]p[ri]ales. in p[ri]ma docet hoc p[er] locu[m] a coniugatis et a casibus. **I**n s[e]c[un]da p[er] locu[m] a generatio[n]e et corruptio[n]e. **I**n tertia p[er] locos a p[ro]p[ri]o[n]e a maior[um] minor[um] et s[im]il[iter] q[ui]ta p[er] locu[m] a ca[us]a ad effectu[m]

De loco a coniugatis et a casibus.

Queritur Que dicunt[ur] coniugata et qui casus. **S**olutio coniugata dicunt[ur] coniugata quasi sub vno iugo significatio[n]is posita q[uo]z vniu[er]sa in re scara licet d[omi]n[us] in m[od]o fecandi sicut iusticia et iustu[m] fornicudo et fornic[us] **E**t addit p[ro]p[ri]a q[uo]z p[ro]p[ri]a et p[ro]p[ri]a alicuius habitus corp[or]alis vel sp[irit]ualis p[er] dem[on]stratio[n]em a tali habitu vel forma dicta etiā dicunt[ur] illi forme coniugata sicut dicta et medicina dicunt[ur] sanitati coniugata. Et euechia accipien[do] hoc nomen euechia adiectiue put[ur] est idē q[uo]d euechie factiua vel p[ro]p[ri]a

Secundi thopicoꝝ

plur sunt coniugata euechie. Et eodem modo est in oib; alijs. Sed casus dicuntur aliqua plura que cadunt et deriuantur ab vno principio abstracto vt iustitiam et iustitia a iusticia. Et qz casus sunt coniecti sub iugo vnius principalis scilicet rationis ideo reducuntur ad coniugata et ergo plus in apposito non ponit diuersas considerationes per casibus specialiter.

Queritur Quot considerationes ponit plus ad terminandum problema simpliciter inherente per locum a casibus et coniugatis. **Solo** duas quia prima datur respiciendo ad casus et coniugata secundum se. Et est ista. Si aliquis vult ostendere aliquid predicatum inesse subiecto talis debet videre ad casus et coniugata illius predicati et si talia dicantur de subiecto tunc problema est construendum. **Exemplum** vt si ostendat quod iusticia est de numero bonorum honorabilium tunc ostensum est etiam quod iustitia est laudabile et quod iustitia laudabiliter fit.

Aliter arguitur secundum istam considerationem et locum alibi est dulce. Galtheo est dulce et tamen non sequitur. Ista consideratio est falsa. **Solutio** quod ad hoc quod argumentum teneat penes istum locum oportet quod arguat in predicamentis per se. iam hic arguitur in predicamentis per accidens accidit enim alibi quod sit dulce. et ergo non sequitur.

Contra hic arguitur in predicamentis per se homo est animal. ergo humanitas est animalitas et tamen non sequitur. **Solutio** quod iste locus solum tenet in casibus et coniugatis accidentium et non substantie. iam hic arguitur in coniugatis substantie. Et rationem diuersitatis vide in commento.

Queritur Que est secunda consideratio. **Solo** secunda consideratio datur respiciendo ad opposita casuum et coniugatorum. Et est ista. Si vnum contrarium dicatur de aliquo subiecto respiciendum est si contrarium illius dicatur de contrario subiecti. si sic problema est construendum. si non problema est destruendum. **Exemplum** est vt in cretibus tunc scilicet quod bonum est suauis. et malum est triste. Et in abstractis vt si iusticia est scientia ergo iniusticia est ignorantia. Et in casibus bonum sequitur si hoc quod iniustitia scilicet fit et expienter. et quod iniuste fit ignorantia fit et expienter. Et si contrarium in istis non est verum tunc etiam illa que de coniugatis dicuntur sunt et predicta non sunt vera. vt si non est verum quod iniusticia est ignorantia tunc etiam non est verum quod iusticia est scientia et ceteris. Et de ista consideratione dicitur aristoteles. quod etiam superius posita est in contrariis contrariorum in ipso. vnde ad hoc posita est hic vt ostendat quod contrarium alicuius coniugati sequitur contrarium secundum locum istum et coniugatis.

De loco a generatione et a corruptione

Queritur Quo docet plus terminare problema simpliciter inherente per locum a generatione et a corruptione. **Solo** per duas considerationes. Quarum prima respicit locum a generatione et est ista. Quorum generationes sunt bone ipsa quoque sunt bona et quoque generationes sunt male illa quoque mala sunt. **Exemplum** extra textus. vt bonum scilicet si generatio domus est bona et generatio domus est bona. Et si generatio lastronis est mala et generatio lastronis est malus. **Secunda** consideratio que respicit locum a

V Reparationes

corruptione est ista. Si corruptio alicuius est bona ipm corrupti est malum. Et si corruptio alicuius est mala q ipm est boni. vt exempli gratia extra rectum bñ sequitur corruptio latronis est bona ergo latro est malus. Et corruptio domus est mala. ergo domus est bona. Et eodem mō dicitur phus p̄t etiam argui in generantibus z corruptentibus qz quorū effectiua sunt bona illa sunt etiam bona z quorū corruptiua sunt mala illa corrupta sunt mala. Et istud habet veritatem loquendo de effectiuis z corruptiuis p se et non p accidens.

Ad huc arguitur p locū a generatōe. generatio domus est mutatio. Et domus est mutatio z tamē nō sequit. Et videt q ille locus non sit bonus locus dialecticus. Solo nō tenet iste locus arguendo penes qd liber predicata sed solū penes illa p̄dicata bonū et malum.

Contra. nō tenet in his predicatis que sunt bonū et malū. ergo solū nō falsa. P̄ns probatur sic arguendo. generatio iude fuit bona ergo iudas fuit bonus. So^o si loquamur de bonitate talis generati q̄ conuenit sibi p se gratia generationis tunc bene sequitur. Sed si loq̄mur de bonitate que conuenit sibi per accēs gratia opatōis tunc non tenet nec tunc arguitur fm istum locum. quia bonum et malum debent hic dicere bonitatem z maliciam p se.

Querit̄ Quā differenter arguitur penes ista predicata bonus et malum in loco a generatione z in loco a corruptione.

Solo in loco a generatione arguitur semp penes idem p̄dicatum. vt si generatio est bona q̄ generatum est bonū. et e contra si generatio est mala generatum est malum. Sed in loco a corruptōe arguitur ip̄ penes diuersa contraria p̄dicata vt si corruptio est bona sequitur q̄ corruptum est malū et e contra si corruptio est mala corruptū est bonū. Et ratio istius est qz generatio illa terminatur ad esse z ideo est eadem bonitas vel malicia generationis z rei genite z p̄ns ibi arguitur respectu eiusdem predicati. Si corruptio illa terminatur ad non esse rei qd̄ ip̄i rei opponitur. et ergo in illo loco opposita p̄dicata dicunt de corruptōe z de re corrupta

¶ De loco a proportione

Queritur Quorū modis accipitur proportio. **Solutio** duobus modis. Uno modo accipitur prope z sic solum reperitur in q̄ritate. Alio modo accipit̄ cōiter et large et sic vocatur filis habitudo duorū vel plurium ad vnū. vel vnus ad plura vel plurū ad plura.

Querit̄ Quotuplex est proportio p̄prie accepta. **Solutio** est p̄mo duplex quedā em̄ est simplex z alia est composita proportio simplex est vnus q̄ritatis ad aliā certa habitudo sicut habitudo pedalis ad bipedale vocatur sub dupla et e contra bipedalis ad pedale vocatur dupla. Sed proportio opposita est habitudo vnus proportionis ad aliam. Et illa est duplex quia quedā est arithmetica. Alia ē geometrica. Arithmetica vocatur que attenditur penes equalitatem excessuum. Exemplū

Secundi thopicoꝝ

huius est vt silis portio quattuor ad duo z quinqz ad tria z sex ad quatuor est portio arithmetica. qz vbiqz est excessus in duobz. **Sz** portio geometrica est que attendit penes equalitate portioꝝ. z hoc mo ille portiones dicunt equales quaz denominatoes sunt equales. sicut proportio dupla est equalis portioꝝ duple z subdupla subduple. zc. vt qualis est portio sex ad tria. talis est octo ad quattuor qz vtrobiqz est dupla.

Queritur Jam quō accipitur in proposito portio a pho. **Solutio** accipit ꝑmunitꝝ z large vt scz est similitudo habitudinū quozumcūqz similiter se habentū ad vnum.

Queritur Quō docet phs terminare pblema simplicis in herentie ꝑ locum a portioꝝ ne. **Solutio** ꝑ duas ꝑsideratoes. Quaz ꝑma est. Si aliqd ꝑdicatur dicat de aliquo subiecto videndū est ad alia que similiter se habent si aliquid eozz insit. z si sic. pblema est costruendum si nō problema est destruendum. **Et** de hoc ponit phs duo exempla. ꝑmum est. vt si dicatur vna opinio esse plurium. videndum est vtrum vna disciplina potest esse plurium. qz si sic. pblema est costruendum qz opinio z disciplina simili habitudine se habent ad ea de quibz st. **Sed** exemplum si dicatur qz auditum habere est audire supple in habitu. videndum est vtrum videre est visum habere in habitu z clarum est qz sic vnde problema est costruendum. qz portioꝝabiliter se habent visus et auditus ad suos qꝛtus in habitu acceptos. **Sed** ꝑsideratio. Si alia qua ponantur esse eadem inter se videndum est vtrum equaliter se habent ꝑꝑara ad vnum z multa. qz si nō. pblema est destruendum. **Quem** ꝑmum est. vt si dicatur qz scire idem est quod intelligere. videndum est vtrꝝ equaliter se habent ad vnum z multa. **Et** clarū est qz nō. qz ꝑtingit multa scire z solum vnum intelligere. **Et** ergo tale pblema est destruendū.

Queritur Que est ratio illius autoritatis phi. ꝑtingit plura scire vnum vero intelligere. **Solutio** ratio ē ista. qz scire si accipiatꝝ ꝑm habitum nō est aliud qz habitus scibilū apud se habere. qz ergo intellectus possibilis qui est locus spꝛz intelligibilium potest multoz scibilium habitus apud se habere z ꝑseruare ideo ꝑtingit intellectum plura scire. **Sed** intelligere dicit motum ipius intellectus in suum obiectum intelligibile. qz ergo vnus motus nō potest simul terminari ad plures diuersos terminos. ergo nō ꝑtingit plura simul intelligere. **Etiā** dicit auicenna qz sicut se habet corpus ad figuram. ita se habz intellectus ad intelligere seu actum intelligendi. **Sed** est impossibile idem corpus simul terminari diuersis figuris. ergo impossibile etiam est eundē intellectum simul informari diuersis actibus.

Ad Contingit vnā totā propositiōnem simul intelligere vel vnū rotum sylogismum. sed ibi sunt quedam plura. ergo contingit si mul plura intelligere. **Solutio** non contingit plura intelligere per modum plurium. sed bene plura per modum vnius vel diffinitōis vel ꝑꝑositionis vel etiam discursus. z hoc scdm triplicem operationem nostri intellectus.

Reparationes

¶ De loco a maiori ad minus et contra.

Queritur Quid vocat hic maius et quid minus. ¶ Solutio s^m De. hyl. maius in proposito est qd supraponit alteri in virtute et potentia. Et minus est qd supponit alteri in virtute et potentia. Et emplⁱ gra rex dicitur magis respectu militis. qz rex supraponit militi in potentia et miles dicitur minus qz ei supponitur in virtute.

Queritur Quomodo docet philosophus terminare problemata simpliciter in herentia per locum a maiori ad minus et contra. Solutio per quatuor consideraciones. Quarum prima datur per predictum unum predicatum ad unum subiectum. Et est ista. Sicut simpliciter sequitur ad simpliciter ita magis sequitur ad magis. Exemplum ut si voluptas est bonum. magis voluptas est magis bonum. Et si iniuria facere est malum. magis iniuria facere est magis malum. Et ista consideratio tenet perstructive et destructive.

¶ Non sequitur hoc est aial. ergo magis hoc est magis aial. et tunc ibi arguitur s^m ista consideracionem. ¶ Solutio quod ad hoc quod bene arguatur per istam consideracionem oportet observare duas condiciones. Prima est quod arguatur in predicatis suscipiendis magis et minus. et si non sequitur hoc est aial. magis hoc est magis aial. sicut bene per argumentum. Secunda quod arguatur in predicato ibi per se et si non sequitur. potare est bonum ergo magis potare est magis bonum.

¶ Que est secunda consideratio. ¶ Solutio secunda consideratio datur quando unum predicatum ad duo subiecta. Et est ista. Si unum predicatum dicatur de duobus subiectis videndum est an illi cui magis videtur inesse non inesse. et si sic tunc non inesse etiam illi cui minus videtur inesse. Et contra si inesse illi cui minus videtur inesse. etiam inesse illi cui magis videtur inesse. Exemplum primi extra textum. Si non venit regi expugnare castrum tunc non dicitur etiam venire militi. Exemplum secundi est. si venit militi expugnare castrum. veniet etiam et regi.

¶ Non sequitur per istam consideracionem rex non potest expugnare castrum. ergo nec miles. probatur quod statim esse verum sine ratione sicut si castrum sit prope finitimus militi vel sit rex depauperatus. ¶ Solutio quod in isto loco a maiori ad minus et contra non dicitur argui nisi ceteris partibus. unum si cetera sunt paria est bonum argumentum. rex non potest nec miles. Sed si cetera non sunt paria tunc non arguitur penes istum locum. quod rex non dicitur habere maius respectu militis propter regalem dignitatem sed propter potestatem.

Queritur Que est tertia consideratio. ¶ Solutio illa datur quando duo predicata ad unum subiectum. Et est ista. Si duo predicata dicantur de uno subiecto unum s^m magis et aliud s^m minus. tunc videndum est si illud quod magis videtur inesse non inesse quod si sic nec illud quod minus videtur inesse inesse. Et contra si predicatur quod minus videtur inesse inesse. etiam illud quod magis videtur inesse inesse. ut si imperatori dicatur inesse expugnatio civitatis et castrum. Si non potest expugnare castrum. ergo nec civitatem. et ex opposito si potest expugnare civitatem. ergo etiam et castrum.

Secundi thopicorum

Queritur Que est quarta consideratio. **Solutio** quarta consideratio datur quando duo predicata ad duo subiecta et est ista. Si duo predicata dicant inesse duobus subiectis secundum magis et minus. tunc videndum est si illud quod magis videtur inesse subiecto suo non inest. quia tunc nec illud quod minus videtur inesse subiecto suo inest. Et e contra si illud quod minus videtur inesse inest etiam illud quod magis videtur inesse inest. **Exemplum** si expugnatio castri dicatur inesse regi. et expugnatio ciuitatis duci. tunc si rex non potest expugnare castrum quod magis videtur sequitur et etiam dux non potest expugnare ciuitatem quod minus videtur. Et si dux potest expugnare ciuitatem quod minus videtur. sequitur et etiam rex potest expugnare castrum quod magis videtur.

Queritur Quam differenter arguitur in istis duobus locis a maiori et a minore. **Solutio** quod in loco a maiori sequitur destructiue. ut si maius non potest hoc vel illud facere sequitur bene et nec illud quod est minus. Sed in loco a minore semper arguitur constructiue. ut si illud quod est minus potest hoc facere. ergo illud etiam quod est maius hoc poterit.

De loco a simili.

Queritur Quomodo docet philosophus terminare problemata simpliciter in herentia per locum a simili. **Solutio** per tres considerationes. Prima datur quando unum predicatum ad duo subiecta. et est ista. Quando unum predicatum videtur similiter inesse duobus subiectis. tunc si vni eorum inest inest etiam alteri et si vni non inest nec alteri inest. Secunda consideratio datur quando duo predicata vni subiecto. et est ista. Si duo predicata dicant similiter inesse vni subiecto tunc si vnum eorum inest subiecto etiam alterum inest. et si vnum non inest nec alterum inest. Tertia consideratio datur quando duo predicata duobus subiectis. et est hec. Si duo predicata dicant de duobus subiectis. tunc si vnum inest vni subiecto etiam alterum inest alteri subiecto. Et si vnum non inest vni nec alterum inest alteri. Et sic patet quod iste locus tenet arguendo constructiue et destructiue in virtute istius maxime de similibus idem est iudicium.

Ad Non sequitur penes istum locum sic arguendo. Sicut oculus est in corpore. ita intellectus est in anima. sed oculus est in corpore sicut pars integralis. ergo intellectus est in anima sicut pars integralis. **Solutio** ad hoc quod bene arguatur penes istum locum requiritur quod arguatur penes ea in quibus similia sunt similia hoc est penes ea in quibus conueniunt et non penes ea in quibus differunt. iam in proposito licet oculus et intellectus in aliquo sint similia et conueniant puta in hoc quod vtrumque est pars. tamen illo modo differunt et sunt dissimilia quia vnum est pars integralis et aliud pars potestatiua.

Queritur Quot modis contingit arguere ex similibus. **Solutio** alberti duobus modis. vno modo ex similibus se habentibus ad aliquid vel ad aliqua et quando sic arguitur est

Reparationes

locus a ppositōe de quo supra dictum est. Alio mō ptingit arguere ex illis
bus similiter inherētibz et quando sic arguit est locus a simili de quo h
loquitur. Et ergo De hys distinguens locū a sili a loco a ppositōe dicit sic
q̄ in loco a sili sumitur p̄patio s̄m silitudinē inherētie vt sicut risibile in h
est hōi ita humibile inest equo. S; in loco a ppositōe nō attendit silitudo
inherētie. s; p̄patio habitudinū. vñ dicimus sicut se h; rector nauis ad na
uim regendam ita se h; rector scholaz ad scholas regendas.

**De loco a causa ad effectum qui vocatur
s̄m aliquos locus ab appositōe.**

Queritur Quō p̄bus docet terminare p̄blema simplice
inherētie p̄ locum ex appositōe seu a causa ad
effectum. **Solutio** p̄ duas p̄sideratōnes. Quaz p̄ma est ista. Si alij
quid appositum alteri facit ipsum tale quale p̄bus nō erat sequitur q̄ ip̄m ap
positum est tale. **Exemplū** extra textū est. vt si calx appositā parietē facit
ip̄m album sequitur q̄ calx est alba.

Ar Nō sequitur vinū appositum hōi facit ip̄m ebrium. ergo vinū est
ebrium. et tamē ibi arguit s̄m istā p̄sideratōnem. **Solutio** ad
hoc q̄ bene arguat s̄m istam p̄sideratōem et locum requirunt tres p̄ditōes.
Prima ē q̄ ip̄m appositū possit recipere denoiatōem sicut illd̄ ēni apponit
et ergo nō sequitur albedo facit parietē album. ergo albedo est magis alba
Secūda q̄ arguat ab effectu ad causam totale. et ergo nō sequitur ignis
appositus aque facit aquā tepidā. ergo ignis est tepidus. **Tertia** q̄ ar
guatur in causis p̄ se et vniuocis. et ergo nō sequitur vt assumit argumentū
vinum facit hōiem ebrium ergo est ebrium.

Queritur Que est sc̄da p̄sideratio. **Solutio** q̄ ista. Si
aliquid appositū alteri facit ip̄m magis tale q̄ fuit
p̄bus sequitur q̄ ip̄m appositum sit tale. **Exemplū** est vt si aliquid appositū
alteri facit ip̄m magis bonum q̄ p̄bus fuit sequitur q̄ ip̄m sit bonum. Et
ista p̄sideratio dicit arestoreles nō tenet in oibus appositis sed solum in illis
que recipiunt intensiōem et remissionem.

Ar Nō sequitur diuitie apposite homini malo faciūt ip̄m magis ma
lum. ergo diuitie sunt male. ergo. **Solutio** ad hoc q̄ dñi argu
atur p̄ istam p̄sideratōem requirit q̄ illud appositū q̄d facit aliud magis tal
le faciat hoc p̄ se et nō p̄ accidens. iam diuitie apposite malo hōi nō faciunt
per se ip̄m magis malum sed solū p̄ accidens. et q̄ nō valet hoc argumētū.

Queritur Utrum iste locus ab appositōe penes istas cōs
sideratōnes teneat constructiue et destructiue.
Solutio p̄bi q̄ solum constructiue vt patuit et nō destructiue. Et rasi
o est quia nō oportet si aliquid appositum alteri nō facit ipsum esse tale
q̄ ergo ipsum appositum nō sit tale. Sicut bonum appositum malo nō fa
cit malum bonum et tamē nō sequitur. ergo bonum nō est bonum.

Secūdi thopicozum

De loco a dicto fm quid ad dictum simpliciter
qui solet vocari a pre in modo ad totum

Queritur Quō docet phs terminare pbema simpliciter inherens
rie p locū a dicto fm qd ad dcm simplr. **Solutio** per
quatuor consideratōes ptiales. Quarū pma dat respiciendo ad determinatōem fm magis et minus et est ista **Si** aliqd pdicatu assignat inesse alī
cui subiecto tūc vidēdū est si tale pdicatu dicat de illo subiecto fm magis
et minus. qz si sic tunc etiā inest simpliciter. vt si sortes dicat magis albr
ergo sequit qz sit albr sp em pparius psumponit suū positū. **Si** ista cō
sideratio dicit aresto. non tenet destructiue. Et rō est qz multa sunt q non
insunt fm magis et minus q tū simplr insunt. vt homo nō in est magis
vel minus. et tamē non sequitur. q homo non inest simpliciter.

Secūda consideratio. **Si** aliqd pdicatu inest subiecto fm qd fm prem ite
gralem illud pdicatum inest simplr. **Exēplū** extra textū. vt sortes ē clau
dus fm tibiam. ergo est claudus

Tertia consideratio. **Si** aliqd predicatum inest subiecto fm qd fm prem
loci tunc illud pdicatu inest simpliciter. **Exēplū** est. vt bonū est ozare i cel
lesia ergo bonū est ozare.

Quarta consideratio. **Si** predicatum aliquod dicatur inesse subiecto
fm prem ipis sequitur ipsum simpliciter inesse.

Queritur Que sunt ille instantie quas facit phs ptra istas
consideratōes. **Solutio** phs format tres instan
tias. Prima est ptra scōam consideratōem et est ista. multi hoies sunt fm
quid studiosi vt liberales vel casti qz sez hnt naturalem inclinātōem ad
pntem et tū non sunt simpliciter studiosi liberales vel casti. **Secūda** forma
tur ptra quartam consideratōem et est ista cōtingit aliqd esse incorruptibile
fm quid pro aliquo tpe pura tpe augmēti. et tamē nō sequit qz sit incorru
ptibile simplr. **Tertia** formatur contra tertiam consideratōem et est talis
Expede vti dicitur seu medicari fm qd in aliquo loco pura i locis egrota
tius et tamē nō sequit qz expedit simpliciter vti dicitur vel medicari. **Etiā**
secūdo non est possibile plura corpora esse fm quid pura in vno loco et ta
men nō sequitur. ergo nō est possibile plura corpora esse simpliciter. **Etiā**
am tertio. bonum est mactare parentes in triuanis et tū nō sequitur. ergo
simpliciter bonum est mactare parentes. **Doc** tamen verum est dicit
Aresto. qz ista instantia directe non est contra illam consideratōem de
vbi seu loco. qz illa determinatio in triuanis non fecit pprie prem loci sed
magis fecit genere seu hoies apud quos est ille mos. vnde nihil refert vbi
cunqz sint ille gentes qz semp bonuz est apud eos mactare parentes siue
sint in triuanis siue in alio loco

Queritur Quō soluit phs istas instantias. **Solutio** phs
non soluit eas explicite in textu. **Sed** possunt fas
ciliter solui per distinctionem. qz duplex est determinatio faciens dictum

Reparaciones

fm quid. quedam est determinatio diminuens et illa facit dictum fm qd a quo arguitur sophistice. vt parebit pmo elenchorū. **Et** de tali dicto fm quid procedunt iste instantie. **Alia** est determinatio pcrabens seu restringens sed non diminuens. 2 a tali arguitur dialectice fm istū locū a dicto fm qd ad dictū simplr seu a pte in modo ad suū corum

Queritur Quid est dictum simpliciter. 2 quid dictum fm quid. **Solo** phi circa finē istius textus. **Q** dictum simpliciter est dictum sumptum sine addito sicut simpliciter dicit qd aliquid est bonū sine additione determinatōis restringentis. **S** dictū fm quid est dictum sumptum cum aliquo addito. **Sicut** mactare patrem non dicimus simpliciter bonū sed solum quibusdam gentibus bonum qui putant hoc esse pietatē. vnde solet dici in versu. **Sunt** loca sunt gentes quibz est mactare parentes. **Tunc** fas tunc pietas cum longa susperuenit eras. **Hec** est de veritate in hac pte aliquod dubiū qz venerabilis dominus **Albertus** dicit se apud illas gentes fuisse 2 oculata fide tumulos occisorū parentes filijs monstrātibz conspexisse. **Hec** etiam idraz mirū cuiqz videri debet cū massagete suos edant gentes. **Ita** em̄ refert herodotus primo historiariū suarū libro. **Q** apud massageras vbi quis ad modum senit eum couenientes proximi quiqz pgnati immolār. et cum eo aliquot pecudes. quarū carnibus pro epulo vbi decoxerunt vel euntur quod genus mortis apud eos beatissimum habetur languore extinctos non edunt. sed terra operiunt loco dānt putantes qd ad immolationem non venerunt. **Et** em̄ de secūdo thopicorum reparatiue dictum sufficiat. **Et** qz tres libri sequentes. scz tertius quartus et quintus ex consuetudine facultatis arrium in vniuersitate **Loloniensi** non leguntur. **Hinc** tam sequitur **Sextus**.

Finiantur reparationes secundi libri thopicorum **Aristotelis**

Sexti thopitorum

Irca initium sexti

libri thopitorum **A**restore. **Q**uerit primo **Q**uō iste liber prinuat ad precedētes **S**olutio sic. **P**ostq̄ determinauit p̄hs de modo terminādi problema accēdentis generis et proprii que omnia sunt quodāmodo definitiua hoc est ad problema definitionis āminuculantia sicut in p̄mo libro dictum fuit. **H**ic consequēter determinandum est de modo terminādi problema definitionis.

Ar̄ perfectiona sunt priora. sed definitio est perfectius predicatum omnibus alijs. ergo prius debuisse determinatum fuisse de modo terminandi problema definitionis q̄ de alijs **S**olo ad hoc argumētum posita fuit sup̄ius circa p̄ncipium secūdi. vel potest etiam sic dici q̄ licet via doctrine et perfectionis definitio precedat et sic primū predicatū perfecte colligens in se omnes modos inherēdi eo q̄ inest essentialiter cōnertibiliter et per se. tamen p̄m viam generationis et discipline sic debet sequi q̄ p̄m viam generationis imperfectum est ante p̄fectum

Queritur **S**ecūdo pro ordine dicendorum quō iste liber subdividitur **S**o in quatuor tractatus. **I**n primo docet p̄hs destruere definitionē p̄m se. **I**n secundo docet eam interimere quo ad suas p̄es et specialiter quo ad terminos absolutos **I**n tertio facit hoc quo ad terminos p̄notatiuos et in totis vniuersalibus. **I**n quarto autē determinat de definitionibus totorum integralium. **P**rimus tractatus habet duo capitula. **I**n primo docet destruere definitionem quo ad eius bonitatem. **I**n secundo quo ad eius entitatem **P**rimū capitulum habet quatuor p̄es. **I**n p̄ma p̄emittit ordinē dicendorū. et dicit

Ius autem quod est circa definitiones negotij partes sunt quinque.

Querit **Q**uō debet hoc intelligi q̄ quinque sunt partes illius negotij quō est circa definitiones **S**olo non debet sic intelligi q̄ quinque sint p̄es integrales ex quibus definitio cōponitur. **S**ic et negotij determinatiois q̄ est ad interimendum definitionem circa quinque versatur hoc est quinque sunt ex quorū defectu definitio aliqua inuoluitur. et illa quinque vocātur hic p̄es negotij quō est circa definitiones

Queritur **Q**uid est problema definitionis **S**olutio est illud in quo queritur aliquod predicatum inesse subiecto sub intentione definitionis. **E**xemplum vt si queratur sic. vtrū animal rationale est definitio hoīs vel non.

Reparationes

Primo modo. si de aliquo se predicat
ri nomē definiti de quo nō p̄ predicari
definitio tūc definitio ē intermēda

Secūdo modo. si p̄mū in definitōne pos
sitū nō est genus definiti vel si est gen^o
nō tñ p̄ueniēs s̄z vel remotū vel analog
gum tūc etiā definitio est intermēda

Et rō istius est p̄m p̄m qz oīm coruz
q̄ ponūtur in definitōe genus maxime
videt̄ substantiā definiti significare

Tertio si definitio nō ē p̄pria definitio.
h̄ ē p̄uertibilis tūc intermēda definitio

Quarto mō Si nō indicat esse definiti
p̄ essentialia ei^o etiā intermēda definitio

Quinto si indicat esse definiti s̄z nō bñ
indicat tūc etiā intermēda ē definitio

Querit quot modis p̄
iterimi definitio v̄ p̄blema
definitōis. **Sō** q̄ncz mōis

Primo dñe illi q̄ncz modi **Sō** dñe sic. qz p̄m^o mod^o sumit̄ ab
eo qd̄ ē definitōem inē **Secūdo** penes h̄ qd̄ ē cēntialr̄ inē **Tertio**
penes h̄ qd̄ ē p̄uertibilr̄ inē **Quarto** p̄o penes h̄ qd̄ ē idicare qd̄ est eē rei
Et q̄nt^o penes h̄ qd̄ est bñ indicare eē rei. nā aliqd̄ est indicare eē rei z aliqd̄

Querit ergo. v̄z de oibz istis modis intermēdi defi. (bñ indicare
nitōem est hic in isto libro determinādū) **Sō** p̄ h̄ q̄ nō. s̄z solū de duo
bus vltimis **Et rō** illius est qz de tribz p̄mis modis satis determinatū est
in libris p̄oribz. de h̄ ei qd̄ est definitōem simplr̄ inē vel nō inesse satz dic
tuz est in secūdo libro vbi posite sunt p̄sideratōes ad terminādū p̄blema ac
cidents. eisdē ei p̄sideratōibz q̄bz oñdit̄ aliqd̄ nō esse accūs alicui^o qz. s̄. s̄.
bi nō inē simplr̄. illis etiā oñdi p̄ q̄ aliqd̄ nō est definitio alic^o qz nō inest
illē cui^o d̄z eē definitio **Et** s̄lt̄ si p̄mū in definitōne positū nō sit gen^o v̄l si
definitio nō sit p̄uertibilis cū definitio h̄ eisdē loc^o z p̄sideratōibz oñdi p̄
q̄ adducti sunt i q̄ro de gñe z in q̄nto de p̄po **Et** q̄ solū restat de duobz
alijs modis seu p̄tibz h̄ in isto libro p̄siderare. s̄. si definitio nō indicat eē rei
p̄ essentialia z si indicat s̄z non bene. sed obscure.

Tunc quo ordine vult p̄hs de istis duobz modis determinare
Primo solo p̄mo vult determinare de vltio mō hoc est vult p̄mo deter
minare de mō intermēdi definitōem q̄ ad ei^o bñ eē z postea quō
debet interimi q̄ ad ei^o eē. **Et rō** ist^o ē p̄m p̄m in textu qz licet eē simplr̄
sit an bñ esse tñ facili^o est destruere aliqd̄ q̄ ad eius bñ esse q̄ q̄ ad eius eē
sicut ex opposito difficil^o est aliqd̄ bñ facere q̄z facere. **Quō** ergo a facilio
ribz s̄z sit inchoandū igit p̄mo determinādū est quō definitio debet in
terimi quo ad eius bñ esse. z postea v̄dm quō ē intermēda q̄ ad ei^o esse

Querit **Cōsequēter** circa secūdam p̄tē istius capli. **Quot** modis
potest interimi definitio quo ad eius bonitatem seu be
ne esse. **Solutio** p̄ h̄ duobus modis. **Primo modo** scilicet quia d̄s
sur per obscura. **Et ratio** illius est. quia omnis definitio datur causa

Sexti thopicorum

timotescendi suum definitum et ergo oportet definitiōe planissima inter p̄
ratione vti **S**ecūdo modo qz dat p̄ supflua. Et tunc dicit definitio dari p̄
supflua qm̄ in ea est aliquid appositū vltra esse ipsius definiti qd̄ scz nō est
de esse definiti.

Queritur **C**ōsequenter circa tertiam p̄tes capli. quot mo
dis definitio reddat̄ obscura. **S**o^o p̄hi sex mo
dis **P**rimus modus est qm̄ in definitiōe ponit̄ aliqd̄ multiplex hoc est al
quod equiuocū. **E**xemplū est vt si aliqd̄ definitat̄ generatōem et dicat ge
neratio est ductio ad substantiāz vel definitiōe sanitatē dicat sanitas ē cōs
mensuratio calidiorū sicciorū hūidorū et frigidiorū tales definitiōnes essent
obscure qz ductio et p̄mensuratio sunt equiuoca ex quo sunt noia p̄balia
in iō q̄ possunt accipi actiue passiue vel neutraliter fm̄ q̄ solet dici in mes
tro. **S**ignat̄ agens patiens neutriū verbale p̄ iō. **S**ecūdo modus est si
definitū sit multiplex. i. equuocū et nō distinguit̄ in quo sensu accipiat̄ tunc
definitio reddat̄ obscura qz tunc est incertū p̄ quo f̄cato sibi definitio con
uenit. **T**ertius modus est si definitio det̄ p̄ trāslationē. i. p̄ metapho
ram ipsa est obscura **E**xemplū est vt si aliqd̄ definiendo sciētiā dicat sciē
tiā in cadibile vel dicat terrā nutriticē vlt̄ rēparatiā dicat p̄sonātiā oēs
tales definitiōnes sunt obscure qz oē illud qd̄ fm̄ trāslatōem vel metapho
foram d̄ hoc est incertū. **E**t hoc a resto. p̄bat̄ duobz rōnibz. **P**rima est
qz nescit̄ fm̄ quā similitudinē fiat trāslatio vel metaphora et ergo p̄tingit̄ ca
luter definiētē calūntari hoc est increpari et redargui in q̄rum talis definiti
tio nō p̄t̄ apparit̄ suo definitio si accipiant̄ termini p̄prie sicut p̄sonātiā p̄of
p̄t̄ nō p̄t̄ apparit̄ illi definitio qd̄ est r̄pantiā qz p̄sonātiā non est nisi in so
mo. **S**ecūda ratio est. qz si definitio posset dari p̄ metaphora tūc sequeretur
qz vniū definitum posset esse in duobz ḡnibz nō subalternatim posuit̄ sed
hoc est impossibile ergo. **S**eql̄a p̄bat̄ur ex p̄lariter nā r̄pantiā est in genere
p̄t̄ r̄pantiā aut̄ in genere soni. **S**i ergo diceretur qz r̄pantiā ē p̄sonā
tiā idem scz r̄pantiā esset in genere virtutis et in genere soni que sunt gene
ra non subalternatim posita. **Q**uartus modus est. **S**i aliqd̄ in defi
nitōe vtriusq̄ noibz in cōsuetis definitio reddat̄ obscura. **E**xemplū est
vt si aliquis dicat sicut plato dixit oculū esse ymbriacillum et putrimoz
dat̄ esse felangon. **F**elangon em̄ dicitur puluis putredinis carnis corru
tus vel si aliqd̄ definiendo medullaz diceret eā ossigenā eo qz in ossibus
sūt genera. oēs ille definitiōnes sunt obscure qz oē incōsuetū est obscurum
Sed diceret̄ aliqd̄ quō differit̄ iste modus a tertio. **S**o^o d̄i p̄hs q̄ iste
modus est peior tertio **E**t rō illius est. qz illa q̄ trāslatōem vel metaphora
et sunt dicta aliquo modo ad minus p̄ similitudinē notificāz definitū eo qz
oēs transferentes se fm̄ aliquā similitudinē se transferunt. **S**ed illa q̄ sunt
obscure et incōsue dicta illa nullo modo notificant̄ sed magis obscurant̄
intellectum. vt si dicatur qz lex est imago vel mensura eorū que naturalis
ter sunt iusta. **Q**uintus modus est **S**i datur definitio vnius contra
riū p̄ quam non itarum manifesta est definitio alterius p̄rariū talis definiti
tio est obscura qz p̄rariōrum est idem genus qm̄ ergo hoc diuidit̄ opposi
tis contrariis d̄i ijs tunc statim habentur omnia elem̄ta vtriusqz d̄i

Reparationes

nitiois. qz definitio ex genere et dā constituitur. ¶ Sextus modus est. si aliqua definitio assignata nō est manifestū cuius est definitio talis definitio est obscura qz est incerta quādamodū fuerunt etiā epigramata antiquorū in illis em nō ponebat nomē illius cuius erant. z ergo erāt igh nota z incerta. Epigramata em dicit ab epi qd est supra z grāma littera quasi sup littera vel superscriptio

Querit rō sequēter circa quartā pte capli. Quor modis definitio dicitur supflua. ¶ Solutio qnqz modis. Primus modus est. Si definitio datur p transcendēs vel p genus generalissimū ipz est supflua. rō est qz nihil debet poni in definitioe p qd definitū nō sequitur ab alijs s; p transcendēs positū in definitioe definitū nō distinguit ab alijs qz transcendēs in simplr oib; sicut ens vnū zc. q̄ inutiliter z supflue addit in definitioe. p genus etiā primū positū in definitioe distinguit definitū sufficient ab oib; alijs gñib;. q̄ supflue in definitioe etiā ponit gen^o gñalissimū

Ar ens positū in definitioe separat definitū a nō ente. q̄ nō supflue addit. ¶ S^o alteri q̄ talis obiectio est friuola qz illa eadē separatio fit a nō ente fit p qdlibet genus siue generalissimū siue subalternū in definitioe positū z ergo supflue ad hoc faciendū ens additur.

¶ S^o d^o modus. Si in definitioe aliquid ponat quo ablato adhuc restat dū est perteribile cū definitio indicās eius eē tūc definitio est supflua. Et rō est. qz vtr illud est supflūū in definitioe et quo ablato illud qd relinquitur sufficienter indicat naturā definiti. Exēplū p̄mū est de definitioe anime quā posuit plato dicēs aīa est nūerus seipm mouēs. In illa em definitioe supflue ponit nūerus qz ablato nūero hoc qd remanet est perteribile cuz aīa z separat aīam a natura. Exēplū aliud est de definitioe phlegmatis q̄ dicitur phlegma est hūidū p̄mū a cibo separatū indigestū ibi em supflue ponitur indigestū qz residūū adhuc eē cū definitio perteribile eo qz nō p̄tingit a cibo aliqd aliud p̄mū separi q̄ phlegma. Corrigit tū phs dicitū suū circa hoc exemplū volens q̄ illa definitio in qua addit indigestū nō est supflua. qz phlegma nō est simplr p̄mū qd separat a cibo s; est p̄mū indigestorum. Colera em bñ separat s; illa separat vtr fex sanguinis melancolia etiam separat bñ s; vtr qdā adustū. vñ solum phlegma separat vtr primū indigestorum. et ergo oportet addere indigestum de hoc vide latius in commento

¶ Tertius modus est. Si in definitioe ponat aliqd qd nō pueniat omni p̄nto sub definitio talis definitio dat p supflua. Exēplū est. vtr si in definitioe hoīs diceret aīa gressibile bipes tetracubitū. i. quor cubitozū esset supflua qz tetracubitū nō puenit omni hoī. Et dicit phs q̄ peior ē iste modus quo definitur aliqd p hoc qd nō cōuenit oib; p̄ntis sub definitio q̄ p̄m^o quo definitur aliqd p hoc qd cōe est oibus. Et ratio est qz cōe potest p determinatōem z restrictōem fieri perteribile et sic tota definitio fit cōs perteribilis s; definitioe in qua ponit illud qd nō puenit oib; p̄ntis sub definitio impossibile est fieri cōuertibilem

¶ Quartus modus. Si in eadē definitioe idem ponat frequēter ex eadē pte talis definitio dicitur supflua qz est nugatoria. Exēplū est. vtr si talis definitio p̄do z cupiditā dicit q̄ est appetit^o delectatōis illa definitio est nuga

Sexti thopicoꝝ

etia. qz ois ꝑcupiscētia est delectatio z delectatio est idem ꝑcupiscētie et ergo idē ibi frequēter dicitur. nisi aliq̄s dicat qz nō est incoueniēs idē frequēter dici qñ hō nō fit ex eadē pte. s. subiecti vel ꝑdicati s; ex diuersis p̄tib; qñō est in ap̄posito qz ibi ꝑcupiscētia que est delectatio ponit a ꝑre subiecti z ap̄peritus delectatōis a ꝑre ꝑdicati sili mō sicut hic. hō bipes est bipes vel aial gressibile bipes. z ergo nō est ibi nugatio. Et propterea ꝑhus ponit duo alia exempla. Prīmū est de definitōne zenocratis qui volēs definire prudētiā dixit eā determinatiuā z ꝑtēplatiuam eoz. que sunt illa ei definitio est supflua z nugatoria simplr qz determinatiuū z ꝑtēplatiuū idē sunt et ponuntur ex eadē pte. Scdm̄ exemplū est de definitōne infrigidatōis q̄ dicitur infrigidatio est ꝑuatio calor̄s q̄ est s̄m naturā ibi em̄ supfluit s̄m naturam qz infrigidatio s̄m medicos nō est ꝑuatio alterius calor̄is q̄ naturā s̄lis ꝑuatio em̄ calor̄is ab extrinseco magis vocat̄ frige factio q̄ infrigidatio. Quintus modus. Si in aliqua definitōne ponat̄ vlt̄ z addat̄ sibi ꝑticularē p̄ copulā ex eadē pte talis definitio ē supflua. Exēplū ꝑm̄i vt si q̄s definiendo clemētiā dicat clementia est diminutio expedientiū z iustoz illa definitio est supflua qz iustum qd̄ est ꝑticularē addit̄ expedienti qd̄ h; vt vlt̄ p̄ ꝑiunctionē copulatiuā. Scdm̄ exemplū est si quis definiendo de medicinā dicat q̄ est disciplina sanatiōnū aialium et hoim̄ ibi em̄ supflue addit̄ hoim̄ qz homo in aiali ꝑtinet. Tertiū exemplū est de definitōne legis si ei dicatur lex est imago eozum q̄ naturaliter sunt bona z iustā ibi ei supflue apponit̄ iustā qz iustum est ꝑticularē ad bonū z ergo q̄ sic definit idem frequēter dicit̄

Pr̄ Quādo ꝑticularē additur vlt̄ tūc nō est nugatio s; est restrictio s̄m ꝑe. hyl. in tractatu restrictiōnū. Etiā grāmatici dicunt qz tūc est appō ergo non est tunc superfluitas. **S**olutio ꝑticularē ꝑt̄ dupliciter addi vlt̄. vno sine ꝑiunctione media z tunc est restrictio z appō et non nugatio. Alio modo cum ꝑiunctōe media. z tūc fit nugatio. qz ꝑiunctio inter ꝑ̄ posita significat ea esse diuersa.

Sequitur Secundum capitulum

Utrum vero definit et dixit qd̄ est esse vel non ex his

In hoc scdo caplo ꝑhs ostēdit qñō interimēda est definitio q̄ ad eius esse hoc est quo ad eius entitatē z subam. Et diuidit̄ in tres ꝑtes in ꝑma ostēdit qñō interimitur definitio qñ non dat̄ ꝑ ꝑoza z notioza s̄l. In sc̄da eūda qz nō dat̄ ꝑ notioza s̄m̄ z in tertia qz nō dat̄ ꝑ ꝑoza s̄m̄.

Querit̄ Quō ꝑhs docet interimere definitōem qz non datur ꝑ ꝑoza z notioza. **S**olo ponit̄ talē ꝑsideratōez. Si definitio nō dat̄ ꝑ ꝑoza z notioza definitio est iterimēda. Et hoc ꝑbat̄ duꝑ ꝑliciter ꝑmo ostēdit sic. Sicut se h̄it̄ ꝑncipta demonstratōis ad ꝑclusio nem ita ꝑncipta definitōis ad definitū. S; ꝑclusio demonstratōis nō infer̄tur ex q̄buscūqz ꝑnciptis s; solū ex ꝑoꝝib; z notioꝝib;. Etiā nō ꝑt̄ definitio dari ꝑ q̄cūqz s; solū ꝑ ꝑoza z notioza. Scdo rōe ducere ad ip̄ossible sic. si definitio nō daret̄ ꝑ ꝑoza z notioza tūc seq̄ret̄ qz vnus rel̄ essent̄ plures definitōes sed hoc est impossibile. ergo illud ex quo seq̄tur. **S**equela ꝑ

Reparationes

barur qz si illud pcedatur qz definitio que est data p posteriora z ignotio
ra sic definitio alicuius manifestu est qz multo magis illa definitio qz dat
p priora z notiora erit etiam definitio eiusde z p pns sequit qz vnus z eius
dem erit plures definitio nes. patz ergo qz definitio debet dari p priora et
notiora alias erit interrimenda

Querit Circa tertiam ptez capli. qno debet interrim definitio
qz no dat p notiora em. Solo si no dat p notiora sim
pliciter tunc est interrimenda

Dr Circa hoc Quot modis aliqua dicunt notiora. Solutio duo
bus modis. vno simpliciter. Alio mo quo ad nos. notius sim
eiter dicitur qd fm natura est prius sicut punctus pōz est linea z linea pri
or supficie z supficie corpe. Et vnitas etiam pōz nūero silt lra pōz sylla
ba z sillaba pōz qd dictio z vlt pncipiū suo pncipiatō z simplex suo pposi
to. Sed notius quo ad nos est qd magis cadit sub sensu qz nostra cogni
tio ozeum habet a sensu z sic cōtra corpus est notius qz supficie z supfi
cies qz linea z linea qz punctus qz corpus maxime cadit sub sensu. In sig
num cuius plures hoc est cōes z vulgares magis pgnoscunt corpus vde
sua pncipia supficie lineā aut pūctū. pncipiatū em ptingit cognoscere vno
qz modo scz sensu z intellectu. sz pncipia non ptingit pgnoscere nisi subti
li et abundantī intellectu. Ex ista distinctō ne pbs inferit correlarie qz me
lius est definitus aliqd pgnoscere p simplr pōza z notiora qz hoc est disti
plinalius. Verū tamē est qz aliqui expedit definitū pgnoscere p posterior
ra qn scz aliqui potentes sunt hoc ē nō possunt ipm cognoscere vel appre
hendere p priora z notiora simplr. Et tales dicit aresto. sunt definitio nes
puncti lineē z supficie ille em non dantur p priora et notiora simpliciter.
sed quo ad nos em.

Queritur Et qd notioribz dz definitio pcedere. So
ex tā dictis. p3 qz ex notioribz simplr. Et hoc pro
bat pbs qtuor rōnibz. Prima est ista. Poterit eū qz hū definit definitio p
genus z drām. sz genus z drā sunt priora spē simplr. sz definitio debet da
ri p notiora simpliciter. Dnor pbat. qz genus z drā interempra interis
munt spēm sed nō cōtra. Scda ratio est. qn spēs est ignota tunc p gen
er drām sit nota. ergo oportet qz genus z drā sint prius nota qz ignotum
non sit notum nisi p magis notum. et p pns sequitur qz definitio qz datur
p genus z drām. (p que debet dari ois bona definitio) dat p notiora z si
nō dat p illa tunc non indicat esse substantiale definitio. Tertia ratio si de
finitio non daret p notiora simpliciter sz p notiora nobis tunc sequeret qz
vnus et eiusdem rei eēt plures definitioes. Seq̄la ptez. qz non cōtingit
oibz nobis eadē esse notiora. sz vni ista sunt notiora alteri alia. qdāci sunt
que sunt notiora pluribz. qdā paucioribz. alia sapientibz z. Quarta ratio
ad idē est. qz alio rpe ptingit eadē nobis esse magis vel min⁹ nota. Sicut
in pncipio nobis sunt sensibilia magis nota postea qn p doctrinā sapien
tes efficiuntur illa que sunt pōza fm naturā z sunt notiora z sensibilia vidē
tur minus nota. Si ergo definitio daret ex notioribz nobis tunc eiusdē rei
p diuersis rpbz essent diuersę definitioes.

¶ Sexti thopicorū.

Querit **U**trum illa dicatur notiora simpliciter que sunt omnibus nota **S**olo phi q non. sed illa dicatur simpliciter notiora que sunt nota bene dispositis sibi intellectus et habentibus intellectum non impeditum. Sicut a simili. sanarium simpliciter non dicitur quod quibuscumque est sanarium. sicut infirmis et huiusmodi. sed quod illis est sanarium qui sibi corpus sunt bene dispositi. infirmis enim aliquando in temperata sunt sanaria. Per talia ergo notiora simpliciter debet dari definitio. dicit Aristoteles quod si non interimis definitio.

Ad definitio datur propter nos ad notificandum nobis definitum ergo per notiora nobis debet dari definitio. **S**olo. definitio datur ad notificandum nobis definitum non qualitercumque sed a priori et simpliciter quo ad naturam rei. **N**el potest dici quod definitio datur propter nos sanum et bene dispositum intellectum habentes iam idem est notius simpliciter et quo ad nos sanum et bene dispositum intellectum habentes

Querit **Q**ue est illa consideratio quam Aristoteles infert ex dictis ante illud quod est in motu et infinitum. talis definitio est interimenda quia talis definitio datur per posteriora et ignotiora. illud enim quod est in motu et infinitum ignotius est quam hoc quod est in quiete et finitum

Querit **C**irca tertiam partem capituli. quomodo potest interiri definitio. quia non datur per priora tantum solo quatuor modis. Primo modo. si unum oppositorum definiatur per alterum. exemplum. ut si bonum definiatur per malum. illa definitio est interimenda. quia ipsa definitio non datur per priora. eo quod opposita sunt simul natura. et quibusdam videtur quod eorum sit eadem disciplina. Aristoteles tamen excipit hic opposita relative. quia in illis non potest unum defini nisi per aliud. ut duplicem non potest defini nisi per dimidium. Tertium tamen est quod hoc non veniat eis in quantum opposita sunt. sed in quantum sunt relativa quorum eorum est ad aliud se habere.

Secundo modo si idem definiatur per seipsum definitio est interimenda quia non datur per priora. eo quod idem non est prius seipso. et iste defectus aliquando fit latenter. sicut quando idem ponitur in definitione. scilicet sub alio nomine. Exemplum est. ut si quis definiat solem dicens quod est stella alba que apparet in die. talis definitio idem per seipsum. quia dies in sua definitione includit solem. quod dies est latitudo solis super terram. vel supra nostrum hemispherium. et ergo sub alio nomine. scilicet sub nomine diei ponitur in definitione sui ipsius.

Tercio modo. si unum eorum que simul dividunt aliquod genus ponatur in definitione alterius definitio est interimenda. quia non datur per priora eo quod illa que simul dividunt genus sunt sub eo coequiva. Exemplum ut abundans et perfectum dividunt numerum. si ergo aliquis definiendo abundans diceret. Abundans est numerus qui unitate maior est perfecto. talis definitio esset interimenda.

Reparationes

¶ Quarto modo si superiora definiatur per inferiora in recta linea predicantur tale definitio est interrimenda. quia tunc non datur per potius sed idem definit per seipsum. Ex^o est. ut si quis definiendo bonum diceret bonum est habitus virtutis. definitio illa esset mala. quia virtus est inferius ad bonum et est boni species quidam.

Secundus Tractatus

¶ Secundus autem si cum est in genere res non sita est in genere

¶ In hoc secundo tractatu philosophus docet interimere definitioem inspiciendo ad partes eius. et specialiter quo ad terminos absolutos. Et quia due sunt partes definitiois. scilicet genus et definitio. secundum hoc iste tractatus dividitur in duo capitula. Nam in primo docet interimere definitioem inspiciendo ad genus. In secundo respiciendo ad differentiam.

¶ Queritur quomodo potest interimiri definitio respiciendo ad genus. Solo. quatuor modis

¶ Primo modo si definitio est in aliquo genere. et hoc genus non ponatur in definitioe. talis definitio est interimenda. quia terminus primo loco positus in quolibet definitioe debet esse genus definitiois. Exemplum istud est. ut si quis definiat corpus dicens quod corpus est quod habet tres dimensiones. et hominem dicens quod homo est qui scit numerare. ille peccat. quia in illis definitioibus nullum ponit genus definitiois.

¶ Secundo modo si est aliquid quod ex genere suo debet defini ad plura sicut ad plures fines. et definiens non definit ipsum ad omnia illa plura. definitio est interimenda. Exemplum ut si aliquis definiens grammaticam dicat quod est scientia scribendi. ille ponit genus. sed non ponit omnia illa ad que grammatica. secundum rationale genus ordinatur. sed oportet addere quod etiam est scientia cognoscendi. quia non est magis scribendi quam cognoscendi. ille igitur non definit qui alterum terminum in definitioe ponit. sed ille vere definit qui utraque hec in definitioe assignat.

¶ Tercio modo si aliquid definitioem dicatur ad plura. quia medicina est sani et egri. et tunc non oportet quod ad illa plura definiatur. igitur istud dictum est falsum. Solo. dupliciter aliquid debet ad plura. Uno modo scilicet quando debet ad utrumque per se. et tunc ipsum debet defini in ordine ad omnia illa sicut iam dictum fuit. Alio modo quando debet ad unum per se et ad aliud per accens. quomodo medicina debet sani et egri. sani quidem per se. et egri per accens. Et in illis debet philosophus nihil magis definit qui utrumque ponit quam qui ponit alterum terminum. sed forte peius. quia quilibet alius a medico qui non habet medicinam potest egritudinem facere.

¶ Tercio modo si aliquid definitioem dicatur ad plura que sunt inaequalia secundum bonum et malum. si tunc definitur ad peius et non ad melius definitio est interimenda. Et ratio est. quia omnis disciplina et potestas videtur esse ad optimum. et ergo ad illud est definienda.

¶ Quarto modo. si definitio non datur per genus proprium ipsius definitiois. definitio est interimenda. Quid autem sit genus proprium relinquit philosophus notum ex dictis in quarto huius. Unde quando equivoce ponitur in definitioe vel analogus non est proprium genus. et ergo interimitur definitio.

¶ Quinto modo si ponatur transcendens per genere vel si ponatur superiora de

Sexti Thopicoꝝ

multis intermedijs definitio est interimenda. **E**xplū vt si qs definitio iusticia dicat q iusticia est habitus eq̄litratis effectiuū vel distributiū equū. la definitio est mala. qz in illa definitioe relinq̄tur virtus que est pximū genus iusticie. vnde talis definitio nō dē quid definiti nisi infinite z indetermīnate. **Q**uare infert aresto. qz pximū genus in definitioe est ponendū. vel si ponat remotū z trāscendens tūc addendū est illi generi oēs dñas superiores generū intermedijs q̄ determināt illud genus remotū ad pximū genus. vt definiendo hominē dicemus. qz hō est aīal ratiōale mortale. vel qz est substantia corpea aīata sensibilis rōnalis mortalis. **S**i em̄ dicat sic hō ē suba rōnalis mortalis. definitio est mala. qz nō est p̄portio p̄mi generis vt p̄mi p̄ortie ad vltimū actū seu vltimā dñam. qd̄ tū requirit ad veraz z bonā definitionem.

¶ Secūdū capitulum.

Rursum in differentijs siliter cōsiderandū et si dñas zc

In hoc scdo caplo p̄hs docet interimere definitioes respiciēdo ad dñas. Et diuidit in duas pres. qz in p̄ma pre docet hoc respiciēdo ad dñam acceptā fm̄ se z absolute. **I**n scda p̄o facit h̄ respiciēdo ad eā p̄partie acceptā

Querit Quot modis interimūt definitio respiciendo ad dñam fm̄ se z absolute acceptā. **S**olo q̄ncz modis

Primo si in definitioe ponat aliqd̄ loco dñe qd̄ nullius p̄ esse dñā. tūc definitio est interimenda. vt si in definitioe alicuius poneret aīal vel suba loco dñe definitio est mala. qz aīal vel suba nō p̄ esse alicuius dñā

Secdo mō si aliqd̄ ponit loco dñe in definitioe qd̄ nō hz aliā dñam op̄positam e diuerso secū genus diuidentē talis definitio est interimenda. quia omne genus diuidit̄ o p̄positis differentijs

Tercio mō si illud qd̄ ponit loco dñe in definitioe cū dñā sibi opposita. non est verificabile de genere sub diuisione. talis definitio est interimenda. quia omnes differentie que e diuerso diuidit̄ aliquod genus. hoc mō verificantur de p̄prio genere

Ar̄. Nihil p̄dicat de alio nisi sit in eo. sed dñā nō est in genere. q̄ nō p̄ aliquo mō p̄dicari de eo. **S**olo. licz dñā nō sit in genere actu. ē r̄ simul cū dñā opposita ī generis potestate. z hoc sufficit ad hoc qz simul scdū opposita dñā sub diuisione verificat de genere

Quarto mō. si aliqd̄ ponat loco dñe in definitioe qd̄ apposituz generi nō p̄stituit cū eo sp̄m talis definitio est interimenda. qz oīs dñā specifica cū genere p̄tūca sp̄m facit

Ar̄. Idē nō p̄stituit seipsum. sed dñā specifica z sp̄s sunt idē. q̄ dñā nō p̄stituit sp̄m. **S**olo. idē fm̄ rē z rōnem nō p̄stituit seipm. h̄ bñ idē fm̄ rē z tñ diuersum fm̄ rōnem. z sic est in p̄posito de dñā z sp̄e.

Quinto mō. si differentia assignetur per negationem definitio est interimenda. **S**icut patet de definitione euclidis. qui dicit lineam esse longitudinē sine latitudine. ibi cū sine latitudine est differentia negatiua. quia idē est dicere sine latitudine z non habens latitudinem.

Ala ij

Reparatiões

Querit Quō pbat p̄hs h̄ q̄ definitio nō p̄t dari p̄ d̄n̄am negatiuā. **Solo.** pbat deducendo ad incoeniens. qz si sic tūc sequeret q̄ genus participaret sp̄m. hoc est gen^o reciperet in se participationem sp̄i. z sp̄s vlyter p̄dicaretur de genere. sed hoc est incoeniens z impossibile. ergo. **Sequela.** pbat acciēdo definitionem longitudo dimis statim datam. qz omne quod est vel non est aut est eū latitudine aut sine latitudine. qz de quoliter affirmatio vel negatio. de nullo vero simul. sed longitudo que est genus linee est. q̄ de ea oportz altere eoz verificari. scz q̄ sit cum latitudine vel sine latitudine. sed nō est cum latitudine. ergo sine latitudine. z sic verum erit dicere q̄ longitudo que est genus linee sit longitudo sine latitudine. **Cum** ergo illa sit definitio linee. et de quocūqz p̄dicat definitio z definitū. sequitur q̄ linea etiaz p̄dicabit de longitudine. z sic gen^o participabit sp̄m. qd̄ fuit incoeniens illatū. **Addit tñ** **Aristo.** q̄ ista p̄batio non tenet nisi supponendo q̄ genus sit forma separata vna numero subsistens p̄ se. sicut dixerūt platonici. qz illud p̄ncipium de quoliter affirmatio vel negatio zc. nō h̄z veritatem nisi de eo quod est vnum numero z simpliciter. **Nam** de illo quod est vnus genere tñ existens p̄mune multis sp̄ibz participatū. sicut nos dicimus non est incoeniens opposita simul verificari. sicut de aiali verificatū rōnale z nō rōnale.

Querit Quid sit vlyter verum q̄ nulla definitio d̄z dari p̄ negationem. **Solo.** q̄ non. qz in quibusdam definitionibus necesse est vti negatione. sicut in definitionibus priuationū. omnis em̄ p̄uatio habet definiti per negationem habitus. sicut cecus dicitur quod nō habet visum quem per naturam natum est habere. **Eriam** aliquando nomina propriarum differentiarum sunt nobis ignota z tūc oportet circūlo qui p̄ differentiam negatiuā

Querit Quare secūda partē capli quot modis intermit̄ definitio respiciendo ad d̄n̄am p̄paratā hoc est p̄paratiue acceptam. **Solo.** q̄ multis modis s̄m q̄ differentia ad multa potest comparari. **Et** possunt ex textu vndecim modi colligi. **Primus** est. si in definitione poneretur sp̄s loco differentie talis definitio esset interrimenda. **Exemplum.** vt si aliquis definir̄ fraudem. dicens q̄ fraus est iniuria cum illusione. illa definitio non valet. qz illusio est sp̄s qd̄ a iniurie sicut z fraus. **Secūdus** modus est. si in definitione genus poneret̄ pro d̄n̄a. talis definitio esset interrimenda. vt si aliq̄s definiendo virtutem diceret q̄ virtus est habitus bonus vel studiosus. illa definitio esset mala. quia bonum qd̄ ponitur p̄ d̄n̄a ibi est genus virtutis. z silyter studiosum. veruz tñ est q̄ p̄t dici q̄ bonū sit d̄n̄a s̄m q̄ bonū p̄t dupl̄t accipi. de hoc vide cōmentū.

Tercius modus. si illud qd̄ ponit̄ in definitione loco d̄n̄e sc̄at hoc aliqd̄ id est indiuidū z non quale quid. definitio est interrimenda. quia om̄is differentia videtur quale quid sc̄are.

Quartus modus. si illud qd̄ ponit̄ p̄ d̄n̄a in definitione inest definitio vt acc̄s definitio est interrimenda. **Rō** est qz acc̄s p̄tingit inesse z nō inesse. sed d̄n̄a nō p̄t inesse quēadmodū nec genus.

Sexti thopicorū.

¶ Quintus si illud qd ponitur loco dñe p̄dicatur vlt̄er de genere vel si sp̄s que definit vel aliqd inferius sp̄i p̄dicat de genere vlt̄er sumpto. talis definitio est interrimenda. Et rō est. qz nullū illoz p̄t vlt̄er de genere p̄dicari. cum genus sit amplissimum z p̄mūssimum omnū eozum que in definitione ponitur

¶ Sextus modus. si illud quod ponit in definitione loco generis p̄dicat de eo quod ponitur loco differentie talis definitio est interrimenda. Ratio est. quia genus p̄m q̄ genus nō p̄dicat de differentia vt differentia. sed de sup̄positis dñā informatis. sicut aīal nō p̄dicat de rōnali sed de homie zc Et hoc ostēdit p̄bs deducendo ad incōueniēs. vide in p̄mento

¶ **¶** **A**īa est vera p̄dicatio. rōnale est aīal. ergo istud dictus est falsum rōnalis. Solo. rōnale p̄t accipi dupl̄r. Uno mō formaliter pro essentia rōnalis. z sic p̄dicatio est falsa. vt vult p̄bus in textu. qz falsum est q̄ rōnalis sit aīal. Alio mō accipit materialiter pro illo scz quod est rōnale et sic locutio est vera. vt p̄bat argumentū. verum em̄ est q̄ id qd est rōnale pura homo est animal

¶ Septimus. si sp̄s definita vel aliqd p̄rentū sub sp̄e p̄dicatur vlt̄er et essentialiter de dñā definitio est interrimenda. Et rō est. qz si species p̄dis caretur de differentia tūc dñā z species essent idem. quia qd de alio p̄dis catur est idem ei de quo p̄dicatur

¶ Octauus. si dñā posita in definitione nō sit p̄oz sp̄e. definitio est interrimenda. qz op̄ter dñam esse posteriorē genere z p̄orem specie.

¶ Nonus. si illud qd ponit pro differentia sit dñā alterius generis q̄ generis definiti. talis definitio est interrimenda. qz nō videtur q̄ vna z eadēz differentia possit esse diuersozum generum non subalternatim positozum.

Quod sic patet. qz si vna z eadem dñā possit esse diuersozum generum non subalternatim positozum. tūc sequeretur q̄ vna sp̄s possit esse in diuersis generibz nō subalternatim positis. sed hoc est impossibile. ergo. Sequela p̄batur. qz quelibet differentia infert suum p̄rium genus in quo est. z quelibet dñā accepta cū suo genere p̄stituit sp̄em. si ergo vna sit dñā diuersozum generum ipsa accepta cum vno genere p̄stituit vnā speciem. z accepta cum alio genere p̄stituit eandem speciem. Et quia de quocunqz p̄dis catur differentia de eodem predicatur genus illius differentie. sequitur qd duo diuersa genera p̄dicabūt de tali sp̄e. z p̄sequens vna z eadē sp̄s erit in diuersis generibz qd fuit incōueniēs illarum

¶ Animal gressibile z aīal volatile sunt duo genera nō subalternatim posita. et tam eozū est eadem differentia. scz bipes. ergo istud dictum est falsum. Solo q̄ ista consideratio non habet veritatem nisi in differentis vltimis z conuertibilibz. vel si debeat habere veritatem in alijs tunc oportet ad dēre dicit p̄bus q̄ nec ambo genera contineantur sub vno tercio genere. iam animal gressibile z animal volatile continentur sub vno tercio genere eis p̄muni.

¶ Nō quelibet dñā infert suū p̄rium genus. ergo p̄batio ad diuersa est falsa. Aīis p̄bat. qz bipes est dñā z tñ non seq̄tur. bipes est. ḡ aīal gressibile est. vel bipes est. ergo aīal volatile est. Solo. licet talis dñā q̄

Reparationes

est duoz generū nō subalternatim positoz nō inferat quōdlibet determinate z sigillatim. tamen semp̄ infert vnū eoz sub distinctiōe. vt tene sequitur bipes est. ḡ aial gressibile est vel aial volante est. z est solo **A**resto. in textu
Quoddecimus modus est. si in definitiōe sube ponit dñā loco vel vbi dēterminata. talis definitio est interrimenda. **E**t rō est. qz dñā est de intrinsicis z essentialibz rei. locus autēz est extrinsecus z accidentalis. **E**t ergo aliqui increpant eos qui aial diuidūt p̄ gressibile z volante. qz videtur q̄ ille differētie dicit in loco esse vel vbi. **S**ed dicit p̄hus q̄ illi non recte increpant. sed magis ipsi sunt increpandi. quia ille differētie non fecant in loco esse. sed significat qualequid animalis. **Q**uod patz ex eo qz quando auis aquatica res mora est ab aqua adhuc puenit sibi eē aquatile. z gressibile puenit animalis licetā qñ remorum est a terra

Undecimus modus est. si in definitiōe passio ponat. p̄ dñā. definitio est interrimenda. **P**assio autē vocat̄ hic nō que ex essentialibz p̄ncipijs subiecti causat̄. sed motus alteratiuus qui est fm̄ passionem vel passibile qualitatē. **R**ō istius est. qz om̄is passio in mobili magis facta. id est p̄ motum in subiecto plus z plus accepta abijicit aliqd a subiecto. qz abijcit p̄tranum. sed differentia nō est hm̄ōi. qz dñā nihil abijcit. sed magis perficit subam. qz est de essentialibz rei. ita q̄ sine ea impossibile est rem esse. ḡ sequitur q̄ nulla passio seu nihil eoz fm̄ q̄ aliqd alterat̄ sit dñā

Tercius tractatus.

Et si alicuius eorum que sunt ad aliquid non ad aliud zc.

Iste est tercius tractat⁹ in quo p̄hs docet interrimere definitiōem respiciendo ad suas partes in terminis p̄notatiuis z in totis vlibz. z diuidit in q̄inqz capla. **I**n p̄mo facit hoc respiciēdo in his que sunt ad aliquid z fm̄ locos intrinsicos. **I**n secūdo docet interrimere definitiōnem ex p̄te generis z dñie simplr. **I**n terciō ostendit qualiter interrimat definitiōem per locos extrinsecos. **I**n quarto docet interrimere definitiōnem in multiplicibz fm̄ equocationem. **E**t in quinto facit hoc idem in his que sunt simplr multa seu p̄plexa. **P**rimū caplū hz tres p̄tes. **I**n p̄ma facit qd̄ dictū est respiciēdo specialiter ad dñā. **I**n secūda respiciēdo ad totā definitiōem fm̄ locos intrinsicos. **E**t in terciā respiciēdo ad p̄parationē fm̄ magis z minus

Querit̄ **Q**uō docet p̄hus interrimere definitiōem in his q̄ sunt ad aliquid respiciēdo ad dñā. **S**olo ponit talē p̄sideratiōem. q̄ si spēs est de genere ad aliquid z illud qd̄ assignat̄ pro dñā non est in genere ad aliquid definitio est interrimenda. qz eozū que sunt ad aliquid dñie sunt ad aliquid. **E**xemplus est de disciplina q̄ est ad aliquid cuius dñie s̄s̄ speculatiua. actiua z poetica q̄ etiā sunt ad aliquid

Querit̄ **C**irca secūdam partē caplī. quō docet interrimere definitiōem respiciēdo ad totā definitiōem fm̄ locos intrinsicos. **S**olo. p̄ tres p̄sideratiōes. quibz addit̄ postea vnā aliā quartam sumptam fm̄ idēmp̄tate definitiōis ad definitiōem.

Sexti thopicoꝝ.

Prima consideratio est ista. si definitio est ad aliqd z in definitioe non ponitur id ad quod fm naturā vel artem natū est referri. talis definitio est interimenda. **Pro** quo est notandū fm phm q̄ aliqua sunt quibz nō p̄tingit vti ad aliud nisi ad illud ad qd̄ referūtur fm naturā. sicut visu non cōs̄tingit vti ad aliud q̄ ad videndū. auditu non nisi ad audiendū. **Alia** vero sunt quibz p̄tingit vti etiam ad aliud q̄ ad id ad qd̄ sunt nata referri. sicut subrelare q̄uis factum sic vt transferat fila p̄ subreptum. tñ p̄tingit eo vti enā ad hauriendū aquā vel ad aliqd̄ hm̄ oī. qz̄ est in medio cōcauū. **Si** ergo aliqs̄ definirēt subrelare dicens qz̄ est instrumentū ad hauriendū aquaz. talis male definirēt. qz̄ non definirēt ad hoc ad quod natum est referri fm naturam vel artem

Secūda consideratio est. si aliqd̄ definitū d̄ ad plures fines ad vnū p̄ prius z p̄ se. z ad alium p̄ posterius z p̄ accidens. tūc si non definit ad illum finem ad quem dicitur per prius z per se definitio est interimenda. vt si qs̄ definirēt prudentiam dicens qz̄ est virtus anime z hominis. z non dicit eā esse virtutem anime rationalis definitio illa esset mala. qz̄ prudentia nō cōuenit p̄ prius homini. sed aīe rōnali

Tercia consideratio. si aliqua passio definiat p̄ alia subiecta q̄ p̄ illa quibz bus nata est inesse. talis definitio interimit. **Et** ponit de hoc **Aristotele**. tria exempla. **Primū** est si aliqs̄ definiendo somnum dicat qz̄ est impotentia sensus fm accūm facti. **Secūdum**. si quis definirēt dubitationem z dicat qz̄ ē motus prariarum rōnum. **Tertium**. si quis definirēt dolorem dicens qz̄ dolor est. distantia naturalium partium cum violentia. **Omnes** em̄ tales definitioes sunt interimende. quia nulla harum passionum definitur p̄ comparationem ad subiectum suum proprium. **Nam** somnus non est in sensu fm accūm facti vt in proprio subiecto. sed in organo sensus cōmunit. **Et** dolor etiam non est in naturalibz partibz vt in primo subiecto. qz̄ tūc esset dolor etiam in inanimatis

Quarta consideratio. si definitio data de aliquo definito nō cōueniat sibi fm omnia tpa. definitio talis est interimenda. **Exemplū** est. vt si qs̄ definirēt aīal imortale. dicens qz̄ aīal imortale est qd̄ est nūc incorruptibile. talis definitio non valet. qz̄ esse nūc incorruptibile nō est simplr esse incorruptibile. **Aristoteles** tñ corrigat hoc exemplū p̄ vnā distinctionē. qz̄ esse nūc incorruptibile p̄r̄ habere tres sensus. vide p̄mentū.

Aristoteles uerūcūqz̄ non sunt semp̄ nō sunt fm omnia tempora de se inuicem verificabilia. sed multe sunt definitioes z definita que nō sunt semp̄ per. ergo non oportet qz̄ definitio pueniat definito fm omnia tempora. **Hi** nos probatur de contingentibz. vt eclipsis lune terremotus z similia. **Solutio**. ad hoc qz̄ definitio verificetur semper de suo definito. non requiritur eorum actualis existentia in rerum natura. sed sufficit necessaria eorum habitudo z perpetua coherentia predicati ad subiectuz. z illa semper manet siue a parte rei res existat siue non. **Vel** dicitur qz̄ talium p̄tingentium nō est definitio fm qz̄ quādoqz̄ sunt z quādoqz̄ nō sunt. sed inq̄tum semper sunt p̄ relationem ad suas causas z p̄ncipia

Reparationes

Querit Circa terciã prem capli quot modis p̄ interimĩ defĩ-
nitio fm̄ q̄ p̄parat̄ definito penes magis ⁊ minus. **So**
lutio sex modis fm̄ q̄ p̄hus sex ponit̄ p̄siderat̄ões.

¶ Prima est. si aliq̄s defĩnitũ magis est defĩnibile fm̄ aliã defĩnitõem q̄
fm̄ illã tũc interimĩt̄ istã defĩnitio. **Exemplũ**. vr si iusticia defĩniat̄ q̄ est po-
tentia equi distributua. talis defĩnitio nõ valet. qz ex quo iustus magis d̄r
qui eligit equũ distribuere. q̄ qui p̄ se quis p̄ locũ a piugatis q̄ iusticia ma-
gis sic est defĩnibilis q̄ est electio distribucionis equi. q̄ est potentia equi
distributua

¶ Secda p̄sideratio. si defĩnitũ suscipit magis ⁊ minus ⁊ non defĩnitio vel
econtra. talis defĩnitio est interimenda. qz oportet vtrũq̄ suscipere magis
et minus vel neutrum eoz.

¶ Tercia. si defĩnitio ⁊ defĩnitũ ambo suscipũt magis ⁊ minus s; non s; mul-
mul in eodem tpe interimĩt̄ defĩnitio. vr si amor defĩniat̄ q̄ est p̄cupiscentia
cotus. defĩnitio nõ valet. quia magis amans non magis p̄cupiscit cotuz
sed forte p̄sentiam amari.

¶ Quarta. si defĩnitio ⁊ defĩnitũ p̄parent̄ vni tercio de quo defĩnitum d̄r
fm̄ magis ⁊ defĩnitio fm̄ minus. interimĩt̄ defĩnitio. vr si ignis defĩniat̄ q̄
est subtilissimũ corpus. nõ valet defĩnitio. qz cũ tres sint sp̄s ignis in ma-
teria aliena. scz carbo. flãma. ⁊ lux. defĩnitũ scz ignis magis d̄r de flãma q̄
de luce. qz natura ignis est esse p̄bustiuũ. qd̄ p̄uenit flãme magis q̄ luci. s;
defĩnitio scz esse subtilissimũ corpus minus conuenit flãmme ⁊ magis luci.
qz ignis lux subtilior est q̄ ignis flãmme.

¶ Quinta p̄sideratio. Si p̄positis duob; defĩnitio ⁊ defĩnitũ nõ insint eis
equaliter sed alterum inest fm̄ magis ⁊ alterum fm̄ minus interimitur
defĩnitio

¶ Sexta. si de aliquo definito assignentur due defĩnitões p̄ disiuñctõs
nem. ita q̄ verag; earum sic defĩnitio diuisim̄ p̄ueniens definito pro altero
tro non valet. **Exemplum** vr si defĩniretur bonum quod est delectabile p̄
visum vel auditum. ⁊ ens quod est possibile agere ⁊ pati defĩnitões. ille
non valet. quia si sic tunc sequeretur q̄ aliquid simul esset bonuz ⁊ nõ bo-
num. ens ⁊ nonens. **Patet** sequela. quia sicut defĩnitio ⁊ defĩnitum sunt
idem. ita eozum opposita etiam sunt eadem. si ergo delectabile fm̄ audituz
est idem quod bonum. non delectabile fm̄ auditum erit idẽ qd̄ nõ bonuz
sed delectabile fm̄ visuz nõ est delectabile fm̄ auditũ. ergo delectabile fm̄
visum est idem qd̄ nõ bonũ. ⁊ p̄ se quens si bonũ defĩniat̄ sicut dicitur fuit
sequit̄ q̄ idem erit bonũ ⁊ nõ bonũ

¶ Aristoteles in multis locis assignat defĩnitões per disiuñctõs
nem datas. ergo male dicit in istã p̄sideratione q̄ defĩnitio per dis-
iuñctionem data est interimenda. **Solo** **Alberti** q̄ defĩnitio potest duz
pliciter per disiuñctionem dari. **Uno** modo sic q̄ quelibet pars seorsum et
diuisim̄ possit esse defĩnitio. ⁊ sic non debet dari p̄ disiuñctionem sicut dicit
ista p̄sideratio. **Alio** mō sic q̄ ambe partes simul sub disiuñctione accepte cir-
cũloquũtur nobis vnã dñam ignorã. ⁊ hoc nõ est inconueniens.

Seeti Thopitoꝝ

Capitulū secundū

Amplius et in generibꝫ et differentijs et in alijs oibꝫ que

In hoc capitulo p̄hus docet interimere definitiōnem ex parte generis et differentie simpliciter. Et diuidit in duas partes. quia primo facit hoc sine circumstantia. secundo cum circumstantia.

Querit̄ Quot modis p̄t iterimi definitiō ex parte generis et differentie simpliciter non respiciendo ad aliquā circumstantiam. **Solo** tribus modis.

Primo si in definitiōne alicuiꝫ qđ dicit̄ ad aliquid vel p̄ se vel fm̄ genꝫ sui non ponitur illud ad quod tale definitiū dicit̄ interimis definitio. Et rō est qz intellectꝫ ipsius ad aliquid non finit nisi ad aliud eo qđ p̄p̄tū est sibi ad aliud quodāmodo se habere.

Secundo modo. Si alicuius qđ dicit̄ ad aliquid fm̄ speciem est aliquis finis et non definit p̄ illum finem tunc interimis definitio. Et rō est. quia finis in vno quoqꝫ genere est optimū. sed p̄ optimū semper est danda definitio. **Tercio** modo. si in definitiōne eorꝫ que sunt ad finem p̄ fine ponat̄ actio vel operatio et non operatiū definitio illa est interimenda quia operatum magis videt̄ habere rōnem finis q̄ opatio seu actio. Verū tamē est qđ in quibusdā operatiū non est finis sed mer̄ ipsa actio sicut delectatio seu delectari magis est finis q̄ delectatōnem perfectisse. et ergo in definitiōne talem non posset p̄ fine poni actio.

Querit̄ Circa secūdā partē capli. Quot modis p̄t interimis definitio respiciendo ad circumstantias terminorꝫ in definitiōne positorꝫ. **Solutio** tribꝫ modis. **Primo** modo. si aliquid dicit̄ ad aliquid non simpliciter sed fm̄ circumstantias et condiciones tunc si tales circumstantie non determināt p̄ differentias in definitiōne interimis definitio. **Exemplū** vt si quis dicit̄ ambitiosus est qui appetit honozē et nō determinat̄ qualem honozem q̄rū vbi quō vel fm̄ alias honozꝫ differentias talis definitio nō est mala quia simpliciter appetere honozem non est vitiosum quia omnes appetunt honozem et est de p̄ se appetibilibus. et ergo oportet addere q̄rū quales quō et. **Similiter** qñ definit̄ auarus nō sufficit dicere qđ amat pecunias quia hoc est oibꝫ hoibꝫ cōmune. sed oportet addere q̄rū quales quō et. **Secundo** mō. si in definitiōne appetitus non ponat̄ hoc quod apparet interimitur definitio. Et rō est quia nihil mouet appetitum nisi quod est apprensibile bonū. **Exemplū** vt si definit̄ voluptas qđ est appetitus boni et concupiscentia qđ est appetitus delectabilis et non additur apprensibile p̄hus in opimōne platonis de v̄ deis vide in cōmento.

Tercio mō si aliqua forma vel habitus dicat̄ esse definitio et habens illum habitum non est definitio habentis tunc interimitur definitio p̄ locꝫ a coniugatis. Si em̄ delectari est iuari quodāmodo tunc delectatus est iuuarus quidē quia si non tunc delectari non est iuari.

Capitulum tertium

Reparationes

Amplius in his que ad aliquid sunt primo considerandū

In hoc tercio capitulo ostendit philosophus quod interimimus definitio per locos extrinsecos. Et dividit in duas partes. In prima ostendit hoc in oppositis. In secunda in casibus et coniugatis. In oppositis ostendit tripliciter. primo in relative oppositis. secundo in contrariis. et tercio in privative oppositis.

Queritur Quod docet philosophus interimere definitio respiciendo ad relative opposita. **Solutio** per duas consideraciones. **Quas** prima est ista. Si in definitione eius quod est ad aliquid positum est genus quod est ad aliquid tunc videndum est verum species sit ad aliquid suo modo id est specialiter sic genus generaliter si non definitio est interimenda. **Exemplum** est ut sicut opinio dicitur ad opinatum ita quedam specialis opinio ad quoddam speciale opinatum. **Secunda consideratio** si assignata est definitio alicuius relativi videndum est verum sui correlative sic opposita definitio. quod si non interimimus assignata definitio. **Exemplum** ut si duplici est quod est in medium super e quale tunc dicitur medium est quod in equalitate pre superat a duplo.

Queritur Quod docet interimere definitio respiciendo in contrariis. **Solutio** ponit ad hoc tres consideraciones.

Prima est. Quod contrariis sunt tria definitioes etiam sunt in unum quod complexione triorum de quibus complexione in secundo huius dicitur fuit. **Exemplum** ut in unum sunt nocivum sunt contraria. Et si in unum est effectivum boni nocivum erit effectivum mali quod si non prima definitio esset interimenda.

Queritur quod tripliciter sunt tria. **Solutio** dupliciter quod sunt quod unum est ut habitus et reliquum ut privatio. sicut sunt equalitas et inequalitas. **Alia** sunt quod unum verum est ut habitus ut albus et nigrum bonum et malum.

Secunda consideratio In contrariis quod unum se habet ut privatio alterius privatio dicitur definiti per habitum. sed non e contra. quod si habitus definit per privationem interimimus definitio. **Exemplum** ut si quod equalitate definit dicitur quod equalitas est contraria equalitati est mala definitio. quod habitus ibi definit per privationem. **Et ratio est** quod definitio entis positivi debet dari per ea que dicunt esse. sed privatio dicit non esse.

Tercia consideratio. Si in contrariis quorum verum est habitus unum ponatur in definitione alterius interimimus definitio. **Et ratio est.** quod quia ratio unum ponere in definitione unum eadem ratione reliquum ponere in definitione alteri et sic sequere quod idem definire per seipsum.

Queritur Quod docet interimere definitio respiciendo in privative oppositis. **Solutio** per duas consideraciones. **Prima est ista.** Si in definitione alicuius privationis non ponit illud cuius est talis privatio pura habitus et subiectum in quo privatio nata est fieri talis privatio si sit in pluribus sunt prius et posterius tunc interimimus definitio. **Exemplum** est ut si quis definiendo ignorantiam non diceret quod est privatio scie et quod nata est fieri in homine et primo in rationali parte anime talis male definitur.

Secunda consideratio. si definitio alicuius privationis derur per puram negationem habitus interimimus definitio. **Et ratio est.** quod privatio preter carentiam relinquit subiectum cum aptitudine sed hoc non facit pura negatio ista nihil relinquit.

¶ Sexti thopicoꝝ.

Querit Circa secūda partē capituli quō docet interimere defī
nitōnem respiciendo ad casus ⁊ cōiugata. ¶ **Solutio**
per vnā consideratōnem que talis est Assignata definitōne alicui⁹ iuga
toꝝ cōsiderandū est si illa definitō alijs casib⁹ ⁊ cōiugatis p inflexionē ap
terur fm q̄ eis congruit quia si nō interimis definitio vt si iuuatiuū est eff
fectiuū sanitatis tunc iuuatiue esse est effectiuū sanitatis esse ⁊ iuuans est
faciens sanitatē. Et hic iterū inuehit Aresto. contra opinione platonis de
p̄deis volēs q̄ nō sint ponende cū eis nō possint definitōnes coaptari.

¶ Quartū capitulū

Amplius si eoz que fm equiuocatōnem dicunt vnā oīm
In hoc capitulo docet p̄hs interimere definitōne in multiplicibus fm
equiuocatōnem. Et duo facit p̄mo facit hoc. sc̄do ponit aliquas cautelas

Querit Quō debet interimī definitio respiciendo ad equuocatō
nem. ¶ **Solo** si q̄s oīm equuocatōꝝ que continent in vna
cōmuni voce daret vnā cōmune definitōne talis definitio est interimēda
Et rō illius est qz vniuoca sunt quoz est vna rō fm idem nomē. Si q̄ equi
uoca equuocata haberēt vnā rōne sub eodē cōi noie tūc equuoca erūt vniuoc
ea qd̄ fallum est ⁊ impossibile. Exemplū hui⁹ ē de definitōne vite quā po
sunt Dionysius p̄hs Dices qz vita est morus generis nutritibilis natural
ter assequens nutritū illa definitio est mala. qz illa definitio equaliter cons
uenit vite aialū ⁊ plantaz. ⁊ tū vita fm eandē rōne ⁊ spēm nō inest plant
is ⁊ aialibus. Et istud necū hz veritatē in equuocis sed etiā in analogis.
qz licet in quibusdā analogis quodāmodō est aliqd̄ vni cōmune fm rē ad
qd̄ oia referūt q̄ sub illo cōi p̄tinent. tū nō referūt oia ad illud eodem
modo. ⁊ ergo analogi nō p̄t etiā esse eadē rō cōmuni. Et ergo inferi i ter
tu Aresto. definitio que debet esse electa ⁊ potissima debet esse vniuoca et
vniuoci nomis ⁊ fm vnā speciem ⁊ rōnem debet in noie dari.

Ar Equiuocū a p̄ho definit in p̄dicamentis vbi dicit. Equiuoca dis
cunt quoz solū nomē est cōmune ⁊ ē. ¶ Equiuocū tene potest defī
niri. ¶ **Solutio** equuocum potest accipi dupliciter. Vno modo p̄ secunda
intentione. ⁊ sic equiuocū tene potest defīniri definitōne cōmuni que cōues
niat oib⁹ reb⁹ illi intēōni substratis ⁊ sic defīnit ab Aresto. i p̄dicamentis
Allo p̄ p̄ma intēōne ⁊ sic nō p̄t defīniri vt hic d̄ res em̄ substrata seu ill
lud qd̄ equuocū vt canis vel h̄mōi nō p̄t defīniri definitōne cōueniente
omnibus equiuocaris.

¶ Querit quot cautelas ponit Aresto. obseruādas circa hoc qd̄ iam
dictū est in disputatōne dyalectica. ¶ **Solutio** qz tres. Prima ē. Qz sic eq
uocatio latet r̄ndēre tūc opponēs d̄z equuocis vti q̄si vniuocis ⁊ nō d̄z disti
guere multiplicitatē nois equuoci qz si distinguere tūc statū notares. qz defī
nitio vni⁹ peatoꝝ nō posset pueniri alteri peato seu equuocato ⁊ sic r̄ndens
instaret p̄tra opponētē q̄ nō h̄i defīnirer qz bona definitio debet pueniri
p̄ oib⁹ cōtēntis sub defīnito. Et ex opposito ad illud cautela r̄ndentis ē
qz statim a p̄ncipio distinguat multiplicitatē in termino equiuoco.

Reparationes

Secunda cautela est ex quo ridentes quicquid dicitur vniuocū esse equoū quā scilicet definitio nō puenit vno mō oibus cōtētis sub nomie definiti. Et aliqui dicunt equoū esse vniuocū quā scilicet vna cōmunis rō puenit oibus significatis importatis p nomē definiti. Ideo opponens in principio disputationis debet esse cautus et querere in ante utrum nomē cuius definitio est assignata sit vniuocū vel equoū. quia rīdēns in principio disputatōnis nō attendens incōueniens quōd sequi potest ex cōcessione sua facilius cōcedit quā in fine. Et si contingat quod sine pconessione facta rīdēns dicat vniuocū esse equoū quia definitio eius non equaliter cōuenit oibus significatis p nomen tunc debet rīdēns considerare an illa definitio nomis cōueniat alijs ab eo in quo ipse instantiam facit. quia si sic tunc nomen hoc est vniuocum illis reliquis. Si vero rīdēns non considerat hoc tunc opponens debet cōtra eum instare quod illoꝝ reliquoꝝ erunt plures definitiōnes scilicet vna quā prius data est de noie cōmuni. et secunda que posterius assignata est de nomine speciali.

Tercia cautela. si est assignata definitio alicuius equiuoci et rīdēns casum dicat quod tale non est equiuocū sed quod definitio nō cōueniat oibus significatis p nomē puenit ex eo quia nō est aliquod vniū nomē institutū ad significandū equaliter oia illa significata nec etiā vna definitio. tunc opponens debet cōtra talem rīdēntem opponere quod oportet nomibꝫ vti sicut vniuocū cōiter loquentiū et quod propterea nō deberet ipse rīdēns mouere et dicere talia sed deberet vti nomie sicut quod est in cōmuni vsu. quia semper loquendū est vt plures licet non semper sentiendū sit vt plures sed vt pauci vt superius in secundo huius dictum fuit.

Capitulum quintū

Si autem alicuius eorum que complectuntur assignetur definitio in hoc quinto et vltimo capitulo docet Aristoteles intermittere definitiōnes in complexis que simpliciter sunt multa.

Queritur. Quot modis potest interiri definitio alicuius complexi? Solutio quod decem modis sicut decem consideratōnes quas ad hoc ponit Aristoteles.

Prima est data definitiōne alicuius complexi et ablata vna parte tam a definitiōne quā a definito tunc si reliqua pars definitiōnis que manet non est definitio residue partis definiti tunc prima definitio que fuit data de toto complexo est interimenda. Exemplū vt si linea finalis recta definitur. sic quod est finis superficie habens fines cuius mediū superadditur interiaccendo finibus tunc deponatur de definito illa pars que est linea finalis et de definitiōne illa pars scilicet finis superficie habens fines et videatur vtrum reliqua pars definitiōnis que manet scilicet cuius mediū interiaccendo superadditur finibus sit definitio alterius partis definiti scilicet recti. Et clarū est quod non. quia de rōne recti vt huiusmodi non est habere mediū et fines. quia si aliquid esset infinitū nō habens mediū necque fines adhuc posset esse rectū. Patet ergo quod tota definitio illius complexi data est mala et interimenda.

Secunda consideratio. si est assignata definitio alicuius complexi que est

Sexti thopicorū.

equicola. talis definitio est interrimenda

Querit Que vocat definitio equicola. **S**olo est definitio q̄ est equalium membrorum cum definito. sicut enim equicola ab equi quod est equalis. et colon membrorum quibus habens tot membra quot definitus. Et istud non solum habet veritatem in complexis quod definitio non debet esse equicola. sed etiam in incoplexis quibus illud forte possit esse notius non tamen potest tale simplex dici definitio. sicut si pro illo nomine tunica ponat vestis cuius vestis sit nomen permutius et notius tamen non est definitio

Ad Omnis definitio debet esse equicola. ergo ista consideratio est falsa. Probarur. quod si aliquid plus vel minus poneretur in definitione quam in definito ipsa non essent verificabilia. **S**olo licet definitum debet esse equalium partium cum definito implicite. non tamen explicite sicut nunc per terminorum. quod hoc quod definitum implicat hoc definitio explicat

Tercia consideratio. si in definiendo aliquod complexum fiat transmutatio nominum in notia magis obscura. definitio est interrimenda. ut si quis definiens do tunicas nigram dicat quod tunica nigra est collobium arum. talis definitio non valet. quod datur per ignotiora

Quarta consideratio. si in tali transsumptione et permutatione nominum nota transumpta et in que fit transumptio non habeant idem fecatum tunc interrimetur definitio. Exemplum est. ut si quis peremplatiuam scientiam definiret et diceret quod est peremplatiua opinio. talis definitio non valeret. quod scientia et opinio non fecant idem

Quinta consideratio. si in tali transsumptione nomen generis transsumitur et non nomen alterius scilicet differentie interrimitur definitio. Exemplum est de definitione statim posita scilicet peremplatiue. ibi enim transsumitur nomen generis. quia pro scientia ponitur opinio. sicut nomen differentie pura peremplatiuum non transsumitur. et ergo non valet illa definitio. Et ratio istius est quod genus est per unius et notius quam differentia. et ergo oportet plus transsumptione differentie facere quam generis

Sexta consideratio. si pro nomine differentie accipiat definitio differentie. et illa definitio differentie accepta non solum inuenit illi differentie. sed etiam alijs ab ea. tunc definitio est interrimenda. ut si aliquis vellet definire hoc complexum quod est numerus impar. et loco illius differentie que est impar poneret talem definitionem imparis dicendo quod impar est quod habet medium. talis definitio non valet. quod illa definitio scilicet habere medium non solum inuenit impari. sed etiam multis alijs. scilicet linee suppositici corpori etc.

Septima est. si in tali transsumptione ubi pro nomine differentie transsumitur eius definitio ipsum transsumptum est ens. et illud in quod fit transsumptio est non ens. tunc interrimitur definitio. Exemplum ut si aliquis definiendo album diceret quod est color igni permixtus. definitio non valet. quia ens scilicet igni permixtum. quia unum possibile est in corpore. hoc est subtile grosso permisceri. sed ignis est magis

Bb i.

Reparationes

me subtilis et spiritualis. et album non est nisi in corpore grosso terminato et ergo non possunt adinuicem misceri

¶ Octava consideratio est. quod sicut definitio interimitur quia datur simpliciter non ens. ita etiam interimitur si datur per non ens ad propositum. et hoc frequenter contingit in his que dicuntur ad aliquid. Aliquando enim illa que sunt ad aliquid dicitur ad plura. ad quedam per se et ad quedam per accidens. vel ad quedam communiter et ad quedam proprie. Et tunc si in definitione ponatur omnia illa ad que ad aliquid dicitur se per se et per accidens communiter et proprie. talis definitio est interimenda. quod datur per non ens ad propositum

¶ Nona consideratio est. si aliquis debeat definire rem simpliciter quo ad eius esse et substantiam. et non definit sic. sed quo ad eius potestatem et bene esse talis definitio interimitur. Exemplum est de definitio latronis et rethoris quas quidam dederunt dicentes quod rethor est qui in vnoquoque potest verisimiliter considerare quid allegandum et eludendum et indicandum sit. ita quod nihil omittat de contingentiis. Et latro est qui clam sumit rem alienam inuito domino. tales definitiones non valent. quia non definitur ibi rethor vel latro simpliciter. sed bonus rethor et bonus latro. latro enim simpliciter non est qui clam vult sumere.

¶ Decima consideratio est. si illud quod est per se eligendum definiatur per illud quod est definiendum per aliud interimitur definitio. Et quibus illud quod est per se eligendum etiam possit esse eligendum propter aliud. tamen non debet hoc poni in definitione quod est per aliud. sed solum id quod est per se. Et ratio est. quia optimum vniuscuiusque rei in sua subalterni definitio est ponendum

Quartus tractatus.

¶ Considerandum autem est si quis alicuius definitionem et

¶ Hic est quartus et vltimus tractatus in quo docet philosophus interimere definitionem totius integralis contracti et physici. Et diuiditur in duo capitula. In primo ostendit quomodo interimitur definitio totius integralis respiciendo ad partes eius. In secundo docet hoc idem respiciendo ad formam propositi. et ponit ibi etiam aliqua documenta

¶ Queritur Quoruplex est definitio totius integralis. **¶ Solutio** triplex. quedam enim est que dicit hoc esse hoc. scilicet quando partes ponuntur in recto. Alia est que dicit hoc esse ex his. quando scilicet partes ponuntur in obliquo. Tercia est que dicit hoc esse cum illo. quando scilicet partes ponuntur in recto et obliquo simul. Et finem hoc primum capitulum istius tractatus diuiditur in tres partes principales.

¶ Queritur Circa primam partem. an debeat interimiri definitio totius integralis que dicit hoc esse hoc. id est que datur per

Sexti Thopicoꝝ

partes positas in recto. **Solutio.** q̄ sic. Et hoc probat **Aristoteles.** quia si definiretur tale totum per partes suas positas in recto. tunc sequeretur q̄ definitum inesset ambobus positis in definitione. z cum hoc neutri eorum inesset. sed hoc est impossibile. ergo zc. **Sequelam** probat exemplariter. quia si iusticia definiatur. q̄ est temperantia et fortitudo copulatiue. et sine duo homines quorum quilibet habeat solum alteram istarum virtutum vnus scilicet temperantiam et non fortitudinem. et alius fortitudinem et non temperantiam. tunc sequitur q̄ illi ambo sunt iusti. qz simul habet integrā iusticiam. eo q̄ habeant temperantiam z fortitudinem ex quibz integratur iusticia. z tñ neuter eorum habet iusticiam. qz neuter eorum habet simul temperantiam z fortitudinem. sed vel in temperantiam vel timiditatem

Arguitur. Non est inconueniens q̄ opposita insint diuersis. et ergo non erit hoc inconueniens q̄ vni insit temperantia z timiditas. z alteri fortitudo z intemperantia. **Simili** etiam videmus aliquando q̄ duo sunt qui ambo habent vnā vineam. ita tamen q̄ neuter per se eam habeat. **Ad hoc** responderet philosophus de dicendo ad maius inconueniens. quia si hoc diceretur tunc sequeretur q̄ contraria simul essent in eodem. quia posito q̄ vnus eorum habeat temperantiam cum timiditate. z alter fortitudinem cum temperantia. tunc sequitur q̄ quilibet eorum habet iusticiam z iniusticiam. que sunt contraria. qz sicut per temperantiam habet iusticiam. ita per timiditatem habet iniusticiam. eo q̄ iusticia est illa duo. scz temperantia z fortitudo simul z copulatiue. **Et preterea** deducit philosophus hoc ad aliud adhuc magis inconueniens. quia si definiretur totum integrale sic per partes positas in recto tunc sequeretur q̄ partes totius integralis diuisim accepte essent eodem euz toto. sed hoc est falsum. ergo zc. **Sequela** probatur. quia abs non predicaretur pres de toto in recto. **Falsitas** patet manifeste de domo. domus enim est totum integrale z nō est eadē euz qualiter sua pre. qz posita vna pre domus nō ponit domus. nec sequitur pars domus est. ergo domus est

Querit Circa secundam partem capituli. quō debet interimi definitio totius integralis que dicit hoc esse ex his **Solo** pro modo interimi s̄m octo consideratōes positas a philo
Primo si totum integrale definitur per partes ex quibz partibz non pot fieri vnum. tunc interimitur definitio. Nam quedā sunt que sic se habent q̄ ex eis nullo modo potest fieri vnum. sicut linea z numerus

Secundo si totum integrale aptuz natū est esse in aliquo subiecto primo et pres per quas definit nō tunc interimitur definitio. **Et** rō est qz in toto integrali totū nō est aliud preter pres. z ergo opz totū z pres in eodē esse.

Tercio si totum integrale definiat̄ ex talibz partibz que interimitur ad interemptionem totius definitio est interimitenda. qz partes non debent destrui ad destructionem totius. sed eōtra totum debet destrui ad destructionem partium.

Quarto si totum integrale est simpliciter bonum vel malum z partes non. sed sunt neutre. id est nec bone nec male. definitio est interimitenda. quia

Reparatiões

nihil hz totū de bonitate vel malicia nisi ex partibz. et ita est dicendū si ecōtra pres sunt simplr bone vel male z nō totum.

¶ Quinto si totū integrale est magis bonū q̄ pres vel ecōtra definitio ē interimenda. Et ista cōsideratio hz veritatē in illis totis in q̄bz vtrūqz cōs ponētū retinet suā p̄riā virtutē. in alijs autē nō tenet. qz sepe, p̄tingit q̄ ali qua p se separatim sint bona z tñ adiucem p̄mixta fiant mala. p̄pter alterationē quā patitur ex se inuicē. sicut vinū est p se bonū z lac similitē. sed simul p̄mixta sunt mala. qz generāt lepram

¶ Sexto. si definitio alicuius totius integralis dat̄ p aliq̄s ptes quaz vna est melior z alia peior. tūc si totū definitū non est melius peiore pte z peius melioze parte definitio est interimenda.

¶ Septimo. si totū integrale p̄dicat̄ vniuoce de aliqua p̄tuz p̄ponentiū interimī definitio. Exēplū est de syllaba. illa enī p̄ponitur ex litteris. tñ nulla littera p̄dicat̄ de syllaba vniuoce

¶ Octauo. si in definitōe totius integralis ex p̄tibz in obliquo positis nō determinat̄ modus p̄positōis qualiter totū p̄stituit̄ ex illis p̄tibz. tūc etiaz interimī definitio. Et rō est. qz partes nō p̄stituit̄ totū qualitercūqz cōs posite indifferēter. z ergo ad cognoscendū totū integrale non sufficit scire q̄ ip̄m p̄stituit̄ ex p̄tibz. sed oportz scire q̄liter i forma z figura ex illis p̄stituit̄

Querit̄ Circa tertiā partē capli. quō docet p̄hs interimere de definitōem totius integralis que d̄r hoc ē cū illo. i. que dat̄ partes in recto z in obliquo positas **¶ Solo**. tripl̄r. p̄mo respiciendo ad modos p̄munes dicentes hoc esse cū illo. Secūdo respiciendo ad modos p̄rios. z t̄rcio respiciendo ad vñū modū imp̄p̄riū.

Querit̄ Quot sunt modi cōes q̄bz d̄r hoc esse cum illo **¶ Solo** tres. qz vel d̄r h̄ ē cū illo vel hoc z illud vel hoc ē ex illis simul mixtis. sicut q̄ d̄r ydromel dicit aquā cū melle. vel aquam z mel vel aliquid mixtū ex aqua z melle.

Querit̄ Ergo quō d̄ter interimī definitio totius integralis respiciendo ad illos modos cōes **¶ Solo** aresto. qz si definitio totius integralis datur p partes dicentes hoc esse cū illo s̄m duos vel timos modos. tūc d̄ter eodē mō interimī p easdem cōsideratōes. sicut cur̄ca vtrūqz illoz modoz iam dictum est in duabz p̄tibz partibz istius capli de p̄mo autem modo quia de illo non est aliqd̄ dictum ponit̄ **Aristote**. h̄c spēales cōsiderationes

Querit̄ Quot sunt modi spēales z p̄rii quibz d̄r hoc esse cum illo. **¶ Solo** p̄bi. qz tres. P̄imus modus est quo h̄ d̄r esse cum illo. qz est secum in eodem subiecto. sicut fortitudo est cum iusticia. qz est secum in eadem anima. Secūdus modus est quo hoc d̄r esse cum illo qz est secum in eodem loco Tercius modus est quo hoc est cum illo. qz est secum in eodem tempore

Sexti Topicorum

Queritur Quò debeat interimi definitio totius integralis respiciendo ad istos speciales modos et priores. **Solutio** videndum est an definitio totius integralis que dicit hoc esse cum illo dicat hoc finem aliquem istorum trium modorum. quod si non tunc interimitur definitio. Circa illud tam men modum quo dicitur hoc esse cum illo quod sunt in eodem tempore specialiter oportet attendere an utrumque eorum referat ad eundem finem quod si non tunc non valet definitio. Sicut exempli gratia. Si definiatur fortitudo sic quod est audacia cum intellectu recto illa definitio est mala. quod quis fortis possit illa duo habere in eodem tempore non referuntur ad eundem finem audacia enim potest referri ad finem qui est fraudare aliquem quod contingit habere audaciam fraudandi sed rectus intellectus non potest ad hoc referri.

Queritur Verum sit aliquis alius modus specialis quo dicatur hoc esse cum illo propter tres dictos. **Solutio** philosophi quod sic quod etiam non potest comprehendere sub eis. Et est quo hoc dicitur esse cum illo. quod unum est propter aliud. ut propter causam. Exemplum istius est ut si supra dicatur tristitia cum opinione deficienti ubi enim tristitia dicitur esse cum opinione deficienti. quod est propter eam nam propter opinionem deficientem fit sepe homo tristitia.

Capitulum secundum

Rursum si horum compositio dicitur totum autem ut anime et corporis. In hoc secundo et ultimo capitulo philosophus docet interimere definitionem totius integralis respiciendo ad compositionem partium. Et habet duas partes. quod primo facit hoc. secundo ponit aliqua documenta.

Queritur Quoribus modis potest interimi definitio totius integralis respiciendo ad compositionem partium. **Solutio** duobus modis. primo duas considerat quod ad hoc ponit Aristoteles. Prima est. Si aliquis definitio totius integrale dicat totum esse compositum ex partibus et non determinat qualis sit illa compositio definitio est intermedia ut si quis vellet definire carnem et diceret caro est compositio ignis. aeris. aque. et terre talis definitio non valeret. sed oportet addere quod sit illa compositio. quod ex illis quatuor qualitercumque compositis non fit caro.

Queritur Circa hoc utrum aliquod compositum integrale possit dici compositio. **Solutio** philosophi quod non et hoc probatur duobus rationibus.

Prima est ista. Si compositio est dissolutio tria siue talis compositio fuerit a natura siue ab arte sed nulli compositio potest esse aliquod contrarium. Secunda ratio est sicut est in uno compositum ita est in omnibus alijs. sed quodlibet animal est compositum quod componitur ex corpore et anima. et tamen nulli animal est compositio. ergo erit sic in omnibus alijs.

Secunda consideratio. si in aliquo composito nata sunt esse contraria equaliter tunc si definiatur per unum contrarium et non per alterum interimitur definitio. quod talis definitio non dicit totum unum tale est compositum. Si autem velit aliquis istam considerationem dicere definitio philosophus ad inconveniens. Et dicit quod tunc sequitur quod unum reterunt plures definitiones. Sequela patet quod qua ratio ne definiatur tale compositum per unum contrarium eadem ratio ne etiam possit defini per reliquum. quod utrumque contrarium natum est esse eum

Reparationes

liter in tali cōposito sicut supponit. Et ergo si dicat aia ē suba scie susceptibilis nō valet definitio qz equaliter est ignorātie susceptibilis sicut scie.

¶ Querit Cōsequenter circa secūdā pte capituli. Quor documenta ponit Aristo. seruanda circa interempnōne definitōnis

¶ Solo quatuor. **¶** Primū est qz si opponēs nō habz argumēta contra totā definitōne tunc d̄z arguere z conari p̄ra aliquā pte eius sicut cōtra genus vel cōtra d̄ram. qz interempta vna pte definitōis interimit tota definitio. **¶** Secūdū documentū est p̄ r̄udente. **¶** R̄ndens debet explanas re oia illa que sunt obscura in definitōne z p̄ destructōne formare z sic considerare argumenta in quibz potest definitio interimi qz oportz vel qz respondens p̄cedat opponenti p̄positū p̄ ipm̄ opponentem vel qd̄ declaret id qd̄ est obscurum in definitōne data.

¶ Tercū documentū est. qz in definitōnibus debet fieri sicut fit in cōuentionibz legū. Nam in illis primū lex aliqua inducit z ponit sed si p̄pter alios quos casus de nouo emergentes occurrat aliqua lex melior tunc p̄ma lex per secūdā interimit z abrogat. Sic etiā debet fieri in definitōnibus si data est primo aliqua definitio z postea assignat alia melior que melius indicat esse definiti tunc p̄ma debet interimi quia vni⁹ definiti nō possunt esse plures definitiones.

¶ Quartū documentū est qz definiens debet directe fm̄ subam z quidditatem definire ipm̄ definitū z illo facto debet iterū resumere definitōnem et eam diligenter examinare fm̄ artem definiendi. **¶** Simili sicut solet fieri ī artificiatīs illa em̄ postqz facta sunt solent referri ad artem z exemplar fm̄ qd̄ facta sunt z tunc iudicat an bene facta sint vel non. Et opponens debz diligenter attendere an definitio data habeat in se aliqd̄ superflūū vel d̄sminutū quia tunc poterit magis abundare argumentis. Et t̄m̄ de hoc lib̄ bro sexto. Et qz septimus liter etiā non legitur.

Sequitur octauus z vltimus liber thopicor

Sexti thopicoy.

Irca inicitū octauū

libri thopicoy. Aristotelis. Querit pmo de q̄ de terminat̄ i h̄ libro. Solo de duob; vltimis vltima t̄ib; dyalectice scie scz de obuiatōne z exercitatioe Et p̄muat̄ sic ad libros p̄cedētes postq̄ deters̄ miarū ē in p̄cedētib; quō dyalectice vtilis ē ad disciplinas h̄m p̄tam. Sic p̄nr̄ determinat quō

est vtilis ad obuiatōnē z exercitacionem. Et hoc est quod dicit prima p̄positio textus que talis est.

Post hec aut̄ de ordine et quō oportet interrogare dōm ē **Querit** Secūdo quō diuidit̄ iste liber. **Solutio** in duos tractatus. In quoz; primo determinatur de obuiatione. z in secūdo de exercitatioe. **Primus** tractatus subdiuidit̄ in duo capitula in quorum primo phus docet z instruit opponentem. In secūdo respondentem. **Primū** capitulū habet q̄tuor partes principales. In p̄ma ponit phs cōtinuatōnem z ordinē dicendoy; sed qz de hoc iam dictū est ideo.

Querit Toseq̄nter circa scđam p̄tē capituli. Quot sūt act⁹ op⁹ ponētis dyalectici obuiatōis. **Solo** q̄ tres. **Primus** est interrogare z apud se in mēte p̄figere p̄clusionē intentā z inuenire locū dialecticū vñ trahat argumētatioem ad p̄positū. **Secūdus** act⁹ ē formare in interrogatōnes p̄ponendas apud se tali forma z ordine q̄b; magis putat eē p̄cellibiles a r̄ndenti. **Tercius** ē sic inuenta z ordinata r̄ndenti in forma argumētatiois p̄ponere.

Querit Circa terciā p̄tē capituli quō i istis actib; op⁹ dyalectice demonstratoz; **Solo** q̄ q̄ ad p̄mū actū s̄lis ē dyalectice demonstratoz; quia vterq; p̄obem intentā z mediū inuētū p̄siderat apud seipm̄. **Sed** in alijs dicit̄ qz dyalectici oportz; ordinare z interrogare. qz op⁹ dyalectici ē ad alterū h̄ demonstratozē apud seipz; p̄sideratē nō oportz; interrogare i illa an sine vera z nota p̄ q̄ ipse syllogizat qz demonstratoz; nō p̄ponit talia vt p̄uideat qd̄ ex eis seq̄ debeat h̄ forte festinanter infert p̄clusionē qz p̄cedit ex p̄pōnib; bus maxime notis z necessarijs aut ex his que valde p̄p̄que sunt maxime z per se notis.

Querit Circa de oib; illis trib; actib; dyalectici opponētis sic h̄ determinādū i hoc libro. **Ad** hoc d̄t phs q̄ nō. qz de locis a q̄b; oportet trahere argumēta ad p̄clusionē int̄rā z p̄positā satis des̄terminatū ē in sex libris p̄cedentib;. **Et** ḡ solū hic restat determinādū de ordine z interrogatōne quō scz; p̄pōnes sunt ordināde z in forma interrogatōis dyalectice r̄ndenti p̄ponende.

Querit Circa q̄rtā p̄tē capli p̄nr̄. Quotuplices sūt p̄pōes i disputatioe dyalectice. **So** q̄ duplices. qdā sūt necie. z qdā p̄ternecie. **Propōes** necie sūt dicuntur p̄ q̄s fit syllogism⁹. **Et** sūt due scz; maior z minor. **Et** dicuntur p̄terecie qz necio concurrūt ad p̄stitutōnem syllogismi tanq̄ p̄missis syllogismi. **Sed** p̄pōsiones p̄terecie dicuntur sine q̄bus pot̄ inferre

Reparationes

conclusio sed sumitur tamē ab opponente p̄t aliqua vilitate vt .s. cōcedatur sibi p̄pōnes necessarie quia em p̄pōnes ex quibz fit syllogismus dyalecticus sunt solū pbabiles ideo nō est necessariū eas cōcedere. z ergo vt cōcedant a respondente opponens vitur p̄ternecessarijs p̄pōnibz.

Ad Dyalecticus p̄cedit solū ex pbabilibz vt iam dictū est. ḡ non vitur aliquibz p̄pōnibz necessarijs. Solutio dupliciter p̄t p̄pōnes dici necessarie. Vno mō qz necesse est ita esse sicut ip̄e significant p̄pter habitudinē p̄dicati ad subiectū z hoc mō nō vitur dyalecticus p̄pōnibz necessarijs sed solū demonstrator. Alio dicitur necessarie quia necessario requirunt ad cōstitutōnē syllogismi. z hoc modo dyalectic⁹ vitur necessarijs p̄pōnibus scz maiore z minore sine quibus nō p̄t cōstrui syllogismus.

Inductiue q̄ valent ad pbandū vlt

Ampliatue q̄ valent ad ampliādū p̄positū

Et s̄ sunt p̄positiones p̄ncipie. So^o q̄ q̄tuor. s.

Celatiue q̄ valēt ad occultādū conclusionē p̄ncipaliter intentam.

Explanatiue q̄ valent ad manifestandum p̄positum.

Sufficiencia est ista quia istis p̄p̄ositionibus p̄ternecessarijs vitur op̄ponens seu obuiator dyalecticus p̄tra respondentē. Sed r̄ndens dyalecticus vel est cautus vel ignorans. Si est cautus tunc non potest vinci nisi p̄ cautelam p̄turbantē eius ingenii s̄ hoc p̄t fieri dupliciter vel occultando p̄ncipale p̄positū q̄d opponēs intrēdit p̄cludere. z sic s̄nt p̄pōnes celatiue. vt extendendo p̄positū z sic sunt ampliatue. Si vero r̄ndens est ignorās s̄ est dupliciter vel ignorat p̄positū in p̄ticulari. z sic sunt inductiue. vel in vlt et sic sunt explanatiue.

Ad P̄p̄ositiones inductiue s̄nt n̄cie ḡ male s̄z q̄ s̄nt p̄ternecie. An̄ cedens p̄bat. qz inductio ē sp̄s argumētatiōis z ad illā necessariū requirūt p̄pōnes inductiue. So^o s̄z p̄pōnes inductiue sunt n̄cie ad oñdendū p̄ncipale p̄positū p̄ inductōnem tñ s̄nt p̄ternecie qñ sumūt ad pbandū alis quā p̄pōne in syllogismo assumptā scz maiore vel minore.

Ad Celare p̄positū spectat ad sophistā. ḡ dyalectic⁹ nō d̄z vti celatiuis p̄pōnibz. So^o q̄ aliter sophista celat p̄positū z aliter dyalectic⁹. qz sophista facit hoc ad redarguendū r̄ndentē z p̄pter vanā gl̄iam. S̄z dyalecticus ad inquirendū veritatem z retinendū p̄teritū r̄ndentē infra limites disputatiōis ne vaget extra p̄positum.

Querit Quō dñt iste p̄pōnes p̄ternecie ordinari i disputatiōne dyalectica. Solū de hoc ponit. p̄ q̄tuor documenta. Pr̄mū dat de celatiuis z ē tale. Qz opponēs nō itari i p̄ncipio disputatiōnis d̄z ordinare z assumere p̄pōnes n̄cias ex quibz fiat syllogismus ad p̄cedēs p̄ncipalr̄ intentā s̄z d̄z discedere ab illis z ire ad p̄pōnes magis viles z res moras i quibz occulte p̄tineant ille p̄pōnes q̄s p̄ncipalr̄ intendit. Ex^o ē vt si q̄s vellet sumere q̄ oim̄ p̄riorū ē eadē disciplina p̄mo d̄z sumere q̄ oim̄ oppositorū sit eadē disciplina qz illa p̄cessa h̄t ec̄ p̄ncipalr̄ p̄pō intēta p̄cessa.

Octauū thopicorū.

Secūdu documentū datur de inductiuīs. z est istud **S**i respondēno
nō cedat propositionem vniuersalem tūc opponens debet p̄ra cum ordi
nare propositiones inductiuas z ex particularibz inferre vniuersale negat
tūm. **E**xemplum si ista p̄positio sit p̄banda q̄ omnīū p̄rariozū est eas
dem disciplina. z respondens non concedat eam. tūc debet opponēs indus
cere sic dicēdo. sanī z egri est eadē disciplina. iusti z iniusti ē eadē disciplina
et sic de alijs. ergo omnīū p̄rariozū est eadē disciplina

Tercīū documentum datur de ampliatiuis. z est tale. q̄ si opponēs d̄y
alericus habet aliquam p̄positionem necessariam valde manifestam ita q̄
statim ex ea appareat quid velit p̄cludere p̄ra respondentem tūc debet p̄
tendere orōnem z se elongare per alias p̄positionēs z alia media ex quibz
tamen p̄positum concludi potest. quia per talem elongationem p̄
positum fit obscurius.

Quartum documentū datur de explanatiuis. z est istud. **Q**n̄ respon
dens non potest faciliter z parate sumere z intelligere p̄positiones neces
sarias. tūc opponens debet ordinare p̄positiones explanatiuas explanans
res z manifestantes eas vt respondens eas capiat. **I**ste igitur in p̄muni ē
vltus p̄pōnum p̄ter necessariarū.

Querit **Q**uō docet p̄bus in spēali modum vtendi istis p̄positio
nibz p̄ter necessarijs. **S**olo. p̄mo docet hoc de celari
uis. secūdo de ampliatiuis. tercio de explanatiuis. z quarto de inductiuīs
De celatiuis ponit triplicia documenta. **P**rimo ponit documenta sump
ta ex parte sermonis. **S**ecūdo ex parte disputantiū seu vtentium sermone
Tercio ex parte vtriusq̄. **E**x parte sermonis ponit quadruplicia docum
menta s̄m quadruplicem sermonem. scz syllogisticum. enigmaticum
exemplarem z inductiuum

Querit **Q**uot documenta ponit ex p̄te sermonis syllogistici
Solo. q̄ tria. p̄mū sumit ex p̄te p̄ncipioz vnius syllog
ismi. **S**ecūm ex p̄te p̄clusionis. **E**t terciū ex p̄te pluriū syllogismoz.

Primū documentū est istud. q̄ ille qui vult celare p̄positum non statim
debet p̄ponere p̄missas p̄ncipales syllogismi quem p̄ncipaliter intendit
sed debet p̄missas illas syllogizare z non solum p̄missas illius p̄ncipalis
syllogismi. sed etiam p̄missas illius p̄syllogismi. quia per hoc inuoluitur
et occultatur respondenti p̄positum

Secūdu documentū est. q̄ ille qui vult celare p̄positum nō statim in p̄n
cipio debet syllogizare p̄clusionem p̄ncipaliter intentam per p̄missas p̄ncip
ales. sed per remotas z distantes a p̄posito. z sic ex longinquo z remoto
medio debet inferre p̄clusionem. **N**am hoc semp̄ obseruandum est q̄ ille q̄
vult vt celatiuis debet sic p̄cedere vt post illatōem respōdens querat p̄
per quid siue ex quo medio sequitur illa p̄clusio. **E**t hoc fit quādo ex me
dio longe distanti infert p̄clusio nulla mentio facta de medio. p̄ximo. tūc
est miras z querit quō illa p̄clusio sic illata sequitur

Tercū documentū est q̄ opponens qui vult celare p̄positum z vult p̄
ponere multos syllogismos nō debet ponere distincte p̄rias p̄missas cum
p̄ria p̄clusionē. sed p̄mutatim ponere maiorē vnius syllogismi eū maiorē

Reparationes

vel minore alterius. qz qñ sic fit tunc latet rñdētē pñcipale ppositū. nec p
esse sibi ita manifestū sicut si distingere z ordinare pponerent sibi.

Querit Quot documenta ponit pbs ex parte sermonis entia
memari. **Solo** q duo.

Prīmū datur pparando idem ad se. z est tale. qz ille qui vult celare pro
positū debet definitōem ppositi sumere. z fm illam sumere ppositionem
vlem non in abstracto. sed in pcreto. **Et ratio est.** quia quādo definitio sus
mitur in pcreto tñc respondentes quādoqz paralogisant seipsos. qz facili
pcedunt eam z non putant se vniuersaliter pcedere sicut putarent si defī
nitio daret in abstracto. qz potest credi qz rōne subiecti in est qz ita definit
Exemplum est. vt si oporteat sumere qz qui irascitur appetit penam infer
re ppter apparentem examinatiōem siue exuberationem illatam. sumat autē
qm̄ ira est appetitus pene ppter apparentē examinatiōem vltter. quod ad
ppositum non fuisset acceptū. tñc manifestū est qm̄ hoc sumpto in principio
li z abstracto habebimus vltter quod intendebamus a principio. quia sed
tur vltter qz omnis iratus appetit penam inferre ppter apparentem exami
natiōem. **Et ergo videmus per oppositum qz respondentes sepe obfistit**
opponentibz qui primo pponūt definitiōes in ipsis pcretis. quia magis pa
ratam habent instantiam in ipsis cōcretis qz in abstractis. **Sicut patet.** si
ista vniuersalis pponatur qz omnis iratus appetit penam inferre potest ita
tūm dari instantia. quia parentibz irascimur. z tamē eis non appetimus pe
nam. et ergo oportet pmo pponere in concreto particulariter z postea cum
do ad abstractum definitiōem vniuersalem accipere z per illam cōcludere
quod particulariter fuit ppositum. **Addit tamen pbs qz fortassis nō ali
cui videt qz illa instantia nō est vera.** qz parentibz appetimus penam. qz ap
petimus eis cōtristari z penitere. z illa videtur sufficiens pena. **Sed dicit qz**
qzuis hoc fortasse verum sit tñc instantia habet aliquid verisimile. p tanto
quia iratus non appetit parentibz penā exteriores. z hoc sufficit ad hoc vt
documentū sit verisimile. et respondens videat nō irrōnabiliter negare p
positū. cū paratā habeat instantiā illā saltem apparentem

Secūdum documentum sumitur pparando diuersuz ad diuersuz. **Et**
continet duo sub se. **Prīmū** sumitur pparado disparatum disparato z est
tale. **Qz** si aliquis velit celare ppositum et velit sumere aliquam ppositi
onem debet ipsam pponere non tanqz ipsam velit gratia sui ipsius. sed gra
tia alterius. quasi sez extranee se haberet ad ppositum. **Et ratio istius est.** qz
respondentes non facilius negant ea que non videntur pertinere ad ppo
situm. sed illa que putant valere ad ppositum illa negant. **Secūdum** su
mitur pparando ppositum opposito. z est qz volēs celare ppositū nō debz
statim ipsum pponere sub ppxia forma. sed sub forma sui oppositi. qz qñ op
ponens hoc facit tunc dubium est respondenti quid est hoc qd valet ad p
positum. z sic facilius ppositum pcedit.

Querit Quōdo docet pbs vti celatius ex parte sermonis exem
plaris. **Solo.** ponit tale documentum. qz volēs celare
reppositum non debet ipsum statim pponere sub ppxia forma. sed in suo

Octauū Topicorū.

similī. quia in simili magis latet vniuersale. vt si velimus cludere q̄ con-
trarioꝝ sic eadem disciplina pponemus hoc nō in se sed in simili. dīcedo pu-
tāne q̄ p̄trarioꝝ est idem sensus. qz p̄trarioꝝ est eadē disciplina

Querit̄ Quō docet hoc idem ex parte sermonis inductiuū.
Solo p̄nstrale documentū. q̄ si aliquis per inducti-
onem velit celare propositum tunc debet sibi ipsi facere instantiam. Et ra-
tio est. qz tūc respondens nō habet eum suspectū. eo q̄ videtur sibi q̄ iuste
et sine insidijs arguat

Querit̄ Quomodo docet vti celatius ex parte disputantium
seu vrentiū sermone. Solo. ad hoc ponit philosoph⁹
quatuor documenta.

Primum est. q̄ quando opponens vult celare propositum z q̄ respons-
dens sibi aliquid concedat debet dicere q̄ hoc consuetum est p̄muniter cō-
cedi ab omnibus. Nam respondentes ille pigrescit z nō audent bene pre-
uerecidia negare ea que consueuerunt communiter concedi si non habent
instantiam

Secūdum documentum est. q̄ quando opponens vult q̄ respondens
concedat sibi aliquid vtile ad p̄positū tunc non debet properare neca gita-
re respondentem. quia respondentes citius instant cōtra p̄perantes. qz tūc
ment decipi. z sic audacter negant

Tercium documentum est. q̄ opponens non debet respondenti in p̄pos-
p̄tia forma pponere hoc quod intendit. sed in parabola. parabola autē f̄m
q̄ h̄c sumitur est collatio diuersarum rerum in aliquo in quo habent ad in-
uicem p̄portionis similitudinem.

Quartum documentum est. q̄ opponens non debet in p̄ncipio p̄posi-
tere suum intentum sed in vltimo debet interrogare suū p̄positum. Ratio
est. qz respondentes in p̄ncipio maxime negāt interrogata z p̄posita. Sed
tamen dicit philosoph⁹ q̄ istud nō est faciendū p̄tra quoslibet respondē-
tes. sed solum contra mediocres. Nam p̄tra graues z rudes opposito mo-
do faciendū est. quia rudes in principio maxime concedūt. ne ruditas eo-
rum appareat. In fine autem qñ vident p̄tra se aliqua cludi tunc omnia
negant. Similiter etiā p̄tra rudes subtiles detem⁹ in p̄ncipio pponere ea
que volumus p̄ncipaliter cludere. qz illi p̄fidentes ingenio facilliter p̄ces-
dit in p̄ncipio z putāt q̄ nihil debeāt pati ex p̄cessis. sed in fine quādo vis-
dent aliqua cludi p̄tra se tūc omnia negāt.

Querit̄ Quomodo docet p̄hus vti celatius ex parte vtriusq̄
simul. scz tam ex parte sermonis q̄ ex parte vrentiū ser-
mone. Solo. ponit tale documentum. q̄ ille qui vult celare propositum
debet p̄longare argumentationē et multa interponere que nihil sunt vti-
lia ad propositum. quia quando sic sunt plura tunc pluralitate p̄funditur
respondens z dubitat in quo illorum lateat falsitas sicut in causa. quando
em aliqua pponitur in abscondito p̄ceditur a respondentib⁹ que si p̄pone-
rentur aperte non p̄cederentur

Et ij

Reparatiões

Queris Quō vrendum est ampliatiuis ppositiōibz. **Solo** ad ampliandū ppositum vtile est vti inductione z diuisionē. Quid autē sit inductio dictum est superius pmo huius. De diuisionē autē ponit pbs duo exēpla. Primum est. q̄ vna disciplina est melior alia. aut qz certior est in demonstrando. aut qz melioris z dignioris subiecti. Secundū exemplū est qz sciaz alie sunt speculatiue. alie sunt practice. alie sunt poetice. tales em̄ diuisiones z etiā inductiōnes nō sunt necessarie dicte p̄hus ad pcludendū ppositum. qz nō sunt de ingredientibz sy llogismū sed vtiles sunt ad ampliandū z ad ornatiū ppositi.

Queris Quō vrendū est explanatiuis. **Solo** aresto. q̄ ad explanatiōem debemus vti exemplis z parabolis. Et plis em̄ debemus vti. quia lucidissimū genus dicendi est exemplaris subiūctio. vt dicit varro. Et parabolis etiā. qz parabole sunt similitudinarij sermones in diuersis rebz diuersa pferentes. Et dicit p̄hus qz exempla talia debent esse manifesta qualia p̄suevit ponere Homerus. z nō debent esse obscura qualia cherulus ponere p̄suevit

Queris Quō vrendum est inductiuis ppositiōibz. **Solo** p̄bi q̄ inductione vrendū est cōtra plures. i. rudes. sed sy llogismū mo p̄tra paucos. id est ingeniosos z subriles. quia tales sunt de numero paucorū. Et rō paruit p̄us. qz inductio ad sensum est planior. sed sy llogismū mus est ad p̄radicendū violentior

Queris Circa hoc qm̄ est facile inducere z qm̄ nō. **Solo** p̄bi q̄ qm̄ est vnū nomē cōe vniocū ad qd̄ respiciunt oia singularia p̄m vnā z eandē rōnem tūc est facile inducere. sed in alijs in quibz nō est vnū nomen cōe vniocū impositū ibi est difficile. qz difficile est distinguere quali mō singularia inducenda respiciūt hoc p̄mune equocum vel analogū. et p̄ter hoc opponens z respondens plerūqz altercant adinuicem. qz vnū dicit esse s̄tia q̄ nō s̄tz s̄tia. z aliū nō eē s̄tia que tñ sunt similia. Sed dat Aresto. ad hoc remediū. z dicit. qz vt facilis fiat in talibz inductio z tollat altercatio. fingendum est nomen. qz noie ficto z imposito tollitur opponens ei z respondenti materia calūniandi

Queris Quando p̄tra inductiōem p̄tingit dare instantiaz. **Solo** p̄bi. qm̄ opponens facit inductiōem z respondens negat vlt̄ qd̄ inducit. tūc opponens debet petere instantiā a respondente. Sz si opponens non fecerit inductiōem in pluribz singularibz tūc nō debet petere instantiā. quia oportet p̄us inductionem pficere z postea instantiā ferre vel petere.

Queris Quō p̄tra inductiōem debet dari instantiā. **Solo** p̄mo dicit p̄hs instantiā dz dari in alio a pposito. z nō in illo qd̄ pponitur. nisi forte hoc esset vnicū solum. Secundū dicit qz instantiā nō debet dari in equiuoco. Exemplū est. vt si opponens diceret istam vltm̄ qz nullus habet nisi pedem suū vel colorem suū. et respondens instaret z diceret qz coquus habet pedes nō suū. qz habet pedem galline in coquina. z p̄ter

Octavi Topicor

non habet coloriem non suum talis instantia non valeret. vñ oportet opponentem in talibus instantiā refecare p̄ distinctōes qz aliter hz aliq̄s rem possessaz & aliter p̄res integrale suam.

Querit Quod debet instantia lata in vniuerso refecari ab opponente. ¶ Solo qñ rñdens dat instantiā in vniuerso tūc opponens debet auferre illud in quo instat rñdens & illo ablato debet reliq̄ quū inferre vñ. Et ponit p̄hs duo exempla. Prīmū est si opponens proponeret istā vñem. Oīs qui amittit sciam obliuiscit eam. Et rñdēs daret instantiā q̄ re corrupta aliquis amittit sciam tamē non obliuiscit eam. Tunc opponens debet illā instantiā auferre & dicere. Sic oīs qui amittit sciam re non corrupta obliuiscit eam. Secūduū exemplū est. Si opponens dicit omni maiori bono maius malū opponit. Et rñdens det instantiā de euechia q̄ est magis bonū q̄ sanitas & tamen sibi opponit carhesia est minus malū q̄ egritudo. Tunc opponēs debet auferre illā instantiā & dicere sic vñ q̄ oī maiori bono maius malū opponit nisi vñū inferat aliud sic ut roci sua parem. Et non solū debet opponens instantiā sic refecare quā est manifesta & lata sed etiā qñ est occulta si eam p̄uideat.

Querit In quibus positionibus instantia habet locum. ¶ Solo i illis que partim sunt vere & partim false in illis etiā qñ illud qd̄ est falsum auferit tunc oportet reliquū cedere. vñ qñ opponēs facit inductōem in pluribus singularibus & rñdens non fert instantiā tunc oportet eum concedere illud vniuersale quod p̄ponit tanq̄ dyalectici & p̄basibile quia p̄positio dyalectica est cōtra quā in pluribus sic se habentem nō est dare instantiam.

Querit Quā dyalecticus etiam debeat vti p̄positōnibus necessarijs. ¶ Solo p̄positōnes dicuntur dupliciter necessarie scz necessitate p̄sequētis & necessitate p̄nē. Jam dōm est q̄ dyalecticus nō debet vti p̄positōnibus necessarijs necessitate p̄sequētis quia hoc spectat ad demonstratozem sed p̄positōnibus necessarijs necessitate p̄sequētis q̄ quidē necessitas consistit in illatione necessaria conclusionis ex p̄missis. Et ille sunt duplices. quedam sunt syllogistice, quedam vero inductiue. qz vt dicitur fuit in primo libro due rñ sunt species ratiōinarōnis dyalectice. Et p̄mittit p̄hs in textu vñā dīam inter demonstrantē & dyalectice disputantem dicens q̄ nihil refert demonstranti quo ad p̄batōem p̄positi sui vtrum syllogiser ostensiuē vel p̄ impossibile. Sed disputans dyalectice debet syllogisare ostensiuē & nō ad impossibile. Et rō illius est quia in syllogismo ad impossibile fit deductio ad aliq̄d manifeste falsum & impossibile sed in p̄basilibus non est manifestum falsum vel impossibile quia coniungit aliquando falsum esse p̄basibile sicut verum. Cum ergo dyalecticus p̄cedat dicit p̄basilibus sequit q̄ disputans dyalectice non debet vti syllogismo ad impossibile sed tñ ostensiuo. In signum cuius nos videmus q̄ nisi valde manifestum sit falsum ad quod deductur syllogisando per impossibile respondentes dicunt illud non esse impossibile qd̄ p̄ impossibili cōclusum est & sic opponēs dyalecticus nō p̄sequitur intentū suū

Ec iij

Reparationes

Querit Quis est modus interrogandi seu pponendi ppositiōnes inductiuas. ¶ Solo phi q volens interrogare seu pponere ppones inductiuas in forma argumētatiōis debet ponere ppones tales que vt in pluribz habent veritatē ita q nō habeāt instantiā vel si habeant q illa nō statim appareat in superficie. Et rō istius est qz qñ rñdētes res audiunt pponem vlem z non possunt videre in quibus non sit ita concedunt eam.

Querit De modo interrogandi pclusiones vtz opponēs debz interrogare pclusionē intentam sub intentōne cōclusiōnis. ¶ Solo q non hoc est opponens postqz syllogisaur cōclusiōne non debet interrogare. An sit conclusa vel non. Et rō illius est quia si opponēs interrogat vtrū cōclusio sua sequat vel non. Et rñdētes dicat sibi q non tunc non videbit opponens argumentari nec facere syllogismū. Et ergo non est interroganda conclusio sub intentōne conclusionis vtrū scz conclusa sit. sed accipiēda est tanqz conclusa.

Querit Vtrū ois ppositio vltis sit dyalectica. ¶ Solutio phi q non. Exemplū est vt cū querit quid est hō. Aut quot modis dicit bonū talis ppositio vel interrogatio non est dyalectica. Et rō est qz ppositio dyalectica est ad quā cōtingit rñdere sic vel non sic sub disiunctiōne. Sed ad predictas ppones non potest responderi sic vel non sic sub disiunctiōne sed sic tantū quia sunt necessarie z q non sunt dyalectice. vñ tales ppositiōnes sunt transformande vt accipiant sub forma interrogatiōnis vtriusqz partis ptradictiōnis vt dicat sic putas ne bonū diuidat in bonū honestum vtile z delectabile vel non. quia qñ taliter pponit interrogatio faciliter rñdetur ex pbabilibz z dyalecticis affirmatiue vel negatiue.

Querit Quod est illud peccatū circa modum interrogandi ppositiōnes a quo debet cauere dyalecticus. ¶ Solo. q opponens non debet eandem pponem sepius interrogare. Quia si opponens sepius interrogat z respondens ad illa respondeat tunc vel multas ppositiōnes interrogat vel easdem. Si easdem tunc opponens iuuenat ad est stulticiā hoīm imitat qui non capiunt qd eis responsum est sed idem sepius repetunt. Si vero interrogat multas ita q plurimas faciat interrogatiōnes tunc non facit syllogismū. quia ex paucis fit omnis syllogismus scz solum ex duabz premis. Et si opponens non habet syllogismū z respondens sibi hoc dicat q scz non habet syllogismū. Tunc opponens non potest aliud facere qz eum increpet putans se habere syllogismū vel recedat a ppositio.

Querit Que ppositiōnes sunt difficiles ad pbandum. ¶ Solutio ppositiōnes difficiles ad pbandum sunt prima pncipia z vltime conclusiōnes. Prīmū pbatur sic quia quecunqz definitione indigent ad sui pbationem difficulta sunt ad pbandum. sed prima pncipia sunt hmoi. ergo. Maior patet ex fine sexti libri z etiam septimi vt dicitur eum est q definitio est difficilis pbatiōis z rñdētes non facile acquiescūt definitiōibus datis qz multa dici possunt cōtra definitiōes. Minor. pbatur

Octauū Thopicoꝝ.

quia prima principia demonstratōne vel syllogismo pbari non possunt cū nō habeant aliqua priora. ḡ solū definitōne suoz terminoz cognoscuntur.

¶ Secūdu erit scz q̄ vltime conclusiones difficiliter sciuntur ostenditur sic. quia postrema nō sciunt nisi resoluātur cōtinue p̄grediendo in ipsa prima principia p̄ omnia media quia si hoc nō fiat peritur principiū z fit argumē ratio sophistica. Cum ergo hoc sit difficile sequit q̄ difficile etiam sit p̄bas re vltimas cōclusiones.

¶ Sed tunc querit de medijs vtrū illa sint facilis p̄bationis. **¶** Solo p̄bi q̄ illa media que sunt p̄mis p̄ncipijs p̄pina etiam sunt difficilis p̄bationis. Et rō illius est. quia illud est difficiliter p̄babile q̄ non habz plura media per que possit p̄bati. sed sic est de medijs que sunt p̄pina p̄mis quia inter illa z principia sunt pauca media p̄ que possent p̄bati. ḡ zē

Querit Et quo dicitū est q̄ definitōnes p̄ quas p̄bant p̄ma p̄ncipia sunt difficiles ad argumentandū vtrū omēs definitōnes sunt eque difficiles ad argumentandū. **¶** Solutio p̄bi q̄ non eque difficiliter sunt argumentabiles. id est non eque difficiliter per eas p̄t ar̄gumentari. Quia quedam sunt multū difficiles z magis alijs sicut sunt ille que dantur p̄ nomia obscura siue illa nomia dicant vniuoce siue multipliciter z equiuoce. Et etiam ille de quibus est dubiū vtrū principaliter siue p̄ translātōnem dicantur de definitō. Tales em̄ definitōnes quia incerte sunt non habent argumenta quibus terminetur eo q̄ p̄ nullum incertuz argumentari potest cum argumentatio sit rō rei dubie faciens fidem

Querit Quot modis p̄positio que sumitur ad p̄bandū alterā habet difficultatem. **¶** Solo quatuor modis. Primo modo quia indiget definitōne quo ad principia. Secūdo modo qz in ea aliquid dicit multipliciter siue p̄m translātōnem. Tercio modo quia non longe distat a principijs quia tunc habz pauca media Quarto modo quia nobis ignotiū est p̄m que illoꝝ trū p̄dictioꝝ modoz se tenet illud qd̄ facit difficultatem hoc est vtrū egeat definitōne vel dicat multipliciter vel sit p̄pina p̄mis p̄ncipijs. Quia si modus ē nimis manifestus tunc clarum est q̄ oportebit ip̄m definire si est p̄ncipiū. aut diuidere seu distinguere si ē multiplex vel p̄m translātōnem dicitū. Sur medias p̄positiones inuenire si est p̄pina p̄mis p̄ncipijs. quia principia notificant definitōne multiplicia distinctōe. z p̄pina p̄ncipijs discursu. **¶** Et ponit Aresto. in textu vni notable dicens q̄ quedam p̄pōnes sunt difficiles ad p̄bandū non assignata definitōe. Sz assignata z habita definitōe faciles sūt ad argumērandū. Et ponit de hoc p̄bs duo exēpla. Prīmū ē vt difficile ē scire verum em̄ vni sit vni cōtrariū vel plura. Sed diffinitis contrarijs scz q̄ contraria sunt que sub eodem genere maxime distant tunc facile est hoc videre. Nam cum cōtraria maxime distent z quod per sup̄abundantiam dicitur tm̄ vni conuenit sequitur q̄ vni nō potest nisi vni esse contrariū. Et eodē modo est in alijs dicit Aresto. que definitōne indigent. Aliud exemplum est mathematicū videat si placet ad longum in cōmento.

Et iij

Reparatiões

Querit Quid est anxioma. ¶ Solo anxioma est positio assumpta ad pbandā alteram que difficilior est ad pbandum q̄ illa ad cuius pbatōnem assumitur vult etiā pbs q̄ compando p̄positiōnes ad conclusiones quāq̄ est maior labor ad pbandū p̄positiōne assumptam ad pbandū conclusionē q̄ ad conclusionē p̄ncipaliter intentā et talis p̄positio vocatur anxioma grece

Querit Circa hoc an talia anxiomata debeat pbari vel supponi. Ad istius dubitatōnis partē utrāq̄ arguit p̄bus in textu. Primo q̄ non debeat pbari. Et hoc tali rōne. quia anxiomata illa indigent maiori pbatōne q̄ principale p̄positum. ergo non debeat pbari. quia tunc oporteret maiore fieri laborem circa ipsum q̄ circa principale p̄positum. Secūdo q̄ non debeat supponi etiam sic pbat quia si respōdens supponeret ip̄m tanq̄ per se notum tunc rīdens crederet ex minus credibilibus et assentiret alicui cōclusioni ex min⁹ notis q̄ est ip̄a conclusio qd̄ est p̄ra naturam argumēti. quia argumētū vt dicit Boetius est rō rei dubie faciens fidem. Soluendo istam dubitatōnem dicit p̄bus q̄ aliquā anxioma est supponendū. Aliqñ autē nō s̄m diuersas disputatōnes. Nam in disputatōne disciplinali seu inquisitiua eiusdem apud seip̄m non est supponendū anxioma sed exigenda est pbatio sed in disputatōe exercitativa et obuiatiua ponendū est q̄uis nō sit per se notius dūmodo tamē appareat esse verū et non habeat prima facie instantiam. Patet ergo q̄ non equaliter dīscēnti et obuianti ponendum est anxioma. Et ita epilogando patet ex dictis quō oportet opponentem dyalecticū interrogare et ordinare p̄pones p̄terneccarias et neccarias in disputatōne dyalectica.

Capitulū secundū

De responsione autē ad prinū determinandū qd̄ est opus

¶ In hoc secundo capitulo p̄bus postq̄ instruxit opponentem dyalecticū cum quo ad obuiatōnem. Hic consequenter instruit respondentem quomodo scilicet debet defendere suam positionem obuiando opponenti ita q̄ non cogatur concedere aliquid inconueniens. Et diuiditur in duas partes. In prima ostendit quomodo respondendū est responsione recta et simpliciter. In secunda quomodo solutōe s̄m quid. Prima subdiuiditur in duas. quia primo docet respondentem soluere penes diuersitatem positionis. secūdo penes diuersitatem interrogatorū.

Querit Quid est opus bñ opponentis et respondentis dyalectici. ¶ Solutio opus bene opponentis est taliter inducere suam positionem vt faciat respondentem improbabilissima dicere q̄ p̄pter suam positōnem videntur necessario sequi. Et dicitur notanter improbabilissima quia debent esse improbabiliora q̄ illa que ex positōne improbabili videntur necessario sequi. S̄ op⁹ bene rīdētis ē ita obuiare opponēti q̄ non videat p̄p̄ suā rīsiōne sequi aliquid impossibile vel iopinabile.

Octavi Topicor

Si qd talit̄ sequitur videat̄ sed ppter positōnē iprobabilē quā vult sustinere ipse r̄ns. Et ita videt̄ ex his duobz opibz q nō ē incōueniens r̄ndentes aliqui ponere positōnē improbabilē & falsam dūmodo tamē eam sic sustinent at q non concedat illi repugnantia.

Querit̄ Quot sūt perā r̄ndentis dyalectici. **S**olo q duo. **P**ri-
mū est ponere qd nō oportet. i. ponere aliqd in positōne sua
et q̄ positio sequitur aliqd incōueniens. **S**ecūm ē positū nō seruare hoc ē defens-
dere s̄m modū artis dyalectice. modus aut̄ ille ē vt pcedat illa q̄ ad positō-
nē suā sequit̄ & negat illa q̄ sibi repugnāt.

Querit̄ Quō pbat p̄hs q necessariū sit tradere istā artē de mo-
do r̄ndendi. **S**olo pbat in effectu tali rōne qz mod-
r̄ndendi est diuersus in diuersis disputatōibz. ergo oportet hic de eo aliquā
artē tradere. **A**ns pbat p̄hs qz nō eedem p̄sideratōnes sunt obseruande
docentibz id ē doctrinaliter disputantibz & discētibz id ē inq̄sitiuis q̄ inq̄-
rūt de veritate cōclusionis & collectantibz hoc ē ad obuiatōem vel sophis-
tice disputantibz inq̄tū dyalecticus obuians aliqui induit habitū sophis-
tice p̄cipue in cautelis neqz etiā exercitantibz hoc est illis qui se inuicē exerce-
r̄ promptiores fiāt. **S**z in oibus istis oportet r̄ndentes h̄re diuersas cōside-
ratōnes qd sic patz q̄a discēti. i. inq̄sitiue disputanti sp̄ ponēda & cōceden-
da sunt illa que vident̄ esse vera qz alias nō adiunaret a loco suo scz oppo-
nere ad finē inq̄sitiōnis veritatis. qz nullus discētiū hoc est opponentiū
qui disputat p̄ inq̄sitiōne veritatis vult dicere vel psuadere aliqd falsum.
vt in illo sit finaliter **S**z collectātū seu obuiatiue disputātū aliter faciendū
est. **E**t q̄ cū opponēs ī tali disputatōne nō solū intēdit ad positōnē dispu-
tare s̄ pl̄ intendit obuiare r̄ndenti. **S** oportet r̄ndentē p̄ eum vt i cautelis. ita
vt nihil ab eo videat̄ pati in p̄uentōnibz aut̄ dyalecticis q̄ nō fiūt cā collu-
eratōis s̄ q̄a exp̄meti & exercitatōis nōdū ē enodatū seu on̄suz ab aliquo
qd oportet facere r̄ndentē hoc ē q̄lia d̄z pcedere & q̄lia nō. **S**ic q̄q̄ de istis ni-
hil determinatū ē ab alijs. **S** oportet hic de his artē tradere.

Querit̄ Quorūplex ē positio r̄ndētis dyalectici. **S**olo q̄ triplex
scz p̄abilis iprobabilis & neutra. **P**ositio aut̄ p̄abilis
subdiuidit̄ qz vel ē p̄abilis simplr̄ vel alicui scz opponētī vel r̄ndenti. **S**i
milit̄ positio iprobabilis diuidit̄ qz qdā est iprobabilis simplr̄ qdā vero ali-
cui. **E**t dicit̄ p̄hs q nihil refert quō positio sit. p̄abilis vel iprobabilis
qz ē idem modus r̄ndendi p̄cedendi vel nō p̄cedendi qz si positio r̄ndētis
fuerit p̄abilis conclusio opponētis est improbabilis & econtra qz opponens
semp cōcludit̄ oppositū positōnis r̄ndentis. **E**t si positio r̄ndentis neqz est
p̄abilis neqz iprobabilis tunc cōclusio etiā erit̄ talis.

An nulla ē positio iprobabilis r̄ndētis dyalectici. **P**bat qz q̄ ponit po-
sitōz iprobabilē egredit̄ limites artis dyalectice. **S**o q̄ nō egre-
dit̄ limites artis dyalectice. qz habit̄ & p̄uatio cadūt sub eadē scia iā positi-
o p̄abilis & iprobabil̄ h̄nt se sicut habit̄ & p̄uatio.

An. **N**ō ē aliq̄ positio neutra. **P**bat qz p̄abile & iprobabile oppos-
uitur p̄diciozē s̄z inter illa nō ē mediū. **S**olo q̄ nō opponitur p̄radicē.

Reparationes

corie sed contrarie vel priuatiue.

Querit Quò debet se habere respondens circa positōnem impro-
babilem simpliciter. **Solutio** p̄hi est q̄ quādo simpli-
citer improbabile est ad qđ disputat opponens tunc respondens nō debet
concedere positōnem improbabilem neq; illa que vident̄ improbabilia aut
minus pbabilia conclusione. Et rō illius est . quia omnis qui bene syllogi-
sat ille ex pbabilibus z notiorib; ostendit cōclusionem suā vel ppositū. et
ergo qñ opponens adducit improbabilia aut minus pbabilia conclusiōe res-
pondens nō debet illa concedere sed negare qz non bene syllogizat.

Querit Quò rñdens debet se habere circa positōnem pbabilem
simpliciter. **Solutio**. si positio rñdenti est simpliciter
pbabilis tunc conclusio opponenti est improbabilis vt patuit. z ergo de-
bet respondens concedere omnia que sunt pbabilia z etiam improbabilia
dūmodo tamen non sunt magis improbabilia conclusione.

Querit Quomodo debet se respondens habere quādo positio
respondenti neq; est pbabilis neq; improbabilis sed
neutra. **Solutio** dicit p̄hius q̄ tunc etiam debet respondens omnia conce-
dere que sunt probabilia vel etiam improbabilia dūmodo tamen sunt ma-
gis probabilia conclusione quia sic disputatōnes fiunt probabiliores in p̄-
missis q̄ in conclusione.

Querit Quomodo rñdens debet se habere ad positōnes alicui
et non simpliciter pbabiles vel improbabiles. **Solutio**
si positio non sit simpliciter pbabilis aut improbabilis sed solum ipsi
respondenti tunc respondens debet solum illa cōcedere que videntur aut
non vident sibi z non illa que vident̄ aut non vident̄ simpliciter. Si autē
positio talis sit probabilis aut improbabilis alteri a respondente cuius ra-
tione opinionem ipse sustinet tunc debet respicere ad intentōnem illius cui
opinionem sustinet z illa concedere vel negare que concederet vel negaret
ille cuius opinionem ipse sustinet z de hoc ponit p̄hi exemplū in textu.

Querit Cōsequenter quò Aristo. docet rñdere fm diuersitatem
interrogatorū. **Solutio** dupl̄. p̄mo docet hoc q̄ ad in-
terrogatōem scđo q̄ ad argumētatōnem.

Querit Quò rñdēs d; se h̄re in rñdendo quoad interrogatō-
nem. **Solutio** distinguendum est. qz illud qđ interrogat ab
opponente vel ē manifestū vel obscurū. Si ē manifestū hoc ē tripliciter q̄a
vel ē pbabile vel improbabile vel neutrū. Et qđlibet illoꝝ adhuc contingit
dupliciter. qz vel ē p̄tinentis ad ppositū. vel nō ē p̄tinentis. iam dōm ē q̄ si illud
qđ interrogat ē manifestū z ē pbabile z impertinens ad ppositum tunc re-
spondens debet ipm concedere cum ista p̄tēstatiōe q̄ dicat q̄ videt̄ esse p-
babile quia hoc dicēs nihil poterit pati qz nō est ad ppositū. Si autē illud
qđ interrogat est improbabile z nō est etiam ad ppositum tūc respondēs
debet illud concedere cum cautela z dicere q̄bus concedat q̄ tamē sibi nō
videt̄ qz hoc faciendo curat fatuitatem qz alis fatuus videret pcedendo

Octavi thopicoꝝ.

improbabile z qđ ad ppositū non p̄tinet. Si vero illud qđ interrogat est p̄babile z p̄tinet ad ppositū tunc r̄ndens d̄z cōcedere cū ista p̄statiōe q̄ videt p̄babile esse sed valde p̄pinquū videt esse ei qđ in p̄ncipio est p̄positū z ideo interimit hoc p̄posito cōcesso id qđ positū est a p̄ncipio. Si hoc illud qđ interrogat p̄tinet ad p̄positum sed est valde improbable tūc respondens debet dicere q̄ opponens cōmittit anxioma hoc est difficultatem assumptionem z debet dicere q̄ valde fatuū est hoc ponere. Si aut̄ nec probable sit nec improbable z non p̄tinet etiā ad p̄positū tunc debet r̄ndēs illud cōcedere absq̄ aliqua p̄statiōe. Sed si est p̄tinentens ad p̄positum z improbable tunc concedi debet cum p̄statiōe sc̄z q̄ illo p̄posito interimitur illud quod est in p̄ncipio positum.

Querit Utrū iste modus respondendi ad interrogatiōē opponentis sit conueniens. **Solutio** q̄ sic. Et hoc p̄bat p̄babilis ratiōe. Ille modus respondendi est cōueniens p̄ que opponens p̄sequitur syllogismū z r̄ndens nihil videt pati. Sed sic est de isto modo predicto ergo est cōueniens. Minor p̄bat quia tunc syllogism⁹ fit ex p̄babilioribus cōclusionē. Illi em̄ qui ex im p̄babilioribus cōclusionē conāt̄ syllogisare male syllogisant z talis etiam non est concedendū hoc qđ interrogant. Et sic patet quōd est r̄ndendum quando interrogatio est manifesta.

Querit Quōd d̄z r̄ndēs facere qm̄ interrogatū ē obscurū v̄ multiplex. **Solutio** d̄z p̄babilis q̄ r̄ndēs tūc d̄z dicere opponenti q̄ manifestet p̄positū suū qđ cōcessum ē z licitū r̄ndenti nō intelligenti dicere q̄ nō intelligit obscurū. Et si sit aliqđ multiplex p̄positum nō debet hoc simpliciter concedere vel negare. Unde inferit p̄babilis q̄ qm̄ p̄positum est obscurum tunc r̄ndens non debet p̄gurar̄i a p̄ncipio dicere se non intelligere. Et hoc ideo quia respondentes sepe concedunt aliqđ obscurū qđ non concederent si p̄poneretur manifeste.

Querit Quōd debet facere r̄ndens qm̄ multiplex est manifestum. **Solutio** p̄babilis q̄ si tale multiplex fuerit in omni sensu verū vel in omni falsum tunc est simpliciter concedendum vel simpliciter negandū. Si vero in aliquo sensu est verum z in aliqđ falsum tunc r̄ndens debet p̄stari q̄ hoc dicit̄ multipliciter z qđ in vno sensu est verū z in alio falsū. Et hoc d̄z facere in p̄ncipio q̄ si faciat posterius p̄ se esse dubiū vtrū illā multipliciteratē p̄spexerit a p̄ncipio. Si aut̄ r̄ndēs nō p̄viderit multipliciteratē z p̄cesserit ip̄m z postea p̄pter dubiū ortū ex multipliciteratē notat q̄ sit multiplex tūc r̄ndēs d̄z obuiare opponenti z dicere q̄ nō cōcesserit illud multiplex ad illū sensū in q̄ ip̄e accipit sc̄z in alio sensu. Si aut̄ planū est z simplex qđ interrogando p̄ponit̄ tūc r̄ndens d̄z plane respondere concedendo vel negando simpliciter.

Querit Cōsequēter q̄modo docet p̄babilis respondere ad interrogata quo ad argumentatiōem opponentis. **Solutio** docet soluere ad duplices p̄positiones in argumentatione sc̄z ad inductivas z ad syllogisticas. Et pro illo resumit diuisionem p̄positiōnū superpositā q̄ aliq̄ue necessarie aliq̄ue dicit̄ p̄ter necessarias.

Reparationes

Querit Quō rīdēns dēbet solūere pōnes inductiuas. **Sol** Si opponens intendit facere inductiōē tūc rīdēns dēbet singularia cōcedere dūmodo sint vera z pbabilia. Et dēbet tēptare ferre instāciā p̄tra vlt p̄ aliqđ singulare nō prius inductū ab opponēte. q̄ sine instācia negare aliquā pōnem vlem est p̄teruiri. Et hoc dēbet cauere respondens ne se videatur p̄teruiri. Si ergo negat vniuersalem pōnem inductam z non affert instāciam clarū est q̄ p̄teruit. Et addit ibi p̄bus q̄ multo magis videt̄ p̄teruiri si non fert instāciā nec etiā habet vnde p̄tra argumentet z vnde p̄ter non esse verū qđ vlt p̄positum est q̄uis casus men hoc non sufficiat vt per hoc excludat seu interimat vlem p̄positiōēz vnde ex hoc textu solet allegari. q̄ p̄tra arguere non est solūere. Et rō illi est quia nos habemus plures rōnes positas a p̄bis que cōmunit̄ sunt contrarie cōmunit̄bus op̄inioni b̄ p̄hoz quas valde difficile est solūere. Si cut sunt ratio zenonis q̄ pbauit q̄ nihil contingit moueri neq̄ aliqđ flagitium p̄transire. Et ergo q̄uis ostenderit̄ oppositum sue positōnis tū p̄ter hoc non est omittenda sua positio neq̄ rō sua. vnde ex iam dictis patet q̄ ad inductiuas positioes respondendū est vel p̄tra argumentatiōnem vel per instāciam alias fit p̄teruicia.

¶ Sed tunc querit quomodo est contraargumentandū respōdenti cōtra opponētē. **Solutio** dicit p̄bus q̄ respondens dēbet inferre positioem z definitiōem ad vtilitatem suam. Et ratio est quia per illa eadē respondens dēbet aduersari opponenti per que opponens nititur interimere p̄positum respondētis sed talia sunt positio z definitio. ergo per talia dēbet contraargumentari opponenti. Sed tamen inferendo positioem cauere dēbet respondens ne inferat positioem improbabilem.

Querit Quotupliciter positio aliqua dicitur improbabilis. **Solutio** tripliciter. **¶** Uno modo enim illa positio dicitur esse improbabilis ex qua sequuntur inconuenientia sicut si respondēs dicat omnia moueri aut dicat nihil moueri.

¶ Secundo modo positio dicit̄ improbabilis quia ponit illa que sunt p̄o r̄is consuetudinis vel vrbānitatis vt q̄ voluptas sit bonū hominis in vltā. **¶** Tercio modo quia ponit illa que sunt repugnantia consilijs bonoz vt si respondens ponat q̄ melius est miuriam facere q̄ pati. Et ratio quare ab his positioibus improbabilibus dēbet cauere respondēs est ista s̄m p̄m quia respondens maxime dēbet cauere ab odio assistentium. Sed si assistentes odiunt respondentem dicentem talia improbabilia quia non putant q̄ ipse dicat illa disputationis causa sed quia sibi videntur vera et bona.

Querit Quomodo respondens dēbet respondere ad positioes nes syllogisticas. **Solutio** dicit̄ p̄philosophus q̄ omnes propositioes que syllogisant falsum sunt interimende dummodo per eas falsum concludit̄ q̄ hoc verū sit. probat̄ trib̄ rōib̄. **¶** P̄tia ē q̄ nō s̄g soluit̄ falsam cōclusionem syllogisatā q̄ interimit̄ falsam p̄missam quia

De octavi thopitorū

Pringit aliquā pmissam eē falsam z tñ nō eē cām falsitatē z conclusionis. **Ex**
emplū vt si q̄s dicat q̄ sedens in q̄tū sedēs scribit. **Et** arguat sic Sedens
scribit it socrates sedet. ergo socrates scribit. ibi nō sufficit negare minorem
q̄ est socrates sedet q̄uis sit falsa s̄ potius dz illa interim q̄ sedēs in q̄tū
sedens scribit qz nō ois sedens scribit. ille ergo soluit vere argumētatōez
q̄ negat hoc ppter quod seq̄tur falsum. **Secūda** rō est. qz sicut est in defectu
primis geometricis figuraz. ita erit in syllogismis. **Sic** sic est in geometri
cis qz nō soluit argumentū nisi interimat illud ppter qd seq̄tur falsum. **er**
go sic etiā erit in dyalecticis. **Quin** pbat exemplaris. vt si arguat lineae
duae ab eodē puncto ad idē punctū sunt euales. s̄ linea corde z linea ar
tus sunt h̄mō. q̄ sunt eales q̄uis em̄ ibi interimat maior tñ ppter h̄ ar
gumentum nō soluitur. qz posita maiore vera adhuc seq̄tur inconueniēs
qd̄ pus. vnde minor dz interimat z dz dici q̄ hoc intelligit de lineis rectis
duabus p idē spatū. **Tertia** rō est. p rectā solutōem p̄ ppendi an respō
dens pvideat falsum qd̄ accidit in conclusionē. s̄ hoc nō p̄ videri nisi interi
mar illud falsum ppter qd̄ seq̄tur falsum in conclusionē. q̄ illud est sp̄ interi
mendū in argumētatōe ibi syllogisticis ppter qd̄ seq̄tur falsa conclusio.

Querit Circa scđam ptem istius capituli. **Quot**uplex ē solut
tio fm̄ qd̄. **Pr**mo q̄ duplex. scz phibitio z increpatio.
phibitio dz solutio q̄ phibet illatōem conclusionis. **S** increpatio dz q̄ stat
cū illatōe s̄ increpat seu calūniatur conclusionē illatam.

Queritur Quomodo phibere illatōem conclusionis.
Solutio phibet quatuor modis. **Pr**im^o
modus est qm̄ interimat illud ex quo deberet seq̄ conclusio. **Secū**dus mod^o
est qm̄ fert instātia p̄tra interrogantē seu opponentē q̄rendo intellectū con
clusionis vel q̄rendo aliquā conclusionē collateralē. vñ impediāt opponens
q̄uis respondēs nō soluat interrogatōem. **Tertius** modus est qm̄ fert
instātia p̄tra interrogatā hoc est p̄tra pmissas nō ppter falsitatē pmissaz.
s̄ qz pmissae nō bñ ordinant. **Et** differt iste modus a p̄mo qz ibi phibent
seu interimunt pmissae qz false s̄ h̄ nō qz false s̄ qz nō bñ ordinate. **Quar**
tus modus z pessimus q̄ maxime affligit opponētes est ad deductionem
reps. qm̄ scz respondēs talibz instat ad q̄ disputare requiritur plus repts q̄ ad
disputandū p̄ncipale ppositū. **Isti** s̄ quatuor modis impediūt opponētes
ne deueniat ad conclusionē q̄rentā. **Inter** istos tñ modos solum p̄mus mo
dus est recta solutio qz fm̄ illū interimat hoc ppter qd̄ seq̄tur falsum. **Alij** tres
nō sunt solutōes recte sed solum phibitōnes quedam z impedimenta in
ferendi conclusionem.

Ad Isti modo di solvendi vident p̄tinere ad sophistā. q̄ dyalecticus nō
dz eis vti. **So** dyalectic^o nō vrit eis in fine deceptōis vel inanis
glorie. sed in finem inquisitionis veritatis p̄tra p̄teruuz opponentē ne fiat
inutilis deductio temporis.

Queritur Quō docet phibere solvere p̄ increpatōem. **Solo**
triplex p̄mo ex pte vtentū oratōne. **Secū**do ex p̄te
oratoris. **Et** tertio ex parte vtentū.

Reparationes

Queritur Quō docet hoc ex pre videntū orōe. **Solutio** ponit tres modos. **Primus** est qñ interrogat non eadē orō q̄ ad ppositū dz interrogari s̄m qualitatē pncipolis ppositi q̄ s̄ in rēdit. vel nō interrogat in illo sensu in quo est interrogā da. **Et** ibi d̄r p̄s q̄ respondēs q̄ interrogat sepe est cā q̄ nō bñ disputat orō seu ppositio p̄ p̄terea se3 q̄r ip̄e p̄teruēdo nō p̄cedit illa ex q̄b̄ poterat respondē disputari ad ppositū. **Ex** quo em̄ disputatio est opus duoz se3 opponētis 7 respōdētis nō est in potestate vnus ad debitū finē deducere cōe opus disputationis. **Et** sic necessariū est qñq; opponētē conari rōnib; p̄tra hoc qd̄ d̄r respōdēs 2 nō ad ppositōem. se3 qñ respondēs obseruat eū 7 obuiando sibi d̄r illa q̄ sunt p̄traria opponētū 2 nō sunt ad inq̄sitōem ppositi. **Et** p̄cipue qñ d̄r talia p̄traria 7 suadet ea rōe. q̄s̄ sic illa q̄ exercitatie fieri deberēt s̄ sunt litigatorie 7 colluctatie 7 nō dyalectice. **Uex** tñ est d̄r p̄hus q̄ qñq; h̄mōi orōes fiunt p̄ter gymnasiū. i. luctā 7 exp̄imētū qd̄ respondēs vult accipere de virib; ip̄ius opponētis 2 nō fiūt p̄ter doctrinā de positōne faciendā. **Et** addit p̄s q̄ ad p̄pescendā insolentiā talis p̄terui respōdētis opponēs nō dz solū syllogizare. v̄x sed etiā falsum v̄ falsum p̄cludat p̄tra respondētē. nec etiā p̄ vera solū dz syllogizare. sed qñq; p̄ falsa v̄ se3 ex falsis a respondētē p̄cellis p̄cedat p̄tra respōdētē. **Et** rō est q̄ p̄rimo sepe q̄ necesse est opponētēs interirere aliq̄d v̄x ppositū a respondētē eo q̄ p̄ illud respondēs impedit disputatōem. **Et** tūc q̄ v̄x nō interirunt p̄ v̄x se3 p̄ falsum opz in syllogismo aliqñ assumere falsa. **Quia** nihil p̄hibz in p̄babilib; aliqñ respondētī magis videri ea q̄ sunt falsa q̄ illa q̄ sunt vera. **Et** ergo quando ex talib; falsis argumētā opponens magis erit respōdētis suafus v̄ p̄pescat q̄ sit adiutus ad doctrinā vel datus. **Sic** ergo p̄z quō respondēs aliqñ est cā q̄ nō bñ disputat orō. **Aliq̄**uētiā opponens illius est cā d̄r p̄s qñ se3 opponens transfert se ad respondētē litigatorie et nō dyalectice. **Sicut** em̄ opz geometriam disputare geometrice ita opz etiā opponētē dyalecticū arguere dyalectice ex p̄babilib; ad ppositum siue v̄x sit siue falsum. quod p̄cludendum est contra p̄pōsitum. **Quā**do ergo transfere se ad p̄tentōem cum respondētē tunc ip̄e est causa quare non bene disputatur oratio.

¶ Secundus modus est q̄ aliqñ orō bona est in se tñ p̄ter p̄auitātē opz ponētis vel respōdētis impediētis cōe opus est increpanda. **Nā** p̄au^o est socius q̄ ipedit cōe opus. **Illud** em̄ qd̄ p̄ponit in disputatōe est p̄mune opus oponētī 7 respondētī. qñ ergo certant 7 litigant p̄ victoria p̄tra se in vicem tunc impeditur hoc p̄mune opus. qz nō est possibile tunc v̄triq; eue nire quod intendit. qz qñ duo certant impossibile est plures vno vincere.

¶ Tertius modus est q̄ nihil differt quantum ad impedimentum disputatōis siue fiat interrogando hoc est opponendo siue respondēdo. qz qui interrogat seu opponit litigatorie 7 in finem litis p̄traue interrogat sic et ille qui litigatorie responder. hoc est ille qui respondendo non concedit illud quod est probabile neq; assentit alicui eozum que opponens vult inferre. **Unde** infert p̄hus per modum correlatiū q̄ manifestum est ex his q̄ nō similiter 7 ex eadem causa increpanda est oratio in se 7 quo ad v̄trūq;

Octavi thopicozum

tem scz opponentem vel respondentem. Et ratio illius est. qz ptingit orationem esse pravam et tamen opponentem optime vt ptingit cōtra respondentem disputare. Et dicitur notanter vt ptingit. id est quantum disputatio permittit et oratio. Nam contra discolors respondentes non est alij quando possibile opponentem facere tales syllogismos quales ipse vult. scz tales quales eum facere contingit et expedit ad p̄scendum talem discolorum respondentem. Et ibi addit phus qz indeterminatum et incertum est quādoqz qm̄ opponētes p̄ponunt p̄traria respondentē et quādo ea que sunt in p̄ncipio vel illa que sunt p̄uenientia et vtilia ad p̄positū. ideo sepe ptingit q̄ respondentes p̄ se p̄traria dicunt et negantes p̄us aliqd̄ p̄ ista hoc idem p̄cedunt. Et hoc p̄terea ptingit. qz respondētes sepe subaudiunt et ad p̄uersum intellectum referūt ea q̄ opponētes a p̄ncipio interrogant. Et p̄terea prave fiunt sepe disputatōes. Et illius cā est respondens. q̄ litigiola p̄cedit et p̄uenientia ad p̄positum negat

Queritur Quō orō increpāda est in seip̄a. **Solutio** phs ponit ad hoc quinqz modos. **Primus** est. quando ex interrogatis nihil p̄cluditur nec ad p̄positum nec omnino ali quid et hoc contingit quando interrogata ex quibus deberet inferri conclusio sunt omnia, vel plura eorum falsa vel improbabilia. ita qz necz ablatiis aliquibus necz additis potest ex ip̄is fieri conclusio

Secundus modus est. Si oratio p̄posita ab opponēte sit talis q̄ ex ea nō fiat syllogismus ad p̄positum. talis oratio est increpanda eo qz caret de bito fine. Et etiam si nō fiat syllogismus dyalecticus ex p̄babilibus talibus de quibus in p̄mo libro dictum est.

Tertius modus est. Si oratio est talis q̄ ex ea nō potest fieri syllogismus ad p̄positum nisi q̄busdā sibi additis tūc est increpāda eo qz sit diminuta et maxime increpanda est quando illa addita sunt peiora ad probandum et minus probabilia q̄ conclusio.

Quartus modus est. Si oratio est talis. q̄ ex ea non fiat syllogismus ad p̄positum nisi aliquibus ablatiis tunc est increpanda. quia tūc abundat superfluis que nō possunt esse causa p̄clusionis.

Quintus modus est. Si fiat syllogismus ex improbabilibus et minus creditibilibus q̄ est conclusio. vel etiam si fiat ex veris sed tamen multo labore indigentibus ad demonstrandum et maiorē q̄ conclusio talis oratio est increpanda.

Sed tunc queritur verum syllogismi dyalectici ex omnibus p̄positionibus sint equaliter probabiles et verisimiles. **Solutio** phi q̄ nō. quia p̄positiones ex quibus fiunt syllogismi dyalectici nō sunt equaliter probabiles. imo quedam ex natura sua sunt faciliores et probabiliores. quedam vero difficiliores et improbabiliores. Et ergo quādo cumqz opponēs facit syllogismos ex p̄positionibus maxime probabilibus in quantum materia p̄posita permittit tunc opponēs bene disputat. Et infert aristoteles correlarium ex dictis. **Dices** qz nō eodem modo est oratio increpanda in se et per respectum ad conclusionem intentam ab opponente.

Reparationes

Quod est qd p̄t p̄tingere q̄ orō in se sit vitupabilis z q̄ tñ sit laudabilis ad p̄positū qd̄ intendit opponēs. Et ecōuerso etiā p̄tingit q̄ oratio in se sit laudabilis z eamē vitupabilis ad p̄positum eō q̄ est ex imp̄tinentibz talia facilia sint z vera.

Queritur **U**tr̄ orō q̄ nō p̄cludit sit simp̄l̄r increpāda. **S**olutio p̄bi q̄ nihil p̄hibet orōem aliquā p̄clusam esse peiorem nō p̄clusa. **E**t rō illius est. qz orō aliqua p̄clusa p̄t ex fatuis esse p̄clusa i. ex valde imp̄probabilibz. **E**t orō nō p̄clusa p̄t esse talis q̄ ex fatuis nō possit p̄cludi ex p̄babilibz z veris. **E**t addit p̄hs q̄ tūc maxime orō illa est mala que p̄cludit ex fatuis quando p̄clusio nō p̄tinetur in p̄missis aīam p̄is sicut effectus in sua causa.

Queritur **U**tr̄ illi p̄ponēs sine increpād̄ q̄ p̄cludit verum ex fallis. **S**olutio q̄ nō qz sicut p̄tingit fallum syllogisari p̄ fallum in p̄sequentiā necessaria ita etiā qñq̄ p̄tingit syllogisare p̄ falsa v̄z sicut in sc̄do p̄oz patuit.

Philosophisima ē syl̄lus demonstratiuus q̄ ordinat ad scientiam.

Argumētum est syl̄lus dyalectic⁹ q̄ generat fidem seu opinionem.

Sophisima est syllogismus litigiosus.

Apposita ē syl̄s dyalectic⁹ d̄ d̄icatori⁹ z d̄ a p̄ria qd̄ ē p̄turbatio qz inter vtrāq̄ p̄rem p̄radictionis conturbatur.

Querit quō dicit abinūcē.

Quod ad qd̄ p̄positū p̄hs ponit hic d̄rām istaz argumētationū. **S**olutio qz p̄hs in textu incidentaliter d̄t q̄ qñ orō est ostēsiua alicuius determinate p̄clusiōis tunc talis orō ē syl̄lus z demonstratio. **S**z si aliqd̄ aliud ē intermixtū tali p̄clusiōi qd̄ nullo h̄z se ad p̄bādū illā p̄clusiōe tūc nō ē syl̄lus s̄z nō cā v̄r cā. **E**t si hoc videat̄ facere ad p̄clusiōe p̄ aliquē locū sophisticū z nō facit aliqd̄ ad p̄clusiōe tūc ē sophisima z nō demonstratio iā occasione illius ponit arello. d̄rām inter philosophisima argumētum sophisima z apposita.

Querit **Q**uō p̄atur p̄clusio ad p̄missas penes habitudines p̄bilitat̄ z ip̄robilitat̄. **S**olutio d̄t p̄hs q̄ si p̄clusio p̄cludat̄ ex aliqbz p̄missis p̄babilibz. ita tñ q̄ vna sit maḡ p̄babil̄ altera tūc nihil p̄hibet p̄clusiōe eē maḡ p̄babilē q̄ alterā p̄missaz. **S**i autē p̄misse sic se habeāt q̄ vna sit p̄babilis z alia neutro mō se h̄zita q̄ nec sit p̄babilis nec ip̄robabilis. tūc p̄clusio q̄ sequitur erit neutra. **S**ed si talis p̄p̄ nō est neutra s̄z maḡ sequitur p̄bilitatem vel maḡ imp̄robilitatē tūc p̄clusio etiā erit talis.

Querit **U**tr̄ peccatū sit p̄bare aliqd̄ p̄ remotiora z longiora. **S**olutio p̄bi q̄ sic z orō seu argumētatio in qua hoc sit est increpāda. **E**xempli gr̄a. **S**i quis velit p̄bare q̄ vna opinio est maḡ vera q̄ alia. **E**t ad hoc p̄bandum assumat hanc rōem. **O**m̄ne idē de seip̄o p̄dicatū tenē.

Octavi thopicoꝝ

est q̄ vbi aliud p̄dicat de alio. sed opinio que idē de se opinatur est. in qua idē p̄dicatur de seip̄o. ergo est certior q̄ illa q̄ aliud de alio opinat. sicut certior est opinio quā quis opinatur q̄ hō sit aial q̄ qua opinat q̄ hō sit alba. Illa ratio sufficit ad hoc p̄bandum nec op̄z assumere ad p̄batōnem illū q̄ opinio eiusdē de seip̄o sit maxime vera. q̄ conclusio p̄ncipaliter int̄ra habetur sufficienter sine illa p̄pōne vt patuit. et ergo peccatū est et nequitas talia sup̄flua in argumētatione ad dere. q̄ faciūt latere eādem p̄sequente. q̄n̄ em̄ multa p̄mitunt tunc nescit ex q̄bus illoꝝ seq̄tur conclusio. Et q̄ ista sit neq̄tia et malitia argumētationis p̄bat sic q̄ illa oratio seu argumentatio est bona et laudabilis q̄ ita euidenter est conclusa vt nihil aliud oporteat amplius interrogare vel dubitare. ergo ex opposito illa est mala vbi oportet interrogare et dubitare p̄pter quid seq̄tur conclusio.

Querit Quō p̄bus docet soluere p̄ increpatōnem ex p̄te vtrūq̄ ulq̄ sil' sez tam ex p̄te vrentium q̄ ex p̄te oratōis in se. **Solutio** hoc docet assignando modos quibus oratio argumentatiua dicitur esse falsa.

Queritur Quorū modis orō argumētatiua dicitur esse falsa. **Solutio** quatuor modis. **Primus** est quando videtur aliquid p̄cludi et tamen nō p̄cludit. Et hoc mō oratio dicitur falsa. quia peccat in forma et est sophistica.

Secundus modus est q̄n̄ p̄cludit aliqd̄ s̄ nō ad p̄positū. Et iste modus accidit maxime in syllogismis ad impossibile.

Tertius modus est q̄n̄ p̄cludit aliqd̄ ad p̄positum s̄ nō ex p̄p̄is. i. ex his q̄ sumpta sunt ex p̄p̄ta disciplina p̄clusionis. Sicut q̄n̄ pro medicinali p̄clusionē sumit cōis p̄p̄o q̄ nō ē medicinali videt t̄n̄ alicui ē medicinalis.

Quartus modus est q̄n̄ p̄cludit aliqd̄ p̄ falsa siue conclusio sit vera siue falsa. q̄ ex falsis falsum p̄cludit et ex falsis p̄tingit etiā vera p̄cludi vt p̄p̄is us patuit. Et isto mō orō seu argumētatio d̄ peccans in materia.

Queritur Cuius peccatū est ponere falsum vel orōem falsam. **Solutio** ponere orōem falsam magis est peccatū respondētis q̄ orōnis. Et rō est. q̄ nisi respondēs poneret vlt̄ cōcederet falsum nunq̄ syllogus dyalecticus opponētis p̄cederet ex falsis.

S̄ tunc querit. vtrū sit peccatū respondētis ponere falsum. **Solutio** q̄ nō s̄ solū aliq̄n̄. tunc em̄ nō est peccatū respondētis ponere falsum quādo hoc falsum latet eū. Et rō est q̄ q̄n̄ falsum est latens aliq̄n̄ magis ac̄cipimus p̄clusionē ex falsis q̄ ex veris. si illa falsa videant̄ magis p̄babiliā. Et respondens potest accipere falsa q̄n̄ illa sunt p̄babiliōra q̄busdam veris et quando ex illis demōstrat b̄n̄ demonstratū est d̄ p̄bus.

Querit Quō istī quatuor modi quibus orō d̄ falsa debent solui. **Solutio** q̄ p̄mus modus soluit p̄siderando si oratio p̄cludit vel nō et soluitur dicēdo q̄ nō p̄cludit q̄ peccat in forma. **Secundus** modus soluit videndo si sit verū vel falsum q̄ cōcludit et si sit falsum erit intertendum. **Tertius** modus ille peccat p̄ra demonstrat

Reparationes

tozem sed nō 3era dyalecticum. Et soluetur videndo. an orō pcludat ex proprijs vel improprijs fm p̄tiam disciplinam. ¶ Quartus modus soluitur videndo vtz orō pcludit ex falsis. 3 tñ p̄babilibz. qz si sic tunc bona est quo ad dyalecticum. qz dyalectico falsa p̄nt esse p̄babilia. Si vero concludit ex veris sed improbabilibz tunc praua est orō quo ad dyalecticum. Si autē p̄cedit ex falsis 2 improbabilibz 2 stultis tunc simplr praua est argumentatio. qz stulta 2 praua ad p̄positum qz nihil p̄bat.

Queritur Ad quod p̄positum phus hic determinat de petitione p̄ncipij 2 p̄terarij. ¶ Solutio qz superius dixit qz aliquādo respondēt incertum est quando opponētes accipiūt contraria 2 quando ea que sunt in p̄ncipio occasione illius ad maiorem informarōnem 2 declararōnem determinat hic de petitione p̄ncipij 2 de petitione contrarij.

Querit Quā differēter hic determinat de petitione p̄ncipij 2 in sc̄do poz. ¶ Solutio qz in libro poz determinat de petitione p̄ncipij fm veritatem sed hic determinatur de petitione p̄ncipij fm opinionem dicit phus. Et adhuc aliter etiam determinat de petitione p̄ncipij in libro elenchoz. qz ibi determinat de ea inquantū est fallacia 2 facti locum sophisticum ab alijs distinctum.

Querit Quid est petere p̄ncipiū fm veritatē 2 fm opinionem. ¶ Solutio alberti petere p̄ncipiū fm veritatē est q̄ p̄ignorū simplr vel eque ignotū fm naturā p̄cedit ad magis notū fm naturam. Sed petere p̄ncipiū fm opinionem est quando p̄ idem v̄t eque ignotū aut ignotius quo ad nos p̄cedit ad magis notū q̄ ad nos.

Queritur Vtz sunt idē petere p̄ncipiū 2 petere id qd est in p̄ncipio. ¶ Solutio alberti qz nō. qz petere p̄ncipiū est nō ostendere p̄positum sicut quando idem petit in seipo sub p̄pria forma. Sed petere id quod est in p̄ncipio est petere illud quod debz duci ad probarōnem alterius sicut quando conuertibile petitur in cōuertibili superius in inferiori 2c.

Queritur Quot sunt modi petitionis p̄ncipij. ¶ Solutio quinqz. Primus modus 2 manifestissimus est quando idem fm rem sub eodem nomine vel sub suo synonymo sumitur ad sup̄ius p̄barōnem. Exemplus vt si dicatur homo currit 2 hō currit vel si dicatur gladius scindit. ergo sp̄ata scindit.

¶ Secundus modus est quando p̄ticulare petitur in vniuersali. vt si alius quis veller p̄bare qz oim p̄terarij est eadem disciplina 2 petat istam scz qz omnium oppositorum est eadem disciplina.

¶ Tertius modus est quando vniuersale petitur in suo p̄ticulari. vt si aliquis veller probare qz omnium p̄terarij est eadem disciplina. 2 peteret hoc in aliquibus contrarijs puta albo 2 nigro vel sano 2 egro.

¶ Quartus. quando diuisum petitur in coniuncto. vt si quis deberet cōs

Reparaciones

in se. scđm est qñ ex opposito pclusionis cum maiore incertim minor. certum est quando ex opposito pclusionis cum minore incertim maior.

¶ Scđm documentū datur quo ad materiale disputatōnis. Et est qđ vult exercitare se d3 ad positōem arguere sic vel nō sic hoc est ad partem affirmatiuam vel negatiuā. Et postqđ arguit ad vtrāqđ prem d3 laborat re ad inueniendū solutōnes. qđ sic faciendo cōtingit hoīem sibi exerceri ad opponendum et respondendū et si ad nullū alium disputet tñ hoc faciendo scđm p̄mptum reddit.

¶ Tertiu documentū. qđ argumētis sic ad vtrāqđ prem inuētis d3 qđ eligere alternatim argumēta qđ sunt ad eandē prem positōis magis valentia. quia hoc confert multam idoneitatem ad arguendum ad quodlibet p̄positum sic vel non sic.

¶ Quartū documentū ē. qđ nō p̄uū instrumentū ad exercitatioem est posse p̄picere ad p̄hysicā prudentiā et posse p̄picere qđ ad vtrāqđ prem p̄radictōis de quolibet p̄tingit dīcere ex h̄ypotēsi hoc est ex talibus p̄pōnibus qđ supponunt. vt exercitatioes illis vrant tanqđ p̄ncipijs. qđ hoc faciēdo possumus eligere alter p̄radictōrioz qđ vtrū est.

Querit ¶ Scđm bonitas ingenij p̄fert ad exercitatioem. ¶ Solo qđ sic. Et cognoscit bonitas ingenij ex facili electōe vtrū refutarōe falsi. Et hoc illi p̄nt bñ facere qđ bñ sunt nati. Illi em̄ qđ amās vtrū tanqđ amabile nature sue et odiunt falsum tanqđ nature sue nociuū facile discunt p̄ artem optimam. Et ex isto textu allegatur illa cōmunis auctoritas. gaudeant bene nati.

Queritur Que sunt illa documēta qđ ponit p̄bs ex p̄re dīsputantū. ¶ Solutio ponit qñq. Prīmū est qđ qđ vult esse exercitatus d3 respicere ad illas rōes et argumēta qđ valent ad p̄blemata p̄munia qđ sepe incidūt. qđ illa valent ad valde multa et de illis sepe p̄cedunt respondentes cum opponētibz.

¶ Scđm est qđ ille qđ vult esse exercitatus d3 multas definitōnes et multa p̄ncipijs qđ ex talibus fiunt multi syllogismi ad p̄positum.

¶ Tertiu est qđ etiā memoriē d3 tenere illa in que sepe in multis p̄blez matibz incidūt argumētatioes disputantiū. qđ sicut in geometria qñ omnia alia opz geometricū exercitatuū esse circa elementa que sunt punctus linea et similia et in numeris ante p̄pōtōnes numeroz opz arithmetici p̄mptū esse circa numeros capitales. Ita in rethoricis opz scire p̄pōtōes viles et p̄ncipijs. qđ qñ illa sunt. velut in thesauro. memoriē reposita faciunt facili multa similia memorari. Et ergo dicit p̄bus qđ magis debemus facere memoriam de p̄pōtōnibz syllogisticis hoc est vltibus et p̄munibz qđ de nō syllogisticis hoc est singularibus qđ syllogisticę magis determinate sunt. Et debemus magis ad memoriā reponere p̄pōem vlem qđ integrā argumētatioē. qđ valde difficile est aliqñ esse p̄mptū circa p̄pōas rōes et p̄pōes. cuiuslibet positōis. p̄munes ergo p̄pōtōnes sunt memoriē p̄mēdandz. qđ ex illis facili ter qui ingeniosus est potest ad p̄pōa descendere.

De octavi thopicozum

Quartum documentū q̄ qui vult esse exercitatus debet conari vt assueat vnā ppōem facere plures si potest fieri. Et fit qm̄ opponēs celādo ppositum latenter recedit ad vltā z altiora z facit multos p̄syllogismos. Nā qui hoc facere p̄nt potētes sunt z habūdantes in argumētationibz. Quintum documentū est q̄ q̄uis disputatio sic de p̄ticulari tñ opponēs d̄z memorari ppōnū maxime vniuersalium. qz ex illis potest multis plicare propōnes z vnā orationē plures facere. p̄syllogisando. Et s̄t̄ in enthymematis rhetoricis qm̄ abcedit a p̄ticulari cā ad vniuersalem tunc plures s̄nt argumētationēs z loci rhetorici. vult ergo aresto. q̄ opponēs maxime debet fugere ad vltā z cōia. qz in vltibz etiā singularia disputant̄ et demonstrant̄ sed non contra.

Querit̄ Quō exercitandū est. **Solutio** duplices sunt ppōnes p̄ quas potest fieri exercitatio scz inductive et syllogistica. Ad rudes ergo z imperitos delemus vt̄ inductiuis dicit p̄hus. Et ad eruditos debemus vt̄ syllogisticis. qz vt̄ prius paruit inductio est ad sensus planior̄ s̄z syllogismus est violētior z ad p̄tendendū efficacior.

Querit̄ Quis est modus vt̄ndi ppōnibz syllogisticis z inductiuis in exercitandōne. **Solutio** in syllogisticis propōsitionibz accipende sunt ille que sunt magis vniuersales. Et in inductiuis delemus accipere similitudines z parabolas qz sic faciendo fiunt multe argumētationēs. Et quibz infert aresto q̄ ille qui vult exercitatus esse debz tēpore adducere syllogismū de aliquo aut ppōnē vniuersalem qua possit vt̄ in syllogismo aut inuenire solutiōem dubij aut inuenire instantiā contra vltē ppōnē siue q̄s dixerit recte z vere siue non recte z false siue etiam apud seipm̄ siue alteri dixerit z q̄quid dixerit opponens vel respondens. **Teratio** est qz illa scz posse afferre ppōnes et syllogismos z instantias et solutiōnes obiectozum sunt ex quibz fit potestas talia facilius faciendi s̄z exercitiū est causa talis facilis p̄tatis. Nā teste victorino natura facit habilem ars potentem. s̄z vltus seu exercitiū facilem.

Querit̄ Quid est proponere. **Solutio** proponere in p̄posito est illa que sunt plura in p̄ticularibz in vlti vnū facere ad qd̄ est disputatio qz ad singulare nō est disputatio syllogistica.

Querit̄ Quid est instare. **Solutio** instare est hoc qd̄ est vnū in vlti in p̄ticularibz p̄ que fertur instantia plura facere. Ille em̄ qui instat p̄t̄ mo d̄uidit vltē in p̄ticularia z tunc hoc p̄ticularē dat z aliud negat z p̄ h̄ interim vltē instando p̄tra ipm̄.

Querit̄ Cū quibz est exercitandū. vt̄rū cū oibz. **Solutio** non cū oibz qz cū discipulis qui oia negāt z cū illis qui volunt vt̄ d̄ri nō est exercitandū qz si exercitatur cū illis necē est prauas fieri disputationes et laboriosas qz valde laboriosum est oia probare que discipulus negat. z tamē opponēs qui exercitatus est non potest dimittere quā disputet z arguat cōtra hoc quod dicit discipulus z sicut praua z laboriosa disputatio.

Reparaciones

Queritur Quod est illud documentū qđ p̄bus ponit circa hoc
Sō^o est istud qđ in exercitacione non solum oportet
oraciones inuenire contra tales discipulos. sed oportet etiam oraciones factas
et p̄paratas habere illas scz que sunt minime in q̄ritate et maxime in
virtute quales sunt vniuersales qz p̄ tales plura possunt probari. Dicit
tamē p̄bs qđ difficile est talibz v̄tibz statim habūdare qz habet pauca me-
dia quibz possunt probari. **¶** Et hec de octauo thopicorū textualiter et
reparatiue dicra sufficiant.

Irca exordiu libri

Elenchorū. **¶ Queritur** p̄mo. **¶** Vtruz de
elencho sophistico sit scia. **¶** Solutio sic. **¶** Et
probat̄ur autoritate et rōne. **¶** Autoritate qđ
p̄bi qui de eo tradit sciam. **¶** Et rōne sic. qz de
illo est scia qđ habet p̄ncipia et causas q̄bus
possunt de eo demōstrari. p̄prie passionis sed
elenchus sophisticus est h̄mōi ergo de eo est
scia. **¶** Vnoz p̄bat qz p̄ncipia eius sunt cau-

sa apparētie et cā defectus p̄p̄ria pallio vero est eē generatiū deceptiōnis

Arguitur De non ente non est scia. sed elenchus sophis-
ticus est non ens. ergo de eo non est scia. **¶** Vnoz
pater qz p̄bs sexto metaphisice p̄mēdat platonē qz posuit sophisticaz sub
non ente. **¶** Solutio qđ de non ente simpliciter nō est scia. Sed syllogism^o
sophisticus non est non ens simpliciter sed non ens p̄m qđ qz scz est non
ens tale quale apparet. **¶** Sicut a simili dicimus auriculū esse non ens nō
quasi simpliciter sit nihil sed qz non est tale ens pura aurum sicut apparet.
¶ Et ad dictum a resto. dōm est qđ syllogismus sophisticus potest duplici-
ter considerari. vno mō q̄ritū ad id qđ est et sic non ponit sub non ente. quia
hoc modo est aliqd positū. **¶** Alio modo q̄ritū ad defectum p̄babilitatis
qui sibi adheret et qđ ille defectus est nō ens ideo hoc modo recōmēdat
p̄bs platonē qđ posuit eum sub non ente

Ans. Si de elencho sophistico esset scia illa esset sophistica. scz scia sophi-
stica nō est vera scia. ergo **¶** Vnoz p̄z qz sophistica scia est t̄m ap-
parens. **¶** Solo dupl̄r scia p̄r dici sophistica. vno mō intrinsece et forma-
liter quasi scz genita sit p̄ syl̄m sophisticū. **¶** Et hoc mō ista scia nō est sophi-
stica qz sic non esset vera scz t̄m apparens scia. **¶** Alio mō scia p̄r dici sophis-
tica extrinsece et obiectiue qz scz eius obiectū seu subiectum est syllogismus
sophisticus et hoc modo scia sophistica est vera scia et sic ista scia d̄r sophi-
stica quasi de syl̄o sophistico p̄ demōstratiōem acquisita

Queritur Vtruz de syl̄o sophistico sit scia sp̄ialis ab alijs distincta
Sō^o qđ sic. **¶** Et rō est. qz h̄z sp̄iale et distinctum subiect^o
et rō est qđ est distincta scia. **¶** Cōsequētia tenet qz scia capie vnitatem suā
et distinctiōem a suo subiecto p̄mo posteriorū.

Primi Elencorum

Ar 1° in quarto metaphisice dicit q tres sunt scie coes scz metafisica dialectica z sophisticas. ergo videt q no sit scia spealis **So** q sophisticas piderat duplr. vno modo vt docēs est. z sic est spealis scia. qz habet speale subiectū de q oñdit propterates p vera z necessaria pncipiā. **Al**io modo vt vrens est z sic est scia cōis extis magis modus sciēdi q scia. Est ei ille mod^o sciēdi qz vsit vt psequet ianē glām i disputādo

Ar 2° habitus z puarōis est vna z eadē scia. **Sz** syllogismus sophisticus est puatio sylli dialectici. **Et** ista scia nō est distincta a scia de syllogismo dialectico. **Solo** q maior illa hz veritatē de habitu z pura puarōne. **Itā** syllos sophisticus nō est pura puatio sylli dialectici qz nō soluz hz eam defectū siue nō extitit sz etiā eam apparentie p quā noiat aliqd positū. **Syllos** hntem apparētia cū illa nō existentia

Querit 1° utrū elenchus sophisticus sit subiectū istī scie **So** q sic. **Et** pbat pmo qz sibi pueniūt p dūōnes subiecti attributionis. **Secūdo** etiā qz sibi pnt demonstrari in eā passiones p vera et adequata pncipiā istius scie. **Sicut** p r z sic faciēdo demonstratōem **Quies** quid pcedit ex pncipijs siue pmissis apparenter pbabilibz est generatiūū deceptōis sed elenchus sophisticus est hñmōt. ergo est generatiūū deceptōis ibi em demonstratur illa propa passio que est esse generatiūū deceptōis de elencho sophistico

Querit 2° an ne syllos sophisticus possit poni subiectū istius scie. **So** q sic aliquo mō sz pueniētius. **Elenchus** sophisticus ponit subiectū. **Et** rō illius est. qz subiectū scie debet esse cōstitutū sz elenchus sophisticus est cōior qz syllos sophisticus. qz elenchus sophisticus est cōior qz syllos peccārem in materia tm in forma tm z in materia z forma simul. qz in eius rōne includit illatio pbatio z p r adictio. **Sz** syllogismus sophisticus solum dē de syllogismo peccāre in forma z in illatione tm. **Et** ergo qz hic agit de oibz elencis sophisticis vtr coueniēt^r ponit hic elenchus sophisticus subiectū qz syllos sophisticus

Ar 3° syllogismus est cōior elencho. **Et** syllos sophisticus etiā debet cē cōior elencho sophistico z p pñis illa rō est falsa. **Itā** pbat quia elenchus sup addit syllogismo vltra illatōem q est de rōne syllogismi. pbatio nem z p r adictōem. **So** neganda est pñis. **Et** rō est. qz negatio additā supiori facit de supiori inferius z addita inferiori facit de inferiori supioris sz sophisticū includit negatōem. qz includit defectū veri sylli vel elenchi. **ergo** qñ sophisticū addit syllo qui est supior elencho facit ipm inferi^o et qñ addit elencho q est inferior syllo facit ipm supius. **Rō** ordinis istius libri ad pcedentē patuit circa pncipiū primi thopicozū.

Querit quō diuidit iste liber **So** pma sui diuisione diuidit i duos libros p riales. **In** qz pmo oñt quō ex qbz z qbz debet syllos sophistic^o cōstitui. **In** secundo docet quō tales syllos debet solui. **Primus** liber habet sex tractatus. **Primus** est de quibusdā cōibz z pambulis q necāria sunt ad pgnitōem elenchi sophisticī. **Et** diuidit in quatuor capla in qz pmo ponit pñemū ostēdēs de qbz velit detmiare i h libro. **Et** hēc pmo pñemū

Vertical text in the left margin, likely a library or archival stamp, partially cut off.

Reparaciones

De sophisticis autem elenchis et de his qui videntur quod dem elenchi sed non sunt. sunt autem paralogismi dicentis incipientes secundum naturam a primis

Ad In illa propositione est negatio. ergo non est conueniens. **Res** pbarur quod dicitur ibi de sophisticis elenchis et de his qui videntur elenchi. et tamen illa videntur unum et idem dicere. **Sol**o alteri quod ibi non est negatio quod per illas periculas intelligunt diuersa. per hoc enim quod de sophisticis autem elenchis intelligunt illi syllogismi qui vere secundum formas sunt elenchi tamen peccant in materia. Et hoc quod additur de de his qui videntur elenchi sed non sunt intelligunt paralogismi peccantes in forma quod illi apparent quod sed non sunt veri elenchi eo quod non habent formam elenchi. Jam nulla res illi habet nomen cuius non habet formam. **Alij** autem aliter exponunt et volunt quod et non accipiunt ibi copulatiue sed expositiue ut sit sensus de sophisticis autem elenchis et de his qui videntur elenchi. et de his qui videntur elenchi etc.

Queritur Quare dicitur de sophisticis elenchis in plurali numero. **Res** ratio illius multitudinis est quod sicut bonum et esse rei est ex integra et sola causa ita malum et corruptio ex singulis defectibus et ergo sicut esse veri et boni elenchi est uno modo quod ad bonum elenchi requiritur sit illatiuus pbariuus et eorum contradictionis simul. ita ad corruptiorem eius sufficit corruptio vel defectus cuiuslibet istorum quod si deficit in illatione tamen est elenchus sophisticus si deficit in pbarione tamen est elenchus sophisticus

Queritur Quoruplex elenchus sophisticus tangitur in illa propositione phemiali. **Solutio** quod duplex scilicet primo peccans in materia tamen cum dicitur de sophisticis autem elenchis. Secundo peccans in forma tamen cum dicitur. Et de his qui videntur elenchi non sunt autem. Et preter hos est tertius peccans in materia et forma simul et de illo dicitur posterius. Quis autem dicat peccans in forma tamen quod in materia tamen etc. dicendum est superius in principio primi topicorum.

Queritur Quomodo phis in hoc libro pcedit a primis secundum naturam. **Solutio** procedit a primis secundum naturam quia procedit a questione si est syllogismus sophisticus et illa est prima secundum naturam inter quatuor questiones que possunt fieri de seilibus. Vnde dicitur quod procedit a primis secundum naturam quia procedit a metaphis que sunt fines syllogismi sophistici. finis enim licet sit vltimatus in executione est tamen primus in intentione scilicet primus in intentione est primus secundum naturam quia ipse est causa omnium aliorum. Alias etiam expones huius a primis secundum naturam videntur in principio ubi ex altero ponuntur bene sex scilicet cum istis

Capitulum secundum

Om ergo alij quidem sunt syllogismi. **Alij** autem cum. **In** hoc secundo capitulo phis ostendit syllogismum sophisticum esse et vnde sumit suas causas apparente et quis sit finis intentus a sophista

Primi elenchorū

Queritur *Quæ est principalis conclusio istius capituli.* **Sol**
lutio q̄ ista. Aliq̄ sunt veri syllogismi verā mares
riam z formam syllogismi habentes. Alij aut̄ nō sunt veri syllogismi viden
tur tñ esse p̄pter aliquā similitudinē ad veros syllogismos. Et hanc conclusio
nem pbat p̄his in effectu quatuor ratiōnibus.

¶ Prima est ista. Sicut est in rebus ita p̄portionaliter erit etiā in syllog
ismis. Sed sic est in rebus q̄ q̄dam res sunt vere tales quales apparent z
q̄dam sunt que apparent esse tales z nō sunt. ergo eodem mō etiā erit in
syllogismis. Maior p̄. qz ars imitat̄ naturā. S̄z minorē pbat p̄his dupl̄
sez in animatis z in inanimatis. In aīas quidem dupl̄ sez in habitibus anim
me z in habitibus corporis. In habitibus aīe sic qz q̄dam sunt hoīes habent̄
tes verum habitū scīe vel virtutis. vnde laudent̄ quasi nobiles s̄m veris
tatem. Alij vero sunt q̄ nō habent talem habitū s̄m veritatē s̄z videntur
eam habere p̄ p̄p̄tōem tribuunt̄ se inf̄t̄res hoc est s̄m apparentiā sibi ac
tribuentes qd̄ s̄m veritatē nō habent. ¶ In habitibus corporis pbat sic qz
q̄dam hoīes sunt q̄ veraciter s̄m naturā sunt pulchri. Alij vero cū non
sunt decori vident̄ tñ esse decori p̄ponentes z ornātes se exterius vt videā
tur esse qd̄ nō sunt. ¶ In inanimatis aut̄ hoc idem sic pbat. qz q̄dā sunt ve
re argentea z aurea qualia apparent. Alia aut̄ vident̄ talia exterius s̄z s̄m
veritatē nō sunt sicut litargiria z stānea vident̄ argētea z auricalcia z felle
tincta vident̄ aurea. sequitur ergo q̄ etiā sic erit in syllogismis q̄ aliq̄ erūt
apparētes z tñ nō existētes vnde p̄z syllogismum sophisticum esse.

¶ Secūda rō. Sicut se hñt longe distātes a rebus visibilibus in iudicando de
eis ita se hñt imperiti in arte syllogisandi ad discernendū syllos. Sed longe
distātes ab aliquo visibili aliter iudicāt de rebus q̄ sunt. ¶ ḡ etiā imperiti in
arte syllogisandi iudicāt aliquos syllogismos eē bonos z veros elenchos
q̄les tñ nō sunt. qz in veritate ex p̄missis eoz nō sequitur de necessitate conclusio
q̄d tñ ē necessāriū in om̄i bono elencho. Et ex illa ratiōe etiā p̄z vñ elench
chus sophisticus sumit suam causam apparentie.

¶ Tertia rō est. Quicūq̄ arbitrant̄ sic eē in orōibus sicut ē in rebus credunt
aliquos eē syllos veros q̄ tñ sunt solū apparētes s̄z multi disputātes sic cre
dunt eē in orōibus sicut ē in rebus. ¶ multi disputātes credūt aliq̄s syllos esse
veros q̄ tñ solū s̄z apparētes. S̄z syllos apparētes tñ z nō exis̄ ē sophisticus
¶ syllos sophisticus ē. Maior p̄z qz res z noīa hñt se p̄formiter ex quo noī
mina sunt finita res vero numero infinite. Minor etiā p̄z qz in disputatō
nibus vltimur noībus p̄ rebus eo qz res ad disputatōnem ferre nō possumus z
p̄p̄trea sicut res f̄cata ē vna. ita credunt multi nomē solā vnam rē f̄care
s̄z hoc nō est verū qz necesse est sepe vñ nomē plura f̄care.

Queritur *Quōd pbat hoc p̄his q̄ necesse est vnum nomen*
plura f̄care. **Solutio** dupl̄. Primo sic. qz res
sunt infinite saltē quo ad nos noīa vero quo ad nos sunt finita cū sint a no
bis formata z imposita. Si ergo qliber res dz aliquo nomie f̄cari necesse
est vñ nomē plura f̄care. Secūdo sic a sibi. Sicut est in p̄putatōibus ita etiā
est in f̄catōibus noīm. Sed in p̄putatōibus sic est qz numeri sunt infiniti z
figure p̄ quas f̄cant̄ sunt finite necesse est vnam figuram plures numeros

Reparationes

Scire. Et etiā sic erit in sciatōnibz noim q̄ ppter infirmitatē rez 2 finitātē nō
minū necesse est vñū nomē diuerlas res scire.

Queritur Quod est illō correlatiū quod ex hoc inferē phs
Solutio q̄ ignorantēs virtutes vocabulorū.
Id est ignorantēs diuerlas sciatōes noim facile palogifant. Id est decipiuntur.
Parz a sili. qz sicut illi q̄ ignorant vel nō sunt prompti ferre numeros
pporcionāles in p̄p̄ratōnibz expellunt 2 decipiunt ab his q̄ sciūt ferre ta
les numeros. Ita etiā eo mō fit in disputatōibz q̄ q̄ ignorant multiplicata
rem sciatōis noim decipiunt tam bñ si secum ip̄i apud se disputent q̄ etiā
si audiant alios secum disputare. Et ergo d̄r phus etiā in textu q̄ vnus
locus apertissimus 2 publicissimus ad decipienduz est q̄ fit p̄ noia. i. fallacia
equocōnis qz illa fit p̄ noia equiuoca quoz quodlibz sciat plura. Et vo
catur ille locus apertissimus qz habet maiorē causam apparentē inter oēs
fallacias. 2 publicissimus. Id est manifestissimus qz est in incōplexo qd̄ na
tura p̄us est. vt d̄r alberius 2 publicū magis q̄ qd̄ est in voce p̄plexa.

Ar Phus d̄r quarto metaphysice quod nō vnum sciat nihil sciat. et
go vnum nomē nō potest plura scire. **Solutio** qd̄ non vnum
sciat vñca impositōne nihil sciat. sed illo tamen nō obstante potest dicitio
aliqua equiuoca diuersis impositōnibus diuersa 2 plura significare sicut
patz de hoc nomine canis.

Ar Vnius rei est solum vna forma. scz sciatō est forma nois. ergo nō
potest vnum nomē plura scire. **Solutio** sciatō nō est forma
substantialis nois seu dicitōis sed solum accidentalis pueniens dicitōnī
nō vt dicitō est sed vt signum est. iam formas accidentales nō est incon
ueniens multiplicari in eodem.

Quarta tō qua probat syllogismuz sophisticū esse p̄ sic formari. Qui
cunqz apparenter exercēt opa sapientis in disputatōne faciūt aliquos elen
chos apparētes. scz aliq̄ sunt h̄mōi. q̄ aliq̄ faciunt elenchos apparētes 2 per
p̄ns elenchus sophisticus est. **Quor** p̄z qz q̄busdā magis ope p̄cium est
id est estimatū p̄cium laboris est videri eē sapientes 2 nō esse q̄ esse 2 nō vide
ri. tales aut̄ sunt sophiste qd̄ p̄z p̄ locū a p̄iugatis. qz sophistica est appa
rens sapia 2 nō existens. 2 ergo sophista est copiosus ab apparente sapien
tia 2 nō existente.

Ar Oēs hoies naturalr scire desiderāt p̄mo metaphysice. scz sophis
tica est hō. q̄ desiderat magis vere scire q̄ apparēter. Solo est du
plex desideratū. scz naturale 2 animale seu deliberatiū. Itāz oēs appetunt
vere scire desiderio naturali nō tñ desiderio aiāli 2 deliberatiuo.

Queritur Quor sunt opa sapientis. **Solutio** duo. **Pr**
mum est nō mentiri de his que nouit. Et hoc p̄
tinet ad respondentem. Scdm est mentientē posse manifestare 2 hoc p̄ti
net ad opponētē. **Sec** aut̄ duo opa sophista appetit apparēter facere ma
gis q̄ vere. vt p̄sequat gloriā in disputando. **Ex** quo sc̄q̄tur q̄ necesse
est illos q̄ volūt sophisticē agere q̄rere genus sophisticaz disputatiōnū q̄
bus possent assequi suū finē scz vnam gloriā.

Primi elenchorum

Ar phus pmo metaphysice ponit bene duodecim opera sapientis ergo male ponuntur hic tamū duo. ¶ Solutio neganda est psequentia. Et ratio est. qz phus nō intendit hic ponere omnia opa sapientis sed solum illa que pueniunt sapienti in ordine ad alterę in disputatōe. Ss in pmo metaphysice ponunt illa opa q pueniunt sapienti fm se.

¶ Tertium capitulum.

Quot autē sunt genera disputationum sophisticarum. In hoc tertio capitulo determinat phs de generib; disputationum ve eliciat hoc genus de quo est hic ad ppositum. Et pmo in textu pemitit incertum suū vidi hoc ibi scōo exequitur.

Ar qz s; genera disputationū s; q̄tuor. s. disputa^o doctrinalis
Et rō est qz disputatio est motus qdā rōis vel q̄oz
Dinat ad generanduz habitum vel ad sumendū ex
perimentū de habitu. Si scdm sic est disputatio ten/
socratica. Si p̄mū hoc est duplr. qz vel ordinat ad generandū habitū ver/
vel apparentē tñ. Si p̄mum hoc est dupliciter. qz vel talis habitus est fir/
mus z sine formidine de opposito z sic est disputatio doctrinalis. qz illa ge/
nerat sciām vel talis habitus est mutans z debilis cum formidine de op/
posito z sic est disputatio dyalectica qz illa generat opinionem.

Ar Est aliqua disputatio falsigrapha z illa nō ponitur hic. ergo erūt
plura genera disputatōnum q̄ quattuor. p̄ma pars antecedens
ris p̄batur. qz est aliquis syllogismus falsigraphus distinctus ab alijs
logismis. ergo erit etiam aliqua disputatio falsigrapha distincta ab alijs.
¶ Solutio nō est simile de speciebus syllogismi z de generib; disputatio
num. qz distinctio syllogismoz sumitur ex pte materie. qz ergo est alia ma/
teria syllogismi falsigraphi a syllogismo demonstratiuo. ergo ponit distin/
ctus syllogismus. Sed genera disputationū distinguunt ex pte finium s;
disputatio falsigrapha habet eundem finem cum demonstratiua scz sciām
er ergo ille nō sunt disputatōnes distincte q̄uis em disputatio falsigrapha
nō generet sciām. quia non habet vera principia. tamen intendit
generare sciām tanq̄ finem.

Ar nō est aliqua disputatio tentatiua. ergo nō erunt quattuor ge/
nera disputatōnum. Antecedēs p̄batur. qz nō est aliquis syllo/
gismus tentatiuus distinctus ab alijs. ¶ Solutio negat psequentia. qz
syllogismus tentatiuus nō differt in materia ab alijs z ergo. qz distinctio
syllogismoz sumit penes materiam. ergo nō ponit distinctus syllogismus. S;
disputatio tentatiua habet alium finem q̄ alie disputatōes. quia ordinat/
tur ad sumendum experimentum de habitu ve dictum fuit. z ergo ponitur
distincta disputatio ab alijs.

Querit Quare disputatōes iste vocant genera disputationū z
nō spēs. ¶ Solutio alberri qz vnaqueq; earz hz sub se
plures alias spēs seu speciales modos.

Et ij

Reparationes

Queritur Quare phus in textu nō definitiue disputatiōem
phus anteq̃ diuideret. **Solutio** qz disputatio nō
ē: vniuocē de generibz istis disputatiōnū s; analogice s; in phus 2 poster^o.

Queritur Ergo de quo d; p phus. **Solutio** disputatio p̄
dupl^r p̄siderari. vno^o q̄tū ad q̄litate a q̄ nomen
imponit. Et sic p̄mo d; de disputatiōe litigiosa. qz illa est maxime disputa
tio quasi duoz diuersa puratio. Et tūc d; de tēnariua. tertio de dyalecti
ca. 2 vltimo de doctrinali. Alio^o p̄ p̄siderari disputatio q̄tū ad id euf no
men imponit. Et hoc mō p̄mo d; de doctrinali qz illi maxime p̄uenit des
finitio q̄ solet dari eo q̄ ipa maxime ostēdat positū. Et p̄r tūc d; de dy
alectica. tertio de tēnariua. 2 vltio de sophistica s; m ordinē positū in textu

Querit Que est illa definitio disputatiōis q̄ solet dari. **Sol**
lutio De. hyl. in sexto tractatu definit eā sic. Q̄ ē act^o
syllogistic^o vnius ad alter^o ad aliqd̄ positū ostendendum.

Ar Est aliqua disputatio enthymematica aliqua exēplaris 2 ē q̄ ma
le d; q̄ est actus syllogistic^o t̄m. imo debuit dici ē actus argumen
tatiuus. **Solutio** si ita dicitur fuisse nō fuisse incōueniēter definita. S; t̄m
pe. hyl. ita nō dixit. qz ip̄e definit disputatiōem in suo potissimo gradu et
illa est actus syllogisticus cum syllogismus sit potissima s; p̄s argumen
tationis vt habetur sedō porum.

Qr Quid est disputatio doctrinalis. **Solutio** q̄ ex p̄p̄is p̄ncipijs vni
uscuiusq; discipline syllogizat. et nō ex his q̄ vident̄ r̄ndenti. Et
eā m̄ illius s; q̄ nō p̄cedit ex his q̄ vident̄ respondēti subiūgit phs. Dis
pens opz eū credere eū q̄ dicitur quasi velit dicere disputatio doctrinal p̄
dit ex his q̄ sunt p̄ se nota in q̄bz nō opz expectare p̄sentuz respōdētis imo
si respondēs velit ea negare nō possent p̄bati. qz nō h̄nt p̄ora cū sint p̄ma
et immediata. Et ergo oportet in talibus discētē credere. Et instrumē
tum istius disputatiōis est syllogismus demonstratiuus.

Ar Disputatio doctrinalis aliq̄ p̄cedit ex effectibz ad causam. ergo
male d; ibi ex p̄p̄is p̄ncipijs vniuscuiusq; discipline. **Solutio**
hic definit disputatio doctrinalis in suo potissimo statu q̄ vtrūq; tanq̄
instrumento demonstratiōe p̄pter qd̄ q̄ est potissima demonstratio 2 nō
demonstratiōe qz que p̄cedit ab effectu a posteriori ad causam.

Ar Phus d; in octauo thopicoz q̄ demonstrator p̄cedit ex datis
a respondente. ergo male d; hic 2 nō ex his que videntur respon
denti. **Solutio** q̄ demonstrator nō p̄cedit ex datis a respondēte causa
liter quasi illa data seu concessa sint sibi causa p̄cessus 2 scie sed solū mis
terialiter 2 instrumentaliter inquantū talis concessio deseruit demonstra
tori ad p̄ficiendum habitum demonstrandi.

Querit Quid est disputatio dyalectica. **Solutio** disputatio dy
alectica ē q̄ ex p̄babilitibz collectiua 2 dictionū. Et rō ē
qz disputatio dyalectica ordinat̄ ad generā dū op̄inōne s; op̄inō generat̄
ex p̄babilitibz 2 q̄ talis disputa^o d; p̄cedere ex p̄babilitibz. 2 q̄ ex p̄babilitibz

Primi Elenchorum

potest argui ad verūq; prem ꝓradictōis ideo dicit collectiua ꝓradictio num. Et instrumentum istius disputatōis est syllogismus dialecticus.

Arguitur Disputatio dialctica ordinatā ad generandū opinionē sed nemo potest simul duo contradictoria opinari. et go male dicit ꝓ collectiua ꝓradictionū. **Solutio** licet disputatio dialctica simul et semel non possit generare opinionē de duob; contradictorijs enī potest successiue probabiliter ostendere vtrūq; ad cāndū dubitari onem de vtroq; qz vtraq; pars potest esse pbabilis

Queritur Quid est disputatio tentatiua. **Solutio** disputatio tentatiua est que pcedit ex his que videntur rēi z que necessarium est scire cum qui simulat se habere sciam. Et ratio est qz disputatio tentatiua ordinatur ad sumendū experimentum de scientia rēis. Et ergo debet procedere ex his q videntur rēi hoc est ex cōi; qz illis nescitis nescit scia vel ars. Et illis scitis non sequit ꝓpter hoc qz habeatur scientia vel ars. Et instrumentum istius disputatōis est syllogismus tentatiuus

Queritur Quid est disputatio litigiōsa. **Solutio** disputatio litigiōsa est que syllogizat ex his que videntur probabilia z non sunt. Et ratio est qz ista disputatio ordinatur ad generandū apparentē sapientiam. s; illa non generatur nisi ex apparētē probabilib; Et ergo eius instrumentum est syllogismus litigiōsus sive sophisticus. Cōcludendo ergo dicit ꝓb; qz de alijs disputationib; dēi est superius in alijs libris nūc de agonisticis seu litigiōsis determinandū est ꝓi in hoc libꝓo

Queritur Quot noia habet ista disputatio. **Solutio** ex textu eliciūtur tria. vocat enī sophistica agonistica z litigiōsa. Sophistica vocat qz deceptionem inducit z ꝓendit ad s; nem inanis glorie. Agonistica vero qz intendit victoriam que admoduz agonisantes z qui corporaliter certant. Et litigiōsa vocatur ꝓpter ꝓrentionem que est inter opponentem et respondentem quorum vnus vult vincere z alius non vinci.

¶ Quartum capitulum

Primum ergo sumendum est quot coniectant qui in disputationibus zc.

In hoc quarto caplo ꝓb; determinat de nūero metarū que sunt fines ad quos disputatōes sophisticē ordinant.

Queritur Quid est meta. **Solutio** meta vt hic sumit est inconueniens ad quod opponēs sophista hititur dicere suū respondētē vi argumētatōis. Et dicitur notāter meta vt h; sumitur qz accipitur hic meta metaphorice z silitudinarie ab eo qd est in vsu vulgarium. vulgares enī vocant metā terminū vel finē alicuius spacij

Et iij

Reparationes

Quot sunt metæ? **S**o^o qñqz scz
Quot sufficentie est. qz metæ vt
patuit nihil aliud est q̄ incōueniēs
ad qd̄ opponēs sophista nititur ducere suuz
respondentē vel ergo hoc incōueniēs tener
se ex pre sermōnis vel ex pre rei **S**i p̄mū hoc est dupliciter qz vel tener se
ex parte substantie sermōnis. 2 sic est nugatio vel ex parte accidentium
sermōnis et sic est soleocismus. **S**i secundum hoc est dupliciter quia vel
sumitur ex parte rei absolute 2 sic est metæ falsi vel per respectū ad aliud
et hoc dupliciter quia sumitur per respectum ad positionem vel secretam
quā imitatur respondens 2 sic est inopinabile vel p̄ respectum ad p̄con
cessum vel p̄negatū a respondente 2 sic est redargutio

Redargutio
falsum
Inopinabile
Soleocismus.
Nugatio

Ari^o vnus rei erit solū vnus finis. ergo male ponitur hic qñqz me
te seu fines disputatōis sophisticæ. **S**o^o q̄ vnus rei erit solum
vnus finis p̄ncipalis 2 sic etiam disputatōis sophisticæ est tm̄ vnus finis
p̄ncipalis q̄ est apparatus sapientia. Sed tamē preter illū possunt esse plus
res aliū fines minus p̄ncipales 2 subfinales in illum p̄ncipalem finē ordi
nari 2 tales fines sunt iste metæ

Ari^o est aliqua metæ taciturnitatis 2 illa non ponitur hic. ergo sunt
plures metæ. **S**olutio q̄ nō est metæ distincta ab alijs sed ē p̄
uatio quedam que reducitur ad illam positiuam metam ad quam respō
dens esset ductus si fuisset loquutus qz p̄ter hoc respondēs tacet qz vi
det q̄ oporteret eū p̄cedere incōueniens si loqueretur

Queritur Quid est redargutio? **S**olo est p̄negari conced
sio vel preconcessi negatio in eadem disputatōne
vi argumentationis facta. **E**t dicitur notanter in eadem disputatō
ne quia si in diuersis disputatōibus respōdēs concederet contradictoria
non esset redargutus quia non repugnat p̄radictoria pro diuersis tem
poribus esse vera. **E**t dicitur etiam vi argumētatōnis. quia si quis vos
luntarie concederet p̄radictoria vt ostēdat se posse opposita simul desen
dere ille non dicitur redargutus.

Queritur Quid est falsum? **S**olo falsum in proposito
est manifeste falsum. **E**t metæ falsi est manifeste
falsi concessio. **E**t d̄: notāter manifeste falsi concessio quia si respōdens
concederet aliquod falsum occultum non esset propter hoc reductus ad
istam metam. qz stat qd̄ falsa esse q̄busdā veris pbabiliora.

Queritur Quid est inopinabile? **S**olutio. inopinabile est qd̄
est contra opinionem omnium plurium vel sapientum
vel contra opinionem eorum quorum secretam imitatur respondens. **E**t
metæ inopinabilis est cōcessio alicuius quod est contra opinionem omnium
aut plurium aut sapientum aut contra opinionem eorum quorū secretam
sequitur respondens 2 hoc vi argumētatōnis sophisticæ.

Primi Elementorum

Queritur Quid est solecismus. **S**olo est vitium in contextu
primum orationis contra regulas artis grammaticae factum. ut alba vir sponsa meus. Et ergo meta solecismi est concessio alij
cuius orationis in qua est tale vitium. Et nota quod non ponitur hic alij
qua meta que dicat barbarismus quia meta est inconueniens quod accidit
dicitur in oratione perfecta que potest esse conclusio in syllogismo. scilicet barbarismus
est vitium quod fit in simplici dictione sicut quando syllaba producens
da corrumpitur vel corripitur producit. et ergo Barbarismus non potest
esse meta.

Queritur Quid est nugatio. **S**olutio est vnus et eiusdem
dictionis ex eadem parte inutilis repetitio. Et
dicitur noranter ex eadem parte quod si vnus et idem poneretur a parte subiecti
tri. et etiam a parte predicati ut cum dicitur homo est homo non est nugatio. Et
additur inutilis quia si vtiliter fiat puta ratione maioris expressionis vel hu
iusmodi. ut cum dicitur deus deus meus non est etiam nugatio. **¶** Si meta nug
gationis potest sic definitur quod est superflua locutionis concessio et est definitio
tota inutilis.

Queritur Utrum opponens sophista nitatur semper secundum veritatem
rem ducere suum respondentem ad istas metas.
Solutio potest non sed solum secundum apparentiam. quia sufficit sibi quod respon
dens videatur ductus ad aliquam illarum metaphorarum quibus secundum veritatem
rem non sit ita.

Queritur Utrum nomen mete conueniat ipsis equaliter. **S**olutio
potest non sed ordine quodam. quod primo et principaliter
conuenit redargutioni. deinde alijs. quia sophiste maxime illam intendant
dunt eo quo maxime volunt videri redarguentes. In signum cuius omnes
alij mete ad redargutionem reducuntur in quantum per omnes alias metas
opponentes sophiste semper redargutionem intendunt quod ostenditur in
ductiue primo quia si opponens sophista ducat respondentem ad falsum
tunc quod falsum non potest sequi nisi ex falso cogit respondentem dicere
quod dicitur suum prius sit falsum et ita redarguitur. Secundo si contra respon
dentem inferatur inopinabile quia tale non sequitur nisi ex inopinabili pri
us concessio cogitur respondens hoc inopinabile prius concessum negare
et ita iterum redarguitur. Et idem est de solecismo et nugatione. Patet
ergo quod redargutio est principalior meta et quod nomen mete primo et principaliter
sibi puenit et deinde alijs.

Tractatus secundus

Hodi autem arguendi sunt duo quidam nam alij sunt.
In hoc secundo tractatu philosophus determinat de locis sophisticis seu de
fallacijs. Et diuiditur in tria capitula. In primo ponit diuisionem fallaciarum
In secundo agit de fallacijs in dictione et in tertio de fallacijs extra dictionem.

Reparaciones

Queritur Quid est fallacia. **Sol**o a pe. hyl. definit sic **Q** fallacia est idoneitas decipiendi faciens credere de non ente q sit ens z de ente q sit non ens mediante pharastica uisione.

Ar Ans et non ens distant contradictonie sz nullus credit vnu contradictoniorum esse reliquum. ergo illa definitio videt falsa **S**o. q fallacia non facit credere de non ente simplr q sit ens. sed de non ente fm qd h est de non ente tali qle apparet facit credere q sit ens tale **S**i cut a fili ipit aurfex credens auricalcu esse auru non credit non ens simplr eiter esse ens sed credit non ens auru esse auru

Queritur Quot sunt cause in qualibet fallacia **S**olutio **Q**ue due scz causa apparentie z causa defectus **Q** apparentie est que facit credere de non ente q sit ens vel de ente q sit non ens. **E**t illa est formalis causa et actualis fallendi **S**ed causa defectus est que ostendit creditum esse falsum. **E**t illa est materialis causa z potens tialis deceptionem euitandi.

Queritur Quot sunt modi arguendi sophistici seu q sunt fallacie in genere scz in deone z extra dictionem. **E**t ratio est. qz diuisio seu distinctio fallaciaru sumit ex pre cause apparentie. **S**ed causa apparentie in fallacia sumitur dupliciter scz vel ex pre dictionis vel ex pre reitignificante p dictionem. ergo etiam duplices sunt fallacie qdam scz in dictione et quedam extra dictionem.

Ar Fallacia est quedam deceptio sed ois deceptio est in illo q decipitur. ergo nulla fallacia est in dictione vel extra dictionem. **S**o fallacia accipit duplr. vno modo passiuo z sic est in illo q decipit qz non est aliud qz deceptio imperitri dentis. sz sic non accipitur hic. **A**lio modo accipit fallacia p loco sophistico q est pncipiū syllogismi sophistici seu patosissimi z sic non est in deceptio sz est vel in dictione vel in rebus fm causam suam apparentie.

Ar Omnis fallacia fit in dictione seu oratione. ergo nulla fit extra dictionem. **A**ns probatur. qz omnis fallacia fit p argumentationem. **S**o fallacia non dicitur in dictione propterea qz fit per dictiones seu orationes disputatiue ppositas. sed dicitur propterea in dictione quia sumit causam suam apparentie ex pre deonis z non ex pre rei scire p dictionem **E**t ergo qz est aliqua fallacia q sumit cam suam apparentie non ex pre dictionis sz ex pre rei. qz aliq fallacia dicitur extra dictionem.

Capitulum secundū de fallacijs in dictione

Sunt autē ea quidē que fm dictionem faciunt

Dic phs psequit determinationem de fallacijs in dictione. **E**t diuiditur presens caplm in duas pres pncipales. **I**n pma determinat de eis in generali. **I**n secūda de qualibet in speciali

Primi elenchorū

Queritur Primo quot sunt fallacie in dictōne ¶ Solutio
sex scz fallacia equocatōnis. amphibologie ppositi
ōnis diuisionis accentus ⁊ fallacia figure dictōnis. Et q̄ sunt soluz sex
pbat p̄bus dupl̄r scz inductōne ⁊ syllogismo. Inductōne sic Equiuoca
tio fit aliquo istoz sex modoz. Amphibologia fit ab aliquo istozum sex
et sic de alijs. ergo om̄is fallacia in dictōe fit aliquo istozum sex
Syllogismo ostenditur sic. Om̄is deceptio que fit ex eo q̄ eisdem dictio
nibus vel oratōnibus nō idem scamus fit aliquo istozum sex modozum
sed om̄is fallacia in dictōne fit ex eo q̄ eisdem dictōnibus vel oratōnibus
nō idem scamus. ergo om̄is fallacia in dictōne fit aliquo istozum sex mo
dozum. Maior illius syllogismi pbat a De. hyl. sic. om̄is multiplicitas
dictōnis vel oratōnis fit aliquo istozum sex modozum. Sed om̄is decep
tio q̄ fit ex eo q̄ eisdem dictōnibus vel oratōnibus non idem scamus fit ex
multiplicitate dictōnis vel oratōnis. ergo om̄is deceptio que fit ex eo q̄
eisdem dictōnibus vel oratōnibus nō idem scamus fit aliquo istozum sex
modozum. Minorē etiam pbat sic. qz om̄is multiplicitas dictōnis fit ex
eo q̄ eisdem dictōnibus vel oratōnibus nō idem scamus. sed om̄is falla
cia in dictōne fit ex multiplicitate dictōnis vel oratōnis. ergo om̄is falla
cia in dictōne fit ex eo q̄ eisdem dictōnibus vel oratōnibus nō idē scamus
¶ P̄est hoc idem etiam extra textum sic ostendi. Quia om̄is fallacia in
dictōne peccat penes aliquod multiplex. v̄l ergo peccat penes multiplex
actuale potentiale vel phantasticum. Si penes multiplex actuale hoc est
dupl̄r. qz vel penes multiplex actuale dictōnis vel oratōnis. si dictōis. sic
est fallacia equocatōnis. si oratōis sic est fallacia amphibologie. Si penes
multiplex potentiale hoc etiam est dupl̄r. qz vel penes multiplex potētia
le dictōnis. ⁊ sic est fallacia accentus. vel oratōis. ⁊ hoc est dupl̄r. qz vel ta
lis oratio est primue prolata. ⁊ sic est fallacia cōpositōnis. vel discontinue ⁊
sic est fallacia diuisionis. Si peccat penes multiplex phantasticum sic est
fallacia figure dictōnis.

Queritur Quid est multiplex ⁊ quatuorplex est. ¶ Solutio
multiplex in pposito est dictio vel oratio vna vel
vere vel apparenter plura scans. Et ergo dicitur multiplex quasi multa
in vnum plicā s. multa scz scara in vna voce. Et est triplex. scz actuale po
tentiale ⁊ phantasticū. multiplex actuale est dictio vel oratio vna fm sub
stantiam ⁊ fm modum proferendi diuersa significans. Exemplum de di
ctōne est. vt canis. Et de oratōne vt liber aristotelis. Multiplex vero
potentiale est dictio vel oratio eadem fm substantiam ⁊ diuersa fm mo
dum proferendi diuersa significans. Exemplum de dictōne vt populus
De oratōne. vt quicquid viuunt semper est. Sed multiplex phantasticum
est dictio vnum scans simpl̄r que videtur significare aliud propter pars
tialit̄. ⁊ uenientiam quam habet cum alia dictōne. Sicut vigere signifi
cat simpliciter qualitatē. quia significat vigorem habere. sed tamen vi
detur significare actōem ppter similitudinē quā hz cū agere.

¶ De fallacia equiuocatōnis.

ff i

Reparationes

Queritur Que est p̄ma inter fallacias in dictione. **Solutio** Solutio fallacia equuocatio. **Et ratio est.** quia fallacie in dictione ordinantur penes multiplex. quia ergo fallacia equiuocatio rationis peccat penes multiplex actuale. ergo precedit illas que peccant penes multiplex potentiale et phantasticum. **Et quia peccat penes multiplex actuale dictionis. ergo precedit etiam fallaciam amphibologie q̄ peccat penes multiplex actuale orationis.**

Queritur Quid est equiuocatio. **Solutio** est multiplex proferendi diuersa fecantis sicut patet de hoc nomine canis.

Queritur Quid est fallacia equuocatio. **Solutio** s̄m petrum hys. est idoneitas decipiendi proueniens ex identitate dictionis eiusdem s̄m substantiam et modum proferendi diuersa fecantis. **Et in illa definitio ne tangunt due cause. scz causa apparentie et causa nō existentie. Causa apparentie est identitas dictionis s̄m substantiam et modum proferendi. Causa vero non existentie siue defectus est pluralitas significatorum.**

Queritur Quot sunt modi istius fallacie. **Solutio** q̄ tres. **Primus** est quando dictio vna s̄m substantiam et modum proferendi eque principaliter plura fecat. **Exemplum.** vt quicūq̄ sunt grammatici discunt. scientes sunt grammatici. ergo scientes discunt. **Ibi conclusio est falsa et prouenit falsitas ex equiuocatio ne illius uerbi discere. quia vel discere est idem quod disciplina vti. Et sic accipitur in maiore. Alio modo vt est idē qd̄ disciplina accipere et sic accipit in conclusione.** **¶ Secundus** modus est quando dictio nō equaliter fecat plura sed vnū p̄ p̄us et reliquum per posterius. **Exemplum** est vt quecūq̄ expediunt sunt bona. mala expediunt. q̄ mala sunt bona. **Expediēns** em̄ duo fecat. vno modo et p̄ncipaliter dicitur de his que in se bona sunt. et sic accipit in maiore. **Alio modo** et sc̄ario expediens dicitur id quod est necessarium si debeat haberi corporis sanitas sicut inessio mēbr̄i putrescentis que mala est et penalis dicitur expediens. quia est utilis propter malum malum vitandū. et sic accipitur in minore. **Aliud exemplum** istius modi est quicquid rider habet os. pratum rider ergo pratum habet os.

¶ Tertius modus est quando dictio aliqua s̄m se supra fecat vnum solum et sub vno modo fecandi. sed p̄posita cū alia dictione in orōe fecat plura vel accipit plures modos fecandi. **Exemplum** vt quicūq̄ surgebat stat. sed cō surgebat. q̄ sedēs stat. **Aliud etiā exemplum** est. vt quicūq̄ sanabat sanus est laborans sanabat. q̄ laborans sanus est. **Ibi em̄ opz distinguere** de hoc verbo surgebat et de hoc verbo sanabat. q̄ ex quo sunt p̄teriti imperfecti t̄pis in eludunt duo t̄pa. scz p̄teritū imperfectū et etiā p̄ns. vnde quando dicitur laborans sanabatur. ibi laborans potest stare pro illo qui laborat nunc. et sic conclusio est falsa q̄ laborans sanus est. vel pro illo qui laborabat tunc. rōe uerbi imperfecti temporis. et sic conclusio est vera q̄ laborans supple in p̄terito nūc est sanus. **Et sic etiā dicitur** est de alio exemplo. **Et q̄ illa** multiplex

Primi elenchorum

Plicitas proueniat ibi ex parte' verbi imperfecti temporis patet manifeste ex hoc. quia si ponatur verbum alterius temporis puta preteriti perfecti tunc non fit ista fallacia. vt si sic dicatur. quicumq; sanatus fuit sanus est. s; laborans sanatus fuit. ergo laborans sanus est ibi nulla est fallacia. qz sicut maior est falsa ita conclusio.

Queritur Penes quem modum peccat paralogismus qui fit ex diuersa consignificatione casus. **Solutio** alberti q; ille continetur sub primo modo istius fallacie. vnde significatio accipitur large in primo modo vt extendit se tam ad significacionem primcipalem q; etiam ad consignificationem. **Er** ergo iste paralogismus. qui cumq; sunt episcopi sunt sacerdotes. asini sunt episcopi ergo asini s; sacerdores. debet reduci ad primum modum istius fallacie. quia episcopi potest esse nominatiui casus vel genitiui.

De fallacia amphibologie

Queritur Quid est amphibologia. **Solutio** est multiplicitas orationis eiusdem fm substantiam z fm modum proferendi diuersa significantis. **Er** dicitur ab amphi quod est dubium z bole sententia quasi dubia sententia.

Queritur Quid est fallacia amphibologie. **Solutio** est idoneitas decipiendi proueniens ex multiplicitate orationis eiusdem fm substantiam z fm modum proferendi diuersa significantis. **Er** tanguntur in illa definitione due cause illius fallacie. sc; apparentie z defectus. **Causa** apparentie est identitas orationis scdm substantiam z modum proferendi. **Sed** causa defectus est diuersitas significatorum.

R In omni fallacia est dubia sententia. ergo ista fallacia non est ab alijs distincta. **Solutio** licet in omni fallacia sit dubia sententia. tamen ista dicitur talis per anthonomosiā siue per excellentiā. **Er** ratio est. qz in ista fallacia oratio manet eadem fm substantiam z etiam fm modum proferendi diuersa scans in alijs autē non sic. ergo in ista fallacia est maior apparentia z per se sequens maior dubietas.

R Ista fallacia nō distinguitur a fallacia equiuocandis. probatur quia peccant penes idē multiplex eo q; vtraq; peccat penes multiplex actuale. **Solutio** licet ambe ille fallacie peccent penes idem multiplex generale. non tamen penes idem multiplex speciale. quia fallacia eq; uocandis peccat penes multiplex actuale dictionis. s; fallacia amphibologie penes multiplex actuale orationis.

Querit Quot sunt modi istius fallacie. **Solutio** solent comunitur assignari tres. **Primus** est quando oratio principaliter plura significat. **Er** de illo ponit phus quattuor exempla.

ff ij

Reparationes

Primum est. vt quoscunq; vellem me capere vellem q; acciperent me. **S**z pugnantes vellem me capere. ergo vellem q; pugnantes acciperent me. **E**t oportet videre ad minorem. quia ille accusatiuus me potest constitui cum illo infinitiuo capere a pre anteriori. z sic minor est vera. vel a parte posteriori z sic est falsa. **S**cdm exemplum est. **Q**uicquid aliquis scit hoc scit. sed grammaticam aliquis scit. ergo grammatica scit. **I**bi est dubia sententia propter illud pnomem hoc quod potest esse nominatiui casus z suppositiu illius verbi scit. z sic maior est falsa. vel potest esse accusatiui casus. z constitui cum illo verbo scit a parte posteriori. z sic maior est vera. **T**ertiu exemplum est. **Q**uicquid videt aliquis hoc videt. sed colinam videt aliquis. ergo columna videt. **E**t ibi similiter multiplicitas puenit ex eo q; illud pnomem hoc potest esse nominatiui casus vel accusatiui vt prius.

Quartum exemplum est. **Q**uicquid tu dicis esse hoc tu dicis esse. **S**z lapidem dicis esse. ergo tu lapis dicis esse. **E**t ibi multiplicitas etiam puenit ex parte illius pnominis hoc q; potest esse nominatiui casus z constitui cum supposito illius verbi dicis quod est tu tãq; determinatio eius sub h sensu. **Q**uicquid tu dicis esse tu hoc supple exites dicis ee. z sic maior est falsa. vel potest esse accusatiui casus z constitui cum illo verbo dicis a pre posteriori vt sit sensus. **Q**uicquid tu dicis esse hoc. id est illam rem tu dicis esse. z sic maior est vera.

Secundus modus est. quando oratio fcat. plura vnũ pncipaliter z aliud transumptiue. **E**t de hoc modo phus nõ exemplificat in textu. potest tamen dari tale exemplum. quicunq; arat licetus scindit terram aratro. **S**ed qui docet indocilem arat licetus. ergo scindit terrã aratro. **I**bi em illa orõ arare licetus est distinguenda. q; vel fcat sulcare terram vicinam mari vel flumini. z sic maior est vera z minor falsa. vel fcat transumptiue opam perdere. z sic maior est falsa sed minor vera.

Tertius modus est. quando oratio per se accepta vnum fcat. sed ad iuncta alij fcat. plura. vt quęcunq; ptingit dicere ptingit loq;. **S**z racente ptingit dicere. q; racente ptingit loq;. ibi minor est multiplex. q; racente ptingit pstrui cũ illo infinitiuo dicere a pre anteriori z sic minor est falsa. q; sensus e q; racens dicat vel pstrui cũ illo infinitiuo dicere a pre posteriori. z tũc e vera. q; sensus est q; racens dicat. **E**t isti sunt modi qui cõmuniter eamem ponunt. **A**lbertus tñ ille distinguit hic quinq; modos fm q; quinq; ponitur exempla a pho in textu vide eos in pmento.

Queritur **Q**uis sunt illi modi quos ponit phus cões ad fallaciam equocatõnis z amphibologie. **R**espondetur sunt tres. pms est quando dictio vel oratio pncipaliter plura fcat. **E**xemplum de dictõne. vt piscis z canis. piscis em est equocum ad pisces verum z pictum. z canis ad canem iactabilem z beluam marinas. de oratione nõ ponit ibi phus exemplum. **S**ecundus modus est quando solus sumus sic dicere per translationem in dictõne z oratõne. id est quando dictio vel oratio vnum significat pncipaliter z aliud transumptiue. **E**t de hoc modo phus non exemplificat. **T**ertius modus est quando dictio vel oratio p se separata fcat vnum solũ. cõposita vero plura. **E**t de

Primi Elementorum

dictione non ponitur hic exemplum de oratione est exemplum. ut seculus scit aliquid. ibi enim seculum potest vel esse nri casus et reddere suppositum illi verbo scit. et est loquutio falsa. quia sensus est quod seculum habeat scientiam de aliquo vel potest esse accusari casus et constructa prepositio. et sic est vera quia sensus est quod aliquid scit seculum. id est habet scientiam de seculo.

De fallacia compositionis

Queritur Quare philosophus prius determinat de fallacia compositionis et diuisionis quam de fallacia accentus cum fallacia accentus peccet penes multiplex potentiale dictionis et hec due fallacie penes multiplex potentiale orationis. **Sol**o quod fallacie ordinantur secundum maiorem et minorem eam apparentie. sed in fallacia compositionis et diuisionis est maior causa apparentie quam in fallacia accentus quod diuersitas dictionis que est in phrasidone secundum fallaciam accentus est magis aperta et manifesta quam est diuersitas orationis penes sensum propositum et diuisum.

Queritur Quid est propositio. **Solutio** propositio accipitur dupliciter. vno modo generaliter et sic propositio est ordinatio partium orationis secundum situm magis debitum et sic propositio reperitur in qualibet oratione siue fuerit vera siue falsa. Alio modo accipitur specialiter. prout reperitur solum in oratione proposita falsa. Et tunc solet sic definiti. quod compositio est diuidendorum falsa vniu. Et per oppositum diuisio ut in propositio accipitur est proponendorum falsa separatim.

Queritur Quid est fallacia compositionis. **Sol**o est idoneitas decipiendi proueniens ex unitate orationis diuise verum composita falsa. Vel sic. Est idoneitas decipiendi proueniens ex multiplicitate orationis eiusdem secundum substantiam et secundum situm magis debitum partibus in oratione positis. Et habet ista fallacia duas causas. Causa apparentie est idemitas materialis orationis propositae eorum diuisa. Causa defectus est diuersitas formalis inter orationem propositam et diuisam.

Queritur Quando dicuntur pres ordinari secundum situm magis debitum in oratione. **Sol**o quod tunc quando determinatio addit determinabili magis principali quod seorsum magis aperta nata est determinare. Et propositum tunc pres dicuntur ordinari secundum situm minus debitum quando detersminatio additur determinabili minus principali quod seorsum minus aperta nata est determinare. Et ad hoc cognoscendum solet poni ex altero aliquo regule. Prima est. Quando aliquo determinatio ponitur cum duobus determinabilibus tunc ceteris paribus si coniungatur cum determinabili propinquiori oratio est proposita et dicuntur pres ordinari secundum situm magis debitum. Si vero cum determinabili remotiori oratio est diuisa et pres ordinatur secundum situm minus debitum. Secunda regula est. Si determinatio sit eque immediata utriusque detersminabili tunc ceteris paribus si adiungatur cum determinabili preecedere est oratio composita et si cum sequente est oratio diuisa. Et additur notanter ceteris paribus.

ff in

Reparaciones

ribo. qz si potior rō fugueniat tunc regula non habet veritatem. sicut patet ex regulis sequentibus.

Tercia regula est. **Q**uādo aduerbium ponitur inter duo verba tūc si determinet verbū a pre predicari positum oratio est composita. **S**ed si determinat verbum a pre subiecti positum oratio est diuisa.

Quarta regula est qz quando aduerbium ponitur inter duo determinabilia quorum vnum est verbale z aliud picipiale tunc quando determinat verbū est oratio pposita z quādo determinat picipiū est orō diuisa.

Quinta regula est adiectiū ponatur inter duo substantiua tunc si consistitur cum sequenti est oratio cōposita. si vero cum precedenti tunc est oratio diuisa et habet ista regula veritatem de adiectiuo noiali qz si adiectiuum est picipiale tunc opposito modo est dicendum.

Sexta regula est qn duo determinabilia sic se habent qz vñū est totū et aliud pars tūc si determinatio feratur ad totum oratio est composita. **S**i vero ad partem oratio est diuisa. vt cum dicitur nō homo est animal illa negatio non potest ferri ad totum z facere totam propōnem negatiuā vel potest ferri ad terminum illū hō tūc z facere eū infinitū.

Queritur. Quot sunt modi istius fallacie. **S**olutio tres. **P**rimus modus prouenit ex eo qz aliquid dictū potest supponere pro se toto vel sua parte. vt quicunqz possibile est scribere. possibile est qz ipse scribat sed non scribentē scribere est possibile. ergo possibile est qz non scribēs scribat.

Queritur. Quādo dictum dicitur supponere pro se toto vel pro parte sua. **S**olutio alteri tunc dictum supponit pro se toto quando predicatum dicti scz infinitiuus attribuitur subiecto. id est accusatiuo gratia formalis z materialis simul. **S**ed tunc dicitur supponere pro sua parte quando attribuitur sibi gratia materialis tūc. **E**xemplū est. vt cum dicitur non scribentem scribere est possibile si ille infinitiuus scribere attribuitur illi accusatiuo non scribentem ratione formalis z materialis simul hoc est si attribuitur illi subiecto scriptiois sicut qz stat sub forma scriptiois tunc illa oratio est composita z est falsa sub hoc sensu non scribentem inq̄rtum non scribēs est possibile est scribere. **S**ed si attribuitur subiecto scriptiois vt diuisum est a forma scriptiois sic est diuisa z vera qz sensus est non scribentem. id est illum qui non scribit sortem vel perrum possibile est scribere. **E**t iste modus dicendi est comunior q̄uis a diuersis diuersis modo aliter hic respondeatur.

Secūsus modus prouenit ex eo qz aliqua determinatio potest referri ad diuersa determinabilia vt quicunqz scit litteras nunc didicit illas. **A**nriquus grāmaticus scit litteras ergo nunc didicit illas. ibi tūc illa determinatio nunc in maiore potest referri vel ad hoc verbum didicit z tunc est oratio pposita z falsa qz sensus est qz ois ille qui scit lrās didicerit ego nūc id est in isto tpe vel per referri ad hoc s̄bū scit z tunc est oratio diuisa z vera sub hoc sensu quicunqz scit litteras nūc. id est in p̄senti tempore didicit illas supple prius in p̄terito tempore.

Primi Elementorum

Tertius modus est quoniam plura ponuntur a preter dicti ad que subiectum
referri iunctim vel diuisum. ut de quid preter unum solum ferre preter unum et unum
ferre preter plura ferre. ibi enim in maiore si illa dictio solum determinat hoc subiectum
est posita et falsa quia quod potest solum unum ferre non potest ferre unum
et unum coniunctim. Sed si conferatur subiectum ad illa duo diuisum tunc
maior est diuisa et vera.

De fallacia diuisionis

Quid est fallacia diuisionis? **S**o^o est idoneitas decipiendi
puentis ex unitate potentiali orationis posite vere cum
diuisa falsa. Et habet duas causas. Causa apparentie est identitas mater
terialis orationis compositae cum diuisa. Sed causa defectus est diuersitas
formalis eandem.

Ad illo sequeret quod ista fallacia diuisionis non esset distincta a fall
lacia oppositiois. Sequela probat quod habet eandem causam apparentie. quod
causa apparentie utrobique est identitas materialis orationis posite vel diuise
So^o quod licet habeat eandem causam apparentie eodem tamen habet diuersas causas app
parentie speciales. quod specialis causa apparentie in fallacia oppositiois est materialis
unitas orationis diuise vere cum posita falsa sed causa specialis apparentie in fall
diuisionis est materialis unitas orationis compositae vere cum diuisa falsa et
ita distinguuntur penes verum et falsum.

Quot sunt modi istius fallacie? **S**olo quod duo. **P**rimus
est quoniam plura ponuntur a preter dicti ad que subiectum
referri iunctim vel diuisum. Aut e contra quoniam plura ponuntur a preter subiecti
ad que predicatum preter referri iunctim vel diuisum de prima preter istius mo
di est exemplum quocumque sunt duo et tria sunt paria et imparia sed quingque sunt
duo et tria. ergo quingque sunt paria et imparia. ibi enim in minore hoc subiec
tum quingque preter referri ad illa plura posita a preter dicti sed duo et tria iunct
tim ut minor sit una categorica de copulato predicato et sic est composita
et vera vel preter ad illa plura referri diuisum ut sit una hypothetica copulati
ua. et sic est diuisa et falsa de secunda preter. Exemplum est ut illud quod est tantum
et amplius est tantum et per se ipsum equale sed tantum et amplius est maius. er
go maius est equale. ibi minor est duplex eo quod hoc predicatum maius preter refer
ri ad subiectum iunctim ut sit una categorica de copulato subiecto et sic
minor est posita et vera. quod sensus est quod tantum et amplius simul sumpta
sunt maius vel potest referri ad illa diuisum tantum ad diuersa subiecta. ut
minor sit una hypothetica copulatiua et sic est diuisa et falsa.

Secundus modus prouenit ex eo quod aliqua determinatio potest referri
ad diuersa determinabilia. Exemplum est. ut quocumque entem seruum pos
sui liberum ille liber est sed posui te seruum entem liberum ergo tu seruus es li
ber. ibi enim minor est duplex. quod hoc precipuum entem quod valet tamen sicut existen
tem preter ponit eum hoc nomine seruum et sic est oratio posita et vera vel preter po
pulum illo nomine liberum et sic est diuisa et falsa. **D**ominus albericus

Reparationes

eamē videtur hic ponere tres modos propter aliud exemplum in textu positum scz quozūcūq; relinquunt centus illa sunt plura q̄ centum sed quadraginta virozū centum reliquit diues athilles in bello ergo quadraginta sunt plura q̄ centum. Sed istud exemplū potest satis conuenienter distingui sicut precedens penes scōm modum istius fallacie qz ille genitius virozū potest vel construi cum illo noie centū z sic minor est composita z vera sub hoc sensu q̄ ex centum viris reliquit athilles quadraginta vel potest construi cum illo noie quadraginta z sic est diuisa z falsa. qz sensus est q̄ ex quadraginta viris reliquit centum

De fallacia accentus

Queritur Quid est accentus? **Solutio** est certa lex vlt̄ regula ad eleuandum vlt̄ deprimendum syllabam vnus cuiusq; dictionis. Et est triplex scz acutus grauis et circumflexus. Acutus accentus est qui fit p̄ eleuationem syllabe dictionis. sicut patet de p̄ma syllaba istius dictionis dñs Grauis vero or̄ q̄ fit p̄ deffisionē syllabe dñs sicut p̄z de media z vltima syllaba illius dictionis dñs. Accentus vero circumflexus est q̄ fit prim̄ p̄ eleuationē z prim̄ p̄ inclinatioem vocis vt patet in penultima syllaba istius infinitiui amare. **Nota** dum tñ est q̄ Accentus accipit̄ cōiter qñ ista fallacia vocatur fallacia accentus inq̄zū scz extendit se tam ad accentum p̄zle dictionis q̄ ad tempus z spiritum seu aspirationem zc.

Ad De accentu determinare spectat ad grāmaticum. ergo hic p̄s nihil delect loqui de accentu. **Solo** accentus accipitur dupliciter. vno modo absolute s̄m q̄ est accidens dictionis z sic spectat ad grāmaticum determinare de accentu. Alio modo inq̄zū poter esse p̄ncipium deceptōnis in iperito respondente s̄m q̄ variat veritatem z falsitatem p̄dōnū et sic eius determinatio spectat ad logicum.

Querit̄ Quid est fallacia accentus? **So** est idoneitas dēpiendi p̄ueniens ex materiali vnitate dictionis s̄m plures accentus plura significantis. Et tangūt̄r ibi due cause scz apparentie z defectus. **Causa** apparentie est vnitas materialis dictionis. Et vocatur hic vnitas materialis vnitas s̄m substantiam. hoc est s̄m litteras z syllabas. **Causa** defectus est diuersitas accentuum ad quam se quitur diuersitas p̄carozum

Queritur Utrum ista fallacia maḡ conuenienter fit in scriptura vel in vocibus prolatis. **Solutio** p̄bi est q̄ magis conuenienter fit in scriptura z maxime in poematibus. Et ratio illius est quia in pronuntiatione vocali diuersitas accentuum est manifesta et statim notatur. sed in scripturis non est ita manifesta nec potest ita faciliter notari et ergo magis idonee fit ista fallacia in scriptis quam in vocibus. **Et** istud dictum philosophi debet intelligi

Primi Elencorum

Debet intelligi de modis quos ponit phs in textu quia in certis alijs sicut quando dictio profertur cum aspiratione vel sine magis conuenienter fit in voce q̄ in scriptis. quia deceptio tunc magis later in voce q̄ in scriptis sicut manifestum est.

Queritur Quot modos istius fallacie ponit phs. **Solutio** duos quos innuit p duo exēpla. **¶** Primus puenit ex eo q̄ sub vno accētu pronunciat̄ tur duo que tñ habēt diuisos accētus vt in ista oratione me tuo longas pereunte noctes. o ly dia dormis. **¶** Et post rest formari talis paralogismus. Quicumq̄ dicit me tuo longas pereunte noctes o ly dia dormis dicit se timere sed dicens me tuo lōgas pereuntes te noctes non dicit se timere. ergo dicens se timere non dicit se timere. ibi enim oportet distinguere in maiore z minore quia vel me tuo accipitur vt vna dictio et sic maior est vera z minor falsa vel accipitur vt due dictiones z tunc maior est falsa z minor vera. **¶** Si vero accipiat̄ vno modo in maiore z alia modo in minore tunc fit ista fallacia.

¶ Secundus modis puenit ex eo q̄ vna z eadem dictio potest profert̄ in diuersis accētibz. vt in hoc metro heu q̄anā ranti c̄nkerūt es̄pera nūm s̄ bi. **¶** Et potest sic formari syllogismus. Quicumq̄ dicit heu q̄anā interrogat̄ Sed quicumq̄ dicit heu q̄anā respondet ergo respondens interrogat̄ ibi em̄ illa dictio q̄anā potest vel teneri interrogatiue et feat tñ sicut quare z sic habet accentum acutum z est maior vera vel potest teneri cau saliter et feat tñ sicut nam vel quia z sic habet accentum grauem et est maior falsa z minor vera.

Queritur Quot modos solent alij assignare de ista fallacia **Solutio** quatuor s̄m quatuor que reperit̄ tur in dictione que sunt tenor. Accentus tempus z spiritus. **¶** Unde primus modus est quando aliqua dictio potest profert̄ vno accētu vel pluribz vt paruit de illo exemplo me tuo longas. **¶** Aliud exemplum est vt tu es quies. sed quies est requies. ergo tu es requies.

¶ Secundus modus puenit ex eo q̄ aliqua dictio potest profert̄ accētu acuto vel graui. vt paruit de illa dictione quitanam.

¶ Tertius modus puenit ex eo q̄ aliqua dictio potest profert̄ vno tē pore vel duobus. vt patet in hoc palogismo. bonū est iustos viros pendere resed pendere est penam pati. ergo bonū est iustos viros penam pati.

¶ Quartus modus puenit ex eo q̄ aliqua dictio potest profert̄ cum aspiratione vel sine. vt patet in hoc exemplo. hequid hamatnr hamo capitur sed puella amatnr. ergo puella hamo capitur. **¶** Isti tamē quatuor modi reducuntur ad illos duos phi. quia secundus comprehenditur sub primo z quartus sub tertio.

De fallacia figure dictionis

Queritur Quid est figura dictionis. **Solutio** figura dictionis est terminatio dictionis per quam vna dictio pos

Reparaciones

rest alteri assimilari. Et si dicat in quo est illa similis terminatio. Dicen- dum est q̄ potest esse in voce vel in modo significandi vel in fecato

Queritur Quid est fallacia figure dictionis. **Solutio** est idoneitas decipiendi proueniens ex eo q̄ aliqua dictio similis alteri videtur habere eundem modum significandi cum ea cum tñ nō habeat eundē. s; diuersus sicut vigere videt habere eundē modum significandi cū agere vel secare. **Causa** apparentie in ista fallacia est similitudo figure dictionis. **Causa defectus** est qz nō idē in significatōne interpretatur vt idem in dictiōe ppter similitudinē terminatōnis.

Arguitur Omnis fallacia in dictione debet peccare penes aliq̄ quod multiplex sed ista nō peccat penes aliquod multiplex. ergo. **Minor** probatur quia peccat penes multiplex phantasticū. sed hoc non est verum multiplex. **Solo** licet multiplex phantasticum non sit verum multiplex est tamen multiplex apprensus et hoc sufficit. q̄ penes ipsum potest fieri deceptio in hoc q̄ propter similitudinem vnius dictionis cum alia dictione potest imperitus respondens credere q̄ conueniant in modo fecandi vel in fecato

Nulla est fallacia figure orationis. ergo nulla erit figure dictionis **Solutio** negatur cōsequētia. qz non est simile. et ratio est. q̄ similitudo in terminatione vocis vel in modo significandi primo et per se cōuenit dictioni et secūdario solum orationi. **Et** ergo non ponitur aliq̄ qua fallacia distincta figure orationis a fallacia figure dictionis. **Pam** vbi cūqz est similitudo orationis cum oratione ibi etiam est similitudo dictionis cum dictione et hoc non contingit in alijs fallacijs penes alia multiplicia peccantibus.

Queritur Quot sunt modi istius fallacie. **Solutio** tres **Primus** est quando non idem in significato interpretatur idem fecare cum alio propter simile terminacionem vocis sicut quando masculinū interpretatur femininū. vt musa et cathelina. para logismus autē fm istū modum sic formatur. q̄cūqz suba colorat albedine est alba s; cathelina colorat albedine. ergo est alba. cathelina enim est p̄riū nomē viri nobilis romani. vel sic quēcūqz diligis est amicus tuus. puellam diligis. ergo puella est amicus tuus.

Secūdus modus est. quando vnum p̄dicamentū interpretatur aliū seu qñ res vni p̄dicamenti sumit sub re alterius p̄dicamenti. vt q̄tūcūqz heri emisti hodie comedisti. s; crudū heri emisti. q̄ crudū hodie comedisti sibi enim mearatur q̄tum in quale qz sub signo distributiū q̄tratis. s; q̄tracūqz subsumitur crudum quod est res de predicamēto qualitatē.

Tertius modus est quando ex similitudine dictionis cū dōne in terminatione inferitur similitudo eorū in modo fecandi vel ecōtra sicut viges et habet simile terminatōem cū secare et ergo alicui imperito videt q̄ sit etiā in genere actōis cū secare qd tñ nō ē ita qz vigere q̄le qd dā et affectū fm actū vitē et passionē fecat. **Petrus** hys. tñ dicit tertium modū puenire ex diuersa suppositōne termini. **Sed** ille potest comprehendī hic sub primo

Primi Elencorum

de his tamen modis vide latius in cōmento.

Tertium capitulum.

De fallacijs extra dictionem

For. aut qui extra dictōem sunt palogismoz spēs sunt septē
¶ In hoc tertio caplo determinat pbs psequēter de fallacijs extra dicti
one. ¶ Et primo enumerat eas. Scdo psequit de eis.

Querit. Quot sunt
fallacie extra dictionem.
Solutio septem scz fallacia

Accidentis
A dcō fm qd ad dictū simplr
Ignorantie elenchy
Petitiōis pncipiij
Consequentis
fm nō cām vt cām
fm plures interrogatōes vt vnā

Et ratio sufficiente est ista. Quia ois fallacia extra dictōnem peccat vel
cōtra syllogismū vel ptra elenchū. Si peccat ptra syllogismū hoc est du
pliciter qz vel in materia vel in forma. Si in materia sic est fallacia fm plu
res interrogatōnes vt vnā. Si in forma hoc est dupliciter qz vel peccat in
ordine pponū vel terminozū. Si pmo modo hoc est itez dupliciter qz vt
fm qz ppo est cā conclusiōis z sic est fallacia fm nō cām vt cām. vel fm qz
ppo est pncipiū pbarium conclusiōis. z sic est fallacia petitiōis pnci
piij. Si peccat in ordine terminozū z sic est fallacia accidentis. Si aut nō
peccat cōtra formā syllogisticā tūc oqz peccet penes simplicē psequētiāz
fm qz sequit vnū ex alio. Et hoc dupliciter qz vel peccat ptra id qz vnus
pfecte sequitur ex alio. z sic est fallacia psequētis vel fm qz vnū ipsecte isert
aliud z sic est fallacia a dcō fm quid ad dictū simplr. Et ista est sufficiens
tia quā dat alphorabius z vt dicit **A**lbertus est plana et vera

Albertus Sunt solum sex fallacie in dcōe ergo erūt solum sex extra dcōem
et non septē. pna pbat qz tot modis dz vnū oppositozū quot mo
dis reliquū. ¶ So^o negat pna qz nō ē sile z rō est qz regunt plures appa
rentie ex pte rei qz ex pte dictōis. ¶ Et ad probationem potest dici nō sunt
formaliter opposite sed disparte vnde opponūtur solum virtualiter qz ruz
ad suos modos generales

Querit. Quare iste fallacie dicunt extra dcōem. ¶ So^o qz sumūt suā
cām apparentie nō ex pte dcōnis s3 ex pte rei scate. Et si qraf quare tūc nō
vocant fallacie in re vel fallacie rerū. ¶ So^o qz logicus nō est artifex rea
lis sed rōnalis considerās res non absolute z fm se sed solum fm qz vocis
bus et dictionibz significāf.

De fallacijs accidentis

Queritur. Que est pma inter fallacias extra dcōem. ¶ So^o
fallacia accidentis. ¶ Et ratio est. qz fallacie ordi
nantur fm maiorē vel minorē cām apparentie vt prius dictū est s3 in fall'a
accētis est maior apparentia qz in alijs qz ipa est pma. ¶ Minor patet qz
cā apparentie in fallacia accētis h3 magis de idēitate z vniute et p pfe

Reparaciones

quens est aptior: ad decipiendum

Arguitur Non est aliqua fallacia accidentis. ergo **Ante** cedens probatur. quia nō est aliqua fallacia sub stantie ergo nec accidentis. **Solutio** non valet cōsequētia qz accidens non accipitur hic vt distinguit contra substantiam sed fm q̄ est extraneū in pre idem et in pre diuersum.

Queritur Quid est fallacia accidentis. **Solo** est idonei tas decipiendi proueniens ex p̄tiali idēitate ac cidentis cum re subiecta propter quam creditur q̄ attributum vni etiaz sic attribuendum alteri quod tamen non oportet p̄pter p̄tialē differē tiam vnius ad alterum. **Unde** semper cōmittitur ista fallacia quando propter conuenientiam duozū in vno tertio fm diuersas rationes credun tur conuenire inter se vel vt dicit p̄hs in textu quādo aliqd̄ similr assignatur inesse rei subiecte z eius accidenti quod tamen non est necesse. quia multa conueniunt alicui fm se sumpro que nō conueniunt sibi fm q̄ stat sub aliquo alio predicato. **Causa** apparentis in ista fallacia est p̄tialis idē titas accidentis cum re subiecta. **Sed** causa defectus est p̄tialis diuersi tas eorundem.

Queritur Pro maiori intellectu. Quid vocatur hic res subiecta Quid attributum. Et quid accidens. **Solo** alber ti q̄ res subiecta in proposito vocatur mediū q̄ fm dispositionem p̄tme figure subijcitur in maiore propositione. **Attributum** vero dicitur illud quod assignatur rei subiecte et eius accidenti inesse et est predicatū mai ioris propositionis fm dispositionem p̄tme figure. **Sed** accidens vocat ur illud quod est extraneum rei subiecte fm q̄ stat sub tali attributo.

Exemplum istorum est. vt quando sic arguitur. homo est species sortis est homo. ergo sortis est species. ibi res subiecta est homo attributus est spēs. **Et** accidens est sortis. quia sortis est extraneum ad hominem fm q̄ stat sub illo attributo qd̄ est species

Arguitur Sortes est substantia ergo male dicitur hic q̄ est accidens hominis. **Solutio** accidēs accipitur dupliciter. vno modo pro eo qd̄ distinguit cōtra substantiam et sic sortis non est accidens sed substantia nec sic accipitur accidēs in proposi to. **Alio** modo accipitur accidēs pro eo qd̄ est extraneū alicui fm q̄ stat sub tali vel tali predicato z ita accidēs accipitur hic. z sic qz hō nō potest sta re sub illo predicato quod est species nisi accipiatur fm se pro natura cō muni z non fm q̄ accipitur pro suis inferioribus ideo sortis dicitur hoc modo eius accidens. **Et** ita patet q̄ non accipitur hic accidens eodem modo quo accipit ab Aristotele in predicamentis z in p̄tmo thopicorū de hoc tamen latius vide z ad longū in cōmento

Queritur Quor sunt modi istius fallacie. **Solo** alterti duo q̄s inuenit p̄hs p̄ duo exēpla in textu. **Primus** est q̄ aliqd̄ attribuitur accidenti et propter hoc putat etiam posse attribui rei subiecte

Primi elenchorū.

Exemplus est. vt choriscus est alter ab hoīe. z ipse est hō. ergo est alter a se ipso. ibi em̄ p̄ia non valet. qz accidit homini q̄ p̄ dicit̄ de chorisco inq̄tū choriscus est alter ab homine.

Secūdus modus est econtra. qñ aliquid attribuit̄ vere rei subiecte z p̄ p̄terea putat̄ etiam posse attribui eius accidenti. vt choriscus est alter a socrate. socrates est hō. ergo choriscus est alter ab homine. **Sūt** em̄ sophis̄ se p̄cessum esse choriscum esse alterū ab hoīe. qz dicit̄ hūc scz socratem esse hominē a quo choriscus est alter. z inferūt. est alter a socrate. ergo est alter ab hoīe. qd̄ non valet. **Petrus** hispan⁹ tamē aliter distinguit modos huius fallacie. vide in summulis. **Et** vide in cōmento etiam quō ista fallacia est distincta a fallacia figure dicitōis

De fallā a dicto fm̄ quid ad dictū simplr.

Queris **Quid** est dictū simplr. z quid dictū fm̄ quid. **Solo** dictū simplr est dictum sumptum sine determinatiōe diminuentē. vt homo per se vel albz per se. **Et** vocatur dictum simplr. quia non est diminutum. **Sed** dictum fm̄ quid est dictum sumptum cum determinatiōe diminuentē. sicut si dicatur. homo mortuus. hō pictus. **Di** citur em̄ determinatio diminuentē que diminuit de rōne eius cui additur. sicut illa determinatio mortuus addita homini diminuit de rōne hoīs. qz hō mortuus nō est homo.

Queris **Quādo** p̄mittit̄ ista fallā. **Solo** phi. ista fallā fit qñ illud qd̄ sumitur particulariter z fm̄ quid in aīcedente sumitur simplr in consequēte. **Et** sic v̄his causa deceptionis in ista fallacia est similitudo dicti fm̄ quid ad dictum simplr. inq̄tū determinatio im̄s propria accipitur vt p̄ria

Queris **Quid** est fallā a dicto fm̄ quid ad dictum simpliciter. **Solo**. est idoneitas decipiēdi p̄ueniens ex partiali identitate dicti fm̄ quid cum dicto simplr. p̄pter quam credimus q̄ dictū fm̄ quid potest inferre dictum simpliciter. z tamen non infert fm̄ veritatē. **Et** tangūt̄ ibi due cause huius fallacie. **Causa** apparentie est apparen̄s conuenientia dicti fm̄ quid cum dicto simpliciter. **Et** causa defectus est diuersitas eorūdem.

Ad dicto fm̄ quid ad dictum simpliciter est bonū argumentum dyalecticū fm̄ p̄hm̄ scdo topicor. q̄ non est fallā. **Solo**. dictū fm̄ quid accipit̄ dupliciter. **Uno** modo vt idem est q̄ dictum sumptū cum determinatiōe. et hoc modo si determinatio est p̄pria est bonū argumentū dyalecticū arguendo a dicto fm̄ quid ad simplr qui loc⁹ alio noīe vocat̄ a parte in modo ad suū torum. **Alio** modo accipitur dictum fm̄ quid p̄ dicto sumpto cū determinatiōe diminuentē z ita accipit̄ hic z facit̄ illā fallāna

Queris **Utrum** possit etiā econtra argui sophisticē a dicto simpliciter ad dictū fm̄ quid. **Solo**. q̄ sic. h̄ differēt. qz a dicto fm̄ quid ad dictum simplr arguit̄ v̄ plurimū affirmatiue. sed a dic

Bg i.

Primi elenchor.

quid est priuans vel diminuens dictum simpliciter. ut si dicatur. est homo mortuus. ergo est homo. vel econuerso non est homo. ergo non est homo mortuus. vel etiam quando proceditur a parte integrali ad suum totum. ut si dicatur ethiops est albus secundum dentes. ergo est albus. ibi enim faciliter videtur quod albus secundum dentes est dictum secundum quod distinctum ab eo quod est albus simpliciter. Sed tunc est difficile quando est magna uenientia dicti secundum quod ad dictum simpliciter. si cuter tingit illis in quibus duo pertraria sunt particulariter. hoc est secundum duas aequales partes in eodem subiecto. ut patet de scuto pro media parte albus et pro alia medietate nigro. In talibus enim est difficile considerare quod illorum duorum debeat simpliciter affirmari de subiecto. vel utrumque debeat affirmari vel utrumque negari

De fallia ignorantie elenchi.

Queritur Quomodo fiunt paralogismi istius fallie? **Solo** philosophi. fiunt secundum diminutionem seu omissionem rationis elenchi. id est paralogismi qui fiunt secundum istam fallaciam peccat contra definitiōem elenchi

Queritur Quid est elenchus? **Solo.** elenchus est syllogismus contra dictiōis unius et eiusdem. non nominis tantum. nec rei tantum. sed nominis et rei simul. non synonymi sed eiusdem ex his que data sunt ex necessitate non enumerato. eo quod erat in principio ad idem. secundum idem. similiter et in eodem tempore. Et ex illa definitione patet quod elenchus presupponit syllogismum habens se ex additiōe ad eum. ut prius etiam dictum fuit. super addit enim syllogismo probationem et contradictionem. Et ergo solet dici quod tria sunt de ratione elenchi. scilicet illatio. probatio. et contradictio. et proprie etiam in ista definitione ponuntur aliquae particule que conueniunt elencho ratione syllogismi. quedam ratione contradictionis. et quedam ratione utriusque. Ratione syllogismi ponuntur ille due particule. scilicet ex his que data sunt de necessitate. per quam remouetur fallacia accidentis. Et non enumerato eo quod erat in principio per quam remouetur fallacia petitionis principij. Ratione contradictionis ponuntur ille quatuor particule ad idem. secundum idem. similiter et in eodem tempore. per quas excluditur ista fallacia figure dictionis. Sed ratione utriusque ponuntur omnes alie particule. scilicet unius et eiusdem. non nominis tantum. nec rei tantum. sed nominis et rei simul. non synonymi. sed eiusdem. quia ille particule tam in syllogismo quam in contradictione requiruntur

Queritur Quid est fallacia ignorantie elenchi? **Solo.** est idoneitas decipiendi proueniens ex omissione alicuius particule specialiter requisite ad elenchum in quantum est contradictorius que sunt ad idem. secundum idem. similiter. et in eodem tempore cum apparente obseruantia eandem. Et ibi tanguntur due cause. Causa apparentis in ista fallacia est apprensio obseruantia illarum quatuor particularum. Et ut dicitur Alter est apprensio contradictionis eorum que concluduntur. Cuius vero non existit est ommissio alicuius quatuor particularum. vel est defectus veri elenchi vel contradictionis

88 ij.

Reparatiões

Hic Omnis fallacia ignorat elenchū ergo non est aliqua distincta fallacia ignorantia elenchū ab alijs. Antecedēs pbat. qz postea phs docet reducere omnes fallās ad ignorantia elenchū. **S**olo ignorantia elenchū accipit duplī. Uno mō generaliter p ommissione alicuius particule in definitōe elenchū posse. indifferentē. z sic verū est qz omnis fallā ignorat elenchū. nec sic ponit distincta fallā. Alio mō accipit spēaliter pro ommissione alicuius quatuor particularū requisitarū ad elenchū rōne p̄dictionis em. z sic ponit hie distincta fallā ab oibz alijs.

Hic ista fallā nō est distincta a fallā a dicto fm quid ad dictū simple probat. qz illa etiam peccat in p̄dictione. vt patz ex exemplis superius positīs. **S**olo. q̄uis vtrags ista fallā peccet in p̄dictione z in hoc p̄muni pueniant. tamē hoc in spēali est aliter z aliter. Unde fm alterum in tribz distinguitur. Primo qz paralogismi istius fallē semp p̄cedit cū duplīci determinatōe. sed paralogismi fallē p̄cedentis alicū cū vna de terminatōe z alicū cum duplīci. Secundo qz paralogismi fallē p̄cedentis p̄cedit cū determinatōe impropria. sed ista cū determinatōe p̄p̄ia. Tercio qz paralogismi illius fallē semp peccant in p̄sequendo z pbando. sed paralogismi istius fallē nūq̄ in p̄sequendo z pbando. sed semp in p̄diciendo

Queris Quot sunt modi istius fallē. **S**olo qz quatuor. que sumuntur fm q̄tuor particulas in fine definitōis elenchū positas. Primus modus puenit ex ommissione illius particule ad idem. vt si sic arguat. duo sunt dupla vnus z nō sunt duplū triū. ergo sunt duplū et nō duplū. ibi em duplū z non duplūz nō p̄parant ad idem s; ad diuersa. **S**ecūdus modus p̄uenit ex ommissione illius particule fm idem. Exemplum. vt hoc est dplum illi fm longitudinem z non est duplū fm latitudinē. ergo est duplū z non duplum

Tercius modus puenit ex ommissione illius particule sicut. exemplū est vt lacus oppositū recto angulo est duplū ad alterum duoz reliquoz laterū trianguli virtualiter. z nō est duplū dimensionaliter. ergo est duplum z nō duplum. Vel sic celum mouetur circulariter z non mouetur recte. ergo celum mouetur z non mouetur.

Quartus modus sumit ex ommissione illius particule in eodem tpe. vt manus mea est iam clausa z iam nō est clausa. ergo est clausa z nō clausa. Vel sic domus est clausa de nocte z non est clausa in die. ergo est clausa z non clausa

Queris Etrum ista fallacia sit fallacia in dictione vel sit fallacia extra dictionem. **S**olo. dicit philosophus in textu qz aliquis forte trahet hunc locum in eos locos qui sunt fm dictionem. z hoc p̄pter p̄uenientiam quam habet cū fallacijs in dictione. sed tñ nō est in dictione sed extra dictionem

Hic ista fallā peccat in p̄dictione. sed p̄dictione fit in voce seu dictione. ergo ista fallacia est fallacia in dictione. Dimoz patet. qz cōtradictio est affirmatio z negatio oppositē. **S**olo. q̄uis p̄dictione fiat in

Primi elenchorū.

enūciationib; siue p̄pōnib;. tamen causa apparentie in ista fallā nō sumitur
ex parte enūciationis seu vocis. sed ex parte repugnantie realis que p̄ mo
dos enūciandi importatur.

De fallā petitionis principij

Querit̄ Quid est p̄ncipiū in p̄posito. **Solo** alteri. q̄ p̄ncipi
um hic vocat̄ p̄missa in syllo dyalectico. q̄ illa est p̄nci
piū p̄ctōnis. Sed tūc querit̄ vtrū idem sunt p̄ncipiū. z id quod est in prin
cipio. **Solo** q̄ nō. q̄ p̄ncipiū vt parue est p̄missa in syllogismo dyalecti
co. sed id qd̄ est in p̄ncipio est p̄clusio. q̄ p̄clusio est in p̄missis. vel vt in cā
materiali. vel vt in causa efficiente. vt in causa materiali quidē. q̄ p̄clusio
materialiter integrat̄ ex maiore extremitate z minore. que sunt in p̄missis.
Sed inq̄trum ille extremitates vniūtur cū medio. sic p̄ctō est in p̄missis
vt in cā efficiente. q̄ vniō extremitatū cuz medio in p̄missis est cā efficiens
vniūtatē extremitatū inter se in p̄ctōne

Querit̄ Quid debet ista fallā noīari. **Solo**. potest triplr̄ noīa
ri. Primo em̄ p̄t vocari fallā petitiōis eius qd̄ est ex prin
cipio p̄m q̄ p̄clusio est in p̄missis vt in causa materiali. q̄ ex dicit̄ circum
stantiā causē materialis. Secūdo p̄t vocari fallā eius quod est in p̄ncipio
inquantum sc̄ p̄clusio p̄metur in p̄missis vt in causa efficiente. q̄ illa p̄
positio in denotat p̄mentiam. Et tercio potest vocari fallā petitionis p̄nci
cipij sed minus p̄prie. q̄ petitiō p̄ncipij p̄prie d̄r quādo idem sumitur ad p̄
bationem sui ipsius sub eodem noīe. sed sic nō d̄r p̄prie fallā. q̄ caret cau
sa apparentie. sed solū d̄r defectum incidentē circa syl̄lm̄ sumplr̄ dictū. z ergo
de petitione p̄ncipij vt sic agit̄ in secūdo p̄oz.

Querit̄ Quid est petere id quod est in p̄ncipio. **Solo** p̄m
De. hyl. petere id qd̄ est in p̄ncipio est quando p̄clusio q̄
debet p̄bati sumitur in p̄missis. Et dicit̄ De. hyl. q̄ aliud est petere princi
pium z petere id qd̄ est in p̄ncipio. q̄ petere p̄ncipiū est q̄n̄ idē petit̄ sub eos
dem noīe. vt homo currit. ergo homo currit. z hoc non facit fallāciam. vt
etiam iam dictūz fuit. q̄ idem sub eodem noīe nullo modo potest probare
seipsum nec vere nec apparenter. Sed petere id quod est in p̄ncipio est
q̄n̄ idem petit̄ sub diuerso noīe. vel q̄n̄ minus notū sumit̄ ad p̄batōez ma
gis notū. vt q̄n̄ d̄r aīal rōnale currit. ergo hō currit

Querit̄ Quid differenter de petitiōe eius qd̄ est in p̄ncipio agitur hic
et in octauo topicoz. **Solo**. in octauo topicozū deters
minatur de ea inq̄trum est nudū viciūz vel defectus cauendus in syllogis
mo dyalectico. Sed hic determinatur de ea inquantum ex apparenā quā
habet cum defectu potest esse principium decipiendi z fallendi imperitum
respondentem.

Querit̄ Quid est fallācia petitionis principij. **Solo**. est idos
netas decipiendi proueniens ex apparenti diuersitate
p̄missarū z p̄clusionis in illatione. notitia. z probabilitate propter quā

Reparationes

aliquis credit pmissas pbare pclusionē quam tñ nō pbant ppter identitatem eius cum pmissis. Et tangūtur ibi due cause. **C**ausa apparentie est apprensio diuersitas pmissarū a pclone. **S**ed cā defectus est identitas pmissarū cū pclone in notitia et certitudine

An ista fallā nō est aliqua cā apparentie. ergo non est distincta fallā la apparentia est q̄ idem debeat seipsum pbare. **S**olo. licet idē fm rem voce nō habeat apparietiam pbabilitatis respectu sui ipsius. tñ idē fm rem differens fm vocem bene h̄z talem apparentiam. **E**t ergo solet dici q̄ duplex est petitio pncipij. **U**na est petitio pncipij statim. qñ scz idem fm rem et vocem sumit ad pbatoem sui ipsius. et illa nō causat aliquā fallā. s̄ est nudus defectus incidens circa seylm simplr dictū. vt paruit. **A**lia est petitio pncipij nō statim. qñ scz idem fm rem sed diuersum fm vocem sumitur ad probandum seipsum. et in tali petitione pncipij est causa apparentie. et illa facit istam fallā.

Querit Quot sunt modi istius fallē. **S**olo. plus nō ponit hic aliquos spēales modos. sed dicit q̄ tot modis h̄z fieri quot modis ptingit petere id qd est in pncipio. **E**t hoc vt dicit **Alterius** ptingit qñq̄ modis

Quimus est. qñ definitum petit in definitione vel ecōuerso. **E**xempluz vt q̄ial rōnale currit ergo hō currit.

Quēdus modus est. qñ particulare petit in vli. vt omnū oppositorū est eadem disciplina. **G**omniū p̄triorū est eadē disciplina

Quērtus. qñ ecōuerso vli petit in p̄culari. vt si dicat omnū p̄triorū est eadē disciplina. et omnū p̄uarie oppositorū. et **G**omniū oppositorum est eadem disciplina

Quartus modus est. qñ p̄ictū petit in diuisis. vt si dicat medicina est disciplina sani. et medicina est disciplina egri. **G**est disciplina sani et egri

Quintus est. qñ vnū relatiuorū petit in alio. vt si dicat plato est filius fortis. **G**est fortis est pater platonis. **E**t dicit p̄s in fine textus q̄ omnes tales paralogismi qui sunt fm hanc fallā habent apparentiam quādam qua videntur aliquid arguere et probare quibus non arguant. quia videntur diuersum assumere quibus non assumant diuersum sed idem. et ergo nihil pbant. **E**t ergo cā defectus in omnibz est oimoda identitas pbantis et pbati. hoc est pmissarū et pclusionis

De fallacia psequentis.

Querit Quid in pposito vocat aīcedens et qd psequēs. et qd psequētia. **S**olo alter. **A**īis vocat quo posito etiā posuit psequēs necario pbabiliter vel suspicabiliter. **E**t psequēs est qd p̄dictū tō mō sequit ad aīis **S**ed psequētia est argumētatio que extrahit ex habitudine aītis ad p̄ns. et p̄ntis ad aīcedens

Querit Quotplex est p̄ns. **S**olo. duplex. qz q̄dam est p̄ns simplex. et q̄dam pposita. **C**ōsequētia simplex est q̄ est

Primi Elenchorū.

simplici ante inferit p̄ns. vt si hō est aīal est. Consequētia p̄posita est q̄n ex vna p̄na inferit alia. Et est duplex. quedā est p̄na in ipso. z qdā in eontra-rio. et qz de illis in secūdo topicoz dictū est videat̄ ibi. Alia etiā solet pont diuisio p̄ne. qz p̄naz alia est necāria z nō pbabilis. sicut est p̄na demōstra-riua. Alia est necāria z pbabilis sed nō p idem mediū. Alia est pbabilis et nō necāria. vt in dyalecticis. Alia nec est necāria nec pbabilis. s3 t̄m suspici-ōnē generans. sicut est in rethoricis. Et sicut p̄na sic est multiplex z multi-PLICITER dī. ita etiā p̄ns s̄m qz ista fallā dī. fallā p̄ntis.

Querit Qū p̄mittit̄ ista fallā. **Solo** p̄hi. qz tūc fit ista fallā q̄n putat̄ p̄na p̄uerti q̄ non p̄uertit̄. qz em̄ ex ante necario sequit̄ p̄ns. ideo credūt̄ q̄nqz imperiti z ignari rīdentes qz etiā eontra ex p̄sequente debz sequi necario aīs. z t̄m hoc nō est necessariū. qz nō est vlt̄er verum qz si positō ante ponitur p̄sequens. qz etiā ecōuerso positō p̄nte po-natur necario aīcedens. z ergo decipiūt̄ur

Querit Quid est fallā p̄ntis. **Solo**. est idoneitas decipientis di. pueniens ex apparenti p̄uertibilitate p̄ntis cū ante. rō ne cuius credimus qz sicut antecedens inferit p̄sequēs. ita ecōtra p̄sequēs inferit antecedens. vel credimus qz sicut ex destructione cōsequēntis sequit̄ destructio antecedentis. ita ecōtra ex destructione aīntis inferit destructio p̄ntis. qd̄ t̄m non est necessariū. Vel p̄r dici breuiter sic. qz est idoneitas desip̄iendi p̄oueniens ex eo qz putatur p̄sequēntia p̄uerti. que tamen non cōuertitur. Et tangunt̄ ibi due causē istius fallacie. Causa apparentie est. apparentis idēntitas consequentis cum antecedente. Causa vero defectus est diuersitas eozundem.

Ar Nulla est fallā aīntis. ergo nō erit aliqua fallā p̄sequēntis. **Solo** negat̄ p̄na. qz nō est s̄le de ante z p̄nte in p̄posito. Et rō est. quia defectus in ista fallā semp est ex parte p̄ntis ex hoc qz arguit̄ a positōe cōse-quentis ad positōem antecedentis.

Contra hoc arguit̄ur. ista fallacia non solum p̄mittitur in hoc qz ar-guit̄ur a positōe p̄sequēntis ad positōem antecedentis. sed etiā ex hoc qz arguit̄ur ab opposito antecedentis ad oppositum p̄sequēntis. ergo qua ratione vocat̄ fallacia p̄sequēntis deberet etiā vocari fallacia antecedentis. **Solo**. p̄cedit̄ aīs. sed negat̄ p̄na. Et rō est. qz q̄n arguit̄ ab opposi-to antecedentis ad oppositum p̄sequēntis. tunc ponit̄ a parte aīntis hoc qd̄ in veritate est p̄sequens z qd̄ deberet poni a parte p̄sequēntis. Et rō est qz a parte p̄sequēntis debet poni hoc quod est superius z a parte aīntis hoc qd̄ est inferius. sed oppositum aīntis est superius z oppositum p̄ntis inferius qz negatio vt dicit̄ **De**. hysp. ad dīra inferiori facit̄ ipsum superius. et ad dīra superiorī facit̄ ipsum inferius. Sicut patz in isto exemplo. si homo currit aīal currit. ergo si nō homo currit. nō aīal currit. ibi em̄ nō homo licet in se-conda p̄sequēntia ponatur a parte aīntis tanq̄ inferius ad non aīal. t̄m in- veritate est superius. Et sic patz qz quocūqz arguit̄ in hac fallā semp argu-tur a positōe p̄ntis ad positōem aīntis vel formaliter vel virtualiter. z qz magis denotatur fallā p̄ntis q̄ antecedentis

Reparationes

Querit Quot sunt modi istius fallacie? **Solo** tres. **Primus** modus est quādo arguitur a positione consequentis ad positionem antecedentis in sensibilibus. Et ponitur in textu duo exempla. **Primū** est. si mel est rubium est. sed hoc est rubium demonstrato felle. ergo fel est mel. **Secundū** exemplū est. si pluit terra est madida. ergo si terra est madida pluit ibi enim in utroque exemplo arguitur a positione superioris ad positionem inferioris. et ergo non sequitur.

Secundus modus est. quā arguitur a positione posterioris ad positionem antecedentis in rethoricis et suspicabilibus. ut si aliquis est adulter ipse est comprehensus. sed iste est comprehensus. ergo est adulter. **Vel** sic. si aliquid est fur ipse est errabundus in nocte. sed iste est errabundus in nocte. ergo est fur.

Tertius modus est quā arguitur a positione posterioris ad positionem antecedentis in demonstratiuis. **Exemplū** est de argumentatione mellis. qui voluit probare mundū esse infinitū hoc modo. Si aliquid est factum huius principii sue demonstrationis. ergo si non est factū non habet principium. sed mundus non est factus. ergo mundus non habet principium. et ergo est duratio infinita. ibi enim mittitur ista fallacia in hoc quod dicitur. ergo si non est factū non habet principium. quia arguitur a destructione antecedentis ad destructionem posterioris. **Simile** exemplum est. ut si febris est. calor est. ergo si calor est febris est. **Querit** tamen diuersimode loquuntur hic de modis istius fallacie. sed perinde est dummodo sciatur quō peccent paralogismi secundum hanc fallaciam formati.

Querit Quō ista fallacia distinguitur a fallacia accidentis? **Solo** sic. quia ista fallacia consistit in duobus consequentibus. quarū vna est vera et alia falsa. ut quando sic arguitur. si aliquis currit mouetur. sed fortis mouetur. ergo currit. ibi enim prima propositio est vera. sed secunda falsa. Sed fallacia accidentis consistit in vna propositio. ut si sic arguitur. fortis est animal. ergo est homo. ibi enim ex modo arguendi proprie est fallacia accidentis. quia sicut falsus consequens prouenit ex eo quod consequens creditur esse idem omnino antecedenti. ita fallacia accidentis prouenit ex hoc quod predicatum creditur esse idem omnino cum subiecto. et ergo ista fallacia denotatur a consequendo. sed illa ab accedendo seu inherendo.

De fallacia secundum non causam ut causam

Querit Quid vocatur causa in proposito. et quid non causa? **Solo** causa hic vocatur premissa in syllogismo aliquid faciens ad illationem conclusionis. qua remota eodem modo arguendi non sequitur conclusio. **Et** per oppositum non causa dicitur premissa assumpta nihil faciens ad illationem conclusionis. et qua posita vel deposita sequitur equaliter conclusio. **Et** si talis premissa non habet aliquam conuenientiam in materia. hoc est in subiecto vel predicato cum aliqua premissa causa tunc vocatur non causa tamen nihil amplius addendo. sed si conueniat cum aliqua premissa causa in materia tunc dicitur non causa ut causa. quia tunc habet apparentiam adiectam defectum

Primi Elenchor

Et ex hoc patet quod differunt fallacia secundum non causam ut eam de qua hie loquimur et non propter hoc accidere falsum de quo loquitur philosophus in secundo priorum. Quia non propter hoc accidere falsum vocatur nudus defectus incedens circa syllogismum ad impossibile sine aliqua causa apparente. Sed fallacia secundum non eam ut eam supradicti illi defectui apparentia seu eam apparentie quia ad eam requiritur quod premissa non causa habeat aliquam convenientiam cum premissa que est causa falsitatis conclusionis.

Queritur Quando committitur ista fallacia. **Solutio** philosophus quod tunc committitur ista fallacia quando assumitur illud quod non est causa quasi est causa conclusionis illate et quasi propter eam tanquam propter eam fiat redargutio. Et ergo solet sic definiri ista fallacia quod est ydoneitas decipiendi pueniens ex convenientia premissis non cause cum premissa causa propter quam credimus eam posse inferre conclusionem falsam et propter hoc interuenientia in reditu a conclusione falsa ad premissas cum tamen nihil fiat ad falsitatem conclusionis. Et tangunt in illa definitio ne due cause. Causa apparentie est convenientia premissis non cause cum premissa causa in termino idem in utraque significante. Sed causa defectus est diuersitas earundem.

Ad in oibus parallogismis est fallacia secundum non causam ut causam. Sed non est fallacia distincta. Hinc probatur quod in oibus parallogismis est aliquid quod apparet esse causa conclusionis et non est. **Solutio** non causa ut causa accipitur dupliciter. Uno modo generaliter pro parte ex qua videtur sequi conclusio et non sequitur. et sic reperitur in oibus fallacijs. Alio modo specialiter pro premissa que ablata adhuc ex alijs remanentibus potest sequi conclusio. Et sic accipitur hic et est fallacia secundum non causam ut causam ab alijs distincta.

Contra Illud quod est commune omni syllogismo non facit fallaciam distinctam sed habere talem premissam non causam est commune omni syllogismo. Sed minor probatur quia in quolibet syllogismo est una premissa que desposita adhuc potest sequi conclusio. **Solutio** licet in omni syllogismo desposita una premissa possit adhuc sequi conclusio. Alio modo scilicet enthememate non tamen eodem modo quo prius scilicet syllogistice.

Queritur In quo syllogismo habet fieri ista fallacia. **Solutio** philosophus ista fallacia habet fieri in syllogismo ad impossibile. Et ratio illius est quia ad istam fallaciam requiritur duplex processus unus directus et bonus a premissis ad conclusionem et alius reflexus ex interemptione conclusionis ad interemptionem premissis non cause que tamen videtur causa sed talis reflexus non potest fieri nisi in syllogismo ad impossibile. et igitur ista fallacia convenienter habet fieri in syllogismo ad impossibile. **Pro** cuius intellectui meliori est notandum quod duplex est syllogismus ut primo priorum dicitur est. Quidam est ostensiuus. et alius ad impossibile. Syllogismus ostensiuus dicitur qui habet unam solam conclusionem ex tribus terminis et duabus propositionibus directo processu syllogistice. ut omnis homo est animal. sortes est homo ergo sortes est animal. Sed syllogismus ad impossibile dicitur quod aliquid conclusum est siue. reducit syllogistice ad aliquid manifestum impossibile et propter hoc interuenit aliqua premissa que est causa illius impossibilis. Et ergo oportet

Reparationes

talem syllogismū habere duas cōclusiones scz vnā directe primo illatā z aliam reflexam. Exemplū vt si querat vtrū homo est asinus z alius cōcedat tunc sic syllogisat p̄tra eum p̄ syllogismū ad impossibile Nullus asinus est aial rōnale mortale. sed homo est asinus. ḡ homo nō est aial rōnale mortale. sed hoc est falsum. ergo homo non est asinus sibi em̄ ex falsitate conclusionis prius illate interimit̄ p̄missa que ē causa falsitatis talis cōclusionis Circa talem ergo syllogismū vt dictū fuit semper habet fieri ista fallacia. quia in talibus sillogisimīs vt dicit phis semper necessariū est interimere aliqd̄ ex his que posita sunt in p̄iori sillogismo z ergo necessariū est i eis multiplicari p̄positiones inter quas aliquando latent̄ inducit̄ aliqua vt causa que tamen non est causa quando ergo ex falsitate conclusionis illate in primo processu interimit̄ hypotesis respondentis in processu reflexo vis decur imperito rōdenti sepe fieri redargurio p̄pter hoc cum tamē non fiat

Querit̄ Quod est exemplū phi circa istam fallaciam. ¶ Solo Exemplū potest sic formari Si ista sit hypotesis rōdēris q̄ aia z vita sunt idem z opponens volens hypotesim illam destruere dicat q̄ non sunt idem. Et arguat sic. omne contrariū corruptōnis est generatio. sed mors est corruptio quedam contraria vite z anima z vita sunt idem. ergo vita est generatio z viuere est generari. sed hoc est impossibile. quia qui viuūt non generatur sed genitus est. ergo anima z vita non sunt idem.

Querit̄ Quomodo ostendit phylosophus defectum illius paralogismi. ¶ Solutio dicit q̄ tale impossibile quod ibi inferur non sequitur ex illa p̄positione anima z vita sunt idem. sicut illo paralogismo p̄tenditur. Et ratiō illius est quia si illa p̄positio deponatur et non cōnumeret̄ alijs p̄missis adhuc idem impossibile sequitur vt si sic dicatur. Omne contrariū corruptioni est generatio. sed mors est corruptio quedam contraria vite. ergo vita est generatio z viuere est generari. patet ergo q̄ illa p̄positio anima z vita sunt idem fuit nō causa illatōnis talis impossibilis videbatur tamen esse causa. p̄pter couenientiam quaz habet cum ista mors est corruptio contraria vite in termino idem significante in vtraq̄.

Querit̄ Que est tunc vera causa illi⁹ impossibilis illati in tali paralogismo. ¶ Solo quidā dicunt q̄ ista scz omne cōtrarium corruptioni est generatio illam em̄ dicunt falsam. quia corruptio non solum contraria est generatōni sed etiam creationi. Sed hoc nihil est. quia contraria debent fieri circa idem subiectū. sed sic non est de corruptōne z creatione. quia creatio non p̄supponit subiectum. Et ergo alij dicunt q̄ illa est causa mors est contraria vite. quia mors z vita non sunt contraria sed magis p̄uatiue opposita. Sed hoc etiam non potest dici quia illo dato adhuc equaliter vt p̄us seq̄tur falsa p̄clusio. vt p̄ sic arguēdo. Qd̄ q̄ uatiue opponit̄ corruptōni ē generatō. s; mors ē corruptio p̄uatiue opposita vite. ḡ vita ē generatio z viuere est generari. z inde vt prius interimit̄ hypotesis. Et ḡ tercio alij dicūt q̄ hec est falsa z cā illatōnis impossibilis mors est corruptio. Et rō est. q̄ illud qd̄ seq̄tur ad aliq̄ mortū vel m̄s

Primi Elenchorū.

rationem ut finis et terminus non potest dici ille motus vel mutatio ita quod motus predicatur de eo sed motus est terminus et sequitur ad corruptionem sicut vita sequitur ad generationem. ergo ista predicatio est falsa quod motus est corruptio. sicut etiam ista vita est generatio. Et ergo ex illa propositione falsa cum alijs premis sit sequitur in exemplo textus illa falsa conclusio. Et ita videtur dicere **Albertus** hic in commento.

Queritur Quot correlaria ponit hic philosophus in textu? **Solo** quod tria. Primum est quod paralogismi istius fallacie non sunt simpliciter in syllogisati quod prima conclusio falsa in primo processu est vere syllogisata ex premis falsis sed sunt in syllogisati ad propositum hoc est ad intermedium hypotesis respondentis eo quod illa sit impertinens ad illationem existens non causa.

Secundum correlarium est quod paralogismi istius fallacie plerumque non minus latent interrogantes seu opposites quam respondentes.

Tertium correlarium est quod paralogismi istius fallacie possunt fieri secundum consequens. id est secundum fallam consequentis.

Ad Ex illo tertio correlario videtur sequi quod ista fallacia non esset distincta a fallacia consequentis. **Solutio** negatur sequela quia licet paralogismi istius fallacie etiam possint fieri secundum fallam consequentis non tamen secundum eandem rationem. Nam non est inconueniens quod idem paralogismus forme secundum diuersas fallas dummodo hoc fiat diuersimode et secundum diuersas causas apparentie. Sicut a simili non est inconueniens quod idem argumentum dyalecticum forme secundum diuersos locos dyalecticos dummodo fiat ex alia et alia habitudine.

Queritur Quare tunc paralogismi istius fallacie plerumque possunt formari secundum fallaciam consequentis quam secundum aliquam aliam. **Solutio** **Alberti** quod hoc est propter maiorem conuenientiam istius fallacie cum fallacia consequentis. Et hoc propter duo. Primo quia sicut in fallacia consequentis sunt necessario due consequentie quarum una est bona et alia mala. Ita etiam in ista fallacia ut patet. Secundo quod sicut in fallacia contrarietatis est quedam reciprocatio ab antecedente ad consequens vel e converso ita etiam in ista fallacia est quedam reciprocatio et reflexio ab hypotesi ad fallam consequentem et e converso a fallacia consequenti ad interemptionem hypotesis.

Queritur Quot sunt modi istius fallacie? **Solutio** quod **Isidoro** in textu non posuerit nisi unum ex pluribus patet in **Alberto** distinguendo duo modi. Primum est quod premissa non est consequenti premissa est in subiecto. Ita quod in aliquo propositum quod sunt eadem sumat subiectum premissa non est eadem siue hypotesis. Et exemplum ut si ista sit hypotesis. **Dis** lapis est animal. Et arguitur tunc sic ois lapis est animal. ois margarita est lapis. ois homo est margarita. **Et** ois homo est lapis. **Et** hoc est impossibile. **Et** ista ois lapis est animal. ubi enim ex fallitate conclusionis male inferuntur illa que sunt hypotesis ois lapis est animal quod patet quia illa deposita adhuc equaliter sequitur illa falsa conclusio. et hoc est non est eadem que videtur tamen esse causa pro tanto quia quod est subiectum in ea ponitur in una premissa. **Secundum** illius paralogismi licet in predicato.

Reparationes

Secundus modus est quoniam premissa non causa conuenit cum aliqua premissa causa in predicato suo ita quod predicatum premissae non cause siue hypotesis ponat in aliqua propositione que sunt cause ut si ista sit hypotesis ut prius. Omnis lapis est aial et arguat sic Omnis lapis est aial. omne corpus est inanimita. omne aial est corpus. Omne aial est maiarum. conclusio est impossibilis. Ista ois lapis est aial ibi enim sicut male interimit illa ois lapis est aial quia ipsa non est causa falsitatis conclusionis eo quod ipsa deposita adhuc sequit falsa conclusio. videtur tamen esse causa propterea quia quod est predicatum ea ponit in una premissa que est causa licet in subiecto. Et ita patet quod isti modi non assignantur nec distinguuntur per hoc quod est premissam non causam habere idem subiectum vel idem predicatum cum premissa causa sicut quidam male intelligunt. sed per hoc quod est subiectum vel predicatum premissae non cause ponit in aliqua premissam que sunt cause siue hoc sit a parte subiecti siue a parte predicati sicut tunc manifeste dicitur Albertus.

De fallacia secundum plures interrogaciones ut vnam

Queritur Quid est interrogatio. **S**olo Alberti Interrogatio est propositio probabilis proposita cum nota interrogatio. Et habet se ex additione aliquo modo ad propositionem dialecticam quia supradicta propositioni dialectice modum interrogandi consensum respondentis sicut quoniam dicitur est ne hoc vera homo currit. Et quod secundum Boetium interrogatio seu questio propositio enunciatio et conclusio secundum substantiam sunt unum et idem et differunt solum secundum rationem. ergo omnia illa equalem habent diuisionem. Et propter hoc sicut primo perhermeniaz. Enunciatio diuiditur in unam et plures. ita etiam in propositio potest diuidi interrogatio in unam et plures. Unde interrogatio una dicitur in qua unum interrogatur de uno secundum vocem et rem significatam. Et sufficit quod quocumque modo sit una siue unitate analogie siue generis siue speciei siue unitate materialis. Et a priuatione cuiuslibet talis unitatis propositio interrogatio dicitur plures. unde interrogatio plures potest sic defini. In interrogatio plures est quoniam unum de pluribus vel plura de uno vel plura interrogantur de pluribus. ut utrum fortes vel plato currunt vel utrum fortes currit et disputat. vel utrum fortes et plato currunt et disputant.

Sed queritur tunc que vocatur interrogatio plures ut vna. **S**olo quoniam unum de pluribus vel plura de uno vel plura interrogantur de pluribus sub unica nota interrogatio. Tunc enim interrogatio dicitur in plurali numero plures propter plura interrogata. Et dicitur in singulari numero ut vna propter unitatem note interrogatio. Sicut patet in hoc exemplo. Est ne fortes et plato aial vel legit ne fortes et disputat vel fortes et plato legunt ne et disputant.

Queritur Quando committitur ista fallacia. **S**olo propter fallacia ista secundum plures interrogaciones ut vnam tunc committitur quoniam opponentes sophiste faciunt duas interrogaciones ut vnam et ridentes propter unitatem note interrogatio non sciunt esse plures interrogaciones et ergo non dant nisi unam responsionem ubi deberent dare plures. Et ergo fallacia ista secundum plures interrogaciones ut vnam solet sic defini quod est quod

Primi elenchorū.

neitas decipiendi pueniens ex puenientia interrogatōis plures ad inter-
rogatōem vnā. ppter quā credit aliq̄s q̄ ad eam debeat dari vna respōsio
cū tñ essent dande plures ppter pluralitatē interrogatōy. Et ibi innuūtur
due cause. Causa apparentie in ista fallā est vnitās modi interrogandi. Et
cā defectus diuersitas interrogatōy. Et ex hoc etiā facile p̄t sumi rō qua
re ista fallā nō denoiat absolute s̄m plures interrogatōes. sed additur vt
vnā. qz ad fallā nō sufficit cā defectus. sed etiā requiritur cā apparentie.
Sed qñ d̄: fallā s̄m plures interrogatōes. ibi tangitur cā defectus. q̄ est
pluralitas interrogatōy. Et etiam tangat cā apparentie addit vt vnāz
supple ppter vnitatē modi interrogandi. qz ppter vnitatē note interrogatōis
onis. interrogatio que est plures simplr̄ apparet vt vna

R̄s̄ nō est aliqua fallā s̄m vnā interrogatōem vt plures. ergo nulla
erit s̄m plures interrogatōes vt vnā. ¶ Solo. negat p̄na. Et rō
est. qz in om̄i fallā debet esse causa apparentie. sed nulla esset apparetia si vnā
acciperet vt plures. ergo zē

Querit̄ Et nō semp̄ difficile sit videre an interrogatio sit plures
et q̄ ad eam nō est danda vna respōsio. ¶ Solo p̄bi q̄
nō. sed in aliquibz est facile. in alijs videre difficile. Tūc etiā est facile quan-
do plura vt plura interrogant de vno. Sicut qñ querit̄ vtrū terra sit mare
vel celum. qz illa multā habent diuīam. Sed tūc est difficile qñ queruntur
plura que multā habent puenientia. et que vniūtur vel ad minus vniri vi-
dent̄ in aliquo vno. in illis etiā sepe r̄ndentes dant vnā respōsionē. et ergo
vel falsum eis obuiat vel redargui videntur

Duerit̄ Quot sunt modi istius fallacie. ¶ Solo q̄ duo. P̄i-
mus est. quando plura interrogantur vt vnum in singu-
lari numero. Exemplū est. vt putas est ne hic et hic homo demōstratis for-
te et platone. quia si respondens dixerit sic dando vnā respōsionem. tūc
arguitur sic hic et hic est homo. ergo hic et hic est vnus homo. et p̄ p̄sequēs
qui percusserit hūc et hunc p̄cutiet hoiem et nō hoies. hoc incōueniēs sequit̄
tur danti vnā r̄nsionē. qz si diceret pluribz r̄nsionibz hic est hō et hic est hō
tūc illam redargutōem effugeret.

¶ Secundus modus est. qñ interrogant plura vt vnūz in plurali numero
vt si demonstratis pluribz quozum quedam sunt bona et quedā mala q̄ra-
tur vtrum omnia ista sunt bona vel nō bona. Si respondens dixerit vnica
respōsione q̄ sunt bona. tunc infertur p̄tra euz. ergo non bona sunt bona.
Et si dicat q̄ sunt nō bona infertur. ergo bona sunt nō bona. Et isti sunt
modi quos videtur p̄bus innuere p̄ exempla rextus. et sumuntur ex parte
modi interrogandi. Possunt tñ adhuc quodā alio mō distingui. scz ex pre-
interrogatōy. et sic sunt tres. quia vel plura querūtur de vno. aut vnūz de
pluribus. vel plura de pluribz. et vtroqz modo distinguit istos modos de
minus. Tertius

Querit̄ Quod est illud notabile quod ponit p̄bus post assigna-
tionem horum modozum in textu. ¶ Solo. dicit p̄bus
q̄ et istaz fallaciarū assumptis quibusdam hoc est ex aliquibz p̄-
appositis

Reparationes

quæ sit verus elenchus? .i. nō solū apparens. sed verus syllogismus est
vera redargutio. Exempla ē vt si q̄s p̄ modū presupōis p̄cedat q̄ eodē
mō aliqd̄ dēbet definiti in singulari numero z in plurali. v̄puta q̄ sicut ce-
cum d̄t quod nō videt optum natū tñ est videre. ita ceca in plurali nume-
ro definit q̄ sunt illa que nō vident z apta nata sunt videre. Sic lectu-
tur q̄ demonstrato vno ceco z altero vidente. si querat vtrum illa sunt ceca
vel videntia. si respondens dederit vnam responsionem vel affirmando
vel negando. necessario talis respōdens habebit p̄cedere q̄ ambo sunt vi-
dentia vel ambo ceca. q̄d est impossibile z falsum Sequela tamen parz. qz
vel illa vident vel nō vident. si vident. sunt videntia. si nō vident tunc qz
apta nata sunt videre iuxta definitōem datam in plurali numero erūt ce-
ca. Et ita parz quō p̄cedens predictam supponem non potest effugere ve-
ram redargutiōem z elenchum. Dominus alterius tñ videt dicere q̄ nō
accidit elenchus contradictionis Sed hoc sic dēbet intelligi q̄ non accidit
p̄dictio manifestā. eo q̄ ceca z videntia non differūt penes affirmatōes
et negatōem. sed accidit p̄dictio implicita z ex p̄sequenti. Et de hoc vi-
de latius in p̄mento.

Tercius tractatus.

Aut ergo sic diuidendū apparentes syllogismos zc

Ille est tercius tractatus in quo phis determinat de reductōe omni-
um dictarū fallaz ad ignorantia elenchū. Et diuidit in duo capla. In pri-
mo determinat de fallacijs fm q̄ deceptio est in ipsis ex pre sui. scilz ex pre
vocijs vel ex parte rei fecate. Secūdo determinat de eis p̄ p̄paratōem quo
ad nos fm q̄ hñt nos decipe. Primū caplm habet tres partes. In prima
docet in generali reducere omnes fallas ad ignorantiam elenchū. In secun-
da facit h̄ in spēali de fallacijs ī dictōe In tercia de fallacijs extra dictiōem

Querit An puenienter phis docet hic reducere oēs fallas in ig-
norantiam elenchū. Solo q̄ sic. qz p̄ tale reductōem ma-
nifestat defectus fallaz in hoc q̄ offendit q̄ vel peccāt in illatōe. probatio-
ne vel p̄radictione

Ar Superius circa quamlibet fallam ostense sunt cause defectus pa-
ralogismoz. igitur nō est necessariū hic docere reductōem earū.
Solo q̄ licet superius ostense sint cause defectus fallaz fm se. nō tamē
ostensum est quō illi defectus spēaliter sint p̄ra ratiōem elenchū. z ergo ille
tractatus est necessarius.

Querit Quid est reducere omnes fallacias ad ignorantiam
elenchū. Solo. non est aliud q̄ ostendere quomodo q̄
libet fallacia peccat p̄ra aliquam particulam in definitione elenchū positā
et ad verum elenchum requisitam

Ar Si omnes fallacie possent reduci ad fallaciam ignorantie elenchū
tunc non esset nisi vna fallacia. sed hoc est falsum. ergo illud ex q̄
sequitur Solo. ignorantia elenchū accipitur dupliciter vt p̄ us dictū fuit

Primi elenchor.

It. scz generaliter & spēaliter. iam omnes fallacie nō reducūtur ad ignoranz
nam elenchi spēaliter dictā. que ponitur distincta fallā ab alijs. vt p̄ndit
argumentū. sed reducūtur ad ignorantia elenchi generaliter dictam q̄ acci
dit ex omissione cuiuslibet particule in definitōe elenchi posite

Querit Quomodo docet p̄s in generali omnes fallacias re
ducere ad ignorantiam elenchi. **S**olo. dicit q̄ omnes
deficiūt a vero elencho in hoc. quia sunt immoificati. & non inferūt p̄clu
sionem suam ex his que posita sunt de necessitate. qđ tamen requiritur ad
omnē bonū syllogismū q̄ scz inferat p̄clusionem suam de necessitate & ve
re ex his que posita sunt & nō tm̄ apparenter

Querit Quomodo hoc debet intelligi q̄ paralogismi omniū
fallaciarum sunt immoificati. **S**olo sunt immoificati
cati. qz nō sunt modificati fm̄ habitudines locales sylli inferentis & p̄ban
tis. q̄ modificatio requirit ad sylm̄ dyalecticū in materia p̄babilis. **E**t p̄
intellectu illius notandū est fm̄ venerabile dñm̄. Alterū q̄ modificatio syl
logismi est dispositio p̄pōnum in figura & qualitate & q̄ritate & habitudis
ne reali mediū ad extrema ad nēcitarem illationis p̄clonis. **E**t ergo sicut
est duplex nēcitas illationis p̄clonis. ita etiā est duplex modificatio. **Q**ues
dam scz est modificatio simplr̄ dicta & vocalis que causat ex simplici ordi
ne terminoz & p̄pōnum in figura fm̄ debitā qualitatē & q̄ritatē ad inferē
dum p̄clonem. & de tali modificatiōe determinat in libro p̄oz. & vocat̄ ibi
p̄iugatio utilis. & imoificatio sibi opposita vocat̄ p̄iugatio inutilis. & est p̄
uatio ordinis terminoz vel p̄pōnum in debita qualitate & q̄ritate ad infe
rendū p̄clonem de qua etiā in eodē libro determinatū est. **A**lia est modifi
catio non simplr̄ dicta & vocalis sed realis in materia spēali. que causat ex
reali habitudine p̄missaz ad p̄clonem. **E**t illa est duplex. qz quedā causat
ex habitudine locali que exigitur ad sylm̄ dyalecticū in materia p̄babilis.
et de illa modificatiōe determinatū est in thopicis. **E**t imoificatio illi op
posita est p̄uatio talis habitudinis localis. qñ scz videt̄ talis modificatio
esse in syllo & nō est. & illa imoificatio spectat ad hūc libzū. illa em̄ non po
tuit in thopicis determinari. qz ex eisdem p̄ncipijs nō potuit determinari
habitudō vera & apparens. **A**lia est modificatio realis in materia demon
stratiua & nēcāria. que causat ex habitudine imediata & essentiali mediū nō
tam ad p̄clonem qđ ad rē p̄clusam. **E**t de illa determinatū est in libro po
sterior. **E**t imoificatio ei opposita est p̄uatio talis habitudinis imediate
et essentialis de qua ibi determinatū est. & vocat̄ syllus falsigraphus. **E**x
his ḡ p̄z quō paralogismi fallaz dicūtur imoificati. nō quacūq̄ imodifi
catione indifferenter. sed imoificatiōe que est p̄uatio habitudinis localis.
que requirit ad sylm̄ dyalecticū inferentē & p̄bantem. qđ additur notāter
qz fm̄ q̄ duplex est talis syls. scz ex habitudine locali ex nēcitate p̄ne infe
rens & alius ex habitudine locali de nēcitate inferens & p̄bās seu notificās
tra est duplex talis modificatio. & duplex etiā sibi opposita immoificatio.
Et de in peritione eius qđ est in p̄ncipio licet sit modificatio fm̄ habitū
dine inferentē. nō tm̄ p̄bante seu notificante. qz syls illi⁹ falte licet inferat
de nēcitate suam p̄clonem nō tm̄ probat.

Reparatiões

Querit Circa secundā partē capli. quō phs docet spēaliter fallas
indictōe reducere ad ignorantā elenchū. **Solo.** pmo
vult q ille tres falle. scz equocatōis. amphibologie. z figure dicens redy
citur ad elenchū. in eo q peccāt ptra illam pculā. nō nois tm. sed nois z
rei simul. qz in ipis sumit oō vt simplr vna. q tñ habz plura featā. et hoc
manifestū est de equocatōe z amphibologia. Sed de figura dictōis parz
qz ppter figurā seu similitudinē appellatōis vltā q fecāt quale qd videtur fca
re hoc aliqd. z ita oō ibi fm phantasiā est multiple

¶ Secūdo vult q alie tres. scz pōnis. diuisionis. z accentus. deficiūt ab
elencho penes illā pculā vnius z eiusdē qz lies in illis sumat idē nomen
vel oō materialiter. nō tñ formaliter z fm modū pferendi. qd tñ requiritur
ad verū elenchū. itabene sicut requiritur identitas rei.

Querit Quō ondit hoc phs q ad elenchū nō requiritur iden
titas rei. sed etiā nois. **Solo.** ondit exēplariter. quia si
aliqs rīdens habeat in positōe sua q tunica nō est vestis. z opponens cons
tra eū syllogizat q tunica est tunica. z nō q tunica est vestis. talis opponēs
rīdenti nō ptradicit. z ergo ignorat elenchū. qz facto tali syllo z cluso q
tunica sit tunica. rīdens adhuc interrogatiōe indiget vtrū tunica idē feat
qd vestis. qz ipse infert de tunica. z positio rīdentiis fuit de veste.

Querit Circa terciā partem capli. quō docet phus reducere
fallas extra dictōem ad ignorantā elenchū. **Solo.** in
ductiue de singulis. Et pmo de falla accētis dicens q paralogismi fallē
accētis peccant ptra syllogismū in hoc q nō de necessitate pcludūt. z ergo
etiā peccāt ptra elenchum. Consequentiā pbat. qz eadē est definitio elenchū
z syllogismi addendo solum definitioni sylli ptradictōem. vt pūs etiā
patuit. Ans phus ostendit p duo exēpla. Primū est. si hō est necesse est
aiāl esse. sed aiāl est albū. ergo necesse est hominē esse albū. ab eū cluso de
necessitate nō sequit ppter extraneā habitudinē mediū ad extrema. hō etiā
accidit aiāli z est sibi extraneū inq̄stum ppatat ad albū. **¶ Secūdū** exēms
plum est. Omnis triangulus hz tres angulos equales duobz rectis. sed
triangulus est figura. q̄ figura hz tres angulos equales duobz rectis. Nō
sequit. qz accidit triangulo figurā esse p̄ q̄ stat sub illo attributo qd est ha
tere tres angulos equales duobus rectis. sicut etiam accidit sibi respectu
eiusdem attributi primū esse. id est primam figuram rectilineam vel princi
piū esse omnū figuraz poligoniāz.

Querit Quō differt ista falla ab alijs fallacijs extra dictionem
Solo phs. qz hz maiorē apparentiā q̄ aliqua aliarū.
Et q hoc verū sit ostendit phus. qz fm paralogismū istius fallē artifices
et oino scientes ab inscijs arguūt. Inscijs em qū volunt arguere ptra sap
pientes maxime faciūt paralogismos accētis vt videant sapientes. qz qū
artifices z sapientes quibz arguūt nō possunt distinguere quid puenit alijs
cui p se z quid p accidens. tūc vel pcedūt opponētibz qd pcludūt. vel si nō
pcedāt. qz tñ distinguere nō pnt vidētur cōcedere. z hoc est incōueniēs. qz
sophista nō vult videri rephensus vel redargutus

Primi Elenchor

Querit Quò fallacia a dicto fm quid ad dictū simpliciter redit
cirur ad ignorantia elenchi. **Solutio** quia in paralo
gismis ei⁹ non est affirmatio z negatio de eode z fm idem qd tamē redit
tur ad elenchū rōne cōtradictōis. **Et** q hoc verū sit q scz non sit ibi affir
mato z negatio de eodem oñ dit exemplariter quia licet albū simpliciter
ēōtra dicat non albo tamē albū fm dentes qd est albū fm quid non cōtra
dicat non albo simpliciter. **S**tergo aliquis opponentiū accipit vt simpliciter
er albū qd a rōdente non nisi fm qd dictū est album talis non refert ad
idem affirmatiōem z negatiōem z ita non facit verū elenchū videt tās
men facere verum elenchū p tanto quia ignorat q sit elenchus q̄tum ad
illam particulam affirmatiōem z negatiōem esse de eodem.

Querit Quò fallacia ignorantie elenchi specialiter dicta redit
cirur ad ignorantiam elenchi. **Solutio** dicit phus q
modi eius manifestissimi sunt quo ad hoc qd est deficere a vero elēcho qz
in eis sit deceptio fm omisiōem q̄tuor particulaz defunt dōis elenchi q
sunt ad idem fm idem s̄l̄r z in eodem tempore.

Querit Quò fallacia petitionis pncipiū z fallacia fm nō cām
vt cām reducitur ad ignorantia elenchi. **Solo** quia
in fallacia fm nō cām vt cām cōclusio non sequit ex pmissis eo q hec sūt
ex quo semp est vna pmissa non causa que nihil facit ad tilatiōem cōclu
sionis. **Et** in fallacia petitiōis pncipiū nō obseruat illa particula non con
numerato eo qd erat in principio.

Querit Quare ille due fallacie in reducēdo p̄ungūt ab **Are**
storele. **Solo** quia reducitur fm ignorantia eius de
particula definitōis elenchi eo q peccent p̄ra eandē particulam.

Querit Quò fallacia consequentis reducitur ad ignorantia elen
chi. **Solo** qz fallacia accētis reducitur ad ignorantiam
elenchi. **Et** etiā fallacia p̄ntis. **Cōsequētia** p̄bat f̄hs. q̄a paralogismi falla
cie cōsequēntis sunt quasi partes ipius accētis.

Querit Quò hoc d̄z intelligi q p̄ntis ē pars accētis. **Solo** **Al**
teri nō est pars subiectiua vel integralis sed est pars q
si subiectiua in hoc q h̄z aliquā similitudinē cum parte subiectiua qz sicut
parte subiectiua posita ponit totū z non e conuerso. ita vbiq̄q̄ est p̄ntis seu
fallacia p̄ntis ibi est etiā fallacia accētis sed nō p̄uertit.

Querit Quò d̄nt tunc ille due fallacie ab **Ar**istotele. **Solutio**
sic differūt fm phylosophū. qz fallacia accētis est in
vno solo. sed fallacia consequentis est in pluribus hoc est tantum dictu
q fallacia accētis semp est in vna p̄ntis in qua s̄l̄r aliquid attribuit inesse rei
subiecte z eius accidenti vt prius dictū fuit. sed fallacia p̄ntis fit in duabus
vel in pluribz p̄sequentijs. **Sicut** qñ arguit a destructiōe antecedentis ad
destructiōem p̄ntis vel a positiōe p̄ntis ad positiōem antecedentis. **Et** ista
est expositio faciliōr z planiōr huius dicti **Ar**istotele. **Que** tamen expositi
ones si placeat videant in cōmento.

Reparationes

Querit Contra quā particulā definitōnis elenchi specialiter pccat ista fallacia. **S**olo cōtra illā particulā que dicit q̄ syllogismus est oratio in qua quibusdā positus aliud ex necessitate accidit. Et rō ē qz paralogism⁹ istius fallacie nō habet debitā terminorū positōnē eo qz psequens in eo ponitur p̄ antecedente z eōtra putat em̄ qz p̄ns positum inferat añs sicut econtra añcedens positū inferē p̄ns z tñ non inferē vt prius circa fallaciam psequentis dictū fuit.

Querit Quō fallacia s̄m plures interrogatōnes vt vnā reduzitur ad ignorantia elenchi. **S**olo qz deficit a definitōne p̄pōnis. Quod sic ostendit̄ quia p̄positio ex qua debz p̄stitui elenchi⁹ et syllogismus s̄m veritate sic definit̄ qz p̄pō est que vnū p̄dicatum de vno subiecto feat (eo qz idem sit p̄pō z p̄pō vna z definitio rei z vnus sol⁹) rel sicut hois z vnus hois. Sed paralogismus fallacie s̄m plures interrogatōnes vt vnā non constat ex p̄pōnibz vnis. s̄ sequit̄ qz deficit a rōne p̄pō positōnis z p̄sequens a rōne syllogismi z elenchi. videt̄ em̄ esse syllogismus factus ex p̄pōnibus cum non sint p̄pōnes. vn̄ dicit̄ p̄hs qz si q̄s dederit responsiōnē vnā quasi esset interrogatio vna talis vere redarguit̄ z sic p̄tra eum verus elenchus. Si autē non dederit vnā r̄nsionem sed videt̄ tamen dedisse tunc fit p̄tra eum verus elenchus apparens sed nō ver⁹.

Querit Quando dans vnā responsiōnem ad interrogatōez plures redarguit̄ vere z qñ apparetur. **S**olutio qñ responder̄ affirmatiue ad interrogatōnem plures tunc vere redarguitur sed quando r̄ndet negatiue tunc solum redarguitur apparetur si interrogatio sibi p̄posita fuerit affirmatiua. Et hoc additur noranter quia si interrogatio plures p̄posita esset negatiua z respondens daret r̄nsionem negatiuā etiam vere redargueretur.

Capitulū secundū

Fallacia autē fit in his quidē que sunt s̄m zc.

In hoc caplo p̄hs p̄nter agit de fallacijs p̄ p̄paratōnem quo ad nos ostendendo quō nos fallant z quomodo habent causam deceptōnis i nobis. Et diuidit̄ in duas partes. **I**n prima facit hoc de fallacijs in dicitōne **I**n secunda de fallacijs ex contradictionem.

Querit Quorūplex ē causa deceptōnis ex parte nostri. **S**olo duplex. Vna est generalis z illa est impicitia nostra. Alia est specialis z est ex hoc qz nō videm⁹ speciale defectū qui laet in paralogismis sub aliqua apparentia. Et de illa cā speciali p̄hs determinat hic ostendens quō decipimur specialiter s̄m singulas fallacias.

Ar̄ **I**n oi fallacia p̄ncipiū deceptōnis est vel ex pte vocis vel ex parte rei. s̄ nulla fallacia hz cām deceptōnis ex pte nostra. **S**olo duplex est p̄ncipiū deceptōnis scz actiū z hoc est ex pte vocis vel ex parte rei et de illo non loquitur p̄hs. Aliud est passiū z hoc est ex parte nostra et de illo p̄hs hic loquitur.

Primi elenchor.

Querit Quod decipimur fm fallaciā equiuocatiōnis z amphi-
bologie. **Solutio** p hoc q nō possumus distinguere dic-
tionem vel oratiōem multiplicem sed credimus q propter vnitatem dic-
tionis vel oratiōis etiā sit vnitas significatiōis hinc inde. Et illa difficultas
distinguendi maxime ptingit in analogicis sicut sunt vnū z ens z idē. Et
rō illius est fm Albertū qz in illis nomē est vnū z etiā sciatū est vnū sed p
pter modos quosdam illius vnus qd sciatū est importāt multa. Sicut ex
empli gratia ens significat solū vnū scz substantiā z non sciat accidens nī
si inq̄tum accēs est quidā modus entis z quia illos modos difficile ē vī-
dere in analogicis ideo in eis est difficultas distinguendi. In alijs autē eq̄-
uocis sicut in equiuocis a casu magis facile est videre distinctiōnem qz ibi
nomen solum est vnū z significata simpliciter plura.

Querit Quod decipimur fm fallaciā ppositiōnis z diuisionis.
Solutio p hoc q putamus nihil differre orōnem cō-
positam a diuisa sicut patet in pluribus orationibz in quibus compositio
est fallens ppter veritatem sensus diuisi z in pluribus etiam in quibus di-
uisio nos fallit ppter veritatem sensus compositi.

Querit Quomodo decipimur fm fallaciā accentus. **Solutio** p hoc q putamus q oratio idem significat intensa
et remissa. Et norandū est ibi q oratio non dicit ppter intensā vel remissa
sed fm qsdam similitudinem inq̄tum scz pducitur vel breuiat fm placōne
per intensum etiā in pposito intelligit pbus acutiū accentum z per remissū
accentum grauem.

Querit Quomodo decipimur fm fallaciā figure dictionis.
Solutio per hoc q non scimus distinguere que dic-
tiones similiter significant in figura terminatiōnis vel in modo scationis
vel suppositiōnis z que dissimiliter.

Querit Etz difficile sit hoc scire distinguere. **Solutio** sic z hoc
ōn. dicit pbus duplx. Primo qz ē multū p̄pinquū ad cogni-
tiōem veritatis q em̄ p̄t distinguere illa q in figura dēōnis sūt sicut illi est. p
pe videre vtz. illi ptingit qsi cognoscere veritatē. Secūdo ōndit hoc exē-
plariter qz nos sepe opinamur ppter silem figurā vocis q termin? cōis qui
sciat qleqd fecer hoc aliqd z intelligim? eū p̄t p̄ supposito cū tñ stet non. p
supposito s̄ natura cōi. Et q̄ difficile ē illa distinguere vnū q scit illa bñ dī-
stinguere q apparent esse sicut cū tñ sint diuersa ille facile sciet pcedere qd ē
pcedendum z negare qd est negandum.

Querit Quod est illud correlatiū qd pbus infert ex dictis. **Solutio**
lurto q fallacia figure dictionis ponēda ē inter fallacias
in dictione. Et hoc probat tribus rōnibus. Prima est qz p hanc falla-
ciā magis decipit aliqd cōferendo cū alio q̄ p̄siderando apud seipm. q̄ est
fallacia in dictione. Cōsequētia pbat. quia collatio que est cū alijs illa sit
per orōnes z voces. z ergo signū est q p̄ncipiū apparente z deceptio-
nis sumitur ex parte vocis.

Reparatiões

¶ Secūda rō q̄ quis p̄ingat aliq̄n aliq̄e apud seip̄m p̄siderando des-
cipi s̄m hanc fallaciā hoc tamē non fit ex eo q̄ rem s̄m se p̄siderat sed quia
considerat rem sub sermone z inq̄st̄ est sermone significata. z ergo patet
q̄ causa deceptōnis sumit̄ hic ex parte sermonis seu vocis z non ex parte
rei z p̄ sequens est fallacia in dictione.

¶ Tercia rō Illa fallacia est in dictione que fit ex similitudine dictionis cū
dictione. sed fallacia figure dictionis est h̄mōi. ḡ. Maior patet q̄ talis s̄m
multitudo est aliquid p̄mens ad dictionem. Dimoz patuit superius.

Querit̄ Quare p̄hs magis p̄bat de fallacia figure dictionis q̄
fit fallacia in dictione q̄ de alijs. **Solutio** q̄ habz ma-
iorem p̄uenientiam cū fallacijs extra dictiones q̄ alie. In signum cui⁹ videz
mus q̄ in exemplis z in paralogis fallacie figure dictionis cōter etiaz
accidit fallā aliqua extra dictionem vt fallā accidentis vel p̄sequentis. Es-
ergo quidam antiquoz etiam hanc fallaciam posuerunt inter fallacias
extra dictionem.

Querit̄ Circa secūda partē capituli de fallacijs extradictione
p̄mo quō decipimur s̄m fallaciā accidentis. **Solutio**
per hoc q̄ non scimus distinguere inter idem z diuersa z inter multum ex
vñū. z inter illa que insunt p̄dicatis z que rei subiecte. Aliqua em̄ insunt p̄-
dicatis z non rei subiecte z tamen putant sibi inesse p̄pter partialem con-
uenientiam quam habent ad inuicem quē ergo illa nescit distinguere decip-
itur s̄m istam fallaciam.

Querit̄ Quomodo decipimur s̄m fallaciam consequentis.
Solutio q̄ similiter decipimur s̄m fallaciam antecedentis
sicut s̄m fallaciam accidentis quia cōsequens est pars accidentis
vt prius dictū fuit. Etiam decipimur penes hanc fallaciam quia ignorā-
mus differentiam p̄sequentis z antecedentis ex quo etiā videmus cōse-
quens nunq̄ separi ab antecedente credimus etiā q̄ antecedens nō possit se-
pari a consequente q̄ tamen falsum est. quia consequens potest esse ante-
cedente non existente cum consequens sit superius z habeat se in p̄ q̄ an-
tecedens.

Querit̄ Quō decipimur s̄m fallaciā ignorātie elench̄i z a dicto
ro s̄m q̄d ad dictū simpliciter. **Solutio** s̄m fallaciam a
dicto s̄m quid ad dictum simpliciter decipimur ex hoc q̄ nescim⁹ distingui
vere inter dictum simpliciter z dictū s̄m quid. nam p̄pter talem ignorā-
tiam cōcedimus cōclusionem vlt̄ z simpliciter quasi nihil significet s̄m q̄d
aut quō aut quo aut vt nunc z p̄terea decipimur s̄m fallaciam ignorātie
elench̄i. similiter decipimur quia non scim⁹ distinguere inter opposita sum-
pta simpliciter z cum determinatōibus p̄ijs que inferunt suū simpliciter
In ista em̄ fallacia sunt plura dicta simpliciter z plura dicta s̄m quid vt
prius patuit.

Querit̄ Quō decipimur p̄ fallaciam p̄tensionis eius q̄d est ip̄n
cepto. **Solutio** p̄ hoc q̄ putamus p̄missas p̄bare cō-
clusionem eam tamen non p̄bent s̄m veritatem.

Primi Elenchor

Querit Quò decipimur fm fallaciã fm nõ causam vt causam
Solo quia putamus premissã nõ causam esse cau
sam ppter partialem conuenientiam quã habet cum premissa que eã.

Querit Quò decipimur fm fallaciam fm plures interrogatio
nes z vnã. Solo p hoc q non scimus distinguere in
ter ppositionem que est vna z que est plures ppter partialem conueniens
riam earundem ad inuicem.

Tractatus quartus

Quonia aut habemus fm q fiunt apparẽtes syllogismi.

In hoc tractatu phus pnter ppar syllogismos sophisticos ad locos so
phisticos. Et diuidit in quatuor capitula. In pma ondit quò omnes syllo
gismi sophistici sumuntur fm locos sophisticos hoc est fm pãctas tredecim
fallacias ita q ille fallacie sunt pncipia ex quibus omnes syllogismi sophis
tici sumuntur. Et illa est conclusio principaliter inuenta in toto isto capitulo
lophus tamẽ ante eius pbatõnem aliqua pmitte vii pmo querit.

Querit Quotuplex est syllogismus sophisticus. Solo pbi
q duplex quidã em est peccans in forma. z quidã pec
cans in materia. Syllogismus sophisticus peccans in forma est qui videt
esse syllogismus vel elenchus z non est quia deficit in forma. Sed syllogis
mus sophisticus peccans in materia est qui est syllogismus z elenchus. Is
non est conueniens rei quia peccat ex falsis vel improbabilibus.

Querit Quò differunt illi syllogismi. Solutio p hoc differunt
quia syllogismus peccans in materia manifestat ignorã
tes quia quãdo in syllogismo apparente assumit aliqò falsum tanq̃ veruz
circa cõmunia alicuius scientie si rñdens hoc concedat statim manifestatur
esse ignorans. Et in hoc cõuenit iste syllogismus peccans in materia cum
syllogismo tentatio qui potest syllogizare falsum ex falso ppter ignorans
riam rñdentis qui peccat aliquã oratõnem falsam. Sed syllogismus pec
cans in forma quis syllogiset cõtradictõnem non tamen manifestat igno
rantes quia non solum ignorantes z imperiti sed etiam scientes z periti p
ralem syllogismũ quãdoq̃ decipiuntur quia illi sunt valde difficiles ad sol
uendum.

Querit Utrum omnes syllogismi sophistici tam peccãtes i ma
teria q̃ in forma sumuntur p eadem principia. Solo
pbi q sic. Et probat in effectu tali rõne premissẽ syllogismi peccantis i ma
teria sunt conclusiones syllogismi peccantis in forma. ergo syllogismorum
peccantiũ in materia z forma sunt eadem principia. Ans. pbatur quia syl
logismus peccans in materia procedit ex aliqua premissa falsa. Jam nos
non assentimus falso nisi pberur z non pbatur falsum nisi p syllogismum
peccantem in forma tacitũ vel expressum. Et exempli gratia iste est syllo
gismus peccans in forma Omne es est naturale. Itatua est es. ergo statua

Reparationes

est naturalis ibi em̄ est fallacia accidentis ⁊ sequitur conclusio falsa ex p̄missis
sis veris. Sumatur iam illa conclusio falsa p̄ p̄missa ⁊ arguat sic Statua
est naturalis sed hymago herculis est statua. ¶ Est naturalis ibi est syllogis-
mus peccans in materia. Sic ergo clare patet quod ois syllogismus pec-
cans in materia innuit alicui syllogismo peccanti in forma cuius falsa con-
clusio sumit in eo p̄ p̄missa. patet ergo q̄ eorū sunt eadem principia.

Querit Quō iam p̄bat p̄bus conclusionem principaliter inten-
tam in hoc caplo scz q̄ omnes syllogismi sophisticī sum-
munt s̄m p̄dictas tredecim fallas. ¶ Solo p̄bat in effectu tali rōne. Om-
nes syllogismi peccantes in materia ⁊ peccantes in forma summunt s̄m eas-
dem principia sed syllogismi peccantes in forma summūtur penes p̄dictas
fallacias ergo etiam syllogismi peccantes in materia summuntur s̄m eas.
¶ Maior patet ex iam dictis sed minor p̄batur quia omnes syllogismi pec-
cantes in forma summūtur s̄m q̄ deficiunt a particulis positis in definitōne
elenchi sicut ostenditur inductiue in textu ⁊ superius patuit in reductōne
fallaciarum ad fallaciam ignorantie elenchi. Et ita patet q̄ omnes syllo-
gismi sophisticī tam peccantes in materia q̄ peccantes in forma summūtur
s̄m locos sophisticos superius dictos hoc est s̄m dictas fallacias.

Querit Quō omnes illi syllogismi sophisticī equaliter sumun-
tur s̄m illas fallacias. ¶ Solo patet ex iam dictis q̄ nō
q̄ syllogismi peccantes in forma summūtur s̄m eas immediate sed syllogismi
peccantes in materia mediate q̄ syllogismi peccantes in materia semper
presupponūt syllogismū peccante in forma tacitū vel expressum vt deim fuit

Querit An sillogismus sophisticus peccās in forma sit ve-
rus elenchus. ¶ Solutō p̄bi q̄ non est elenchus verus
et simpliciter sed solum respectiue ⁊ s̄m quid scz in ordine ad respondentē
Et hoc sic p̄bat quia si respondens non ignorat causas apparentie falla-
ciarum sicut si non credat terminū equiuocū tm̄ vnū significare vel si non
credat q̄leqd̄ significare hoc aliqd̄ p̄ter similitudinem appellatōnis ⁊ sic
similiter in alijs tunc sillogismi sophisticī peccantes in forma nullo mō sūt
elenchi nec simpliciter nec quo ad r̄ndentem. Sed si r̄ndens ignorat ter-
minū equiuocū plura significare ⁊ silr causas apparentie aliaz fallaciaz tunc
tales syllogismi sunt elenchi non simpliciter sed in ordine ad talem r̄ndentē
tem ignorantem. Et in hoc etiam differunt sillogismi peccantes in forma
ab illis qui peccant in materia quia sillogismi peccantes in materia q̄uis
syllogisent ex falsis sunt tamen sillogismi ⁊ elenchi veri ⁊ simpliciter eo q̄
habent veram formam syllogismi.

Capitulū secundū

Scdm̄ autem que arguunt qui elenchis vtuntur non ōs
In hoc secundo capitulo p̄bus ostendit q̄ nec elenchi sophisticī nec ve-
ri summunt sua principia s̄m p̄positiones ⁊ terminos speciales scientiarum
quibus applicantur.

Primi Elenchorū.

Querit Quōd hoc pbat p̄hs q̄ nec elenchi veri nec sophisticī sitū
mendi sunt s̄m p̄pōnes z terminos speciales scīaz quibz
applicant. **S**olo ponit in effectu istā rōnem. Quia ad vnā artē spectat
sumere z considerare principia elenchorū. sed non spectat ad vnā artē cōs
siderare elenchos s̄m speciales p̄pōnes z terminos quibus applicant. ergo
elenchi non debent sumi s̄m speciales terminos z p̄pōnes. **S**inorē pbat
dupliciter. p̄mo de veris elenchis. sc̄do de sophisticis z falsis. de veris pro
bat dupliciter sc̄z rōne z inductōne. **R**ōne sic cōsiderare infinita non ē vni
artis sed elenchi veri sunt quasi infiniti. ergo considerare veros elenchos
quo ad terminos z p̄pōnes quibus applicantur non spectat ad vnā artē
Sinorē sic pbat quia demonstratōnes sunt quasi infinite. q̄ etiā veri e
lenchi. p̄na tenet. quia quelibet demonstratio potest dici elenchus. sed aīis
pbat sic qz conclusōnes scibiles sunt quasi infinite. ergo etiā demonstra
tiones z p̄ p̄ns eaz termini z p̄positōnes. **I**nductiue autē sic pbat quia aliq̄
sunt elenchi s̄m principia geometrie. Alij s̄m principia medicine. z aliq̄ s̄
principia aliaz sciētiarū. **S**ed hec considerare non spectat ad vnā artē.
ergo etiā considerare elenchos veros s̄m terminos z p̄pōnes speciales
sciētiarū non spectat ad vnā artē. **D**e falsis autē elenchis sic pbat p̄hs
quia illi etiā sunt infiniti q̄runt ad illa quibus applicant sicut veri eo q̄ elen
chi falsi possunt fieri in qualibet sciētia sicut veri.

Querit Ex quo dictum est q̄ ad vnā artē spectat sumere z
considerare principia elenchorū que sit illa sciētia v̄l ars
Solutio p̄hi q̄ dyalectica est illa ars. **E**t hoc probat tribus rōnibus.
Prima est quia ad illam sciētiā spectat considerare principia elen
chorū ad quam spectat determinare de cōmūnibus sed hoc spectat ad
dyalecticā. ergo ad dyalecticā spectat considerare z sumere principia
elenchorū. **M**aior patet quia elenchi sunt cōmūnes omnibus sciētijs
per applicatōnem.

Secunda ratio quelibet sciētia specialis considerat de elenchis solum
qui sumuntur s̄m principia illius sciētie. ergo dyalectica que est sciētia
cōmūnis habebit considerare de elenchis s̄m intētionem cōmūnem om
nibus sciētijs.

Tercia ratio. ad eandem sciētiā spectat considerare syllogis̄m pro
babilem z elenchum. sed ipius dyalectice sciētie est considerare syllogis̄
mū dyalecticū qui procedit ex probabilitibus. ergo etiā ipius est cōs
derare elenchum. **M**aior patet quia si habemus ex quibus fiunt syllogis̄
mi probabiles in qualibet sciētia tunc etiā habemus vnde fiunt elen
chi quia elenchus est syllogis̄mus contradictōnis. id est obuiatius sicut
dyalecticus.

Capitulum tertium

Non est autem differentia.

In hoc tercio caplo oñdit p̄hs q̄ elenchi sophisticī non sunt sumendi g
tōpatōnem ad vientes sicut quidā antiqui putauerunt.

Reparationes

Queris Que fuit opinio antiquoz de syllogismis sophisticis. **Solutio** opinio eoz fuit q̄ principia syllogismoz sophisticoz essent sumenda p̄ p̄parōnem ad vrentes in cōtū sc̄z q̄dam sunt syllogismi ad nomē z q̄dā ad intellectum.

Queris Quales sillos dicebant esse ad nomē z quales ad intellectū. **Solutio** illos dicebant esse ad nomē q̄n opponēs et respondens v̄runtur eodem nomine aut eadem oratōne p̄ diuersis significatis. ita q̄ respondens refert intellectū ad v̄nū significatū z opponens ad aliud. Sed illos dicebant esse ad intellectū q̄n opponens z respondēs v̄runtur eodem nomine aut eadem rōne p̄ eodem significato. Et sic diceb̄do credebant se sufficienter reduxisse syllogismos ad sua p̄ncipia.

Queris Quō reprobat ph̄s illam opinionē. **Solutio** des̄truit eoz fundamentū. Et dicit q̄ illa diuisio est mala qua dicebant aliquem esse syllogismū ad nomen z aliq̄ē esse ad intellectū. Et hoc ostendit quatuor rōnibz. **Prima** ē qz illa diuisio ē mala q̄ non datur p̄ opposita. sed ista non datur p̄ opposita. q̄ est mala. **Minor** p̄batur quia opposita non possunt esse in eodem sed vna z eadem oratio vel idem syllogismus potest esse ad nomen z ad intellectum. ergo illa membra non sunt opposita. **Minor** p̄batur q̄ dupliciter sc̄z tam in orōnibus multiplicibus q̄ non multiplicibus. In multiplicibus sic quia si opponens z r̄spondens v̄runtur oratōnibus multiplicibus in diuerso significato tunc sūt ad nomen. Si vero in eodem significato tunc sunt ad intellectū. Et eodē modo etiam est in non multiplicibus q̄ntis tales orationes i se v̄nū t̄m significēt possunt tamen putari significare multa. Et ergo v̄tr̄ sic est in omnibz q̄ quelibet oratio potest esse ad nomen z ad intellectum quia q̄libet orōne possumus v̄ri in eodem sensu z sic est ad intellectum vel in diuersis sensibz et sic est ad nomen. **Q̄** si talis non dicatur ad nomen cum etiam non sit ad intellectum seqūr q̄ erit danda aliqua oratio que neqz est ad nomen neqz ad intellectum. z sic illa diuisio non erit data per imediata quod est contra eos.

Secunda ratio quia illa diuisio est mala que non est per se sed p̄ accidēs sed ista est per accidens quo ad intentōnem antiquoz. q̄ est mala. **Minor** p̄batur dupl̄. **Primo** quia s̄m̄ intentōnem eoz omnes paralogismi in dictōne essent ad nomen p̄ p̄parōnem ad vrentes q̄d tamen est in cōtū n̄tens. quia syllogismi fallē figure dictōnis non sunt tales quia in eis nō seruat̄ vritas nomis nisi forte phantastica. **Sec̄do** etiā quia q̄dā sunt paralogismi in dictōne qui non sunt ad nomen p̄ p̄parōnem ad vrentem per hoc sc̄z q̄ respondens vel opponēs sic se habet q̄ refert intellectū suū ad idē. Sed ex hoc q̄ oratio de se est multiplex z ap̄tudinē habet ad hoc q̄ v̄l̄ s̄p̄tetur ad nomen z ergo accidit sibi q̄ p̄p̄etur ad vrentem.

Tercia rō. Illa diuisio est mala que non datur p̄ differentias essential̄ les ip̄ius diuisi. sed ista non datur p̄ differentias essential̄ elench̄i sophistici. q̄ est mala. **Minor** p̄bat. qz totū q̄d essentialiter ē in elench̄o vel est i eorōne syllogismi vel rōne p̄r̄a dictōnis quia elenchus addit syllogismo cōtradictōne. sed esse ad nomen v̄l̄ esse ad intellectū sūt differentie essential̄

Primi elenchorū

Intellectus nec per adictōnis. ergo etiā nō sunt differētie essentialēs elenchū
et p̄ nōs incovenienter ponunt in diuisione elenchū vel paralenchū

Quarta ratio est. qz illa diuisione est falsa ad intentōnem antiquorū. Et
go nō est bona. Antecedens probat. qz antiqui dicebant omēs oratōnes
doctrinales esse ad intellectum et omēs oratōnes multiplicēs esse ad nōs
men sed hoc est falsum. ergo illa diuisione ad intentōnem eorū est falsa. fal
sitas pbatur. qz p̄tingit oratōnes doctrinales disputari ad nomen et ora
tiones multiplicēs ad intellectum. Primum patz. qz ista oratio est virtu
alis. omīs triangulus habet tres angulos equales duobus rectis et tamē
potest disputari ad vocem. pura si respondens referat intellectum suū ad
triangulum rectilinū qui habet tres angulos equales duobus rectis et
opponens referat intellectum suū nō ad rectilinū sed ad triangulū ex ar
cibus seu ex portōnibus circuli p̄positū q̄ habet aliquando angulos ma
iores duobus rectis. Sedm etiā patz qz opponens et respondēs p̄nt igno
rare oratōnem aliquā esse multiplicem et ita referre ambo intellectū suū
ad idem sc̄atum. ergo contingit oratōnes multiplicēs disputare ad intel
lectum. vii patz qz p̄dicta diuisione ad intentōnem eorū est falsa.

Queritur Que est illa cauillōsa responsio quā possit aliq̄s
dare ad quartam ratōnem iam dictam. **Sol**
utio qz dictū est qz p̄tingit oratōnes doctrinales disputari ad nomē. Et
oratōnes multiplicēs ad intellectū possz aliq̄s solūdo dicere qz hoc nō
p̄tingeret si opponens in p̄ncipio interrogatōnis distingueret oratōnem quā
interrogat sicut teneretur facere. illo em̄ facto in oratōnibus doctrinalibus op
ponens et respondēs referent intellectum suum ad idē et disputabunt ad
intellectū et oratōnes sophisticē solum disputabunt ad nomē.

Queritur Quō improbat phus hanc solutiōem. **Sol**
utio dupliciter. primo quia per eam non habet
tur propositum. sedo qz ip̄a ē falsa.

Querit Quō ostendit qz p̄ eam nō habet p̄positum. **Sol**
utio qz supposito qz opponens distingueret oratōnem nō
eamē seq̄tur. qz omēs oratōnes sophisticē disputabuntur ad nomē et alie
ad intellectū. Quod sic patz. qz respondens potest oratōnem distinetā in
vno sensu p̄cedere et i alio sensu negare in quo eā etiā p̄cedit vel negat op
ponens et tunc claz est qz talis oratio que apparet esse sophisticā nō dispu
tatur ad nomen sed ad intellectū. Etiā dato qz oratio sophisticā nō dispu
tatur ad intellectū. nō seq̄tur qz propterea disputet ad nomē. Tum p̄mo.
qz contingit p̄ verum elenchum disputare nō ad intellectū et tamē nō seq̄
tur qz p̄ eum disputet ad nomē. Tum sedo qz p̄ fallacias erra dictōem
sicut p̄ fallaciā accidētis et alias disputat nō ad intellectū et tñ nō disputa
tur p̄ eas ad nomē quare patz qz nō omīs oratio que nō disputatur ad in
tellectum disputetur ad nomen.

Queritur Quō ostendit phus qz p̄dicta solutio sit falsa.
Solutio hoc ostendit duplr. p̄mo in dyalecti
cis. sedo in doctrinalibus. In dyalecticis sic ostēdit. qz si op̄teret opponēte

Reparationes

In disputatōne dyalectica sp̄ a p̄ncipio interrogatōis d̄stinguere orōnem quā interrogat sequent̄ tria incōuenientia. **P**rimū est q̄ opponens dyalecticus obligaret ad impossibile qđ sic pz. qz p̄tingit q̄ orō q̄ est multiplex nō videat opponētī esse multiplex. si ergo teneret eam d̄stinguere teneret ad hoc qđ est sibi impossibile. **S**ecū incōueniens ē. qz si sic runc opponēs in sophisticis erit docēs respondētē. **E**t hoc sic pz. qz d̄stinctio ē op̄ doctentis z ordnatur ad manifestandū p̄positū. iam intentio sophiste nō est docere s̄ celare suū p̄positū respondētī. **T**ertū incōueniens est. qz si sic tūc oporteret qñqz opponētē d̄stinguere orōes nō d̄stinguēdas. **E**t rō est qz qđā sunt orōes nō multiplices in q̄b tñ p̄tingit opponētē z respōdentē intellectū suū nō ferre ad idem z sic illas oporteret d̄stinguere qđ tñ fallum est. **E**t hoc pbat p̄hs exemplariter p̄ duas interrogatōes in textu

Queritur Quō p̄hs ostēdit in doctrinalibz illā respōsiōē esse fallam. **S**olo qz ad demonstratōē opponētis rem in disputatōe doctrinali nō p̄tinet d̄stinguere p̄dem interrogatā ad hoc vt respondēs affirmet vel neget orōem p̄positā. s̄ hoc p̄tinet ad tentatiuū. **R**atio p̄mi est qz demonstrator nō interrogat p̄sentem respōdentē anteqz demonstrat. **R**ō scđi est qz tentatiuus nō p̄cedit nisi ex p̄cessis a respōdente intendens sumere experimentū qđ sumit ex p̄mūbz ex q̄bus est dyalectica. z ergo vt p̄hs qz tentatiua est qđā ps dyalectice. **E**t qz cōmūbz scitis nō necessario habet scia s̄ eis ignorat̄ ignorat scia. ergo d̄stict etiam hic p̄hs qz tentatiua nō p̄siderat ipm scientem sed ignorantem et dissimulantē se scire.

Q̄ Quō d̄nt̄ dyalectica z sophistica. **S**olo licz vtraz p̄sideret de p̄mūbz tñ in hoc d̄nt̄. qz dyalecticus p̄siderat de p̄mūbz s̄m rem. sed sophista hoc solum facit apparenter.

Ar̄ Dyalecticus nō est artifex real̄. q̄ nō p̄siderat de cōibz s̄m rem imo hoc videt̄ spectare ad metaphysicū. **S**olo alberti aliter p̄siderat de p̄mūbz s̄m rem dyalectice? z aliter metaphysicus. qz dyalecticus p̄siderat de p̄mūbz s̄m opinionē z p̄bilitatē sed metaphysic⁹ facit s̄m necessitatē z veritatē.

Quintus tractatus

Et litigiosus syllogismus et sophisticus ē vn⁹ qđā apparet̄. **I**n quinto tractatu p̄hs p̄r determinat de p̄partōe syllogismi sophistici ad tentatiuū. **E**t diuidit̄ in duo capitula. **I**n p̄mo ostēdit qz syllogismus sit litigiosus z sophisticus. **I**n scđo ostēdit qz de eo determinare spectet ad dyalecticū q̄tum ad p̄mū p̄mitit̄ vnā diuisionem.

Querit̄ Quorūplex ē syllogismus sophisticus. **S**olo duplex qz qđā ē apparet̄ q̄ peccat in forma z ille nō syllogizat. **A**ll⁹ est q̄ syllogizat peccans solum in materia.

Primi Elementorum

Querit Qual' e' syl'ls tētarū. **S**olo est peccans in materia. **Q**ue
ritus aliqñ p'clusio eius sit vera tamē est sophisticus.

Queritur Quō hoc p'bat p'hs q' syl'ls tētarū sit sophi
sticus. **S**olo in effectu tali rōe. qz ois p'alogism' q'
d' videt eē f'm specialē artē z tñ nō ē f'm p'ria p'ncipia specialitū artū ille ē
sophisticus z litigiosus. **S**z syl'ls tētarū est h'mōi. **Q** ē sophistic' siue litigiosus.
Pator p'z qz ille syl'ls est sophisticus q' apparet talis qualis nō ē.
Sz minor p'bat qz syl'ls tētarū p'cludit p'ria p'clusionē alicui' artis
et q' videt esse f'm specialē artē. **S**z qz nō p'cedit ex p'rijs lz ex cōib' iō nō
ē f'm specialē artē z ita videt eē qual' nō ē z p' p'ns ē sophistic' siue litigiosus.

Ni Syl'ls tētarū ē dyalectic'. **Q** nō ē sophistic' p'na ē nota. **A**ns
p'bat. qz p'cedit ex p'babilib'. **S**olo lz sit aliquo mō dyalectic' ex
pre p'missaz inq' tū p'cedit ex p'babilib'. tñ ex pre p'clusionis ē sophisticus
qz nō p'bat p'clusionē eo mō q' deberet p'bare. deberet em eā p'bare ex p'z
p'rijs z nō p'bat nisi ex cōib' z ita ē appares z nō ex'ns z p' p'ns sophisticus.

Qu' Utr' syl'ls tētarū sit idē cū falsigrapho. **S**o' q' nō. **E**t nō ē qz
syl'ls tētarū vt iā patuit p'cedit ex cōib' lz p'cludat p'clusionēz
p'ria alicuius artis. **S**ed syllogismus falsigraphus ille p'cedit ex p'rijs
et ex oppositis p'rioz p'ncipioz.

Qu' Ergo utr' syl'ls falsigraphus sit syl'ls litigiosus. **S**o' phi q' nō
qz syl'ls litigiosus nō p'cedit nisi ex cōib' sicut dyalectic' lz vt iā
dictū fuit syl'ls falsigraphus p'cedit ex p'rijs. **E**t q' d' p'hus q' rō hypo
erat' q' voluit q'drare circulū p' lunulas nō fuit litigiosa. qz lz p'cessit ex fal
sis tñ ex p'rijs geometric'. **S**z rō briffonis qua dixit vbi cūq' ē dare mai'
et min' ibi ē dare eq'le lz in circulo ē dare mai' z min' q'drato. **Q** ē dare eq'
le. illa ē litigiosa z sophisticā. qz q'uis vtz p'cludat tñ nō p'cedit ex p'rijs
lz ex cōib'. z sic apparet facere sciam z tñ nō facit z ergo infert p'hs q' talis
syllogismus ē fallax z iniustus fallax q'dā. qz nō facit q'd apparet facere. z
iniustus qz nō ē ex p'rijs p'ncipijs discipline.

Ni Quō p'bat p'hs q' syl'ls q' p'cedit ex cōib' ad p'ria sit litigiosus.
Solo a sit. qz sicut ē in iudicio corā iudice. ita ē in disputatōe z
in syllo ducente ad p'dictōez. lz in iudicio sic ē q' ille d' litigiosus z iniustus
q' oppugnat iusto p' iusta z iusta z oia tā p'neria q' ip'neria ad se app'he
dit. **Q** etiā sic erit i disputatōib' z syllogismis q' ille erit litigiosus q' dispu
tat z arguit ex cōib' q' ad se nō p'inet tanq' p'ria.

Queritur Utr' ijdem syllogismi sunt litigiosi z sophistici.
Solo phi q' sic. **Q**u' rō est qz sicut ē in hoibus
ita est in syllogismis. **S**z ijdem hoies p'nt esse litigiosi z sophistici. **Q** etiā
ijde syllogismi sūt sunt litigiosi z sophistici. **S**inoz p'z qz illi hoies q' dispu
tant ad habendū victoriāz illi sunt litigiosi z videntur esse amici rixe. **E**t
q' disputant ad habendū gloriā in diuitijs. id est in apparenia exteriori
sunt sophistic'. **S**ed constat q' ijdem homines possunt esse tales. ergo.

Reparationes

Queritur **U**tz tunc simplr vnum z idem sunt syllogismi litigiosi z sophistic. **S**olutio sunt vnu z idem subiecto sed differunt fine. **P**rimum scz qz sunt idem subiecto pars ex id dictis. qz idem syllogismi fm substantiam sunt litigiosi z sophistic. **S**z scdm scz qz differant fine probatur. quia dicuntur litigiosi inquantum opponens in eis querit gloriam z apparente victoriam. **S**ed sophistic dicuntur inquantum opponens querit apparente sapietiam.

Secundum capitulum

Litigiosus autem est qui quodammodo sic se habet ad **I**n hoc secdo capitulo phus ostendit qz determinare de syllogismo tentatio spectat ad dyalecticum.

Queritur **Q**uo pbat phus qz spectat ad dyalecticum de terminare de syllogismo tentatio. **S**olutio duabz rationibz. **P**rima est. qz sicut se hz syllogismus falsigraphus factus in geometria ad geometriam sic se habet syllogismus tentatiuus ad dyalecticam. **S**ed determinare de syllogismo falsigrapho qui est ex pncipijs geometrie spectat ad geometricum. ergo p considerare de syllogismo tentatiuo spectat ad dyalecticum. **S**ator pz qz syllogismus tentatiuus procedit ex comunibz que sunt ppria dyalectice sicut syllogismus falsigraphus ex pncipijs proprijs geometrie.

Utz tunc sit omīno idē iudiciū de syllogismo tentatiuo respectu dyalectice z de syllogismo falsigrapho respectu geometrie vel alicuius specialis scie. **S**olutio qz nō. z p ostensione illius phus pemitte duas dīas inter syllogismū tentatiuū z falsigraphū. **P**rima ē qz syllogismus falsigraphus pcedit ex pncipijs alicuius scie licz male in relectis ad ppria pclusionē. **S**z syllogismus tentatiuus pcedit ex comunibz ad ppria. z qz est litigiosus vt phus dictū fuit. **S**ecda dīa est. qz syllogismus falsigraphus nō pōt transferri de vna scia in aliā ex quo est ex pncipijs. **S**z syllogismus tentatiuus pōt transferri ad plures scias. qz ille pcedit ex pncipijs tentado qd vtz z qd falsum in talibz scentijs quo ad illos qz simulant se habere illas scias z tū ignorāt. **E**t hoc declarat phs exemplariter in textu.

Quo iam pbat phs qz nō oīno syllogismus tentatiuus sic se hz ad dyalecticū sicut falsigraphus ad geometricū. **S**olutio qz sic tunc sicut syllogismus falsigraphus peccat ptra geometricū z nūqz ē geometricus. **I**ta syllogismus tentatiuus peccaret ptra dyalecticū z nūqz ē dyalecticus qd tū falsum est. **E**t falsitas pz ex phus dictis ex eo qz qdā syllogismi tentatiui sunt vere syllogisati inferentes pclusionē veram ex pmissis veris z qz pcedunt ex comunibz sed qz sine veri dyalectici syllogismi.

Ad syllogismus sophisticus nō est dyalecticus. sed syllogismus tentatiuus est sophisticus vt patuit in capitulo pcedere. qz nō ē dyalecticus. **S**olutio alberti qz syllogismus simplr sophisticus nō est dyalecticus sz syllogismus tentatiuus nō est simplr sophisticus sz solū quodammodo in hoc scz qz videtur facere sciam z non facit.

Primi elenchorū

Queritur Que ē scda rō qua pbat pbs q ad dyalecticus spectet determinare de syllogismo tēratiuo. **Sol**utio in effectu est ista tēratiuā nō ē alicui⁹ determinati generis sicut nec dyalectica. q̄ ad dyalecticū spectat determinare de syllogismo tēratiuo.

Q̄ Quō pbat pbs q dyalectica nō ē alicui⁹ determinati generis scilicet. **Sol**o qz ois scia q̄ ē alicui⁹ determinati gn̄is illa ē ostēsiua alicui⁹ determinate passiōis s̄z dyalectic⁹ nō ostēdit aliquā determinatā passiōē. **E**riā dyalectica p̄siderat q̄d āmō oia s̄z nō oia sunt sub aliq̄ determinato genere ergo dyalectica nō ē alicuius determinati generis.

Ad Metaphysica ē indeterminati generis z ad eā spectat p̄siderare oia. q̄ nō spectat ad dyalecticā. **Sol**o phi in textu q dyalectica nō ē sic cōis z indeterminati generis sicut metaphysica. quia licz dyalectica ostēdat q̄nq̄s aliaz sciaz p̄ncipia nō tū oia qz nō ostēdit p̄ma p̄ncipia sic ē istō de s̄tubz affirmā v̄l negatio de nullo p̄o s̄it nec etz ostēdit p̄ria p̄ncipia sua inq̄tū ē docēs s̄z illa p̄supponit qz si aliq̄s respōdēs negaret p̄ria p̄ncipia dyalectic⁹ opponēs nō haberet ex q̄bz p̄ncipijs disputaret p̄ria talē respondētē. **S**z metaphysica h̄z viam ad p̄ncipia p̄ma simplr z h̄z stabilire oia p̄ncipia aliaz scientiarum.

Queritur Quō ostēdit pbs q tēratiuā etiā nō ē alicui⁹ determinati generis. **Sol**o duplr. p̄mo sic qz tēratiuā nō est sicut geometria q̄ ē determinati generis entis. **S**ecdo quia illa ars nō ē alicuius determinati generis quā p̄r aliq̄s habere nesciens p̄pria alicuius determinati generis s̄z tēratiuā p̄r aliq̄s habere nesciens p̄pria alicuius determinati generis. q̄ minor p̄bat. qz tēratiuā ordinat ad sumendū experimentū. s̄z hoc nō sumit ex p̄p̄ijs s̄z ex p̄m̄nibz q̄bz scis nō est necesse artem scire z q̄bz tū ignoratis necesse est artem ignorare. p̄z etz qz tēratiuā nō est alicuius determinati generis.

Querit Quod est illud correlatiū qd̄ infert p̄bus ex iā dictis. **Sol**o q̄ ideote etiā quodā mō vtunt dyalectica z tēratiuā. **D**yalēctica q̄dē vtunt inq̄tū ex cōibz conant aliq̄d p̄suadere. **E**t tēratiuā inq̄tū v̄n⁹ nitit exp̄iri de alio an ignoret vel nō. **E**t hoc cor̄elatiū sic pbat p̄bs. qz oēs q̄ aliq̄d p̄nuntiat conant h̄o c̄dicere iudicare et ostēdere p̄ cōia s̄z ideote nō min⁹ scit cōia q̄ artē habētes q̄uis ideote videant maḡs extra artē z extra p̄positū loq̄ eo q̄ nō sciat illa cōia ita b̄n ordinare ad debitā formā syllogismi sicut illi q̄ habēt artem.

Queritur Quoruplicita sunt cōia. **Sol**o phi q̄ duplicia q̄dam etiā sunt cōia nō s̄m rē quasi dicat naturam aliq̄d cōem vel cōe genus s̄z s̄m rōem quēadmodū negatōes sunt cōes. **A**lia vero s̄t cōia alicui arti cui tū etz s̄t p̄pria ita q̄ nō applicat̄ alteri arti

Queritur Aīrea q̄ cōia est tēratiuā. **Sol**o cīrea cōia p̄mo mō dicat qz p̄ illa p̄r sumi experimentū de p̄p̄ijs in diuersis sciētijs. **Q**ū d̄r p̄bs q̄ de illis cōibz p̄tingit rē quādā artem que vocat̄ tēratiuā. **E**t illa ars nō ē talis quales sunt demonstratiue. qz ille de monstrat̄ p̄p̄ias z determinatas passiōes de determinatis subiectis s̄z

Reparationes

tentatiua solū pcedit ex cōib. Epilogādo ḡ iā p3 quō sylts tentatiuus ē
sophisticus z quō de eo determinare spectat ad dyalecticū.

Sextus tractatus

Falsum aut in aliquo ostendere z orōem inopinabile ducere
In hoc vltimo tractatu istius pmi libri pbs ponit aliquas cautelas q
valent ad ducendum prompte z faciliter ad aliquā metam. Et diuidit in
quattuor capitula. In pmo ponit cautelas ducētes ad falsum z inopinabi
le. Et duo facit qz pmo ponit cautelas ducētes ad illas met as sū. Scdo
ducētes ad quālibet seorsum.

Querit Quid est cautela Solo. cautela in pposito ē idoneitas
qdam qua mediāte opponēs sophista facili⁹ z pmpri
us p̄ ducere suū respōdentē ad metā quā intēdit. Et qz sunt diuersē me
te quas intēdit opponēs sophista. ḡ etiā pbs ponit diuersas cautelas.

Qr Quare pbs ponit cautelas ducētes ad metā falsi z inopinabil
sit. Solo ppter puententiā quā hñt ille due mete. in hoc qz oē
manifestū falsum ē. etiā inopinabile z oē iopinabile ē ad minus alicui fal
sum z sic quodāmo adinuitē puerunt falsus z inopinabile. z dico notans
ter quodāmodo qz nō puerunt simplr.

Qr Quot cautelas ponit pbs ducētes ad falsum z inopinabile sit
Solo qncs. Prima est qz opponēs nō dz interrogare ad aliqō
determinatū ppositū vel finē q̄uis determinatū ppositū z finē irēdat qz
hoc faciendo celat respōdentī suū ppositū z respōdēs nō scit ad qd deter
minare debeat respondere. sz vane respondet nō dirigēs respōsiōne suaz
ad determinatū finē z sic facilius incidit laqueū pcedendo manifeste fals
sum vel inopinabile.

**¶ Scda cautela ē qz si opponēs nō celat ppositū sz interrogat de aliqō des
terminato tūc dz multa interrogare. qz sic inuoluitur z pfunditur respon
dens z facilius concedit falsum z inopinabile.**

**¶ Tertia cautela ē qz opponēs dz laudare dicta respōdēt qz tūc respon
dens pfidit de opponēte qz nō velit eū decipere z minus cauet sibi z ita fa
cilius pcedit falsum aliquod z inopinabile.**

**¶ Quarta ē si respōdēs bñ respondeat ad interrogatōem sibi ppositaz
tūc opponēs latenter dz se transferre ad aliquā materiā ignora respōdētī.
Et dz notāter latēter. qz si apte hoc faceret tūc respōdēs sibi caueret.**

**¶ Quinta cautela ē qz opponēs in pncipio nō statim incipiat interrogare
et arguere hoc qd intēdit sz dicat qz velit hoc interrogare cā dilicēte z qz
velit dicere veritatē illius a respōdente. qz tūc respōdēs minus im
pedit eum z citius incidit in falsum z inopinabile.**

Queritur Que sunt illa metra qbz iste cautele solent signi
ficari. Solo qz hec Cēla multa pete. lauda. tra

Primi elenchorum

ferre memēto. **V**iscere te fingas si vis pcluderz falsum.

Querit Quot cautelas ponit phus ducētes p se z seorsum ad falsum. **S**olutio vnam tūc. **E**t est ista. **S**i opponēs velit ostendere respondētē suū mērit z dicere falsum tunc dz ipm ducēs re ad talia ad q̄ ipse opponēs magis abūdat argumētis

Queritur Quot modis p̄t hoc fieri. **S**olo duobz modis scz. vno° subtiliter z caute sic q̄ nō recedat manifeste a pposito. z tunc bñ fit. **A**lio mō manifeste recedendo a pposito z tūc male fit. **E**t rō est. qz tunc respondens potest opponētē corripere z dicēs re q̄ dicta sua nō sunt ad ppositum.

Queritur Quot sunt cautele que seorsum ducunt ad inopinabile. **S**olutio qnqz. **P**rima est q̄ opponēs dz p̄siderare de qua secta sit respondens z tūc dz aliqd̄ interrogare qd̄ est de opinione illius secte. qz hoc q̄ illi dicūt de quoz secta ipse est hoc ē inopinabile alijs z sic q̄qd̄ dicat z quācūqz viam teneat ducit ad improbabile et inopinabile ad minus aliquibus.

Queritur Quod est hoc remediū qd̄ dat phs respondētē p̄tra hāc cautelā. **S**olo d̄t q̄ si p̄tra respondētē pcludat inopinabile sicut iā dictū est. tunc ipse respondēs dz dicere q̄ hoc inopinabile nō se d̄tur p̄ter argumēta ip̄ius opponētis s̄ potius p̄ter suam positōem quā sustinet. qz qū hoc d̄t respondens tunc opponēs nō p̄se d̄tur suum intēntum. qz nō ducit respondētē ad tale inopinabile ex vi sui argumētī quod tamen ipse maxime intēndit.

¶ **S**ecūda cautela est q̄ si respondēs dicat aliqd̄ qd̄ est s̄m p̄uatas opinioēs tunc dz duci ad hoc qd̄ est s̄m opinioēs manifestas hominum. **E**t econtra **S**i dicat aliquid quod est s̄m manifestas opinioēs dz duci ad hoc quod est s̄m absconditas voluntates. quia sic dicet inopinabile contra seipsum.

Queritur Quid intelligit hic phus p̄ occultas voluntates seu p̄uatas opinioēs z quid per opinioēs manifestas. **S**olutio per occultas voluntates intelligit ea que dicat appetitus sensitius z per opinioēs manifestas intelligit illa que dicat recta ratio. **E**t pro intellectu illius est notandum q̄ plerumqz aliud est quod in manifesto dicunt homines z quod in occulto volunt dicunt eīm in publico decoratissimas oratōnes z illa que dicat recta ratio sed in occulto volunt illa que videntur prodesse ad delitias z que suaderz sensualitas. **E**t empli gratia homines in publico dicunt se magis eligere bene mori q̄ voluptuose z male viuere qz hoc est virtutis z honestatis. **E**t dicunt melius esse iuste egere q̄ male diuitijs affluere. **S**ed tamen in priuato z occulto apud se volunt istis contraria. **E**t ergo siue respondens dicat vnum vel aliud semper potest ad inopinabile duci.

Reparaciones

Tercia cautela e q̄ si respondēs dicat aliqd̄ qd̄ est bonū fm naturam tūc d̄z duci ab opponēte ad hoc qd̄ e bonū fm legē z ecōtra. vt sc̄ hoc qd̄ e bonū fm naturā p̄cedat nō eē bonū fm legē vel ecōtra p̄cedat hoc qd̄ est bonū fm legē nō esse bonū fm naturā. qz sic sp̄ p̄cedit aliqd̄ inopinabile v̄l legi vel nature. **C**ōtingit em̄ sepe q̄ hoc qd̄ e. pbabile z opinabile fm naturam sit improbabile z inopinabile fm leges.

Queritur **Q**uid d̄z eē pbabile fm naturā z qd̄ fm leges. **S**olo alberti q̄ apud antiquos illud dicebatur opinabile fm naturā qd̄ fm naturāle rōem hōi p̄ naturā infitā erat verū **S**z illud dicebat opinabile fm leges qd̄ videbat esse vtile z p̄ferēs vt in pluribz ad cōem cultū. **E**t hoc aliqn̄ fuit p̄trariū naturali rōi. **S**icut ex̄mpli gratia sacrificare filios vel mactare parētes fuit apud aliq̄s opinabile z bonū fm leges z tū p̄tra rōnem z naturāle pietatē.

Quarta cautela e. **Q**z si respondēs dicat aliqd̄ qd̄ e fm opinione sapiētū tūc d̄z ab opponēte duci ad hoc qd̄ est fm opinione plurium z ecōtra **E**t de hoc ponit p̄bs tria exēpla. **P**imū e vt si q̄rat vtz opreat maḡ obedire dire legibz vel patri si dissentiat. **S**i respōdēs dixerit q̄ opz maḡ obedire patri tūc ducit ad iopinabile sapiētibz dicētibz q̄ maḡ opz obedire legibz **S**i vero dixerit q̄ legibz tūc ducit ad inopinabile alijs. **S**ecūm exēplū est **S**i q̄rat vtz opz maḡ facere expediētia ad rē familiarē vel maḡ illa que sunt iusta fm legē cōez si dissentiat. **S**i em̄ dixerit respōdēs q̄ expediētia ad rē familiarē d̄z p̄tra opinione virtuosorum **S**i aut̄ dixerit q̄ opz illa maḡ facere q̄ sunt iusta fm p̄munē legē p̄tradicit alijs. **T**ertiuū exēplum est. **S**i q̄rat vtz opozteat magis iniuriā pati v̄l facere. **S**i em̄ dicat respon dēns q̄ opozteat magis pati p̄tradicit multis q̄ putant q̄ nō sit sustimen da iniuria. **S**i vero dixerit q̄ iniuriā facere p̄tra dicit sapiētibz

Quinta cautela est **Q**z si respondēs dicat aliqd̄ qd̄ est opinabile fm sapientes q̄ iudicant fm intellectum. tunc d̄z duci ad hoc quod est opinabile fm plures iudicantes solum fm sensum. **E**t econtra qz p̄tingit sepe eē p̄trarietatem inter illa que dicunt sapientes z plures hoc eē vulgares. **S**i aut̄ regem vel diuitem esse felicem est opinabile apud vulgares sz nō apud sapientes. quia illi dicunt solum iustum z virtuosum esse felicem. vnde hō rarius in quarto carminum ode nona. **N**ō possidentem multa vocaueris recte beatum **R**ectius occupat nomen beati qui deorum muneribus sapienter vti. peiusq̄ leto flagitium timer. **E**t ista cautela quinta ponitur p̄muniter ab alijs eadem cum quarta precedente. **E**t p̄his in textu dōs cet eas reducere ad cautelam tertiam. quia vult q̄ illa que sunt probabilia pluribus etiam sunt probabilia fm leges. quia lex nō aliud videtur eē q̄ opinio plurium fm sensum iudicantium **E**t illa que sunt probabilia sapientibus sunt probabilia fm naturam. quia sapientes nō dicunt nisi illa que sunt fm veritatem z naturalem ratiōnem.

Secundum capitulum

De facere nugari quid dicimus nugari iam monstrauimus

Primi Elementorum

¶ In hoc secundo capitulo philosophus ponit cautelam ducens ad metam nugationis.

Queritur Quot sunt cautele circa metam nugationis. **¶** **Solutio** philosophus ponit duas. Prima est Si opponens velit suum respondentem dicere ad nugationem debet supponere quod respondens concedat nomen secundum se sumptum et alteri iunctum idem significare. Et hoc declarat philosophus dupliciter. Primo in relatiuis secundum spiritum ut si aliquis respondens concedat quod idem est dicere duplum secundum se et duplum dimidij talis vere ducit ad nugationem quia ex quo duplum includit dimidium quando dicit duplum dimidij idem bis dicit quia tantum valet duplum dimidij ac si diceret duplum dimidij dimidij. Et si dicatur duplum dimidij duplum tantum valebit quod duplum dimidij dimidij dimidij ita quod dimidium erit tunc ter positum. Secundo declarat hoc in relatiuis secundum genus. Nam cupiditas est relatiuum secundum suum genus quod est appetitus. Si ergo aliquis diceret quod esset idem dicere cupiditas et se et cupiditas delectationis ille ducit ad nugationem quia cupiditas non est aliud quam appetitus delectationis quando ergo dicit cupiditas delectationis valet tantum sicut cupiditas delectationis delectationis et idem bis dicitur.

Queritur An illa suppositio sit vera qua sic supponit ab opponente quod nomen secundum se sumptum et alteri iunctum idem fecit.

¶ **Solutio** quod duplex est fecatum nominis scilicet principale quod conuenit sibi ex impone et tale fecatum spiritus manet idem et de illo est suppositio vera. Aliud est fecatum secundarium et minus principale quod conuenit non ex habitudine eius ad aliud nomen. Et tale fecatum non manet spiritus idem sed variatur. Et ergo de illo fecato suppositio est falsa. Sicut patet de relatiuis illa enim principale fecat formam accidentalem. Sed quia talis forma est respectiua sic secundario et minus principaliter fecat id ad quod habent respectum et dependentiam. Cum ergo relatiuum per se ponitur importat utrumque fecatum et principale et secundarium quia dat intelligere suum correlatiuum ad quod determinatur eius respectus sed quando hoc relatiuum sibi in oratione apponitur tunc amplius in eo non intelligitur hoc correlatiuum quia tunc respectus eius est satis determinatus per correlatum expressum.

Queritur An hoc quod iam dictum est in relatiuis possit etiam habere locum in accidentibus absolutis. **¶** **Solutio** philosophus sic. Et si queratur in quibus **Solutio** in propriis passionibus et proprietatibus. Et ratio illius est quia proprietates per se sumptae etiam dant intelligere suum subiectum. Et ergo si respondens supponat quod proprietates idem fecat per se sumptae et adiuncte suis subiectis erit vera nugatio. Sicut exempli gratia impar idem fecat quod numerus habens medium si iam dicatur quod hoc idem etiam fecat quod sibi additur numerus dicendo numerus impar tunc idem dicitur numerus impar quod numerus numerus habens medium. Similiter secundum se per se fecat idem quod nasus curuus. Et ergo si hoc idem dicatur fecare quod addit sibi nasus dicendo nasus secundum se tunc idem erit nasus secundum se quod nasus nasus secundum se. et sic ibi est vera nugatio.

Queritur Que est secunda cautela ducens ad nugationem.

¶ **Solutio** secunda cautela docet ducere ad nugationem

Reparaciones

apparenter tñ. Et est q̄ opponēs nō debet interrogare a rñte. vñ dicitur p se sumpra vel alteri p̄iura idem fecit s̄ sine p̄essione eius statim proces dere ad p̄elusionē q̄ sic ducet rñtem ad nugatōem appareter z non vere. Apparenter q̄dē q̄ et quo nomē p se sumprum z alteri adiuctus sp̄ ma ner idem appet q̄ etiā sp̄ debeat idem fecare. S̄z nō vere. q̄ nō semp̄ idē fecat vt patuit nec hoc etiam concessit respōdens.

¶ Tertium capitulum.

Soleocismus aut quale quid est dictum est prius.

¶ Consequēter in hoc tertio caplo p̄hs ponit cautelas ducētes ad ime tam soleocismi. Et facit tria p̄mo p̄mittit q̄t modis fit soleocismus sc̄do do ponit cautelas z tertio ponit vnā drām eius a figura d̄cōnis

Querit Quorū modis fit soleocismus. ¶ **Solutio** tripl̄. P̄mo vere z apparenter. Sc̄do apparenter z nō vere. Et tertio vere z nō apparenter. Exēplū p̄mo extra textuz est. vt si qs̄ dicat vir mea sponsa pudicus. Exēplū sc̄do est. vt si ficus est sc̄dē declinatōnis quē admodū cecilianus grāmaticus dixit. Tunc ille q̄ fm quartaz declinatōem d̄r in feio genere ficus maturas facit vere soleocismū. Et tñ nō apparenter q̄ hoc nō apparet pluribz alijs q̄ sc̄z dicunt ficus esse q̄re declinatōnis z fei generis. Exēplū tertij est. vt si qs̄ dicat ficus maruos ille facit soleocismū appēnter q̄ hoc apparet pluribz sed tñ nō vere. Et si t̄mle exēplū est de hoc noīe finis quod aliqui dicunt esse masculinū generis aliqui dubij.

Querit An ad artē sophisticā spectet determinare de soleocismo. ¶ **So** p̄hi q̄ sic. Et hoc propter duas causas. Prima est q̄ infinitis modis incōgruās fit in orōne. et ergo oportet illam infinitatem ad artē fm cōia restringere. Sc̄da cā est. q̄ in soleocismo reperit appēntia z defect⁹ ita q̄ aliqui videt fieri z tñ nō fit. Pulre ei orationes vident s̄ylogistice p̄cludere soleocismū z nō p̄cludit fm veritatē sicut multi vident eleechi q̄ tñ non sunt. Et ergo sicut sophistica ars est de elencho ita etiā est de soleocismo

Querit Quorū cautelas ponit p̄hs ducētes ad soleocismum. ¶ **So** q̄ duas p̄ p̄mā em̄ on̄ dicit quō modius p̄r fieri soleocismus. Et p̄ sc̄dam docet facere soleocismū. Prima cautela est. Si p̄mode velit opponēs ducere rñtem ad soleocismū debet p̄uertere loquūtōnem suam ad neutrū genus q̄ oēs pene appēntes soleocismi fiunt fm neutrum genus

Queritur Que est ratio illius q̄ apparētes soleocismi magis fiunt in neutro genere q̄ in alijs. ¶ **Solutio** p̄pter duas cās. Prima est q̄ alia genera sc̄z masculinū z feim sunt genera distincta z determinata s̄z neutrū genus ipoztat vñ q̄z illorū sub quadam confusione. Sc̄da causa est. q̄ in neutro genere sunt plures casus similes q̄ in alijs. et ergo fm ipsum aptissime fit apprensus soleocismus. Et hoc ostendit p̄hs exēplariter in littera.

Primi elenchorum

Queritur Quare dicitur quod omnes pene appentes soleocismi sunt secundum neutrum genus? **Solutio** dicitur notanter pene quod non omnes. Nam des hoc videtur a te sed magistrum vel amicum vides ergo magistrum vel amicum videtur a te

Secunda cautela est. **Opponens** debet unum casum syllogizare pro alio. ut si respondens dicat hoc in neutro genere et in neutro casu debet opponens syllogizare quasi sit dictum hunc in masculino genere et in accusativo casu. **Et** hoc potest bene apparere facere quod hoc est plurius casuum scilicet nisi acci et vri. et si aliqui fecerit hic. tamen aliqui hanc. et accm et aliqui etiam vtm

Queritur Quo docet philosophus cavere soleocismum? **Solutio** dicitur quod debemus specificare istos casus et determinare per verbum substantivum quod quando hoc ponitur in neutro tunc debet specificari per substantivum finiti modi. **Sed** quando ponitur hunc in accusativo tunc debet specificari per substantivum infinitivi modi. **Sicut** exempli gratia nos dicimus hoc est choriscus et dicimus hunc esse choriscum. ubi in primo est nisi casus et in secundo accusativi casus. **Et** ita similiter est in alijs

Queritur Quo apparat philosophus soleocismum fallacie figure dictionis. **Solutio** dicitur. Solo dupliciter. Primo quod ad convenientiam. et secundo quod ad diversitatem. **Queritur** In quo conveniunt? **Solutio** conveniunt in causa appentie quia sicut in figura dictionis similitudo vocis in diversis casibus est causa appentie. ita etiam in soleocismo similitudo vocis in casibus est causa appentie

Queritur In quo a se invicem differunt? **Solutio** dicitur in causa defectus quod in fallacia figure dictionis causa falsitatis sumit ex parte rerum sed in soleocismo sumitur ex parte terminorum seu dictionum disconvenientium in accusativis grammaticalibus

Quartum capitulum

Differt autem non parum si ordinentur quodammodo ea que circa **In** hoc quarto et ultimo capitulo philosophus coiter ponit cautelas ducentes ad metam redargutionis. **Et** dividit in duas partes. In quarum prima ponit cautelas que sumuntur ex parte modi interrogandi. In secunda ponit illas que sumuntur ex dictis respondentis. **Prima** iterum in duas. quod primo ponit cautelas ad redarguendum coiter respondentem. **In** secunda ad redarguendum discolors et preros.

Queritur Quot cautelas ponit philosophus ad redarguendum communiter respondentem? **Solutio** quinque. **Prima** est quod opponens debet facere longam interrogacionem et debet multa interrogare. quod difficile est respondente multa seilicet conspiciere. **Secunda** est quod opponens debet facere interrogacionem festinam et vixere respondente ad cito respondendum quod illi respondentes qui sunt tardi et grossioris ingenij festinando non possunt bene providere quomodo conclusio quare inferat opponens sequitur vel non sequitur.

Reparaciones

Tercia q̄ opponens debet respondentem pronocare ad iram qz quādo rñtes sunt conturbati non possunt bene discernere interrogaciones propositas. Impedit em̄ ira virū ne possit cernere veruz. Et si queratur quōdo debet cum pronocare ad iram. Dicit p̄hs q̄ opponēs debet p̄ntio se dicere q̄ ip̄e rñdens velit sponte iniuste agere z impedire disputationē et q̄ hoc habeat p̄ p̄suetudine z q̄d sp̄ sit p̄eru⁹ in rñdendo z silia.

Quarta est q̄ opponēs debet interrogaciones suas p̄mutare z p̄ponem vnius syllogismi ponere ad cōclusionem alterius qz tunc nō potest respōdens bñ de eis iudicare. Nā p̄lib⁹ intentus minor est ad singula sentus

Secūda cautela est q̄ opponens debet vti illis que faciunt ad occultationem p̄positi de quibus dictum fuit in octauo r̄p̄torū. qz om̄ia illa etiam sunt vtilia ad disputaciones agonisticas siue sophisticas. Et ista cautela est generalis z ergo q̄dē nō distinguūt eā ab alijs ponētes solū quoz

Queritur Quot sunt cautele quib⁹ sp̄aliter vrendum est p̄tra p̄eruos. **S**olutio sex. **P**rima est q̄ opponens debet interrogare oppositum illius q̄d intēdit. vt si intēdit p̄ rem affirmatiuam tunc debet interrogare p̄tem negatiuā z ecōtra. vlt debet duo equaliter sub disunctione querere. Quia tunc respondēs ignoscat quod illozum velit opponēs z facilius concedit.

Secūda cautela est. q̄ si respōdens p̄cesserit aliqua p̄ricularia tūc op̄ponens non debet amplius interrogare vniuersale s̄z debet eo vti tanq̄d simplr p̄cesso a respondēte. **E**xempli gratia si concessit respondens q̄ hō z equus z asinus respirāt tunc opponēs non debet interrogare vtrū om̄e aīal respirat s̄z debet illam vlem assumere tanq̄d cōcessaz ex illis singularibus. Et ista cautela non solum decipit respōdentes s̄z etiā q̄nq̄z audientes. qz p̄t̄ memoriā iduerōis videt eis aliqui q̄ oīa singularia sunt p̄cessa

Tercia est. Si alicui vlt non sit nomē impositum tunc opponēs debet vti similitudine illius vniuersalis z dicere q̄ sicut est in illis singularibus cōcessis ita ē in oībz alijs s̄ilib⁹ qz similitudo facit latere.

Quarta est q̄ opponens non debet simplr interrogare suum p̄positum sed sub disunctione cum suo contrario. **E**xēpli gratia. si opponēs intēdit p̄bare q̄ oportet patri in oībz obedire tunc debet sic interrogare cum suo p̄trario vtrū oportet patri in oībz obedire. vel in nullis. Et si queratur vtrū istud semp̄ est faciendum. **R**es̄m̄ est q̄ non. sed tunc solum q̄n̄ illud cōtrarium est minus probabile q̄ p̄positum. quia tunc propter improbabilitatem cōtrarij respondens facilius concedit p̄positum.

Quinta est q̄ opponēs non debet solum in p̄positiōib⁹ cōtrarijs facere hoc q̄d iam dem̄ est. s̄z etiam in contrarijs s̄m̄ rem debet interrogare cōtraria sub disunctione qz contraria circa se posita maiora et magna eē videbunt z peiora z meliora hominib⁹ q̄d solet sic cōmuniter allegari contraria iuxta se posita magis elucescūt q̄ si diuisim ponerent. **A**lij tamen non ponūt hanc cautelam distinctā a precedente

Sexta cautela est. q̄ opponēs ex aliq̄bz interrogatis a rñdēte s̄z nō omnib⁹ que valerent ad p̄batōem p̄missarū debet statim audacter sine for̄midine inferre p̄clusionem et calūpniari respondentem dicendo talē syl

¶ Proxi elenchorū

logisimum sibi esse concessam.

Querit Circa scđam ptem capsuli Quō docer phs redargue
ere respondentē ex p̄rijs dicitis. **Solutio** dupl̄. p̄t̄
mo facit hoc quo ad respondentes indoctos. scđo quo ad doctos.

Queritur Quot cautelas ponit phs ad redarguendū indo
ctos ex dicitis p̄rijs. **Solo** duas **Prima** ē q̄
opponēs d̄z ponere aliq̄d inopinabile z illoposito d̄z p̄mendare responde
tem dicendo q̄ optime respondeat vt magis firmiter maneat in p̄posito.
Et d̄z interrogare aliqua q̄ tali inopinabili p̄usposito vidēt̄ conuenien
tia. **Et** tūc post p̄mēdatōem d̄z q̄rere **An** ne videat sibi hoc esse p̄ceden
dum q̄d p̄positū est vel nō. q̄ post p̄mēdatōnem respondēs minus cauet
sibi ab opponente. et facilius p̄cedit z sic vel vere redarguit vel ducit ad
falsum vel inopinabile vel redarguit ad minus apparenter

Scđa cautela est q̄ opponēs d̄z facere in elenchis. sicut fit in accusatōi
bus rethoricis. ibi eīn p̄siderat an accusatus vnq̄ fecerit p̄tra bonū z hō
nestum. q̄z si sic tūc p̄sumit q̄ etiā illud fecerit de quo est iam accusat̄. **Sic**
etiā in p̄posito opponens d̄z p̄siderare. an respondēs aliq̄d p̄cessit p̄trariū
silius q̄d nūc affirmat z si sic tunc debz illud p̄us p̄cessum p̄ferre ad istud
q̄z sic respondens videbit̄ redargui. **Si** aut̄ nō p̄cessit aliq̄d p̄trariū d̄z vi
dere v̄t aliq̄d phoz de quoz sc̄ta est respondēs p̄trariū sustinuerit. **Et**
si nullū talē inueniat d̄z videre ad aliquos alios q̄ vidēt̄ esse eiusdem op̄i
onis cū respondēte. v̄t ne illi aliq̄d p̄trariū dixerint. **Et** si adhuc nullū
talem inueniat d̄z p̄ferre dicitum respondentis ad illos qui sunt de op̄i
nionē sua sc̄z opponētis z dicere q̄ plures vel omēs illi dicunt p̄trarium
et sic ex quocunq̄ illorum inuenio facilius potest conuinci z redargui r̄is.

Queritur Quot cautelas ponit ad redarguendū respon
dentes doctos ex p̄rijs dicitis. **Solo** q̄ quat
mor. **Prima** est q̄ sicut respondentes p̄pter timorē redargutōnis q̄nq̄z di
stinguunt oratōem quā in vno sensu p̄cedunt z in alio negant. **Sic** etiam
opponētēs debent facere p̄tra respondētēs z dicere q̄ sumpterūt orōnem
in illo sensu in quo respondens negauit eam sicut cleophon fecit in mans
d̄yobolo. id est in illo libro. tunc eīn respondens p̄fidit de opponente quod
iuste secum velit agere. q̄z v̄t orōe sicut ip̄e z minus cauet sibi

Secunda cautela est q̄ opponens quandoq̄z debet recedere a propo
suo z alia argumenta interponere. **Et** si p̄senserit opponens q̄ respon
dens videat in eis aliquam multiplicatē tunc debet ip̄e p̄us illam di
stinguere z sibi p̄ instantiam facere anteq̄ respondens initer. q̄z tūc itez
respondens p̄fidens de opponente minus cauebit sibi.

Tertia cautela est q̄ si opponens viderit respondentem abundare solu
tionibus in materia proposita debet se transferre ad aliam materiā in qua
respondens minus abundat solutōnibus z ip̄e magis argumentis. **Et**
ergo debet opponēs facere sicut fecit sicophon histrio qui voluit laudare
litam in qua tantum sc̄uit ludere z quia nō habuit efficacitā argumenta

Reparationes

recomendavit tibiam z tibicines inferens q̄ musica; chorazay effec melior
q̄ musica fistularay z p̄ p̄ns q̄ lira merito esset extollenda. z si q̄rat responz
dens ab opponente quare se transferat ad aliam materiam. At p̄bs q̄ nō
debet assignare causam recte intentam. q̄ scz vult eum decipere z redar
guere. Sed quia respondēs vult negare hoc quod ipse dixit de aliquo q̄s
nō est de proposito.

¶ Quarta z vltima cautela est **¶** Opponens nō debet zclusionem suā
quā intendit interrogare a respondente vt p̄pōnem sed debet eam sumes
re quasi concessam ab omnibus z audacter ea vt. q̄ si interrogaretur tūc
opponens magis ei resisteret. Et hec de his que in primo elenchor. tra
ctantur dicta sufficiant.

Irra initiū secūdi li bri elenchorum.

¶ Querit p̄mo de quo determinat in hoc libro
Solutio de solutōibus palogismoz. vnde sicut
p̄bus in libro p̄cedenti docuit sophistam opponen
tem quō scz z qualiter debz formare palogismum. ita in hoc libro p̄leque
ter docet respondentem. ostendens quō debeat omnes palogismos op
ponentis soluere.

¶ Queritur Quō diuiditur iste liber. **¶** Solutio in quinqz
tractatus. In quoz p̄mo ostendit ad quid solus
tio palogismozum est utilis. Et habet solum vnum capitulū. Et anteq̄
faciat hoc q̄s dicitur est p̄mittere. penium dicens.

Et responsione autē z quō oportet soluere. z quid z ad
quam vtilitatem huiusmodi orationes prosunt post
hec dicendum.

¶ Queritur Quare in illa p̄positōne p̄oemiali dicitur de res
p̄sione z quō oportet soluere. **¶** Solutio p̄bs
innuit per hoc duplicem solutōem palogismoz de qua est in hoc libro de
terminanduz scz solutōnem apparentem z rectam per hoc em̄ quod dicit
de responsione intelligit solutōnem apparentem vt dicit albertus z p̄ hoc
quod subdit z quō oportet soluere intelligit solutōnem rectam.

¶ Queritur Quare p̄bus per responsionem intelligit solutio
nem apparentem z p̄ quō oportz soluere rectam.

Secūdi Elementorum

Solutio ratio illius est. quia hoc nomen responsio ex virtute vocabitur
li videtur sonare euasione. Sed hoc nomen solutio videtur magis im-
portare decisionem et determinatōnem conclusionis vel argumēti.

Queritur Ad quod est solutio paralogismorum utilis
Solutio phi q ad duo. scz primo ad phiam. scz
cundo ad vanam gloriā.

Queritur Quō ostendit phus q sit utilis ad phiam. **Sol-**
lutio ex duobus primo quia per eam scimus dis-
tinguere dictōnem vel oratōnem multiplicem et scimus identitatem et
diuersitatem rerum et nominū adinuicē sed illa scire est vtile ad phiam et
ad cognitōnem veritatis. ergo solutio paralogismorum est utilis ad phiam

Secundo etiam quia per solutiōnem paralogismorum manifestantur
ille oratōnes quibus aliquis paralogisatur considerando apud seipsum.
ergo est utilis ad phiam.

Queritur Utrum aliq̄s potest palogisari cōsiderādo apud
seipm. **Solutio** q sic. **Et** hoc pbat phus talis
ratōne. qz aliq̄s p̄ palogisari et decipi cū alio pferēdo. ergo etiam apud se
ipsum cōsiderādo. **Consequētia** tener. qz sicut aliquis decipit pferendo cū
alijs p fallacias in dictōne ita potest decipi cōsiderando apud seipsum per
fallacias extra dictōnem.

Queritur Quō ostendit phs q solutio palogismoz est scz
cundo utilis ad vanam gloriā. **Solutio** sic
qz illud est vtile ad vanam gloriā p quod respondens sophista videtur
eē exercitatus in oibz et in nullo eē inc̄s. **Sz** solutio palogismoz est h̄mōi
ergo est utilis ad vanā gloriā. **Uinoz** pbat. qz si respondēs spernit solue-
re orōes sophisticas et nō soluit eas tunc facit audientibz suspitiōnem q sit
rudis in disputando et inc̄s. seq̄tur ergo ex opposito q si sciat bñ soluere
tales oratōnes q ipse videbitur esse bene exercitatus et nō inc̄s se habere.

Ad In p̄mo libz videt̄ sufficiēter determinatum esse de solutiōnibz
palogismoz. ergo iste liber est superfluous. **Ad** h̄s pbat. quia ibi
ostense sunt cause apparentie et defectus palogismozum sed ostensio defec-
tus est solutio eozum. **Solutio** phi ad hoc argumentum q licet ex his
que dicta sunt in primo libro possit aliquo modo haberi solutio paralogis-
morum tamen iste liber non est superfluous. **Et** hoc probat in effectu tris-
bus ratōnibus.

Prima est. quia non est idem soluere paralogismos et velociter soluere
sed per dicta in primo libro nō possumus velociter et prompte soluere.
sed solui tarde et laborose. ergo iste liber nō est superfluous

Secunda ratio est. Sicut est in disputatōnibus opponentium. ita erit
in solutiōnibus respondentium sed posse citius vel tardius opponere ac q̄
ritur p exercitatem cuiusdam specialis artis ad hoc inuenire. ergo etiam

Reparationes

posse citius vel tardius respondere debet acq̄ri p̄ exercitacionem altius
artis specialiter ad hoc inuente ⁊ per consequens ars specialis soluendi q̄
logismos est necessaria.

Tertia ratio est. Sicut est in descriptionibus figurarum, ita opposito
modo videtur esse in orationibus sophisticis sed in illis, quandoq̄ sol
nimus bene figuram sed nescimus eam iterum ꝑponere, quia ubi facilius
est destruere q̄ construere, ergo per oppositum sic contingit in sophisticis
q̄ orationes sophisticas quas bene scimus cōponere quandoq̄ nescim⁹
soluere, quia in illis facilius est construere q̄ destruere ⁊ ita patet q̄ ille
ber non superfluit.

Secundus tractatus

Primum ergo sicut syllogizare dicimus ꝑbabiliter quandoq̄,
In hoc sc̄do tractatu ꝑhs determinat de solutioe ꝑalogismoz apparen
ti ⁊ habet duo capitula. In ꝑmo determinat de solutioe apparenti in gen
nerali. In sc̄do dat cautelas.

Querit Quotplex est solutio ꝑalogismozum. **Solutio duꝑ**
plex sc̄z apprens ⁊ recta ꝑmo ergo a restoteles deter
minat de solutioe apparenti. postea vero sc̄z in tractatu sequente de solu
tione recta.

Ar Rectum est ante apprens. ergo ꝑus deberet ꝑhs determinat
re de solutioe recta q̄ apparenti. **Solutio neganda est ꝑsequē**
tia. **Ar ratio est.** q̄ lz simplr loquendo rectum sit ante apprens. tamen q̄
ad ipsam respondentem sophisticam solutio apprens eligibilior est recta.
eo q̄ sophisticus magis ope ꝑcium est apparere ⁊ nō esse q̄ esse ⁊ nō appres
re vt superius in ꝑmo libro paruit.

Queritur Utrum expediat interdum dare solutioem appa
rentem. **Solutio ꝑhi q̄ sic.** **Ar ratio est.** q̄ illo
modo expedit respondentem soluere quo modo ꝑtingit opponēte argue
re. **Sz opponens sophista magis eligit apprens arguere q̄ vere.** q̄ per
hoc ipse magis ꝑsequitur gloriam apud astantes. ergo etiā respondentē sob
phista q̄n q̄ magis expedit apprens soluere q̄ vere

Querit Quid est apprens soluere. **Solutio non est aliud**
q̄ adducere aliquas cautelas q̄b̄ respondēs possit ap
parenter obfistere opponēti ⁊ euadere eius argumenta.

Querit Quō respondens dz apprens obfistere. **Solo dz**
obuiare opponēti ⁊ ostendere corā assistentibz q̄ nō ve
re lz solū apprens arguar. **Ar rō illius est.** q̄ si instantibz videat q̄ oppo
nens vere arguar q̄uis tñ nō sit sic tunc statim ipse ꝑsecutus est gloriam
in opinione assistentium. **Sed hoc debet respondens sophista impedire.**
q̄ per hoc opponens apprens viuere.

Secūdi Elencorum

Queritur Quō debet hoc ostendere q̄ nō vere arguat. **S**o^o ex quo opponēs sophista non vere syllogizat s̄ syl̄ls suis semp̄ peccat vel in materia vel in forma vel in vtroqz sit respondēs debet syl̄lm̄ ipsius opponētis corrigere dō in cōi q̄ nō p̄cludat z hoc p̄ter multiplex q̄ tū ad fallas in dōe vel p̄ter indebitam ordinatiōem p̄missarū ad p̄clusionē q̄stum ad fallas extra dictōem

Queritur Quare respōdens volēs apparenter soluere debet solū in cōi dicere z ostendere q̄ syl̄ls opponētis nō p̄cludat **S**olutio p̄ter duo. **P**rimo qz si ostenderet hoc in sp̄ali distinguēdo equuocatiōem vel amphibologiam vel aliā fallam q̄ est in argumēto opponētis z diceret q̄ in illo sensu cōcludit z in illo nō p̄cludit tūc nō daret solutiōem apparentem sed verā. **E**t hoc tū non oportet qz ex quo opponēs non vere p̄cludit s̄ tū apparenter ideo etiā non oportet ostendere in sp̄ciali q̄liter vere p̄cludit z qualiter nō p̄ verā solutiōem. **S**cdo qz in sp̄ciali sic distinguere z manifestare in quo sensu vere arguit opponēs est ip̄sum p̄sequi aliqd̄ glorie apud audientes qd̄ debet respondens cauere vt prius dictum fuit. **E**t infert p̄hs q̄ p̄dicto modo soluendi sunt p̄alogis̄mi solutiōe apparenti nō soluz vt non redarguāt s̄ ne videant redarguere et esse veri elench̄i. **Q**uia si vident redarguere statim ip̄e opponēs p̄sequitur gloriā apud audientes

Queritur Utz ad apparētes solutiōem sufficit q̄ r̄sis in fine argumētationis dicat q̄ respondens nō vit̄ p̄clusionē in illo sensu in quo ip̄e p̄cessit s̄ qui uoce in alio sensu. **S**o^o p̄bi q̄ non s̄ respōdens debet distinguere multiplex statim a p̄ncipio in ip̄a in̄s̄terrogatione anteq̄ opponēs faciat syllogis̄mū vel argumētatiōem cōtra eum. **E**t hoc p̄bat p̄hs dupl̄r p̄mo sic. **Q**uia postq̄ argumentū est factum si tunc respondēs dicat q̄ opponēs nō arguat ad sensum in q̄ ip̄e concessit. et e contra opponēs dicat q̄ sic tunc r̄ndens videtur forte redargutus qz audientes ignorant forte q̄s eorū dicat verū. vtz. s̄. opponēs vel respōdens. **S**cdo qz si opponēs distinxisset multiplex in p̄ncipio tunc nō diceret litigiosus nec faceret dubiā argumētatiōem z necesse estz respōdentem simpl̄r respōdere dō sic vel non. **Q**uia ergo opponēs hoc nō facit necesse est q̄ respōdens hoc faciat z corrigat vitiiū opponētis si non velit apparenter redargui.

Queritur Quis est ille error quē reprobat p̄hs circa ea q̄ dicta sunt. **S**olutio quidā uolebāt dicere q̄ equiuocatiō non impediret verū elench̄ū z per cōsequens nec contradictionem cuius oppositum superius dictū est

Queritur Quō reprobat p̄hs illū errorem. **S**o^o ducēdo ad incōueniēs qz si sic tūc respōdēs nō posset effugere redargutiōē ad minus apparentē quā tū maxime debet vitare respondēs. **S**e q̄ la p̄z qz in terminis singularibz in quibz etiam dicunt equiuocatiōem non impedire elench̄um necesse est opponētē si debeat p̄tra dicere n̄m̄ idē nomen de eodē negare quod affirmauit respondens et e contra affirmare idē nō

Reparaciones

men de eodem qđ negauit respōdens qz aliter nō redargueret z sic qđ dē
de eodē negat et affirmatur non euitatur redargutio.

Queritur Que est cauillatio qua aliq̄ volebant istud incon
ueniens euadere. **Sō** dicebant qz de aliq̄ in cō
interrogato bene possent concedi p̄ contradictoria p̄ diuersis suppositis vt ista
possent simul concedi choriscus est musicus z choriscus non est musicus.
qz tunc non conceditur qz idem choriscus sit musicus z non musicus sed
conceditur qz hic sit musicus z hic scz alius nō est musicus

Querit Quō remouet p̄hs istā cauillatiōem. **Sō** dē qz non
ualet qz q̄tum ad apparentem redargutiōem p̄ eandē
orationem seu argumētariōem sophisticā p̄ deduci qz putet qz choriscus
sit musicus et nō musicus. Et qz h choriscus sit musicus z h nō musicus. Et
ratio illius est. qz ambe ille orōnes licet forte non idem scēnt tū idē sim
pliciter de eodē affirmāt z negant. Et q̄ p̄ illā cauillatiōem nō euitat ad
huc apparēs redargutio qđ tñ ipi volebant.

Dr Que fuit alia cauillatio alioz. **Sō** qđā alij dicebāt qz in vna
oratione sicut in affirmatiua deberet subiectū teneri simpliciter z
in alia sicut in negatiua deberet sibi aliqđ addi. sic dicendo. choriscus ē mu
sicus et hic vel iste choriscus nō est musicus. Et qz hoc modo vitari pos
set apparēs redargutio. Sed remouet p̄hs etiam illā cauillatiōem. Et
dicit qz nulla ratio p̄t esse quare magis debet addi subiecto aliqđ in vna
oratione z non in alia nec refert aliqđ si additio illa fiat alteri tñ vel vtro
libz in vtraqz p̄positione

Queritur Quō pbat p̄hs qz omīs orō multiplex est disti
nguenda si respōdēs velit effugere apparētem res
dargutiōem. **Solutio** hoc pbat dupl̄ p̄mo qñ orō multiplex nō est ve
ra in quolibet sensu. Scđo qñ est vera in quolibet sensu.

Querit Quō pbat qz oratio multiplex que nō est vera in quo
libet sensu ē distinguēda. **Solutio** duabz rationibz
Prima est Syllogismi sophistici p̄terea sunt soluendi ne respōdēs vi
deatur redargui. Sz nisi orō multiplex distingueret respōdēs videret
redargui q̄uis forte non esset vere redargutus. ergo ad vitandū apparen
tem redargutiōem debet orō multiplex distinguī.

Dr Quod est correlatiū qđ inferit p̄hs ex hac rōne. **Solo** qz nō est
pigritandū distinguere orōem multiplicē in p̄ncipio r̄sionis. Et
hoc sic ostēdit. qz qđā qñ multe orōnes multiplices eis proponuntur p̄s
grefcūt distinguere oēs illas orōnes ne ab opponere videant esse graues
et proterui z illis sic dissimulantibz z non putantibz qz opponens velut cū
eis ad redargutiōem disputare accidit sepe apparēs redargutio. Et q̄ non
est pigritandū distinguere multiplex a p̄ncipio r̄sionis.

Secūda ratio ad interrogatiōem plures non est danda vna responsio
vt dictum est p̄us ergo nec ad interrogatiōem multiplicem sz semp est
distinguēda. p̄na tenet. qz est simile de interrogatiōe plures z de interro

Secūdi Elenchorum

gatione multiplici. Quia nihil refert An callias z themistocles sint musici q̄ si illis duob; esset vnum nomen impositum z sub illo interrogaret an sint musici.

Queritur Quō p̄bat p̄hs q̄ oratio multiplex est distinguenda etiam si in quolibet sensu sit vera. **S**o^o qz ad interrogatōem plures non est danda vna responsio etiam dato q̄ p̄ vtraq; pte sit vera sed est ille de interrogatōe plures z de oratione multiplici vt iā paruit. **S** ad eā nō ē danda vna responsio s; est sp̄ distinguēda. **S**aiorem probat p̄hs triplr. **P**rimo qz interrogatio plures non efficitur vna p̄ hoc q̄ p̄o qualibet pte sit vera qz ergo respōsio debet esse p̄o: mis interrogatōni seq̄tur q̄ etiam ad eam non debet dari vna responsio. **S**ecdo qz qua ratione ad interrogatōem plures factam de aliquib; daret vna responsio eadem ratione de mille alijs possit dari vna respōsio qd̄ tñ falsum est. **T**ertio etiam qz si ad interrogatōem plures possit dari vna respōsio tunc interimeret omnis disputatio. **S**equela p̄z qz si questio fieret de oib; z respōderet vnica responsione sic vel nō sic ess; finis disputatōis. **E**t hoc est inconueniens. **S**eq̄tur ergo q̄ si nō p̄t ad interrogatōem plures dari vna responsio q̄ ergo ad orōem multiplicem nō debet dari vna responsio sed semp̄ erit distinguenda.

Capitulum secundum

Respōdendum aut̄ in his quidā que vidēt sic dicentem

In hoc scdo caplo p̄hs ponit cautelas q̄b; n̄s p̄t apparēter obuiare n̄s;

Queritur Quot cautelas ponit p̄hs. **S**o^o alberti q̄ decē. **P**rima est. si n̄ci p̄ponat aliqd̄ qd̄ sibi videtur p̄babile tūc nō d; simplr p̄cedere; s; d; dicere p̄cedo eā inq̄sū ē p̄babilis qz sic nec simplr p̄cedit eā nec simplr negat z ita nō p̄t ex hoc redargui. **S**ecda est. si n̄ci p̄ponit aliqd̄ p̄babile z p̄uidet q̄ si ip̄m simplr p̄cedat q̄ coget aliqd̄ ip̄robabile dicere tūc nō debet simplr cōcedere; s; d; dicere videt ita eē. qz sic nihil p̄t p̄tra eū fieri nec elēchus nec inopinabile.

Tertia si opponens p̄ponit aliqd̄ qd̄ est p̄pinquū positioni z ex q̄ poss; positio interimi tūc respōdēs d; hoc iterimere z dicere sibi q̄ petit p̄ncipiū. eo q̄ hoc videt esse idēcū p̄posito. et assāres purabūt hoc esse verū.

Quarta est. Si opponens p̄bauerit aliqd̄ esse falsum vel inopinabile quod tamē necessario sequit̄ ex ip̄a positōne quā respondēs p̄cessit tunc respōdēs deb; dicere vt prius q̄ petit p̄ncipiū qz illa que ex necessitate accidunt ex positōne vidētur a statib; eē eiusdē rōnis cū positione. hanc tū cautelam alij non distinguunt a p̄cedente.

Quinta ē. Si opponēs iterrogat aliqd̄ vlt nō sub p̄prio noie s; i p̄abos la z silte tne z nō ex eo ducat n̄s ad icōueniēs tūc n̄s d; dicere q̄ ip̄e nō sum p̄sit tale vlt ad illū sensum ad quē sum p̄sit opponēs. qz sepe fit elēch; apparēs per hoc q̄ vlt non sumitur s̄m proportiōnem debite silteudinis. **E**t si respondēs p̄hibeat ab opponēte hoc dicere z dicat q̄ bene assum p̄ sit sicut debuit tunc respondēs p̄tra eū debet dicere qd̄ non bene assum p̄ sit qz qn̄ opponēs solum asserit se bñ assum p̄sisse z nō p̄bat z n̄s dicite

Reparationes

conerariū tunc coram astantib; tantū valet assertio vnus q̄ntaliteris

Sexta est. si ab opponēte pponatur oratio trūcata ⁊ obscura in qua nē cessariū est aliqd̄ subintelligere tūc respōdēs nō debet simpliciter negare vel pcedere talē orōem s; d; dicere opponētē ⁊ explanet mentē suam.

Septima. si opponēs interrogat aliqd̄ de duob; q̄ habēt se sicut aūs et p̄ns tūc prius debet illud pcedere de p̄nte q̄ de aūte qz̄ difficultus est arguere ex psequēte q̄ ex antecedente

Octava. si respōdēs pcesserit de duob; ppositis q̄ vtriq; sit aliquid p̄trariū q̄uis forte s̄m veritatē vni eorū nihil sit p̄trariū tūc qm̄ nō scy dare p̄trariū vnus d; dicere q̄ habet vtrq; p̄trū s; ei nō est nomē ipositū.

Nonā. si opponēs interrogat respōdente de aliqd̄ dubitabili cuius veritatē ignorat ⁊ de quo est ⁊ trauerſia inter phos tūc rūs debet se trāſſere ad opinionēs illoꝝ phoꝝ ⁊ dicere q̄ illi dicūt sic ⁊ illi dicūt sic qz̄ p hoc rel pōſio ſua est multū apparēs ⁊ nō videt ⁊ tra eū fieri elenchus.

Decima cautela est. Si respōdēs p̄uideat obiectōes ⁊ replicas ip̄tus opponētis tunc debet eū p̄uenire et dicere qd̄ hoc vel illud vult interroga re vel q̄ poſſet sic vel sic obijcere. s; nulla est obiectio qz̄ licet p hoc nō ſol uat obiectiōem tamē impedit opponentem ne eam p̄ponat qz̄ alias v̄ deretur argumenta ſua mēdicare ⁊ a respōdente

Tractatus tertius

Qm̄ aut̄ est recta quidā solutio manifestatio falsi ſyllogismi

In tertio tractatu p̄hs poſtq̄ determinauit de ſolutōe apparenti p̄nt̄ determinat de ſolutōe recta palogismoꝝ. Et h; qnq; cap̄la. in q̄ p̄mo agit de ſolutiōe recta in generali ⁊ docet ſoluere palogismos peccantes in materia.

Queritur Quid est solutio recta **Ad** H̄ responder p̄hs q̄ Solo recta est manifestatio falsi ſylli s̄m q̄libet interrogatiōe accidit fallum. i. solutio recta ē manifestatio falsitatis ſyllogismi cū ostensione cause talis falsitatis

Querit̄ Quorūplex est solutio recta **Solutio** duplex sc; p̄nt̄ terem p̄oem ⁊ p̄ distinctōem. Et rō illius est qz̄ solutio recta est manifestatio falsi ſyllogismi **Sed** duplex est falsus ſyllogism; qd̄ sc; q̄ peccat in materia ⁊ ille soluitur p̄nt̄erem p̄oēz ⁊ alius peccās in forma ⁊ ille soluitur p̄ distinctōem. Quis aut̄ ſylls dicat peccare in materia ⁊ quis in forma dictum est ſup̄ius in p̄mo libro.

Arguit̄ Est etia; aliqua solutio. recta per cōcessionē. ergo h; plures modi solutiōis recte. **Solutio** licet sit aliquid modus soluendi recte per cōcessionem non tamen est aliquis modus soluendi recte per cōcessionem. Et ratio illius est. quia solutio recta est manifestatio falsi ſyllogismi. **Sed** concedendo verum non fit manifestatio falsi ergo.

Secūdi Elementorum

Ar Omnis palogismus debet solui p̄ interemptōem. ergo nō est aliq̄ solutio p̄ distinctōem. **Ar** is p̄bat. qz ois syllos falsus debet solui p̄ interemptōem. s; ois palogismus est syllogismus falsus ergo. **So** syllos d; duplr falsus. vno modo qz h; fallitatem sine multiplicitate z talis debet solui p̄ interemptōem. **Ar**ius est q; h; fallitātē cū multiplicitate et talis debet solui p̄ distinctōem magis q̄ p̄ interemptōem.

Queritur Quō docet p̄hs sp̄aliter soluere syllos peccantes in materia. **So** p̄ vnā diuisione q̄ talis est q; syllos peccantiū in materia quidā habēt p̄missas falsas z c̄clusionem veram. **Ar**ij vero habēt p̄missas falsas z etiam c̄clusionem iam dicit q; illi q; habent p̄missas falsas z etiā c̄clusionem soluunt duobus modis sc; p̄ interemptōem p̄missarū z c̄clusionis. illi vero qui habent p̄missas falsas z c̄clusionem verā soluunt vno modo tm sc; p̄ interemptōem p̄missarum.

Capitulum secundum

Forū igitur qui sunt fm̄ equiuocatōem et amphibologia m̄. **In** hoc sc̄do capto p̄hs docet soluere palogismos fallacia; in dicitōe. **Et** diuiditur in quatuor pres. in p̄ma docet soluere illos q; peccātē multiplex actuale. **Et** duo facit. p̄mo p̄mittit quasdā diuisiones illorū palogismorū. **Secūdo** docet modū soluendi.

Querit Quor diuisiones ponit. **So** duas diuisiones. **Pr̄a** est q; palogismorū peccantiū penes multiplex actuale. **Quidā** habēt multiplicatē in p̄missis qdā vero in c̄clusionē. **Et** de vtro q; modo ponit p̄hs exemplū in textu. **Secūda** diuisio est q; orō multiplex multiplicatē actuali qnq; est vera in vtroq; sensu. qn̄ q; est falsa in vtro q; sensu. et qnq; in vno sensu est vera z in alio sensu falsa.

Queritur Quā dñr sit redargutio penes palogismos p̄hs me diuisionis. **Solo** penes palogismos qui habent multiplicatē in c̄clusionē nō sit redargutio nisi p̄s multiplex fuerit negatū s; penes illos q; habēt multiplicatē in p̄missis z nō in c̄clusionē ne sit redargutio sine hoc q; multiplex sit negatū.

Ar Quō docet p̄hs illos palogismos p̄me diuisionis soluere. **So** dicit q; debēt solui p̄ distinctōem. dicit q; in vno sensu est sic. id est verū z in alio sensu nō est sic. i. falsum. **Exēplū** est vt **Cōtingit** forte loq; qui. **Sortes** est tacens. ergo p̄tingit tacentem loq; ille palogismus habet multiplicatē in c̄clusionē. **Et** debet solui p̄ distinctōem c̄clusionis. quia vel tacētē p̄struit cū illo p̄ho loq; apte posteriori z sic c̄clusio est vera vel a p̄te anteriori z sic est falsa. **Sed** q̄rit qd̄ esset faciendū si tali distinctio ne facta adhuc lateat c̄clusio eo q; solutio talis nō est adhuc sufficienter adaptata. **Ad** hoc d̄r p̄hs q; tūc r̄ns debet eā corrigere p̄ adiutōem alij cuius decerniatōis. **Exēplū** gratia si p̄deā distinctioe stante opponens inferat q; adhuc verū est q; p̄tingit tacentē loq; tūc debet r̄ns dicere q; nō p̄tingit tacentem loq; simp̄r. s; p̄tingit hūc aliquē loq; tacentē qz tūc p̄ ad;

Reparaciones

ditionem illius pnois huc sufficenter determinat in quo sensu conclusio illa sequitur. Et sic etiam eodem modo faciendum est in illis palogismis qui hinc multitudine in premissis. Exemplum ut quicumque sciunt aliqua illa non sciunt. Sciunt enim sciunt aliqua ergo non sciunt. Ille enim palogismus debet solui per distinctionem maiorem eo quod hoc pronomen illa potest esse nri casus et constructi a preterito ori cui illo verbo sciunt et sic maior est vera sub hoc sensu quicumque sciunt aliqua id est est aliqua res ille res scire non sciunt vel potest esse acci casus et constructi a preterito posteriori et sic est falsa quia sensus est quicumque sciunt aliquid supple illi sciens res non sciunt illa

Queritur Circa secundam partem capiti quomodo docet philosophus soluere palogismos peccantes penes multiplex potentiale. **Solutio** primo docet hoc de palogismis fallacie pronominis et diuisionis. Et secundo de palogismis fallacie accentus

Queritur Quomodo debet solui palogismi peccantes penes fallam pronominis et diuisionis. **Solutio** per distinctionem orationis penes sensum positum et diuisionem. Nam si oratio aliud fecerit positum et aliud diuisa et sic conclusio in sensu diuiso et ex ipsa sumpta in sensu positum conclusio conclusio falsa talis oratio debet negari in sensu positum. Et si sit conclusio in sensu composito et ex ea sumpta in sensu diuiso inferat conclusio falsa tunc debet negari in sensu diuiso. **Exemplum** huius est. ut quod vidisti hunc percussum illo percussus est scilicet oculo vidisti hunc percussus ergo oculo percussus est. ibi enim maior debet distingui quia vel illa definitio terminatio quo determinat hoc verbum vidisti et sic est positum et falsa. quia sensus est quo vidisti hunc percussum illo tanquam instrumento percussio percussus est. vel determinat hoc percipium percussum et est diuisa et vera. quia tunc sensus est quo percussum hunc vidisti tanquam instrumento illo supposito instrumento percussus est. Aliud etiam exemplum est. Quomodo percussus est aliquid ergo hoc tu vidisti eum percussum. scilicet gladio percussus est aliquid ergo gladio vidisti ipsum percussum. ibi enim maior est distinguenda et conclusio. quia ille abstrahit quo in maiore et gladio in conclusione potest poni cum hoc verbo vidisti et tunc est oratio positum et falsa vel potest diuidi ab eo et poni cum illo percipio percussus et tunc est diuisa et vera. Et ponit philosophus in textu multos alios palogismos huius similes et vult quod omnibus talibus applicabilis est predicta solutio.

Queritur Quomodo soluendi sunt palogismi peccantes penes fallam accentus. **Solutio** per distinctionem ostensam et diuisionem. **Exemplum** ut si sic arguas iustos viros oportet perdere media curta iustos viros non oportet perdere media longa. ergo iustos viros oportet pari et non pari. ibi enim debet distingui quia quod pendere perfertur media curta tunc non fecit pari scilicet horum notam recipere quia hoc modo pendere ut dicit altertus fecit idem ponderare vel estimare. Sed quod perfertur media longa tunc fecit pari. quia tunc perdere est idem quod suspensum esse. Dicit tamen philosophus quod raro percipitur talis diuersitas penes tempus seu moram probationis in voce nisi orationes que sunt in accentu sunt in metro perferant. In orationibus etiam que scribuntur non percipiunt nisi signa accentuum supra syllabas et dictiones ponant sicut fuerunt facere periti grammatici

Queritur Circa tertiam partem capiti quomodo docet philosophus soluere palogismos

Secūdi elenchorum

peccantes penes multplex phāsticū seu fm fallaciā figure dictionis
So^o dupl^r. Duo i gñali. scdo in spēali q̄rtuz ad singulos mōs ill^o falte

Queritur Quo soluedi sunt in generali. Solo ex quo multiplex
phāsticū puenit ex eo q̄ dicitō vnū fcās videt fcare
aliud ppter aliquā silitudinē cū tñ in veritate nō fecerit ideo palogismi pec
cantes penes tale multiplex debet solui p̄ distincōem phanastici mult^r
plicis ostēdo q̄ nō sunt silita q̄ ppter silem figurā dcois vident eē silita. et
ita vna via soluedi eos sumit ex h^o q̄ gñā pdicamētozū s̄ distincra qz in
hac fallā sepe mutat vnū pdicamētozū in aliud sicut qd in qle vl^o q̄rtū zc.

Queritur Quo applicat phs in spēali istā solutōem generalē ad
p̄mū modū falte figure dcois. Solo p̄ duo exempla

Quozū primū est. Otingit idem fm idē puta fm oculū sil^o videre z vis
deris^o videre cfacere. qz h̄z silem terminatōem. cū facere z videri ē fieri qz
habet silem terminatōem cū fieri. ergo p̄tingit vnū z idem fm idem sil^o
facere et pati. Et soluitur ille palogismus negando minorē qz q̄uis vide
re videat fcare idē qd facere z videri fieri. ppter silem terminatōem quā
habēt cū alijs verbis actiuis z passiuīs non tamē fcant facere z fieri mul
ta em̄ sunt silita in terminatōne que tamē propterea non sunt silita in signifi
catōne. Scdm̄ exemplum est. scēat vritur opatur habēt silem terminatio
nem passiuā ergo oia fcant pati z dicere scribere currere habent silem
terminatōem actiuam ergo oia fcant agere. Tunc sic scribere est operari
aliqd et operari est pati. ergo scribere etiam fcant aliqd pati z sic vnū z idem
fcant agere z pati. Et ille palogismus soluitur eodem modo sicut p̄cech
dens qz q̄uis operari habeat similem terminatōem cū alijs passiuīs tamē
ppter hoc non oportet q̄ habeat silem fcatoem cū ip̄is.

Queritur Quo docet phs in spēali soluere palogismos se
cūdi modi istius falte. So^o dicit q̄ eodē modo
debet solui sicut illi de p̄mo modo qz sunt eis siles. Et pone triplicia exē
pla. p̄mo vbi qd mutat in q̄rtū. Scdo vbi qd mutat in ad aliqd. z tertio
vbi qd mutat in quale. Primū exēplū est. Quicqd habuisti z modo nō
habes hoc amisti sed heri decē digitos habuisti z mō nō habes q̄ amis
sisti decē digitos. Et soluit ille palogismus p̄ hoc q̄ ostendit q̄ ibi mutat
vnū pdicamētozū in aliud. sc̄ qd in q̄rtū. qz q̄cqd est signū distributiuum
substantie z decē qd sub illo signo distributiuo subsumit est de gñe q̄rita
tis discreta. Unde deberet sic dici in maiore q̄rtū cumqz prius habuisti zē
et tunc fieret debita subsumptio s̄ tunc maior esset fallā. Exēplū vbi qd
mutat in ad aliqd. vt iste dar y num solū denarium et non habet vnū
solum denarium. ergo dar quod non habet. Et soluitur ille palogis
mus dco q̄ mutat ibi qd in ad aliqd. qz solum est relatiuum ex quo dicit
respectū dissociatōnis haberi ab alijs z qd in p̄clusionē d̄r sub stātiā vnde
debet respōdens dicere q̄ nō dar qd nō habet. s̄ dar vt nō h̄z. i. eo modo
quo non habet. Aliud exemplum ad idem est. Aliquis dar aliquid eis
eo et non habet illud cito ergo dar quod non habet. Consequentia etiaz
non valet qz dare cito nō est dare qd non habet sed est dare vt nō h̄z qz ci
to importat respectum datōnis ad tempus. Et circa illos palogismos

Reparationes

remouet phus vnā solutiōnem antiquoz vide in pmento qz frivola est.
Exemplū vbi qd mutat in quale est vt qd scriptus est scriptis alijs s; falsa oratio scripta est supponedo qz sit facta falsa postq̄ fuit scripta. ergo fallax orationē scripsit aliquis sed cū scribebat erat vera ergo simul scribebat oratio vera et falsa. ille em̄ palogismus est fm fallaciā figure deōnis z soluit sic qz sub hoc noie qd fecante subam subsumit q̄le. **N**ā scribere falsum nō est scribere qd sed est scribere quale. **E**t ponit phus plures palogismos alios hīs siles q̄ oēs pari solutiōne sunt soluendi

Queritur Quō docet phs soluere palogismos tertij modi istius fallacie q̄ puenit ex eo qz qualeqd mutat in hoc aliqd.
Solutio p duos palogismos. **P**rimus ē choriscus est tertius ab homine z choriscus est hō. ergo est tertius a seipō. **E**t debet ille palogismus sic solui qz sub illo termino homo q̄ fecat qualeqd subsumit choriscus q̄ fecat hoc aliqd. **S**ecūs palogismus est. **C**horiscus musicus est alter a musico. s; choriscus est choriscus musicus. ergo est alter a seipō. **E**t ille palogismus sili modo soluit qz choriscus est hoc aliqd s; choriscus musicus est qualeqd z ita qualeqd mutat ibi in hoc aliqd

Queritur Quorū modis ēz qualeqd. **S**olo duob; modis. **P**rimo modo qualeqd dicit qdlibet sup ius respectu sui infert oris sicut aial respectu hoīs z homo respectu sortis. **S**ecūdo modo queqd ēz quid cui; accūs adiūctū est quale sicut fortes musicus hō alioz rēgs. fortes em̄ est qd qz est sub a z addit sibi quale s; musicū. z ergo fortes musicus ēz q̄le qd. **E**t fm hoc aresto. ponit illos duos palogismos iā dictos

Queritur Quid facit phs in q̄tra pte z finali istius capli
Solutio phs epilogaōdo resumit solutiōes palogismoz in deōne. **E**t dicit qz oēs illi palogismi soluēdi sunt dicēdo oppositum illius qd opponens assumit in palogismo vt si fiat palogismus fm pōnem tunc soluit sumendo orōem in sensu diuiso et e contra. **E**t si fm accentū graue soluitur sumendo accētum acutū. **S**ilicet si opponēs sumat orōem multiplicem in vno sensu respōdens debet eā sumere in alio sensu siue sit fm equuocōem siue fm āphibologiā siue etiā fm figurā deōnis.

¶ Tertium capitulum

Ad illos vero qui sunt secundum accidens vna quidem solutio et eadem ad omnes:

In hoc tertio caplo phs docet p̄r soluere palogismos peccantes p̄nes fallacias extra deōem. **E**t diuidit in septē p̄es fm qz septem siue fallacie extra deōem. **I**n p̄ma pte docet soluere palogismos fallacie accidentis

Queritur Quō debēt solui palogismi fallacie accidentis.
Solū debēt oēs solui negando p̄nam qz non oportet et qz si aliqd assignet inesse accētū qz ergo etiā in se rei subiecte. **Q**uis alij qm̄ necessario se quat qz illud qd inest accētū etiā inest rei subiecte

Queritur Vtrū sufficiat in generali hoc dicere s; qz nō oportet si aliqd assignat inesse accidenti qz etiā in se rei subiecte.

Secūdi elenchorū.

Solo pbi q non sed respondens debet illam solutionem generale ap-
rare ad ppositum z ostendere quare nō sequitur necārio in hac vel illa orōne
p opponentem pposita. Exēpli gratia si iste sit paralogismus ppositus. hōs
num est quod de teo te interrogare. sed tu nosti bonuz. ergo nosti qd de teo
te interrogare. Respondens debet dicere q nō valet illa pna. qz q̄uis hoc
attributum cognoscere vere dicat de bono. non tamen oportet q p̄terea
vere dicat de eo qd de teo te interrogare. qz stat q tu cognoscas bonū et tñ
non cognoscas ipsum sub forma interrogationis qua sez ego volo illud a
te interrogare. Similis paralogismus est choriscus est veniens. tu cog-
noscis choriscum. ergo tu cognoscis venientē. Et soluit eodem modo. qz
q̄uis hoc attributus qd est cognoscere dicat de chorisco fm se. nō tñ opz
q dicat de eo fm q̄ illa forma qua veniens est. Et ponit p̄bus plura alia
exempla. vide in cōmento

Querit Quō antiqui soluebant istos paralogismos iam taes
ros. **S**olo. dicebant q pcedenda esset p̄clusio scilz tu
nostī q de teo te interrogare. z tu cognoscis venientem. quia volebant q̄ idēz
possit cognosci z ignorari fm diuersa. sicut choriscus potest cognosci in p̄-
pria forma. z ignorari sub forma venientis. nec videtur esse inconueniens
dicebant. qz nō est fm idem.

Querit Quō reprobat p̄bus illam solutionem antiquozuz
Solo. triplr. Primo qz nō est vniuersalis. cū p eam
nō possunt solui omnes paralogismi huius falk. quod tñ fieri deberet. Et q
p eam non possunt omnes paralogismi solui parz. qz iste paralogismus non
potest sic solui. iste canis est pater. z est tuus. ergo est pater tuus. ridiculus
em̄ esset ibi pcedere p̄clusionem. **S**ecūdo improbat̄ illa solutio. qz liz
et ostendat q illi paralogismi sint falsi. tñ non assignat causas falsitatis. qd
tamen requirit ad rectam solutōem. sez q manifestetur causa falsitatis. liz
cut si quis ostenderet rōnem zenonis esse falsam qua pbauit q nihil cons-
tingit mouere vel moueri deducendo ad impossibile. tamen non solueret
q̄uis mille syllogismis hoc probaret. nisi causam falsitatis illius cōclusio-
nis ostenderet. Et ex isto textu elicitur autoritas qna dicit q allegare ins-
cōueniens vel p̄tra arguere non est soluere. Tercio etiam reprobat̄ ista sol-
lutio. qz q̄uis veruz sit q idem possit cognosci z non cognosci fm diuersa.
tñ hoc non est ad ppositum. qz in dictis paralogismis non infert q choriscus
sit notus vel ignotus. ad qd tamen videt̄ tendere illa solutio. sed q sit notus
fm q choriscus z fm q veniens

Querit Quō antiqui soluebant istū paralogismū. ista sunt pau-
ca. z ista raro sunt pauca. ergo pauca sunt raro pauca
Solo. dicebant q p̄clusio esset pcedenda. qz omnis numerus est paus
tus respectu maioris numeri. eo q nullus est numerus quo non possit das-
ri maior. Sed reprobat̄ p̄bus illam solutōnem dicens. q illa solutio nō est
recta. quia q̄uis conclusio sit vera. non tamen sequitur de necessitate ex il-
lis premis. z sic est falsus syllogismus. sed causam illius falsitatis isti nō
assignant. quare scilz non sequatur conclusio de necessitate ex premis. z er-
go male solvunt

Reparationes

Queris Quō quidā dicebant istos paralogismos esse soluendos. iste canis est tuus. et est pater. ergo est pater tuus. **Iste est tuus?** et est filius. ergo est filius tuus. vel iste est seruus et est tuus. **Est seruus tuus?** **Solo.** dixerūt q̄ deberent solui p̄ distinctionē penes sensum p̄positum et diuisum. q̄ illa determinatio tuus p̄t̄ p̄iūgi cum illo noīe canis. et sic oratio est p̄posita et vera. vel cum illo nomine pater. et sic est diuisa et falsa. **Sed** illa solutio non est vera. quia vbi non est multiplex ibi non debet tale solui per distinctionem. sed in predictis paralogismis nullum est multiplex. q̄ non est aliqua dictio vel oratio plura significans. ergo nō debent solui per distinctionem. **Sed** debet dici q̄ ibi male ex diuisis inferi cōsiunctum secundum fallaciam accidentis. accidit enim alicui q̄ sit pater in quantum est tuus.

Queris Quō soluebant istū paralogismū. prudentia est malorum prudentia est bonū. ergo quoddam bonū est malorum. **Solo.** dixerūt eum esse soluendū per distinctionem fm fallam amphibologie. q̄ aliquid potest esse malorum multipliciter. **Sed** dicit phus q̄ illa solutio etiam nō valet. q̄ quādo sine determinatione d̄r̄ aliquid est malorum. ille q̄s malorum non notat nisi possessionē. et sic oratio illa nō est multiplex nisi forte fm quid. sicut etiam ista homo est animal. q̄ dicimus hominem esse animalū partitue tm̄ et nō possessiue. et sic licet talis oratio p̄t̄r̄ cationem videat̄ esse multiplex. q̄ non additur sibi determinatio trahens ad certam habitudinē. tamen in veritate nō est multiplex. ita q̄ faciat paralogismū esse multiplicem et soluendū per distinctionem. nec trūcatio orationis vel ablatio alicuius particule determinantis facit orationem esse multiplicem

Queris Quō docet phus soluere paralogismos fallē a dicto fm quid ad dictum simpliciter. **Solo.** phs ponit p̄iūmo vnū generalem modū soluendi. et dicit q̄ omnes paralogismi qui concludūt dictū simplr̄ ex dicto fm quid siue ille sumat̄ fm partes integram siue fm determinatōem localem vel t̄palem vel respectiuam soluēdi sunt p̄siderando p̄radictōem. id est p̄siderando an in aīte sumāt̄r̄ duo p̄radictoria vel alia opposita fm quid. aut vnū eorum fm quid. q̄ si sic tunc in aīte nō est oppositio. et per p̄sequens nō potest ex tali aīte inferri in bona p̄sequencia p̄clusio de duob̄ oppositis simplr̄. **Et** rō illius est. q̄ p̄radictoria vel p̄traria vel p̄uatiua fm quid sumpta nō vere opponūt̄. q̄ ambo fm quid dicta vel vnū fm quid et aliud simpliciter possunt simul cōtinē eodem. sed utrūq̄ simplr̄ inesse eidē est impossibile

Queris Quō applicat istam solutionem generalem in sp̄ali ad paralogismos huius fallē. **Solo.** p̄ diuersa exempla **Et** exemplificat p̄mo de paralogismis p̄cludentib̄ p̄radictoria. **Et** ponit p̄mo q̄nq̄ paralogismos quib̄ addit adhuc tres sumptos penes determinationē respectiū. **Secūdo** exemplificat de p̄cludentib̄ cōtraria. et

Secūdi elenchor.

ponit tres paralogismos. Et tertio decludētib; priuatiue opposita, et po-
nit etiam tres. Primus paralogismus eludens etradictoria est iste. Illud
quod est in opinione est, sed falsum est in opinione. ergo falsum est. sed
falsum non est. ergo quod est non est. Et debet ille paralogismus sic solui.
quia quod est in opinione est solum fm quid. et quod est falsum nō est sim-
pliciter. iam illa non contradicit. scz esse fm quid et non esse simpliciter. Alia ex-
empla similia solutioe soluiuntur et plane et ad longū videātur in pimento.

Querit Quomodo docet philosophus soluere paralogismos
fallacie ignorantie elenchi. **Solo.** ponit primo modū
soluendi generalem. Et dicit q; quando opponens non interrogat conclusi-
onem in principio antequam syllogiset tunc paralogismi istius fallacie de-
bet solui respiciendo ad contradictionem. vtrum scilz in premissis seruen-
tur ille particule. ad idem fm idem. similiter. et in eodem tempore. Sed si
opponens interrogat conclusionem in principio. vt si querat vtrum idem
potest esse duplum et non duplum. Tunc respondens non debet simplici-
ter dicere q; non ne videat postea redargui. sed post paralogismum factuz
debet dicere q; non vere conclusit eo modo quo ipse intendit. quia nō serua-
uit et ditiones ad redarguēdem et verū elenchū requisitas.

Querit Quomodo applicat philosophus istam solutionem
generalem. ad paralogismos in specialt. **Solo.** p duo
exempla. Primum est. Iste cognoscit choriscum vt choriscus est. et non co-
gnoscit choriscum vt musicus est. ergo cognoscit choriscum et non cogno-
scit. Secundum exemplum est. hoc corpus nūc est tricubitum et cras erit
tetraacubitum. sed tetraacubitum est maius in longitudine q; tricubitum.
ergo idem secundum idem. id est secundum longitudinem erit maius et
minus. Et soluiuntur illi paralogismi facilliter ex dictis. quia in primo non
obseruatur illa particula secundum idem. et in secūdo nō obseruatur illa par-
ticula in eodem tempore

Querit Quomodo docet philosophus soluere paralogismos
fallacie petitionis principij. **Solutio.** dicit q; si oppo-
nens interroget aliquas propositiones. et respondens percipit q; petit id
quod est in principio tunc respondens non debet tales propositiones con-
cedere. quamuis etiam sint probabiles et vere. sed debet dicere sibi q; pe-
tit id quod est in principio. Si autem respondens non perceperit petitiō-
nem principij et iam concessit propositionem aliquam interrogatam ab op-
ponente tunc debet vt duab; cautelis dicit philosophus. Prima est q; post
paralogismum factum debet se trāsuertere a paralogismo ad opponentem
et dicere sibi q; non bene arguit sed petit id quod est in principio. quia ar-
guit ex his que sunt eadem cum conclusione. Secunda cautela est q; res-
pondens debet opponenti dicere q; illam propositionem interrogatam nō
concessit. vt videretur ea arguendo tanquam quadam suppositioe. sed solū
vt etraeam disputaret probando etrarū illius. vt scz daret sibi materiam
arguendi. sicut solet fieri in disputationib;.

Reparatiões

Querit Quomodo docet solvere paralogismos fallæ psequens
Solo. dicit q̄ oīnes p̄formiter debent solui negādo cō
sequentiā. **¶** Et rō est. quia in paralogismis istius fallæ semp̄ sunt due p̄nc.
vna bona. in qua sc̄z ex positōe aūtis infer̄ positio p̄sequens. vel ex destru
ctiōe p̄ntis infer̄ destructio aūtis. **¶** Et alia mala. in qua econtra ex posit
ōe p̄ntis infer̄tur positio aūtis. vel ex destructiōe aūtis infer̄tur destruc
tio p̄ntis. quæ admodū patz de rōne mellissi qui sic arguebar. q̄cqd̄ est fact
tum habet p̄ncipiū. ergo qd̄ nō est factū nō habet p̄ncipiū. putabat em̄ mel
lissus q̄ sicut ad aūtis sequit̄ p̄sequens. ita ex oppositō aūtis sequeret̄ opposi
tum p̄ntis. quod falsum est. 7 ergo debet negari p̄ntis in tali paralogismo.
q̄ nō p̄uertit̄ p̄ntis que tū putat̄ p̄verti.

Querit Quomodo docet solvere paralogismos fallæ s̄m nō
causam vt causam. **¶** Solo. d̄r q̄ debent solui p̄siderādo
an ablato illo quod ponitur p̄ causā in syllogismo adhuc sequitur falsa cō
clusio. **¶** Et si sic. tunc respondens debet dicere q̄ opponens assumit nō cau
sam pro causa. et q̄ non concessit sibi illam propositionem quam ipse assu
mit quasi esset causa vel quasi sibi videretur causa fallæ p̄clusionis. sed sol
lum vt per eam argueret ad propositum. quod non facit. et ita opponens
videt̄ ignorans esse. q̄ nō vrit̄ p̄pōmb̄ p̄cessis ad p̄positum

Querit Quomodo docet philosophus solvere paralogismos
fallacie s̄m plures interrogationes vt vnam. **¶** Solo. d̄r
et q̄ respondens in p̄ncipio quando interrogatio aliqua sibi proponitur
ab opponere debet videre an illa interrogatio sit vna vel plures. quia si
interrogatio est vna. tunc debet respondens dare solum vnā responsionē. et
si plures tūc debet dare plures r̄sionēs. 7 nō vnā tūc

Querit Quando ex responsione vna ad interrogationem plu
res fit vera redargutio. 7 quādo non. **¶** Solo. sicut in
equiuocis non fit vera deceptio quando respondetur simplici solutione ad
orationem que est vera pro vtroq̄ significato termini equiuoci vel p̄ vtro
q̄ falsa. sed tunc solum quando pro vno significato est vera 7 pro alio fal
sa. **¶** Sic etiam quando datur vna responsio ad interrogationem plures
que in vtroq̄ sensu est vera vel in vtroq̄ falsa nō fit vera redargutio. licet
forte apparenter. **¶** Sed tūc fit vera redargutio q̄n̄ datur vna responsio ad
interrogationem plures q̄ in vno sensu est vera 7 in alio falsa. 7 ergo hoc est
formidandū d̄r p̄hs. 7 ponit de hoc quatuor exempla.

¶ Quartum capitulum.

¶ In illis aūt qui deducūt ad idem frequenter dicere 7c.

¶ In hoc quarto capitulo docet p̄hs specialiter solvere paralogismos du
centes ad metam nugationis. **¶** Et diuiditur in duas partes. **¶** In prima do
cet solvere illos paralogismos vbi nugatio p̄tingit circa relatiuū 7 suū eoz
relatiuū. **¶** In secūda vbi p̄tingit circa accūs 7 suū subiectū.

Secūdi elenchorū.

Queris Quō solūendi sunt paralogismi qui ducūt ad metam
nugationis ex parte relatiui & correlatiui ¶ **Solo.** solū
uitur per hoc q̄ negat ista suppositio. scz q̄ relatiuū p se positū & positū in
eō nō cū suo correlatiuo idem feat. **Et** rō est. qz per se positū dat intellige
re suū correlatiuū. sed qñ ponit in orōne cū correlatiuo tūc nō dat amplius
ipsum intelligere. qz tūc correlatiuū sibi additū ipsum finit & dependentias
eius terminat. vt pz de duplo & dimidio

Queris Quō offendit p̄s illam supōnem esse falsam. **So**
lutio. a sibi. qz decem vno minus dat intelligere decem.
et nō facere dat intelligere facere. & vlt̄er omnis negatio dat intelligere af
firmationē. et tñ ille qui d̄t decē vno minus nō feat decem sed nouem tñ
et qui dicit non facere non dicit facere. et qui dicit nō album non d̄t albus
Ergo a simili relatiuum per se positum non feat suum correlatiuum. licz
dat ipsum intelligere.

Queris Quō solūtur paralogismi qui ducūt ad nugationem
ex parte accidentis & sui subiecti. ¶ **Solo.** solūtur per
hoc q̄ negatur hec suppositio. scz q̄ accidentia per se sumpta & alteri p̄iun
cta idem significant. **Et** ratio est. quia accidentia per se sumpta dant intell̄
ligere sua subiecta. sed quando in oratione ponūtur cū suis subiectis. tūc
subiecta in eis amplius non intelliguntur. **Sicut** patet de symo & naso de
richo & cruce

Queris Quō pbat p̄s q̄ subiectū nō est de featione acc̄tis
¶ **Solo.** qz subiectū nō feat̄ur p̄ acc̄tis in recto. sed sō
lum in obliquo. sicut symus nō feat̄ur nasum in recto sed nasi curuitatē

Ar̄. Quādo definitur symus tūc dicimus q̄ est nasus curuus in rec
to. ergo hoc dictū est falsum ¶ **Solo.** symus nō significat nasum
in recto. sed tene p̄notat ipsum in recto. **Etiā** talis predicatio non est es
sentialis sed solum denominatiua.

Capitulum quintum.

De soleocismis aut̄ fm̄ quid quidez videntur accidere

In isto quinto caplo philosophus docet soluere paralogismos ducens
tes ad metam soleocismi.

Queris Quomodo debent solui illi paralogismi qui ducūt ad
soleocismum ¶ **Solo.** debent solui per distinctionem cō
grui ab inēo gruo ostendendo q̄ dictio habet alium modum significandi
in vno casu q̄ in alio. & etiā in vno genere q̄ in alio. **Et** de hoc ponit phi
losophus triplicia exēpta **Primo** vbi rectus mutatur in obliquum. vt q̄s
tu vere dicit esse hoc est aliquid. lapidem vere dicit esse. ergo lapidem vere
est aliquid. **Et** soluitur ille paralogismus sic. quia termini non accipiūtur
v̄t similit̄er in premisis & in cōclusionē. quia in cōclusionē lapidem sumit

Reparationes

in accusatio. in maiore aut sumit in notatio saltem virtualiter

¶ Secundo ponit exemplum vbi e contra obliquus mutatur in rectum
vt tu scis hoc. hoc est lapis. ergo tu scis lapis. Et soluitur sic. quia in maio
re hoc est accusatiui casus. et in cōclusionē lapis est notatiui casu. 2 debet
etiam esse accusatiui casus.

¶ Tercio ponit exemplum vbi obliquus mutatur in obliquū. vt cuius
scientiam habes hoc scis. sed habes scientiam lapidis. ergo scis lapidis. Et
debet ille paralogismus sic solui. qz in maiore hoc est accusatiui casus. 2 las
pidis in cōclusionē est genitiui casus. cum tamen etiam deberet esse accusa
tiui casus. debet enim sic cōcludi. ergo tu scis lapidem

Querit Quare phus docuit hic soluere paralogismos ducen
tes ad metam nugationis 2 soleocismi spēali solutione
ab illis qui ducit ad alias metas. **¶** Solo. quia in illis paralogismis nō
est aliqua falsitas rei sicut est in alijs. sed solum falsitas orationis. et ideo
quia habent spēalem falsitatem quā non habent alie mere. oportuit etiā spēas
lem modū soluendi tradere

Quartus tractatus.

¶ Oportet aut̄ intelligere quoniā omnium orationū alie 2c.

¶ In hoc quarto tractatu huius libri ostendit phs que orationes sint di
gne solutione 2 que non. Et diuiditur in duo capitula. In primo ostendit
aliquas orationes esse faciles 2 aliquas difficiles in his que peccant in for
ma. In secūdo ostendit hoc idem in his que peccant in materia

Querit Quotuplices sunt orationes sophisticę **¶** Solo duplices.
qz quedam sunt faciles ad soluendū. alie vero diffic
tiles. et capit hic oratio sophistica pro paralogismo seu syllo sophistico. et h
oportet bene attendere in sequentibus.

Querit Cūo pparat phs membra istius diuisionis ad inuis
cem. **¶** Solo. dicit qz in hoc ueniūt qz fm eandem falla
ciam fiunt quę orōnes faciles 2 difficiles. Et hoc probat phus dupliciter.
primo in generali. secūdo in spēali. In generali sic probat. quia eadem
oratio videtur quę aliquibus esse fm fallaciam in dictide. alijs vero fm fal
laciā extra dictōem ppter diuersas materias ad quas paralogismi cuius
dem falle transferuntur 2 applicant. ergo fm eandē fallaciā fiunt quę orō
nes faciles 2 etiam difficiles

Querit Cūo probat phus hoc idem in spēali **¶** Solo. in falla
cie uocacionis. qz quedam equiuoca sunt quoruz equi
uocatio est omnibus manifesta. Et ergo orationes que fiunt penes talia equi
uoca sunt quasi ridiculose 2 valde faciles ad soluendum. Et hoc ostendit
philosophus exemplariter. et ponit tria exempla. Primum est. vt si dicatur

Secūdi elenchor.

ut ferebatur gradatim sedens. illa oratio est multiplex. et facilliter soluitur quia vel gradatim venit a gradior. et sic est falsa. vel a gradu et sic est vera. ¶ **Secūdum** exemplum est. boreas est purus. ibi est equiuocatio. eo quod purus potest esse idem quod innocens vel non nocens. et sic oratio est falsa. quod perdidit hoc est lesit pauperem. vel potest esse idem quod depuratus. et sic est vera. quod dissipat nubes. ¶ **Tercium** exemplum est. ut si demonstratis duabus vaccis matre et filia querat vtra bonam pariet ante. illa oratio etiam est multiplex. quia ante potest dicere anterioritatem loci. et sic respondendum est quod neuter pariet ante sed posterius ambe per posteriorem partem corporis. vel potest dicere anterioritatem temporis. et sic respondendum est quod mater pariet ante. Et ita patet quod iste orationes sunt faciles. Alie vero orationes sunt equiuocationem sunt difficiles ita quod etiam periculosissimas videtur latere. ut vtrum ens et vnum habeant plura significata aut vnum. de hoc enim periculosissimi quandoque litigant et contendunt. Sic ergo patet quod in eadem falsa scilicet equiuocatio quidam sunt orationes faciles. quidam vero difficiles.

Secūdū capitulum.

¶ **Est autem** acris oratio que dubitare facit maxime

¶ **In** hoc capitulo sequenter ostendit quomodo inter orationes peccantes in materia quedam sunt faciles. quidam vero difficiles

Querit **Quae** est alia diuisio orationum sophisticarum quam hic innuit philosophus? **Solo** ista. quod orationum sophisticarum quedam est acris. quedam vero acrior sive acerrima. Oratio acris dicitur que facit dubitare qualiter sit soluenda. Et dicitur acris per similitudinem. quia sicut saepe acris mordet et pungit gustum. ita oratio ista mordet et perturbat intellectum. Sed oratio acrior dicitur que magis facit dubitare quam precedens.

Querit **Quomodo** subdiuidit philosophus membra istius diuisionis. **Solo** de quod quelibet illarum orationum est duplex. quidam enim est peccans in materia. quedam vero in forma.

Querit **Quae** oratio vocatur acris. et que acerrima inter illas que peccant in materia. **Solo** philosophi. Illa vocatur acerrima inter illas que peccant in materia. que ex maxime probabilibus interim maxime probabile. Sicut quando per syllogismum conuersiuum ex contra dictorio conclusionis prioris syllogismi ostensiuum quod est probabile cum altera premissarum inferitur oppositum contradictorium alterius premisse valde probabilis. In talibus enim respondens valde cruciatur et nescit quo se debeat vertere ad tene respondendum. Sed illa vocatur acris que ex premissis equaliter probabilibus et tamen falsis inferit conclusionem improbabilem et falsam. quia tunc respondens scit quod propter falsam conclusionem aliqua premissarum est interrimenda. sed nescit tamen que earum debeat interiri an maior vel minor

Reparationes

Querit Que oratio dicitur acris, et que acrior vel accerrima inter illas que peccant in forma. **Solo** illa oratio dicitur accerrima inter illas que peccant in forma, que dubitationem habet an sit syllogistica vel non, et verum debeat solui per interemptionem alicuius falsi vel per distinctionem. Sed illa vocatur acris, de qua manifestum est quod debeat solui per interemptionem vel per distinctionem, sed dubitatur tamen que premissarum debeat interiri vel distingui, an scilicet maior vel minor, vel etiam conclusio.

Querit Utrum sint etiam aliquae orationes peccantes in forma faciles ad soluendum. **Solo** philosophi quod sic, et ille sunt duplices, quia quedam sunt tales quod sunt digne despici. Aliae vero propter gravitatem suarum propositionum non sunt digne despici.

Querit Que oratio vocatur digna despici et que non. **Solo** latio, illa est digna despici quando opponens vult probare aliquod falsum, et omittit illam propositionem que est principalis causa talis falsi. Et quia tunc non ostenditur seu syllogizatur propositus, ideo syllogismus qui sic fit vocatur fatuus et est merito despiciendus. Sed ista oratio dicitur non digna despici quando opponens volens probare falsum assumit omnes propositiones que sunt cause talis falsitatis, sed omittit tamen illas per quas ille falsae propositiones essent explanande et probande. Nam quando sic facit opponens, tunc oratio sua hoc est paralogismus suus habilis est et non despiciendus, sed opponens tamen est in hoc crepandus, quia assumit premissas falsas vel improbables, et non probat eas ut debuisse.

Querit Quot modis contingit opponere et solvere. **Solo** tribus modis. Primo enim contingit solvere solutione recta. Secundo solutione apparenti ad hominem. Et tercio neutro illorum modorum, sed solum ad tempus redimendum. Sic etiam contingit primo opponere oppositione recta. Secundo ad hominem. Et tercio ad tempus.

Querit Quando solutio vel oppositio dicitur esse ad tempus. **Solo** quando immiscetur aliquod extraneum et inutile quod indiget maiori tempore quam principale propositum ut sic redimatur et deducatur tempus.

Quintus tractatus

¶ Ex quantis ergo et qualibus fiunt disputationibus paralogismi et quomodo ostendemus falsum et que extra etc.

Secūdi Elenchor

Iste quintus et ultimus tractatus huius libri habet duo capitula. **E**rit prima in primo philosophi nihil aliud facit quam ponat epilogum et recapitulacionem eorum que in hoc libro elenchorum et etiam superius in libro topicorum dicta sunt. Ideo illo capitulo dimisso circa secundum capitulum in quo agit de modo inuentionis artis noue logice que est de syllogismo.

Queritur primo quomodo habet se ista ars que est de syllogismo ad alias artes. **S**olus quod alie artes fuerunt prius a diuersis per longam successione temporis inuente sed ista ars non sed est totaliter ab **A**ristotele tradita. et ista est conclusio quam principaliter intendit philosophus in hoc capitulo.

Queritur quomodo ostendit philosophus quod alie artes a diuersis per longam successione sunt inuente. **S**olutio quod in alijs artibus priores philosophi aliqui tradiderunt et elaborauerunt et dederunt principia et posteriores illa sic elaborata accipientes illis aliquid adiungerunt et auferunt.

Queritur Circa hoc quod illorum est uetus quod tradiderunt priores vel quod adiungerunt posteriores. **S**olus quod augmentum quod addiderunt posteriores uidetur esse uetus licet principium quod priores tradiderunt sit maius imo fortasse omnium maximum.

Queritur quomodo ostenditur quod augmentum sit uetus. **S**olus quia per tale augmentum principium quod priores tradiderunt applicatum est et appropriatum ut esset arti et scientie aptum.

Queritur quomodo ostendit quod principium sit omnium maximum. **S**olutio sic ostendit quod principium est difficillimum. ergo est omnium maximum. **C**onsequenter factis patet. **S**ed antequam in effectu sic probatur quod quanto aliquid est maius in potestate tanto est minus et difficillius sed principium est optimum in potestate et paruissimum in magnitudine. ergo sequitur quod sit difficillimum.

Ad principium est facillimum. **R**espondeo male dicit hic quod est difficillimum. **A**ntequam probatur quia statim cognoscitur cognitio terminis. **S**olutio licet principium sit facillimum in cognoscendo ut probatur argumentum tamen est difficillimum in inueniendo quia difficillime inuenitur et hoc propter causam iam dicentiam. quia scilicet est valde paruum in quantitate. **S**ed principio habito facile est aliquid addere.

Queritur quare dicit philosophus quod principium fortasse est omnium maximum. **S**olutio **A**lteri hoc non dicit quasi esset dubium sed quia ipsum non est maximum in quantitate licet sit maximum in uirtute et potestate.

Queritur quomodo ostendit philosophus quod non est sic de ista arte sicut de alijs. **S**olutio quia de ista arte nihil omnino a prioribus fuit inuentum ante **A**ristotelem. **N**am ante **A**ristotelem quidam docebant bene proponere orationes rethoricas. **A**lij docebant proponere orationes disputatiuas et syllogisticas et ita tradiderunt bene exempla et particularia quedam sine arte putantes se docere sed nemo tradidit ueram artem hoc faciendi. **E**t hoc probatur philosophus a simili in mechanicis. **Q**uia si aliquis diceret se uelle tradere artem ut homines ambulantes per calceos non dolerent pedes et non daret precepta

Reparationes

vniversalia artis sutorie ad vnū finem tendentia sed solum daret quedā exempla particularia oīm modozum calciamentoz ille perficeret bene ad vtilitatem non dolendi pedes sed artem non traderet. Et sic etiam anti qui ante **A**ristotele fecerunt tradiderunt tene aliqua exempla particularia sed nemo ante eum artem tradidit.

Queris Quid facit plus in fine huius textus. **Solutio** qz ipse solus totam istam artem que est de syllogismis tradidit vt patuit z non habuit alicuius adiutorii ideo ab auditoribz petis de ommissis indulgionem z veniam z de inuentis multas grates.

Reparationes p̄ questiones ac dubia p̄ocundaq; z leuia argumenta omnē textū libroz veteris z noue logice **A**ristotelis fm̄ viam et expositōnē famosissimi phi ac theologi dñi **A**lberti doctoris magni breuissime resoluentes ad vtilitatē oīm scolariū z baccalarioz bur sam laurentij **C**olonie frequentantiū p̄ venerabilē vi rum **A**rnoldij de **T**ungeri artii magistrū z sacre theo logie baccalariū formatū in eadē burfa laurentij actu regentem sūmo studio elaborate Per aliosq; sacre theo logie p̄fessores licentiatos ac baccalarios z artii ma gistros eiusdem burse regentes reuise. Tandemq; per honestum virum **H**enricum quentel ciuem **C**olo niensem emendatissime echaracterisate feliciter finē ha bent De quo sit benedictus qui super oīa regnat trinus z vnus. Anno salutis. **D**.cccc.ꝑcvi. die vero quinta mensis **J**ulij.

De

1117

secundum naturam
philosophiam
divinam

Chri